Alan Hollinghurst

Yabancının Çocuğu

ROMAN

Çeviren: Kıvanç Güney

YKY
Yapı Kredi Yayınları

YABANCININ ÇOCUĞU

Alan Hollinghurst 26 Mayıs 1954 Stroud, Gloucestershire doğumlu İngiliz yazar, şair, öykücü ve çevirmen. Magdelen College, Oxford'da İngilizce eğitimi aldı. 1970'te Magdalen College'da eğitim görevlisi olarak çalışmaya başladı, oradan University College London'a geçti. 1985-1990 yılları arasında *The Times Literary Supplement*'ta editörlük yaptı. 2004'te *The Line of Beauty* adlı romanıyla Man Booker Ödülü'nü alan yazarın beş romanı, dört şiir kitabı ve iki kısa öykü kitabı bulunmaktadır.

Kıvanç Güney Ankara'da doğdu. TED Ankara Koleji'ni ve Hacettepe Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Çeşitli işlerde çalıştıktan sonra 2002 yılında Irvine Welsh'in *Porno* adlı romanını Türkçeye çevirerek edebiyat çevirisi alanında çalışmaya başladı. Diğer çevirileri arasında, yine Irvine Welsh'in *Olağanüstü Üç Kimyasal Romans* isimli öykü kitabı, Jonathan Stroud'un *Bartimaeus Üçlemesi* isimli çocuk romanları, Hari Kunzru'nun *Gölgenin Gölgesi* adlı romanı, James Baldwin'in *Bundan Sonrası Ateş* (YKY, 2006) adlı deneme kitabı, J. P. Donleavy'nin *Zencefil Adam* (YKY, 2007) adlı romanı, Panos Karnezis'in *Doğum Günü Partisi*, Uzodinma Iweala'nın *Sınırsız Canavarlar*, Marshall Sahlins'in *Foucault'yu Beklerken*, Anne Rice'ın *Vampir Lestat* ve *Lanetliler Kraliçesi* adlı romanları ve Jon McGregor'un *Önemli Şeylerden Kimse Söz Etmezse* (YKY, 2007) ve *Başlamanın Binbir Yolu* (YKY, 2008), *Köpekler Bile* (YKY, 2011) adlı romanları sayılabilir. Yaşamını halen Ankara'da sürdürmektedir.

ALAN HOLLINGHURST

Yabancının Çocuğu

Roman

Çeviren:
Kıvanç Güney

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 3940
Edebiyat - 1112

Yabancının Çocuğu / Alan Hollinghurst
Özgün adı: The Stranger's Child
Çeviren: Kıvanç Güney

Kitap editörü: Begüm Kovulmaz
Düzelti: Ömer Şişman

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

Çeviriye temel alınan baskı: Picador, 2011
1. baskı: İstanbul, Ağustos 2013
ISBN 978-975-08-2605-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2012
Sertifika No: 12334
© 2011 by Alan Hollinghurst
Bu kitabın telif hakları Kayı Telif ve Lisans Hakları Ajansı Ticaret Ltd. Şti. tarafından alınmıştır.
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

MICK IMLAH'IN ANISINA
1956 - 2009

YAZARIN NOTU

Brüksel'deki Pasa Porta yazarlar evinde kaldığım bir ay için Belçika'daki Het Beschrijf edebiyat kuruluşuna minnettarım. Bu kitabın bir kısmı orada yazıldı.

BİR
“İki Hektar”

1

Hamağa uzanıp şiir okumaya başlayalı bir saati geçmişti. Kolay değildi, bu arada sürekli George'un Cecil ile birlikte döneceğini düşünmüş, kitabı yüzüne karşı tutmaktan yorgun, yarı gönüllü boyun eğişlerle ufak ufak aşağı kayıp durmuş, sonunda hamağın ortasına yığılıp kalmıştı. Artık ışık azalmaya, sayfadaki sözcükler birbirlerinin arkasına saklanmaya başlamıştı. Cecil'i önceden görmek, Cecil onu görmeden, onunla tanıştırılmadan, ne okuduğunu sormadan önce onu biraz incelemek istiyordu. Ama trenini, en azından aktarmasını kaçırmış olsa gerekti, geldiğine geleceğine bin pişman, Harrow & Wealdstone'daki uzun peronda bir aşağı bir yukarı yürüdüğünü görebiliyordu onun. Beş dakika sonra, batan güneş bahçenin taşlı ve havuzlu bölümünün üzerinde gökyüzünü pembeye dönüştürürken, belki de daha kötü bir şey olduğunu düşünmeye başladı. Karamsarlık dolu bir heyecanla bir telgraf geldiğini ve haberin yayıldığını hayal etti ansızın, hüngür hüngür ağladığını hayal etti, haberin ne olduğunu hâlâ tam bilemese de, yıllar sonra bu olayı birilerine anlatışı geldi gözünün önüne.

Oturma odasındaki lambalar yakılıyor, açık pencereden annesinin çaya gelmiş ve dönecek kimsesi olmadığı için de büyük ihtimalle gece onlarda kalacak olan Mrs Kalbeck ile konuştuğunu duyuyordu. Patikadaki ışıltı bahçeyi birdenbire daha da ıssızlaştırmıştı. Daphne hamaktan kalktı, ayakkabılarını giydi ve kitaplarına boş verdi. Eve gitmeye başladı ama

günün o ânındaki bir şey şimdiye kadar göz ardı ettiği bir gizemi sezdirerek onu durdurdu, çimenlikten aşağı doğru çekerek ağaçları siluet halinde yansıtan havuzun da beyaz gökyüzü kadar derinleşmiş olduğu taşlı bölümden geçirdi. Çalı çitlerin ve sınırların kararıp belirsizleştiği o uzun ve durağan andı ama yakından baktığı her şey, bir gül, begonya, parlak bir defne yaprağı, gizli bir renk titreşimiyle kendini yeniden güne teslim ediyordu sanki.

Tanıdık gelen hafif bir ses duydu, bahçenin sonundaki kırık kapının direğe çarpışı, sonra hafiften keskin, yabancı bir ses ve George'un kahkahası. Cecil'i manastırdan ve koruluktan geçirip öteki yoldan getirmişti demek. Daphne taşlı bölümdeki yarı gizli, daracık basamaklardan yukarı koşup tepeden baktığında, ikisini aşağıdaki korulukta zar zor seçebildi. Neler konuştuklarını tam duyamıyordu ama Cecil'in sesinden huzursuz olmuştu, bahçelerini, evlerini, önlerindeki hafta sonunun tamamını çabucak ve kararlı bir şekilde kontrolü altına almış gibiydi. Sanki kimin duyduğunu umursamadığını söyleyen, heyecan verici bir sesti ama aynı zamanda alaycı, üstünlük taslayan bir tınısı vardı. Arkasında kalan eve, çatıyla bacaların gökyüzüne karşı yarattığı o yoğun karanlığa, alçak saçakların altındaki pencerelerden dışarı vuran ışığa bakarak pazartesi gününü, Cecil gittikten sonra hemen kaldıkları yerden tekrar başlayacakları hayatı düşündü Daphne.

Alacakaranlık ağaçların altında daha yoğundu ama ilginçtir, küçük koruları şimdi daha büyük görünüyordu. Cecil'in hafiften sabırsız görünmesine rağmen, delikanlılar işi ağırdan alarak yürüyordu. Huş ağaçlarının arasında ilerlerken açık renk giysileri, George'un hasır şapkasının kenarlığı batan güneşin ışıklarını yansıtsa da yüzleri zor seçiliyordu. George durmuş, ayağının ucuyla yerdeki bir şeyi dürtüyor, Cecil de o şeyi görmek ister gibi uzun boyuyla onun yanında duruyordu. Çekinerek yanlarına doğru giderken, onun far-

kında bile olmadıklarını anlaması biraz zaman aldı, yüzünde beceriksiz bir tebessüm, olduğu yerde kaldı ve tedirgin bir iç çekişle, şaşkın ve heyecanlı, konumunu değerlendirmeye başladı. Cecil'in konukları olduğunu, artık muziplik yapamayacak kadar büyüdüğünü biliyordu ama George tabii ki kendisinin etki alanındaydı. Etki alanındaydı ama bunun ne işine yarayacağını pek bilemiyordu. Cecil şimdi elini George'un omzuna koymuştu, teselli eder gibi ama az öncekinden biraz daha sessiz, gülüyordu da, şapkalarının kenarları birbirine sürtünüyor, üst üste biniyordu. Sık sık olduğu gibi kendisi yine şakaya dahil edilmemiş olsa da, Cecil'in gülüşünde hoş bir tını olduğunu, o gülüşün eğlenceli, hafif bir kişnemeye benzediğini düşündü. Sonra Cecil başını kaldırıp onu gördü ve daha önce de defalarca karşılaşmış ve bundan çok keyif almışlar gibi, "Ah, merhaba!" dedi.

George bir an ne yapacağını bilemedi, gözlerini Daphne'ye dikip çabucak ceketinin önünü iliklediv ve biraz sert bir sesle, "Cecil trenini kaçırdı da," dedi.

"Evet, anlaşılıyor," dedi Daphne de, onu sürekli diken üstünde tutan dalga geçilme ihtimaline karşı oldukça kuru bir ses tonu seçerek.

"Sonra da tabii Middlesex'i görmek zorunda kaldım," dedi Cecil öne çıkıp Daphne'nin elini sıkarak. "Neredeyse bütün kırları dolaştık herhalde."

"Seni kır yolundan getirmiş," dedi Daphne. "Bir kır yolu, bir de o kadar iyi bir izlenim yaratmayan banliyö yolu vardır. Stanmore Hill'den dümdüz yukarı çıkarsın."

George utanç içinde, biraz da rahatlayarak, tıslar gibi konuştu. "Kız kardeşimle tanışmış oldun işte Cess."

Cecil'in içten, neşeli bir tavırla hâlâ Daphne'nin elini sıkan eli sıcacık ve sertti. Büyük ama her nasılsa hissiz bir eldi, on altılık kızların incecik parmaklarından çok kürek ve halat tutmaya alışkın bir el. Onun ter ve çimen karışımı kokusu-

nu, nefesinin ekşi kokusunu içine çekti Daphne. Parmaklarını çekmeye başladığında, Cecil bir-iki saniyeliğine tekrar sıkıp öyle bıraktı. Daphne bu histen hoşlanmadı ama takip eden bir dakika boyunca Cecil'in elini hâlâ elinde hissettiğini, bir yanının gölgeler arasından uzanıp o ele tekrar dokunmak istediğini fark etti.

"Ben de biraz şiir okuyordum," dedi, "ama hava okuyamayacak kadar karardı korkarım."

"Ah!" dedi Cecil, âdeta kişner gibi çıkan o yüksek perdeden, kısacık kahkahalarından birini atarak. Artık alacakaranlık epey çöktüğünden, birbirlerinin yüz ifadelerinden emin olabilmek için iyice yakından bakmak zorundaydılar, bu yüzden birbirleriyle fazla ilgili görünüyorlardı. "Hangi şair?"

Tennyson'ın şiirlerini, bir de Cecil'in "Corley", "Corley'de Şafak Vakti" ve "Corley: Akşam Karanlığı" isimli üç şiirinin yer aldığı *Granta*'yı okuyordu Daphne. Cevabıysa, "Ah, Alfred, Lord Tennyson," oldu.

Cecil ağır ağır başını sallarken söyleyecek hoş ve parlak bir şeyler bulmaya çalışmak onu eğlendirmiş gibiydi. "Sence hâlâ iyi mi?"

Daphne, "Elbette," diyerek gayet net bir cevap verdi ama sonra soruyu anlayıp anlamadığından emin olamadı. Ağaç siluetlerinin arasına şöyle bir göz atarken, George'un da evdekilerle konuşurken sık sık kullandığı, kastedilmiş olması mümkün olmayan şeylerin üstünde ısrarla durulan o Cambridge tarzı konuşmada gölgede kalan başka açılar da olduğunu seziyordu. Cevabınızın neden yanlış olduğunun asla söylenmediği, rafine bir tiye alıştı bu. "Tennyson'ı hepimiz severiz," dedi Daphne, "İki Hektar'da."

Cecil'in gözleri, kepinin uzun siperliğinin altından hınzır hınzır bakıyordu şimdi. "O zaman iyi anlaşacağız demektir," dedi. "Haydi en sevdiğimiz şiirleri okuyalım — tabii yüksek sesle okumak hoşunuza giderse."

"Ah evet!" dedi Daphne şimdiden heyecanlanarak, gerçi Hubert'ın *Times*'daki kendi görüşünü yansıtan bir mektup dışında herhangi bir şeyi yüksek sesle okuduğunu hiç duymamıştı. "*Senin* en sevdiğin hangisi?" diye sorarken bir an için şiirin adını bile duymamış olabileceğinden endişe etti.

Cecil seçme hakkının verdiği gücün tadını çıkartarak ikisine birden gülümseyip "Eh, onu da okuduğum zaman öğrenirsiniz," dedi.

"Umarım 'The Lady of Shallot' değildir," dedi Daphne.

"Ah, 'The Lady of Shallot'ı çok severim."

"Benim en sevdiğim odur da, o yüzden," dedi Daphne.

George, "Haydi, gel de annemle tanış," diyerek hep birlikte yürümeleri için kollarını kaldırdı.

"Bu arada," dedi Daphne, "Mrs Kalbeck de burada."

"Öyleyse ondan kurtulmayı deneyelim," dedi George.

"Dene bakalım..." dedi Daphne.

"Mrs Kalbeck için üzülmeye başladım," dedi Cecil, "her kimse."

"Kocaman, siyah bir böcek," dedi George, "Geçen yıl annemi Almanya'ya götürdü ve o zamandan beri de peşini bırakmadı."

"Dul kalmış bir Alman," dedi Daphne sesinde üzgün bir gerçekçilikle, başını acır gibi iki yana sallayarak. Cecil'in de kollarını kaldırmış olduğunu fark edince, ne yaptığını pek düşünmeden o da aynı şeyi yaptı; bir an için hafiften isyankâr bir ittifak içinde bütünleşir gibi oldular.

2

Hizmetçi çay servisini kaldırırken Freda Sawle ayağa kalkıp küçük sehpalarla sayısız küçük koltuğun arasından açık pencereye doğru yürüdü. Bahçedeki havuzun üzerinde çizgi

çizgi birkaç pembe bulut ışıldıyor, bahçe alacakaranlığın ilk grileriyle durağanlaşmış görünüyordu. Günün, duygularıyla oynayarak onu huzursuz eden bir zamanıydı. "Çocuğum dışarıda bir yerde gözlerini zorlamakla meşgul herhalde," dedi tekrar odanın daha sıcak ışığına dönerek.

"Şiir kitapları yanındaysa," dedi Mrs Kalbeck.

"Cecil Valance'ın birkaç şiirini inceliyordu. İyi olduklarını söylüyor ama Swinburne ve Lord Tennyson kadar da iyi değillermiş."

"Swinburne..." dedi Mrs Kalbeck, ürkekçe, kıs kıs gülerek.

"Benim gördüğüm bütün şiirleri kendi eviyle ilgiliydi. Ama George daha genel konuları işleyen başka şiirleri de olduğunu söylüyor."

"Cecil Valance'ın evini görmüş kadar oldum," dedi Clara, söylediği en hoş sözlere bile alaycı bir hava katan o hafiften haşin tavrıyla.

Freda salonun müzik bölümüne, piyanonun ve koyu renkli gramofon dolabının durduğu derin pencereli yere kadar olan kısa mesafeyi yürüdü. George, Corley Court'u ziyaretinden sonra İki Hektar'ı bayağı bir eleştirir olmuştu. "Kuytuluklarla dolu" bir yer olduğunu söyleyip duruyordu. Buradaki kuytuluğun kendine ait küçük bir penceresi, tavan kısmında da meşe ağacından kalın bir kirişi vardı. "Çok geç kaldılar," dedi Freda; "George zaman konusunda Cecil'e güven olmayacağını söylemişti ama..."

Clara hoşgörülü gözlerle şöminenin üstündeki saate baktı. "Bence biraz geziniyor olabilirler."

Freda, "Ah, George'un onunla ne işler çevirdiğini kim bilebilir!" dedikten sonra, ses tonu o kadar sert çıktığı için kaşlarını çattı.

"Harrow & Wealdstone'daki aktarmayı da kaçırmış olabilir," dedi Freda.

"Mümkündür," dedi Freda, bu iki isim, o boğuk sessiz harfleri, genizden gelen *r* harfi ve neredeyse *F* gibi çıkan belirsiz *W* harfiyle, bir an için arkadaşının İngiltere, Stanmore ve kendisi üzerinde hak talep etmesini simgeleyen minik bir amblem gibi göründü gözüne. Yuvarlak, küçük bir masanın üzerinde beklenti dolu bir yarım daire şeklinde duran çerçeveli fotoğrafları düzenlemek için durdu. Sevgili Frank bir stüdyoda, eli yine yuvarlak ve küçük bir masanın üstünde. Hubert bir sandalda, George bir midillinin üstünde. Daphne daha çok göze çarpsın diye, bu iki resmi yanlara doğru itti. Clara'nın dostluğundan ve saatler boyunca hiç sıkılmadan, yerinden hiç kalkmadan oturabilme kabiliyetinden çoğu zaman hoşnuttu. Acınacak halde bir arkadaş olmasına rağmen yine de iyi bir arkadaştı. Freda'nın üç çocuğu, telefonu ve üst katta bir banyosu vardı, Clara ise bu konforların hiçbirine sahip değildi ve sadece biraz sohbet edebilmek için rutubetli, küçük "Lorelei"den kalkıp o tepeyi tırmanmışken, ondan bunu esirgemek çok zordu. Ama bu gece, akşam yemeği yüzünden mutfaktaki gerilim gitgide artarken, orada öyle put gibi oturması biraz duyarsızlık sayılırdı.

"Arkadaşı geldiği için George'un ne kadar mutlu olduğu fark edilmeyecek gibi değil," dedi Clara.

"Öyle," dedi Freda, ansızın tekrar sabırlı bir kadına dönüşüp yerine oturarak. "Ben de mutluyum tabii. Önceleri çok yalnız görünüyordu."

"Belki de babasını kaybettiği için içine kapanmıştı," dedi Clara. "Yanında bir tek seni istiyordu."

"Hımm, haklı olabilirsin," dedi Freda. Clara'nın bilgeliğine içerlemiş, George'un sadık bir evlat olduğunu düşünmekse onu hislendirmişti. "Ama artık değiştiği belli oluyor. Yürüyüşünden anlıyorum. Ayrıca çok sık ıslık çalıyor, erkekler dört gözle bekledikleri bir şeyler olduğunda yapar bunu... Cambridge'i çok seviyor tabii. Fikir hayatını seviyor." Okul

avlularının içindeki ve çevresindeki yolları fikirler olarak görür, genç erkeklerin kemerlerin altından geçerek, merdivenleri çıkarak fikirleri takip ettiğini düşünürdü Freda. Avluların ötesindeyse bahçelerle nehir kıyıları, George ile arkadaşlarının çimenlere uzandığı ya da sandallarla gezindiği göz kamaştırıcı bir pus, sosyal özgürlük vardı. Temkinli bir sesle konuşarak, "Conversazione Edebiyat Cemiyeti'ne seçilmiş, biliyorsun," dedi.

"Tabii..." dedi Clara belli belirsiz başını sallayarak.

"Bizim bilmememiz gerekiyor. Ama felsefeyle ilgili sanırım. Onu cemiyete sokan Cecil Valance. Fikirleri tartışıyorlar. George, 'Şöminenin önündeki paspas gerçekten var mı?' gibi bir şey tartıştıklarını söylemişti galiba. O tarz şeyler."

"Çok büyük sorular," dedi Clara.

Freda suçlu suçlu gülerek, "Oraya üye olmak büyük bir onurmuş, anladığım kadarıyla," dedi.

"Ayrıca Cecil, George'dan büyük," dedi Clara.

"Galiba iki ya da üç yaş kadar ve Hint Ayaklanması'nın belli bir yönü üstüne çoktan bir uzman olup çıkmış. Okulda kalmak istiyormuş sanırım."

"George'a yardımcı olmayı teklif ediyor."

"Aralarında çok sıkı bir dostluk var bence!"

Clara bir an sustu. "Nedeni ne olursa olsun," dedi, "George çiçek açmaya başladı."

Arkadaşının fikrini kabullenirken, Freda'nın yüzünde sert bir tebessüm belirdi. "Farkındayım," dedi. "Nihayet çiçek açmaya başladı!" Hem çok güzel hem de hafiften tedirgin edici bir imgeydi bu. Sonra Daphne başını pencereden içeri sokup bağırdı:

"Geldiler!" derken, bunu bilmedikleri için ikisine öfkeli gibiydi sanki.

"Ah, güzel," diyerek ayağa kalktı annesi.

"Geç olsun güç olmasın," dedi Clara Kalbeck de kuru

bir kahkahayla, bu bekleyiş artık sabrını taşırmak üzereymiş gibi.

Daphne omzunun üzerinden arkaya çabucak bir göz attıktan sonra, "İnanılmaz derecede hoş birisi," dedi, "ve çok etkileyici bir sesi var."

"Senin de öyle hayatım," dedi Freda. "Şimdi git de, onu içeri al."

"Ben artık gideyim," dedi Clara usulca, ciddi ciddi.

"Ah, saçmalıyorsun," dedi Freda, sonunda dayanamayarak yapacağını gayet iyi bildiği gibi kalkıp hole giderken. Bu arada Hubert işten yeni dönmüş, melon şapkasıyla ön kapıda durmuş, iki tane kahverengi valizi âdeta fırlatarak eve sokuyordu. Dedi ki:

"Bunları minibüsle getirdim."

"Ah, Cecil'inkiler olmalı," dedi Freda. "Evet, bak, 'C.T.V.' Dikkatli ol..." Büyük oğlu yapılı, her nedense kızıl bıyıklı bir çocuktu ama Freda son sözlerinin ışığında bir an için Hubert'ın henüz çiçek açmadığını, buna fırsat bulamadan tamamen kel kalacağının aşikâr olduğunu gördü. "Senin için de çok enteresan bir paket geldi," dedi. "İyi akşamlar Hubert."

"İyi akşamlar anne," diyerek annesinin yanağından öpmek için eğildi Hubert. İlişkilerindeki ufak ve donuk bir komediydi bu; Hubert'ın hiç komik bulmadığı, belki bu komikliğin farkında bile olmadığı gerçeğinden beslenen. "Bu mu?" dedi Hubert, parlak kırmızı kâğıtla yapılmış küçük bir paketi alarak. "Daha çok kadın şeyine benziyor."

"Evet, ben de öyle ümit etmiştim, Mappin's'den alınmış..." dedi annesi, ötekiler arkasından, bütün gün açık durmuş olan bahçe kapısından içeri girerlerken: George ile Cecil kol kola, alacakaranlıkta ışıltılar saçarak, Daphne ise onları bulan kişi olarak oyunda bir rol kapmış, gözlerini kocaman açmış, hemen arkalarında; biraz dışarıda, bahçe yoluna vuran hafif ışıkta bir an durdular. George arkadaşını tanıştırırken, Fre-

da bir an için Cecil'in George'u idare ettiğini sezer gibi oldu; elinde bir tek şapkası, açık renk keten giysileriyle eşiği geçen Cecil'in üzerinde tuhaf bir rahatlık vardı. Sanki kendi bahçesinden geliyor sanırdınız.

3

Yukarıdaki misafir odasında, ilk valizi yatağın üzerine koyan Jonah elini düz ve sert derinin üzerinden geçirdi, kapağın ortasına soluk altın rengi C.T.V. harfleri basılmıştı. Kulağı evdeki konuğun sesinde, kendi mahrem kararsızlığında kıpırdanarak içini çekti. Aşağıda gülüşüp duruyorlardı ama üst kattan duyulan şey sadece gürültüydü. Odaya kapatılmış bir köpek gibi, Cecil Valance'ın kahkahalarını duyarken, onu yine holde, dirsekleri çim lekeli krem rengi ceketiyle hayal etti. Koyu renk, canlı gözleri vardı ve yanakları sanki koşmuş gibi al aldı. Mr George ona Cess diyordu — Jonah parmak ucuyla *C* harfinin üzerinden geçerken sessizce fısıldayarak bu ismi söyledi. Sonra doğruldu, klipsleri açtı ve gerçek bir beyefendinin baş döndürücü kokuları havaya yayıldı: kolonya, kola ve gitgide hafifleyen bir deri kokusu.

Kurallara göre, Jonah üst kata bir tek valizleri taşımak ve yatakların yerini değiştirmek için çıkardı, geçen kış, yani İki Hektar'da geçirdiği ilk kış boyunca, ateşlerin yakılması için kömür de taşımıştı. On beş yaşında, yaşına göre kısa boylu ama güçlü kuvvetli bir çocuktu; odun keser, getir götür işleri yapar, Horner'ın minibüsüyle istasyona gider gelirdi. Kelimenin bütün pratik anlamlarıyla, evdeki çocuktu o, ama daha önce hiç "uşaklık" yapmamıştı. George ile Hubert tek başlarına giyinip soyunabiliyorlardı ve çamaşırların hepsini aşağıya Mrs Sawle'un hizmetçisi Mustow indiriyordu. Ancak bu sabah kahvaltıdan sonra George onu çağırmış ve dos-

tu Valance'ın birçok hizmetkârı olmasına alışkın olduğunu, onunla Jonah'ın ilgilenmesini istediğini söylemişti. Valance'ın Corley Court'ta Wilkes adında harika bir adamı vardı ve George orada kalırken, Wilkes onunla da ilgilenmiş, sezdirmeden de olsa, ona çok iyi tavsiyelerde bulunmuştu. Jonah bunların ne gibi tavsiyeler olduğunu sorunca, George gülerek, "Sadece bir şeye ihtiyacı olup olmadığını öğren. Buraya gelir gelmez valizlerini aç ve bilirsin işte, içindekileri inandırıcı bir şekilde yerleştirmeye çalış," demişti. Bu büyük ama kaçamak sözler bütün gün Jonah'ın aklını kurcalayıp durmuş, arada bir kendini başka işlere kaptırsa da, tekrar tekrar yakasına yapışıp hafiften dehşete kapılmasına neden olmuştu.

Sonra valizin kayışlarını açarak içindeki pelür kâğıdı kaldırdı. Yardıma ihtiyacı vardı ama yalnız olduğu için de seviniyordu. Valiz, işinde uzman olan bir uşak tarafından, belki de Wilkes'ın kendisi tarafından hazırlanmıştı ve boşaltılması da aynı düzeyde bir ustalık gerektiriyordu sanki. İçinden biri siyah, biri şık desenli iki yeleği olan bir smokin, sonra bir pelür kâğıdının altından üç tane smokin gömleği ve deriden, yuvarlak bir yaka kutusu çıktı. Jonah giysileri taşırken gardroptaki aynadan kendini, yatağın yanındaki sehpada duran lambanın yarattığı, eğimli tavanda geri geri giden gölgesini gördü. Wilkes'ın yaptığı bir şeyi, oraya gittiği gün ceplerindeki bozuk paraların hepsini alıp yıkadığını anlatmıştı George. Jonah sormadan ya da hırsızlık yapıyormuş gibi görünmeden, Cecil'in bozuk paralarını nasıl alacağını bilemiyordu. George'un şaka yapmış olabileceğini düşündü ama George'a bugünlerde öyle bir haller olmuştu ki, Mrs Sawles'un bile dediği gibi, ciddi olup olmadığını anlayamıyordunuz.

İkinci valizde kriket oynarken giyilecek şeylerle mayolar, birkaç tane de Jonah'a tuhaf gelen yumuşak kumaşlı, renkli gömlek vardı. Kumaşçı vitrinlerinde olduğu gibi, hepsini eşit aralıklarla boş raflara yerleştirdi. Bir de kadın çamaşırları

gibi incecik, keten iç çamaşırları vardı – fildişi renginde, hafif parlak külotlardan birinin ipliği parmağının sert derisine takılınca, hemen düzeltti. Aşağıdaki sohbetin tonuna kulak kabarttıktan sonra eline geçen bu fırsatı değerlendirip külotlardan birini açarak o yuvarlak, genç yüzünün önüne tuttu ve içinden geçen parlak ışığa baktı. Tedirginliğinin altında nabız gibi atan heyecanla, kan başına hücum etti.

Valizin kapağı ağırdı, altında çıtçıtla kapanan, defter ve kâğıtlarla dolu iki göz vardı. George'dan misafirinin okuryazar bir adam olduğunu duymuş olan Jonah, bu gözleri kendine biraz daha güvenerek boşalttı. Kendisi de düzgün yazı yazar, zamanı olduğunda eline geçen hemen her şeyi okuyabilirdi. Jonah'ın açtığı ilk defterdeki el yazısı çok bozuk, belli bir açıyla yukarı doğru çıkan, *g* ve *y* harflerinin satırları birbirine karıştırdığı bir yazıydı. Herhalde günlüktü. Köşeleri mutfaktaki hesap defteri gibi aşınmış olan başka bir defterin içindekiler de şiirdi herhalde. "Ah gülümseme bana, olacaksa bu son tebessüm," dizesini seçtiği yerdeki sözcükler oldukça büyüktü ama birkaç dize sonra karalamalar başlıyor, sözcükler gitgide küçülerek kargacık burgacık hale geliyor, sayfa boyunca eğim yaparak sağ alt köşede birikiyor ve üst üste yığılıyorlardı. Defterin içine kenarları kıvrılmış birkaç kâğıt parçasıyla birlikte, üstünde George'a ait olduğunu hemen anladığı özenli el yazısıyla "Sayın Cecil Valance, King's College" adresi yazılı bir zarf sokulmuştu. Merdivenden hızla çıkan birinin ayak seslerini ve Cecil'in, "Merhaba, benim odam hangisi acaba?" diye seslendiğini duydu.

Jonah da, "Burası efendim," diyerek zarfı aldığı yere sokup çarçabuk masanın üstündeki defterleri düzeltti.

"Ah-ha, adamım sen misin?" diyerek odayı bir anda sahipleniverdi Cecil.

"Evet, benim efendim," derken bir an için ihanet hissine kapıldı Jonah.

"Sana pek fazla ihtiyacım olmayacak," dedi Cecil, "hatta sabahları beni kendi halime bırakabilirsin," diyerek çabucak ceketini çıkarıp Jonah'a verdi, Jonah da lekeli dirseklere dokunmadan ceketi gardıroba astı. Daha sonra, akşam yemeği yenirken gelip kirlileri o zaman, kimseye görünmeden almayı planladı. Pazartesi sabahına kadar Cecil'in işleriyle meşgul olacaktı. "Peki, sana ne diyeceğim?" dedi Cecil, aklındaki bir listeden isim seçer gibi.

"Jonah, efendim."

"Jonah, ha...?" İsmi bazen yorumlara neden olurdu – içlerine baktığını bir şekilde ele verip vermediklerini bilemeden, masanın üstündeki defterleri düzenlemeye koyuldu Jonah. "Bunlar benim şiir defterlerim," dedi Cecil, "Onlara el sürmemeni istiyorum senden."

"Peki efendim," dedi Jonah. "Valizden çıkarılmalarını istemiş miydiniz?"

"Tabii, tabii, o sorun değil," dedi Cecil anlayışlı davranarak. Kravatını çözüp gömleğinin düğmelerini açmaya başladı. "Uzun zamandır mı bu ailenin yanındasın?"

"Geçen Noel'den beri efendim."

Cecil cevabı alıncaya kadar ne sorduğunu unutmuş gibi süregelen belirsiz bir tebessümle, "Nasıl da matrak, ufacık bir oda, değil mi?" dedi. Jonah cevap vermeyince de, "Gayet şirin yine de, gayet şirin," diye devam ederek, kısacık bir havlamaya benzeyen o kahkahasını attı. Kendisinin farkında bile olmayan biriyle çok yakınlaşmış gibi tuhaf bir his vardı Jonah'ın içinde. Uşak olunca, bir bakıma istenen bir şeydi bu. Ama daha önce bundan daha da küçük olan öteki yatak odalarında lafa tutulmamıştı hiç. Cecil'in çıplak omuzlarıyla göğsüne bakarken yakalanmaması gerektiğini düşünerek, gözlerini saygıyla yere dikmişti. Derken Cecil cebinden bozuk paralarını çıkartıp çat diye maşrapayla leğenin durduğu sehpanın üstüne koydu, Jonah paraya bakıp yanağını ısırdı.

"Banyomu hazırlar mısın," dedi Cecil kemerini açıp pantolonunu düşürmek için kalçalarını kıvırırken.

"Tabii efendim," dedi Jonah, "derhal," ve ani bir rahatlamayla Cecil'in yanından süzülerek dışarı çıktı.

4

Hubert o akşam banyo yapmaktan vazgeçip, hiç içine sinmese de, odasında silinmekle yetindi. Konuğun eve hayran kalmasını istiyordu ve yan odadan gelen muazzam su şapırtılarını duymak onu biraz keyiflendirmişti ama aynada kravatını bağlarken küvette geçireceği yarım saatten fedakârlık edişinin fark edilmeyeceğini, bunun inkâr edilmesi güç bir gerçek olduğunu düşünerek kaşlarını da çatmıştı.

Biraz zamanı olduğu için aşağı inerek eskiden babasının çalışma odası olan, ön kapının yanındaki karanlık, küçük odaya girdi çünkü mektuplarını burada yazmaktan hoşlanıyordu Hubert. Aslında nadir olarak özel yazışmalar yapardı ve bu konuda pek becerikli olmadığının az biraz farkındaydı. Mektup yazması gerektiği zaman, iş yapar gibi çabucak yazıp bitirirdi. Meşe ağacından yapılmış masaya oturdu, ceketinin cebinden yeni hediyesini çıkardı ve hafif tedirgin bir hareketle sümenin üzerine koydu. Çekmeceden antetli bir kâğıt alıp kalemini metal mürekkep hokkasına batırarak, yuvarlak, yatık el yazısıyla yazmaya başladı:

Aziz dostum Harry —

Gümüş sigara tabakası için ne kadar teşekkür etsem azdır. Çok afili bir şeymiş, Harry dostum. Daha kimseye söylemedim ama yemekten sonra ortaya çıkardığımda yüzleri ne şekle girecek merak ediyorum! Öyle cömertsin ki, eminim hiç kimsenin senin gibi bir dostu olmamıştır Harry. Akşam

yemeğine oturmak üzereyiz & George'un genç bir arkadaşı bizde misafir, çocuk bir şair! Yarın geldiğinde sen de tanışırsın, çocukta tam şair tipi var ama henüz yazdığı hiçbir şeyi okumuş değilim! Binlerce teşekkür, Harry dostum, & en içten dileklerimle,

Hubert.

Hubert kâğıdı sümenin üzerinde ters çevirip yumruğuyla hafif hafif üstüne vurdu. Büyük yazdığı için son birkaç sözcüğün katlanınca küçücük kalan kâğıdın üçüncü katına taşmış olması, mektubun salt görev duygusuyla yazılmadığını gösterirdi; mektup gayet hoş ilerliyordu ve tekrar okuduğunda yaptığı mizahi dokunuşlardan bayağı memnun kaldı. Mektubu bir zarfa sokup üzerine "Sayın Harry Hewitt, Mattocks, Harrow Weald," köşesine "Elden" yazdıktan sonra, Jonah'ın sabah götürmesi için tepsinin içine bıraktı. Ayağa kalkıp tam orada yaşıyor olmanın, Harry'nin kendi yaşadığı yerde yaşıyor olmasının ve bu kadar asil, etkin bir yöntemle mektuplaşmalarının kasvetli haklılığıyla sarsılarak bir an mektuba baktı.

5

Aşağı en son inen oydu ama buna rağmen merdivenlerde biraz durdu George. Hazır sayılırlardı. Hizmetçinin elinde bir tuzlukla holden geçtiğini gördü, burnuna pişen balığın kokusu geldi, Cecil'in bütün sesleri bastıran o tiz kahkahasını duydu ve bu adamı annesinin evine getirmekle ne kadar cesurca bir iş yaptığını düşünerek ürperdi. Sonra trenini kaçırdığını söyleyerek kendilerine ayırdıkları o yarım saatte, Cecil'in parkta söylediği şeyi hatırladı ve o nefes kesici, gizli vaadin etkisiyle başının, omuzlarının, bütün sırtının karıncalandığı-

nı hissetti. Parmak uçlarında aşağı inerek olası tehlikelerden neredeyse başı dönmüş bir halde salona girdi. "Ah, George," diye mırıldandı annesi hafiften azarlayan bir ses tonuyla; George tek kabahati herkesi bekletmekmiş gibi omuz silkip belli belirsiz sırıttı. Sırtı şömineye dönük duran Hubert yerel ulaşımla ilgili bir sohbetle herkesi esir almıştı. "Demek Harrow & Wealdstone'da mahsur kaldınız, ha?" Kaldırdığı şampanya kadehinin üzerinden, Stanmore'daki hayatın lütufları kadar sıkıntılarıyla da gururlanan koca bir tebessüm yolladı.

"Pek sorun etmedim," dedi Cecil, yüzünde esrarengiz bir tebessümle George ile göz göze gelerek.

"Bir bilgenin de dediği gibi, kulağa bir Ortaçağ işkencesi gibi geliyor. Harrow & Wealdstone* — görmüyor musunuz!"

"Ah, bana Wealdstone demeyin!" dedi Daphne.

"Bilgeler ne derse desin, biz Harrow & Wealdstone'a sadığız," dedi George'un annesi.

George ayakta durarak bir an için avcunu Cecil'in beline bastırıp arkadaşının bardağına baktı. Parmaklarını oynatarak o gizli özür ve vaat notalarını çaldı. "Valance'ların mottosu şudur," dedi Cecil, "'Günü Yaşa.' Bize zamanı boşa harcamamamız gerektiği öğretildi. Banliyödeki bir tren istasyonunda bile, yapılacak neler bulunur neler." Salondakilere en mutlu tebessümünü yollarken, Daphne, "Ne gibi şeyler mesela?" diye sorduğunda da, onu duymamış gibi gülümsemeye devam etti.

"Manastır üzerinden gelmişsiniz sanırım," dedi, yolculuğunun her aşamasını öğrenmeye içtenlikle hevesli görünen Hubert.

Cecil'se sadece, "Evet, öyle oldu," demekle yetindi.

"Kraliçe Adelaide orada yaşamış," dedi Hubert, bu konuyu fazla büyütmek istemediğini göstermek için kaşlarını hafifçe çatarak.

* Tırpan ve Ormantaş olarak çevrilebilir. (ç. n.)

"Duyduğuma göre öyleymiş," dedi bardağını çoktan boşaltmış olan Cecil.

"Sonradan mükemmel bir otel olmuş sanırım," dedi Mrs Kalbeck.

"Şimdi de okul," dedi Hubert, nahoş bir burun çekişle.

"Ne hüzünlü bir kader!" dedi Daphne.

Tanrım! diye düşündü George ama salonda yürürken tek yapabildiği dalgın dalgın kıkırdamak oldu. Pommery şişesinde kalan şampanyayı kendi kadehine doldurup lambaların ışığıyla aydınlanan salonun idealize edilmiş ve iki katı büyümüş haliyle yansıdığı, davetkâr bir şekilde karanlık bahçeye yayıldığı pencereye şöyle bir göz gezdirdi. Elleri titrediği için dolmuş sayılabilecek kadehi diğerlerine yüzünü dönmeden aldıktan sonra, öteki eliyle de tutarak destekledi. Cecil'in böyle bir zayıflık gösterdiğini hayal etmek çok zordu ve bunu bilmek George'un utancını bir kat daha artırıyordu. Dönüp salondakilere baktığında, onun isteğiyle orada toplanmış ve ondan bir açıklama beklermiş gibi, hepsi de ona bakıyordu sanki. Sadece arkadaşını evdekilere tanıştıracağı, sessiz sakin bir aile yemeği olmasını istemişti. İki Hektar'ı otel zanneden ihtiyar Kalbeck'i hiç hesaba katmamıştı tabii — kadının öyle bir isteği yokmuş gibi davranıp kurnazlık ederek onlarda kalmak için bir davet kopartışı, annesinin yüce gönüllülük ederek kadına ödünç verdiği şalıyla birlikte o tanıdık Coty parfümünün kokusunu da Kalbeck'e verişi tahammül sınırlarını zorlayan şeylerdi. Dehşet içinde, başını yana yatırmış, Cecil'e Dolomite dağlarını soruşunu izledi Kalbeck'in; kadının o kocaman, kahverengi dişleri gülüşüne hem kaba saba hem de tehditkâr bir hava katıyordu. Ama bir-iki dakika geçti geçmedi, Cecil kadınla Almanca koyu bir sohbete dalarak neredeyse varlığını keyifli bir hale getirdi. Cecil Berkshire'da yaşıyordu tabii; Frau Kalbeck'in yemeklerden hemen önce Corley Court'ta ortaya çıkma tehlikesi yok denecek kadar

azdı. Halinden memnun, kılı kırk yaran gözlerini cümlelerinin ağır ağır yaklaşan sonlarından ayırmadan, gayet güzel bir Almancayla konuşuyordu Cecil. Hizmetçi yemeğin hazır olduğunu haber verince, Mrs Kalbeck bunu mutlu bir fikir buluşmasına yapılan beklenmedik bir müdahale gibi göstermeyi başardı.

"Buraya oturmaz mısınız, Mrs Kalbeck," diyordu Hubert, masanın başındaki sandalyesinin yanında durmuş, yüzünde cılız bir tebessümle herkesin yerini buluşunu izlerken. Şampanyadan biraz aklı dağılmış olan George da gülümsedi. Babası olmadığı ve sürekli idare etmek zorunda kaldığı için bir utanç ve keder saplanmıştı içine. Belki de o devasa ve oryantal yemek salonuyla bugünkü akşam yemeği mekânının sıkış tıkış ve bunaltıcı görünmesini sağlayan Corley'yi hatırladığı için. Cecil odaya girerken, herhalde İki Hektar'daki salonun boyutlarına karşı bilinçsiz bir tepkiyle, hafifçe eğilip kamburlaştı. Cecil'in babası gibi çok zengin, ayrıca kısa boynuzlu sığır yetiştiriciliği konusunda otorite olan bir adam, akşam yemeklerinde de güven veren bir ortam yaratırdı tabii. Yüzünden birer fırça gibi fırlayan, zaten bir çift fırçaya benzeyen, kırlaşmış, muazzam favorileri vardı Cecil'in babasının. Hubert yirmi iki yaşındaydı ve açık kızıl bir bıyığı vardı, her gün trenle bir ofise çalışmaya gidiyordu. Bu babalarının da yaptığı bir şeydi tabii ve George babasını Hubert'ın koltuğunda, onu son görüşünün üzerinden on yıl geçmiş haliyle hayal etmeye çalıştı ama fazla kullanılmış bütün hatıralar gibi bu da bulanık, boş bir imgeydi ve o açık mavi gözler çok geçmeden masayı dolduran çiçeklerle mumların arasında kayboldu.

Yine de annesi çok hoştu, Lady Valance'a, Cecil ile kardeşinin deyimiyle "General"e ya da hafiften birinci Wellington Dükü'nü andırdığı için "Demir Dük"e kıyasla çok güzeldi. Bu gece sallantılı ametist küpelerini takmış olan Freda'nın altın sarısı-kızıl saçları kadehindeki mum ışığıyla aydınlanan şa-

rap gibi ışıltılar saçıyordu sanki. General ağzına içki sürmeme konusunda çok katıydı — ev sahibesinin akşam yemeğinden önce içki içtiğini görmek Cecil'i şoka uğratmış mıydı acaba? Her neyse, buna alışması gerekecekti. Cecil için her şeyi şölenlere yaraşır bir şekilde yapmaya çalışmışlar, peçeteler zambak gibi katlanmış, ne işe yaradığı belli olmayan minik gümüş eşyalar, kâseler ve kutular cilalanıp bardaklarla şamdanların arasına yerleştirilmişti. George karşısında oturan Cecil'i görmesini engelleyen beyaz güller ve sarmaşık dallarıyla dolu vazoyu biraz sola çekti. Cecil uzun bir an boyunca gözlerinin içine baktı — tehlike ve güvence hislerinin aynı anda içinden gelip geçtiğini hissetti George. Arkadaşının yavaşça göz kırpışını ve cevap vermek için sağındaki Daphne'ye dönüşünü izledi.

"Sizde jöle kalıbı kubbeler mi var?" diye sormuştu Daphne.

"Corley'de mi?" dedi Cecil. "Aslına bakarsan, evet, var." "Corley" sözcüğünü başka erkeklerin "İngiltere" ya da "Kral" diyeceği gibi, davasına duyduğu saygı dolu bir kıvraklık ve basit bir güvenle söylemişti.

"Nedir onlar," dedi Daphne, "yani tam olarak?"

"Fazlasıyla olağanüstü şeyler," dedi Cecil peçeteden zambağını açarak, "ama pek de kubbe sayılmazlar herhalde."

George, "Tavandaki küçük bölmeler diyebiliriz, değil mi?" derken, ailesine onlardan bahsederek böbürlendiği için kendini aptal gibi hissediyordu.

Hubert dalgın dalgın bir şeyler mırıldanarak hizmetçiye yardım etmesi için çağrılan ve küçük yuvarlak ekmekleri tabaklara koydukça rahatlamış gibi hafifçe iç çeken salon hizmetçisine baktı.

"Herhalde çok cafcaflı renklere boyanmışlardır?" dedi Daphne.

"Yeter ama çocuğum," dedi annesi.

Cecil muzipçe masanın karşı tarafına baktı. "Kırmızı ve altın rengi sanırım — değil mi Georgie?"

Daphne iç çekerek altın rengi çorbanın kepçeden Cecil'in tabağına doluşunu izledi. "Keşke bizim de jöle kalıbı kubbelerimiz olsaydı," dedi. "Ya da bölmelerimiz."

"Burada biraz uygunsuz kaçarlardı canım," dedi George, tavandaki alçak, meşe kirişlere bakıp yüzünü buruşturarak, "İki Hektar'ın bu Arts and Crafts* ambiyansında."

"Teessüf ederim," dedi annesi. "Sanki dükkân üstündeki dairelerden birinde oturuyoruz."

Cecil yüzünde kararsız bir tebessümle, "Corley'ye gelip kendi gözlerinle görmelisin," dedi Daphne'ye.

"Haydi bakalım Daphne!" dedi annesi hem azarlayan hem de zafer dolu bir sesle.

"Kardeşleriniz var mı?" diye sordu, büyük ihtimalle çoktan oraya yapacağı ziyareti hayal etmeye başlamış olan Mrs Kalbeck.

"Sadece iki kardeşiz korkarım," dedi Cecil.

"Cecil'in bir tane erkek kardeşi var," dedi George.

"İsmi Dudley mi?" diye sordu Daphne.

Cecil, "Evet," diyerek itiraf etti.

"Eminim çok yakışıklıdır," dedi Daphne, sesinde taze bir güvenle.

George yüzünün kızardığını hissederek dehşete kapıldı. "Eh..." dedi Cecil çorbasından ilk yudumu kasvetli bir tavırla ama neyse ki ona bakmadan alarak. Aslında Dudley'nin olağanüstü yakışıklı olduğu herkesin söyleyebileceği bir şeydi, George'u utandıran, kendi sözlerinin Cecil'e tekrarlandığını duymaktı. "Erkek kardeşler baş belası olabiliyor," dedi Cecil.

Hubert espriyi yapan kendisiymiş gibi başını sallayıp gülerek arkasına yaslandı.

* İngiltere kökenli, 1880'den 1930'lara kadar süren, sanayileşme karşıtı mimari ve tasarım hareketi. (ç. n.)

Cecil, "Dud feci sivri dillidir, öyle değil mi Georgie?" diyerek sözüne devam ederken, güllerin üzerinden George'a hınzır bir bakış attı.

Kendi ailesinin hiç kullanmadığı bu "Georgie" adının ikinci kez kullanılmış olmasının, ikisini yeni bir gözle görmelerine neden olduğunun farkında olan George, aileyi yıllardır tanır gibi, "Annenin sabrını zorluyor," dedi iç çekerek.

"Kardeşin de mi Cambridge'de?" diye sordu George'un annesi.

"Hayır, şükürler olsun ki, Oxford'da."

"Ah, cidden mi, hangi kolejde?"

"Bakayım, hangisiydi?" dedi Cecil. "Galiba adı... *Balliol* gibi bir şeydi."

"Bu Oxford'daki kolejlerden birinin adı," dedi Hubert.

"Evet, odur öyleyse," dedi Cecil. George kıs kıs gülerek o kolalı yüksek yakanın ve parlak siyah papyonun üstündeki düşünceli yüze, Cecil'in mum ışığında parıldayan gömlek düğmelerine tedirgin bir hayranlıkla bakarken, masanın altından ayağına hızla vurulduğunu hissetti. Yutkunup boğazını temizledi ama Cecil yüzünde tatlı bir tebessümle Mrs Kalbeck'e döndü. Derken, tam Hubert aptalca bir şey söylemeye başlamışken, Cecil'in ayakkabısının tabanını ayak bileğine iyice bastırdığını, Cecil ile yapılan çoğu şey gibi bu gizli yaramazlığın da biraz sertleştiğini hissetti ve ne yapacağını bilemeden geçen birkaç zorlu saniyenin ardından istemeye istemeye ayağını geri çekti George. "Haklı olduğuna kesinlikle eminim," dedi Cecil, başını bir kez daha ciddi ciddi sallayarak. Cecil'in abisiyle dalga geçmeye başlamış olduğu gerçeği, az sonra insanlara duyduğu bağlılık derecelerinde değişiklik yapması talep edilecekmiş gibi huzursuz bir heyecan duymasına neden oldu ve çok geçmeden kalkıp hizmetçilerin hiç anlamadığı bir işi yapmaya, balığın yanında içilecek şarapla ilgilenmeye koyuldu George.

Mrs Kalbeck her zamanki iştahıyla küçük bir alabalı-

ğı halletmekle meşguldü. "Ava çıkar mısınız?" diye sordu Cecil'e, tutucu, neredeyse havalı bir tavırla, sanki kendisi hiç at üstünden inmezmiş gibi.

"Arada bir VWH* ile çıkıyorum," dedi Cecil, "ama babam pek onaylamıyor korkarım."

"Ah, öyle mi?"

"Hayvan yetiştiricisi olduğu için, canlılara karşı çok duyarlı."

"Ah, ne hoş," dedi Daphne, yüzünü aydınlatan onaylayışla başını sallayarak.

Cecil, George'un ancak taklit etmeye çalışabileceği o tatlı ve zarif üstünlükle Daphne'nin gözlerine bakmaya devam etti. "Tazıların peşinde at koşturmadığı için, bizim oralarda büyük bir âlim olarak şöhret yapmıştır." Daphne bu sözlerle büyülenmiş gibi gülümserken, Cecil'in ne demek istediğine dair hiçbir fikri olmadığı apaçıktı.

"Âlim sayılır zaten Cess," dedi George.

"Öyle," dedi Cecil. "Valance ailesinden çıkan gelmiş geçmiş en büyük edebi eser olan *Sığırların Beslenmesi ve Bakımı* dördüncü baskısını yaptı."

"Yani şimdiye *kadarki* en büyük eser," dedi George.

"Avlanma konusunda annen de aynı görüşte mi?" diye sordu Mrs Sawle takılır gibi, büyük ihtimalle kimin tarafını tutacağını bilemeden.

"Ah, kesinlikle hayır — yo, o avlanmaktan yanadır. Her fırsatta ava çıkmamı ister ama bunu babamdan mümkün olduğunca gizli tutmaya çalışırız. Oldukça iyi bir nişancıyımdır," dedi Cecil ve mum ışığında masadakilere hınzır bir bakış daha atıp herkesin onu dinlediğini gördükten sonra devam etti: "General daha ben küçücük bir çocukken elime silah verip ortalığı velveleye veren ekin kargalarını vurmaya yollamıştı beni — dört tanesini indirmiştim..."

* İng. Vale of the White Horse Hunt: tilki avı kulübü. (ç. n.)

Daphne, "Cidden mi?" derken, George bir sonraki repliği bekliyordu —

"Ama ertesi gün onlar hakkında bir şiir yazdım."

"Ah! anlıyorum..." — ne düşüneceklerini bilemiyorlardı yine, bu arada George da, hem Cecil bunu ötekilere daha önce söylemediğini zannettiği hem de kendisi söylememiş gibi numara yaptığı için derin bir utanç içinde, General denenin Cecil'in annesi olduğunu anlattı.

"Söylemem gerekirdi," dedi Cecil. "Annem doğuştan liderdir. Ama tanıdıktan sonra, ne kadar tatlı bir hanım olduğunu anlarsınız. Öyle değil mi George?"

George, Lady Valance'ın hayatında tanıdığı en korkutucu, dogmatik, sofu, affedilmez derecede açık sözlü insan olduğunu, kendisine açıklanan esprilere bile bağışıklığı olan bir insan olduğunu düşünüyordu, oğulları kadının bu katı ciddiyetine de koca bir şaka gözüyle bakmayı öğrenmişlerdi. Tedbiri elden bırakmayan bir ciddiyetle, "Annen zamanının ve enerjisinin çoğunu hayırlı işler yapmak için harcayan bir insan," dedi.

Ana yemeğin ve yeni bir şarabın servis edilmesiyle, George birdenbire her şeyin iyi gittiğini, benzeri görülmemiş bir sınav gibi tepesinde dikilen şeyin mütevazı bir başarıya dönüşmeye başladığını hissetti. Cecil'e herkesin hayran kaldığı ortadaydı ve arkadaşının nerede ne söylenip ne yapılacağı konusunda tam bir uzman oluşuna duyduğu güven, kendisinin sadece eğlendirmek amacıyla bile olsa inanılmaz bir şey söyleyebileceği ya da yapabileceği korkusunu kat kat aşıyordu. Cecil, Cambridge'de sık sık taşkınlık yapardı ve mektuplarına gelince — o mektuplarda yazdığı şeyler perdelerin hemen ardında ve şöminenin gölgeleri içinde gizlenen maskeli figürlerden bir kumpanya, Pompeili sefihler gibi geliyordu George'a şimdi biraz. Ama o an için her şey yolundaydı. Tennyson'ın şiirlerindeki derinler gibi, birçok sesi vardı Cecil'in... George'un

ayak baş parmağı arada bir arkadaşınınkini arıyor, Cecil de ayağını itmekten çok, ayaklarını hınzırca oynatarak karşılık veriyordu. Annesinin çok içmesi George'u endişelendiriyordu ama içilen Hubert'ın pek övdüğü, cidden oldukça iyi bir kırmızı şaraptı ve yemeğe İki Hektar için alışılmadık olduğu çok bariz, keyifli ve samimi bir hava hâkimdi. Bir tek kız kardeşinin gözlerini Cecil'e dikerek sırıtışı ve yılışık bir tavırla başını yana yatırışı sinirine dokunabilirdi. Derken dehşet içinde, Mrs Kalbeck'in, "Duyduğuma göre, George ile ikiniz çok eski bir cemiyetin üyesiymişsiniz!" dediğini duydu.

"Ah... ah..." dedi George ama bu esas Cecil için her şeyin ötesinde bir sınavdı. Cecil'in ona bakmayışını başlı başına bir serzeniş olarak algıladı.

Cecil bir saniye sonra, neredeyse özür kabilinden bir geri çekilişle, dedi ki: "Evet, sizin bilmenizde bir sakınca yoktur sanırım."

"Düsturumuz da açıkyüreklilik olduğuna göre!" diyerek araya girdi George, kimseye söylememeye yemin etmiş olan annesine sessizce öfke saçan bir bakış atarak. Ancak Cecil kibirli ve kaçamak bir cevap vermektense, durumu rahat bir şekilde karşılamanın daha akıllıca olduğunu görmüş olsa gerekti.

"Ah evet, mutlak açıkyüreklilik," dedi Cecil.

"Anlıyorum..." dedi bu konuda hiçbir şey bilmediği ortada olan Hubert. "Peki hangi konuda açık sözlüsünüz?"

Cecil ilk kez George'a baktı. "Korkarım," dedi, "bunu söylememize imkân yok."

"Çok gizli," dedi George.

"Evet," dedi Cecil. "Hatta düsturlarımızdan biri de bu. Aslında üye olduğumuzun sizlere söylenmemesi gerekirdi. Bu çok ciddi bir ihlal," — gerçek hoşnutsuzluğu dalga geçen tavrının altından çelik gibi parıldadı.

"Ne üyesi?" dedi Daphne de oyuna katılarak.

"Aynen!" dedi George neredeyse aşırı rahatlamış bir ta-

vırla. "Öyle bir cemiyet yok. Umarım başka birilerine söz etmemişsindir anne."

Annesinin yüzünde tereddütlü bir tebessüm belirdi. "Bir tek Mrs Kalbeck'e."

"Ah, Mrs Kalbeck sayılmaz," dedi George.

"Yeter, George...!" — annesi elbisesinin koluyla az kalsın kadehini devirecekti. Neyse ki, içinde sadece birkaç damla şarap kalmıştı. George sırıtarak Clara Kalbeck'e baktı. Cambridge'de nezaket ve saygı kurallarını zorlayan, açıkyürekli bir muziplikti yaptığı ama belki de burada, banliyöde pek anlaşılmıyordu.

Yarı gülümseyen yarı kaş çatan bir yüz ifadesiyle, usulca, "Yapma lütfen, ne demek istediğimi çok iyi anlıyorsun," diyerek çabucak bir bakış attı annesine.

"Cemiyetin gizli olmasının nedeni," dedi Cecil sabırla, "insanların girmek için baskı yapmalarını engellemek. Ama elbette girer girmez ben de hemen General'e söylemiştim. Açıkyürekli olmaya çok önem verdiği için, o da babama söylemiştir. Kırklı yıllarda, büyükbabam da üyeymiş. Önde gelen şahsiyetlerden birçok üyesi var."

"Ama siyasetle bir alakamız yok," dedi George, "dünyevi şöhretle de. Tamamen demokratik bir cemiyet."

"Evet," dedi Cecil hafiften üzüntülü bir ses tonuyla. "Üyeleri arasından birçok büyük yazar da çıkmış tabii." Bakışlarını aşağı indirip alçakgönüllü bir tavırla gözlerini kırpıştırırken öne doğru eğilerek masanın altından George'a feci bir tekme attı. George acıyla haykırdığı için, "Pardon!" dedi ve ötekiler neler döndüğünü anlayamadan sohbet başka konulara kayınca, George suçluluk duygusu yüklü bir hınçla, bir trenin ardından geçen başka bir trene benzeyen paravanlardan oluşan gizemli bir imgeyle, cemiyetin hâlâ gözlerden uzak olan büyük ortak sırrıyla ve ağza bile alınamayacak olan öteki sırla baş başa kaldı.

Tatlı servis edilirken, George artık yemeğin bitmesini iple çekiyor, Cecil ile yeniden baş başa kalmayı kibarlığı elden bırakmadan ne kadar çabuk ayarlayabileceğini düşünüyordu. Ötekiler elbette bile bile işi yavaştan alarak yemekleriyle oyalanırken, Cecil ile ikisi oburluk ederek her şeyi hızlı hızlı yemişlerdi. Yemeğin sonraki aşamalarında, annesinin transa girip herkesi esir alarak uzattıkça uzatacağını, sadece masada oturuyor olmaktan ürpertici bir haz alarak birazcık daha şarap içilmesi için cilveli yakarışlara girişeceğini çok iyi biliyordu. Bütün bunların üstüne, Porto şarabı içerek geçecek bir yarım saate daha katlanamazdı. Hubert'ın dost canlısı saçma sapan muhabbeti de Daphne'nin meraklı gevezeliği kadar can sıkıcıydı — "Bunu çok ilginç bulacaksınız," dedikten sonra herkesin bildiği bir şeyi abuk sabuk anlatmaya girişiyordu Hubert. Belki de bu gece çok kalabalık olmadıkları için sofradan hep birlikte kalkabilirlerdi; Cecil bunu uygunsuz mu bulurdu acaba? Ölesiye sıkılmış mıydı? Yoksa, kim bilir, halinden gayet memnun ve mutluydu da, George'un çok aşikâr olan yemeği bir an önce bitirip ailesinden kurtulma isteği onu şaşırtıyor, hatta utandırıyor muydu? Annesi sandalyesini geriye itip yüzünde temkinli bir tebessümle Mrs Kalbeck'e bakarak, "Artık kalkalım mı?" dediğinde Cecil'e bir bakış atan George, onun da gülümsediğini gördü — yabancı biri bunun dostça bir tebessüm olduğunu düşünebilirdi ama George bunun aklına koyduğu şeyi yapmaya sonuna kadar kararlı bir yüz ifadesi olduğunu gayet iyi biliyordu. Üç hanım yanlarından geçip hole girer girmez, Cecil, Hubert'a tatlı tatlı başını sallayarak dedi ki, "Kibar sosyetenin afaroz ettiği, edepsizlik etmemek için sadece açık havada, karanlıklar içinde gerçekleştirebileceğim korkunç bir alışkanlığım var benim."

Hubert bu beklenmedik itiraf karşısında tedirgin bir tebessümle cebinden gümüş bir sigara tabakası çıkartıp çekingen bir hareketle masaya koydu. Cecil de buna karşılık, için-

de bir silahın fişeklerine benzeyen iki puronun durduğu, deri bir puro kılıfı çıkardı. Kılıfın sadece iki kişilik bir puro içme seansı için tasarlanmış, neredeyse şoke edici bir görüntüsü vardı. Şaşkın bir ses tonuyla, "Ah, aziz dostum," diyerek, eliyle canının istediğini yapmakta özgür olduğunu gösteren bir hareket yaptı Hubert.

"Hayır, cidden, bu kadar —" Cecil bir an doğru sözcüğü bulmaya çalıştı — "bu kadar *mahrem* bir yeri dumana boğamam. Anneniz hakkımda feci şeyler düşünür sonra. Bütün evi duman kaplar. Corley'de bile çok katı olduğumuz, korkulan bir şeydir bu," diyerek, onun için de heyecanlı bir an, gelenekleri yıkmak için bir fırsat olduğunu ama yine de doğru olanı yapmak istediğini ima eden hınzır bir gülüşle, gözlerini Hubert'a dikti. Hubert'ın duruma bu gözle baktığından emin olmayan George, kendi adına daha fazla numara yapmaya gerek görmeden, "Yarın gece Harry geldiğinde bol bol muhabbet ederiz Huey," dedi.

"Olur, ederiz tabii," dedi Hubert. Sadece biraz bozulmuş, aklı karışmış ama belki de rahatlamış, Cambridgeli çocukların arasındaki ittifakı çoktan kabullenmiş görünüyordu. "Burada protokole pek önem vermediğimizi göreceksin Valance! Siz çıkıp dışarıyı istediğiniz kadar kokutun, ben de... ben de içeride hanımlarla beraber bir sigara tüttüreyim," diyerek neşeli bir kendine yeterlilik edasıyla sigara tabakasını havada şöyle bir savurdu.

6

Yemek salonundan ayrıldıktan sonra yukarı çıkan Daphne annesinin siyah püsküllü koyu kırmızı şalı ve yapmasına yeni yeni izin verilen şeyleri yapma hissiyle tekrar aşağı indi. Hizmetçinin eleştiren bir bakış attığını hissetti. Kahvelerle

likörlerin getirildiğini gören Daphne dalgın dalgın küçük bir bardak zencefil likörü isteyince, annesi tek kaşını kaldırıp gülmemek için kendini zor tutuyormuş gibi yaparak ona bir kadeh likör verdi. Şöminenin önündeki kilimin üstünde durmuş elindeki sigara tabakasıyla uğraşan Hubert bir sigarayı tabakanın kapağına vururken yüzü sızlanacak, bir espri yapacak, bir şey diyecekmiş gibi gerildi ama konuşmadı. Cecil evi dumana boğmak istemediği için fırsatı kaçırmayıp kanatlı pencereleri açmış ve purosuyla birlikte dışarı çıkmıştı, George da peşinden gitmişti. Mrs Kalbeck dalgın bir tebessümle koltuğuna oturmuş çeşit çeşit şişelere bakarak tanıdık temalarından birini mırıldanıyordu. Herkes bayağı sarhoş görünüyordu. Daphne'nin büyüklerle yediği bu akşam yemeklerinden öğrendiği şey onların içkilere nasıl saldırdığı ve saldırdıklarında neler olduğuydu. Samimiyette ve gürültüde genel bir artış olmasından, George'un aklına gelen bazı şeyler oldukça tuhaf olsa da, insanların aklına geleni söylemesinden şikâyetçi değildi. Canını sıkan şey annesinin yüzünün kızardığı ve çenesinin düştüğü zamanlardı ama o anda ötekiler de sarhoş olduğu için bu durumu pek önemsemiyorlardı. Annesinin böyle zamanlarda ortaya çıkan Galler aksanı biraz utanç vericiydi. Müzik çalınıyorsa, genelde ağlardı. Şimdi de, "Biraz müzik dinlesek mi?" diyordu işte, "Cecil'e Emmy Destinn plağımı çalacaktım."

"Pencere açık zaten," dedi Daphne, "dışarıdan da duyar." Kendisi de bahçeye doğru çekildiğini hissediyordu ve şalı omzuna dışarı çıkacak gibi, romantik bir tavırla almıştı.

"Şu makineyi çalıştırmama yardım et çocuğum."

Freda hızla salonun öteki tarafına giderken, eteği üstünde fotoğrafların durduğu küçük yuvarlak sehpaya sürtündü. Geniş kalçalarının üstüne daracık bir korse takmıştı ve elbisesinin sırtı toplanmış, telaşlı bir koşturmanın anısı gibi oynaşıp duruyordu. Dalgın dalgın izlediği birkaç saniye boyun-

ca, annesinin hayatındaki her şeyden daha derinine işlemiş olan ve artık hiç düşünmeden bildiği bedeni, hiç tanımadığı birine, bir mağazada ya da tiyatroda önünde duran ufak tefek ve kararlı bir kadına aitmiş gibi göründü Daphne'nin gözüne. "Neyse... benim birkaç mektup yazmam gerek!" dedi Hubert. Mrs Kalbeck, döndüğünde hâlâ orada olacağını anlatan munis bir tebessümle ona baktı.

Maun rengi bir dolap gibi görünen gramofon komşuları Harry Hewitt'ten gelen yeni bir hediyeydi, sağından çıkan kol olmasa, tıpkı güzel, eski bir Sheraton dolabına benziyordu ve insanlara bir şeyler çalmanın en eğlenceli yanı kapağını kaldırıp çekmeceleri açarak dolabın aslında bir gramofon olduğunu göstermekti. Görünürde boru yoktu ve çekmeceler aslında müziğin çıktığı o ızgaralığı, o gizemli bölmeyi gizleyen birer kapıydı.

Annesi eğilmiş alttaki dolaptan plakları çekiyor, Senta'nın Baladı'nı bulmaya çalışıyordu. Sadece dokuz-on tane plak vardı ama tabii ki hepsi birbirine benziyordu ve annesinin gözlüğü gözünde değildi.

"*Holländer* mi dinliyoruz?" dedi Mrs Kalbeck.

"Annem bulmayı becerirse," dedi Daphne.

"Ah, güzel." Yaşlı kadın bir bardak vişne likörü ve sabırlı bir tebessümle arkasına yaslandı. Bütün plakları, John McCormack'i, Nellie Melba'yı, daha önce defalarca dinlediği için, duyduğu heyecanın içinde neredeyse hoşuna giden bir rutin hissi de vardı.

"Bu mu...?" dedi Freda gözlerini kısıp bir plak kapağının üstündeki okunaksız, küçücük yazılara bakarak.

Daphne, "Of, ben yaparım," diyerek annesinin yanına oturuverdi ve onu yanından gönderene kadar dirsekleyip durdu.

Bu Daphne'nin de en sevdiği plaktı çünkü her dinleyişinde içinde tarifsiz bir şeyler oluyor, *Traviata*'daki şarkıyı ya da

"Linden Lea"yı dinlediğinde hissettiklerinden apayrı şeyler yaşıyordu. O keskin, neredeyse acı veren hisleri yeni baştan yaşamayı her seferinde dört gözle bekliyordu. Plağı altlığa koydu, bardağından koca bir yudum daha aldı, münasebetsizce öksürdü ve gramofonun kolunu gittiği yere kadar çevirdi.

"Dikkatli ol çocuğum...!" dedi annesi, tek elini şömine rafına koyup bakışlarını şarkıyı kendisi söyleyecekmiş gibi sabitleyerek.

"Güçlü kız," dedi Mrs Kalbeck.

Daphne iğneyi indirip dışarıdaki çocuklara bir göz atmak için hemen pencereye gitti.

Orkestranın çok daha iyi olabileceği konusunda herkes hemfikirdi. Yaylılar teneke düdük gibi kulak tırmalıyor, üflemeliler merdivenden aşağı atılan bir şey gibi gümbürdüyordu. Bu seslerin gerçeğini hayal edebiliyordu Daphne. Queen's Hall'da gerçek bir orkestra dinlemiş, Covent Garden'da *Rheingold*'u izlemeye gitmişti ve sahnede altı tane arp, örsler, dev bir gong vardı. O gıcırtılarla gümbürtülerin neye tekabül ettiğini bilirseniz, plaklardaki kusurları duymazlıktan gelebiliyordunuz.

Senta'nın şarkısı başladığında büyülenmiş gibi oldu — Daphne'nin haz dolu bir ürperişle kendi kendine söylediği şey buydu. Şala sarınmış, yüzünde zencefilli likörün verdiği ilk yakınlaşma hissiyle gelen bir tebessüm, pencere sekisine oturmuştu. Daha önce sadece bir kez, Huey'nin reşit olduğu gün gerçek bir içki, bir kadeh şampanya içmiş, uzun zaman önce bir kez de George ile birlikte aşçının brendisiyle küçük ama gözü kara bir deney yapmışlardı. İçki de müzik gibi hem muhteşem hem de korkutucuydu. Kendini kadının bir trajediye karşı uyarı içerdiği çok açık olan o tekinsiz *Yo-ho-he, Yo-ho-he* seslenişine kaptırmıştı ama aynı zamanda endişelenecek hiçbir şeyi olmadığına dair harika bir his vardı için-

de. Öylesine ötekilere, denizdeki dalgaların çarpışına hazır gibi görünen annesine, başını daha olgun bir değerbilirlikle yana yatırmış olan Mrs Kalbeck'e baktı. İçinden geldiği gibi davranmanın güzelliğini gören Daphne, ansızın dilinin ucuna kadar gelen bazı şeyleri söylememek için kendini tutmak zorunda kaldı. Alnını kırıştırarak İran halısına baktı. Tekrarlanan iki bölüm vardı; önce adamların halatlardan sarktığını gördüğünüz, şiddetli fırtınayı anlatan müzik geliyordu ve fırtına dindikten sonra da hayatında duyduğu en güzel melodi başlıyor, esrik ve özgür ama yine de fazlasıyla hüzünlü bir tavırla, her halükârda kaçınılmaz olarak iniş yapıyor, sonra yine göklerde süzülmeye başlıyordu. Sürekli tekrarlanan *Mann* sözcüğü dışında, Senta'nın neler dediğini hiç anlamıyorsa da, tutkulu bir aşkın varlığını hissediyor, bir efsane havası seziyor, doğal olarak çok etkileniyordu. Emmy Destinn'i de tuhaf isminin çizdiği sınırlar içinde, evsiz barksız, siyah saçlı bir hırpani olarak hayal ediyordu. Emmy tam o anda tiz bir nota söyledi, üflemeliler merdivenden aşağı yuvarlandı ve Daphne koşup iğneyi plağın üstünden kaldırdı.

"Maalesef kısaltılmış," dedi Mrs Kalbeck. "Aslında iki beyit daha var."

"Evet hayatım, söylemiştin," dedi Freda hafiften dikleneerek, sonra her zamanki gibi yumuşadı ve "Zaten bir plağın içine o kadar çok şey sığdırıyorlar ki. Bunu yapabilmeleri bile benim için bir mucize," dedi.

"Öyleyse tekrar dinleyelim mi?" dedi Daphne ikisine bakarak.

"Ah, neden olmasın!" dedi annesi kadın kadına zararsız bir ittifak kurar gibi, Daphne'ye soracak olursanız bir dizi boş kadeh yüzünden daha da cüretkârlaşmış bir ses tonuyla. Mrs Kalbeck tabii ki kabul ederek başını salladı. Plaklar cidden de birer mucizeydi ama yine de müzik okyanusundan gelen küçük birer damlaydılar sadece.

İkinci damlayı dinlerken, Daphne ağır ağır yürüdü, likörünü alıp son damlasına kadar içti ve Wagner'in huzursuz baladından gelen hüzün ve memnuniyet karışımı karmaşık bir hisle bardağını bıraktı. Müzik hızla sona doğru ilerlerken bahçeye süzüldü. "Ah, hayatım, çıkmasan olmaz mı?" diye sızlandı annesi. Ama korulukta çocuklarla kurduğu öteki ittifak, o anda iki yaşlı kadına yârenlik etmekten çok daha acil ve baştan çıkartıcıydı. "Çiy düşebilir!" dedi Freda, çığ tehlikesi varmış gibi bir ses tonuyla.

Daphne, "Biliyorum," diye seslenirken bahanesini de bulmuştu işte, "Lord Tennyson kitabını çiyin altında bıraktım." Armut piş, ağzıma düş.

Evin pencerelerini hızla geçip çimenliğin kenarında durdu. Eğilip dokunduğu çimenler kuruydu — hava çiy düşemeyecek kadar sıcaktı hâlâ. Sıcaktı ama o kadar da sıcak değildi. Evi dışarıdan görünce daha önce, güneş batarken ve içeride lambalar yakılırken hissettiği o sancılı yalnızlığı hatırladı. Kitaplarını cidden bulması gerekti ve bıraktığı yerde, hamağın yanında olmaları lazımdı. Cecil'in teklif ettiği Tennyson okumasına hazırlanmak istiyordu, hayal etmeye başlamıştı bile... "Ben Mayıs kraliçesi olmalıyım anne, Mayıs kraliçesi olmalıyım..." ya da "'Ben lanetlendim!' diye haykırdı Shalott'lu Lady" ... ikisi çok farklıydı tabii — karar veremiyordu. Çocuklar neredeydi peki? Gece sanki ikisini de yutmuş, geriye bir tek ağaçların tepesindeki esintinin fısıltısı kalmıştı. Bütün görebildiği gri üstüne siyah siluetlerdi ama ağaçların ve otların kokusu havayı sarmıştı. İnsanlar, insanların çoğu kaygısızca evlerinde otururken, Doğa'nın gizli bir koku akışıyla kendini yenilediğini hissetti. Birdenbire fırlayıp çimenlikte yürümeye başladığında adını koymadan içine çektiği kurt bağrı kokuları, toprak kokuları, gül kokuları vardı havada. Dışarıda olmanın inkâr edilmez bir cüret olduğunu düşününce kalbi hızla atmaya başladı ve hafiften kendini kaybetmiş bir halde

birdenbire taş banka gelince durup etrafa bakındı. Yukarıdaki gökyüzünde ona çok alışkınlarmış gibi sürekli yıldızlar toplanıyor, incecik bulutların arasından kayıp duruyorlardı. Az ötede iniltiye benzeyen, çabucak kesilen bir ses ve bir dizi tanıdık kıkırdama duydu; bir de tabii kuru çimenlerin ve bitkilerin kokusundan apayrı, yeni bir kokuyu, Cecil'in purosundan gelen o beyefendilere has kokuyu alır gibi oldu.

Hamağın asılı olduğu ağaçlık yere doğru birkaç adım attı. Görülüp görülmediğini bilmiyordu. Garip bir şekilde Cecil'in yeni geldiği ve Daphne'nin onları gözetleyip gözetlemediğinden emin olamadığı, koruluktaki o kararsızlık ânına benziyordu. Ama hava gözetleyemeyeceği kadar kararmıştı artık. Cecil'in birinin bıyığıyla ilgili komik bir şey söylediğini duydu, "Çok sevimli bir bıyık." George bir şeyler mırıldandıktan sonra, Cecil dedi ki, "Daha büyük görünmek için bıraktı herhalde ama tam tersi bir etki yaratıyor, saklambaç oynayan bir çocuğa benziyor." "Hımm... ama onu arayan birileri olduğunu zannetmiyorum." Cecil, "Hımm..." dedi ve bastırılmaya çalışılan kıkırdama ve homurtularla dolu, on saniye süren bir şamatadan sonra George, bayağı yüksek sesle, soluk soluğa, "Yo, yo," dedi, "üstelik Hubert tam bir kadın avcısıdır."

Kadın avcısı...! Daphe'nin söz dağarcığının gölgeli sınırlarında uzanmış yatan yılankavi ve zehirli bir sözdü bu. Bir an için bu sözü gözünün önüne getirirken, onun ardında daha belirsiz bir imge, göğüs dekolteli bir kadınla bir erkeğin dans edişini gördü. Daphne'nin gecesinin sarhoşluğu, dans etmek söz konusu olduğunda dünyanın en beceriksiz insanı olan Hubert'ı değil, aslında bir tek kadını gördüğü o odayı dalgalandırarak yoğunlaştı. Kulaklarında kendi nabız atışını duyduğu tuhaf bir sessizlik çöktü. Bir yanının daha fazlasını bilmek istediğini fark etti. Sonra, "Ne var Daphne?" dedi George.

"Ah, burada mısınız?" dedi Daphne, o taraftaki hamağı

gözlerden gizleyen alçak dalları itip yaklaşmaya devam ederek. "Kitaplarımı çiyin altında bırakmışım da."

George, "Ben görmedim," dedikten sonra hamağın halatlarının ağaca sürtünerek gıcırdadığını duydu Daphne.

"E görmezsin tabii, çünkü gece oldu." Alaycı bir kahkaha atarak ayağını görünmeyen yerin üzerinde öne doğru kaydırdı. "Ama nerede olduklarını biliyorum. Bıraktığım yeri hatırlıyorum."

"İyi öyleyse," dedi George.

Daphne biraz daha ilerledi ve durmak üzere olan, ortası göçmüş hamağı seçer gibi oldu. Tekrar eğilip çimlere dokunurken öne devrilecek gibi olunca irkilerek içinden kendi çakırkeyifliğine güldü. "Cecil seninle değil mi?" dedi kurnazlık ederek.

"Hey...!" dedi Cecil usulca, tam tepesinden ve purosunu ağzından çıkardı — Daphne başını kaldırınca puronun kıpkırmızı yanan ucunu ve onun ötesinde, üç saniyeliğine, Cecil'in yüzünün gölgeli parıltısını gördü. Sonra puronun ucu aniden hareketlenerek gözden kaybolur, Cecil'in yüz hatları karanlığın içinde kalırken, o keskin ve kuru koku havada süzülmeye devam etti.

"Ikiniz de hamakta mısınız!" Uydurdukları bu yeni oyunda oyuna getirildiğini, en azından onu dışarıda bıraktıklarını hissederek doğruldu Daphne. Ayaklarını uzattıkları yerde yelpaze gibi açılmaya başlayan yerine doğru uzandı hamağın. Onları sallamak, hatta yere düşürmek çok kolay ve eğlenceli olurdu ama aynı zamanda yanlarına yatmak da geliyordu içinden. Yaşı daha küçükken annesiyle birlikte hamakta yatarlar, annesi ona bir şeyler okurdu ama şimdi yanan puroya dikkat etmesi lazımdı. "Şunlara bak," dedi. Puronun belli belirsiz görünen ucu hafif hafif ışık saçan bir böcek gibi havada kıpırdandıktan sonra birden parlayarak yeniden hayata döndü ama bu sefer o soluk, şeytani ışıkta gördüğü

George'un yüzüydü. "Ah, ben onu Cecil'in purosu sanmıştım," demekle yetindi Daphne.

George üst üste üç kez duman püskürterek kıkır kıkır güldü. Cecil boğazını temizledi — George'u destekler ve oyuna katılır gibiydi. "Öylady," dedi George, en muzip ses tonuyla. "Ben de Cecil'in purosundan içiyorum."

"Öyle mi...?" dedi Daphne, nasıl bir ses tonuyla konuşacağını bilemeden. "Öyleyse annemin bunu öğrenmemesi iyi olur."

"Ah, artık gençlerin çoğu içiyor," dedi George.

"Ah, cidden mi?" dedi Daphne, iğneleyici ses tonunun en iyi seçenek olduğuna karar vererek. Üzgün üzgün ve boş yere umutlanarak, bir sonraki parıltının incelen bir duman perdesinin ardından Cecil'in yanaklarını ve uyanık gözlerini belli belirsiz gösterişini izledi. Uçan Hollandalı birdenbire tekrar çalmaya başladı, açık pencerelerden gelen ses o kadar yüksekti ki şöyle bir irkildiler.

"Tanrım! Bu ne, üçüncü kez...!" dedi George.

"Tanrım," dedi Cecil. "Ne kadar çok seviyorlarmış."

"Kalbeck'in yüzünden tabii," dedi George, böyle saplantılı bir davranıştan Sawle'ları aklamak ister gibi. "Cosgrove'lar ne düşünüyordur Tanrı bilir."

"Annem Mrs Kalbeck ile tanışmadan çok önceleri de Wagner severdi," dedi Daphne.

"Wagner'i hepimiz severiz hayatım. Ama aynı plağı on kez çalmadan da yeterince kendini tekrar ediyor zaten."

"Bu Senta'nın Baladı," dedi Daphne, üçüncü kez dinliyor olmasına rağmen şarkıya karşı hâlâ bağışıklık kazanmamış, hatta açık havada dinleyince sanki müziği havanın içinde, doğanın bir parçası gibi hissederek daha da etkilenmiş, herkesin dinleyip bu hisleri paylaşmasını istiyordu. Orkestranın sesi buraya daha iyi, gerçek bir temsili uzaktan dinler gibi geliyor, Emmy Destinn'in sesi daha vahşi ve daha güçlü çıkıyor-

du. Arkalarında kalan ışıklı evin gecenin içindeki bir gemi olduğunu hayal etti bir an. "Cecil," dedi hevesle, Cecil'e ilk kez ismiyle hitap ederek, "sen sözlerini anlıyorsun sanırım."

"Ja, ja, anladıysam Arap olayım," dedi Cecil burnundan gülerek, dostça olduğu kadar kafa karıştıran bir tavırla.

"Hiç görmediği bir adama âşık olan deli bir kız," dedi George, "bir de lanetli olduğu için sadece bir kadının aşkı sayesinde kurtulabilecek olan bir adam var. Kız o kadın olmak için can atıyor. Bu kadar."

"Bu işin iyi bitmeyeceği belli zaten," dedi Cecil.

"Ah, ama dinlesenize..." dedi Daphne.

"Sen de ister misin?" dedi Cecil.

Daphne az önce duyduğu, Senta'nın hikâyesini düşünerek hamağa dayanmıştı. "Hamağa gelmeyi mi...?"

"Puro içmeyi."

"Cidden mi...?" diye mırıldandı George, hafif şoka uğramış bir sesle.

"Ah, hiç sanmıyorum!"

Cecil nasıl içildiğini gösterir gibi bir nefes aldı. "Kızların içmemesi gerekir, biliyorum."

Şimdi o hasret ve isyan dolu harika melodi bahçede gürül gürül akarken, güzelliğin güçlenen etkisi beklenmedik bir dekorla karşılaşmıştı. Daphne puro içmek istemiyor ama bu fırsatı kaçırma düşüncesi de aklını kurcalıyordu. Arkadaşlarından hiçbirinin yapmadığına emindi.

Cecil, "Yo, güzel bir şarkı," derken bunu sözcükleri yayarak ve umursamaz bir tavırla söylediğini fark etti Daphne. Şimdi puroyu tekrar George'a geçiriyordu.

"Of, tamam," dedi Daphne.

"Efendim?"

"Yani, evet lütfen, demek istedim."

George'a dayanınca hamağın sarsıldığını hissetti ve zaten hafiften mide bulandırıcı bir tabu olan o şeyi başparma-

ğıyla işaretparmağının arasından almak için sımsıkı koluna tutundu. Artık ikisinin bir araya sıkışmış, gülünç, tabii ki sarhoş ama aynı zamanda sağlam ve hamağa iyice yerleşmiş bir şekilde, annesiyle babasının uzun zaman önce yatakta oturduklarını hatırladığı gibi uzanmış olduklarını az da olsa görebiliyordu. O şeyin kokusunu yüzünde hissettiğinde, az kalsın daha tadına bakmadan öksürecekti, sonra utanç, görev duygusu ve pişmanlıkla dudaklarının arasına kıstırdı.

Bir nefes alır almaz, "Ah!" diyerek puroyu hemen kendinden uzaklaştırıp deliler gibi öksürmeye başladı. Dumanın acı tadı da, o şeyin parmaklarınıza kuru kuru gelişi, dudaklarınıza götürdüğünüzde ıslanıp beklenmedik şekilde dağılışı da berbat bir histi. George hafiften pişmanlık dolu bir kahkaha atarak puroyu elinden aldı. Daphne tekrar öksürmeye başladığında dönüp yine küçük hanımlara yaraşmayan bir şey yaptı, çimlerin üstüne tükürdü. O şeyi vücudundan tamamen atmak istiyordu. Karanlığa şükrederek elinin tersiyle ağzını sildi. Emmy Destinn az ötede, o tanıdık, sıcacık evin içinde, Daphne'nin davranışından bihaber, asaletini hiç bozmadan şarkısına devam ediyordu.

"Bir püf daha ister misin?" dedi Cecil, Daphne'nin ilk nefese verdiği tepkiden gayet hoşnut olmasına rağmen.

"Hiç sanmam!" dedi Daphne.

"İkincisi daha çok hoşuna gider."

"Zannetmiyorum."

"Üçüncüsü daha da iyi olur."

"Sonra da ne olduğunu anlayamadan," dedi George, "dişlerinin arasında leş kokulu bir puroyla, bütün Stanmore'da salına salına dolaşmaya başlarsın."

"'Bu Miss Sawle'un puro kokusu mu?'" diye takıldı Cecil.

"Bu asla olmayacak," dedi Daphne.

Ama orada durmuş o dumanlı karanlığın içine merak dolu bir ilgiyle bakarken, sonuçta cidden de çok çok mutluy-

du. "Zencefil likörü sert bir içki sayılır mı?" diyordu. Her şeye böyle tatlı bir kendiliğindenlik kazandıran, aklına geleni yapıp söylemesini sağlayan şey içki olsa gerekti.

"Tanrım, Daph," dedi George. Sonra da Daphne daha ne yaptığını anlamadan, soluk soluğa gülerek, kendini hamağın en yakınındaki ucuna, oğlanların ayaklarını uzattığı tarafa atıverdi.

"Dikkat et!" dedi George. "O benim ayağım..."

"Lanet olası şeyi kopartacaksın," dedi Cecil.

"Tanrı aşkına...!" dedi George hamaktan atlamak için yalpalayarak, ve bir saniye içinde Daphne sarsılarak yere düştü; Cecil de yere devrilince, ayağı resmen kaburgalarına geçiverdi.

"Ah!" dedi Daphne, sonra "ah.." dedi ama yaşadığı şoku ve korkuyu göstermek aşağılayıcı bir şeydi; çocuklar beceriksizce birbirine doğru uzanırken yine gülmeye başladı ve sonra onu da kaldırmalarına izin verdi. Düşerken şalının yırtıldığını duyduğuna emindi ve maceranın bu kısmından yakayı kolay sıyıramayacaktı; yine de o kadar umurunda değildi.

"Gerçek bir skandal yaratmadan," dedi Cecil, "içeri girsek daha iyi olacak herhalde."

Birbirlerinin sırtına vurup bir şeyler mırıldanarak, hep birlikte çimenliğe doğru yürüdüler. George gömleğini içine sokup pantolonunu düzeltmek için biraz durdu. "Corley'de sigara odanız var tabii," dedi. "Orada böyle şeyler olmaz."

"Öyle," dedi Cecil ciddi ciddi. Emmy Destinn bitmişti; onun yerine ışıklı pencereye çıkıp boş yere dışarıya bakan annesinin siluetini gördü Daphne.

"Buradayız!" diye bağırdı. O karanlıkta, milyonlarca yıldızın altında, çocukların arasındayken, kendini hepsi adına konuşabilecek gibi hissediyordu; Cecil geldiğinde hiç konuşmadan kurdukları ittifakı yenileyen sevinç dolu bir güvende olma hissi gibiydi bu.

"Tamam, acele edin," dedi annesi telaşlı, işini bilen bir ses tonuyla. "Cecil'in bize şiir okumasını istiyorum."

"Haydi bakalım," dedi Cecil papyonunu düzelterek. Daphne ona baktı. George sorumluluğunu unutmadan bahçe yolunda önden yürür, ikisi onun peşinden giderlerken, Cecil o kocaman, sıcacık elini Daphne'ye sarıp tam ayağının çarptığı yere koydu ve açık duran Fransız pencerelerine gelinceye kadar da çekmedi.

7

Ertesi sabah kahvaltıdan sonra Cecil'i çimenlikteki bir şezlonga oturmuş kahverengi, küçük bir deftere bir şeyler yazarken buldu Daphne. Bir şairi iş üstünde izlemeye can atarak, o da yakındaki bir duvara, dikkatini dağıtacak kadar yakınına oturdu. Cecil çok geçmeden dönüp gülümsedi ve kurşunkalemini arasına koyarak defterini kapadı. "O neymiş bakalım?" dedi.

Daphne'nin elinde de leylak rengi ipekle ciltlenmiş, küçük bir imza defteri vardı. "Seni ikna edebilir miyim acaba?" dedi Daphne.

"Bakabilir miyim?"

"İstersen bir tek ismini de yazabilirsin. Ama elbette..."

Cecil'in uzun kolu ve mavi damarlı eli sanki onu kendine doğru çekiyordu. Defterini yüzü kızararak, gurur ve yetersizlik karışımı bir hisle ona verdi. "Tutmaya başlayalı daha bir yıl oldu," dedi.

"Peki kimler var?"

"Arthur Nikisch var. Sanırım en iyisi o."

"Bak sen!" dedi Cecil, bir miktar kararsızlığı gizleyen tatmin olmuş bir onaylayışla. Daphne sayfayı göstermek için şezlongun arkasına dayandı. Cecil bu sabah en ufak bir ya-

kınlık kurmayan ama güvenilir bir amca gibiydi. Dün geceki şamata hiç yaşanmamış gibi yapılacaktı anlaşılan. Oldukça şatafatlı olaylar olarak hayal ettiği gezintilerinden ya da yürüyüşlerinden birini bitirip dönmüş hissini veren o kokuyu aldı yine Daphne. Ah, erkekler böylady işte, burunlarından kıl aldırmaz, az önce şöyle bir görmenize izin verdikleri enteresan bir manzaranın üstüne kapıyı kapatıverirlerdi. Gerçi belki de dün geceki budalalığını başına kakmak için böyle davranıyordu.

"*Ren Altını*'nı izlemeye gittiğimizde aldım imzasını."

"Ha evet... Çok mühim bir zat, değil mi?"

"Herr Nikisch mi? Orkestra şefi."

"Evet, duymuştum," dedi Cecil. "Bu arada, bende hiç müzik kulağı olmadığını söylemem lazım."

"Ah..." diyen Daphne'nin gözü bir an için Cecil'in kahverengi, tepesi güneş yanığı olmuş sol kulağına takıldı. "Şairlerin iyi bir kulağa sahip olması gerektiğini zannederdim," derken, kendi sözlerindeki beklenmedik zekâ parıltısı kaşlarının çatılmasına neden oldu.

"Şiirleri duyabiliyorum," dedi Cecil. "Ama Valance'ların hiçbirinde müzik kulağı yoktur, maalesef. General'in müzikten hiçbir şey anlamadığı söylenebilir. Bir seferinde *Gondolcular*'a gitmişti, bir daha asla dedi. Hiç bitmeyeceğini sanmış."

"Eh, öyleyse Wagner'i hiç sevmez," dedi Daphne, o ilk hayal kırıklığından hoş bir üstünlük hissi kopartarak. Yine de konuyu tam anladığından hâlâ emin değildi, "Ama dün gece gramofon dinlemekten hoşlandığını söylemiştin."

"Ah, nefret etmiyorum, sadece anlamıyorum. Ben sizlerle birlikte olmanın keyfini çıkartıyordum." Bunu söylerken kulağı kızarınca, bir iltifat almış olabileceğini düşünerek, Daphne de kızardı. "Gittiğiniz operayı beğenmiş miydin?" diye sordu Cecil.

"Ren perilerini yüzdürmek için yeni bir düzenek yapmışlardı ama bana pek inandırıcı gelmedi."

"Hem yüzüp hem şarkı söylemek zor zanaat olsa gerek," dedi Cecil sayfayı çevirerek. "Bu Bizanslı dostumuz kim?"

"Mr Barstow."

"Tanımam mı gerekir?"

"Stanmore'daki papaz." Cecil de dolmakalemle atılmış zarif imzaya kendisi gibi beğeniyle bakıyor muydu emin değildi.

"Anlıyorum... Şuna bak: Olive Watkins, bunu yirmi metre öteden okuyabilirsin."

"Onun imzasını almak istememiştim çünkü sadece büyükler olacaktı ama o karşılıklı imza atmamızı istedi." Olive imzasının altına, kalemi bastıra bastıra, "Gerçek arkadaş kötü günde belli olur," yazmış, kalemin izi sonraki sayfalara da geçmişti. "Gördüğüm en iyi koleksiyon cidden de onnunki," dedi Daphne. "Winston Churchill bile var."

"Vay vay..." dedi Cecil saygıyla.

"Ya."

Cecil bir-iki sayfa çevirdi. "Ama sende de Jebland var, bak. O da çok özel sayılır."

"Bendeki ikinci en iyi de o," diye itiraf etti Daphne. "Pervanesi bozulmadan bir hafta önce yollamıştı. Havacılardan imza almak için elini çabuk tutmak gerektiğini öğrenmiş oldum. Öteki ünlüler gibi değiller. Olive, Stefanelli'yi böyle kaçırdı."

"Olive'de de Jebland'ın imzası var mı peki?"

"Hayır, yok," dedi Daphne, ölmüş havacıya saygısından sesindeki zafer duygusunu bastırmaya çalışarak.

"Biraz iç karartıcı," dedi Cecil. "Beni ürküttün bak şimdi."

"Ah, ötekilerin hepsi hâlâ hayatta!"

Cecil defteri kapadı. "Pekâlâ, defter bende kalsın, gitmeden önce bir şeyler yazarım, söz."

"Aklına gelen bir-iki mısrayı da yazabilirsin." Daphne şezlongun etrafını dolaşıp Cecil ile yüz yüze geldi. Cecil ışığa karşı gözlerini kısarak, yüzünde gergin bir tebessümle ona bakıp kendi defteriyle oynamaya başladı. Daphne ona karşı anlık bir üstünlük elde ettiğini hissederek bu geçici hakkı kullandı ve Cecil'in aralık dudaklarına, açık mavi renkli yumuşak kumaştan gömleğinden çıkan o güçlü, kahverengi boynuna baktı. Defterin ortasında bekleyen o kalemle, mutlaka bir şiir yazıyordu. Bunun sorabileceği bir şey olmadığını hissetti. Ama onu rahat da bırakamazdı. "Bahçeyi gördün mü?" dedi.

"Doğrusunu istersen, gördüm. Sabah ilk iş, Georgie ile birlikte bütün bahçeyi dolaştık."

"Ah..."

"Ah, sen kalkmadan çok önceydi. Gidip onu yatağından aşağı yuvarladım."

"Anladım..."

"Ben paganım ve şafağa taparım. Abini de bu inanca çekmeye çalışıyorum."

"Başarabilir misin, bilmem." Cecil gülümseyerek miskin miskin gözlerini yumunca, yine bazı gizemlerin üzerine bir kapı kapandığını hissetti Daphne. "Belki yarın beni de yatağımdan aşağı yuvarlarsın."

"Annen bir şey demez mi?"

"Ah, böyle şeyleri umursamaz o."

"Pekâlâ, bakarız."

"Sana bir sürü şey gösterebilirim." Çimenlere dokunup Cecil'in şezlongunun yanına oturdu. "George'un sana bütün İki Hektar'ı gösterdiğine inanamıyorum."

"Eh, herhalde göstermediği bir şeyler kalmıştır..." dedi Cecil şöyle bir sırıtarak.

Cecil'i de bakmaya teşvik eder gibi manzaraya baktı Daphne — güneşten kavrulmuş ama düzenli çimenliğe, ha-

vuzun oradaki küçük kayalık tepeliğe, Cosgrove'ların bahçıvan kulübesini ve garajını gözlerden saklayan bir dizi koyu köknara. Evinin ismindeki "İki" ona her zaman güven vermiş, bir kasabada ya da sıra evlerde yaşayan okul arkadaşlarına karşı sessizce kullandığı bir gurur kaynağı, cömert bir bolluğun kanıtı olmuştu hep. Ama Cecil'in yanındayken içinde ilk kez bir şüphe kıvılcımı hissetti. Onunla yan yana oturmuş, kendi gördüğü manzarayı paylaşmak istiyor ama esas kendisinin Cecil'in gözlerinden bakmaya başlayıp başlamadığından emin olamıyordu. "Havuzu ve kayalıklı tepeyi babam yaptı, biliyor musun?" dedi.

"Bayağı çalışmış olmalı," dedi Cecil.

"Evet, çok sıkı çalıştı. Şu büyük kırmızı taşlar ta Devon'dan geldi — onları da *o* getirdi tabii!"

"Gelecek nesiller için ilginç bir coğrafi muamma olacaklar," dedi Cecil.

"Evet, sanırım öyle."

"Stonehenge'deki monolitler gibi," dedi Cecil.

"Hımm," dedi Daphne, daha iyi bir şey beklerken kendisiyle dalga geçildiğini hissederek. Sonra devam etti, "Babam annem gibi sanata yatkın değildi ama bahçe havuzu yapımı konusunda annem ona gözü kapalı güvenirdi. Bu bir bakıma babamın anıtı sayılır."

Cecil azarlanmış gibi bir ifadeyle havuza baktı. "Babanı gerçekten hatırlamıyorsun herhalde," dedi. "Yaşın çok küçüktü."

"Ah, çok iyi hatırlıyorum." Daphne ona bakarak başını salladı. "İşten döndüğünde, ben banyomu yaparken Old Smuggler içerdi."

"Banyoda viski mi içerdi yani?"

"Evet, bana masal anlatırken. Dadımız vardı tabii, banyomu o yaptırırdı. Doğrusu, o zamanlar şimdikinden daha çok paramız vardı sanırım."

Cecil konu paraya ve hizmetkârlara geldiğinde sürekli yaptığını daha önce de fark ettiği gibi, sadece soyut bir anlayış gösterebildiğini sezdiren tavrıyla hafifçe yüzünü buruşturdu. "Ben babamın böyle bir şey yaptığını hayal edemiyorum," dedi.

"Eh, senin baban işe de gitmiyor zaten, değil mi."

Cecil, "Doğru," deyip kıkırdarken çok çekici göründü.

"Huey çok çalışıyor tabii. Annem üçümüzden birinin evlenmesi gerektiğini söylüyor."

Cecil, "Senin evleneceğinden hiç kuşkum yok," derken koyu renk gözlerini gözlerine dikip sözünü vurgulamak ve hafiften takıldığını anlatmak için kaşını biraz havaya kaldırınca, kalbi küt küt atmaya başlayan Daphne çabucak devam etti:

"Göreceğiz bakalım. Zaten hepimiz evleneceğiz herhalde." Dün gece onları duyduğunu, George ile ikisinin yanıldığını söylemek istiyordu: Hubert kadın avcısı falan değildi, fazlasıyla saygın biriydi. Ama bu bilinmeyen konu onu ürkütüyor, yanlış anlamış olabileceğinden korkuyordu.

"George'un özel bir kız arkadaşı olduğunu zannetmiyorum?" dedi Cecil az sonra.

"Biz de senin bileceğini düşünmüştük," dedi Daphne, sonra da onun hakkında konuştuklarını ima ettiği için, söylediğine pişman oldu. Cecil'de hakkında konuşulmasını talep eden bir şeyler de yok değildi. Cecil'in orada oluşunun hâlâ yepyeni ve ilginç bir şey olduğunu hissederek birkaç dal çimen kopartıp ona baktı. Cecil şezlongun üstünde kıpırdanıp sağ ayak bileğini sol dizine atarken, bir ara kahverengi baldırı göründü. Ayağında topukları aşınmış, beyaz bez ayakkabılar vardı. George'un arkasından onu biraz çekiştirmek eğlenceli olurdu. "Mektup almaya başladığında hepimiz hayatında birisi olabileceğini düşündük," dedi Daphne, "ama hepsi senden geliyormuş!"

Cecil bunun üstüne hem memnun hem de mahcup görünerek, omzunun üstünden eve baktı. "Peki ya annen, sence onun var mı?" dedi aniden hassaslaşan bir ses tonuyla. "Hâlâ oldukça genç ve gerçekten çok çekici bir kadın. Kendisi de tekrar evlenebilir. Çok hayranı vardır herhalde...?"

"Ah, hiç sanmam!" Bu sorunun üstüne Daphne'nin hem kaşları çatılmış hem de yüzü kızarmıştı. George'un sevgili adaylarından söz etmek başka şeydi, hiç tanımadığı orta yaşlı bir hanımefendi hakkında sorular sormak başka. Çok münasebetsizce bir davranıştı bu, üstelik Daphe'nin hayatta en son isteyeceği şey bir üvey babaydı. Harry Hewitt'i babasının kayalığının üstünde dururken hayal etti — daha da fecisi, havuzla kayalık tepeliğin yıkılmasını emrederken. Ama aslında, hep birlikte o tuhaf resimlerle heykellerin olduğu Mattocks'a taşınırlardı kesin. Oturmuş Cecil'in beyaz ayakkabılarına bakarak bunlara kafa yoruyordu. Cecil cevap vermesi için onu zorlamadı. İngilizce yazılmış olsalar da onun anlayamayacağı kadar büyüklere göre olan bazı kitaplar gibi, henüz tam hazır olmadığı yeni bir sohbet tarzı olarak görüyordu bunu Daphne.

"Burnumu sokmak için sormadım. Georgie ile ben ve bizim takım açıksözlülük konusunda birer canavarızdır, bilirsin."

"Sorun değil," dedi Daphne.

"Beni hiç ilgilendirmediğini söyle."

"Şey, bu gece akşam yemeğine gelecek olan bir adam annemden çok hoşlanıyor sanırım," dedikten sonraki birkaç saniye Daphne için bir ihanet hissiyle gölgelendi.

"Harry mi?"

"Evet, o," dedi Daphne utancını daha da fazla hissederek.

"Size gramofonu veren adam."

"Ah, evet, bize bir sürü şey verdi. Hubert'a bir silah verdi ve... daha bir sürü şey. Sheridan'ın Bütün Eserleri."

"Bu hediyelerden bazıları ötekilerden daha çok Huey'nin hoşuna gitmiştir herhalde," dedi Cecil yine samimi ve teklifsiz bir tavırla.

"Sonra... Bana içinde koku şişesi de olan bir tuvalet seti aldı ama henüz kullanacak kadar büyümedim, bir de gümüş fırçalar."

"Noel Baba gibi," dedi Cecil, sonra biraz sıkılmış gibi etrafa bakınarak, "Ne tatlı bir adammış."

"Hımm. Çok cömert biri denebilir ama pek tatlı sayılmaz. Görürsün." Cecil'e bakarken nedense hem ona hem de Harry'ye karşı hâlâ kızgındı ama Cecil gözlerini dün gece karşılaştıkları yere, koruluğun tepesine dikmiş, çok ilginç bir şey görmüş gibi oraya bakıyordu. "İthalat-ihracat yaptığı için sık sık Almanya'ya gidiyor. Oradan da sürekli bir şeyler getiriyor."

"Ve sence bütün bu hediyeleri getirmesinin nedeni... annene kur yapmak," dedi Cecil.

"Korkarım öyle."

Cecil'in harika profili, o despot burnu ve hafif çıkık gözleri yargılamaya hazır görünüyordu ama dönüp gülümsediğinde ilgisinin ve nezaketinin ansızın geri geldiğini gördü Daphne. "İyi ama, sevgili çocuğum, annenin hislerine karşılık verdiğini düşünmüyorsan, adamdan korkman için hiçbir sebep yok ki."

"Ah, bilmem ki...!" Bu kadar ileri gitmiş olmak ve annesi söylediğinde gayet normal gelen ama bazen de hafif bir tenkit içeren bu beklenmedik çocuk sözcüğü Daphne'yi tedirgin etmişti. Dün gece Cecil'in kendini evinde hissetmesini sağlamaya çalışır ve ona sorular sorarken de, bir-iki kez kullanmıştı annesi bu sözcüğü. Cecil de duymuştu demek. Şimdi de ustalıklı konuşma sanatıyla kendisine karşı bir üstünlük sağlandığını hissediyordu — Cecil onu avutur gibi yaparak süngüsünü düşürüvermişti.

Cecil gülümsedi. "Bak, ne diyeceğim. Ona tamamen bir yabancı gözüyle iyice bakıp sana ne düşündüğümü söylerim."

"Tamam..." dedi Daphne, bunun yeterli bir ödün olup olmadığından pek emin olamadan.

"Ah!" dedi Cecil, şezlongunda doğrularak. George ceketini omzuna atmış, neşeyle ıslık çalarak çimenlikten onlara doğru geliyordu. Derken tepelerine dikilip gülüşünde saklı bir soruyla onlara baktı.

"Sürekli ıslıkla çaldığın bu şey nedir?" dedi Daphne.

"Bilmiyorum," dedi George. "Okuldaki uşağımın söylediği bir şarkı. 'Seni gördüğüm zaman, hop ediyor yüreğim.'"

"Cidden mi...! Islıkla çalmak için daha hoş bir şey seçmeni beklerdim," dedikten sonra konuyu yine dün geceye getirme fırsatını kaçırmadan ekledi Daphne — "mesela *Uçan Hollandalı*."

George elini kalbine bastırdı ve gözlerini ona dikip kaşlarını kaldırarak, tutukluğunu ona geçirmek ister gibi başını ağır ağır iki yana sallayarak, ıslıkla Senta'nın Baladı'nın o harika bölümünü çalmaya başladı. Güzel, tiz, akıcı bir ıslığı vardı ama o kadar çok vibrato yaptı ki balad aptal bir şarkıya dönüştü ve çok geçmeden dudaklarını bir arada tutamamaya, ıslığı da hırıltılı bir kahkahaya dönüşmeye başladı.

Cecil, "Hah..." diye homurdanıp hafiften rahatsız görünerek ayağa kalkıp defterini ceketinin cebine koydu. Sonra, soğuk bir tebessümle, "Hayır... Ben ıslık çalamam, korkarım."

"Müzik kulağın yok da ondan," dedi Daphne.

"Ben bu kıymetli defteri içeri götürüyorum," dedi Daphne'nin küçük albümünü havaya kaldırarak Cecil. Sonra çimenlikten geçip bahçe kapısından içeri girişini izlediler.

"Cess ile neden bahsediyordunuz bakalım?" dedi George, yüzünde o komik gülüşüyle Daphne'ye bakıp.

Daphne önündeki çimenleri çekiştirip cevabını kasten geciktirerek George'u meraklandırdı. Aklına gelen, şaşırtıcı de-

recede güçlü ilk düşünce, Cecil ile aralarındaki, yeteri kadar tatmin edici olmasa da George'dan bağımsız olarak gelişen ilişkinin mümkün olduğunca gizli tutulması gerektiği oldu. Bu ilişkide yorumlara ya da alaya maruz bırakılmaması gereken bir şeyler olduğunu hissediyordu. "Senden bahsediyorduk tabii," dedi.

"Ah," dedi George, "ne kadar enteresan."

Daphne burnundan hafif bir ses çıkartarak güldü. "Çok bilmek istiyorsan, Cecil özel bir kız arkadaşın olup olmadığını soruyordu."

"Ah," dedi George, bu sefer daha havai bir tavırla, "peki sen ne dedin?" — yüzü kızarmaya başlayınca, gizlemek için beyhude bir çabayla başını çevirdi. Şimdi sanki çok enteresan bir şey fark etmiş gibi gözlerini bahçenin aşağısına dikmişti. Bu beklenmedik bir şeydi ve kız kardeş içgüdüleriyle, Daphne'nin bile anlayıp haykırması için biraz zaman geçmesi gerekti:

"Ah, George, var, değil mi!"

"Ne var...? Of, saçmalama..." dedi George. "Kapa çeneni!"

"Var işte, var!" derken, yaptığı heyecanlı keşfin dışarıda bırakılmışlık hissiyle nasıl da gölgelendiğini hissediyordu Daphne.

8

Beyefendiler gider gitmez üst kata çıkmaya koyulan Jonah, Mr Cecil'in ayakkabılarını unuttuğunu fark edip almak için geri döndüğünde merdivenin tamamını tırmanmış sayılırdı. İnerken aşağıdaki holden gelen sesler duydu. Herhalde bir süreliğine ön kapının sağ tarafındaki çalışma odasına girmişlerdi, şimdiyse portmantonun önünde durmuş şapkalarını alıyorlardı. Olduğu yerde, merdivenin dönemecinde, saklanmadan ama gölgelerin arasında durdu Jonah.

"Bu senin mi?" dedi Cecil.

"Ah, eşek herif seni," dedi Cecil. "Haydi çıkalım. Bunu da alacağım sanırım, ne olur ne olmaz."

"İyi fikir... Nasıl görünüyorum?"

"İlk kez gayet hoş görünüyorsun. Jonah sana iyi bakıyor olmalı."

"Ah, Jonah rüya gibi," dedi Cecil. "Söylemiş miydim, onu da yanımda Corley'ye götürüyorum."

"Hayır, götürmüyorsun!" Jonah'ın göremediği ufak bir itiş kakış, gülüşmeler ve solumalar, "... ah! ... Tanrı aşkına, Cecil!" gibisinden fısıldaşmaların ardından açılan ön kapının sesi duyuldu. Jonah üç basamak çıkıp küçük pencereden dışarı göz attı. Cecil bahçe kapısının üstünden atladıktan sonra, George bir an düşünür gibi oldu ve kapıyı açıp öyle çıktı. Cecil patikada epey ilerlemişti bile.

Jonah birkaç dakika daha olduğu yerde kalıp yukarıda kalan son üç basamağın ve sahanlığın ötesindeki misafir odasına baktı. *Jonah rüya gibi* — nasıl konuşuyorlardı böyle... gerçi bu işlerin yolunda gittiğini, işini inandırıcı bir şekilde yaptığını gösterirdi herhalde. Mrs Sawle'un Cecil'in onu yanında götürmesine izin vereceğini zannetmiyor, ayrıca o da evden ayrılmak istemiyordu. Harrow'a gitmişti tabii, defalarca ve Edgware'e, bir seferinde de orgu dinlemek için Alexandra Sarayı'na... Yukarı çıktı. Sahanlık meşe lambrileri ve kalın Türk halısıyla karanlık olsa da, havalandırmak için pencereleri sonuna kadar açılan odalar gün ışığıyla dolmuştu. Mr Hubert'ın odasında yastıkları sallayıp yatağa vuran oda hizmetçisi Veronica'nın homurtularını duyuyordu; tatlı tatlı, sadece işini yapar gibi, kendi kendine konuşuyordu Veronica, "al işte... haydi bakalım yukarı... çok teşekkürler..." Jonah bir şeyleri anlamış olduğunu, artık hazır olduğuna karar verildiğini hissediyordu. Odayı toplamak ve Cecil'in eşyalarıyla uzun uzun zaman geçirmek, düğmelerle cepleri daha ayrın-

tılı incelemek için sabırsızlanıyordu. Bunu aşağıdaki hiç kimseye söyleyemezdi ama uşaklığı öğrendiği takdirde bir-iki yıl içinde meslek edinebileceğini düşünüyordu. Belki de bir gün Mr Cecil'in ya da onun gibi birinin yanına gitmeye razı olabilirdi sonuçta.

Sonra açık duran kapıyı itti ve o anda hiçbir şey bilmediğini, ona uyku zamanıyla kahvaltı arasında neler olduğuna dair hiçbir şey anlatılmadığını gördü. Sanki başka bir eve adım atmış gibiydi. Ya da, diye düşündü odanın içine doğru iki-üç kısa adım atarken, ya da bu Mr Cecil Valance tam bir kaçıktı, adeta tüyleri ürpererek kıkırdadı. Neyse, Veronica'yı beklemesi gerekecekti. Odada bir kavga kopmuş gibi, bütün yatak yere serilmişti. Leğendeki soğuk ve kirli tıraş suyuna, kitap dolabının üstünde, ıslak bir halkanın içinde duran tıraş fırçasına baktı. Yerlere ve küçük koltuğun üstüne atılmış giysilere, onları geçmişte kalmış daha mutlu bir zamandan, işlerin hâlâ inandırıcı bir şekilde gittiği o zamandan tanıdığını hatırlayarak, yepyeni ve acılı bir hisle bakarken kaşları çatıldı. Güller de solmuş sayılırdı — evet, Cecil vazoyu devirip onları tekrar içine tıkıştırmış ama vazoya su koymamıştı anlaşılan. Birkaç saatlik ihmalkârlığın ardından boyunları bükülmüştü ve desenli halının üstünde, dokunduğunda ıslaklık olduğunu anladığı koyu bir leke vardı. Tuvalet masasında duran, üstüne bir şeyler karalanmış kâğıtlar, Jonah'ı şaşırtmayan tek şey oldu. "Sen orada, ben uzaklardaydım," diye okudu Jonah, "Ama Alpler'deki gül kokusu İngiliz mayısına aitti." Sonra aniden tıraş fırçasını alıp altındaki yağlı su birikintisine baktı.

Pek fazla kullanılmayan bir odanın rutin temizliğini yapar gibi çöp sepetine gidip içinden bir avuç kâğıt parçası çıkardı. İçlerinden birinin George tarafından yazılmış olduğunu görünce, konuğunun böyle bir dağınıklık yaratmış olmasından onun adına utanç duydu. Zor okunuyordu... "Viyen" yazıyordu galiba, doğru okunuşu buysa: "Viens." Jonah'a asla

el sürmemesi söylenen şiir defteri hâlâ ortalıkta, yatağın yanındaki sehpada duruyordu. O deftere daha sonra mutlaka bir göz atacağını düşündü Jonah.

Veronica kapıdan, "Kendini evinde gibi hissetmiş anlaşılan," diyerek, işinin ehli bir ses tonuyla Jonah'ın keyfini yerine getirdi. "Evet, aşçının dediğine göre çok pasaklıymış ama on şilin bahşiş verirmiş — eğer şanslıysan, yirmi bir şilin verdiği de olurmuş."

Jonah bu türden şeylere alışıkmış gibi, "Öyledir herhalde," diyerek kâğıt parçalarını beceriksizce cebine sokuşturdu. Sonra gülümsemeden edemedi. "Bunu aşçı mı söyledi?"

Veronica yataktaki yastıkları çekip aldı. "Eh, adam aristokrat," dedi çok aristokrat görmüş havalarda. "Onlar yaptıkları pisliğin parasını ödeyebilir." Kırış kırış olmuş çarşafı çekip kaşını kaldırarak, garip bir dudak büküşle bir şeye baktı. "Bak Jonah, ne gördüm."

"Ah, evet..." dedi Jonah.

"Senin beyefendi faaliyete geçmiş."

"Hımm," dedi Jonah, yüzünde yine bastırılmış bir şaşkınlıkla.

Veronica ona keskin ama ters denemeyecek bir bakış attı. "Ne olduğunu bilmiyorsun, değil mi? Gece faaliyeti derler buna. Genç beyefendilere çok sık olan bir şeydir." Şaşırtıcı bir kuvvetle çektiği çarşaf yerinden çıkarken yatak sarsıldı. "Al işte, kokla bak, hemen anlarsın."

"Yok, istemem!" dedi Jonah bunun doğru bir şey olmadığını hissederek, birdenbire bunun kendi endişeleriyle de bağlantısı olduğunu anlayınca yüzü kızardı.

"Eh, çok geçmeden sen de öğrenirsin nasılsa hayatım," dedi, az önce Jonah'ın gözünde ürkünç derecede yaşlı ve fena bir karaktere bürünmüş olan Veronica. "Ah! Üzülme. Sen bir de Mr Hubert'ı gör. Onun çarşaflarını haftada iki-üç kez değiştirmek zorunda kalıyorum. Mrs S. de biliyor — yani, açık-

ça söylemedi tabii, sadece, 'İz ya da leke görürsen, Veronica, lütfen oğlanların çarşaflarını değiştiriver,' dedi. Korkarım, doğanın bir gerçeği bu, hayatım."

Jonah bir şey yapmış olmak için giysileri alıp katlarken, giyilmiş olanların gardıroba mı konması yoksa Cecil gittikten sonra yeniden valize konmak üzere kibarca bir yere mi saklanması gerektiğini bilemiyordu, canını sıkan sözleri hâlâ kulaklarını yakarken Veronica'ya bir şey soramazdı. Dün geceki smokin gömleği, kolalanmış ön tarafında herhalde puro külünden olmuş gri bir lekeyle, kadın çamaşırları gibi incecik fanila ve külot da daha sonra, yalnız kalıncaya kadar bakamayacağı şekilde düşüncesizce kirletilmiş bir halde çıkarılıp atılmıştı. Porselen leğeni odadan çıkarıp sahanlıktan geçerek dikkatlice lavaboya döktü. Kirli sabun köpükleriyle birlikte kavisli yüzeye yapışıp kalmış olan minik minik binlerce sakal kılına, Cecil'in her şeyine baktığı gibi kaygı ve gurur karışımı berbat bir hisle baktı.

Sonra tuvalete girdi ve kapıdaki kare buzlu camdan gelen ışıkta çöpten aldığı kâğıtları cebinden çıkarıp oturarak açmaya, çevirmeye, üzeri çizilmiş sözleri okumaya başladı. Aşçının sık sık tenkit ettiği "fuzuli bir meraka" yenik düşmüştü. Altındaki şeylerin topluca yaydığı, mutfaktan alınan kömür küllerinin biraz da olsa bastırdığı o ağır koku, yaptığı şeyin gözüne daha sinsice ve kötü bir şey gibi görünmesine neden oluyordu. Beyefendilerin konuşması normal konuşmalardan farklıydı ve arkadaşı geldikten sonra George da çok farklı biri olmuştu... "Gölgede bir hamak," sözlerini seçti Jonah. "Başında bir karaçam, ayaklarında keçi söğüdü." İlk başta kendi bildiği şeylerle bu sözler arasında bir bağlantı kuramadı, ancak biraz daha okuduktan sonra anladı ve içine bir kurt düştü. Jonah'ın yaz başında Mr Hubert'ın bağlamasına yardım ettiği kendi hamaklarından söz ediyordu Mr Cecil. Neler yazdığını merak ediyordu doğrusu. "Ayaklarında bir huş ağacı, başında salkım

söğüt" — karar verememişti! Sonra sayfanın kenarına, "Ağaç kurtları söğüdü, güveler yastığı kemirirken!" diye yazmıştı — bunun üstünü dalgalı bir çizgiyle karalamıştı. Evdeki yataklarda, Mrs Sawle'un kaz tüyü yastıklarında güve olabileceğini düşününce, içinden şaşkınlıkla karışık anlık bir endişe hissi gelip geçti. Sonra bunun bir şiir olduğunu hatırladı ama bu söylenenin gerçekliğini artırıyor muydu yoksa azaltıyor muydu, orasını tam bilemiyordu. Efendisinin çöp sepetini boşaltırken, ara sıra Wilkes'ın da aynı şeyi yapıp yapmadığını merak ederek, ortadan yırtılmış olan başka bir kâğıdı birleştirdi.

~~Çevresine toplanmış~~ Çevresinde şakıyan bir ormanla
İki hektar mukaddes İngiliz toprağı
Kıyısında ~~kılavuzluk eden~~ başıboş dolaşarak
~~Bir servinin mersinin~~ Kurtbağrından bir çitin karanlığında
Fındık salkımlarının altında
~~Gizli karanlık uzun~~ Karanlık yabani patikasında yürüyeceğiz aşkın
Sırlarını kimselere duyurmadan asla
Son ekin kargalarıyla horozlar arasında.
İlkyaz kadar hayat dolu bir aşk
Ve XXX (bir şey!) kadar saklı
Candan, ihtiraslı, sahi ve gözüpek,
Yine de gururunu dile getiremeyecek kadar ürkek —

burada, Cecil sadece sözcükleri değil düşüncelerini de yok etmek istemiş gibi yoğun karalamalar vardı. Jonah bulaşıkhanenin kapısından gelen o bildik gıcırtıyı ve tuğla yoldan gelen ayak seslerini duydu — çok geçmeden dışarıda duran iri yarı birinin gövdesi (aşçı mıydı bu, yoksa Miss Mustow mu?) ışığını kesip kapı mandalı sarsılınca, kâğıtları titreyen elleriyle tekrar cebine tıkıştırdı. "Bir saniye!" diye seslenirken bir an için kâğıtları tuvalete atmayı düşündü ama sonra vazgeçti.

9

Freda kadehini kaldırıp o ana kadar aklı başka yerde olan birinin dalgın tebessümüyle masaya göz gezdirdi. Ama evet, konu gerçekten de yine Almanya'ydı ve Harry "Alman savaşına gün geçtikçe daha çok yaklaşıyoruz," diyordu — artık Freda'yı rahatsız etmeye başlayan sloganlarından biriydi bu. "İş dolayısıyla sık sık Hamburg'a gidip geliyorum," dedi Harry, "ve orada ne gördüğümü çok iyi biliyorum." Alman savaşı fikri umurunda olmayan Freda, Harry'nin bu savaşı bu kadar ısrarla öngörmesinden bunalıyordu ama Cecil bir an önce savaşmaya hazır gibiydi — böyle bir fırsatın üstüne atlayacağını söylüyordu. George'un kararsızlığını görmek çok dokunaklı, biraz da komik bir şeydi. Savaşmaya onun kadar yatkın olmayan birisi herhalde yoktu ama Cecil'i hayal kırıklığına uğratmak istemediği çok belliydi. "Giderdim herhalde, değil mi? — iş oraya vardığı takdirde," dedi George.

Cecil, "Ah, şüphesiz dostum," dedikten sonra başını yavaşça döndürerek herkese profilini göstermeyi becerdi. Öldürmekten ne kadar hoşlandığını zaten anlatmıştı ki şimdiye kadar sadece tilki, sülün ve ördek avladıktan sonra, Almanlar herhalde heyecan verici bir gelişim olurdu. Clara'nın bu gece orada olmayışına seviniyordu Freda: tek akrabası olduğu düşünülen abisi, Kaiser'in ordusundaydı ama şükürler olsun ki masa başı bir görevdeydi.

"Oğullarımın paramparça edilmesini istediğimden pek emin değilim," dedi Freda şakacı bir ses tonuyla ama çocuklar mum ışığında parıldar, Huey beyaz peçeteyle bıyığını silerken yarattığı bu imge hepsini ürküttü. Huey sert ama kibar bir sesle,

"Umut edelim ki, iş oraya varmasın anne" dedi.

"Ben bizim çocukların dövüşmeye hazır olduğunu düşünüyorum," dedi Elspeth.

"Evet ama senin dövüşecek çocuğun yok ki hayatım," dedi Freda. Elspeth, Harry'nin evde kalmış kız kardeşiydi ve Harry evlenecek olsa, onun nereye gideceğini düşünmeden edemiyordu insan. O kadar uzun zamandır Harry'nin evini çekip çeviriyordu ki onu kendi evinde hayal etmek çok zordu. Ama bir yere gitmesi gerekirdi. *Harry evlenecek olsa* düşüncesi nereden de gelmişti aklına şimdi?

Elmaları meyve bahçesinden gelen puding, meyveli kup gibi olmuştu. Freda'nın sağında oturan Cecil yemeğini hızlı hızlı ve sanki hiç keyif almadan, hatta hafiften sıkkın bir tavırla yiyordu. Bir ev sahibesi için moral bozucu bir durumdu bu ama belki de yemeğini bekletmemek iyi yetiştirilmiş olmanın bir göstergesiydi. Hizmetkârların önünüze koyduğu, önemli şeylerden söz ederken kısa bir süreliğine de olsa sözünüzü kesen bir şey olarak görmek. George bu gece Cecil'in yanına oturmuş, onunla birlik olmuş gibiydi, arada bir elini Cecil'in koluna koyup masadaki yüksek sesli sohbetin arasında bir şeyler mırıldanıyor ama Cecil bütün masayla konuşmayı tercih ediyordu. Cecil de Almanya'da bulunmuş, Alman ordusu ve sanayisi hakkında ötekileri ezebilecek kadar çok bilgi edinmişti — bunların çoğu da tercüme edilemeyen şeylerdi anlaşılan. Kendi Almancası aşk, sadakat ve intikama dair kahramanca ifadelerle, brendi ve su isterken söylenecek sözlerle sınırlı olan Freda çok geçmeden kendini mutsuz ve bastırılmış hissetmeye başladı. Onun Almanyası sıcak, resmi ama iyi organize olamamış bir yerdi, hepsi de Völsung'lar, Orman Fısıltıları ve Wotan'ın Vedası'na duyulan aşkla, on yıllık dul hayatının en şahane on dakikasında hızla yaşanıp sonsuza kadar günahlarından arındırılmış ayarlamalardan ibaret bir labirentti. Bu düşünceyle sırtından bir ürperti geçerken alt dudağı geriye çekildi.

Masada Daphne'nin iki oğlanla yüz yüze, Harry ve Elspeth ile

yan yana oturduğu tuhaf bir oturma düzeni vardı. Daphne de sıkkın görünüyordu ama Cecil ona ilgi gösterir göstermez hemen canlandı. Harry normalde Hubert'ın parıldamasına, hatta bazen etrafa ışıklar saçmasına neden olurdu — Freda'nın dostları arasında Hubert'a en çok ilgi gösteren oydu ama bu gece Huey de biraz düşünceli görünüyordu — Cecil'in Harry'den açıkça etkilenmiş olmasını biraz olsun kıskanmış mıydı acaba? Görünüşe göre, bütün yeni kitapları bilen Harry'nin Cambridge'deki şahsiyetler hakkında soracak birtakım soruları vardı. "Rupert Brooke'u tanır mısın acaba?" diye sordu.

"Ah, Rupert Brooke," dedi Freda, "tam bir Adonis!"

Cecil çok temel bir yanlış anlaşma varmış gibi burnundan hızla nefes vererek gülümsedi. "Ah, evet, Brooke'u tanırım," dedi. "Eskiden okulda onu çok sık görürdük ama artık nadir görüşür olduk tabii."

"Annem Rupert'ın şiirlerini oldukça ilerici buluyor," dedi George.

"Cidden mi, hayatım?" dedi Elspeth titreşen bir ilgiyle.

Freda karşı çıkmamanın en iyisi olduğuna karar verdi — bir anne olarak zaman zaman aptalı oynamak zorundaydınız. "Dürüst olmak gerekirse," dedi, "o çocukcağızı nasıl deniz tuttuğunu okumaya pek de meraklı değilim doğrusu."

"Ah, çiğ et parçaları kusuyorum!" dedi Daphne.

"Çok teşekkür ederim çocuk, meraklısı değilim dedim sana." Aslında bütün aileyi gülmekten yerlere yatıran aptalca esprilerden, o çocuksu tekerlemelerden biriydi bu ama aile dışındakilerin bilmesi kesinlikle gerekmiyordu. Freda kızının pişmiş kelle gibi sırıtmasına bir son vermek için şöyle bir sertçe kaşlarını çattı. Cecil'in haklarında kötü bir izlenim edineceğini düşünüyordu.

Hubert, "Ben şiir konusunda uzman sayılmam," diye tatlı tatlı boşboğazlık ederken, konuyu başka bir yere çekmeye hazır görünüyordu.

"Bense günümüz İngiliz şiirinden pek anlamam," dedi Elspeth.

"Strachey'nin *Spectator*'a yazdıklarını çok severim — tanırsınız herhalde?" dedi Harry.

Yine şu erkekler kulübü havasına girilmiş, adını anması yasak olan, korkunç derecede önemli "Conversazione Cemiyeti"nden söz ediliyordu galiba. "Lytton ile ara sıra görüşüyoruz," dedi Cecil, gizli bir şeyden söz eder gibi.

"Müthiş zeki birisi," dedi Elspeth.

"Kim hayatım?" dedi Freda.

"Lytton Strachey — *Fransız Edebiyatının Yapı Taşları* kitabını görmüşsündür."

"Ah... Ben...?"

"Harry benim kadar takdir etmedi o kitabı."

"Boş laflardansa, gerçeklerden daha büyük bir nispette söz edilmesini tercih ederim," dedi Harry.

"Biz Lytton'ın günün birinde dahice şeyler başaracağına inanıyoruz," dedi Cecil tatlı tatlı.

"Benim umurumda değil," dedi George.

"Bak sen, neden hayatım?" dedi Freda dalga geçer gibi ama Strachey denen bu adamın ismini daha bir dakika öncesine kadar duymadığından emindi.

George, "Aman, ne bileyim," diye mırıldanırken yüzü kızardı ve biraz bozulmuş göründü.

"Kimse inkâr edemez," dedi Cecil, "zavallı Strachey'nin feci bir konuşma sesi var."

"Öyle mi...?" Freda burada Daphne ile göz göze gelmemesi gerektiğini biliyordu.

"Sizin gibi müzikten anlayanların *falsetto* dediği türden. Topluluk önünde konuşmasını imkânsızlaştırıyor."

"Özel sohbetlerde bile hiç çekilmiyor," dedi George.

"Eh, neyse ki, sesini duymak zorunda değiliz," dedi Harry, "annene bakacak olursak, okumak zorunda da değ-

liz." Neredeyse ebeveynler arası bir dayanışma içinde sırıtarak yanındaki Freda'ya, sonra kararsız bir kahkaha atan Hubert'a baktı. Alaycılığa meyleden soğukkanlı mizah yeteneği, katlanılması gereken özelliklerinden biriydi Harry'nin. O kibar ve cömert, bu kadar soğukkanlı biri için belki de fazla cömert bir adamdı ama bazen diline hâkim olamıyordu işte.

"Yani, en azından yarı topluluk önünde yapılan konuşmalarda..." diye lafı çevirerek, Daphne'ye garip bir bakış attı Cecil.

"Hah, evet!" dedi Daphne, aniden gösterilen ilginin üstüne atlayan bir çocuğun heyecanıyla. "Bizim okumalarımızdan ne haber Cecil?"

"Ah, hayatım, bu da nereden çıktı şimdi?" dedi Freda, Daphne'nin konuklarını sıkacağından endişe ederek.

"Cecil'in fikriydi," dedi Daphne.

"Belki de sadece kibarlık olsun diye söylemiştir," dedi Freda.

"Hiç de değil," dedi Cecil.

"Cecil bize şiir okumayı teklif etmişti anne!" dedi Daphne, âdeta Freda'nın böyle bir teklifi reddetmek için hem sağır hem de çılgın olması gerekirmiş gibi bir tavırla.

"Çok naziksin Cecil," dedi Freda, "nasıl istersen. Eğer eminsen...?" Dün gece onları eve sokmak için kendisi de buna benzer bir şey teklif etmişti zaten.

"Belki de kendi şiirlerinden okursun?" dedi Harry, Cecil'e çoktan şöhretli bir şair olduğunu anlatan ciddi bir yüz ifadesiyle.

Cecil gülümseyerek tekrar gözlerini indirdi. "Aslında bu Daphne ile ikimizin planıydı, herkes en sevdiği Tennyson şiirini okuyacaktı."

"Aman Tanrım, bilmem ki," dedi Freda, gözlüksüz okuyamayacağını düşünerek. Hubert da samimi bir ses tonuyla dedi ki,

"Yo, hayır dostum, seni dinlemeyi tercih ederiz."

"Eh, cidden istiyorsanız..." dedi Cecil, zekice hesaplanmış bir can sıkıntısıyla.

Freda, Cecil'e duyduğu hayranlık herkese şiir okuma arzusuna baskın çıkmış gibi görünen Daphne'ye baktı. Böyle bir okuma bir ev sahibesi için utanç verici olma potansiyelini taşıyordu ama sonradan yıllar boyu hatırlayacakları bir şey ve bir zafer de olabilirdi tabii. Bunu Harry istemişti ve onu hayal kırıklığına uğratmak istemiyordu. Harry sıkılacak diye ödü kopuyordu. "Peki öyleyse — yemekten sonra...!" dedi Freda. Sonra da, "Onunla tanıştığımızı biliyorsundur herhalde...?"

"İşte bunu çok ilginç bulacaksın Cecil," dedi Hubert.

"Kiminle tanışmıştınız hayatım?" dedi Elspeth.

Freda samimi bir sesle, "Ah, Lord Tennyson ile. Evet, cidden," diyerek elini bir süre Cecil'in kolunda tuttu. Cecil eline bakarak kibarca gülümseyince, şöyle bir sıkıp geri çekti. "Balayımızdaydık, bu yüzden bizim için bir talih kuşu gibiydi." Bütün ilgiyi toplamış olmaktan memnun, masaya göz gezdirirken, annesini hoş görür gibi tatlı tatlı kaşlarını kaldırmış bakan George'un yüz ifadesinden tedirgin oldu. Tam hikâyesini anlatma fırsatını bulmuşken, onu engellemeye çalıştığını hissetti. Sürekli anlattığı bir hikâye olduğunun kendisi de farkındaydı ve bazı detayları unutmaya eğilimli olduğu tecrübeyle sabitti. "Balayındaydık," dedi tekrar, aklını toplamak için, bu ikircikli sözcük mum ışığında parıldarken, gözlerinin ilgi dolu bakışlarla Harry'ye takılmasına engel olmadı. Harry'nin bu hikâyeyi daha önce duyduğunu zannetmiyordu ama pek emin de değildi. "Wight Adası'na gitmiştik — Frank beni deniz yolculuğuna götürmek istediğini söylemişti!"

"Tam ona göre bir şey," dedi Hubert, başını sevgiyle iki vana sallayarak.

"Bilirsiniz, oraya feribotla... Lynmouth'dan gidiliyordu, değil mi?"

"Lymington'dı galiba," dedi Harry.

"Neden hep yanlış hatırlıyorum?"

"Portsmouth'tan da geçebilirsin tabii," dedi George; "ama yolu biraz uzatmış olursun."

"Bırak da annem anlatsın," dedi Daphne, hem hikâyeden hem de sık sık kesilmesinden fazlasıyla sıkılmış bir ses tonuyla.

Harry'nin kadehini doldurmasına izin verip, dolu dolu, koca bir yudum şarap içti Freda. "Akşamın ilk saatleri olsa gerekti. O feribota hiç bindiniz mi? Wight Adası'na sanki dünyanın sonuna kadar zamanı varmış gibi, tıngır mıngır gider! Ama belki de biz çok sabırsızlanıyorduk... Kraliçenin Osborne'da olduğunu hatırlıyorum, Frank onun kırmızı sandıklarına nezaret eden saray görevlisini gördüğünü söylemişti — her şey feribotla gidip gelmek zorundaydı tabii, çok işi çıkmıştı herhalde."

"Buna aldırdıklarını zannetmem," dedi Hubert. "Sonuçta o kraliçeydi ve bunu yapmak onların göreviydi."

"Evet... öylady herhalde. Her neyse — ben bayağı üşüdüğüm için içeride oturuyorduk ama Frank gemiler konusunda hep çok meraklı biri olmuştur!"

"Babamın bütün ulaşım yollarına meraklı olduğu da söylenebilirdi," dedi Hubert.

"Sonra," dedi Freda, "Frank balayımız olmasına *rağmen* dışarı çıkıp biraz etrafa bakmasının sakıncası olup olmadığını sordu."

"Ve Tennyson ile karşılaştı," dedi, dirseklerinin üzerinde tabağının üstüne eğilip dikkatini ona vererek çarpık bir duruş almış olan Cecil.

"Ben kim olduğunu bilmiyordum tabii!" dedi Freda, Cecil'in ekonomik anlatımına biraz içerleyerek. "Frank kaptanla sohbet etmeyi falan çok severdi. Neyse, bir süre sonra dışarı baktığımda, onu korkuluğa dayanmış, fevkalade sıra dışı bir tipin yanında dururken gördüm."

"Doğrudur," dedi Cecil. "Farrington'a gitmek için sık sık o feribota biniyordu herhalde."

"Evet, eminim öyledir... Ama benim eteklerim tutuşmuştu!" dedi Freda. Sonra hafif bir panik hissiyle hikâyenin en iyi bildiği, önceki anlatımlarından kelimesi kelimesine ezberlediği bölümüne başladı: "İhtiyar, uzun boylu, sanırım seksen yaşında olmasına rağmen, o yaşta bile Frank'ten daha uzun bir adamdı. Hâlâ gözümün önünde, üstünde koca bir pelerin vardı—" burayı her anlatışında ellerini başının üstünde şöyle bir çevirirdi — "başında çok geniş, inanılmaz bir şapka vardı ve arkadan—"

"Quaker şapkası," dedi George.

"Evet... ve arkadan—" derken hep sesini alçaltırdı Freda, "saçları çok *kirli* görünüyordu. Hâlâ gözümün önünde. İlk aklıma gelen, Frank'i rahatsız ettiği oldu; onu dilenci falan gibi bir şey zannettim! Düşünsenize!"

"İngiltere'nin kraliyet şairi!" dedi Hubert.

"İşte, biraz sohbet ettiler. Kaptan ona yeni evli olduğumuzu söylemişti sanırım." Kadehinin üstünden Harry'ye bakarak bir yudum şarap daha aldı. Kalbi çok tuhaf atıyordu.

George yüzünde geniş bir tebessümle, "Peki ne konuşmuşlar hayatım?" dedi devam etmesi için.

"Ah, unuttum işte..."

Garipti ama Cecil, "Aman Tanrım!" diyerek, bütün umutları boşa çıkmış gibi sandalyesine çökerken, Freda'yı onunla dalga geçmemesi gerektiğini bilecek kadar iyi tanıyor gibiydi. Freda kendi kendine gülüp elini tekrar Cecil'in koluna koydu.

"Lord Tennyson dedi ki — aslında bunu söylememem lazım." Göğsünde tutarsızlıktan bir düğüm hissediyordu.

"Kimseye söylemeyiz," dedi Elspeth tatlı tatlı ama hafifften sabrını taşırmaya başlayan bir çocukla konuşur gibi.

Daphne sesini yükseltip, huysuz ve aşağı yukarı oraların aksanını yansıtan bir ses tonuyla dedi ki, "'Daha sık lanet olasıca demeye ihtiyacımız var delikanlı,' demiş."

"Tamam, çocuk..." dedi Freda hem gülüp hem kızararak.

"'Daha az berbat, daha çok lanet olasıca, delikanlı!'" diye gürledi Daphne.

"Halka yakın birisi olduğunu söyleyebilirim size!" dedi Freda.

Cecil artık o kısa, yüksek perdeden kahkahalarını atmadan duramaz olmuştu, masayı hafiften keyifli bir rahatlayış kaplarken, atılan kahkahalar daha çok kızının yaptığı saçma taklit yüzündendi.

"İşte, büyük şairin ağzından alabildikleri söz bu oldu," diye açıklamasını da yaptı Daphne normal sesiyle. "Birkaç mısra yerine sadece," diyerek tekrar çenesini içeri çekti, "'Daha çok lanet olasıca, delikanlı!'"

"Yeter, çocuk...!" dedi Freda.

"O yaşta artık güzel sözlerden sıkılmıştı," dedi ailesine ait bu hikâyeyle ve masadakilerden gördüğü ilgiyle gururlandığı belli olan Hubert.

"Zavallı Frank'in biraz kafası karışmıştı," dedi Freda, kahkahaların azaldığını belli belirsiz hissederek ve Tennyson'ın balayı hakkındaki sözünü unuttuğunu fark ederek. Zaten o da biraz kafa karıştırıcı bir söz olduğu için, hiç üstüne gitmemenin en iyisi olduğuna karar verdi.

"Evet, bazen çok dobra olabiliyormuş," dedi Cecil, bir Brezilya cevizini kıracağın gümüş dişleri arasında ezerek.

"Çok dobraymış, lanet olasıca," dedi George da, bütün masaya sırıtarak.

"İnsan seksen yaşında da dobra olamayacaksa..." dedi Daphne.

"Cidden çok dobra olabiliyormuş," dedi Cecil yine, ağzında cevizlerle, birdenbire kafayı bulmuş gibi kaba bir görünüm sergileyerek. "Büyükbabamın öyle anlattığını hatırlıyorum — onu çok yakından tanırdı da."

"Ah, cidden mi?" dedi Freda — âdeta haykırarak.

"Ah, elbette," dedi Cecil, ama bu mühim açıklamanın ardından hemen ilgisini yitirdi, yüzü ifadesizleşerek düştü ve başını çevirdi.

Hanımlar kahve içmek için çekildiğinde, yemek salonunun kapıları sıkı sıkıya kapansa da, arada yükselen sesler holden geçip kulaklarına kadar ulaşıyordu — Cecil'in kısacık havlayışları, Huey'nin arada bir garip bir perdeden attığı kahkahalar. Erkekler karafı birbirlerine doğru itip dururken, içeride neler olduğu hiç bilinmezdi, ne olursa olsun, odada kalırdı. Sonradan yanlarında sadece sportmence bir dayanışma hissini ve puronun rahatlatıcı kokusunu getirirlerdi. Kadınların grubuysa, tam aksine, dağınık ve ne yapacağını bilemez bir haldeydi.

Freda, "Ah, hayatım, lütfen..." diyerek belli belirsiz bir hareketle Elspeth'e bir sandalye gösterdi.

Elspeth, "Biraz ayakta duracağım," dedikten sonra kahvesini aldı, hafif bir ürperişle likörü reddederek biblolarla resimleri incelemek için canlı adımlarla salonun öteki ucuna yürüdü. Mattocks'ta resimlerden, Avrupa'daki çeşitli ekollere ait tuhaf, sembolik çalışmalardan oluşan geniş bir koleksiyon vardı tabii. İnsan orada işkillenerek etrafa bakınıp dururdu.

"Ya sen, çocuk?" dedi Freda. "Bir parça zencefil likörü belki, ha?"

"Hayır, teşekkür ederim anne."

"Hayır, öyle mi!" dedi Elspeth.

"Aman, neyse," dedi Daphne, "Belki çok az olabilir, çok teşekkürler anneciğim."

Elspeth didişmeyi seven ama kolay kolay şaşırtamayacağınız bir kadındı. Tekrar yanlarına gelip pencere kenarındaki minderin ucuna ilişti. Dimdik duruşu, grinin tonlarındaki şık ama fazla resmi giysileriyle, Harry'nin keskin yakışıklılığından ve itiraf etmek gerekirdi ki, soğukkanlılığından onda

da bir şeyler vardı. "Sizin bu genç şairi çok çarpıcı buldum," dedi Elspeth.

"Evet, çok çarpıcı, değil mi," dedi Freda, ağzına kadar cömertçe Cointreau doldurduğu bardağının üstünden bir yudum içerek. Dikkatlice oturdu. "Buradakileri oldukça etkilemiş bulunuyor."

"Çekici," dedi Elspeth, "ama çok fazla değil."

"Ben çok çekici buluyorum," dedi Daphne.

Freda içkisini çoktan bitirmiş gibi yüzü kızarmış ve pervasızlaşmış görünen kızına bir bakış attı. "Daphne onu çekici buluyor ama fazla bağırarak konuştuğunu düşünüyor," diyerek kızını kızdırmaya yeltendi.

"Of anne!" dedi Daphne. "Bu onu tanımadan önceydi."

"Daha dün gece geldi kuzucuğum," dedi Freda. "Henüz hiçbirimiz o kadar iyi tanıyor sayılmayız."

"Ama ben tanıdığımı zannediyorum," dedi Daphne.

"George'un ona çok bağlı olduğu anlaşılıyor," dedi Elspeth, "Cambridgeli olmakla ilgili bir şey."

"George ona çok düşkün elbette," dedi Freda. "Cecil onun için çok şey yaptı. Yardımcı oldu ve, bilirsin işte..."

Elspeth çabucak kahvesinden bir yudum aldı. "George'unki biraz kahramanına tapınmak gibi bir şey bence, değil mi!"

Bu söz George'u biraz aptal durumuna düşürüyordu. "Ah, Geroge aptal değildir!" dedi Freda. Daphne'nin yüzünün keyifle, çocukların yeni bir deyime, kavrama el koyup tekrar tekrar kullandıklarında olduğu gibi ışıdığını gördü.

"Ah, bence kahramanına tapınmak gibi bir şey," dedi Daphne, başını içten bir tavırla, hafifçe iki yana sallayarak. Holün öteki tarafından topluca kopan kahkahalar, hanımların hoşbeş etmek için harcadığı cılız çabanın daha çok göze batmasına neden oldu. "Ne konuşuyorlar acaba," dedi Daphne.

"Bence hiç bilmesek daha iyi, değil mi," dedi Freda.

"Bizim duymamamız gereken ne olabilir ki?" dedi Daphne.

"Bence ipe sapa gelmez şeyler," dedi Elspeth.

"Neymiş onlar hayatım?"

"Bilirsiniz işte," dedi Elspeth.

"Yani kadınlar hakkında mı konuşuyorlar?" dedi Daphne.

"Öyleyse, çok eğlenceli hanım ahbapları var demektir," dedi Freda, içeride bir kez daha kahkahalar koparken. Yanında her zaman gayet efendi davranan Harry'nin, hanımlar yokken apayrı bir karaktere büründüğünü hissetmek onu huzursuz ediyordu. "Frank hep bizi sıkmak istemediklerini ama birbirlerini sıkmaktan kaçınmadıklarını, sırrın bu olduğunu söylerdi. Erkeklere hep acele ettirirdi. Hanımların yanına dönmek için can atardı." Bunu düşünmek onu epey duygulandırmıştı.

Daphne pek umursamıyormuş gibi yaparak, "Sizde çok akşam yemeği veriliyor mu Miss Hewitt?" diye sordu.

"Mattocks'ta mı? Ah, pek fazla değil, hayır," dedi Elspeth. "Zavallı Harry öyle meşgul ki, çoğu zaman evde olmuyor tabii."

"Zavallıcık, o ihtişamın içinde tek başına yemek yiyorsun demek!" dedi Freda. "O saray yavrusunda..."

"Pek dert ettiğimi söyleyemeyeceğim," dedi Elspeth soğuk bir ses tonuyla.

"O muhteşem resimlerle birlikte," derken, Daphne'nin biraz abarttığını hissetti Freda. Dedi ki:

"Harry gayet iyi kazanıyor olmalı..." Ama bu sözün üstüne Elspeth'in gururu sanki geçit vermez bir duvar ördü ve kahve fincanını bırakmak için ayağa kalkarak abisinin kazancı konusunu güzelce geçiştiriverdi. Freda yapmacıklı olduğunu hissettiği bir ses tonuyla, "Elbiseni soracaktım hayatım — bizim müthiş Miss Claire'den mi?" diye sordu.

Elspeth utanmış gibi yaparak burnunu kırıştırdı — "Lucille," dedi.

"Ah, güzel!"

"Ah, evet," dedi Elspeth, "Harry'nin bana iyi baktığını inkâr edemem."

"Aynen öyle!" dedi Freda, haddinin bildirildiğini çabucak idrak ederek. Elspeth, Harry'nin aynı şeyi eşine de yapacağını ima ediyor olabilirdi tabii ama Freda hiç şansı olmadığını kastettiğine gayet emindi.

Açılan bir kapının sesi duyulunca, Daphne, "Ah, erkekler geliyor," dedi.

"Ah, evet," dedi Freda, başını kaldırıp yüzlerinde o garip, gizemli tebessümlerle tekrar ortaya çıkan gruba. Sanki bir karara varmışlardı ama açıklama hakkına sahip değillerdi. Harry, Cecil'e yol vermek için kapıda durduktan sonra, Huey'nin de geçmesi için birkaç saniye daha bekledi: içeri tek elini hafifçe omzuna atarak, Huey'ye teşekkür eder ve içini rahatlatır gibi bir tavırla girdi. Kendinden daha zeki olan üç erkeğe ev sahipliği yapan ve her zamankinden çok içmiş olan Huey'nin yüzünde sıcaklamış, kararsız bir ifade vardı. "Pekâlâ..." derken, gecenin bu bölümünü atlatmış olmaktan en az babasının olacağı kadar memnun olduğu belliydi. "Pekâlâ, şimdi nasıl yapıyoruz?"

Cecil'in nerede duracağına, koltukların nasıl dizileceğine dair kısa bir tartışma oldu. George odanın fevkalade sıcak olduğunu söyleyerek Fransız pencerelerini açtı. "Dışarıda mı otursak?" dedi Daphne.

"İyice saçmaladın," dedi Freda. Okumayı zorlaştıracak yeteri kadar unsur vardı zaten. Gözü dizilen koltukların arka sırasında, yanında oturacağını umduğu Harry'deydi. Harry küçük bir koltuğu ustaca bir hareketle kucaklayıp kaldırırken, güzel pantolonunun altındaki bacakları gayet hoş bir şekilde gerildi. Pencerenin karşısında kaba bir yarım daire oluşturuldu. Cecil cidden dışarı çıkarak tuğla yolun üstüne yerleştirdiği küçük sehpanın üstüne bir lamba, yanına da bir

koltuk koydu. Minyatür bir tiyatro gibiydi. Lambanın ışığı çalıları, yan yatmış gülhatmileri ve Cecil'in hemen arkasındaki yakılmamış küçük Çin fenerlerini aydınlatsa da, ötedeki ve yukarıdaki her şeyin daha yoğun bir karanlığın içindeymiş gibi görünmesine neden olmuştu.

"Nazikçe rica eden birisi olduğu için," dedi Cecil, Harry'ye kendinden emin bir bakış atarak, "Tennyson Dağı'nın zirvelerine tırmanmayı denemeden önce kendi yazdığım bir-iki şiiri okuyacağım." Oturup elindeki *Granta* sayısını kol mesafesinde tuttu. "Corley ile ilgili bir şiir okumam mütevazılıktan uzak bir davranış olarak görülmez umarım. Orası şiiri gün ışığına çıkaran bir yer — her nedense!" Dikkat ve saygı dolu mırıltılar yükseldi. Cecil başını ve kaşlarını kaldırdıktan sonra, bir topluluğa, hatta en az yüz kişilik bir cemaate hitap eder gibi okumaya başladı: "Evin ışıkları! evin ışıkları! / Işıltılı parkın bir mil ötesinden bile berrak, / O loş orman ve balçık kokuları, / Atın ayakları altında görünüp geçen / Corley ormanındaki mutlu patikamda / Karanlığın içinde nal teperken." Yarattığı etki mütevazılıktan öyle uzaktı, Cecil sözcükleri bir rahip gibi şakıyarak, anlamlarından öyle bir soyutlayarak okumuştu ki, Freda neden söz ettiğini bile anlamadan şaşıp kalmıştı. Gözleri dosdoğru, sırıtıp göz kırpıştırarak kendi duygularına bir an önce hâkim olmaya çalışan Daphne'ye gitti. Hubert birkaç saniye için çok etkilenmiş göründükten sonra, bunu daha önce duyduğu diğer şiir okumalarıyla karşılaştırır gibi çok bilmiş bir tavırla alnını kırıştırdı. Edebi gecelere gerçekten de daha alışkın olan Harry ile Elspeth'in yüzünde sakin ve beğeni dolu, tebessüme benzer bir ifade vardı. George bahçeye bakar gibi başını çevirmişti ve yüzü görünmüyordu, kulağı lambanın ışığından mı kırmızı görünüyordu öyle?

Freda bardağından kaçamak bir yudum takviye alarak, Cecil'e doğru takdir dolu bir tebessüm yolladı. Bundan daha

iyi düşünülmüş ve daha sakin okumalarda bile, ne zaman biri şiir okusa aynı şey oluyordu: ilk başta konsantre olmaya çalışırken iyice kafası karışmış gibi hiçbir şey anlayamaz, sonra yatışıp odaklanır, on dakika sonra da şiir hiç bitmeyecekmiş gibi gelmeye başlardı; Cecil'in sesinde de, herkesin sesinde de, şiirlerin vadilerini inip tırmanan kendine has bir melodi vardı ve bu yüzden sözcüklerin hepsi bir süre sonra birbirine benzerdi. "Yavru ceylanın eğrelti otları arasındaki ayak izleri" — Cecil'in ne demek istediğini anlasa da, içinden kıkırdamak geldi Freda'nın. "Aşk her zaman ön kapıdan gelmez," dedi Cecil vaizlere yaraşır bir ses tonuyla. Freda başını arkaya düşürüp dalgın dalgın Harry'nin sert ama hoş profiline ve öne doğru uzattığı, nabzıyla birlikte bilinçsizce atan sol bacağına kaçamak bir bakış attı. Geçmişteki bir aşk yüzünden incinmiş, kalbi yaralanmış mıydı acaba? Öyle olması gerektiğine karar verdi. İnsan onu taparcasına sevdiğini hayal edemiyordu tam olarak: ama hem zengin hem de cömertti ve düşünecek olursa, Hubert'e karşı bu kadar iyi olması Freda'yı çok etkiliyordu: zavallı Huey'yi Harry kadar "tutan" çok az insan vardı. Ama bir yanıyla zor bir adamdı şüphesiz — bekârlığı bir davet olduğu kadar bir uyarıydı da belki. Melankolik bir tebessümle başını çevirdi. Bu olayın ne kadar süreceğine dair bir şey söylenmemişti; olası bütün sınırlara ulaşılır ve şaşkınlık ya da öngörü içeren tek bir söz söylenmeksizin bütün sınırlar aşılırken, Freda huzursuzlanmaya başladı, sonra, gözlerini yumup o anın tadını çıkarmaya çalıştığında ve artık Cecil'e bakmak zorunda olmadığında, huzursuzluğun tam aksi bir his, seslerin sıcak ve elektrikli akışı, yepyeni durumların mevcut mantıklarıyla birlikte güvenle ilerleyişi, Miriam Cosgrove'la Cornwall'daki bir plajda konuşuyorlar, toparlanmaları gerekiyor, trenin kalkmasına çok az zaman kalmış ve otele giderken yolu kaybediyorlar, umutsuz bir durumdalar ve sonra, onu uyandıran şey bir

sessizlik miydi, yarattığı o tuhaf gerilimle, doğrulup tekrar boş bardağına uzanmasına neden olan? "Harikulade," dedi; şimdi hem görüşü bulanmış hem de hafiften başı dönüyordu. Kendini ayılmaya zorladı. "Hafızalara kazınacak bir gece!"

Cecil, "Şimdi en sevdiğim bölümü okuyacağım," diyerek, dalgın dalgın, koca bardağından bir yudum aldı — su mu içiyordu yoksa viski mi? "Seyredilmeden sallanacak bahçedeki dal—"

"Ah, evet, bunu çok seviyorum," dedi Freda, aşırı bir çabayla; kızı öfke saçan gözlerle ona baktı.

"Titreyerek bükecek boynunu körpe tomurcuk—"

"Ah..."

"Sevilmeden karartacak şu kayın gövdesini, / Bu akağaç yakıp kavuracak kendisini" Cecil sağ kolunu havaya kaldırarak arkasındaki bahçeyi içine alan abartılı hareketler yaptı.

Ansızın enfes bir ayıklık hisseden Freda etrafa gülümseyerek, Harry'ye neredeyse suç ortağı bir bakış atınca, Harry de çok hafifçe ama gayet hoş bir tavırla başını salladı. Bunu fark eden Elspeth yere baktı. Güzel, çok güzel ama hüzünlü bir şiirdi. "Sevilmeden, sarı parlak ayçiçeği, / Ateşle çevirecek tohum çarkını..." Yine de daha duyarlı bir şekilde okunabileceğini düşünüyordu — yoksa daha duyarsız mı demek lazımdı? — her neyse, Westminster Abbey'yi hatırlatmayan bir havayla işte. Zavallı Huey derin uykudaydı, onun için çok uzun, acımasız bir vaaz olsa gerekti. Onu kimseye sezdirmeden dürtüklemeyi ya da başka bir şekilde uyandırmayı düşünürken, o dehşetin içinde yine bir kıkırdama isteği duydu. Aman, ne olacak, uyuyuversindi. Öteki iki çocuğu Cecil'i destekleyen duruşlarla sahnenin iki yanında oturmuş, George belli belirsiz Cecil'in yaptığı işe verdiği önemi yansıtıyor, Daphne bir tepki verme arzusuyla yoğunlaşmış aptal bir yüz ifadesiyle Cecil'e bakıyordu. Söylediklerinin tek bir kelimesini bile anlamadığından emindi Freda.

Sevilmeden, toprak setler tarafından,
Çağıldayıp akacak düzlükte dere,
Öğle vakti ya da küçük ayı dönerken,
Kutup yıldızının çevresinde bir gece;

Cecil'in uzun ve güçlü parmakları bir kez daha ilgilerini talep ederek önünde kıvrıldıkları yüze dramatik bir gölge düşürdü —

Bakılmadan, taşacak rüzgârlı koruya,
Akacak su yelvesi ve balıkçıl yuvalarına,
Veya gümüş oklar halinde parçalanacak,
Havada süzülen ay çukurlarda, kovuklarda;

burada dezavantajlı komik bir durumu fark ederek havaya bir bakış atsa da, kararlı bir şekilde devam etti Cecil—

Ta ki bahçeden ve yabandan,
Taze bir aşinalık esene dek,
Yıl be yıl büyüyen bu manzara
Bir yabancı çocuğuna tanıdık gelecek.

ilk tereddütlü damlalar, hafif ayak sesleri ya da kibar öksürüşler gibi, çabucak özgüven kazandı; hızlı bir patırtıyla birlikte doğa güçlerine yabancı olmayan Cecil de acele etmeye başlamış, tam şiiri bitireceği anda sesini yükseltmişti: sözcüklerin üstüne basa basa devam etti,

Yıl be yıl sürecek emekçi,
Mutat toprağını, budayacak çalıları;
Yıl be yıl silinecek hatıramız,
Tepelerin her devrinden.*

* Çeviri: Begüm Kovulmaz.

ama artık herkes ayaklanmış lamba kaldırılıyor, pencereler kapatılıyordu ve Cecil'in son sözleri yağmurun kopardığı gümbürtüye karşı kararlı bir haykırışla yükseldi.

10

Hubert bir dizi can sıkıcı düşüncenin bir araya toplanıp düğüm olduğunu hissettiği sol gözünün üstünde keskin bir ağrıyla, erkenden uyandı. Pijaması neredeyse ters dönmüş, terden sırılsıklam olmuştu. Sosyal yaşam gerekli bir şey olsa da, aklını karıştırıyor, hatta fiziksel olarak kötü etkiliyordu. Çatıya düşen yağmurun sesiyle uykuya dalmış, sonra yine yağmur sesiyle ve kan ter içinde uyanmıştı. Birilerinin evde dolaşıp durduğunun hayal meyal farkındaydı, annesi geceleri pek uyuyamazdı, şimdiyse annesine dair endişelerinin ucu dönüp dolaşıp dünkü yemekle ve sonrasıyla ilgili huzursuz anılara dayanmıştı. Sonra merhametsiz bir parıltıyla güneş yükseldi. Cecil Valance gibi, Hubert da zamanını boşa harcamaktan nefret eder ama Cecil'in aksine bazen o zamanı nasıl değerlendireceğini pek bilemezdi. Kilisedeki erken ayine gitmesi gerektiğine, ötekilerle birlikte sabah ayinine gitmemeye karar verdi. Yirmi dakika sonra ön kapıyı kapatıp asık suratlı bir doğruluk abidesi şeklinde tepeden aşağı doğru yola koyuldu. Taze, dingin bir sabahtı; koca kuzey Middlesex vadisi, ardında puslar içinde yükselen Muswell Hill'in güven dolu zirveleriyle önünde uzansa da, ayık olduğu zamanlarda duyduğu oraya ait olmanın hazzını boş yere aradı.

Çalışkan rahip yardımcısı Mr Barstow'un yönettiği ayine pek dikkatini veremedi; ama kilisedeki sırada oturmak, sunağın basamaklarındaki kalın halıya diz çökmek biraz olsun içini rahatlattı. Sonradan yürüyerek manastırdan geçip eve döndüğünde ve ötekilere katıldığında, tepeyi tırmandığı

için hâlâ bayağı sıcaklamış durumdaydı. Cecil insanın sabrını deneyen o eğlenceli tavrıyla konuşup duruyordu ve Hubert herkese gereği gibi selam vermesine, iyi uyuyup uyumadıklarını sormasına rağmen ipleri Cecil'in ele geçirmiş olduğunu hissetti.

"Rahatsız edici diyebileceğim kadar iyi uyudum," derken kaşlarını çatıp haşlanmış yumurtasına bakışından, gülmelerini beklediği belliydi Cecil'in, sonra sözünün kesildiği yerden devam etti, "Hayır, sakıncası yoksa, ben gelmeyeyim."

"Cecil pagan biliyorsun anne," dedi George.

"Cecil şafağa tapıyor," dedi Daphne.

"Anlıyorum..." dedi anneleri, sabahın erken saatlerindeki o sahte ışıltısıyla.

"İtiraf etmeliyim ki, Georgie Stanmore'daki kilisenin çatısız bir harabe olduğunu söylediğinde çok rahatlamıştım," dedi Cecil.

"Orasını atlamış olabilir," dedi Hubert, "ama hemen yanında birinci sınıf yeni bir kilise var. Tavsiye ederim."

"Ben harabe olanını tercih ederim sanırım," diyerek gelecek tepkiyi bekledi Daphne.

"Tamam, çocuk!" dedi annesi, elini döndürerek fincanına çay koyarken. "Öyleyse sensiz gitmemiz gerekecek."

"Öyle mi...!"

"Cecil'e söyledim, sana değil."

"Aslında bizim köyde seninle biraz hava atmak istemiştik," dedi George.

"Daphne öğle yemeğinde ayini senin için tekrar eder," dedi annesi.

"Biz kilisedeyken Cecil ne yapacak peki?" diye sordu Daphne.

Cecil kararsız bir tebessümle, mırıldanır gibi, "Ah, ben de şiirimle ilgilenirim herhalde," dedi.

"Peki," dedi Daphne, George da rahatlamış görünüyordu.

Biraz midesi bulanan Hubert, bir fincan kahve alıp kalktı. "İzninizi istesem, bir sakıncası yoktur umarım," dedikten sonra, kimse için bir sakıncası olmadığını gayet iyi anlayarak odadan çıktı. Holü geçip babasının çalışma odasına girerek kapıyı kapadı.

Sevgili Harry [diye yazdı]

Sigara tabakasını mutlaka Kinsley'e götürüp üstüne senin ismini yazdıracağım — birinin zekice bir teşbih yaparak bir erkeğin örgü örme çabasına benzettiği kendi el yazımla değil tabii!

Kasvetli gözlerle yaprakların yarısını kararttığı vitraylı pencereden dışarı baktı ve devam etti:

Dün gece bana biraz bozuldun Harry, ama ben haksızlık ettiğini düşünüyorum. Maalesef erkek erkeğe sevgi gösterilerinde bulunmaktan hep kaçınmışımdır.

Burada tekrar durdu ve ürkek yüz ifadesiyle çelişen bir kararlılıkla, cümlenin sonunu "kaçınmış ve bundan hiç hoşlanmamış" diye değiştirdi, noktasını virgül yaparak devam etti:

kadınsı ve "estetik" bulmuşumdur. Sawle ailesinin öteki üyeleri bunu normal buluyor, biliyorum, ama benim doğamda yok. İnsanın senden daha iyi bir dostu olamaz, Harry azizim. Sana durumumuzdan söz etmemeliydim, "çaresiz" durumda falan değiliz ve gayet iyi idare ettiğimizi zannediyorum. Senin dediğin gibi, "son meteliğimize kadar ipoteğe vermiş" değiliz henüz! Ama kim ne derse desin, hayatı yaşamaya değer kılan o küçük konforlar. Artık anlamışsındır sanırım Harry, ben duygularını gösterebilen biri değilim ama hepimiz sana fazlasıyla minnettarız.

Hubert arkasına yaslanıp bıyığını sıkıntıyla dudağının üstüne doğru çekerek düzeltti. Mektubunun pek iyi gitmediğini hissediyordu. Babasının kitaplığın üstünde asılı duran fotoğrafına göz atıp, böyle bir sorunla onun da baş etmek zorunda kalıp kalmadığını düşündü. Yardım etmeye bu kadar hazır bir dostunuz varken, böyle bir şey olunca, her şey çok zorlaşıyordu. Ne olduğundan bile tam olarak emin olamayınca. Harry onu arabayla St Albans'a götürmeden önce bir şeyler söylemesi gerektiğini hissediyordu. Mektubu gönderip göndermeyeceğine hâlâ karar veremese de, hafif ağırbaşlı bir tavırla bitirdi, "Sevgilerimle, Hubert." Aklına daha önceden gelen, Harry'yi gücendirmeyeceğini hatta oldukça zarif bulunacağını umduğu bir fikri hatırlayarak ekledi: "Not, Dün gece sigara tabakasının üstüne sadece bir H harfi yazdırabileceğimi düşündüm, adlarımızın baş harfi ne de olsa—"

Sonra bütün mektubu yeni baştan yazmanın en iyisi olacağını düşündü.

11

Bahçenin ön kapısından çıkıp patikadan yukarı Common'a doğru giderlerken, yolu içgüdüsel olarak Cecil belirliyordu.

"Biz kendimizi yerden yere atıp mızıldanırken, sen neler yaptın cidden?" dedi George. Cecil'den uzakta, kilisede geçen bir saat hiç beklemediği kadar sancılı olmuştu.

"Ah, hemen hemen aynı şeyleri," dedi Cecil. "Kendimi çimenliğe attım ve salon hizmetçisine mızıldandım."

"Küçük Veronica'ya mı?"

"O zavallı çocukçağıza, evet. Almanya ile savaşa girme ihtimalimizi değerlendirdik."

"Eminim bu konuda çok etkileyici görüşleri vardır."

"Eli kulağında olduğunu düşünüyor."

"Ah, Tanrım!"

"Küçük Veronica bana bayağı abayı yakmış durumda korkarım."

George, "Sevgili Cecil, İki Hektar'daki herkes sana âşık değil, biliyorsun," diyerek gizli bir memnuniyet ve hafif bir güvensizlikle gülümsedi. Cecil'in insanları belki de gereğinden fazla etkilemiş olabileceğini düşünüyordu.

"Çok çekici bir genç kız," dedi Cecil, en makul ses tonuyla.

"Öyle mi?"

"Bana göre öyle." George'a tatlı bir tebessüm yolladı. "Ama ben senin gibi kuku denince bile dehşete düşen biri değilim tabii."

"Hayır, değilsin," dedi George soğuk bir sesle, ama ardından hemen yüzü kızardı. Yüzü al al ve ifadesizdi. Cecil'in bu havai saldırganlığıyla yaptıkları yürüyüşü, o günü, bütün hafta sonunu kolayca mahvedebileceğini görüyordu. "Kız daha on altı yaşında," dedi.

"Aynen öyle," dedi Cecil ama yumuşamıştı ve uzun adımlarla yürümeye devam ederlerken George'un koluna girip onu sımsıkı kendine doğru çekti. "On altı yaşındayken senin aklında da en ahlaksızca düşünceler dolaşıp durmaz mıydı hep?"

"Sana rastlayıncaya dek tek bir ahlaksız düşünce geçmedi aklımdan," dedi George. "En azından çimenliğin öteki ucundan bana öyle arsızca, arzuyla baktığını görünceye dek." Bu ikisinin de en sevdiği sahnelerden ya da temalardan biri, yapaylığı erotik cazibesinin bir parçası olan küçük doğuş efsaneleriydi. "Bir gün babam olacağını nereden bilebilirdim ki." Miss Nichols'ın kır evine gelmişlerdi. Görüleceklerini bilen George nasıl bir izlenim yaratmak istediğini bilemese de sırtını dikleştirdi. Bir yandan Miss Nichols'ı şaşırtmak istiyordu ama şapkasını kaldırıp hafiften ukala bir tavırla sallamakla yetindi.

"O kadar... elverişli görünüyordun ki," dedi Cecil ve kolunu ansızın aşağı düşürüp George'un poposunu çimdikleyiverdi.

"Böyle mi deniyor?" dedi George, poposunu Cecil'den kurtarıp çabucak etrafa bakınarak.

"Ama abin Hubert'ın pek elverişli olduğunu söyleyemem."

"Evet," dedi George kısaca.

"Yine de insan o bıyığına birazcık âşık olmadan edemiyor."

"Uzatma artık," dedi George. "Dudley'nin bacaklarına muhteşem dediğim için böyle yapıyorsun. Zavallı Hubert'ı beğenen kimse olduğunu zannetmiyorum. Üstelik, o tam bir kadın avcısıdır." Kullandıkları argonun aptallığına deliler gibi, biraz da şehvetle güldüler yine. George içinden bir mutluluk dalgasının kabardığını hissetti. Sonra Cecil dedi ki:

"Korkarım bu konuda yanılıyorsun."

"Hangi konuda?"

Cecil etrafa göz attı. "Bence abin Hubert'ın çok ateşli bir hayranı var — o da Mr Harry Hewitt."

"Ne, Harry mi? Budalalık etme. Harry annemin peşinde."

"Öyle göründüğünü biliyorum. Kız kardeşin bu konuda çok endişeli. Ama inan bana, endişe etmesine hiç gerek yok."

"Bu fikir aklına nereden girdi bilmem."

"İlk başta sanat zevki var — ne türden şeyler topladığını anlattı bana. Ama itiraf etmeliyim ki, daha çok her fırsatta abine dokunduğu için."

"Öyle mi yapıyor?" dedi George, reddeden ama aynı zamanda bazı şeyleri hayal meyal hatırlayan bir kaş çatışla. "Ona karşı çok cömert olduğu bir gerçek."

"Hayatım, o adam Harrow'daki en azılı oğlancı olsa gerek."

"Büyük bir iddia!" diyerek karşı çıktı George, biraz zaman kazanmaya çalışarak.

"Yemekten sonra fevkalade bir an yakaladım, o yaşlı ca-

navarın şöminenin başında Hubert'ı öpmeye çalıştığına yemin edebilirim. Gördüğümü fark etmediler. Zavallı Hubert'ın feci şekilde canı sıkılmıştı."

George yutkunarak bir kahkaha attı. "Ona yaşlı dedin," dedi, "ama daha kırkında bile yoktur bence." Cecil tarzı bir şok, o hafiften gaddar dünyevilik, direnç, kabulleniş ve ardından gülerek rahatlayıştan oluşan kısa bir tren gibi gelip geçti. Cecil hep haklıydı. Ve elbette ki bu sapıkça eğlenceli bir durumdu. Annesinin bundan zarar görebileceğini sonradan anlayacaktı. "Şaştım bu işe," dedi George.

Cecil, "Aynen öyle," diyerek, George'un budala olduğunu düşünür gibi garip, sert bir bakış attı. En az Corley Court kadar görkemli bir yapı olan Stanmore Hall'un grifon başlıklı kapı sütunlarının önünden geçiyorlardı şimdi, içerideki çimenliğe bir göz atan Cecil belki de biraz meraklanmıştı ama duygularını belli etmedi. Harry sayesinde kazandığı küçük zaferin ardından sakin ve etrafı görmeyen bir tavır takınmıştı. Sawle'lar Hadleigh'leri pek tanımazdı, köyün yukarısındaki dostları, dikiş diken Mrs Wye ile kır evlerinin arkasına yayılan bir dizi kulübe ve kafeste gösteri kuşları yetiştiren Catto'lardı — George'un çocukluğundan bu yana çok sevdiği ama bugünkü koşullarda işe yaramayan hatta biraz utanç verici insanlardı bunlar. Fazlasıyla aşina gelen o yollarla kaldırımları, ağaçları, duvarları ve beyaz çitleri yeni bir ilgiyle, biraz sevgi dolu, biraz eleştiren gözlerle görürken, Cecil'in şair gözüyle hepsini kutsaması için can atıyordu.

"İşte, ilk göl burada," diyerek, Cecil'i kasket takmış yaramaz bir kız çocuğunun oyuncak teknesini suya indirmekte olduğu çamurlu bir tekne kızağının yanına çekti.

Cecil dudağını sarkıtıp, gördüğünden etkilenmemiş bir tebessümle kahverengi su ve su mercimeğiyle dolu o yuvarlağa baktı. "Burada ben bile soyunamam herhalde," dedi, "etrafta bu kadar ev falan varken."

"Ah, burada yüzmüyoruz," dedi George. "Aklımda o iş için çok daha güzel, hatta bize özel olacak bir yer var."

"Öyle mi Georgie?" dedi Cecil, memnuniyet ve arsızlıkla karışık, şüpheli bir yüz ifadesiyle çünkü planları kendisi yapmaktan hoşlanırdı.

"Evet. Burada üç tane göl var; bana kalırsa köyün erkekleri şu ağaçların arkasındaki büyük olanda yüzüyordur, bir bakmak ister misin...?"

Cecil acıyan gözlerle, herhalde teknesini batırmadan yüzdüremeyecek kadar küçük olan kıza bakarken, teknenin ahşap gövdesi suya batıp çıkıyor, sırılsıklam olmuş beyaz üçgen yelkeni kendini dik tutmaya çalışıyordu. "Aslını soracak olursan, ben bir tek sana bakmak istiyorum," deyip dönerek George'a gülümseyince, bu sözler daha bariz ve onları daha çok hak eden bir hedefe yönelmiş gibi havada bir kavis çizdikten sonra, muhteşem bir hareketle yuvaya döndüler.

Açık bir alandan koruluğa doğru giderken artık kol kola değillerdi ve Cecil'in adeti olduğu üzere yine biraz önden gidişi az önceki kesinliğin üzerine hafif bir gölge düşürüyordu. Bu ufak uzaklaşma yarın sabah olacak şeyin habercisiymiş gibi geldi George'a. Minibüse binip Cecil ile birlikte istasyona gitmeyi planlıyordu ama o sahneyi gözünün önüne getirmeye çalıştığında kendini üzgün, berbat hissetmeye başlamıştı bile; hiç zamanları, fırsatları olmayacaktı... cidden de bir tek bu son öğleden sonra kalmıştı. "Beni bekle!" dedi.

Cecil yavaşlayıp döndüğünde yüzünde öyle geniş bir tebessüm vardı ki güveni tazelenen George kendinden geçeceğini sandı. "Sabırsızlanıyorum," dedi Cecil, gülümsemeye devam ederek. Yan yana, komik bir hedefe kilitlenmişlikle yola devam ettiler. Bir dizi meşenin düzensiz silueti karşılarına çıktığında, George kendi nefes alışının, kendi nabız atışının bilincindeydi. Heyecandan zayıf düşmüş, bütünüyle duygularına kapılmış, tamamen sembolik bir manzaranın

üzerinde onlara doğru süzülüyordu sanki. Sağ taraflarında, biraz uzakta, koklaşıp didişen iki köpekle birlikte, tanıyamadığı orta yaşlı bir çift de koruluğa yaklaşıyordu. Onları oldukları gibi görebildiği halde, gerçekliklerinin farkında değildi. Kadının üstünde canlı renkte mavi bir bluz, başında kahverengi ve tüylü, küçük bir şapka vardı, flanel kır giysileri ve Cecil'inki gibi tepesi düğmeli bir kasketi olan adam bastonunu kaldırıp dostça selam verdi. George da başıyla selam verip suçluluk duygusu ve sevinç içinde adımlarını hızlandırdı. Bu insanları kolayca savuşturabilirdi. Başkalarının nerede yürüyebileceğini tahmin etmek zor değildi. Koruluğun bir yanında en az bir mil boyunca uzanan bir at yolu vardı, öteki patikalar Common'ın içindeki açık alanları birbirine bağlıyordu. Alçak dalların altında geyiklerin açtığı daha ince patikalar da vardı. George bunlardan birine, boy vermiş meşe ve kayın fidanlarından yemyeşil bir tünele dalınca, Cecil de tuhaf bir boyun eğiş öksürüğünden sonra peşinden gitmek zorunda kaldı. "Yolu iyi bildiğin belli," dedi.

İşin aslı, George abisi ve kız kardeşiyle, yeterince büyüdükten sonra da sık sık tek başına, yıllar boyu bu koruluklarda oynamıştı. Uzun saatler boyunca nefesini tutup tedirgin bir gözüpeklikle yardımsız tırmanmayı öğrendiği onlarca yüksek ağaç vardı, saklandığı ve bir şeylerini gömdüğü yerler vardı burada. Bunları Cecil'e göstermek, kendisinin Cambridge'den ve Cemiyet'ten çok uzak bir yönünü görmesine izin vermek demekti.

Cecil her zamanki kısa kahkahalarından birini bastırdı ve George'a yandan hafifçe vurup sımsıkı kolundan kavrayarak onu biraz uzağında tuttu ama kolunu bırakmadı. Başını kaldırmış, tedbirli gözlerini sağa sola kaydırarak, kendinin fazlasıyla farkında bir duruşla, kulak kabartmış gibi görünüyordu. Köpeklerin yakınlarda bir yerde havlayıp didiştiğini duydular. Yaprakların arasından bir-iki saniyeliğine kadının

üstündeki bluzun mavisi görünüp, adam "Mary! Mary!" diye bağırınca, George bunu kadının ismi zannetti ama sonra kadın da aynı şekilde seslendi. Bir köpeğe Mary isminin, yani herhalde kraliçenin isminin verilmiş olması inanılmaz komikti ve George öylece dikilmiş kendi kendine kıkırdarken, Cecil'in tuttuğu yer alev alev yanıyordu ama Cecil'in kaslı bedeninin, hiştleyen dudaklarının yakınlığı, sertleştiğinin apaçık belli oluşu yüzünden George'un beklentiyle dolan bacaklarının arkasındaki ve göğsünün ortasındaki sızıya kıyasla, bu hiç sayılırdı. Kalbi güm güm atarken, iç çekişlerle, kendinden geçer gibi nefes alıyordu George. Köpeklerin biraz daha uzakta havladığını, çiftin dediklerini değilse de ses tonlarını, evliliğin o tuhaf ve monoton sesini duydular yine. Cecil hâlâ George'u kol mesafesinde tutarak, etrafa iyice bakınarak, yaprakların üstünde birkaç tedbirli adım attı. Koruluğun sonuna çok yaklaşmışlardı — kayın yapraklarının oluşturduğu yarı saydam saçakların altından açık alan görünüyordu. Yine de, Cecil biraz garipti — Mary'nin sahipleri onları düşünüyorsa eğer, akıllarını karıştıran şey sessizlikleri, tuhaf bir şekilde ortadan kayboluşları olsa gerekti.

"Haydi biraz daha ilerleyelim," dedi Cecil. George içini çekip peşinden giderken, haksızlığa uğramış bir tavırla bileğini ovuşturdu. Cecil'in bu temkinli davranma numarasının, tecrübeli ormancı havasının üste çıkmak ve bir kez olsun George'un planladığı bir olayın kontrolünü ele geçirmek için olduğunu görebiliyordu. Yani, plan olduğu kadar hayal, henüz yapmadıkları, belki de hiç yapamayacakları şeylere dair vahşi fikirlerle karışık anılar. Cecil'in öne fırlamış dalları yanlara iterek, nasılsa kendi başının çaresine bakabileceğini düşünür gibi, arkadaşının da geçmesi için biraz daha yanlarda tutmayı pek dert etmeyerek, önden gitmesine izin verdi George. Tam aksi bir duyguyla, aşkın olduğu kadar kabullenmenin berrak bakışının da bir parçasıymış gibi görünen ufak acılar ve çe-

lişkilerle beneklenmiş, yepyeni bir hazdı bu. Cecil'in sırtına, gri ketenden dikilmiş dökümlü ceketine, kasketinin altından dönerek çıkan o siyah buklelere bakarken, bir an için bir yabancının peşinden gider gibi hissetti kendini. Arzusu kaygının rengine bürünmüş, ne diyeceğini bilemiyordu çünkü Cecil talepkâr ve bazen neredeyse vahşi bir adam oluyordu. Şimdi George'un Cecil'i yan tarafından çok daha kestirme bir patikaya sokabileceği, devrilmiş, dev meşe ağacının yanına çıkmışlardı. Ağaç birkaç kış önceki fırtınalarda devrilmiş ve George gövdenin zaman içinde kendi çürüklerinden ve kalıntılarından bir yatakta uzun bir uykuya yatmış boğum boğum bir canavar gibi altındaki kırık dalların içine gömüldüğünü görmüştü. Cecil durup keyifle omuzlarını silkti ve ceketini çıkarıp başının üstündeki, yukarı doğru uzanmış bir pençeye taktı. Sonra dönüp sabırsızlık içinde ellerini uzattı.

"Çok iyiydi," diye mırıldandı çoktan ayağa kalkmış olan Cecil — sonra üstündekileri şöyle bir düzelterek birkaç adım uzaklaştı. Durup alçak böğürtlenlerin oluşturduğu yoğun perdeye baktı, bir sincaba tatlı tatlı gülümsedi, boynunu iki yana eğerek kütletti, elini saçlarından geçirdi. Böyle çabucak uzaklaşır ve hiçbir şey olmamış gibi davranarak o anlık, ufacık, mantıksız hüzne karşı koyardı sanki. Sonra çabucak yenmiş bir yemeğin ardından söylenebilecek şeyler söyler, düşünceleri çoktan daha önemli bir konuya kaymış olurdu. Omzunu dikleştirdi, gülümseyip burnunu çekti. Sincap kahverengi kuyruğunu oynattı, durduğu dalı tırmalayıp tekrar ona baktı. Bütün gösteriyi izlemişti belki de. O minicik elleriyle alkış tutar gibiydi. Yaprakların içinde yatmaya devam eden George ikisini izliyordu. Cecil'in bu uzaklığına her seferinde şaşıyor, bunun bir erdem mi, erdemsizlik mi olduğuna karar veremiyordu. Bu deneyimin George'u böylesine sarsmasını zayıflık olarak görüyordu belki de Cecil. George'un kendine gelirken

oynadığı içli komedi, Cecil'in cinsel istismarına burnunu kırıştırarak ve zihinsel özürlüler gibi homurdanarak karşı çıkışı görmezden geliniyordu. Okuldayken, bir seferinde bitirmesi gereken bir kâğıt olduğu için bir dakika içinde masasının başına gitmiş, bir süre sonra döndüğünde, George'u hâlâ, şimdi olduğu gibi bitkin ama müşfik, sabırlı bir dokunuş ve ortak sırrı paylaşan bir gülüş için can atar bir vaziyette bulunca, âdeta rahatsız olmuştu.

"Komik şey," dedi Cecil kapris yapar gibi.

"Ah... çok teşekkür ederim," dedi George.

Cecil, "Sen değil," diyerek çenesini kaldırıp spazm geçirir gibi ağacı dişleyen kemirgeni işaret etti.

George hazin bir kahkaha atıp oturarak kollarını dizlerine sardı. Cecil'in hislerini bilmesini istiyor ama yanlış şeyler hissediyor olmaktan korkuyordu, öyle bile olsa, hislerini anlatmak onu övmek olacaktı çünkü içindeki bu vahşi coşkuyu yaratan oydu. "Kalkmama yardım edin efendim," dedi.

Cecil yanına gidip uzattığı ellerinden tutarak ayağa kaldırdı. O kadar uzak değildi — bir-iki saniye, iç rahatlatacak kadar uzun ama her şeyi yeni baştan başlatmayacak kadar kısa bir süre öpüştüler.

Koruluğun iki-üç yerinden, koca meşe köklerinin arasından geçen, uzayıp biriken ve sonra tekrar akmaya başlayan birkaç akarsu vardı. Pek ses çıkarmaz, işgüzar akıntı seslerini duyduğunuz anda karşınıza çıkarak sizi şaşırtırlardı. Taşıdıkları yapraklar dal parçalarına ve köklere takılarak altın rengi ve gri küçük barajlar, barajların ardında berrak birikintiler oluştururdu. Koruluğun kenarındaki daha alçak bir noktada, devrilmiş, önünde kumlar birikmiş ve yarı suya batmış bir ağacın oluşturduğu setin ardında, iki akıntı birbirine karışıp büyük bir su birikintisi yaratıyordu; yazın ortasında yüzülmeyecek kadar sığlaşabiliyordu ama son yağmurlar sayesinde yeniden derinleşmişti.

"En sığ havuz ama göründüğünden daha derindir," dedi George.

"Ah-ha..." dedi Cecil.

"Dalmak ister miydin...?" Onu tekrar çıplak görmeyi ne kadar çok istediğini belli etmemesi gerektiğini hissediyordu yoksa neler olacağı bilinmezdi. Hafta sonu şimdiye kadar indirilmiş pantolonlar ve düğmelerinin yarısı açılmış gömleklerle kör topal geçmişti.

"İlk önce sen gir de durumu rapor et," dedi Cecil.

George girmeye hazır ama biraz hayal kırıklığına uğramış, yarım bir tebessüm yolladı. "Pekâlâ" dedi ve ayakkabısının bağcığını çözmeye başladı.

"Yavaş soyun," dedi Cecil. "Ve gözlerini benden ayırma." Havuzun tepesindeki büyük meşeye gidip eğri büğrü ve kıvrımlı gövdesinde ayağını basabileceği yerler arandıktan sonra, beş saniyede ağacın böldüğü alçak sete tırmanıp poposunu geniş ve neredeyse yatay duran bir dalın biraz uzağına yerleştirdi. Orada otururken, birdenbire bütün koruluğu en az George kadar sahiplenmişti. "Ce-ee," dedi.

"Sana ce-ee," dedi George, üstteki düğmelerini açtığı gömleğini başından çıkartırken.

"Yavaş ol dedim," dedi Cecil.

George pantolonuna geldiğinde söz dinleyip biraz daha yavaşladı. Memnun etme isteğinin önünde bariz bir çekingenlik bulutunun olduğunu hissediyordu. Cecil heyecanını dalga geçme maskesinin ardına gizlemiş, yüzünde kışkırtıcı hafif bir tebessümle onu izliyordu. "Erkeklerin ısrarcı bakışlarına alışık olmayan bir orman perisine benziyorsun," dedi. "Belki de bir ağaç perisi."

"Periler dişi olur," dedi George, "benim olmadığımı görüyorsundur sanırım."

"Hâlâ tam göremiyorum. Bana biraz orman perisi gibi görünüyorsun. Üstünde oturduğum bu meşenin içinde yaşıyorsundur herhalde."

George pantolonunu üstünkörü katlayıp eski bir ağaç kütüğünün üstüne bıraktı ama beyaz külodunu çıkarmak için döndüğünde, on dakika önceki boğuşmadan kalan çamur izlerini görünce bayağı canı sıkıldı. "Ah, çok utangaçsın sen de," dedi Cecil, neredeyse terslenerek. George omzunun üstünden şöyle bir baktı ve gelip geçen herkesin görebileceği, benekli korulukta çıplak oluşunun, Cecil'in gömleği, pantolonu ve ayakkabılarıyla oturup gözlerini dikmiş onu izliyor oluşunun daha da garip olduğunu fark ederek, çamur lekelerinin verdiği can sıkıntısını unuttu. Ölü yapraklarla meşe palamutlarının üzerinden dikkatli adımlarla geçip kaba bir elips oluşturan suya doğru yürüdü. Sıcak bir gün olmasına rağmen parça parça düşen güneş ışığının altına girip çıktıkça sırtı ürperiyordu. Oynadığı rolün, itaat eden taraf kendisi olsa da, değerinin ve güzelliğinin altını çizen bu sahnenin onu heyecanlandırdığını hissetti. Cecil'in dünyada en çok arzuladığı şeyin kendisi olduğunu bilmek harika bir histi. Sırtı hâlâ ona dönük, kahverengimsi, balçıklı, içine akan küçük dere yüzünden sürekli hafif hafif çalkalanan suya baktı. Yedi metre ötedeki karşı tarafında güneş ışığı parıldıyordu. Tek bacağını suyun soğuk yüzeyinde kaydırdı ve serinliğiyle bacağını kavradığını hisseder hissetmez kendini havuza attı. Dönüp suyun üstünde durarak, "Harika!" diye seslendi nefes nefese.

Sonra soyunmaya daha hazır ve bu işte daha usta olan Cecil'i izleme sırası ona geldi. Cecil'in soyunma tarzı üstündekileri çekip şöyle bir kıvırtarak üstünden atmaktı. Yapraklarla kaplı yamaçtan aşağı güneşte yanmış, uzun adaleli, baldırları ve kolları siyah kıllarla kaplı bir Pan gibi, hoplaya sıçraya indi. Sonra küçük havuza, neredeyse George'un tepesine atlayıp onu bir-iki saniye suyun altında tuttuğunda, George korku ve heyecanla Cecil'e tutunurken bacakları şiddetli darbelerle birbirine geçti. Cecil'i sakinleştirip yanında tutmak istiyordu George. Birbirlerinin etrafında dönüp ağızlarından

su püskürterek kahkahalarla gülerken, havuzun durgun yüzeyinde kabarcıklar yükseldi. Ayakları alttaki dallara çarpıyor, yapraklarla balçığı hareket ettiriyordu. Cecil ona uzandı, kolunu omzuna attı ve insafsızca kendisiyle birlikte suyun altına dalmaya zorladı.

Son birkaç dakikayı kurumak için koruluğun bitiminde, yükseklerdeki saçak saçak yaprakların altından güneşin girdiği yerde uzanarak geçirdiler. İlerideki tarla çoktan sürülmüş, dağlık burundaki topak topak otlar sararıp ezilmişti. Yüzdükleri havuzdan çıkıp arkalarındaki böğürtlenlerle dolu uzun su yolu boyunca akan küçük derenin sesi türlü türlü kuş şakımalarının arasından zar zor duyuluyordu. George külodunu giymişti ama Cecil çıplak kalmış, dirseklerine dayanarak sırtüstü uzanmış, hafifçe kaşlarını çatmış kendi vücudunu inceliyordu. George bu güvenli duruşa bayılıyor, aynı zamanda belli belirsiz, yarı haz dolu bir tedirginlik duyuyordu; ismi Mary olan köpeği hatırlayıp her nedense o mavi bluzu görmeyi ve çiftin esintiyle birlikte gelen kuru muhabbetini duymayı umarak koruluğun kavis çizen bitimine baktı. Adeta utanarak tekrar Cecil'e döndü — ona bakmaya doyamıyordu sanki. Tavrındaki, herkesin gördüğü o güzelim haklılığa, güzelliğine gölge düşüren ya da güzelliği yeniden tanımlayan, çoğu görünürde olmayan her şeye, o şişkin kaslı ve çilli omuzlara, kirişlerle boğum boğum görünen dizlere, yol yol olup vücuduna yapışmış siyah kıllara, yazdan kalma sivrisinek ısırıklarının kollarıyla boynunda bıraktığı henüz kaybolmamış o koyu lekelere bayılıyordu. Cecil'in arkasında belli belirsiz yükselen loş sütunları ve korulukların benek benek gölgeleriyle "Common" George için kendi yalnızlığının sihirli manzarasıydı. Sırlarından bihaber olan bu adam o manzaranın içine girmişti, çabucak keşfedip ele geçirmiş, şimdiyse boylu boyunca o manzaranın önüne uzanmıştı. İşte dalgın bakışla-

rını ona dikmiş yerde yuvarlanarak üstüne çıkıyor, zarar vermeden ne kadar ezebileceğini anlamaya çalışıyor, saçlarındaki soğuk suların kalın çizgiler halinde aktığı yüzünü buruşturan George'sa zar zor nefes almaya uğraşıyordu.

Arkadaşı üstünde ritmik hareketler yaparken, Cecil'in omzu üstünden, ilk önce şapkayı gördü: kırmızı beyaz, uzaktan, ama koruluğun tarlayla kesişerek kavis çizdiği yerdeki eğrelti otlarının üzerinde ilerlediği kesindi. "Hayır, hayır...!" — dizlerini bükmeye çalışarak yumruklarıyla Cecil'i itti, debelenerek üstünden atmaya çalıştı.

"Hayır mı...?" dedi Cecil, alayla gülümseyip yüzüne doğru soluyarak.

"Hayır, yapma, Cess — yo! Dur!" — daha net görebilmek için başını uzattı.

"Öyle mi...?" dedi Cecil, bu sefer daha çapkın bir tavırla.

"Kardeşim — patikadan buraya geliyor."

Cecil, "Aman Tanrım..." diyerek kendini bırakıp gayet ustaca bir hareketle yere yuvarlandı. "Gördü mü bizi?"

"Bilmiyorum... sanmıyorum." George doğrulup aynı anda yuvarlanarak pantolonuna doğru uzandı. Cecil'in elbiseleri biraz uzakta olduğu için beyaz poposunu çimlerin üstünde oynatarak askerler gibi sürünmesi gerekti.

"Birazcık güneşlenmemizin bir sakıncası yoktur herhalde?" dedi. "Nerede o?" O sırada kırmızı şapka kaybolmuştu. Cecil ipek külodunu giyip kaygısız bir tavırla ama kıpkırmızı bir yüzle ve bariz bir heyecanla yere oturdu.

"Pantolonunu da giysen iyi olur," dedi George.

"Güneşleniyorum işte..." dedi Cecil.

"Yine de giy sen," dedi, o panik dolu anın etkisini hâlâ yoğun bir şekilde hisseden George sertçe.

"Biraz şamata yapmayalım mı...?" Cecil pişmiş kelle gibi sırıttı. "Hem zaten ne yapıyorduk ki? — sadece biraz bacak arası Georgie, gerçek seks sayılmazdı."

"Pantolon!" dedi George.

Cecil cık cık yapsa da, "Neyse, belki de haklısın," dedi. "Kız kardeşinin *membrum virile*'mi görmesine izin veremeyiz."

"Bence gerçek bir beyefendi öteki tarafa doğru sarkıtırdı," dedi George.

"Ne demek istiyorsun?" dedi Cecil. "Ben ta... ayak parmaklarımın ucuna kadar beyefendiyim." — ve çalıların üstünden bir göz atarken yere çömelir gibi yaparak pantolonunu giydi. "O baş belası kızı göremiyorum," dedi.

"Mutlaka oydu. Bir kilometre uzaktan tanıyabileceğim şapkasını takmıştı."

"Gemici şapkası gibi bir şey mi?"

"Kırmızı, hasır bir şapka, yanında beyaz ipekten çiçeği var."

"Kulağa korkunç geliyor."

"O seviyor işte. Esas önemli olan uzaktan görünmesi."

"Onun başında yani..."

George içinden çeşitli cümleler tekrarlıyordu — gömleğini iliklerken kardeşinin sorularına şaştığını ve afalladığını gösterecek farklı yüz ifadeleri denedi. "Neyse, belki de bizi görmemiştir..." dedi az sonra.

Cecil gözlerini kısarak ona baktı. "Kız kardeşini görme olayını uydurmadın, değil mi Georgie, şurada birazcık bacak arası yapmayı bana çok gördüğün için? Çünkü bildiğin gibi, böyle numaralar bana asla sökmez."

"Hayır, sevgili Cess, uydurmadım," dedi George anlık bir öfkeyle. "Tanrı aşkına, yarın seni kaybediyorum, mümkün olduğunca çok... birlikte olmak istiyorum."

Cecil hafif mahcup bir sesle, "Peki... güzel," diyerek ayağa kalkıp gerindikten sonra, George'un kalkmasına yardım etmek için elini uzattı.

Ayakkabılarıyla ceketlerini giydikten sonra, Cecil, "Bir

dakika," deyip George'u çabucak dudağından öperken ansızın şapkalarını çıkartıp değiştirerek, George'un hasır şapkasını kendi ıslak buklelerinin üstüne, kendi yeşil tüvitten şapkasını da George'un daha büyük, daha yuvarlak kafasına geçiriverdi — şapkanın başına tünemiş gibi duruşunu gülünç bulduğu anlaşılıyordu. Telaşla yürüyerek havuzu, şırıl şırıl akan küçük dereyi geçince, ses hızla geride kaldı. George bayağı yüksek sesle okuldan, aslında anlamsız şeylerden söz etmeye başladı ve tekrar patikaya geldiklerinde korulukta kendi başlarına dolaşmaya çıkmış iki arkadaşın yürüme hızını yakalamışlardı. Daphne'yi gördüklerinde, tek başına onun da aynı şeyi yaptığı, sadece hava almaya çıkmış gibi davranmasına rağmen her şeyden çok onları bulup peşlerine takılmak istediği anlaşılıyordu. Onları aradığını belli etmeyecek kadar akıllıydı. Yürüdüğü patika onlarınkiyle kesişince, çalılıkların arasından görünen kırmızı şapkasıyla, masallardaki bir kız gibi, terbiyeli ve çekingen bir tavırla onlara doğru döndü. George ona çok kızgın olsa da aynı zamanda her zamankinden daha iyi davranması gerektiğini hissediyordu. Halinden tavrından çimenlerin üstündeki hallerini görmediğini anladı. Cecil, "Daphne!" diye seslenip tatlı tatlı el salladı. Daphne de tabii ki içten bir şaşkınlıkla başını kaldırıp el sallayarak hemen yanlarına doğru yürümeye başladı. "Ne düşünüyorsun?" diye mırıldandı Cecil.

"Bence sorun yok," dedi George. "Her neyse, henüz bu konularda çok cahil zaten." Ne yaptıklarını anlamış olmasından değil, insanı hayrete düşüren genel masumiyeti yüzünden, bu konuda en ufak bir fikri olmayacağından endişe ediyordu esas. Gördüğünü annelerine anlatışı, annelerinin daha soğuk ve kurnazca bir tahminde bulunuşu geldi gözünün önüne.

"Miss Sawle...!" dedi Cecil, ödünç şapkasını havaya kaldırarak.

George da, "Daphne!" diyerek yüzünde şakacı bir gülüşle Cecil'in kasketinin tepesine dokundu.

Daphne üç metre ötelerinde durup onlara baktı. "Çok hoş," dedi. "Sizde bir gariplik var."

"Ah..." — ikili ağızlarını beş karış açıp komik yüz ifadeleriyle birbirine bakarken, George daha da garip bir şeyin ortaya çıkabileceğinden endişe ederek kasıldı. Cecil'in bütün varlığı ağza alınamayacak bir şehvetle parıldıyordu tabii, ama Daphne de bön bön ona bakıp, tiye alınmanın ateşli belirsizliği içinde başını çevirmekle yetindi. "Ay bilemiyorum." Bu kadar bariz bir şeyi anlayamayışı hem çok garip hem de bir bakıma rahatlatıcı bir şeydi.

"Söylemem gerekir, harikulade güzel bir şapkan varmış," dedi Cecil, patikadan geri yürümeye başladıklarında.

Daphne başını kaldırıp aptalca bir tebessümle ona baktı. "Ah, teşekkür ederim Cecil!" dedi. "Teşekkür ederim." Sonra yürürlerken: "Evet, bu şapkaya çok sayıda iltifat almışlığım vardır."

Eve yürürken Daphne'nin de yanlarında oluşu, George için fazlasıyla sıkıcı bir durumdu — o yirmi dakikayı Cecil ile baş başa geçirebilirlerdi. Sabah minibüs gelmeden önce başka şansları olup olmayacağını bilmiyordu. Akşam yemeğinden sonra bir puro içmek için dışarı kaçabilirlerdi belki. Tabii çok erken uyanıp istasyona yürüyerek de gidebilirler, o zaman Cecil'in valizlerini Jonah minibüsle getirirdi. Sohbete sadece bitkin bir neşeyle katılarak, harıl harıl bu ayarlamaları yapmayı nasıl teklif edeceğini düşünüyordu. Ne zaman dalların ve çalıların arasındaki bir boşluktan geçmek için birbirlerine yol verseler, George, Cecil'in sırtına, bazen Cecil de dalgın bir tavırla George'un sırtına dokunuyordu. Çok geçmeden başka bir patikayı takip ederek koruluktan yola çıktılar... bir dolu saman yüklü bir at arabası, peşine takılmış tangır tungur giderek dumanlar saçan bir otomobille birlikte, gıcırdayarak

geçti. Daphne'ye doğru eğilip duran, pis kokulu arabadan kaçarlarken kendini ona siper eden Cecil'in, kız kardeşine gereğinden fazla ilgi gösterdiğini düşünüyordu George; ama zihninde kendi budalaca kıskançlığına dair de bir resim vardı, kulakları başına büyük gelen hasır bir şapkanın altında kıvrılmış, uzun boylu ve esmer bir atlet ile yanında hevesle seke seke giden küçük kızın oluşturduğu komik çiftin ardında ayak sürüyüşünü gördüğü.

Ve işte, İki Hektar'ın alçak duvarı, ön kapısı, yemek salonu penceresinin önündeki bir dizi koyu yapraklı vişne ağacı görünmüştü bile. Ön kapı yazları âdet olduğu gibi gölgelikli hole doğru açık bırakılmıştı. Ötesindeki bahçe kapısı da açık duruyor, öğleden sonrasının güneşi usulca cilalı ahşabın, porselen bir kâsenin üzerinde parıldıyordu — insan bir esinti gibi evin içinden geçebilirdi. Kapının üzerine çivilenmiş bir at nalı, onun altında palmiye yaprağından yapılmış haç vardı. George farklı farklı büyülerin, çeşit çeşit iyi şans sisteminin görünmeksizin birbiriyle itişip kakıştığını hissediyordu. Cecil ile birlikte yaptıkları şey olağanüstü, baş döndüren, çılgın bir maceraydı. Hubert'ın kusursuz melon şapkası ve babasının sanki bir gün geriye dönebilirmiş, dönünce de dışarı çıkmak istermiş gibi sürekli orada duran şapkası portmantoda asılıydı. Cecil George'un hasır sapkasını elinde tutarak etrafa bakındı ve şapkayı hafifçe döndürerek fırlatıp boş kancalardan birine isabet ettirdi. "Hah!" dedi hem kendine hem de George'a, yüzünde tatmin olmuş küçük bir sırıtışla. Cecil'in kasketini kendi şapkasının yanına asarken elinin titrediğini fark etti George.

12

"Cecil, bir mucize gerçekleştirdin," dedi Daphne.

"Sevgili kızım ..." dedi Cecil, kendinden emin.

"Suyu şaraba çevirdin."

"Eh," diye mırıldandı Hubert, şöyle bir annesine bakarak, "bu özel bir durum."

"Pazar günleri nadir olarak şarap içeriz de," dedi George.

"Çok hüzünlü bir durum," dedi anneleri, kadehini kaldırırken başını iki yana sallayarak. "Cecil'e bizimle geçirdiği son gecesinde su içiremezdik. Yoksa ne düşünürdü."

"Son derece katı yürekli olduğunuzu düşünürdüm," diyerek Alman şarabıyla dolu kadehini kafaya dikti Cecil.

"Çok da haklı olurdun!" dedi pazar günü âdetlerine yine de uymak zorunda bırakılan Daphne. Pazarları aşçının izin günü olduğu için sofrada sadece jöleli tavuk ve salatanın olduğu mütevazı bir akşam yemeğine oturmuşlardı. O şölen havasından vazgeçmiş, beklemeye geçmişlerdi sanki — önceki şampanyalı ve Tennyson'lı akşam yemeklerinin ardından, bu geceki masa onları zarif bir şekilde pazartesi sabahının yavanlığına hazırlar gibiydi.

"Evet, gidişini görmek bizi üzecek dostum," dedi George.

"Çok üzücü..." dedi annesi, belirsiz bir tebessümle Daphne'ye bakarak.

Daphne de gözlerini garip bir şekilde çökmüş görünen George'a dikti — yüzünün duygulandığı zamanlarda nasıl kaskatı kesildiğini çok iyi bildiği gibi, birinin gözünü dikmiş ona baktığını hissettiğinde kaşlarının kızgınlıkla nasıl çatıldığını da bilirdi. "İki hafta içinde tekrar Cambridge'de olacaksınız," dedi.

"Ah, onu da atlatırız herhalde," dedi Cecil dalgın dalgın.

"Yani, George tamam da, Cecil'i kim bilir bir daha ne zaman görürüz, belki de hiç görmeyiz!"

Cecil bu duygusal yorumdan memnun görünerek koyu renk gözlerini Daphne'nin gözlerine dikip güldü ve "Sen de Cambridge'e gelmelisin," dedi. "Değil mi Georgie?"

"Ah, bilakis..." dedi George cansız bir sesle.

"Hımm..." dedi Daphne.

"Hayır, elbette gelmelisin," dedi George içten bir ses tonuyla ama Daphne Cambridge'e gidip "peşlerine takılmasını," Cecil ile yaptığı önemli tartışmalarda araya girip durmasını ve yapmaya çok meyilli olduğu öteki şeyleri yapmasını aslında hiç istemediğini biliyordu.

"Hep birlikte şu Fransız oyununa gelmelisiniz," dedi Cecil.

"Olabilir," dedi Daphne, ama bu genel davette daha önce şüphe bile etmediği bir ton, sıkılmış bir tını olduğunu hissetti.

"Neyi oynuyorsunuz?" dedi annesi.

"Molière'in *Don Juan*'ını," dedi Cecil, herkesin çok iyi bildiği bir şeyden söz eder gibi. Daphne oyunun konusunu az çok biliyordu — kadın düşkünü bir adam — aslında bir kadın avcısı! "Ben Spagnerelle'yi oynuyorum — iyi bir rol ama öğrenilmesi gereken çok şey var tabii."

George, "Fransızca oynanacak," derken kız kardeşinin hevesini kırmayı amaçlamışsa eğer, bunda oldukça başarılı oldu.

"Anlıyorum," dedi Daphne. "Bir oyunu baştan sona Fransızca izleyebilir miyim, bilmiyorum." Bir tek Cecil'i, herhalde pelerini ve kılıcıyla, hoplayıp zıplarken görmek için, buna değeceğini pek zannetmiyordu. Ama hemen ardından, oyunu kaçırdığını düşününce kalbine bir sancı saplandı.

"Ne kadar hoş," dedi annesi kibarca ve aynı zamanda bu konuyu kendisi için kapatarak.

Biraz sonra, Cecil ötekiler orada değilmiş gibi George'a, "Bu hafta Havelock ile ilgili çalışmamı biraz ilerletmem gerekiyor," deyince, Daphne onları çoktan terk etmiş olduğunu, hatta belki de bugün, öğle yemeğinden sonra gitmiş olmayı tercih edeceğini hissetti.

Yemek bitince, George hiç de ona göre olmadığını açıkça belli ettiği bir iş için Cosgrove'lara gönderildi, Huey birkaç mektup yazması gerektiğini öne sürdü, anneleri salona doğru

süzülürken durdu, tek parmağını havaya kaldırdı ve tekrar dışarı çıktı. Cecil ile Daphne şöminenin önündeki halının üstünde bir süre baş başa kaldı. Daphne gecenin, sosyal gerekliliklerini pek bilemediği, yetişkinlere ait kısmının eşiğinde durduğunu hissediyordu.

"Gramofon dinlemek istemezsin herhalde," dedi. Eline bir fırsat geçmiş ama onun için çok yeni olan Cecil'i sıkma korkusuyla ne yapacağını şaşırmış gibiydi.

"Dinlemesem de olur," dedi Cecil teklifsizce ama kibar bir şekilde, daha önce hiç görmediği bir gülüşle, içli dışlı bir tavırla ağzını açıp bakması Daphne'yi biraz ürküttü ama bu Cambridge tarzı bir şeydi herhalde, anlaması zordu ama görünüşe göre, Cambridge'de saygısızlık etmek, her an aklına gelen her şeyi söylemek âdeta bir saygı belirtisiydi. Eh, düsturları açıkyüreklilikti zaten! Cecil parmaklarını yeleğinin cebine sürtüp, sonra da cebinden küçük puro makasını çıkardı. "Puromun keyfini çıkarırken, Miss Sawle da bana eşlik ederler mi acaba?" dedi.

"Ah, tabii!" dedi Daphne. "Ben bir ceket alayım," diyerek merdivenin altındaki vestiyer odasına koştu. Bu öyle heyecan verici bir fikirdi ki hararetli tartışmalara yol açması işten değildi. Ama Cecil'in havası ve çekiciliği biraz da buradan geliyordu. Üstünde kendi sıkıcı ceketiyle değil, omuzlarına attığı, George'un eski tüvit ceketlerinden biriyle geri döndü. Aklına estiği gibi davranmış görünmek hoşuna gidiyor, erkek ceketi sanki biraz şamata yapmaya her zaman hazır olduğunu gösteriyor, bir beyefendi tarafından korunmaya muhtaç olduğunu ima ediyordu. "Biraz kokuyormuş," dedi ama Cecil'in bunu dert edeceğini pek zannetmiyordu.

"Eh, şimdi ben de etrafı biraz kokutacağım."

"Biraz öyle."

"Belki de aşırı hassas davranıyorum," dedi Cecil kapıya bir göz atarak. "General dumana o kadar karşıdır ki, bizim

evde hepimiz sigara odasına sıvışırız. Keyfimizin içine suçluluk duygusu katmayı çok iyi becerir."

"Olamaz," dedi Daphne.

Cecil sürpriz bir cepten bir puro kılıfı çıkardı. "Aklından tekrar denemek geçiyorsa, bende iki tane var," diyerek sert deriden yapılmış kılıfı açıp puroların ucunu gösterdi. Daphne'ye askerleri ya da Hubert'ın tüfeğindeki fişekleri hatırlattılar. Cevap vermemenin en iyisi olacağını düşünürken, yüzünde beliren küçümseyici tebessüm Cecil'i eğlendirmiş gibiydi. Annesine seslenmesi gerektiğini biliyordu ama itiraz edeceğini düşünüp göğüs geçirerek Cecil'in peşinden bahçeye çıktı ve Fransız penceresini açık bıraktı.

Hava dün geceye göre bayağı soğuktu ama bunu dile getirecek değildi. "Cecil," dedi, "Artık *In Memoriam* şiirini hep seninle özdeşleştireceğim sanırım!"

"Öyle mi...?" — Cecil bir kibrit yakıp purosunu ağzına yaklaştırırken sabırsızlık ve haz dolu esler çıkardı. Sonra ilk duman bir sihir gibi etraflarını sardı.

"Buraya oturalım mı?"

Cecil, "Biraz yürüyelim," diyerek Daphne'yi oturma odasının pencereleri önünden geçirdi. "Bakalım yıldızlar ne durumda, değil mi?"

Daphne, "Peki," diyerek elini Cecil'in kıvırdığı kolundan geçirdi. Her şey bir yana, Cecil'de tam olması gerektiği gibi olan bir şeyler vardı; Daphne'nin mutluluk içinde oynadığı rolün, karanlıkta koluna girerken başını gururla yukarı kaldırdığının farkında bile değildi belki. Sonra öylesine omuzlarına attığı, George'a ait ceket kayıverdi.

"Dur, yardım edeyim." Cecil çimenliğin bitimindeki karanlıkta ceketi tutup giydirdikten sonra pat pat omuzlarına vurdu.

"Serserilere benzedim herhalde," dedi Daphne, elleri ceket kollarının içinde kalmış, ipeksi astar bir an çıplak

kollarına soğuk gelmiş, ceketin ağırlığı ve kokusu bedenini sarmıştı.

"Önünü ilikle," dedi Cecil, purosunu dişlerinin arasında tutarak. Her zamankinden daha iri ve becerikli görünen büyük elleriyle bir kez daha Daphne ile kendisi ilgilendi. Sonra tekrar kolunu uzattı.

Sakin sakin, ağır ağır yürürlerken, Daphne mutlu ama kendisinin fazlasıyla farkında, Cecil biraz mesafeli gibiydi ama yüzünü göremiyordu Daphne, belki de sadece yıldızları inceliyordu. Yine hamağı düşünüp düşünmediğini merak etti — olanlardan sonra kendisinin düşündüğünü fark etmek onu utandırdı. Cecil'in üç-dört bardak şarap içtiğini biliyordu, kolayca yargılara varabilir ama ayık bir insan bunların tutarsız, gecikmeli yargılar olduğunu düşünebilirdi. Ağaç tepelerinin yarattığı siluetin üzerinden havaya baktı. "Korkarım bu gece çok bulut var Cecil," dedi.

Cecil dolu dolu, buruk kokulu bir duman bulutu daha püskürterek belli belirsiz kıkırdadı. "Öğleden sonra korulukta çok dolaştın mı?" dedi.

"Öğleden sonra mı, yo, pek sayılmaz."

"Fazla yürümemişsin."

"Size rastlayıp eve döndüm işte."

Kolunu vücuduna daha sıkı bastırdığını hissetti ve Cecil'in o harika yetişkin varlığı, uzunluğu ve smokının altındaki kaslı sıcaklığı hatta bir zamanlar fazla keskin ve azametli bulduğu sesi bile başının hafifçe dönmesine neden oldu. "Önceden gördüğümüz başkasıydı o zaman. Georgie'ye, 'Şu Daphne değil mi?' dedim ama o baktığında, her kimse gitmişti bile."

"Belki de bendim. Seslendiniz mi?"

"Emin olamadım işte, bilirsin."

"Orada yürüyen çok insan olur."

"Elbette," dedi Cecil. "Her neyse, sen bizi görmemişsin."

Daphne bir kez daha kaçırdığı bir şeyler olduğunu hissetti ama kendini konuşmanın heyecanına kaptırıp temin eder gibi Cecil'in kolunu sıktı. "Görseydim, selam verirdim."

"Ben de öyle düşünmüştüm."

"Dürüst olmak gerekirse, sorun George. Benim peşinize takılmamı istemiyor."

Cecil alçak sesle bu durumu kınayan bir şeyler mırıldandı ve geri döndüler. "Artık biraz daha iyi görünüyor," dedi Cecil. "İşte meşhur kayalık ve o havuz!"

"Evet..." Cecil'in havuzla hâlâ dalga geçtiğini hissetmek, Daphne'yi cüretkârlaştırdı. "Cecil," dedi, "Corley'ye ne zaman gelebilirim?"

"Hım...? Corley'ye mi?" — böyle bir yerin adını bile duymamış, yaptığı daveti hiç hatırlamıyormuş gibiydi Cecil. Sonra güldü. "Canım kızım, ne zaman istersen tabii."

"Ah... teşekkür ederim."

"Ne zaman istersen..." diye tekrarladı Cecil, kendi kararını hem vurgulayan hem de baltalayan tuhaf bir ses tonuyla. "Ama herhalde Noel tatiline kadar olmaz, değil mi."

Bu Daphne'ye sonsuz uzun bir zaman gibi geldi. "Evet, herhalde."

"Georgie'yi kandır da, seni getirsin."

Geceleyin cidden de daha belirgin ortaya çıkan ve daha uzaktaymış gibi görünen kayalıkla havuzun karanlık siluetine doğru yürümeye devam ettiler. Daphne öylesine söyler gibi, boğuk bir sesle, "Kendi başıma da gelebilirim bence," dedi.

"Annen izin verir mi?"

"Artık yeterince büyüdüm, biliyorsun," dedi Daphne.

Cecil cevap vermedi. Her zamanki özgüveniyle hızla ilerliyordu. Daphne, "Şurada bir basamak var," demesi gerektiğini düşündü — Cecil sendeleyip sağ bacağının üzerine devrilecek gibi olurken yarı haykırarak söyledi, Cecil hemen to-

parlansa da, Daphne'yi de kendisiyle birlikte çekmiş olduğu için tekrar öne doğru eğilip tutarak onu düşmekten kurtardı.

"Aman Tanrım, iyi misin?"

"İyiyim...!" — Cecil bütün ağırlığıyla ayağının ucuna bastığı için yüzünü buruşturmuştu Daphne.

"Ne zaman dışarı çıksak, bir yerlere devriliyoruz, değil mi!"

"Öyle!"

"Şimdi de lanet olası puromu kaybettim."

Daphne'nin kalbi o şokla hâlâ küt küt atar, yüz yüze dururlarken, Cecil elini beline sarıp onu kendine çekince, Daphne yanağını onun ceketinin soğuk yakasına yasladı. Cecil elini yukarı aşağı Daphne'nin sırtında, George'un sıcacık tüvit ceketinin üstünde dolaştırdı. "Lanet olası basamaklar..." dedi.

"İyiyim ben," dedi Daphne. İçeri girdiklerinde ayakkabısını görmek bile istemiyor ama Cecil'in dezavantajlı bir durumda olduğunu, hiçbir şey için suçlanamayacağını da biliyordu. "O basamaklar nereden çıktı hiç anlamadım," dedi sessizce, sonra söyleyecek daha iyi bir şey buldu, "O kahrolası basamaklar!"

Cecil saçlarının üzerinden içini çekerek güldü. "Ah çocuk, çocuk..." dedi, Daphne'nin daha önce annesinden bile duymadığı bir tatlılık ve hüzünle. "Ne yapacağız biz böyle?"

Daphne kendini bir parça geri çekti. Kendine düşen rolü oynamak istiyor, Cecil'in onunla ilgilenmesinin ayrıcalığını hissediyor, ona sımsıkı sarılmış olmasından müthiş zevk alıyordu ama ses tonunda onu endişelendiren bir şey vardı. "Eh, herhalde artık toplanman gerekir."

"Hah..." dedi Cecil, şiir okurken kullandığı sesteki gibi kederli bir tonla.

"Artık... içeri girsek mi?"

"Evet, evet," dedi Cecil. "Sır tutabilir misin Daph?"

"Her zaman."

"Bu bizim sırrımız olsun."

"Tamam." Daphne anladığından emin değildi. Bir basamağa takılıp düşmek pek sır sayılmazdı ama Cecil'in mahcup olduğu belliydi.

Elleri hafifçe gevşeyip neredeyse Daphne'nin poposuna kadar inerken gülümseyerek, "Seni tanımak harika bir şeydi," diye mırıldandı.

Daphne, "Ah... öyle mi..." derken, Cecil'in elleri yüzünden felce uğramış gibiydi. "Buradaki herkes de senin için aynı şeyi söylüyor. Böyle bir şey yaşamamıştık!"

Cecil başını eğip Daphne'yi yatağa gönderir gibi alnından öptü ama sonra burnu yanağından aşağı indi ve purolu nefesiyle dudağının kenarından, sonra da, bomboş bir yüz ifadesiyle, dudağından öptü. "Al bakalım," dedi.

"Cecil, saçmalama," dedi Daphne, "sarhoşsun," ve Cecil yüzünü yana eğerek açtığı ağzını Daphne'nin ağzına bastırıp çok aptalca ve hoş olmayan bir şekilde dilini dişlerinde gezdirdi. Daphne, Cecil'i itip kendini bir parça elinden kurtardı, paniğe kapılmış olsa da soğukkanlılığını yitirmeden alaycı bir kahkaha atmayı bile başardı.

"Seni öpmeme kızmadın, değil mi?" dedi Cecil hülyalı gözlerle.

"Buna pek öpmek denemez Cecil!" dedi Daphne.

"Hım...?" dedi Cecil. "Neye denir öyleyse, Daphne?" dedi uyuşuk ve alaycı, hafif kızgın bir ses tonuyla ve birdenbire kaçılmaz bir güce dönüşen kuvvetiyle tek bir hareket yaparak Daphne'yi bir dansçı gibi hızla kendine çekti. "Daha çok bunun gibi bir şey mi?" — sonra tekrar, eziyet çektiren bir oyun oynar gibi, Daphne'nin başını biraz çekip yana çevirmesine izin vererek ama belinden cebindeki sert puro kutusunun karnına değip canını acıtmasına neden olacak kadar sıkı tutarak dudaklarını uzatıp yüzünün her tarafına değdirmeye başladı. Daphne sık nefesler alarak kıkırdadığını fark etti ve

bu nefesler kendiliğinden ufak ufak, ateşli hıçkırıklara, sonra da çocukça bir boyun eğiş ve başarısızlığın bastırılmış feryadına dönüştü.

"Merhaba...?" George, Cosgrove'lardan geri gelmiş, onları arıyordu herhalde, öyle mi? Çocuksu ve ürkek bir rahatlama hemen gururla karıştı. Ama hayır, özür dileyen ama aslında oldukça kızgın, garip bir ses tonuyla konuşan kişi Huey'di. "Orada mısınız...?"

Cecil kolunu gevşeterek yenilgiyi kabul eder gibi içini çekti ama dudağını kıvırıp şöyle bir gülüşünden henüz pes etmediğini anladı Daphne. Kim olduğunu görmek için etrafa, çalılıkların üstünden ileriye bakar, belki o da George'un geldiğini düşünürken, Daphne bir kez daha Cecil ile aralarındaki özel sırrın ne olduğunu hissetti. İkisi de dikkatli olmak zorundaydı, Cecil onu korkutmuş olsa da, de ne yapılması gerektiğini bileceğine dair bir his vardı içinde Daphne'nin. "Buradayız," dedi içinde hıçkırıkların pıhtılaştığı bir sesle.

"İyi misiniz?"

"Lanet olası basamağa takıldım," dedi Cecil sözcükleri uzata uzata. "Bu arada da kardeşinin ayağına basmışım."

Orada, siluet halinde duran Hubert'ın kızgın ama kararsız bir havası vardı. "Yürüyebilir misin?" dedi tane tane, telefonda konuşur gibi.

"Elbette yürüyebilirim, zaten biz de içeri geliyorduk."

"Etrafta dolaşmak için cidden de biraz fazla karanlık," dedi Hubert.

"Zaten o yüzden çıktık," dedi Cecil. "Yıldızları inceliyorduk."

Hubert şüpheli gözlerle yukarı baktı. "Bunun için biraz fazla bulut var," diyerek yüzünü eve döndü.

Daphne düşüncelerinden hem yorgun düşmüş hem de gergin, yatakta bir o yana, bir bu yana dönüyordu. Feci bir şe-

kilde zonklayarak olanları hatırlatan sağ ayağı morarmaya başlamıştı bile.

Ara ara yanlamasına bilinçsizliğe doğru kayar gibi oluyor ama Cecil'in yakınlığını, gücünü ve nefesini düşününce kalbi depara kalkıyor ve tekrar uyanıyordu. Vücudu inanılmaz derecede sert, nefesi sıcacık, nemli ve acıydı Cecil'in.

Cecil sarhoştu tabii, yemekte etiketinde Almanca harfler olan Alman şaraplarından içildiğini, iki şişe şarabın bitirildiğini görmüştü. İçkinin insana neler yaptığını bilen Daphne, cuma gecesi zencefil liköründen çakırkeyif olduktan sonra, içki içenlerin nasıl da garip bir serbestlik kazandığını daha iyi anlamıştı. Enteresan ama gereksiz, genelde biraz mide bulandırıcı bir şeydi doğrusu. Sonradan yarattığı belli belirsiz utanç hissi yüzünden, olanlardan söz etmiyordunuz. Ayılıyordunuz. Sabahleyin Cecil'in mutlaka başı ağrıyacak ama bunu da atlatacaktı. Annesi yatma zamanına doğru genelde abuklamaya başlar ama kahvaltıda aklı başına gelmiş olurdu. Bu durumu abartmak hata olurdu herhalde.

Yine de bütün bu olanlar Cecil'i gözünden düşürür gibi olmuştu... aralarında geçen şeylerin çoğu karanlıkta yaşanmış, Daphne onu ancak puronun ucundaki parıltıda ya da banliyö ışıklarının donuk ışıltısında görebilmişti. İlk geldiğinde katıksız seçkinliği, keskin sesi, zekâsı ve parası yüzünden herkes diken üstündeydi. Şimdiyse, artık uyumaktan umudu keserek heyecan içinde öteki yanına dönerken, arkadaşının yapmaya çalıştığı olağanüstü uygunsuz şeyi duysa, George'un ne diyeceğini düşünüyordu Daphne. Olanları, yaşayacağı şokun tadını tam olarak çıkartabilmek için oldukları sırayla, bir kez daha aklından geçirdi.

Hayır, o kadar saf değildi, üst sınıfların insanı dehşete düşürecek şeyler yapabileceğini gayet iyi biliyordu. Değerli dostunun aslında nasıl birisi olduğunu, George'a söylemek lazımdı belki de. Yine de belki bunu kendine saklayacak, ger-

çekleri daha sonraki uygun bir zamanda açıklamayı tercih edecekti. Çok geçmeden olay çıkarmamanın daha olgun bir tavır olacağına karar verdi. *Gümüş Tabak*'taki Lord Pettifer'ı düşünmeye başladı ve zihni hikâyeyi takip ederek onaylar, bölük pörçük ve capcanlı anılara dalarak izini yitirirken, ışıklı odalardan geçip onu içine çeken anlaşılmaz rüyalara daldı ama sonra neredeyse bir homurtuyla kendi kendini uyandırıp yalpalayarak Cecil Valance ile bahçede geçen kendi hikâyesinin yedi ya da sekizinci tekrarına girişti.

Özünde bir skandal yatan hikâyeyi kendi kendine her anlatışında kalbi biraz daha az çarpıyor, buna karşılık George'un, annesinin ya da Olive Watkins'in üzerinde yaratacağını hayal ettiği etki, onların hayali öfkesi ve şaşkınlığıysa, her seferinde artıyordu. Hikâyenin sıcak bir sel gibi dalga dalga içinden akarak bütün benliğini ele geçirdiğini hissetti Daphne; ama her dalga bir öncekinden biraz daha etkisizdi sanki ve bu aşamalı değişim karşısında biraz da kızgınlıkla karışık hafif bir rahatlama duyuyordu.

Yoksa öpüşmek aslında böyle bir şey miydi? Sizden çok hoşlanan biri olsa bile, dilinizi birinin ağzına sokmak ve o kişinin tahammül sınırlarını zorlamak, daha çok çocukça bir meydan okuyuş gibiydi. Heyhat, bunu sorabileceği hiç kimse yoktu. Annesine bahsetse anında şüphelenirdi. Hubert bir kadını bu şekilde öpmüş olabilir miydi acaba? Eğer kız arkadaşı varsa, George denemiş olabilirdi belki. Ona sorduğunu düşününce, en iyi arkadaşıyla olduğunu bir sır olarak saklayacağı gerçeği, bu fikri sinsice ve eğlenceli bulmasına neden oldu.

Neredeyse bilinçli olarak düşünmediği şeyse, Cecil'in vücuduna ritmik olarak sürtünüşüydü. Tüm duyguları düşünmesi daha kolay, sonuçta oldukça da komik olan, fütursuzca dudaklarını dilleyişine ve poposunu elleyişine yoğunlaşmıştı.

Sonradan uyuduğunu anladı ve gözlerini açıp koyu gri bir karanlıkta yatarken de içinden çıktığı rüyanın sihri devam

etti. Onceden aptal bir çocuk olduğunu düşündü sonra. "Çocuk, çocuk," demişti ona ve cidden öylady. Cecil'in sözlerini, onu tanımanın harika bir şey olduğunu söyleyişini hatırlayarak sırtüstü serildi ve gayet sakin bir şekilde Cecil'in ona âşık olup olmadığını düşündü. Tavanın gölgeli tarafına, perdelerin üzerindeki o ilk bulanık ışıltıya bakarken kendi masumiyetine bakıyordu sanki. Ne gibi kanıtlar vardı? Cecil ona çok farklı bir şekilde, ötekilerin yanında bir şeyler konuşurken bile gözlerini gözlerinden ayırmadan bakıyor, sanki alttan alta sözsüz bir sohbeti sürdürüyordu. Daphne daha önce böyle bir şey görmemiş, böyle bir cüretkârlıkla birlikte mutlak bir mahremiyeti hiç tatmamıştı. George'un arkasından böyle bir şey yapması korkunçtu Cecil'in ama gizlice yaptığı bu seçimden bariz bir heyecan ve memnuniyet duymuyor da değildi Daphne. Cecil'in tutkusunda çok dokunaklı olduğu kadar endişe verici bir şey de vardı. Sonra bahçedeki çamurun üzerinden bağışlayıcı bir adımla sıçrayarak paylaşacakları hayatı düşündü. Cecil böyle bir şeyi tekrar yapmak isteyecek miydi? Evlendikleri zaman istemezdi herhalde. Önünde ışıklı odalardan yeni bir perspektif açıldı: kendini Corley Court'taki jöle kalıbı kubbelerin, ya da işte bölmelerin altında, akşam yemeğine otururken gördü.

Hiç alışkın olmadığı kadar geç uyudu ve sahanlıktan gelen hışırtılarla takırtıların, alt kattan gelen seslerin gerçekliği arasında, sadece arada bir şeyler mırıldanıp yutkunarak uyumaya devam etti; sonunda karmaşık bir yaşama geri döndüğünde küçük saati dokuza çeyrek kalayı gösteriyordu. Uyandıktan ve üç dakika daha hiçbir şey yapamadan şaşkın şaşkın uyukladıktan sonra, bir şeye, çoktan alıştığını görüp hayrete düştüğü bir şeye, Cecil'in evdeki sesinin yokluğuna uyum sağladığını anladı. Gitmişti tabii! Havadaki boşluktan, sabahın tonundan, hizmetkârların hareketlerinin ve kısa kısa konuşmaların dokusundan anladı bunu. Onun için yaptığı

bütün planlar suya düşmüş, Horner'ın minibüsüne binerken söyleyeceği zekice sözler söylenemeden kalmıştı... Onu tekrar görünceye kadar haftalar, belki de aylar geçecekti. Bu trajik gecikme yüzünden aşk acısıyla olduğu kadar küskün ve bariz bir rahatlamayla da inleyerek kendini yataktan atınca, sağ ayağı hemen ağrımaya başladı.

Tek başına kahvaltı eder, hizmetçi dakikada bir başını uzatıp bitirip bitirmediğine bakarken, Cecil'i geçirip istasyondan dönen George pencerenin önünden geçti. Yüzünde, görür görmez ne anlama geldiğini sezen Daphne'nin canını sıkan kasvetli ve uzak bir ifade vardı. George için hesaplaşma zamanıydı — konuğu, şimdiye kadar eve davet ettiği ilk konuk gitmişti ve artık aile onu karşısına oturtup düşüncelerini az çok söyleyebilecekti. O ise kimin yanında olacağını bilemeden, sıkkın ve kibar bir tavır takınacaktı. Sonra defterini hatırladı. Ah, Cecil ne yapmıştı acaba? İçine bir şeyler yazmış mıydı? Cecil'in öteki defterleriyle birlikte onu da valize koymuş olabileceğini düşününce, Jonah'a karşı ansızın büyük bir öfke yükseldi içinden. Şu anda Harrow & Wealdstone istasyonundaki bir sürü valizin arasında, Cecil'in valizindeki öteki defterlerin arasına sıkışıp kalmış meçhule doğru gidiyor olabilirdi.

"Ah, Veronica," dedi.

"Özür dilerim küçük hanım!" dedi Veronica.

"Hayır, o yüzden değil," dedi Daphne. "Sen gördün mü, Mr Valance bana bir şey bıraktı mı, imza defterimi yani?"

"Ah, hayır küçük hanım." Sonra elindeki toz bezini bükerek ilgilenmiş gibi sordu Veronica, "Rahibin imzası olan mı?"

"Efendim...?" dedi Daphne. "Ha, evet, içinde birçok önemli adamın imzası var." Daphne aşağı yukarı kendisiyle yaşıt olan ve ona âdeta bir budala gibi davranan Veronica'ya pek güvenmiyordu.

"Sorayım küçük hanım, olur mu?" dedi Veronica. Ama sonra George kapıdan başını uzatıp hazin bir tebessümle dedi ki:

"Cecil'in herkese selamı var." Orada öylece kalıp havayı kokladığı, kız kardeşine Cecil'den daha fazla söz edip etmemekte kararsız kaldığı belliydi.

Daphne, "Ben çok iyi uyuyamadım korkarım," derken bir yetişkin gibi konuştuğunu fark etti. "Sonra da uyuyakalmışım..."

"Korkunç erken bir saatte uyandı," dedi George. "Cecil'i bilirsin."

"Belki de Mr George'dadır küçük hanım," dedi Veronica.

Daphne, "Ah, o kadar da önemli değil," derken, kişisel kaygısının açıklanmış olmasından ötürü yüzü kızarmıştı.

"Ne bendedir?" derken, George da kaygılı görünüyordu.

"Cecil'in küçük defterime bir şeyler yazma fırsatı oldu mu diye merak etmiştim, o kadar," demek zorunda kaldı Daphne.

"Mutlaka bir şeyler yazmıştır. Cecil'in sözcüklerle arası iyidir."

Daphne, "Mutlaka bir yere bırakmıştır," dedikten sonra, bastırdığı kaygısı yüzünden iştahı kaçmış olsa da, kızarmış ekmeğine biraz tereyağı sürdü. Soğuk bir tebessümle abisine baktı. "Bugün ne yapıyorsun George?" derken, ona esas konularında konuşma şansı tanımadığının farkındaydı.

"Ha? Ah, yapacak bir şey bulurum nasılsa," dedi George, hafif acıklı bir ses tonuyla. Ne içeride ne dışarıda, kapıya dayanmış durduğu için, hizmetçi kapıdan yan yan geçerek hole girdi. Daphne abisinin konuşmaya karar verdiğini, havalı bir tavırla söze başlamak üzere olduğunu görünce, "Cecil'in daha uzun kalamayışına üzüldüm..." dedi. "Yarın Olive'i çaya davet etmiştim, Dawlish'ten döndüğünden beridir hiç görüşmedik." Olive'in Cecil ile, Dawlish'in Dolomite dağlarıyla boy ölçüşemeyeceğini biliyordu ve Olive'den bahsetmek onu hem utandırmış hem de neredeyse hüzünlendirmiş, kendini meydan okur gibi hissetmesine neden olmuştu. Ama George bu haldeyken, ona çanak tutamazdı. Abisi kendi ruh haliyle fazlasıyla çatışan bir durumdaydı.

"Ah, öyle mi...?" dedi George, şaşkın ve sıkkın bir sesle. Daphne bildik bir aile havası yarattığını ve Cecil'in ziyaretiyle açılan daha geniş ufuklardan sonra bunun oldukça iç karartıcı bir şey olduğunu gördü. Ayrıca, Cecil'in içine yazdıklarını Olive'e göstermek için, defterini cidden de bulmak istiyordu. Onu çaya davet edişinin asıl amacı buydu.

Sonra Veronica, kendi bezgin ısrarcılığıyla içeri başını uzatıp, "Jonah'a söyledim küçük hanım. Arıyor," dedi.

"Teşekkür ederim," dedi Daphne ama olayı herkesin duymuş olmasına artık iyice canı sıkılmıştı.

"Jonah şimdi odasını arıyor. Mr Valance'ın odasını yani!"

George başka bir şey demeden çekip gittikten sonra, merdiveni ikişer ikişer, biraz da duyurmamaya çalışarak çıktığını düşündü Daphne. Buna tam olarak inanmasa da, Cecil'in belki de sadece ismini yazıp altına tarih atmış olabileceğini düşündü kendi kendine.

George az sonra peşinde Jonah ile, elinde açık tuttuğu, Daphne'nin leylak rengi defteriyle geri geldi. "Ben demedim miydim kardeşim..." dedi dalgın dalgın, sayfayı çevirip okumaya devam ederek; "seni onurlandırmış olduğu kesin!"

Daphne "Ne yazmış?" diyerek sandalyesini geriye iterken ağırbaşlılığını korumaya, hatta kayıtsız görünmeye kararlıydı.

Bir tek ismini yazıp bırakmamıştı demek: bundan çok, çok daha fazlası olduğunu görebiliyordu — artık defter orada, odada ve açılmış olduğu için, içinden neler çıkabileceğini düşünmek onu daha çok korkutmaya başlamıştı.

"Beyefendi odasında bırakmış," dedi Jonah, bir birine, bir ötekine bakarak.

"Peki, teşekkür ederim," dedi Daphne. George okuduğu şeye yoğunlaşmış yavaşça gözlerini kırpıştırıyor, hafif hafif alt dudağını ısırıyordu. Gelip karşısına oturarak defteri masaya koyar, sayfaları tekrar geriye doğru çevirirken, garip

bir haberi Daphne'ye nasıl vereceğini düşünüyor olabilirdi. "Peki, önce sen oku," diyerek abisini iğneledi Daphne ama gönülsüzce de olsa, saygıyı elden bırakmadı. Cecil bir şiir yazdığı, el yazısı pek okunaklı olmadığı için, okuması uzun sürüyordu.

George, "Tanrım," diyerek başını kaldırıp hafif, sert bir tebessümle ona baktı. "Bununla gurur duymalısın bence."

"Ah, cidden mi?" dedi Daphne. "Duymalı mıyım?" Daphne tek sözcüğünü bile görmeden, bütün şiiri ve sırlarını çözmeye kararlı görünüyordu George.

"Evet, bu cidden çok iyi," deyip başını iki yana sallayarak tekrar en başından okumaya başladı. "Kendime de bir kopya almama izin vermek zorundasın."

Daphne fincanındaki çayı son damlasına kadar içti, peçetesini katladı, defter başarıyla bulunduğu için aptal aptal gülüp duran, aynı zamanda hayatındaki bu çalkantılı krize tanık olarak içini daha da daraltan hizmetkârlara baktı ve mümkün olduğunca yumuşak bir ses tonuyla, "Dalga geçtiğin yeter artık George, ver de bir bakayım," dedi. Dalga geçiyordu tabii, daha önce de binlerce kez yaptığı gibi, ama dahası da vardı, George'un bunu elinde olmadan yaptığını bilse de, içerlemeden edemiyordu Daphne.

George, "Kusura bakma yaşlı kız," deyip arkasına yaslanarak, sonunda defteri ona doğru itti.

"Teşekkür ederim!" dedi Daphne.

"Şu anda yüzünü görebilseydin keşke," dedi George.

Daphne tabağını yana itti — "Şunları alır mısın lütfen?" dedi hizmetçiye, o da ağzı beş karış açık, ağır aksak, Cecil'in siyah el yazısından sütunlara onun hakkında vardığı kanıyı doğruluyorlarmış gibi bakarak söyleneni yaptı. "Teşekkür ederim," dedi Daphne, yine ters bir ses tonuyla, kıpkırmızı bir yüzle kaşlarını çatarak, tek bir sözcüğünü bile anlamadığı şiire yoğunlaşmaya çalıştı. George'un gurur duyması gerekti-

ğini söylerken neyi kastettiğini bir an önce anlaması lazımdı. Cecil ne yapacağını bilememiş, haberi böyle pat diye vermiş miydi acaba? Herhalde öyle bir şey yoktu, yoksa George bir şeyler daha söylerdi. Daphne anlamaya çalıştıkça, daha az anlıyordu. İsmi sadece İki Hektar olan, önlü arkalı beş sayfayı geçen bir şiirdi işte — sayfaları ileriye, geriye doğru çevirdi.

"Biçemi oldukça basit," dedi George, "Cecil için."

"Evet, öyle," dedi Daphne.

"Sadece sıradan dört vezinli mısralar."

"Hepsi bu kadar," diyerek Veronica ile Jonah'ın çıkmasını bekledi Daphne. Cidden çok asap bozucuydular. Sayfaları biraz ileriye, Rahip Barstow'un akademik kıvrımlarla "B. A. Dunelm" yazdığı sayfaya kadar çevirdi; sonra tekrar ileriye doğru çevirerek Cecil'in devasa yazısıyla imza defterlerinin bütün kurallarını yıktığı, ötekilerin cılız ve yasak savma kabilinden yazılmış gibi görünmesine neden olduğu sayfalara geldi. Bu kadar kuraldışı bir davranışa gücensin mi yoksa hayran mı kalsın, bilemiyordu. Yazısı sayfanın altına doğru küçülerek hızlanmaya ve alta doğru kaymaya başlıyordu. İlk sayfanın en son satırını sığdırmak için kıvırarak yukarı doğru yazmıştı — gözüne çarpan "gövel ördek" sözünün şiirlerde kullanılan bir şey olduğunu biliyordu ama neyi simgelediğinden pek emin değildi.

"Bunu bir yerde yayımlatır herhalde," dedi George, "*Westminster Review*'da falan."

Daphne mümkün olduğunca düz bir sesle, "Öyle mi dersin?" derken şiirin sonuçta ona ait olduğuna dair güçlü bir his gelip geçti içinden. Cecil onu oraya, onun defterine tesadüfen yazmış değildi. Özel olarak onunla ilgili şeyler mi yazmış yoksa sadece evi mi anlatmış, onu görmeye çalışıyordu hâlâ — ve bahçeyi:

Duvar kenarındaki iğneli ısırgan,
Kimileri der ki sahibi Şeytan

aralarında geçen bir konuşmaydı — şimdiyse kolayca şiire dönüşüvermişti işte. Devon'da böyle dendiği için, babası ısırgan otuna Şeytan Oyuncağı derdi. Bir şiirin yazım aşamasına katkıda bulunmuş olmak başını döndürmüş, ondan daha sihirli başka bir şey yüzünden heyecanlanmış, serseme dönmüş, kendi fotoğrafına bakar gibi olmuştu. Başka neler açıklanacaktı acaba?

Ağaçlar altında bırakılmış kitap,
Rüzgâr onu tersten okuyacak.
Peltek karaçamların gümüş kavislerle
Başının tepesinden öptüğü koru;
Gölgesinde belki âşıkların da öpüşüp
Sırlarını paylaşacağı yere doğru.

Yine sözcük, imge ve gerçeklerin özenle kafa karıştırarak, sonunda nefes kesici bir şekilde bir araya gelişi. Cidden uzak bir yerde, tek başına okuması lazımdı. "Sanırım bunu *bahçede* okumak en uygunu olacak," diyerek ayağa kalkarken hafifçe midesinin bulandığını hissetti ama tam o anda asık suratı ve sabahlara has canlı tavrıyla annesi kapıda belirdi. Aslında gergindi, gülüşünün ardında bir şeyler gizliydi. Haber çabucak yayılmış olsa gerekti. Arkasından salınarak Veronica da geldi, müzevir.

"Bak sen, çocuk...!" dedi annesi, Daphne'ye tuhaf, hevesli bir bakış atarak. "Bu ne heyecan böyle."

"Ben okuduktan sonra herkes görebilir," dedi Daphne. "Bunun benim defterim olduğumu unutmuş görünüyorsunuz."

"Ah, elbette hayatım," dedi annesi ve masanın etrafından

dolaşıp yapılacak daha iyi işleri olduğunu göstermek ister gibi bir pencere açtı, sonra da, "Bayağı etkilemiş olduğun ortada... onu" — Cecil'in adını söylememiş olması korkunç zarif bir tavırdı. Daphne'ye attığı muzip bakışın içinde yeni bir şeyler vardı — hiç kaçınmadığı bir annelik görevine hazır olduğunu sezdiriyordu Freda.

"Anne, burada sadece üç gece kaldı," dedi George neredeyse huysuzlanarak. "Cecil'in tek yaptığı, her zamanki cömertliğiyle, davetimize teşekkür etmek için evimizle ilgili bir şiir yazmak."

"Biliyorum hayatım," dedi anneleri, huysuzlanan iki çocuğunun karşısında şöyle bir irkilerek. "Jonah'a karşı da çok cömert davranmış."

George kalkıp pencereye giderek sert ama söylenmesi çok zor olan bir şeyi söylemek üzere biri gibi dışarı baktı. "O şiirin Daphne ile hiçbir alakası yok."

"Yok mu?" dedi Daphne kafasını sallayarak. Yok muydu? İşte oradaydı, görür görmez anlamıştı, gölgeler içinde öpüşen âşıklar diyerek sırlarını ele veriyordu ama bunu ikisine de söyleyemezdi tabii. "Sana şiir yazmadığı için üzülmem gerekiyor herhalde."

George'un merhamet dolu bakışları dışarıdaki vişne ağaçlarına odaklanmıştı. "Aslına bakarsan, bana bir şiir yazmıştı."

"Ah, George, söylememiştin," dedi anneleri. "Yeni mi yazdı?"

"Hayır, hayır — geçen sömestr — o kadar önemli bir şey değil."

"Aman!" dedi anneleri, şaşkın ve eğlenmiş ses tonunu korumaya çalışarak. "Bir şiiri bu kadar büyütmeye ne gerek var."

"Büyüttüğüm falan yok hayatım," dedi George, bu sefer canlı ve sabırlı bir ses tonuyla.

"Senin için yazılmış bir şiir olması harika bir şey, bana sorarsan."

Daphne, "Katılıyorum!" derken, içi her şeyin berbat olduğu hissiyle doluydu.

"Bu konuyu açtığıma üzülmeye başlıyorum. Cecil'in ziyareti böyle çocukça bir münakaşayla sona erecekse."

Daphne gözyaşlarını bastırmak için dudağını sarkıtarak, "Aman, çok istiyorsanız okuyun!" deyip defteri annesine vermeden önce şiirin başladığı yeri bulmak için sayfaları çevirmeye başladı. Annesi keskin bir bakış fırlatıp, hemen ardından usulca defteri elinden aldı.

"Teşekkür ederim... bizim kız da bir koşu gözlüklerimi getiriverirse." Veronica döndüğünde, annesi yemek masasına oturup sorgulayan ama adil bir yüz ifadesiyle evi için yeni yazılmış olan şiiri okumaya koyuldu.

İKİ

Revel

Artık veda etmeli,
Anneye babaya,
William Tell'e,
Ve İnek Hanım'a.

Edith Sitwell, "Jodelling Song"

1

Oturduğu yerden, sabahları zaman geçirdiği odanın penceresinden baktığında, iki figür hızla birbirine yaklaşıyordu sanki. Bir adamın aksayan ayağı yüzünden hoplayıp sarsılan başı Fransız bahçesinin bitimindeki uzun çalı çitin üzerinde sabırsızca ilerliyordu. "Çöp!" diye bağırdı adam. "Çöp!" Bu arada sağ taraftan, puslu yeşil at kestanesi ağaçlarının arasından yaklaşan parlak bej bir arabanın ön camı güneşte parıldadı.

"S," yazıp kaleminin ucunu kâğıdın üstünde tutarak durakladı. Değerli dostum değil, "Sevgili" olacaktı tabii, bu yüzden kâğıt mürekkep lekesi olmadan önce sözcüğü tamamladı: "Sevgili Revel." İnsanlarla iletişim kurarken bir terazinin iki ucunda yükselip alçalıyordunuz — tabii bu arada ürkütücü yakınlaşmalar oluyor, ardından hemen biraz uzaklaşmak gerekebiliyordu. Ama Revel bir aile dostuydu ve mektuba böyle başlamak gayet uygundu. "David'e çok üzüldüm," diye devam etti, "acını paylaşıyorum" — ama aslında "Sevgili"den daha düşük bir ölçek olması gerektiğini düşünüyordu, mektuplarda sıcacık duygularla kucak açtığınız kişilerin çoğuna aslında bir dakikanızı bile ayırmak istemezdiniz çünkü: "Güvenilmez Jessica", "Nefretlik Mr Carlton-Brown."

Arabanın dışarıda durduğunu, zilin çalındığını, ayak seslerini ve konuşmaları duydu. "Lady Valance evde mi?" "Sanırım sabah odasında madam. Haber vereyim mi—" "Ah, onu rahatsız etmeyeyim." "Geldiğinizi söyleyebilirim." — Wilkes ona doğru olanı yapma şansını tanıyordu. "Hayır, zahmet

etme. Ben hemen ofise gidiyorum." "Tabii efendim." Kurnaz ama yetersiz Wilkes'ın sözünü esirgemeyen Mrs Riley tarafından hezimete uğratıldığı, küçük bir iradeler savaşıydı. Az sonra ateşe bir göz atmaya gelen Wilkes dedi ki, "Mrs Riley geldiler hanımefendi. Kendi deyimleriyle, ofise gittiler."

"Teşekkür ederim, duydum," dedi Daphne, başını kaldırıp mektubu hafifçe kolunun altına saklayarak. Wilkes ile aralarında bir anlık tuhaf ve mahrem bir bakışma oldu. "Projeleri de yanındaydı herhalde."

"Öyle görünüyordu efendim."

"Ah şu projeler!" dedi Daphne. "Bize ne zaman gösterilecekler Tanrı bilir."

"Öyle efendim," dedi Wilkes, beyaz eldivenli eline odun sepetinde duran siyah eldiveni geçirerek. "Ama yine de hâlâ proje aşamasındalar."

"Hımm. Başarıya ulaşmayabilirler yani?"

Wilkes yüzünde sert bir tebessümle ateşin üzerine küçük bir dal yerleştirdikten sonra çıkan küllerle kıvılcımları kontrol altına aldı. "Tam olarak gerçekleşmeyebilir efendim, evet, en azından... dönüşü olmayacak bir şekilde değil." Bir sır verir gibi devam etti, "Anladığım kadarıyla, Lady Valance yemek salonu konusunda bizimle hemfikirmiş."

"Pek değişimden yana biri olduğu söylenemez," dedi Daphne biraz soğuk ama kâhyanın eski bağlılıklarına da saygı gösteren bir ses tonuyla. Evde iki Lady Valance olunca, bazen Wilkes'ın bile aklını karıştırabilen hassas dengeler kuruluyordu. "Ama dün gece salonu oldukça 'huzur verici' bulduğunu ileri sürdü." Daphne mektubuna dönünce, Wilkes da ateşi kontrol etmek için birkaç kez daha dürtükledikten sonra odadan çıktı.

"Belki de bu hafta sonu gelmemen daha iyi olacak — ev aile efradıyla vs. (annem) dolu olacak— üstelik Cecil'in şiirlerine bakmak için Sebby Stokes da buraya geliyor. Bir çeşit

'Cecil hafta sonu' olacak ve pek konuşamayacaksınız! Yine de belki" — ama burada asma saat dönerek harıl harıl on biri vurmaya başladı ve saatin ağırlıkları bu ani enerji harcayışıyla aşağı doğru sarktı. Yankılar dindikten sonra, bir an öylece oturup düşüncelerini yeniden toparlaması gerekti. Öteki saatler (holdeki dolaplı saatin gecikmeli olarak çaldığını duyuyordu şimdi) saati söylerken biraz daha saygılı davrandılar. Özenli hizmetkârlar gibi, bütün evde çalıp durdular. Ama bu eski orkestra oturma odasındaki saatin sesini bastıramadı ve o saat de mümkün olduğunca çabuk bangırdayarak görevini yaptı. "Hayat kısa!" diye haykırıyordu. "Ben tekrar çalmadan önce, yaşamaya bakın!" Eh, düsturları buydu, değil mi: Carpe Diem! "Belki" yazmaktan vazgeçip mektubu sıradan bir şekilde, "İkimizden de sevgiler, Duffel," diyerek bitirdi.

Mektubunu hole götürüp bir an ortadaki koca meşe masanın yanında durdu. Masa gözüne birdenbire Corley'nin sembolü ve özü gibi göründü. Çocuklar etrafında koşturur, köpek altına girip çıkar, hizmetçiler bir tarikatın ateşli müritleri gibi cilalar dururdu bu masayı. İşlevsiz, hantal, holden geçen herkesin yolunda bir engel olan masanın, Daphne'nin elinden zorla alınmak üzere olduğundan korktuğu mutluluğunda sabit bir yeri vardı. Kasvetli lambrileri ve Valance ailesine ait armanın ısrarla tekrar tekrar kullanıldığı Gotik pencereleriyle, holün ne kadar görkemli olduğunu gördü bir kez daha. Bunların kalmasına izin verilebilir miydi acaba? Şömine kale gibi yapılmış, raf yerine mazgallı siperler ve her iki yanına açılır kapanır minik pencereleri olan kuleler kondurulmuştu. Eva Riley'nin alaycı sözlerine fazlasıyla maruz kalmıştı şömine — savunmak da cidden zordu ve bir tek aptal gibi şömineyi çok sevdiğini söylemek geliyordu insanın elinden. Daphne salon kapısına gitti, kolunu kavradı ve kendini değil de bir başkasını şaşırtmayı umar gibi, kapıyı sonuna kadar açıverdi.

O güneşli nisan sabahında salondaki göz kamaştırıcı beyazlığın çok etkileyici olduğu inkâr edilemezdi. Fahiş fiyatlı bir sanatoryum odasına benziyordu. Hasır örgülerle desenli kumaşların ve saçaklı kadifelerin yarattığı o eski karmaşanın yerine gri kumaşla kaplı rahat ve modern koltuklar gelmişti. Koyu renk sandalyeliklerin takıldığı duvarlar ve ayları tasvir eden on iki adet gömme paneliyle süslemeli tavan güzel bir bütün oluşturmuş, yeni duvarlara birkaç tane orijinal resimle birlikte çok farklı çalışmalar da asılmıştı. Yaşlı Sir Eustace ile eşi Geraldine'in sevgiyle bakışacakları şekilde tasarlanarak yapılmış tam boy portrelerinin arasına büyük ve "soyut" denebilecek bir fabrika ya da hapishane tablosu girmişti şimdi. Daphne dönüp daha büyük bir saygı gösterilerek karşı duvara, kayınvalidesinin gayet iç ürpertici bir portresinin yanına asılmış olan Sir Edwin'e baktı. Savaştan önce yapılan portrede kırmızı bir elbise giymiş, saçlarını arkadan toplamış olan kayınvalidesinin iri ve açık renk gözlerinde şüphenin yokluğu parıldıyordu. Elinde siyah cilalı bir sopa gibi duran kapalı bir yelpaze vardı. Bu çiftin arasına giren bir şey yoktu ama oymalı ve altın yaldızlı çerçeveleri içinde yine de belli belirsiz bir hiciv havasının tehditi altındaydılar. Perdelerin, açık ve bağlı oldukları zamanlarda bile ışığı pek içeri sokmayacak kadar hacimli olduğu eski salonda oturmayı, bir bakıma, adeta saklanmayı severdi Daphne; ama yeni salon böyle bir sığınma hissi vermiyordu, yukarı çıkıp çocukların hazır olup olmadığına bakmaya karar verdi.

"Anne!" dedi Wilfrid, Daphne oyun odasına girer girmez. "İnek Hanım da gelecek mi?"

"Wilfrid İnek Hanım'dan korkuyor," dedi Corinna.

"Korkmuyorum," dedi Wilfrid.

"Öyle tonton bir ihtiyarcıktan neden korkacakmışsınız ki?" dedi dadı.

"Evet, doğru söylediniz dadı," dedi Daphne. "Şimdi canlarım, Büyükanne Sawles'a özel bir sürpriz yapıyor musunuz?"

"Geçen seferki sürprizin aynısı mı olacak?" dedi Corinna.

Daphne bir an düşünüp, "Bu sefer çifte sürpriz olacak," dedi. Wilfrid için ablasının uydurduğu bu ritueller hâlâ iğrenç derecede heyecan verici olsa da, Corinna artık bunları küçümsemeye başlamıştı. "İnek Hanım'a hepimiz çok cici davranmalıyız," dedi Daphne. "Kendini pek iyi hissetmiyor."

"Hastalığı bulaşıcı mı?" dedi, daha yeni kızamık geçirmiş olan Corinna.

"Öyle bir şey değil," dedi Daphne. "Çok kötü eklem iltihaplanması olmuş. Korkarım çok fazla sancısı var."

Wilfrid, "Zavallı kadıncağız," derken ona daha olgun bir gözle bakmaya çalıştığı belliydi.

"Evet..." dedi Daphne, "zavallı kadıncağız." Dalgın dalgın üstü minderle kaplı şömine siperinin üstüne ilişti. "Bugün ateş yakılmadı demek, öyle mi dadı?" dedi.

"Evet hanımefendi, hava yeterince iyi diye, yakmasak da olur dedik."

"Senin için yeterince sıcak mı Corinna?"

Corinna, "Evet, sıcak sayılır anne," diyerek, Mrs Copeland'e tedirgin bir bakış attı.

"*Ben* bayağı üşüyorum," dedi, bir şeyi duyar duymaz üstüne atlayıp sızlanmaya meyilli olan Wilfrid.

Daphne dadının bir numaralı kuralını ihlal etmekten mutlu, "Öyleyse hemen aşağı koşup ısınalım," diyerek kıvrak bir hareketle ayağa kalktı.

"İkişer ikişer inmek yok, unutma Wilfrid!" dedi dadı.

"Benim yanımdayken bir şey olmayacağından emin olabilirsiniz," dedi Daphne.

Üst kattaki koridora çıktıklarında, "İnek Hanım gece yatıya mı kalacak?" dedi Wilfrid.

"*Elbette* Wilfrid," dedi Corinna sabrının sonuna gelmiş gibi, "Büyükanne Sawle ile birlikte trenle geliyor."

"George dayınız onları pazar günü öğle yemeğinden son-

ra eve götürecek," dedi Daphne, oğlunun elinden tuttuğunu fark edince de ekledi: "Ona odasını senin göstermenin hoş bir jest olacağını düşünmüştüm."

Corinna, "Öyleyse büyükannemin odasını da ben gösteririm," diyerek Wilfrid'in bu işten kaçmasını daha da zorlaştırdı.

"Peki Wilkes ne olacak?" dedi Wilfrid kurnazlık ederek.

Daphne, "Ah, bilmem ki. Wilkes de biraz ayaklarını uzatıp çayını yudumlayabilir herhalde, değil mi?" diyerek neşeyle gülerken, Wilfrid daha çekingen kahkahalarla ona katıldı.

İlk merdivenden el ele ve aynı anda adım atarak hızlı hızlı inerken biraz kontrollü olmaları gerekti. Sonra, ilk kattaki sahanlığın penceresinden istasyondan gelen arabayı gördü. "Geldiler... ah, koşun canlarım!" dedi Daphne, ansızın çocukların ellerini bırakarak.

Wilfrid, "Of anne..." diyerek kaygılı bir heyecanla olduğu yere mıhlandı.

"Haydi!" dedi Corinna, paldır küldür inerek cilalı meşeden üç dönemeci hızla dönerlerken, Wilfrid son dönüşte adımlarını şaşırıp birkaç basamağı kalçasının, poposunun üstünde süratle hoplayarak indi. Daphne hafif bir kızgınlıkla gerildi ama Wilfrid topallayarak masanın etrafından dolaşıp holü geçmekle meşguldü ve haklılığından emin bir şekilde ulumaya başladığında dikkati yapması gereken bir sonraki şeye yoğunlaşmıştı bile.

Wilkes yeni İskoç çocukla birlikte ortaya çıktı ve Daphne onların önden gidip arabayı karşılamalarına izin vererek biraz sundurmada durup olanları izledi. Bunu itiraf etmek berbat bir şeydi ama annesini tekrar görmekten duyduğu sevince rağmen biraz da savunmaya geçmişti, o gittikten sonra kocasının arkasından neler diyeceğini düşünüyordu. Freda'ya usulüne uygun bir şekilde güleryüz ve teslimiyetle, bir konuğun neye ihtiyaç duyabileceğini her zamanki gibi içgüdüle-

riyle sezerek yaklaştı Wilkes. Annesi al al olmuş yüzü, ayak bileğinin oldukça üzerinde olan yeni mavi elbisesi ve modaya uygun küçük şapkası, ziyaretle ilgili kendi endişelerini gayet dokunaklı bir şekilde belli edişiyle, Daphne'ye çekici, güzel bir kadın gibi göründü. Yakışıklı çocuk Clara Kalbeck'e yardım ediyor, incelik ve fiziksel çaba gerektiren bir görevi yerine getiriyordu: siyahlara bürünmüş olan Mrs Kalbeck de, iki elinde iki baston, Freda'yı takip eden yaşlılığı gibi, çakılların üzerinden ağır ağır ve kararlı adımlarla eve doğru ilerledi.

2

Wifrid ablasına bir göz atıp gözünü tekrar panjurdaki aralığa dayadı. Bacağı alev alev yanıyor, kalbi küt küt atıyor ama yine de görevini layıkıyla yapmayı umuyordu. Robbie'nin valizlerle eve geldiğini gördü — onu izlemek için öne doğru eğilip kapıyı yanağıyla iterek açtı. "Ben söyleyene kadar bekle," dedi Corinna. Robbie başını kaldırıp ikisine göz kırptı.

Wilfrid, "Biliyorum," diye homurdanarak gölgelerin içinden dehşetle karışık kızgınlıkla dolu gözlerle ablasına baktı. Ötekiler sundurmada takılıp kalmış, büyüklere has sonu gelmez bir sohbete dalmışlardı. Gevezelik ettiklerinden emindi. Wilfrid ise hemen bağırmak istiyor ama aynı zamanda, Corinna'nın dediği gibi, çok korkuyordu. Hafta sonu müphem konukları ve zorluklarıyla tepesinde dikilmiş duruyordu. Yarın başkaları da gelecekti — George dayıyla Madeleine yengenin, bir de Londra'dan Sebby amca diye birinin geleceğini biliyordu. Herkes konuşup duracak ama bir noktada artık susmak zorunda kalınacak, o zaman Corinna piyano çalacak, Wilfrid de dansını yapacaktı. Endişe ve heyecandan başka hiçbir şey hissetmiyordu. Holde ateş yakıldığında, mağaraya benzeyen bu geçit sıcak ve bunaltıcı olurdu ama bugün ora-

da sadece soğuk taş kokusu vardı. Yanında birisi olduğu için çok memnundu. Sonunda Büyükanne Sawle kapıdan içeri adım atarak ölü gibi gözlerle, sadece bir an için şömineye göz atınca, Wilfrid sürprizi beklediğini anladı — ama nedense bu sürprizi bozmuyor, bir bakıma daha da güzelleştiriyordu ve büyükannesi yapması gerektiği gibi sırtını dönünce, panjuru sonuna kadar açıp, "Merhaba büyükanne — " diye bağırıverdi Wilfrid.

"Daha değil!" diye haykırdı Corinna. "Yanlış yaptın Wilfrid," ama büyükanne çoktan onlara dönüp elini kalbine bastırmıştı bile.

"Ah!" dedi, "ah!" — böylece Corinna da kendi kepengini açıp doğru anonsu yapar, yani "Corley Court'a hoş geldiniz Büyükanne Sawles ve Mrs Kalbeck!" diye bağırırken, Wilfrid de yaptığı hatanın üstünü örterek, komik bir uyumla, ablasıyla bir ağızdan aynı şeyleri söyledi ama Mrs Kalbeck henüz eve girmemişti bile.

"Hayret doğrusu!" dedi büyükanne. "Duvarların da dili varmış." Wilfrid keyiften mest olarak kıkırdadı. "Ah, Dudley, hayatım" — şimdi babaları içeri girmiş, köpek havlamaya başlamıştı. Büyükanneleri sesini yükseltti — "Bu eski şöminenin mucivezi özellikleri var!"

"Çöp, Çöp!" diye bağırdı babası, havlayıp titreyerek kapıya doğru koşan köpeğe. "Buraya Çöp, buraya! Sessiz ol!"; kendi tarzında herkese Corley'ye hoş geldiniz demek isteyen Çöp, normalde böyle bir şey yapmazdı.

"Fevkalade büyülü bir yer!" diyerek oyunu sürdürdü büyükanne.

"Ama uzun süre öyle kalmayacak," dedi babası anlamlı bir sesle, büyükanneyi yanaklarından öperek. "Haydi bakalım, dışarı!" Şimdi çocuklara mı yoksa köpeğe mi bağırdığı belli değildi.

Corinna, "Wilfrid her şeyi berbat etti," diyerek bir anons

daha yaparken, Mrs Kalbeck bükük beliyle, ağırlığını bir o bastona bir ötekine vererek kapıdan içeri girdi ve üstüne atlayıp ön patilerini karnına dayayarak onunla biraz dans eden Çöp'ten bariz bir şekilde tedirgin oldu — soluk soluğa geriye doğru iki adım atınca köpek ayaklarını yere indirip heyecan içinde bacaklarının etrafını, yuvarlak burunlu siyah pabuçlarını kokladı. Sonradan küçük kızın sesinin nereden geldiğini görmesi biraz zaman aldı.

Dudley, "Frau Kalbeck, sizi tekrar görmek ne güzel," diyerek hızla ama çok ağır topallayarak ona doğru giderken, kadıncağızla oyun mu oynuyor, onu taklit mi ediyor yoksa sadece gruba mı katılıyor, anlayamıyordunuz. "Siz bu çocuklara boş verin lütfen."

"Ah, ama hayatım," dedi anneleri, "çocuklar konuklara odalarını göstermek istiyordu."

Dudley "deli kıvılcım" dedikleri o ani dönüşü yaptı. Ortam çok iyi bildikleri bir şekilde gerildi. Ama sadece, "Ah, tatlı şeyler," demekle yetinerek yakalarını bıraktı.

Mrs Kalbeck merdivenleri feci yavaş çıkıyordu. İki bastonun lastikli uçlarıyla cilalı ahşabı sıkı sıkıya kavrayışını izliyordu Wilfrid. "Cidden çok tehlikeli," diyerek Mrs Kalbeck'i destekledi. "Buradan ben de düşmüştüm." Sorumlu olduğu bu kadını hem ilginç hem de korkutucu buluyordu. Yanından giderken basamakları çıkıp çıkıp iniyor, kendisinden çok daha yavaş çıkan Mrs Kalbeck'i cesaretlendirerek yorumlar yapıyordu. Corinna ile Büyükanne Sawle önden çıkmışlardı ve Wilfrid her zamanki gibi geç kalacağından, babasının ne diyeceğinden korkuyordu. "Bu ev Victoria döneminden kalma," diye bir açıklama yaptı.

Mrs Kalbeck iç çekişlerinin arasında kıs kıs gülerek dik dik ama tatlı tatlı ona baktı. O net Alman sesiyle, "Ben de öyleyim hayatım," derken, gri renkli iri gözleriyle bir çeşit büyü yaptı sanki.

"Beğendiniz mi yani?" dedi Wilfrid.

"Bu muhteşem eski evi mi?" dedi Mrs Kalbeck şen şakrak bir sesle, boş boş bakan endişeli gözleri yukarıdaki cilalı basamaklara dikilmişti.

"Babam buraya ısınamıyor," dedi Wilfrid. "Her şeyi değiştirecek."

Mrs Kalbeck'in, "Eh, o öyle istiyorsa," deyişi Wilfrid'i hayal kırıklığına uğrattı.

Mrs Kalbeck'e evin öteki ucundaki Sarı Oda verilmişti ve Wilfrid sahanlıktaki geniş şerit halının üstünde, onun bir-iki adım önünden gidiyordu. Büyükanne Sawle'un açık kapısının önünden geçerlerken, Corinna çoktan hediyesini almış, parlak renkli kırmızı eşarbı takıp aynanın önüne geçmişti. Odada karşı konulmaz bir neşe vardı ve Wilfrid tam içeri girmeye yeltenmişken, bu isteğe karşı koyup yürümeye devam etti. Karşı taraftaki bir sonraki oda annesiyle babasının yatak odasıydı.

"Korkarım şu odaya girmenize izin yok," dedi, "annemle babam sizi davet etmediği sürece elbette." İnek Hanım'ın adını tam bilmediği için utanıyordu ama onu terbiyesizce takma ismiyle düşünmek de hoşuna gidiyordu. Onun siyah elbisesine, beyaz çiçeklerle ekşi ve mutsuz bir şey karışımı kokusuna fazla yaklaşmak istemiyordu. "Mrs Ka..." dedi çekinerek.

"Evet, Wilfrid."

"Adım Vilfrid değil, biliyorsunuz, Mrs Ka...!"

Yaşlı hanım durup uysal bir tavırla dudağını sarkıttı. "*Wil*-frid," derken yüzünün biraz kızarması bir an için Wilfrid'in de aklını karıştırdı. Başını çevirdi Wilfrid. "*Wil*-frid, ne diyecektin canım...?" Ama Wilfrid bir şey diyemedi tabii. Aydınlık ve uzun sahanlıkta dans ederek ilerleyip, Mrs Kalbeck'i geride bıraktı.

Sarı Oda'nın kapısı açıktı ve en sevdiği hizmetkârlardan biri olmayan hizmetçi Sarah, Mrs Kalbeck'in eski mavi valizi-

nin üstüne eğilmiş, hafiften komik bir yüz ifadesiyle içindekileri inceliyordu. Onu görünce ileri doğru atılan Mrs Kalbeck, bastonunu bastırdığı kilim kayınca az kalsın yere düşecekti. "Ah, ben yapabilirim," dedi. "Bana bırakın lütfen!"

"Sorun değil madam," dedi Sarah soğuk bir tebessümle.

Yapabileceği bir şey olmamasına rağmen soluk soluğa tuvalet masasının taburesine çöküp kaldı Mrs Kalbeck. "Hepsi de eski püskü şeyler..." derken, en azından onun görmediğini umarak gözlerini hizmetçiden Wilfrid'e kaydırıp, sonra tekrar giysileri bir tören edasıyla açık duran gardıroba taşıyan Sarah'ya çevirdi.

Wilfrid, "Pekâlâ, hoşça kalın," diyerek onu bir daha görmeyi ummuyormuş gibi bir tavırla odadan çıktı.

Sahanlıkta, tek başına kalınca, bir şeyler söylemiş olması gerektiği hissini içinden atamadı. Kitaplığın yanından geçerken parmağını kitapların sırtlarına sürterek, uzun ve hafif bir tıkırtı çıkardı. Gören kimse olmamasına rağmen huzursuzluğunu bir çeşit aldırmazlığın altına gizledi. Söylenen şeyi yapmış, İnek Hanım'a fazlasıyla kibar davranmıştı ama içinde bundan daha yaralayıcı ve saklı bir tedirginlik vardı: Bunu yapmasını söyleyen kişi yaptığının yanlış olduğunu bilen ama bilmezlikten gelen biriydi. Babasının sol ayağındaki üç parmak bir Alman bombasıyla havaya uçmuş, Cecil amca demeyi öğrendiği adam pusuya yatmış silahlı bir Alman askeri yüzünden aşağıdaki mabette duran soğuk ve beyaz bir heykele dönüşmüştü. Wilfrid her çeşit yetişkinden bir anda özgürleşerek, geç kalma korkusunu iptal eden kör bir saklanma arzusuyla koridorda koşmaya başladı — büyükannesinin odasını geçip köşeyi dönerek çamaşır odasına gelinceye kadar koştu ve içeri girip kapıyı kapadı.

"Bir içki alsana Duffel," dedi Dudley cana yakın bir tavırla, sanki o da konuklardan biriymiş gibi.

"Biz Manhattan içiyoruz," dedi Mrs Riley.

Daphne, "Ah..." diyerek ikisine de tam olarak bakmadan, mülayim bir yüz ifadesiyle salonda ilerledi. Ne zaman "yeni" salona girse, kendini hâlâ fazlasıyla tuhaf, bir deneyin öznesi gibi hissediyordu; Mrs Riley'nin bizzat salonda oluşu kendini daha da garip hissetmesine neden oluyordu. "Annemle Clara'yı beklemeyelim mi?"

"Ah, bilmem ki..." dedi Dudley. "Eva susamış görünüyordu."

Mrs Riley o küçük, dumanlı kahkahalarından birini attı. "Mrs... şeyi nereden tanıyorsunuz?" dedi.

"Mrs Kalbeck'i mi? Middlesex'te komşumuzdu," dedi Daphne, sıkkın gözlerini tepsideki şişelerde gezdirerek. Hem Manhattan içmeyi hem de Dudley'nin kitabı için gittikleri Manhattan'ı çok sevmesine rağmen kendine bir bardak cin ve Dubonnet hazırlamaya koyuldu.

"Oldukça... şey görünüyor..." dedi Mrs Riley, kendi fesatlığıyla dalga geçerek.

"Evet, çok tatlıdır," dedi Daphne.

"Bir ev partisi için bulunmaz nimet," dedi Dudley.

Daphne dudaklarını büzüştürerek gülümseyip annesinin arkadaşını savunmak için sıkça söylediği, o andaysa kulağa Dudley'nin yorumu kadar iğneleyici gelen bir sözü tekrarlayarak, "Zavallı Clara çok zor bir savaş geçirdi," dedi. Clara'dan hiçbir zaman çok hoşlanmamıştı ama ona acıyor, ikisinin abisi de savaşta öldürüldüğü için belli bir yakınlık duyuyordu.

"Sen onu bir de Ritt der Walküren söylerken dinle," dedi Dudley.

"Ah, söylüyor mu cidden," dedi Mrs Riley.

"Eh, Wagner'i çok sever," dedi Daphne. "Savaştan önce annemi Beyrut'a götürmüştü."

"Zavallıcık..." dedi Mrs Riley.

"Hiçbir zaman tam atlatamadı," dedi Dudley zarif bir ses tonuyla, "değil mi Daphne, annen yani?"

Mrs Riley tekrar kıkırdayınca, Daphne bu kez ona baktı: Evet, böyle kıkırdıyordu işte, başını biraz geriye yatırıp alt dudağını aşağı yayarak sigara dumanını püskürtüyordu, gülmek olduğu kadar, hoşgören bir hareketti bu.

"Vallahi bilemiyorum," diyerek alnını kırıştırsa da, kocasının bu neşeli ve esprili halini desteklemekte fayda olduğunu görebiliyordu Daphne. Bu hafta sonu Sawle'ların bir miktar taciz edilmesine izin verecekti artık. Içkisini alıp gelerek, o koltuklar hâlâ yeni geldiği için yüzünde belli belirsiz bir sırıtışla, kendini alçak gri koltuklardan birine bıraktı. Eva Riley'nin oturduğunda ancak diz kapaklarını örten elbisesi kadar kısa bir gece elbisesi, kuşkusuz yine kendi tasarımı olan yılankavi kırmızı kolyesi kadar da uzun başka bir şey görmemişti herhalde hiç. Eh, kadının o yabansı, dümdüz bedeni moda için, en azından bu modalar için yaratılmıştı; aslında pek güzel olmayan keskin hatlı ufacık yüzüne kırmızı, beyaz ve siyah renklerle, güzel bir yüzmüş gibi, Çin bebeği makyajı yapılmıştı. Tasarımcılar sürekli iş başındaydı anlaşılan. Karşıdaki divanın köşesine kıvrılmış, kırmızı kolyesi de gri minderlerin üzerinde kıvrılan Mrs Riley, kendi tasarladığı odanın reklamı gibiydi ya da belki oda onun reklamını yapıyordu. "Bu hafta sonunun Cecil'e adanmış olduğunu biliyorum," dedi Daphne, "ama iyi ki Clara'yı da gelmeye ikna edebildik. Cidden de annemden başka hiç kimsesi yok. Onun için çok şey ifade edecek. Zavallıcık, biliyorsunuz, evinde elektriği bile yok."

Dudley burnundan sesler çıkartarak keyifle güldü. "Buradaki elektrik tesisatı onu mest edecek," dedi.

Daphne gülümsememeye çalışır gibi yaparak gülümserken, anlamsızca, öylesine kullanılmış olan *mest olmak* sözü bir sancıyla, anlık bir pişmanlıkla içine oturdu; "Yaşadığı yer tam bir mezbelelik," diye devam etti, "temiz bir yer tabii ama çok küçük ve karanlık. Annemin eskiden oturduğu tepenin hemen aşağısında." Yine de, Revel'a gelmemesini söylemekle doğru olanı yaptığını biliyordu.*

"Orası senin de büyüdüğün yer Duffel," dedi Dudley, karısı fazla kurumlanmış gibi. "Meşhur İki Hektar işte."

"Ah, evet," dedi Mrs Riley. "Nasıldı...? 'İki hektar mukaddes İngiliz toprağı'"

"Aynen öyle!" dedi Dudley.

"Sanırım bu Cecil'in en ünlü şiiriydi, değil mi?" dedi Mrs Riley.

"Bilemiyorum," dedi Daphne, yine hafifçe alnını kırıştırarak. Eva Riley'nin uzun ve çıplak bacaklarında yine de güven veren bir şeyler vardı herhalde. Zengin bir erkeği karısının burnu dibinde baştan çıkarmayı hedefleyen zeki bir kadın bu kadar göze çarpmayan, niyetini gizleyen bir şey giyerdi şüphesiz. Daphne başını çevirip pencereden o ilkbahar akşamının ilk saatlerinde çoktan rengi solmaya başlamış olan bahçeye baktı. Bütün pencerelerin üst orta bölümünde Valance ailesinin arması, armaların altındaki kenarları kıvrık şeritlerin üstünde de Gotik harflerle yazılmış aile parolası vardı. O şatafatlı minik kalkanlar salonun soğuk modernizmiyle tatlı bir tezat oluşturuyordu.

Dudley kokteylinden göstermelik bir yudum alarak dedi ki, "Elimde değil, bir baronluğun ve bin iki yüz hektarlık arazinin, tabii bir de güney İngiltere'deki en çirkin evin vârisi olan abim Cecil'in, en çok banliyölerdeki bir bahçeye düzdüğü methiye ile anılacak olması beni biraz gücendiriyor."

"Ama," dedi Daphne kararlı bir sesle, kim bilir kaçıncı

* Revel aynı zamanda mest olmak anlamına geliyor. (ç. n.)

kez, "orası çok güzel bir bahçeydi. Umarım Sebby Stokes'a da böyle şeyler söylemezsin." Mrs Riley'nin göz kapakları ağırlaşmış bir halde gülümseyerek ikisini de hoşgörüyle dinleyişini izledi. "Ya da zavallı anneciğime. O şiirle gurur duyar. Üstelik, sen de çok iyi biliyorsun ki, Cecil Corley hakkında da çok fazla şiir yazdı, hem de bir sürü."

"Egzotik rüyalar kalesi," dedi Dudley gülünç, teatral bir ses tonuyla, "sedefli sularda aksi..." — ama aslında sesi tıpkı Cecil'in "şiir okuma sesi" gibi çıkmıştı.

"Eminim Cecil bile bu kadar berbat bir şey yazmamıştır," dedi Daphne. Başkalarının değer verdiği şeylerle dalga geçmekten her zaman zevk alan Dudley, Eva Riley'ye koca bir tebessüm yollayarak, bir an için çırılçıplak kalır gibi, parıltılı köpek dişlerini gösterdi.

Mrs Riley sigarasını kül tablasına bastırarak, usulca dedi ki,

"Annenizin tekrar evlenmemiş olmasına şaştım doğrusu."

"General mi, aman Tanrım!" dedi Dudley.

"Hayır... Lady Valance'ın annesi," dedi Eva Riley.

"Her nedense olmadı... İstediğini de pek sanmıyorum," dedi Daphne, bu konudaki huzursuz edici düşüncelerini diken diken bir ağırbaşlılığın ardına gizleyerek.

"Çok hoş bir hanım. Hem oldukça genç yaşta dul kalmış olmalı."

"Evet — evet, öyle oldu," dedi Daphne, dalgın ama net bir ses tonuyla, sonra konuyu değiştirmek için Dudley'ye baktı. Dudley bir sigara yakıp gümüşten ağır bir kül tablasını koltuğunun kolçağına yerleştirdi. O tabla da altına damga vurdurduğu yüzü aşkın eşyadan biriydi: *Corley Court'tan Çalıntı.* Yukarıdaki giyinme odasında altına davetkâr bir şekilde *Hepton Kalesi'nden Çalıntı* damgası vurulmuş bakır kalay alaşımı bir kupa vardı ve Dudley bu uygulamayı Corley'de de sürdürmüş, bu işin takibini ateşli bir kararlılıkla bizzat üstlenmişti.

"Stoker ne zaman geliyor?" dedi Dudley bir süre sonra.

"Ah, bayağı geç, yemekten sonra," dedi Daphne.

"Yapması gereken çok önemli bir iş vardır herhalde," dedi Dudley.

"Önemli bir toplantı, madencilerle ilgili bir şey, biliyorsun," dedi Daphne.

"Sebastian Stokes'u bilmezsiniz," dedi Dudley, Mrs Riley'ye. "Muazzam bir edebi duyarlığı keskin bir siyasi zekayla birleştirir."

"Ah, adını duymuşluğum var tabii," dedi Mrs Riley gayet temkinli bir sesle. Dudley'nin konuşma tarzında açıksözlülük hicivle o kadar omuz omuza giderdi ki tarzına alışkın olmayan birinin yaptığı açıklamalara bön bön bakarak ve kararsız bir gülüşle tepki vermesi sık rastlanan bir durumdu. Mrs Riley alçak sehpanın üzerindeki malahit tabakadan bir sigara daha almak için öne doğru eğildi.

"Stokes is başındayken madenciler yüzünden uykusuz kalmanıza gerek yok," dedi Dudley.

"Horul horul uyuyorum zaten," dedi Mrs Riley şımarık bir tavırla kibriti çakmaya uğraşarak.

Daphne cininden içini ısıtan bir yudum alıp madenciler hakkında ne söyleyebileceğini, söylemenin bir anlamı olup olmadığını düşündü. "Başbakanın Londra'da ona ihtiyacı varken, Cecil için bütün bunları yapması harika bir şey bence," dedi.

"Ama Cecil'i idolleştiren o," dedi Dudley. "Ölümünün ardından *The Times* için bir yazı yazmıştı, biliyorsun."

"Ah, öyle mi...?" dedi Mrs Riley, yazıyı okumuş da merak ediyormuş gibi.

"General'i memnun etmek için yaptı ama yürekten gelen bir şeydi. Bir asker... bir akademisyen... bir şair... vesaire, vesaire, vesaire... *vesaire... ve* bir centilmen!" Dudley içkisini aniden, abartılı ve ürkütücü bir hareketle kafaya dikti. "Harika bir uğurlamaydı ama abimi gerçekten tanıyanlar ondan söz edildiğini pek anlayamamıştı."

"Demek onu cidden tanımıyordu," dedi hâlâ tedbirli ilerleyen ama konuşmanın kaygan bir zemine girmesinden zevk aldığı açıkça belli olan Mrs Riley.

"Ah, birkaç defa karşılaştılar. Cecil'in kulampara arkadaşlarından biri onu Cambridge'e götürmüştü, sandalla gezmeye çıktılar ve Cecil ona bir sone okudu, Stoker'ın ayakları yerden kesildi ve şiiri bir dergide yayınlattı. Cecil'in ona yazdığı birkaç ağdalı mektubu da sonradan, o öldüğünde *The Times*'da yayınladı..." Dudley yorgun düşmüş gibi öylece oturup hafifçe kaşlarını çatarak bütün bunların inanılmaz sıkıcılığına bakarcasına gözlerini boşluğa dikti.

"Anlıyorum..." dedi Mrs Riley mahcup bir sırıtışla ve sonra karşısındaki Daphne'ye baktı. "Siz Cecil ile hiç tanışmadınız herhalde Lady Valance?" dedi.

"Ben mi, ah, elbette tanıştım!" dedi Daphne. "Hatta onu Dud'dan çok daha önce tanıdım —" ama o anda Wilkes kapıyı açtı ve arkadaşının iki bastonla ağır ağır holü geçmesini bekleyen annesi biraz ağırdan alarak içeri girdi, Clara da dalgın dalgın canlı adımlarla hemen arkasından gelen Dudley'nin annesiyle sohbet ediyordu.

"Kocamın müzikten hoşlanmadığını söylemek yanlış olmaz," dedi Louisa Valance. "Ama nefret etmediğini de bilmeniz gerekir. O birçok yönden aşırı hassas bir adamdı. Müzik onu hüzünlendirirdi."

"Müzik hüzünlü bir şeydir, evet," diyen Clara'nın biraz canı sıkılmış görünüyordu. "Ama bence, aynı zamanda—"

"Buyurun, buyurun oturun," dedi Daphne, Clara'nın köhne parıltısına, koltuk altları dar gelen eski siyah elbisesine, salona dalarken sol elindeki bastonun etrafında sallanan, savaştan çok önceleri opera görmüş olan, uzun siyah gece çantasına kurtarıcı bir tebessümle bakarak. Yüksek belli, dize kadar pantolonu ve gece ceketiyle bir şarkıcı kadar yakışıklı görünen İskoç çocuk Clara için yüksek arkalıklı bir koltuğu

öne çekti ve o oturduktan sonra bastonlarını koltuğun yanına dayadı. Eva ile Dudley bastonlara hafiften büyülenmiş gibi, yerle bir ettiklerini düşündükleri bir kültürün kaba kalıntılarını görmüş gibi bakakalmışlardı. Çocuk varlığını hissettirmeden bekliyor, duruma uygun, çekiciliğini insanın gözüne sokmayan bir tebessümle hizmet ediyordu. Corley Daphne'nin yönetimine geçtikten sonra, Wilkes'in işe aldığı ilk hizmetkâr oydu ve Daphne tutarsız, neredeyse romantik bir tavırla onun kendisine ait olduğunu düşünüyordu.

"Sebastian gelmedi mi?" dedi Louisa.

"Daha değil," dedi Daphne. "Akşam yemeğinden sonra."

"Konuşacak öyle çok şeyimiz var ki," dedi Louisa gamsız bir sabırsızlıkla.

"Ah, anneciğim..." dedi Dudley, öpecek gibi ona doğru ilerlerken birkaç metre uzağında duruvererek.

"İyi akşamlar hayatım. Geleceğimi biliyordun."

"Evet, öyle umuyordum elbette anneciğim. Peki ne içersin?"

"Limonata olsun. Bugün tam bahar havası var."

"Değil mi?" dedi Dudley. "Bunu kutlayalım."

Louisa oğlunun bu alaycılığını yarı kabullenip yarı savuşturan bir tebessüm yollayıp başını çevirdi. Gözleri Mrs Riley'nin bacaklarına takıldıktan sonra onaylanmak için Daphne'nin gözlerine doğru kaydı ve normalde pek de zarif olmayan yüz ifadesi beş saniyeliğine oluşmaya çalışan ama bastırılan bir "nida" ile kasıldı. Belki de kasten, nidaları gereksiz kılan kendi portresinin altında duruyordu. Burası onun kırk yıl boyunca yönettiği evdi. Alın çevresi portresinin yapıldığı dönemde olduğundan daha ince, çene hatları daha keskindi. Saçları kızıl kahverengiden kül rengine, kırmızı elbise dönüşü olmayacak bir şekilde siyaha dönüşmüştü. Şu anda yaşadığı ve yemeğini sık sık tek başına yediği bir dizi odadan çıkıp ne zaman "aralarına katılsa," sarsılmış itibarı-

nın rol yaparak neşeli görünmeye çalışması yüzünden daha da belirginleşen ürpertisi hissediliyordu üzerinde. "Cidden çok zekice bir iş yaptığını düşünüyorum hayatım," dedi Mrs Riley'ye. "Bu salonu tanınmayacak hale getirmişsin." Şimdiye kadar görmemiş gibi davrandığı o soyut resim hemen gözünün ucundaydı.

"Ah, teşekkür ederim Lady Valance," dedi Eva hafiften tedirgin bir gülüşle.

"Hayret verici bir şey," dedi Clara, aslında daha fazlasını kast ettiğini sezdiren o Almanlara has tavırla.

Louisa etrafa bakındı. "Ben çok huzur verici buluyorum," dedi, huzur vericilik bilhassa önem verdiği bir hususmuş gibi.

"Daha hiçbir şey görmedin," dedi Dudley, elinde annesinin en sevdiği içecekle ona doğru yalpalarken. "Bütün evi pırıl pırıl yapacağız."

"Kütüphanenin değiştirildiğini görmek beni üzerdi," dedi Louisa.

"Sen öyle diyorsan anneciğim, kütüphaneye dokunmaz, ilk çağlardaki kasvetini olduğu gibi koruruz."

"Güzel..." Louisa limonatasından bir yudum alıp, keyfi yerindeymiş gibi şöyle bir gülümsedi. "Peki ya hol?"

"Hole gelince... Sanırım Mrs Riley gözünü şömineye dikmiş durumda."

"Ah, şömine olmaz!" dedi Freda biraz hırçın bir sesle. "Çocuklar o şömineye bayılıyor."

"O şömineye bayılmak için, insanın çocuk olması *gerekir* tabii," dedi Eva Riley.

"Eh, bu durumda ben de çocuk oluyorum demek," dedi Freda.

"Ben de bir çocuğun çocuğu oluyorum," dedi Daphne, "kucak çocuğu!"

Dudley salondaki kadınlara gözlerinde bir sıkkınlık pı-

rıltısıyla baksa da, hemen eski haline döndü. "Elit tabakadan olanların çoğu bugünlerde bu Viktoryen saçmalıklarından kurtuluyor, biliyorsunuz. Witherse'ların Badly-Madly'de neler yaptığını bir görmen lazım anneciğim. Çan kulesini yıktırıp yerine Olimpik yüzme havuzu yaptırmışlar."

"Aman Tanrım!" dedi Louisa — pek geniş olmayan nida repertuarında "Korkunç!" ile dönüşümlü olarak kullanılabilen ve az çok aynı anlama gelen bir sözdü bu.

"Madderleigh'de, tabii ki," dedi Eva Riley, "uzun zaman önce çalışma yapıldı. Oradaki yemek salonunu seksenlerde değiştirdiler sanırım."

"Al işte! Evi yaptıran adam bile dayanamamış," dedi Dudley.

"Bu evi yapan adam büyükbabandı," dedi Louisa. "Buraya bayılırdı."

"Biliyorum... ne garip değil mi?"

"Ama sen büyükbabanın, hatta babanın sevdiği şeylere gayet duyarsızca yaklaştın." Herkes onunla hemfikirmiş gibi, sırıtarak ötekilere baktı.

"Ah, bu doğru değil," dedi Dudley. "İneklere ve kırmızı şaraba bayılıyorum."

"Oturmaz mısın Louisa?" dedi Freda içten bir sesle, yanındaki geniş ve kabartılmış minderi düzelterek. Sir Riley öldüğünden beridir Corley'de âdet haline gelen bu açık sözlülükten, kendisinin de çabucak kanıksadığı bu sürekli didişme halinden nefret ettiğini biliyordu Daphne.

"Sert bir sandalyeyi tercih ederim hayatım," dedi Louisa. "Koltukları biraz fazla feminen buluyorum." Göğüs geçirdi. " Bütün bu değişiklikleri, Cecil nasıl bulurdu acaba."

"Hım, kim bilir," dedi Dudley başını çevirerek, sonra şaka yapıyormuş, duyulup duyulmamayı pek de umursamıyormuş gibi, "Bir daha temas kurduğunuzda, kendisine sorarsın belki?"

Daphne dehşet dolu gözlerini Louisa'ya kaydırdığında, söyleneni duyup duymadığı anlaşılmıyor, Dudley'nin omuzları sessiz kahkahalarla sarsılıyor, annesi gergin bir kararlılıkla, "Cecil geleneğe çok bağlıydı, her zaman asil birisiydi —" diyerek söze devam ediyordu ama tam o anda kapı açılıverdi ve dadı, iki eli iki çocuğun omzunda, kapıda belirdi. Çocukları belki de gereğinden bir an daha fazla yanında tutarak kendi yeterliliğini gösteren minik bir tablo yarattı. "Evet, işte geldiler!" dedi. Büyükanne Sawles ziyarete geldiğinde, oyun odasında yenen akşam yemeğiyle yatak zamanı arasında, saat altıda aşağı indirilirlerdi. Wilfrid dadının elinden kurtulup büyükannesini selamlamak ve yerlere kadar eğilerek yeni eğlencesi olan geniş reveransını yapmak için ona doğru koşarken, Corinna ellerini arkasında birleştirip anonslarından birini yapmak üzereymiş gibi şöminenin önünde yürüdü. İkisi de tedirgin gözlerle babalarına bir göz attılar — ama Dudley'nin keyfi pek bozulmamıştı.

"Mrs Riley'ye merhaba deyin," dedi Dudley.

"Merhaba Mrs Riley," dedi çocuklar hemen, ama pek içten olmayan bir tavırla.

Mrs Riley de kokteyl bardağının üzerinden, "Canlarım..." dedi.

Wilfrid Büyükanne V'ye de reverans yapmak için daire çizerek koşar, büyükannesi temkinli bir sesle, "Şu haline bak!" derken, Çöp açık bahçe kapısından salona dalıp hızlı hızlı soluyarak ve kuyruğunu koltuklarla sehpa ayaklarına çarparak koşup heyecanla sahibinin etrafında dönmeye başladı.

Daphne panikle ürpererek, "Ah, köpeği içeride istiyor muyuz cidden?" derken, annesi köpeğin burnunu soktuğu bardağını havaya kaldırmış, ekşi ekşi kokan sıcak nefesine karşı yüzünü buruşturmakla meşguldü. Daphne köpeği tutmak için ayağa kalktı ama nereden bulmuşsa Çöp'ün çok sevdiği söylenen o kemik sertliğindeki siyah bisküvilerden birini

bulmuş olan Dudley köpeğin yaptıklarını hoşgören, iyice kışkırtan bir tavırla "Ah, Çöp Çöp Çöp!" diye gürleyip Çöp'le biraz şakalaştıktan sonra bisküviyi havaya fırlattı — köpek de havada kapıp yutuverdi. Clara köpek yüzünden hâlâ tedirgin olsa da, olmadığını göstermek için bir gayret gülümsüyordu. Mahcubiyetini kısa bir pantomimin ardına gizleyerek, çocukça bir uzlaşma hareketiyle elini uzattı ama elinde bisküvi olmadığı için, Çöp onu görmemiş gibi önünden geçip gitti.

Corinna gizli bir kasıtla piyanoya doğru yürümüş, şimdiyse taburenin ucuna ilişmiş babasını inceleyerek konuşmak için en iyi ânı bekliyordu. "Bize biraz piyano çalmazsın herhalde, değil mi koca kız?" dedi Dudley.

"Ah, çalıyor mu?" dedi Eva, muzip bir tavırla dumanını üfleyerek.

"Çalmak mı? Piyano konusunda canavar gibidir," dedi Dudley. "Değil mi hayatım?" Corinna'nın yüzünde kararsız bir tebessüm belirdi.

"Yarın çalarım," dedi.

"İyi fikir. George dayına çalarsın," dedi kendi alaycılığından ve bu konudan çoktan sıkılmış olan Dudley.

Corinna, "Wilfie de kendi dansını yapar," diyerek babasına anlaşmanın koşullarını hatırlattı.

"Evet, aynen öyle..." dedi Dudley biraz sustuktan sonra.

Hâlâ daha çok Eva ile ilgili olan Louisa, "Müzikle ilgilisinizdir herhalde Mrs Riley?" dedi.

Mrs Riley cevabını hazırlamak için gülümsedi: "Ah, fazlasıyla — en azından bazı müziklerle."

"Kimler, Gounod ve onun gibiler mi?"

"Gounod'ya özel bir ilgim yok, hayır..."

"Sınırı Gounod'da çizmeli derim ben."

"Baksana Wilfie," dedi Dudley, oğlunu azarlar gibi yüksek sesle öksürerek, ama sonra devam etti, "albayla fareyi duymuş muydun sen?"

Wilfrid usulca, "Hayır baba..." derken babasından bir şiir dinlemek üzere olduğuna inanamıyor, belki biraz konusunun ne olabileceğinden de korkuyordu.

"Pekâlâ..." dedi Dudley. "İşte albay oradaydı, diken diken saçları, korkunçtu havası, umutsuz ve acılı."

Wilfrid buna, en azından babasının söylerken takındığı korkunç yüz ifadesine kahkahalarla güldü; korkunç şeyler de komik olabiliyordu. "Tatlım," dedi Daphne, "baban sana tekerleme mi söylüyor?"

"Tekerleme değil Duffel," dedi Dudley, bu kadar çok aliterasyon yapabildikten sonra gülmemek için kendini zor tutarak, "buna Skeltonik denir ve tarihi Kral VIII. Henry'ye kadar gider. Hatırlarsın, Skelton saray şairiydi."

"Ah, öyleyse başka tabii," dedi Daphne.

"Size şiir okumamı istemiyorsanız, peki."

"Ah, lütfen baba!" dedi Wilfrid.

"Amcan Cecil ünlü bir şairdi ama insanlar bu konuda benim de gayet yetenekli olduğumun farkında bile değil."

Daphne yüzünde oğlunu da torununu da aynı derecede anlaşılmaz buluyormuş gibi etkilenmemiş bir ifadeyle duran Louisa'ya bir bakış attı.

"Ben biliyorum baba," diyerek babasının dizi dibinde, dizine dokundu dokunacak bir halde, özlemle durdu Wilfrid.

4

Ertesi gün kahvaltıdan sonra Daphne oyun odasında belirdiğinde, Mrs Copeland çocukları yürüyüşe çıkarmaya hazırlanıyordu: "Hayır Wilfrid, o beyaz pantolon olmaz, her yer çamur olacak."

"Her yerim çamur olacak demek istedin herhalde dadı," dedi Wilfrid.

"Biz Pritchett'ın çiftliğine gidiyoruz anne," dedi Corinna, Mrs Copeland başına bir saç bandı takarken metanetle yüzünü buruşturarak.

"Siz zahmet etmeyin dadı," dedi Daphne. "Onları ben alacağım. Fotoğrafçılar geliyor."

"Peki efendim!" dedi dadı, biraz gücendiğini hissettiren içten bir tebessümle, görevlerini nasıl yerine getirdiğini daha keskin bir gözle tarayarak. "Yine gazetelere çıkıyoruz demek?"

"*Biz* çıkıyoruz," demek istedi Daphne, "sen değil," ama, "*Sketch*'te sanırım," demekle yetinmek zorunda kaldı.

Mrs Copeland, Corinna'nın saçlarını biraz daha sert çekti. "Londra'daki kız kardeşim Sir Dudley'nin *Daily Mail*'de çıkan resmini yollamıştı."

"Korkarım başarılı bir yazar olmak için tanıtım ve reklam da gerekli bir şey haline geldi bugünlerde" dedi Daphne. "Hayır, o pantolon kalsın tatlım — sadece bahçede oturacağız."

Wilfrid bir an meydan okuyan gözlerle ona baktıktan sonra ansızın dışarıdaki bir şeyi hatırlamış gibi pencereye gitti. "Wilfrid'e söz verilmişti, yeni doğan tayı görecekti," dedi Corinna merhamet dolu, âdeta dalga geçen bir ses tonuyla, "bir de kuluçka makinasındaki minik civcivleri," ama bulaşıcı üzüntü tuhaf bir şekilde ona da geçti ve pencereden bir inilti koparken Corinna da biraz kötü oldu ki statüsünü yitireceğinden bu onun için daha fena bir şeydi. Fazla ses çıkarmadan, şiş bir yüzle bebeğinin küçük çantasını hazırlamaya girişerek güneş şemşiyesiyle minicik kırmızı hırkasını çantaya tıkıştırdı.

"Ah, Mavis'i de mi getiriyorsun hayatım?" dedi Daphne. Corinna hızla başını sallasa da konuşmaya cesaret edemedi.

"Aman da aman!" dedi dadı kendinden gayet hoşnut bir tavırla.

"Of, ağlama Wilfrid," dedi Daphne, yeni doğan tayın annesine sokulup, sonra da denenmemiş bir özgürlüğün ürekliğiyle koşuşunu hayal ederek ama katı davrandı: "Gazetede yüzün şiş şiş çıkar sonra."

"*Ben gazeteye çıkmak istemiyorum*," dedi Wilfrid yüzünü dönmeden, hazin bir sesle. Daphne oğlunu yine çok iyi anlasa da, dedi ki,

"Tatlım, olur mu hiç. Meşhur olacaksın. Köpek Bonzo ile aynı sayfalarda yer alacaksın, düşünsene bir. Bütün İngiltere'de insanlar kendi kendine" — burada yanına koşup altı yaşında artık iyice ağırlaşmış olduğu için oflayıp hafifçe sendeleyerek oğlunu birdenbire kucağına aldı — "'Kim bu şanslı çocuk?' diye soracak."

Ama Wilfrid bu fikri çamurlu yürüyüşü kaçırma fikrinden daha üzücü bulmuştu sanki.

Dışarıdaki labirente benzeyen çalı çitlerin ve çiçek bahçesindeki virgül çimenliklerin arasında, Daphne oğlunun biraz neşelendiğini, belki de tayı unuttuğunu gördü. Uzatmalı üzüntüsünde yarım dakika sonra bir kopma, barış yaptığını gösteren kaçamak bir bakış, bir on saniye daha üzüntüsünü unutmadığını ima eden kasıtlı ve resmi bir tavır, sonra da tabii ki ne yaptığını bile fark etmeden kendini bahçe yollarında oynamaya kaptırdı Wilfrid. Çakıl taşlı, taş döşeli ya da dar ve uzun çimenliklerden oluşan yollar çalı çitlerin arasından kıvrılıyor, uzun bahçe sınırlarına bitişik gidiyor ya da içlerinde neredeyse birbirinin aynı heykellerin durduğu daire şeklindeki açık alanlara çıkıyor, buralardan ne yöne gidileceğine bir kez daha karar verilmesi gerekiyor ama çocuklar bu konuda hemfikir olmaya pek yanaşmıyordu. Corinna şimdi önden gidiyor, iki yanında uzun direklerin arasında yükselip alçalan zincirler boyunca büyümüş yaban asmalarının olduğu çimenlikli ana yoldan aşağı yürüyordu — burası bir-iki hafta içinde bembeyaz olacak, bir düğün yoluna benzeyecekti.

Corinna'nın elinde Mavis değil, Mavis'in kırmızı deri heybesi vardı. Wilfie tören yolunda yürümekten kaçınıyordu — bir sağa, bir sola doğru eşkin gidiyor, bazen kendine, hayali bir arkadaşına ya da peşine takılmış birine kızmış gibi, tuhaf bir sesle, kendi kendine konuşup duyuyordu. "Haydi gel canım, bakalım şu balıklar ne âlemde," dedi Daphne.

Bir çiftlikteki sıcak nefeslere, kokulara ve vıcık vıcık çamurlara karşı, bir havuz dolusu aptal Japon balığının yetersiz bir avuntu olduğunu biliyordu ve hep birlikte ana havuza geldiklerinde, Wilfie'yi balıklara odaklanması için biraz fişteklemek zorunda kaldı. "Hepsi şu yaprağın altında olabilir mi acaba?" dedi Daphne. Havuzu çevreleyen taş döşeli bir yol, yolun etrafında, kırmızı ve koyu yeşil yaprakların sardığı, henüz sadece tek tük beyaz ve pembe gül goncalarının görülebildiği kemerlerin arasında da dört tane taş bank vardı. Daphne oturarak, edilgen ve geleneksel bir hisle, burasının fotoğraf çektirmek için iyi bir yer olduğunu düşündü.

"Anne, Sebby buraya mı gelecek?" dedi Corinna, taş banka oturup valizini aralarına koyarak.

"Bilmiyorum hayatım," dedi Daphne, etrafa bir göz atarak. "Babanla konuştular."

"Sebby amca ne iş yapıyor ki?" dedi Wilfrid.

"O Sebby amca değil," dedi Corinna kıkırdayarak.

"Evet tatlım, değil..." Hayalet amcalarla dayılar zavallı Wilfie'nin yakasını bırakmıyor, aklını karıştırıyordu. Cecil amca hiç olmazsa fazlasıyla idealize edilmiş mermer formuyla evin içindeydi ve sık sık anılıyordu ama Hubert dayıdan o kadar az bahsediliyordu ki, Wilfrid için yok gibiydi — Hubert'ın resmini görüp görmediğinden bile emin değildi Daphne. Hayatında dayı ya da amca olarak, uzun cümleleriyle, sadece arada bir George dayı yer alıyordu. Amca ve dayıların çoğu artık hayatta olmadığından, hayatta olan birkaç kişiyi amca yerine koyması normaldi herhalde.

"Nasıl anlatsam," dedi Daphne, "Cecil amcanın bütün şiirlerini içeren bir kitap yayınlanmasına karar verildi ve Sebby bu konuda babanla, Büyükanne V ile ve de aslında herkesle konuşmak için buraya geliyor."

"Niye ki?" dedi Wilfrid.

"Çünkü... bir biyografi yazılacak... Büyükanne V, Cecil amcanın hayat öyküsünü Sebby'nin yazmasını istiyor. Bu yüzden onu tanıyan herkesle konuşması gerek."

Bir şey demeden kendi kendine oynamaya başlayan Wilfrid az sonra, bunun çılgınca bir fikir olduğu herkesin malumuymuş gibi fısıldarcasına, "Biyografi...!" dedi.

"Zavallı Cecil amca," dedi Corinna, hesaplı bir saygı içeren o ses tonuyla. "Büyük adammış!"

"Ah... doğru..." dedi Daphne.

"Hem de çok yakışıklıymış."

Daphne, "Evet, öylady," diyerek onayladı.

"Babamdan daha mı yakışıklıydı sence?"

"Muazzam elleri vardı," dedi Daphne, Dudley'nin ve herkesin gelmekte olduğunu gösteren ilk köpek havlamasının üstüne etrafa bakınarak.

"Of, anne!"

"Büyük bir dağcıydı, biliyorsun. Sık sık Dolomite'lara ya da başka yerlere tırmanırdı."

Wilfrid, kısa bir sopayı hafif hafif balıklı havuza değdirerek, "Dolomite'lar ne demek?" dedi.

Corinna, "Dağlar," derken, Çöp bir telaş arkalarındaki sarmaşıktan çıkıp dairenin yarısını gayet hızlı döndükten sonra, burnunu yere yakın tutarak ve canlı adımlarla, tüylü kuyruğunu titrete titrete geri döndü. Wilfrid ıslak sopasını meydan okur gibi ona doğru tutarken, Corinna, "Çöp!" diye komut verdi ama Çöp sadece ikisine de şöyle bir burun çekmekle yetindi, köpeğin kısıtlı komut ve ödül sisteminde bu kadar az otoriteye sahip olmaları neredeyse üzücü ama aynı

zamanda rahatlatıcı bir şeydi tabii. "Pis köpek!" dedi Wilfrid. Çöp bazen kendi başına keşfe çıkar, bazen bir yürüyüşün ilk başında size katılarak gururunuzu okşar, sonra dönüp kendi işine bakardı ama daha çok Dudley'nin koşan habercisiydi ve ismini seslenince hemen onun peşinden giderdi. Daphne köpeğe boş verip, bu durumu pek de hoş bulmadan, adının seslenilmesini bekledi ama seslenen olmadı ve biraz sonra Çöp garip bir kibarlıkla, öne doğru birkaç adım atıp durarak, uzun uzun ve tatlı tatlı uluyunca arkasına dönüp sarmaşığın altında duran Revel'ı gördü.

Çerçevesinde duran, küçük bir resim gibiydi Revel. "Hayatım," dedi Daphne, sanki gelişini engellemeye çalışmamış da, teşvik etmiş gibi, "gelebildin demek!" Revel'ı karşılayışına, keskin hatlı, çekici ve ufak yüzünde üzgünlük belirtileri arayan bakışına üstü kapalı bir uyarı yerleştirdiğini hissetti. Revel onu neredeyse yok sayıp çoktan pişman olmuş gibi dudağını ısırırken, koyu renk gözleri çocuklar arasında gidip geldi. Her şeyi onlara bağımlı kıldı — köpeğin tam aksine. "Çöp sizi burada bulabileceğimi söyledi," diyerek yaklaşıp Corinna'yı başının tepesindeki ipeksi saçlardan öper, Wilfie'yi hızla bacağına doğru çekerken, köpek sertçe havladı, sonra da görevi bittiği için, etrafa hiç bakınmadan, eve doğru ağır ağır koşmaya başladı.

"Revel amca," dedi bu sürprizi annesinden daha kolay benimseyen Wilfrid, "bana brontosaurus çizer misin?"

"Ne istersen çizerim tatlım," dedi Revel. "Brontosaurus çizmek biraz zordur ama." Daphne'ye doğru ilerleyince, Daphne pek istemeden ayağa kalkıp yanağını uzattı ve Revel'ın yanağıyla çenesinin bir an için kendi yanağına batışını hissetti. "Mahsuru yoktur umarım, Dud'ı aradım, o da gelmemi söyledi," dedi Revel usulca.

"Hayır, yok elbette," dedi Daphne. "Birilerini gördün mü? Fotoğrafçı seni gördü mü?" Revel oraya gelmiş olsa da,

ziyaretinin gazetelerde yer almaması gerektiğini hissediyordu nedense — ama fotoğrafçılara göründüyse, mutlaka onu da isteyeceklerdi: Daphne'ye başarısından gelen ve nisan gününün genel parıltısından biraz daha bariz, kendine has bir ışıkla belirginleşmiş, vurgulanmış, başkalaşmış gibi geliyordu Revel. Sebby ve işçi sendikaları kadar çok olmasa da, Dudley'den, Mrs Riley'den ve tabii Daphne'den daha çok, ondan söz ediliyordu! Şimdiyse David ile korkunç bir kavga etmiş, şöhretinin parıltısına bir o kadar da acı katılmıştı. İsteyeceği son şey, *Sketch*'te boy boy kendi fotoğraflarını görmek olurdu herhalde.

"Daha önce gördüğümü hiç zannetmediğim, fötr şapkası yağlar içinde kalmış bir çocuk vardı," dedi Revel.

"Hımm, oydu herhalde," dedi Daphne.

"Abinle eşini de gördüm sanırım."

"Ah, cidden mi?" dedi Daphne usulca.

"Açık tenli, dökük saçlı, tel çerçeveli gözlüğü var...?"

"Bu Madeleine'e benziyor..."

"Ama hoş biri," dedi Revel çok sevdiği o minik kıkırdayışıyla. "Madeleine daha haşin. Sert adımlar, berbat bir şapka. Kusura bakma ama."

"Aman, istediğini söyle," dedi Daphne. "Buradaki herkes öyle yapıyor zaten."

"George Dayı mı gelmiş?" dedi Wilfrid.

"Evet," dedi Revel. "Galiba Yüksek Mevki'ye doğru çıkıyorlardı."

"Ne kadar küstahça bir tavır," dedi Corinna.

"Budalalık etme," dedi Daphne.

"Kesinlikle abesle iştigal ediyor," dedi Corinna.

"Neyse, belki biz de onlara katılsak daha iyi olacak," dedi Daphne. Sonra kontrolü ele alıp ilerideki sarmaşığın altından dışarı çıkınca, çocuklar da sonunda peşinden geldi ve Revel salınarak Daphne ile çocukların arasında yürümeye, başka-

larının çocuklarıyla nasıl anlamlı anlamlı, çocuklarla ebeveynlerini farklı farklı şekillerde eğlendirmek amacıyla konuşulursa, o şekilde konuşmaya başladı. "Berkshire'da uzun yıllardır brontosauruslara rastlandığını zannetmiyorum doğrusu," dedi Revel. "Ama bana söylendiğine göre, bazıları zekice ve şık beyaz pantolonlar giyerek kılık değiştiren, başka vahşi canavarlar da varmış..." Daphne önlerinden giderek basamakları çıkıp sarmaşığın altındaki beyaz kapıdan geçerken, Revel'ın varlığının mıknatıslı rahatsız ediciliğini hemen peşinde, göz ucunda hissediyordu. Revel gibi bir adamın yanında harika bir güven duygusu hissediyordunuz tabii ama güvenin kendisinde de bir elastikiyet vardı. George ile Madeleine göründü — hemen yürüyüşe çıkmış olmaları çok tuhaftı. Madeleine pek yerinde duramadığından, belki de sadece bir şeyler yapmış olmak için ya da büyük ihtimalle Dudley'yi görmeyi kabalık etmeden mümkün olduğunca geciktirebilmek için böyle yapmışlardı.

Yüksek Mevki Fransız bahçelerinin ötesindeki muazzam bir çimenlikti ve çıkarken çok hafif bir eğim gibi gelmesine rağmen, Dudley'nin deyimiyle, "muhteşem bir hiçlik manzarası" vardı: Evin kendisini görüyordu tabii; bir de Bampton ile Brize Norton köylerine doğru yavaşça alçalan geniş çiftlik arazilerini. Kayın ve kavakların oluşturduğu küçük küçük ağaçlıkların otlakları yeşillendirdiği, insana pek fazla heyecan vermeyen, rahat ve savruk bir manzaraydı. Birkaç mil ötede çoktan genişlemeye ve dönmeye başlamış olan Thames akıyordu ama oradan bunu anlamanız mümkün değildi. Bugün Yüksek Mevki'nin çimleri, o yıl ilk kez biçiliyordu ve o garip lastik galoşları giydirilmiş takır tukur sesler çıkartarak çim biçiciyi çeken eşeği arkadan idare eden adam yanlarına yaklaşırken kepini çıkardı. Aslında hafta sonları çim biçilmezdi ama Dudley konuklarını rahatsız etmek için biçilmesini emretmişti şüphesiz. George ile Madeleine öteki

uçta geziniyor, çimleri biçen adamdan uzak durarak başlarını eğmiş bir şeyler konuşuyor, belki de kendi başlarına iyi vakit geçiriyorlardı.

Çocuklar hızlanıp dayılarıyla yengelerine doğru dağınık bir uygun adım tutturdu — sevinçlerinin ne kadarının gerçek, ne kadarının nezaket icabı olduğunun kendileri de farkında değil gibiydiler; Corinna artık nezaket icabı sevinmekten de haz alabilecek yaşa gelmişti. George koyu renk takım elbisesi ve kahverengi koca ayakkabılarıyla olduğu yerde kalıp, sonra da onlarla aynı seviyeye gelerek çocuklara iyice bir bakmak için temkinli bir kıkırtıyla çömeldi. Uzun bir yağmurluğa sarınmış olan Madeleine içinde çeşit çeşit şüphe ve sorunun sımsıkı saklı olduğu, sabit ve cılız bir tebessümle geride durdu.

"Madeleine Yenge, senin için yeni bir parça öğrendim," dedi Corinna hemen.

"Öyle mi," dedi Madeleine, "neymiş bakalım?"

"Adı 'Mutlu Kanguru'," dedi Corinna.

"Pekâlâ hayatım," dedi Madeleine, bunun için küçük bir ödün vermesi gerekiyormuş gibi, "dinleyeceğiz bakalım."

Daphne, "Çok alıştırma yaptı, değil mi Corinna?" derken, kızının Wilfrid'e baktığını gördü.

"Wilfrid de dansını yapacak," dedi Corinna.

"Ah, mükemmel olur," dedi George. "Ne zaman yapacaksınız? Kaçırmak istemiyorum," dedi karısının soğuk tavrını telafi etmek ister gibi.

"Oyun odasındaki çaydan sonra," dedi Daphne. "Aşağı inmelerine izin var." George'u Madeleine ile birlikte görünce, insanın ona kanı kaynıyordu, George ayağa kalktı ve ikisini de keyiflendiren sesli, sert bir öpüşme oldu. "Brum nasıl?" dedi Daphne.

"Brum çok iyi," dedi George.

"Çok iş var," dedi Madeleine, "size en iyi halimizle gelemedik korkarım!"

"Revel Ralph ile tanışmıyorsunuz sanırım Madeleine... Revel, bu da abim George."

George elini sıkarken Revel'a ilgiyle baktı. "Madeleine ile ikimiz şovun hakkında çok şey okuduk... tebrikler. Tasarımların muhteşem olmuştur eminim."

"Ah, evet," dedi Madeleine, neden söz edildiğinden emin değilmiş gibi.

"Görebilecek miyiz bakalım," dedi George, bu kez tedirgin bir tebessümle. "Çok isterdim."

"Şey, haber verin, olur mu?" dedi Revel.

"Sen görmüşsündür herhalde Daphne?" dedi George.

"Kalacak bir yerim olması lazım, değil mi?" dedi Daphne.

"Şehirde küçük bir yeriniz olsa keşke," dedi Revel.

"Marylebone'da çok hoş bir dairemiz vardı zaten ama Lousia bu, satmadan durur mu hiç," dedi Daphne ve konuyu açtığı gibi hemen kapattı — "Dikkat edin..." Eşek ayaklarını sürüyerek hızla onlara doğru geldiği için, çimlerin biçilmiş olduğu, ıslak çimen parçalarının ayakkabılarına yapıştığı tarafa geçtiler. "Neden bugün biçiyorlar, Tanrı bilir," dedi Daphne ama bundan kocasınınkinden daha farklı, bir çeşit haz almıyor da değildi — emeğe, yirmi hizmetkârın çalıştığı bir yeri yönetmeye dair bir hazdı bu.

"Dudley nasıl?" dedi George.

"İyidir herhalde," dedi Daphne, çocuklara kaçamak bir bakış atarak.

"Kitap çıkıyor mu?"

"Ah, benim için hiç sormamak en iyisi."

George garip garip ona baktı. "Sen hiç görmedin mi?"

"Hayır, hayır." Daphne canlı, sert bir ses tonuyla konuştu: "Evi yıkıp dökme konusunda çok heyecanlı biliyorsun."

"Ha, evet, bunu da görmek isterim," dedi tasarıma olduğu kadar, çekişmelere de ilgi duyan George. "Bu işi ne kadar ileri götürüyor?"

"Ah, bayağı."

"Ama senin bir itirazın yok," dedi George yan yan gülerek.

"Eh, birkaç şey var tabii. Görürsün."

"Sen ne düşünüyorsun Ralph?" dedi George. "Viktoryenlerin feci antikalıklarını sever misin, nefret mi edersin?" Çok kısa süren doğaçlama bir tatilin ardından tekrar öğretmenler odası atmosferine geri döndüklerini gördü Daphne. Çocuklar sırıttı.

Revel düşünüp, sesinde hoş bir kıvrımla, "Arada bir yerde olamaz mıyım?" dedi.

"Nedenini bilmek isterdim. Daha doğrusu nerede olduğunu."

"Sanırım ben," dedi Revel az sonra, "yani, en çok antikalıkları seviyorum, ne kadar feci olurlarsa o kadar iyi."

"Efendim? Peki ya St Pancras?" dedi George. "Keble Koleji?"

"Ah, St Pancras'ı ilk gördüğümde," dedi Revel, "dünyadaki en güzel yapı olduğunu düşünmüştüm."

"Partenon'u gördüğünde de fikrin değişmedi demek."

Revel hafifçe kızardı — belki de Partenon'u henüz görmemiş olduğunu düşündü Daphne. "Dünyada bir çeşit güzellikten daha fazlasına yer olduğunu düşünüyorum diyelim," dedi Revel kararlı ama zarif bir ses tonuyla.

Bu sözü sindirirken, George da biraz kızarmış gibiydi. Durup başını eve doğru çevirdi: Küçük kuleler ve çatıdaki üçgen pencereler, Gotik pencerelerin göz kamaştıran camları, kırmızı, beyaz ve siyah tuğlaların yarattığı ele avuca sığmaz desenler. Batı kanadındaki geçitlerin etrafında şüphe gibi yayılan bir sarmaşık vardı. Daphne aslında o sarmaşığı seçmeyeceğini, bir bakıma sarmaşığın onu seçmiş olduğunu ama artık onu kaybetmeye dayanamayacağını hissediyordu. Madeleine'e döndü. "George'un burada ilk kalışını hatırlıyo-

rum da, Madeleine," dedi: "Corley Court'un ne kadar görkemli bir yer olduğunu anlata anlata bitirememişti. Ah, yemek salonundaki o jöle kalıbı kubbeler!" Ama yengesiyle bu türden komik ittifaklar kurmak pek mümkün olamıyordu — Madeleine şöyle bir gülümsedi ama George'un zekâsına duyduğu bağlılık daha güçlüydü. "O zaman antikalıklardan söz eden yoktu!" diyerek biraz daha abisinin üstüne gitti Daphne.

George kendisiyle biraz dalga geçmenin en akıllıcası olacağını düşünmüş olsa gerekti: "Cecil severdi ve ona karşı koyamazdınız." Kız kardeşinin eviyle dalga geçmekte bir sakınca görmüyordu anlaşılan.

"Anlıyorum," dedi Revel, Dudley'nin mizah tarzına hiç benzemeyen, soğukluk ve bağışlayıcılık karışımı bir tavırla. "Demek evi çok iyi biliyorsun."

George dalgın dalgın, "Ah, tabii..." derken, Corley Court'a bu kadar nadir geliyor oluşu belki de onu utandırmıştı. "Sense Cecil'i tanımış olamayacak kadar gençsin," dedi.

"Korkarım öyle," dedi Revel resmi bir tavır ve belli belirsiz bir tebessümle çünkü gençliği genel olarak lehine bir durum olarak görülüyor, dergilerdeki bütün yazılarda bunun üzerinde duruluyordu — bu kadar genç bir yaşta böylesine parlak bir başarı elde edişinden.

"Ama Corley'ye daha önce de geldin herhalde," dedi George, bu sefer evi biraz sahiplenen bir sesle.

"Ah, defalarca," dedi Revel ve iki erkeğin farklı gülüşlerinde bir an için rekabet ve hüzün dolu tuhaf bir gerilim titreşir gibi oldu.

"Her neyse, Mrs Riley ile tanışacaksınız," dedi Daphne, "hafta sonunu burada geçiriyor."

"Ah, öyle mi...?" dedi Revel, neden gelmemesi gerektiğini nihayet anlamış gibi.

"Zaten burada takıldı kaldı, ölçüler aldı, bir şeyler yaptı, küllerini halının üstüne düşürüp durdu; sonra her nedense,

Dud kalmasını teklif etti. Belki inanmazsınız ama bütün gece elbiseleri arabasının bagajında duruyor."

"Neden ki?" dedi Wilfrid.

"Herhalde buradan da başka birinin evine gidecektir ahbap," dedi George.

"Giysi tasarımı yapıyor ya," dedi Corinna. "Arabasında bir sürü etek ve elbise var. Benim için de bir tane yapacak, yeşil kadifeden, düşük belli, göğsü belirgin olmayacak."

"Göğsü belirgin olmayacak mı!" dedi Daphne. Sonra da, "Cidden mi!"

"İyi mi bari?" dedi Revel. "Herhalde öyledir — ikimiz aynı işi yapıyor sayılırız."

Daphne konuyu buraya getirerek iyi bir şey yaptığından pek emin değildi. "Dâhi olduğuna şüphem yok," dedi. "Sadece fazla stil sahibi insanların yanında pek rahat edemiyorum." Sonra da — çabucak dize getirdiği ani bir endişeyle — *peki nerede şimdi?* diye düşündü.

"Ucuza çalışmıyordur eminim," dedi Revel.

"Hayır. Hatta fiyatı fazlasıyla fahiş," dedi Daphne, makul ölçüleri aşan bir külfeti ima edercesine.

Geri dönerek, hâlâ birbirinden tam emin olamayan ve tedirgin bir grup halinde, taş kemerin altındaki beyaz kapıya ve eve giden geniş yola doğru ağır ağır yürüdüler. Freda ile Clara biraz hava almak için dışarı çıkmış kendi tempolarında Fransız bahçesinin ilkbahar tarhları ve alçak çalı çitleri arasında ilerliyorlardı. Revel'ın söz ettiği kahverengi fötr şapkalı adamın uzun adımlarla yanlarına gidip onlarla konuştuğunu gördü Daphne — şaşkın ve içtenlikle yardım etmek ister gibi göründükten sonra her nedense savunmaya geçtiler. Clara bastonlarından birini kaldırıp adamı kovar gibi ileriyi gösterdi. Adamın boynunda asılı bir fotoğraf makinesi vardı ama ikisinin fotoğrafını çekmek ister gibi bir hali yoktu. "Haydi gidin canlarım, Büyükanne Sawle'u kurtarın,"

dedi Daphne. Ama tam o sırada adam geri geri gidip etrafa bakınarak, Dudley'nin basın karşısında takındığı sahte güler yüzlülüğüyle bahçe kapısında belirdiğini, heyecan içindeki köpeğin bahçe kapısında sıkıştırdığı, görünmeye daha istekli olduğu hemen anlaşılan Sebby'nin de onun peşinden geldiğini gördü.

"Buradayız," dedi Dudley, hep birlikte ona doğru giderlerken ve önce George ile, sonra da oldukça ilgi gösterdiği Madeleine ile el sıkıştı ama bu arada Madeleine'e pis pis sırıtmayı da ihmal etmedi. "Ve Revel, azizim, gelebildin demek." Dönüp şöyle bir sendeleyerek bütün grubu sırıtışıyla kucakladı. "Herkesi yeniden görmek ne güzel!" Daphne, Dudley'nin şovuna karşı en korunmasızları olduğunu düşündüğü annesine baktı ama Freda uzun zaman sonra yeniden gördüğü George ile o kadar meşguldü ki hiçbir şeyi fark edebilecek durumda değildi.

"Merhaba George!" dedi Freda, hatırlanıp hatırlanmayacağından tam emin olamayan birinin cesur ve titrek ses tonuyla. Herhalde bu minik işaret George'u da etkilemişti — annesine sımsıkı, tatlı tatlı, suçluluk duygusuyla ve uzun uzun sarıldı.

"Maddy, hayatım," deyince, Madeleine de Freda'nın omzundan tutup yana yatırılmış şapkalarının kenarları altından öpüşmek için başını eğerek yanağını uzattı.

"Şimdi, bunu bildirmekten üzüntü duyuyorum, hanımlar beyler," dedi Dudley, "ama Fleet Sokak'ın yılmak bilmez ve amansız ajanlarından biri bizim küçük hafta sonu toplantımıza sızmış bulunuyor. Adınız neydi?"

"Ah, ben Goldblatt, Sir Dudley," dedi fotoğrafçı, Dudley'nin kaba tavrına katlanarak, "Jerry Goldblatt," deyip gruba bakarak fötr şapkasını bir parça havaya kaldırdı.

Dudley, "Jerry Goldblatt," diyerek nahoş bir es verdi, "*Sketch* için birkaç tane şipşak resim çekecek."

"Ben portre demeyi tercih ederim," dedi Goldblatt, "grup portresi."

"Bu yüzden on dakika boyunca söylediklerine katlanabilirseniz, bu lanet adamdan kurtulmamız mümkün olacak."

"Minnettar olurum," dedi Goldblatt, "pekâlâ, hanımlar, beyler—"

Ama çok geçmeden ne yapmaları gerektiğini söyleyenin Dudley olduğunu gördüler. Sabırları zorlayan bir saat ya da daha fazla bir süre boyunca bir yerlere oturuldu, çeşitli taş bankların üzerinde farklı gruplar oluşturuldu, bronz ve mermer heykellerin havaya kalkmış kolları ve çıplak göğüsleri altında biraz da utanç verici olduğu söylenebilecek soytarılıklar yapılarak pozlar verildi. İskoç çocuk yardımlarına koşup çabucak çim kroket sahasını hazırlayınca, oynar gibi yaptıkları oyun çok geçmeden ciddiye bindi ve çalışmaya başka bir yerde devam etmek üzere gönülsüzce yarıda bırakıldı. Fotoğrafçı aslında üç kişiyi, Dudley, Sebby ve Revel'ı istiyor, Daphne ile çocukları dekoratif unsur olarak kullanıyordu. Dudley bunu elbette biliyor ama sürekli bir karmaşa yaratarak herkesi işe dahil ediyor, kendisi neredeyse hiç istekli değilmiş gibi davranıyordu.

Dudley dedi ki: "Buraya baksana Goldblatt, dostumuz Frau Kalbeck'in de bir fotoğrafını çekmeden olmaz. Kendisi Stanmore Hill'in gerçek Valküre'lerinden biridir."

"Ah, Öyle mi Sir Dudley?" dedi fotoğrafçı temkinli bir sesle.

"Yo, yo, lütfen...!" dedi Clara, hem zevkten dört köşe olmuş hem de dehşete düşmüş bir ifadeyle. Bastonlarını saklamaya hazır görünüyordu. Daphne dedi ki, "Ama istemezsen çekilmesin hayatım," ve cidden de böyle bir fotoğrafı kullanmalarının imkânsız olduğunu, uzun vadede, bunun Clara'yı daha çok üzeceğini düşünüyordu.

"İstemiyorum sanırım," dedi Clara, ve ufak hayal kırık-

lığını teatral bir haykırışın ardına gizledi — "Peki Mrs Riley nereye kayboldu?" Beklenmedik bir şeydi ama Eva'ya kanı kaynamış görünüyordu.

"Dudley hayatım, Mrs Riley nerede?" dedi Daphne ilgisiz bir sesle.

Dudley, "Aman Tanrım..." derken, şaşkın ses tonunda bir an o deli kıvılcım parladı. "Robbie, koş Mrs Riley'yi bul" — Robbie hemen koşarken de, "Herhalde çok meşguldü..."

"Mrs Eva Riley mi efendim?" dedi Jerry Goldblatt, eve doğru cingöz bir bakış atarak. "İç tasarımcı olan?"

"Evet, evet," dedi Dudley, "Carousel Restoran'ın ünlü iç tasarımcısı Mrs Riley," dedi *Sketch*'te yayımlanacak yazıyı da kendisi yazar gibi.

"Başıma talih kuşu kondu, Sir Dudley," dedi Goldblatt.

Daphne, Dudley'nin istediği hemen her şeyi elde ettiğini görüyordu; havalı, eğlenceli ve önemli bir partiyi ölesiye canını sıkan öteki partinin pençesinden kurtarmış ve makinedeki flaşın gücü yettiğince, ele güne karşı pozlar vermişti işte. Ülke bir genel grevin eşiğindeyken kroket oynamasının pek hoş kaçmayacağını düşünen Sebby Stokes, aslında onlara katılmayı reddetmişti; kurnazlık ederek, Goldblatt'a "kütüphanede kabinenin belgeleri üzerinde" çalışacağını söylemişti. Basın dünyasına yabancı olan George kararlı bir tavır takınmış, yeni pozlar verilirken Dudley'nin talimatlarını yerine getirmiş, çocukları telaşlı ve oldukça dokunaklı bir sevgi gösterisiyle oraya buraya çekiştirmişti. Revel'dan hoşlanmış gibiydi — St Pancras İstasyonu hakkındaki görüş ayrılığının yarattığı ufak sürtüşme onu heyecanlandırmıştı belki. Madeleine çekingenler arasındaki mutsuz dayanışmayla Clara'nın yanına ilişmiş, böylece fotoğrafların dışında kalmıştı. Revel'a gelince, Daphne endişesinin yersiz olduğunu, hatta Revel hazırlıkları yönetmeye fazlasıyla hevesli olduğu için, yine bazı sürtüşmelere ramak kaldığını görmüştü. "Hım... evet..." dedi

Dudley alnını kırıştırarak, "hayır, hayır azizim, tasarımcı olan sensin!" — yine de o hafiften aklı karışmış bir halde kafasını sallarken, Jerry Goldblatt yalvarırcasına, "Lady Valance ile çocukları alabilir miyim acaba?" diyordu. Sonra uzun bacaklarında parlak beyaz çoraplar, siyah saçlarının üstüne sımsıkı oturtulmuş, neredeyse gülünç denecek kadar modaya uygun, inci renginde ve çan şeklinde bir şapkayla, Eva Riley çıkageldi. İnler gibi, "Bana cidden ihtiyacınız var mı?" diye haykırınca, Jerry Goldblatt da ona seslenerek kesinlikle ihtiyaç olduğunu söyledi.

Revel ile Daphne'nin fotoğrafı balıklı havuzda çekildi. Gül sarmaşıklarından birinin iki yanında durup arkadaki manzarayı göstermek için bir dans figürü yapar gibi tek kollarını havaya kaldırdılar. Daphne aktris olmadığını, balerin, hiç olmadığını göstermek için gülerek, ondan daha ciddi duran Revel'a baktı. Gülüşünde hafif bir panik hissi olduğunu hissetti. Aklında sabah odasındaki masada duracak olan gelecek haftaki *Sketch*'in, Köpek Bonzo'nun soytarılıklarıyla rekabet eden aptal suratlarının ürkünç bir imgesi vardı.

5

Öğle yemeğinden sonra yemek salonundan dışarı süzülen George, dört-beş dakikacık olsun yalnız kalabilmeye can atarak uzaktaki bir tuvalete doğru yola koyuldu. Cecil konusu ve onun dehasına, cesaretine, çekiciliğine adanmış bir yirmi dört saat daha geçirme fikri yüzünden, kendini fazlasıyla gergin hissetmeye başlamıştı bile. Herkes öyle şeyler söylüyordu ki. Yemek sohbetleri ancak bazı manastırlarda ya da ladylik okullarında kurallara bu kadar sıkı sıkıya bağlı olabilirdi herhalde. General ortaya bir konu atıyor, ötekiler özenle kendi aralarında paslaşıyor, Sebastian Stokes da hakemlik görevini

üstleniyordu; Dudley'nin burun kıvırışı bile sinir içinde dizginlenmişti. George, Stokes'u daha önce bir kez Cambridge'de görmüş, hep birlikte sandal gezintisine çıkmışlar, Cecil sırığı suya daldırıp tekneyi itişindeki asalet ve arada bir ezberden okuduğu sonelerle konuğunu fazlasıyla etkilemişti. Stokes grupta George'un da olduğunu hatırlamamış görünüyordu ve konu Cambridge günlerine geldiğinde, George da hatırlatmamıştı. İçinde inkâr edilemeyecek bir huzursuzluk hissetmiş, gevşeyebilme umuduyla şampanya üstüne şampanya içmiş ama sadece terlemiş ve başı dönmüş, bu arada yemek salonu, şatafatlı dekoru, aynaları ve altın varaklarıyla, gözüne her zamankinden daha da tekinsiz bir yer, bir cenaze panayırı gibi görünmüştü. Ölüleri hoş görüp şımartıyor, borçlarını siliyordunuz tabii; yaslarını tutarken onları affediyordunuz; kuşkusuz Cecil de son derece zeki ve korkusuz, kısacık ömründe çok canlar yakmış biriydi. Ama vefatının üstünden on yıl geçtikten sonra, onun için yine bir anma töreni yapmayı, Louisa'dan başka hiç kimse istemezdi herhalde? Yine de hepsi ona itaat ederek bir araya gelmiş, buna katkıda bulunuyordu işte. Sahte bir saygı ve görev duygusuyla bastırılan duyguların iç karartıcı kokusu masadan yükselerek jöle kalıbı kubbelerle dolu tavanda lahana kokusu gibi asılı kalmıştı sanki.

Holden geçerken, merdivenin altındaki kapıyı iterek açan Wilkes'ın yüzünde bir an için kendi hayatına dalmış adamların şaşkın ifadesi belirdi.

Wilkes, "Ah, efendim...!" diyerek kapıyı yakalamak için dönerken, o asırlık sevecenlik hafif bir yüz kızarması gibi hemen geri geldi.

"Çok teşekkür ederim Wilkes," dedi George. Sonra hazır yakalamışken, "İyisindir umarım."

Wilkes, "Çok iyiyim, teşekkür ederim efendim, cidden çok iyiyim," derken, George'un ilgisiyle daha da zımba gibi olmuştu sanki.

"Buna sevindim."

"Umarım siz de iyisinizdir efendim ve Mrs Sawle..."

"Ah, evet, ikimiz de feci meşgulüz ve işler belimizi büküyor ama, teşekkür ederim, gayet iyiyiz."

George da, Wilkes de kapıyı tutuyor, Wilkes her zamanki gurur okşayıcı, sabırsızlıktan yoksun tavrıyla, az önce bir yere yetişmeye çalışan o değilmiş gibi George'a bakıyordu. "Sizi tekrar Corley'de görmek çok güzel efendim." Ama George'a Wilkes'ın üstü örtük ahlaki eleştiriler yapmadaki ustalığı tek bir zararsız cümlede toplanmış gibi geldi.

Alnını kırıştırarak, "Gerektiği kadar sık gelemiyoruz," dedi.

Wilkes, "Pek uygun olmuyorsunuz herhalde," diyerek onu onaylarken kapıyı bıraktı.

"Evet, pek olmuyor," dedi George.

"Gelmenize özellikle Lady Valance'ın çok memnun olduğunu biliyorum efendim."

"Öyle mi..."

"Yani yaşlı Lady efendim, özellikle o... ama eminim kardeşiniz de sevinmiştir."

"Ah, en azından bu kadarını yapmam gerekirdi," dedi George, gerçeği yeterli ölçüde kastettiğini hissederek.

"Yüzbaşı Valance ile ikiniz çok iyi dosttunuz."

"Evet, öyle," dedi George çabucak ve oldukça sert bir ses tonuyla, kendi yüzü de kızarmaya başlarken. "Ama, Tanrım, sanki bir asır önceydi Wilkes." Hâlâ orada oluşuna karşı bezgin bir hayretle hole, armalı pencerelere, hiç kimsenin oturmayı hayal dahi edemeyeceği parlak cilalı "hol sandalyelerine" ve uzun boynuzlu sığırların suyun içinde durduğu küçük bir Highland vadisini betimleyen, devasa, kahverengi tabloya baktı. İlk gelişinde bu resme baktığını ve Cecil'in babasının bunun "çok güzel bir tablo" olduğunu, sığırların cinsini söylediğini hatırlıyordu. Cecil arkasında, ona tam dokunmadan,

atıl bir sıcaklık olarak durmuştu; "Bu MacArthur'un sürüsü, değil mi baba?" gibi bir şey söylemişti — ilgisi de aldatıcılığı kadar dingin ve güven doluydu, ihtiyar delikanlı doğrulamış ve öğle yemeğine giderlerken, Cecil elini bir an için konuğunun beline koymuştu. "Her şeyi hatırlıyorum tabii," dedi George, hatta o utanç içinde söyleyecek bir şey bularak: "Bu İskoç resmi hep aklımdadır." Resmin kendisi daha sıkıcı olamazdı ama yine de anlattığı bir şeyler vardı — su içen sığırlar Sir Edwin'in oğlunun ne işler çevirdiğini fark etmeyecek kadar naif oluşunu simgeliyordu âdeta.

"Ah, evet efendim," dedi Wilkes, resmin kendisi için de muhakkak ki oldukça farklı bir anlamı olduğunu belirtmek için. "Sör Edwin 'Galber Gölü'ne çok değer verirdi. Sık sık Raphael'e tercih edeceğini söylerdi."

"Evet..." dedi George, Wilkes'ın eski bir dostu anımsayarak kalkan kaşlarının Raphael hakkındaki genel kanıyı ima edip etmediğinden emin olamadan. "Düşünüyordum da, Wilkes, Mr Stokes buradayken seninle de Cecil hakkında konuşmalı."

"Ah, bana böyle bir şey söylenmedi efendim."

"Cidden mi? Onu herkesten iyi tanıyorsundur herhalde."

"Doğru efendim, bir bakıma öyle sayılır," dedi Wilkes alçakgönüllülükle ama tereddüdünde başka bir şey daha, Cecil'i herkesten iyi "bildikleri" yanılsamasını besleyen bütün insanların puslu bir görüntüsü de vardı.

"Lady Valance öğle yemeğinde çocukluk yıllarının eksiksiz olarak anlatılmasını istediğini açıkça belirtti," dedi George, kadıncağızın biraz abarttığını ima ederek. "Elinde daha üç yaşındayken yazdığı bir şiir varmış sanırım..."

Wilkes'ın o pembe, hizmette kusur etmeyen yüzü, çok hassas bir iş olacağı anlaşılan bu yeni hizmet türünü anlamaya çalışır gibiydi. "Sayısız anı var tabii," dedi biraz şüpheli bir ses tonuyla.

"Cecil senden hep büyük bir... hayranlıkla söz ederdi, biliyorsun," dedikten sonra, atladığı sözcüğü de ekledi George, "ve sevgiyle, Wilkes."

Wilkes yarı minnettar bir sesle bir şeyler mırıldanırken, George gözlerini bir an yere indirip dedi ki, "Ben Mr Stokes'a bildiğimiz her şeyi anlatmamız gerektiğini düşünüyorum; hangi ayrıntıları seçeceğine karar vermek onun işi."

"Bildiğim her şeyi Mr Stokes'a seve seve anlatırım efendim," dedi Wilkes, suçlamaya benzeyen bir cana yakınlıkla.

"Tabii, tabii," dedi George, "Tabii eminim..." — ve ağza alınamayan bir gerçeğin etrafından böyle kibarca dolaşılmış olması yüzünden yine biraz tedirgin oldu. "Neyse, seni tutmayayım!" Burnunu çektikten ve istemeden kâhyayı taklit ediyormuş gibi görünmesine neden olan, yüzünün ansızın tekrar kızarmasına neden olan küçük bir reverans yaptıktan sonra dönerek kapıdan geçti, kapıyı usulca arkasından kapatıp o uzun koridorda yürümeye başladı.

Garip bir his veriyordu, bu koridor. Bir konuğun doğal haklarıyla, canının istediğini yapabilecek olan çakırkeyif bir yetişkin olarak ilerlerken, on üç yıl önceki ilk ziyaretinde hissettiği duygular canlanınca nefesi kesildi. Hiçbir şey değişmemişti: o loş ve doğal ışık, okulu anımsatan cila kokusu, neredeyse dikdörtgen boğa ve ineklerin portrelerinden oluşan uzun bir dizi. Yüzünün bu kadar erken ve sık kızarmaya başlamış olmasına canı sıkılmıştı. O günlerde uşak olan, ona karşı fazlasıyla yardımsever ve zarif olan, bir şekilde her zaman el altında olan Wilkes'ın, hatırlamadığı başka sahnelerde de yer alıp almadığını merak ediyordu endişe içinde. Sessiz sedasız, fark edilmeden gelip gitmiş olabilir miydi? Efendisinin düşüncelerini bilmek ve ihtiyaçlarını önceden tahmin edebilmek için casusluk yapmak, mektupları okumak, çöp sepetlerini karıştırmak da, çok iyi bir uşağın görevleri arasında mıydı acaba? Bu durum efendisine olan saygısını artı-

rır mıydı yoksa azaltır mıydı? Büyük adamların uşaklarına pek de büyük görünemeyeceğini söyleyen bir Fransız deyişi yok muydu sahi? Cecil onu işte şurada, şu köşeyi dönünce, daha Corley'ye geleli birkaç dakika olmuşken, ellerini nerede yıkayacağını gösterirken yakalayıp öpmüştü. O hükmeden tavrıyla ve hafif bir saldırganlıkla. O öpücük, bir kır evine gelmiş olmanın gerginliği ve Cecil'in annesiyle babasını etkileyip kandırmak için duyduğu şiddetli arzuyla birleşince, George'un birdenbire müthiş bir kaygıya kapılmasına neden olmuştu. Gücüyle gurur duyan Cecil'e karşı koymuştu. Vestiyer yandaki odada bir toplantı ya da konser varmış gibi ceketlerle doluydu ve Cecil onu ceketlere doğru itince, uzun ve katı bir yağmurluk kancasından kurtuluvermişti — yağmurluk ağır ağır üzerlerine devrilince, o an için her şeye komik bir son vermişti.

Ceketlerin ötesinde mermerli maunlu kasvetli banyo, sonra da insanın tepesinde yükselen su deposu, hapishane penceresine benzeyen tavana yakın penceresiyle üçüncü oda vardı. George o sığınma hissini hatırlayarak kapıyı kilitledi; sonra saklandığı adamın uzun zaman önce öldüğünü hatırlayarak şaşkın bir nefes aldı.

Koridordan geri dönerken partiden biraz daha uzak kalmanın cazibesine kapılarak şapeli ziyaret edip Cecil'in heykeline bakmaya karar verdi. Daphne ile Dudley'nin düğünü sırasında henüz bitmemiş olan lahit sağından ya da solundan geçmeniz gereken, tuğladan yapılmış bir kutuydu. Gerçeği söylemek gerekirse, bakmaktan kaçınmıştı George. Kulaktan kulağa Cecil'in cesedi üzerinde evlendiklerine dair feci bir espri dolaşıyordu. Şimdiyse holde hiç kimse yoktu, çıt çıkmıyordu ve George o korkunç meşe masanın etrafından dolaşıp evin yan tarafından şapelin kapısına kadar uzanan, yarı kemerli yol, yarı sera olan, cam kaplı geçide girdi. Burada da her şey aynı, her şey eski ve eski moda, karman çorman ve

alışıldık görünüyor, kuşkusuz Mrs Riley'nin acımasız ellerine düşmeyi bekliyordu. Annesinden daha genç, sadece elli yıllık bir yer olduğunu aklında tutabilmek zordu. Alışkanlığa ve tarihe gömülmüş görünüyordu. Gotik kaidelerin üzerinde taş çiçek saksıları duruyordu; kablolarla üstünkörü elektriğe bağlanmış olan üç adet pirinç avize baş hizasının hemen üzerinde asılmıştı; yerde koyu kırmızı ve açık kahverengi, baklava desenli karolar vardı. Mabede açılan koyu renk meşe kapının bir karaltı gibi belirdiğini, ziyaretçileri aynı kara bakışla hem kendine çağırdığını hem de ürküttüğünü hissetti George. Kapıdaki soğuk halkayı kavradı, sürgü tıkırdayarak içeriden açıldı ve bir kez daha Cecil'in o ilk öğleden sonra üzerine doğru gelişini, peşlerinde biri var mı diye omzunun üzerinden bir kez arkaya bakışını — "Bu kasvetli delik aile mabedimiz" — ve kolunun üst tarafından sımsıkı tutuşunu gördü. George heyecan ve şaşkınlık içinde çabucak etrafa bakınmış, dini küçümsemesi gerektiği için duyduğu dehşetle karışık hayreti bastırmaya çalışmış, bu arada Cecil'in mabet için yine de bir hayranlık belirtisi görmeyi beklediğini sezmişti. İkisi de oldukça heyecanlıydı tabii. Mabet mütevazı boyutlarına rağmen yüksek tavanlı, ahşap tavanı gölgeler içinde bir yerdi ve vitraylı pencerelerin engellediği ışık içeride, o öğleden sonrasında, güneş yeni batmış gibi bir atmosfer yaratmıştı. Açık renk olan şeyler hafifçe parıldıyordu ama öteki şeyleri, karoları ve duvar kilimlerini, gözünüz alışana kadar göremiyordunuz.

Şimdi gördüğü şeyse, gri gölgeler arasında dümdüz uzanmış ve yerin üzerinde süzülüyormuş gibi görünen, Cecil'in beyaz heykeliydi. Güneş rengârenk doğu penceresinden çoktan çekilmiş ve geriye içeri yatay düşen ve sınırlı miktarda ne kadar gün ışığı kalmışsa hepsi de Cecil'in üzerinde toplanmıştı sanki. Ayakları yukarı doğru duruyor, sunağı gösteriyordu. Sanki şapel onun için yapılmıştı.

George kapıyı itip hafif aralık bırakarak sert bir yüz ifadesi ve belli belirsiz bir korkuyla ilk sıranın ucunda durdu. Yine eski dostuyla baş başa kalmış, sanki bir mabede değil de hastane koğuşuna gelmiş gibi onu rahatsız etmekten korkuyor, bir yanı onu uyurken bulup hemen sıvışmayı, böylece sözünü tutmuş olmayı umuyordu. Savaş sırasında ve daha sonra, bir dostuna neler olduğunu görmekten ödü koparak, kendi yüzünde dehşet dolu bir ifade belirmesinden korkarak, defalarca gittiği türden bir ziyaretti bu. Burada dezenfektan kokusu yerine insanın midesini kaldıran bir Paskalya zambağı kokusu vardı. "Merhaba Cecil, eski dostum," dedi tatlı tatlı ama sesini fazla yükseltmeden; sesi hafifçe yankılandı ve ardından gelen sessizlikte kendi kendine güldü. Beceriksizce sohbet etmeye çalışmak zorunda kalmayacaklardı. Sessizliği, dışarıda kalan seslerin yarattığı belirsiz yarı gölgenin içindeki o mabet sessizliğini dinledi — kuş şakımaları, uzaktaki çim biçicinin ritmik takırtısı, çatıda esen rüzgârdan çok kendi kulağında duyduğu nabız atışından gelen hafif bir uğultu.

Cecil'i merasim üniformasıyla yatarken gösteren heykelde detaylara aşırı özen gösterilmişti. Heykeltıraş bütün dikkatini yaka işaretlerine, yüzbaşının kare yıldızlarına, Askeri Haç'ın incecik kare çiçeğine yoğunlaştırmıştı. Pirinçten mermere dönüşmüş olan düğmelerin yeni ve soluk bir parıltısı vardı. Kimdi bu...? George eğilerek yastığın kenarına atılmış gösterişli imzadaki ismi okudu: "Profesör Farrinelli" — hem gösterişli hem de biraz kuralına uygun bir imzaydı. Heykel düz beyaz bir kasanın üzerinde yatıyordu ve kasanın çevresinde dolaşan uzun bir şerit boyunca, kıvrımlı ve Gotik, biraz daha okunaksız harfler vardı: CECIL TEUER VALANCE MS + KRALİYET BERKSHIRE ALAYI 6. MÜFREZE YÜZBAŞI + DOĞUMU 13 NİSAN 1891 + VEFATI MARICOURT TEMMUZ 1916 + CRAS INGENS ITERABIMUS AEQUOR. Gayet heybetli, aslında tam olması gerektiği gibi bir çalışmaydı. Ya-

pılması gerekeni bilmek, ilk gördüğü gün mabedin de hissettirdiği gibi, varsıllık ve statünün sessiz ama ezici bir tezahürü gibi geldi George'a. Heykel Cecil'i havada süzülerek asırlarca geriye, ta Haçlılar'a kadar giden bir şövalyeler ve soylular alayının içine yerleştiriyordu sanki. George bir an için onları tüm ülkeye yayılan binlerce şapel ve kilisenin içindeki ışıltılı gemiler gibi gördü. Cecil'in mermer çizmelerinin üstünden tutup ciddi bir yüz ifadesiyle sarstı; elleri sarsıldı, çizmelerse sonsuza kadar sabitlenmişti. Sonra ölünün yüzüne bakmak için heykelin etrafından dolandı.

İlk önce düşünceli davranıp onu canlı olarak görmediği en az on yıl boyunca Cecil'in yüzünü unutmuş olması gerektiğini düşündü. Ama hayır, tabii ya, işte o uzun, kemerli burun... geniş elmacık kemikleri... kararlı dudaklar: tam hatırladığı gibiydi. Patlak gözleri doğal olarak kapalı, saçları son zamanlarda olması gerektiği gibi kısa ve asker tıraşlı, ortadan ayrılıp dümdüz arkaya yatırılmıştı. Burnu oldukça keskin bir hat kazanmıştı. Bütün olarak ideal bir hava verilmiş olan başı âdeta standartlara uydurulmuştu; anneyle babanın arzularıyla sanatçının yeteneğinin sınırları arasındaki makul bir uzlaşma içinde yalınlaştırılmış olduğuna şüphe yoktu. Profesör, Cecil'i hiç görmemişti — Louisa'nın seçtiği, ancak kendi gerçekliklerini yansıtan fotoğraflardan çalışmış olmalıydı. Cecil çok fotoğrafı çekilmiş, kuşkusuz çok fazla betimlenmiş biriydi; bir şekilde kendinden söz edilmesini buyuran bir kişiliği vardı ki bu nadir rastlanabilen bir şeydi; insanların çoğu neye benzedikleri hakkında tek bir söz yazılmadan yaşayıp gidiyordu. Ama bütün bu betimlemeler, aynı bu görkemli heykel gibi, hatalı sayılır... diye mantık yürüttü George, o cilalı yüze, bir zamanlar içine işleyen bakışlarla bakan kapalı gözlerin üzerindeki, ortasından birer çizgi geçen o ufak şişkinliklere bakarak; bu konuda Louisa ile konuşurken nasıl cümleler kurabileceğini düşünmeye başlamıştı bile; bu arada hiç bek-

lenmedik başka bir hüznü bastırmaya çalışıyordu — Cecil'i değil, o gün orada canlanan bir arzusunu yitirmiş, onunla doğaüstü bir şekilde yeniden karşılaşma fırsatı çabucak elinden alınmıştı.

Yine de bir-iki dakika yandaki sırada oturmaya karar verdi — nedenini tam olarak bilemiyordu ama oradayken elini kaldırıp alnına dayadı ve muğlak, daha çok sözsüz, imgeler ve sitemlerden oluşan bir duaya başladı. Başını kaldırdığında, Cecil'in uyuyan heykeliyle, tavanı gösteren dikbaşlı burnuyla, sanatçının belki de bir modele bakarak yaptığı, ne cüce ne de dev olan, Cecil'e hiç benzemediği söylenemeyecek de olsa olağanüstü bir benzerliği olmayan o asker duruşlu, sıradan cesetle aynı hizadaydı artık. Sonra, Cam nehri kıyısında çıplak vücudundan sular akıtan ya da ragbi çantaları ve takırdayan sopalarıyla, bir maç öncesi bembeyaz ve dil uzatılamaz bir vaziyette, maç sonrası leş gibi ve kanlar içinde, nehirle okul arasında koşturan gerçek Cecil'in imgeleri önünde yükseldi. Çok güzel ama dokuna dokuna bulanıklaşmış imgelerdi bunlar. Daha sihirli ve özel başka imgeler, görsel olmaktan çok hissedilen resimler, ellerinde saklı anılar, Cecil'in sıcaklığı, teninin tüyler ürperten güzelliği, gömleğinin altındaki belinin sıcacıklığı, kaba buklelerinin belinden aşağı inişi de vardı. George'un dua eden parmakları hatıralarına dokunmaya ürkerek açıldı. Sonra tabii, o anlı şanlı... o anlı şanlı *membrum virile*, bir zamanlar nasılda ısrarcı, canlı ve tetikte olduğunu, mermer tuniğin altından asla tahmin edemeyeceğiniz. Cecil ondan nasıl da gururla ve bütün sorumluluğunu üstlenerek söz ederdi — öyle şeyler söylerdi ki Magna Carta'dan bahsediyor sanırdınız. Garip ama şimdi bile inkâr edemediği bu gerçek yüzünden yüzü kızarırken, bir çare olarak Madeleine'i düşündü George ama sanki bu şekilde olmuyordu, aslında hiç olmuyordu.

George eski duyguların bu kadar derinine inmekten şaş-

kın, tekrar başını düşürdü. Cecil'in ölmüş olması korkunç bir şeydi, birçok yönden harika bir insandı ve İngiliz şiiri için neler yapacaktı kim bilir. Ama basit bir gerçek vardı ki, o da aylar boyu onu hiç düşünmeden yaşayabildiğiydi. Cecil yaşamış olsa, evlenecek, mirasına konacak, peş peşe çocuk yapacaktı. Orta yaşlı bir salonda, Sodom'a yaraşır çılgın geçmişlerini tamamen inkâr ederek, şöminenin önündeki kilimin üstünde Sir Cecil ile birlikte durmak ne kadar tuhaf olurdu. Hem öyle bir geçmiş var mıydı? — sadece birkaç ay, sadece bir andı. Peki sonraları, bir gece babasından tabii ki Cecil'e kalacak olan çalışma odasında, George kel bir profesör, Cecil bitkin ve yaralıyken, bir an daha yaşanacak, içgüdüsel olarak o eski tutkuya boyun eğecekler miydi acaba? Tutku bu türden değişimleri aşabilir miydi? Bunun çok tuhaf bir sahne olduğu inkâr edilemezdi. Gözlüklerini çıkaracak mıydı? Belki o zamana kadar Cecil de gözlük kullanmaya başlamış olacak, dudakları birbirine yaklaşırken monoklu aralarına düşecekti. Sadece genç erkekler öpüşürdü, ki onlar da çok sık değil. Gözünün önüne Revel Ralph'ın çekici, belalı yüzü geldi ve kendini onunla aynı gerilimli yakınlık içinde hayal edince, kalbi neredeyse unuttuğu bir şekilde, dört nala atmaya başladı.

Kapı menteşelerinden acıyla inledi ve o sessiz, resmi tavrıyla, parıldayan yüksek beyaz yakası ve gümüş rengi saçlarıyla, Sebby Stokes içeri girdi. Kapıyı George'un yaptığı gibi hafif aralık bırakarak ilerledi — o ilk birkaç saniye için, yalnız olduğunu zannettiği belliydi ve lahitin arkasında yarı gizlenmiş olan George, adamın sakınmasız yüz ifadesindeki ilgiyi tuhaf, neredeyse komik buldu. Cecil ile karşılaşacak olmanın o hafif ama alışılmadık heyecanını duyuyordu Stokes mutlaka. George adamın yürüyüşündeki ve göz gezdirişindeki kadınsılığı ve tedirginliği daha net gördü; ama dudaklarının duruşunda, kaşlarını çatarak inceleyişinde başka bir şey daha vardı — sosyal ortamlardaki sonsuz diplomasisi içinde ucun-

dan bile göremediğiniz sert ve sabırsız bir şey. George ansızın ayağa kalkınca, Stokes'un dehşet içinde havaya sıçrayışı, içinde bir an için hafif bir kızgınlığın da titreştiği, gülünç toparlanışı onu eğlendirdi. "Ah! Mr Sawle... Korkuttunuz beni."

"Eh, siz de beni korkuttunuz," dedi George sakin sakin.

"Öyle mi! Ah, özür dilerim..." Stokes yüzünde daha sert, artık ne düşündüğünü anlayamayacağınız, samimi ama saygılı bir ifadeyle lahitin etrafından dolaştı. "Oldukça iyi bir çalışma, ne dersiniz? Size George diyebilir miyim? — sanırım burada âdet böyle ve sıkıcı biri gibi davranmayı hiç istemem!"

"Elbette," dedi George, "çok sevinirim," ve kendisinin de Stokes'a Sebby deyip diyemeyeceğini düşündü çünkü karşısındaki onun kadar yaşlı ve tuhaf, şaşırtıcı derecede seçkin bir adam olunca, birdenbire bu kadar samimi olmak yersiz kaçacakmış gibi geliyordu.

"Hiç de fena olmamış," dedi Stokes. "Tanımadıkları biriyse, çoğu zaman pek benzetemiyorlar maalesef. Oldukça elden düşme çalışmalar görmüşlüğüm vardır."

"Evet..." dedi George nezaketen ama konu açıldığı için, artık daha eleştirel ve taraflı bir gözle bakmaya başlamıştı. "Sonraları onu pek görmemiştim tabii," diye itiraf etti. "Ama burada da tam olarak onu gördüğümü hissedemiyorum." Parmaklarını düşünceli bir tavırla Cecil'in kolunun üstünden altına doğru dolaştırırken dalgın bir an boyunca tunikli karnının üstünde uyuyan birinin elleri gibi birbirine değdi değecek, miskin miskin duran o mermer ellere baktı. Küçük ve biçimli, oldukça stilize edilmiş ve kare şeklinde, profesörün tarzı olduğu anlaşılan biçimde yapılmışlardı. Bir centilmenin ya da koca bir çocuğun, emek harcayarak ya da kullanılarak yıpranmamış elleriydi bunlar. Ama dağcı, kürekçi ve baştan çıkartıcı Cecil Valance'ın elleri değildi. Yüzbaşının biçimli başı biraz gerçeğine benziyorsa da, elleri kesinlikle sahteydi. "Bir de elleri hiç benzemiyor tabii," dedi George.

"Öyle mi?" dedi Stokes birden gerilerek, sonra biraz isteksizce, "Evet, sanırım haklısınız," derken havada eşitsiz yakınlık derecelerine dair bir his.

"Peki siz en son ne zaman görmüştünüz, merak ettim?"

"Ah... şey..." Stokes ona baktı: "Galiba... öldürülmeden on gün önceydi."

"Ah, bak şu işe..."

"Ansızın gitmesi gerekti ve onu benim kulüpte akşam yemeğine davet etmiştim." Stokes bunu doğal, normal bir ses tonuyla söylese de, davetin onun için çok şey ifade ettiği belliydi.

"Nasıldı?"

"Ah, müthişti. Cecil her zaman müthişti." Stokes bir an gülümseyerek, bu görüşü destekler görünen mermer figüre baktı. Wilkes'ta olduğu gibi, yaşlı adamın sözlerinde de, kendi sözlerinde olduğundan şüphe edilen bir uygunsuzluğu hafiften sansürleyen bir tavır hissediyordu George. Stokes, "Onunla ilk kez bir *sandalda* tanışmıştım tabii," derken, bu eğlenceli küçük olayı hatırlatma fırsatının çıktığını gören George'un kalp atışları hızlandı.

Normal bir ses tonuyla, "Cambridge'e gelmiştiniz...." derken, o fırsatın sessizce uçup gittiğini hissetti. Sandalda dört-beş kişiydiler, Ragley ve Willard vardı tabii, artık ikisi de ölmüştü, bir de George'un göremediği başka biri. Sebby'ninkiyle aynı olduğunu açıkça gördüğü odak noktası, sandalın arkasında sırığı tutan çocuktu.

"Lady Blanchard'ın oğlu Peter, gelip Cecil ile ve yeni şairlerden birkaçıyla tanışmamı istemişti."

"Tabii..." dedi George, "evet, Peter Blanchard..."

"Peter Blanchard, Cecil'e hayrandı."

"Evet, öylady, değil mi...?" dedi George, ve Blanchard'ı ne kadar çok kıskandığını hatırlamaktan hafif şaşkın, başını çevirdi. O günlerde çekilen katıksız ıstıraplar, merdiven aralarında uçuşan cübbeler, perdeler kapanırken şöyle bir görünen

yüzler, uzakta kalmış batıl inançlar gibi geliyordu. Bu türden hisler yıllar sonra, artık nesneleri ölmüşken, ne ifade edebilirdi ki? Stokes kısa, kararsız bir bakış atsa da, mizah yollu devam etti.

"Şu anda herkesi hatırlayamıyorum. Hiç ağzını açmayan, görevi şampanyaları soğuk tutmak olan bir delikanlı vardı."

"Ipe bağlı şişeleri suyun içinde mi tutuyordu...?" dedi George, hem geçmişe baktığında hem de şu anda kendini fazlasıyla aptal hissederek. Şişeler sandalın her öne atılışında gövdeye çarpardı; teli gevşettiğiniz zaman mantarlar kurşun atılmış gibi tepeden sarkan söğütlerin içine dalardı.

"Aynen öyle," dedi Stokes, "aynen öyle. Müthiş bir gündü. Cecil'in şiirlerini okuyuşunu — daha doğrusu, okuyuşunu değil, ezberden söyleyişini — hiç unutmayacağım. Sanki yürekten okuyordu, değil mi, bu yüzden konuşur gibiydi ama tamamen farklı bir sesle, bir şairin sesiyle. Çok farklı ve etkileyiciydi. 'Ah, gülümseme bana' diyordu — ama insanın elinde değildi tabii!"

"Ha, evet," dedi George, hemen kızarıp başını çevirerek. Gözlerini ilginç bir şey bulmuş gibi sunağa, pirinç parmaklığın ötesine dikti. Bütün hafta sonu boyunca fener gibi parlayacak mıydı böyle?

"Siz o şairlerden biri olmadınız mı hiç peki?"

"Efendim...? Ah, tek bir mısra bile yazmadım," dedi George omzunun üzerinden.

"Ah..." — Stokes arkasından mırıldandı. "Ama hiç olmazsa en ünlü şiirine esin kaynağı ya da vesile olmakla, en azından bir şekilde yazmasını sağlamakla övünebilirsin."

George döndü — lahitle sunak arasındaki yerde sıkışıp kalmış sayılırlardı. Zoraki de olsa içtenlikle sorulmuş bir soruydu ama George özenle bir kez daha üzerinden geçti. "Ah, İki Hektar'dan söz ediyorsanız," dedi. "O şiir tabii ki kız kardeşim için yazılmıştı."

Stokes belli belirsiz George'a, sonra yere gülümsedi. İncelikli bir sis konuyu bulanıklaştırmıştı sanki. "Öğleden sonra konuştuğumuzda Lady Valance'a — Daphne'ye — bunu da sormam gerekir tabii. Şu mısralarda kendinizi görmüyor musunuz, nasıldı? "Bilmem var mıdır bir erkek daha bilgili / Stanmorelu adamdan başka'?"

George temkinli bir kahkaha attı. "Suçu sabit görülmüştür," dedi — ama Cecil'in esas kullanmak istediği sıfatın "bilgili" olmadığını biliyordu. "O şiiri ilk olarak Daphne'nin imza defterine yazmıştı, biliyorsunuz."

"Defter bende," dedi Stokes, inceliğinin hemen ardında yatan az ve öz konuşma özelliğiyle; sonra da, beklenmedik bir kahkahayla, "Umduğundan bayağı bir fazlasını bulmuş, desenize."

"Evet, oldukça uzun bir şiir," dedi George. O şiirden kendisi de çok sıkılmıştı ama yine de şiirle arasında bir bağ kurulmasından bezgin bir memnuniyet duyuyordu hâlâ; şiirin popülerliği onu sıkıp utandırıyor, içindeki sırsa keyif veriyor, o sırrın asla söylenemeyecek olması hüzünlü bir güven duygusu veriyordu. Cecil'in ona okuduğu, yayınlanmamış, yayınlanamayacak bölümleri vardı şiirin — artık sonsuza kadar kaybolmuşlardı büyük ihtimalle. Bu pastoral İngiliz şiirinin gizli paragrafları, ağaç ve çalılarda gizli fallik sembolleri vardı... "Evet, Daphne size hikâyesini anlatabilir," dedi, alışkın olduğu gibi her şeyi inkâr ederek.

Stokes gayet anlayışlı ve düşünceli bir ses tonuyla, "Ama Cecil ile ikiniz şüphesiz... çok iyi dosttunuz," derken, sesindeki anlayış, kaybının acısını her zaman için paylaştığını gösteriyordu tabii ama George'a bundan daha başka, pek de hoşuna gitmeyen, daha alttan alta ima edilen başka türden bir anlayış da olduğunu hissettiriyordu.

"Ah, bir süre için çok sıkı dosttuk."

"Nasıl tanıştığınızı hatırlıyor musunuz?"

"Biliyor musunuz, emin değilim."

"Okuldaydı herhalde..."

"Cecil okulda oldukça ünlüydü. Sizinle ilgilenmesi gurur verici bir şeydi. Ben galiba... ah, deneme ödüllerinden birini kazanmıştım. Cecil kendisinden genç tarihçilerle çok ilgiliydi..."

"Şüphesiz, tahmin ederim," dedi Stokes, belki de George'un ses tonu yüzünden şöyle bir gözleri parlarken.

"Aslında bu konudan bahsedemem," dedi George, ve Stokes'un yüzündeki minik tebessümün bastırdığı merakıyla donup kaldığını gördü. "Ama yine de... Cemiyet'i duymuşsunuzdur herhalde."

"Ah, anlıyorum, Cemiyet tabii..."

"Cecil benim babamdı." Bir dizi sırrın başka bir sır içine yerleşmiş olması hem enteresan hem de gayet elverişli bir durumdu.

"Anlıyorum," dedi Stokes bir kez daha, gerçek bir Oxfordlu gibi Cambridge geleneklerini tiye alarak. Yine de, ezoterik gerçeklerin açıklanışı tam ona göre bir şeydi ve yüz ifadesi bir kez daha yumuşayarak ipuçlarıyla imaları yansıtmaya hazır bir reflektöre dönüştü. "Yani o..."

"O beni seçti — aday olmamı sağladı," dedi George kısaca, bu kadarını bile açıklamaması gerekirmiş gibi.

Bunun üstüne Stokes'un yüzünde neredeyse hınzır bir tebessüm belirdi. "Peki hâlâ gidiyor musunuz?"

"Yani bizi biliyorsunuz, belki de herkes biliyor."

"Ah, pek zannetmiyorum."

George omuzlarını silkti. "Yıllardır hiç gitmedim. Birmingham'daki bölüm bütün zamanımı alıyor. Beni nasıl ele geçirdiğini anlatamam." Nasıl da zoraki bir ses tonuyla konuştuğunu duyarken bunu Stokes'un da fark ettiğini, anladığını ve gizlediğini görür gibi oldu. Kısa bir kahkaha atarak devam etti, "Dürüst olmak gerekirse, Cambridge'i geride bıraktım sayılır."

"Eh, belki de bir gün onlar sizi çağırır."

Stokes gizli bir gücün, komitelerle danışmanların dünyasından konuşur gibiydi ve George onun bu zarafetine karşı gülümseyerek mırıldandı, "Belki de. Kim bilir."

"Aklıma gelmişken, ya mektuplar?"

"Ah, bana yazdığı çok mektup var," dedi George içini çekerek ve Stokes'un kullandığı sözcüğü seçerek devam etti, "cidden *müthiş* mektuplar... Ama korkarım, biz İki Hektar'dan taşınırken hepsi kayboldu. En azından, benim elime geçmediler."

Stokes, "Yazık olmuş," derken öylesine içtendi ki sanki belli belirsiz bir şüpheyi ima ediyordu. "Bana yazdığı mektuplar sadece birkaç tane ama olağanüstü şeyler... insanın içini *sevinçle* dolduran şeyler. O yaşam sevincini sonuna kadar hiç yitirmedi. Çok güzel örnekler vereceğim elbette."

"Umarım öyle yaparsınız."

"Sizinkiler de bulunacak olursa..."

"Ah," dedi George, ani baş dönmesini gizlemek için bir kahkaha atarak. *Bir erkeğin bir erkeğe böyle bir mektup yazdığı olmuş mudur? Omzumun üzerinde okusa, dünya nasıl da feryat ederek kınardı, burada yazılı olan her şeyin ilkbaharın kendisi kadar doğal ve doğru olmasına rağmen.* Lahide bir kez daha bakmak için süzülerek Stokes'un yanından geçerken, açık açık sorabileceğini düşündü George, "Yani siz onun edebi vasisi mi oluyorsunuz?"

"Evet," dedi Stokes; sonra belki de sorunun başka bir şeyler de ima ettiğini hissederek, "Dürüst olmak gerekirse, bu görevi bana kendisi vermedi ama ben onun adına bu işe sahip çıkacağıma söz verdim." Bu sözün bizzat Cecil'e mi verildiğini yoksa Stokes'un bu görevi kendi başına mı yüklendiğini soramayacağını görebiliyordu George.

"Eh, en azından bu konuda çok şanslıymış."

"Birinin yapması lazım..."

"Hımm, ama sağduyusu olan birinin. Ölümlerinden sonra yayınlanan bütün kitapların, yazarların ününe katkıda bulunduğu söylenemez." İçten, neredeyse akademik bir ses tonuyla konuşmuştu. "Cecil Valance'ı bir şair olarak nasıl değerlendirirdiniz, bilmiyorum?"

"Ah..." Stokes önce ona, sonra da en küçük bir sadakatsizliği bile hemen algılamak için tetikte duran mermer burnuyla artık onu biraz tedirgin ediyormuş gibi görünen Cecil'e baktı. "Ah, eminim kimsenin şüphesi yoktur," dedi, "değil mi? Cecil'in bazı şiirlerinin, oldukça çok sayıda şiirinin, özellikle lirik olanların belki... tabii savaş şiirlerinden birkaçının da... 'İki Hektar' aslında daha hafif bir şiir ama elbette çok büyüleyici... İngiliz müziğine hassas kulaklara, İngiltere manzaralarına hassas gözlere sahip okurlar oldukça, bu şiirler de okunacaktır..."

Bu büyük iddia son yan cümlelerinde buharlaşıp uçar gibi oldu. George, Cecil'in şövalyelere yaraşır siluetine bir göz atıp tatlı bir sesle, "İnsanlar artık savaştan sıkılmaya başlamadı mı acaba?" dedi.

"Ah, savaşı daha uzun süre dinleyeceğiz bence."

"Evet, doğru," dedi George. "Zaten Cecil de şiirlerinin çoğunu savaştan önce yazmıştı."

"Elbette, elbette... ama şöhretini savaş sayesinde kazandı, bunu inkâr edemezsiniz; Churchill *The Times*'da 'İki Hektar'dan alıntı yaptığında, Cecil bir savaş şairi oldu..." Şiddetli çatışma havasını yatıştırmak ve buna zamanı olduğunu göstermek ister gibi, ilk sıranın ucuna oturdu Stokes.

"Ama yine de," dedi George, daha önce de defalarca yaptığı gibi, bir öğretmenin ısrarcılığıyla, " 'İki Hektar' savaş patlamadan tam bir yıl önce yazılmıştı."

"Evet..." dedi Stokes, âdeta bir komiteci suratı takınarak. "Evet. Ama şair ve sanatçılarımızda, sık sık güçlü bir kâhin özelliğine rastlamaz mıyız?" Yüzünde biraz taviz veren bir

tebessüm belirdi: "Tam olarak öyle değilse de, çoğumuzun sağır ve kör olduğu, kaçınılmaz, büyük olaylara dair bir önsezi, bir his belki?"

Ona göre edebi eleştiri denen şeyin sınırlarını bir hayli ihlal eden bu coşkulu konuşmadan tedirgin olan George, "Olabilir," dedi. "Ama buna söylenecek iki sözüm var. Takdir edersiniz ki, başlamadan çok önceleri hepimiz savaştan söz ediyorduk zaten. Neler olduğunu anlamak için kâhin olmaya gerek yoktu ama Hamburg ve Berlin'e gitmiş, Frizye sahillerinde yelkenliyle dolaşmış olan Cecil durumun daha fazla farkındaydı tabii. Söyleyeceğim ikinci şeyse, 'İki Hektar' *New Numbers*'da yayınlandığında, Cecil'in şiire o kısa bölümü eklemiş olduğunu, eminim siz de biliyorsunuzdur."

"'Yarış pistindeki tazı / Tepenin üstünde uçan şahin' yani."

"'Onlar bile kapamaz avını/ Zaferi kaptığı gibi İngilizin'," derken, bu dizeleri hiç hoş bulmasa da, alıntıyı tamamlamaktan memnundu George. "Bunun evimiz 'İki Hektar' ile hiçbir ilgisi yoktu ama 'İki Hektar' şiirini — bana sorarsanız — epey iç karartıcı bir savaş şiirine dönüştürüyordu."

"Şiiri değiştirmiş olduğu kesin," dedi Stokes daha ılımlı bir ses tonuyla.

"Bizim için bahçenin köşesine yerleştirilmiş bir topu bulmak gibi bir şeydi... Ama belki de siz böyle düşünmüyorsunuzdur. Ben tarihçiyim, eleştirmen değil."

"Arada kesin bir sınır olduğunu düşünmüyorum."

"Yani, yeni şiirleri pek okumam. Sizin kadar iyi takip edemiyorum."

"Eh, elimden geldiğince," dedi Stokes. "Günümüz şairlerinden bazılarını tam olarak anlayamadığımı itiraf etmem gerekir — Amerikalılardan bazılarını belki..."

George, "Ama yine de takip ediyorsunuz," diyerek Stokes'un güvenini tazeledi.

Stokes düşünceli göründü. "Ben daha çok yardımcı olabileceğim insanları düşünüyorum," dedi hem asil hem de muhtaç bir ses tonuyla.

"Şimdi de..."

"Şimdi de... evet, şimdi Valance'ın her şeyini bir toparlamam lazım," dedi Stokes, işine geç kalmış birinin tavrıyla ayağa kalkarak.

"Ne kadar işiniz var dersiniz?"

Stokes yine bir güven sorununu aşmaya çalışır gibi duraksadı. "Ah, epey kalın bir kitap olacak."

"Çok fazla yeni şiir mi var...?"

Hafif bir irkilti. "Şey, eskilerden de bir hayli var."

"Hım, çocuksu taşkınlıklar."

Sebby Stokes o hem samimi hem de temkinli, neredeyse komik tavrıyla etrafa bakındı. "Çocuksu taşkınlıklar, aynen dediğiniz gibi."

"Kurtulmanın bir yolu yok mu?"

"Hepsi de sevgili anneciğine yazılmış!"

"Tabii ya..."

"Büyük bir talihsizlik."

"Bir bakıma dokunaklı sayılabilirler belki?"

"Ah, dokunaklılar, kesinlikle. Aynen öyle."

George suçlu suçlu kıkırdadı. "Sonra da Marlborough dönemi geliyordur herhalde?"

"Oradaki manzara çok daha parlak. Okuldayken yazdığı, *Gece Cenazesi'nden* bildiğimiz bazı şiirler var tabii ama *Marlburian*'ı seve seve kitabın dışında bırakabilirim."

"Ama yine de... daha yeni, bilinmeyen şeyler yok mu?"

Stokes bir an için hevesle, neredeyse yalvaran gözlerle ona baktı. "Sizin bildikleriniz varsa..."

"Dediğim gibi, sonradan kopmuş sayılırdık."

"Evet... İşin aslı, canımı sıkan bir şey var." Stokes lahite baktı. "O gece Londra'da, Cecil'i son görüşümde, bana ba-

zıları bitmemiş olan bazı şiirler göstermişti. Yemekten sonra daireme gittik ve yarım saat kadar bana o şiirleri okudu. Çok etkileyiciydi –hem şiirlerin kendisi hem de, her nedense, okuma şekli– çok dingin ve... düşünceliydi. Yepyeni bir sesti — diyebilirim ki, hem kendi sesi hem de şair sesi, anlatabiliyor muyum. Çok etkilenmiş, mest olmuştum." Stokes'un yüz ifadesi yeniden canlanan duygularla bir an için sertleşir gibi oldu.

George bu sahneyi Stokes'un hiç tanımadığı Cecil'i, o nüdisti, şehvet düşkünü zamparayı bağışladığını hissederek gözünde canlandırdı; biraz da kıskanmıştı — bir bekâr dairesi, Cecil üniforması içinde, bir askerin gidişinin baş döndürücü aniliği, kömür ateşi karşısında şiirlerden söz etmenin lüksü. "Peki hangi konuları işlemişti?"

"Ah, savaş şiirleriydi, askerlerini anlatan, cephedeki yaşamı anlatan şiirler. Fazlasıyla... *açık sözlü* şiirlerdi," dedi Stokes samimi ama havai bir tavırla, şöyle bir George'un yüzünü inceleyerek.

"Hım, görmek isterdim." (Hayır, kömür ateşi çok saçma, kendi anılarında kalmış bir şeydi — haziran ayındaysa pencereler Londra gecesine açılmış olsa gerekti.)

Stokes sabırsızca başını salladı. "Tabii ki ben de isterdim."

"Ah. Şiirleri size bırakmadı mı?"

"Yollayacağını söylemişti," dedi Stokes hafiften huysuzlanarak; sonra da, kabullenen bir burun çekişle, "ama fırsat bulamadan Fransa'ya döndü tabii."

"Aklında başka şeyler vardı mutlaka," dedi George.

"Eminim öylady..." dedi Stokes, bir ders almaya ihtiyacı olmadığını açıkça belli ederek.

"Bu şiirler eşyaları arasından da çıkmadı, öyle mi?" Stokes'un gayet zorlu işbilirliğinin kendi araya girişiyle sürtüştüğünü sezdi George.

Stokes başını iki yana sallayarak arkalarında ansızın gı-

cırdayan kapıya âdeta kaçamak bir bakış attı. "Her neyse... eşiniz geldi!"

George dönerek karanlığın içine temkinli bir adım atan Madeleine'i gördü. Elini kaldırıp cesaret vermek ister gibi, "Merhaba Mad!" diye seslendi — yine yankılar.

"Ah, buradasınız demek," dedi Madeleine. Gözlerini gölgelere, belki de havadaki başka bir şeye daha alıştırarak ilerledi. "Dua mı ediyordunuz yoksa komplo mu kuruyordunuz?"

"İkisi de değil," dedi George.

"İkisi de," dedi Stokes.

"Cecil ile hasbıhal ediyorduk," dedi George.

"Ben de Cecil'i görmeye gelmiştim zaten," dedi Madeleine, içinde eğlendiğini sezdiriyor olabilecek bir titreşim taşıyan, o kendine has ses tonuyla; insanların anlamaya çalışarak gözlerini kısıp ona baktığına çok şahit olmuştu George. Madeleine heykele yaklaşıp bir akademisyenin katı ilgisiyle ve bütün estetik duyulara karşı soğukkanlı bir bağışıklıkla tepesinden bakarken, iki erkek sessizce durup onu izlemekle yetindi. "Benzetebilmiş mi?" dedi Madeleine.

"Aslına bakarsanız," dedi Stokes, "biz de nihai bir karara varamadık; değil mi George? Bu Cecil mi yoksa, tabiri caizse, bir başkası mı?" George onun hafiften taraf tutan ve Madeleine'e takılan bir tavır takındığını çok iyi anlamış ve bundan hiç hoşlanmamıştı. Dedi ki,

"Bence bu o değil korkarım."

Madeleine bir baş hemşire gibi dimdik lahitin baş ucunda duruyordu. Ne kadarını bildiğini tahmin edebilmek imkânsızdı; hatta ne kadarını tahmin edebildiğini bilmek. "O daha iri değil miydi?" dedi Madeleine.

George, "Ah... olabilir," diyerek açık ve rahat olmak, gerekirse eleştirmek istediğini gösteren samimiyetsiz bir tavırla heykelin ayak ucuna geçip karısının karşısında durdu. "Ama sorun o değil."

"Daha kaslı değil miydi?" derken belki de ölmüş kahramana dair duydukları yüzünden gözünde canlandırdığı adamın bir özelliğini söylüyordu Madeleine.

George öylece durup kaşlarını kaldırarak başını yavaşça iki yana salladı... "Ne diyebilirim ki — sadece daha canlıydı."

Madeleine, "Hah, evet," diyerek George'a şaşkın bir bakış attı. "Sohbetiniz verimli geçti mi?"

"Kocanızla güzel bir işbirliği yaptık sayılır," dedi Stokes. "Ama sanırım, henüz kendisiyle işim bitmedi."

"Sebastian'ın yapılacak çok işi var," diyerek bir kahkaha attı George.

Stokes kibar bir neşeyle başını öne eğdi. "Öyle, ve artık işime dönmem lazım — sevgili annenizi sorguya çekeceğime söz vermiştim..." Sonra yine çalışacağını ve yeni yeni dengeler kurması gerektiğini düşünerek hafifçe sertleşen bir yüz ifadesiyle çıkıp gitti.

George başını kaldırıp karısına, sonra tekrar aralarında yatan, müphem ama ortadan kaldırılamaz bir delile dönüşmüş olan Cecil'e baktı. Dönüp dedi ki, "Biliyor musun, büyük Valance şimdiye kadar gayet tahammül edilebilir bir tavır sergiledi."

Madeleine dudaklarını aralamadan şöyle bir sırıttı. "Şimdiye kadar. Ama biz geleli daha üç saat oldu."

"Cecil ile ilgili bir kez daha bunca gürültü kopartılmış olması onun için oldukça asap bozucu olmalı."

"Hiç anlamıyorum," dedi Madeleine, doğuştan muhalif bir tavırla.

"İnsan bu yıl dönümlerinin sonsuza kadar süreceğini zannediyor."

"Dudley Valance çok garip bir adam. Bunca zaman sonra hâlâ kıskanıyorsa, acınacak halde demektir."

"Kötü bir savaş geçirmiş tabii."

"Ama Cecil'inki kadar kötü olmadığını söyleyebiliriz.

Louisa bana ölümünü anlatıyordu da. Onu görmek için nasıl Fransa'ya gittiklerini."

"Evet, orada beklemiş, değil mi, günler boyu...?" "Vefatı Maricourt" sözünün katı ve feci gerçeği yansıtmaktan çok, etkileyici bir formül olduğuna dair bir his vardı George'un içinde.

"Cesedini buraya getirmek için izin almışlar. Almışlar diyorum, ama benim edindiğim izlenim bu işi bizzat Louisa'nın hallettiği."

"Ona boş yere General demiyorlar."

"İnsan oğullarını görmek isteyişlerine hak veriyor," dedi Madeleine usulca.

"Evet, tabii hayatım."

"Ama sonra da bunu başaramayan binlerce anne-babayı düşünüyorsun."

"Çok doğru. Canım anneciğim, mesela."

"Evet, aynen öyle," dedi Madeleine ama kabul etmekten çok karşı çıkar gibi — şu anda daha tedirgin bir şeyle yüklü olsa da, iletişim kurma biçimleri, aralarındaki tuhaf yakınlık böyle bir şeydi işte. "Onu buraya getirmişler ve kendi odasında, doğan güneşe karşı yatırmışlar."

"Aman Tanrım. Nasıl yani, tabutun içinde mi?" George dehşet dolu kıkırtıları bastırmak için dudaklarını sıktı.

"Orasını tam anlayamadım," dedi Madeleine.

"Öyle mi... Tam olarak nerede vurulmuş peki?"

"Nasıl sorabilirdim ki. Vücudunun şekli epey bozulmuştu herhalde."

George daha önce bu türden sorular sormaktan kaçınmayı başarmış olduğunu gördü ve Madeleine'in bu soruları gündeme getirmek için özel bir an seçmiş olduğunu hissetti.

"Bana hiç anlatmadın sanırım," dedi Madeleine, "sen haberi ne zaman almıştın?"

"Ah, cidden mi Mad...?" George gözlerini kırpıştırıp al-

nını kırıştırarak yere baktı. Düşünceleri verev giden, baklava desenleriyle karoları birbirine bağlayan çizgiler boyunca akıp gitti. Evet, Madeleine sorduğuna göre, cevap vermesi gerekirdi. "Çok iyi hatırladığım bir-iki şey var. Elbette Marston'daydım ve havanın çok sıcak olduğunu, herkesin yorgun, Fransa'da olanlar yüzünden gergin olduğunu hatırlıyorum. Akşam yemeğinden sonra telefona çağırıldım. Daphne'nin sesini duyar duymaz tanıdım, Hubert'a bir şey olduğundan korkarak çok fena oldum ve konunun Cecil olduğunu anlayınca, bunu söylemek utanç verici ama aldığım haberin içimden yükselen rahatlamayla savaştığını hatırlıyorum." Karısına bir bakış attı. "Hatırlıyorum, 'Ama Huey iyi, öyle mi!' diye patavatsızlık etmiştim ve bizim Daph, gayet sinirli bir sesle, 'Ne....? Ah, Huey iyi,' sonra da, aynen kendi sözleriyle, 'Ölen kişi, güzel Cecil,' demişti — sonra telefona doğru âdeta uluyarak, ondan ne daha önce ne de daha sonra hiç duymadığım muazzam bir ses çıkardı." George, Madeleine'e bakarak, zorla nefes alır gibi tuhaf bir kahkaha attı. İfadesiz ve düşünceli yüzünde başka soruları da olduğunu gösteren bir ifadeyle, Madeleine de ona baktı. "Güzel Cecil öldü," dedi George bir kez daha, hatırladığı şeyin onu epey eğlendirdiğini anlatan bir ses tonuyla. Evet, o sözleri ve kız kardeş kadar yakın birinde görünce insana ürküntü veren o ani, vahşi ve özgürce ifade edilen kederi asla unutmayacaktı. O zaman bile bunlara, onu aniden paylaşılan ama şimdiye kadar hiç söylenmemiş olan bir şeyin içine çekmelerine direnç göstermişti. Aslında, Cecil'in ölümü o yazki ölümlerin hepsinden daha imkânsız, aynı zamanda bir his uyandırmayacak kadar normal bir şeydi. Bir hafta kadar sonraysa bunun kaçınılmaz olduğunu düşünmeye başlamıştı George.

"Hayatım: *Piccadilly*..." dedi Mrs Riley, "iki *c* ile mi?"

"Evet, tabii!" dedi Daphne.

"Ah, ikiydi galiba," dedi annesi bir süre sonra.

"O kadar da aptal sayılmam," dedi Mrs Riley, "ama birkaç kelime var ki..." Adresin altına kalın bir çizgi çizip yüzünde hınzır bir tebessümle yazdığı şeye baktı. Mektubun ne olduğunu hiç kimse bilmiyordu ama Piccadilly'deki bir adrese yollanacağını herkesi meraklandırmak için açıklamışa benziyordu. Çiçekli kumaşları, porselenleri ve gün ışığında kaybolan küçük ateşiyle, sabah odasındaydılar. Freda soluk alevlere bakarak, Daphne'nin beklediği gibi dedi ki,

"Güneş bu ateşi söndürecek."

Mrs Riley hafiften tahammülsüz bir tavırla sigarasını yaktı. "Hayatım, buna cidden inanıyor musunuz?" dedi.

"Gülebilirsiniz," dedikten sonra, "Ama ben inanıyorum," diyerek Mrs Riley'ye ürkek bir tebessüm yolladı Freda. Kızının bu kadından hoşlanmadığı apaçık ortadaydı ama o belki biraz rahatsız edici buluyordu, o kadar.

Daphne tatlı tatlı, "Eh, onu pek özleyeceğimiz söylenemez, değil mi anne, böyle sıcak bir günde?" dedi. Gülerek kucağında bir başka mektupla, eski, zarfı uzun zaman önce açılırken biraz yırtılmış olan, baş parmağını üzerine bastırıp düzleştirdiği bir mektupla oturan annesine baktı.

"Elimde bir tek bu var," dedi Freda. "Cecil'i pek tanımazdım."

"Ne fark eder," dedi Daphne. "Ayrıca, tanıyordun."

"Büyük bir şair olacağını bilemezdim ki."

"Hım, böyle şeyleri hiç kimse hesaba katmaz herhalde..." Odanın öteki ucundaki kapı kütüphaneye açılıyor, Sebby Stokes küçük sohbetlerini orada yapıyordu. Şimdi Wilkes'ın orada olduğunu, hatırladıklarını, ilk deha belirtilerini anlatması

için sıkıştırıldığını düşündü Daphne. Konuşulanlar elbette duyulmuyordu ama orada oturmuş, bir yandan ameliyathaneden çığlıklar gelmesini bekleyen hastalara benzeyen sabah odasındakiler için yine de bir şekilde mevcuttular. Freda gergin bir yoğunlaşma çabası içinde kızına baktı.

"Hatırladığım bir-iki şey var... Eve iki kez mi gelmişti? Bende bir tek bu mektup var."

"İki kez galiba, evet."

"Çok enerjikti," dedi Freda.

"Evet, öylady, değil mi...?"

Bu konudan hiç bahsetmemiş olmalarına rağmen, Daphne annesinin Cecil'e karşı özel bir ilgi duymadığını hissediyordu. Onu bir kez daha kendi evlerinde, bir efsane gibi, alçak kirişli yaşamlarına karşı şöyle bir kamburunu çıkartırken gördü. Bir şair ve üst sınıfların bir üyesi olarak, ona özel haklar vermişlerdi; bir şeyleri kırmasına, bütün gece ayakta kalmasına, şafağa tapmasına izin verilmişti... Antikalıklarına birer erdem, aydınlatıcı birer yenilik gözüyle bakmak için ellerinden geleni yapmışlardı. Ona George'un bir arkadaşı olarak kucak açmış olmaları başlı başına bir yenilikti. Freda karanlık çöktükten sonra bahçede neler yaşandığını anlamış mıydı acaba? Gardıroba ve kim bilir daha nerelere şişeler sakladığı o yıllarda kaçırdığı çok şey vardı. Şiir onu heyecanlandırmış ve Cecil, Daphne'ye mektuplar yazmaya başladığında ilişkilerini gerçekten desteklemişti — ikisi için bir gelecek görmüştü şüphesiz; Cecil izne çıktığında görüşmelerine izin vermişti. Yine de eksik olan bir şey vardı. Belki de Cecil ufacık bir şey yapmış ya da söylemiş, Freda'nın asla söyleyemeyeceği ve unutamayacağı — aslında her seferinde yarattığı garantili kızgınlık dalgası yüzünden değer de verdiği — bir hinlik etmişti. Şimdiyse onun için sadece bir bahaneydi — o hafta sonu çocukları görebilmek için geldiğini biliyordu Daphne. Ama Freda'nın kaş çatışı yumuşadı: "O gece bize bahçede şiir

okuyuşunu hiç unutamam — Swinburne'den okumuştu, değil mi, sesi çok etkileyiciydi..."

"Ah, evet... Swinburne müydü? Ben *In Memoriam*'ı okuduğunu hatırlıyorum."

Freda, "Ah, evet, duruma ne kadar uygun," diyerek, tekrar boş boş cılız alevlere baktı. "Kendi şiirlerinden okumamış mıydı?"

"Şiir okuyacağım diye, hepimizi bütün gece ayakta tutmuştu," dedi Daphne.

"Bahçedeydik, değil mi, yıldızların altında..." Daphne bunun doğru olduğunu pek zannetmiyordu ama düzeltmeye de değmezdi. Freda'nın gözleri odada dolaştıktan sonra dışarı, Mrs Riley'nin ötesine, ötedeki Park'ın şimdiki zamana ait bahçelerine ve ağaçlarına kaydı. "George, Cecil ile tanışmamış olsa, her şeyin nasıl da farklı olacağını düşünürüm bazen," dedi.

"Eh, tabii...!" dedi Daphne, kısa bir kahkaha atarak. "Elbette öyle olurdu anne."

"Hayır hayatım, yani," dedi Freda, "bazı fikirlerinin gerçekten aptalca olduğunu düşünüyorum... bilemiyorum... bunu söylememem gerekirdi herhalde."

"Fikirleri mi...?" Daphne annesinin ne demek istediğini biraz anladığını zannediyordu. "Bence istediğin her şeyi söyleyebilirsin."

Freda bu ayrıcalığı tartar gibi göründü. "Senin başını döndürmüş olduğu kesin," dedi gayet soğuk bir ses tonuyla.

"Çok küçüktüm," dedi Daphne usulca, kendi dolma kalemiyle oynayan, o hüsrana uğramış ve her şeyi indirgeyen tavrıyla bu konuşmaya şahit olan Mrs Riley'nin, o anda kendi yazı masasını işgal etmemiş olmasını her zamankinden daha çok dileyerek. Sonra Mrs Riley neredeyse hınzır bir ses tonuyla dedi ki,

"Henüz ufacık bir çocuktunuz herhalde hayatım."

"Evet, öyladym."

"Tam bir şipsevdiydi," dedi Freda, "Değil mi Daphne'ciğim?"

"Teşekkür ederim anne!"

"Sonra da en ünlü şiirini sizin için yazdı, ayaklarınız yerden kesilmiş olsa gerek," dedi Mrs Riley, gördüğü sahneden etkilendiğini belli ederek.

"Hayır, ayaklarını yerden kesen Cecil'di," dedi Freda.

"Eh... o şiiri hepimize yazmıştı aslında, değil mi?" dedi Daphne. Artık bütün bu şiir hadisesi, şiirin bir zamanlar kendisi için neler ifade ettiğini hatırlamak tuhaf geliyor, onu biraz da olsa hayrete düşürüyordu. Şiiri kendine saklamasına asla izin verilmeyecekti zaten. O sabah hayatında aldığı en değerli şey olduğunu biliyor, o anda bile elinden alındığını hissediyordu o şiirin. Herkes bir parçasının kendisine ait olmasını istiyordu. Neyse, artık almışlardı işte, alabilirlerdi, tekrar sahip çıkmak istediği takdirde, bu sadece ilk gönlünü kaptırışının küçük düşürücü bir kanıtı olurdu. Bazen rolünü iyi oynuyordu: insanlar hikâyeyi öğrenip üstüne üstüne geldiklerinde, ne kadar şanslı bir genç kız olduğunu kabul ediyordu; ama bunun mümkün olduğu zamanlarda, artık umurunda olmadığını söylemekten de kaçınmıyordu. George'dan şiiri başkalarının da okuduğunu öğrendiğinde üstünden en fazla bir hafta geçmişti. Büyük bir kısmı yeniden yazılmış olarak, *New Numbers*'da yayınlanmıştı. Cecil öldükten sonra da, *The Times* gazetesinde, Churchill tarafından yapılan alıntı yer almıştı. O meşhur imza defterini daha yeni Sebby Stokes'a ödünç vermişti; defter biraz kirli ve yıpranmış, şiirden önceki ve sonraki imzalar ona kıyasla çok tatlı bir şekilde tutucu ve usulüne uygun görünüyordu. Ama şiirin kendisi... "Artık dilimize girdi, değil mi?" dedi Daphne.

"Tekerleme gibi bir şey oldu," dedi Freda; Daphne bunu söylediğini daha önce de duymuştu.

Mrs Riley ısrarla, "Çok gurur duyuyor olmalısınız," dedi.

"Yani, işte," dedi Freda.

Mrs Riley başını iki yana salladı. "Merak etmeden duramıyorum, Cecil onun hakkında böyle konuştuğumuzu duysa, ne düşünürdü acaba."

"Ah, hâlâ ilgi odağı olduğunu görmekten memnun olurdu eminim," dedi Daphne.

"Cecil, Cecil'i çok severdi!" dedi Freda. "Anlarsınız ya."

Mrs Riley bir an etrafa bakındıktan sonra gayet cilveli bir tavırla dedi ki, "Kayınvalideniz hâlâ ondan mesajlar alıyor mu acaba?"

"Artık almıyor," dedi Daphne. "Ama zaten çok saçma ve üzücü bir şeydi o."

"Hangi şey hayatım?"

"Ah, yok bir şey anne... Lousia'nın kitap testlerini hatırlarsın."

"Ah, o mu, evet..." dedi Freda hafif üzgün bir yüz ifadesiyle. "Çok üzücü."

"Saçma olduğuna eminim," dedi Mrs Riley, "ama denemenin eğlenceli olacağını düşünmüşümdür hep."

"Bu işin eğlence için yapılabileceğini pek zannetmiyorum," dedi Freda, cidden şaşkın bir ses tonuyla.

"Cecil'e ulaşmayı bir kez olsun deneyebiliriz," dedi Mrs Riley de şen şakrak bir sesle. Ama tam o sırada kapı açıldı ve Sebby Stokes hem zarif hem de kaçışı olmayan bir havayla içeri girdi.

"Sevgili Mrs Sawle..." derken, yüzündeki tebessüm resmiyetini biraz yumuşatıyordu.

"Ah, pekâlâ!" dedi Freda, çantasına uzanırken şakacıktan elini titreterek.

Daphne annesinin odanın öteki ucuna gidişini izlerken onu, izlendiğini bilerek sergilediği komik cesareti, kızının evinde yumuşak başlı bir konuk oluşuna içerleyen ama yine

de durumu iyi idare eden bir kadın olduğunu apaçık görebiliyordu. Kapıdan geçerek ilerideki daha büyük ama daha karanlık odada bulunan kütüphaneye girmek için alçakgönüllülükle hafifçe eğilirken, belli belirsiz bir kırılganlık, yaşadığı elli dokuz yıldan çok daha fazlasının yükünü omuzlarında taşıdığını ima eden yapmacıklı bir tavır, kızının artık kanıksamış gibi davranmak zorunda olduğu ihtişamın ortasında hafif sersemlemiş bir sendeleyiş. Öteden beri anne olarak bildiği kadındaki o sağlam, muktedir ve dürüst şeyin ne olduğunu, belki de bir tek George'un görebildiği o daha büyük, ahlaken büyük kadını gördü Daphne; aynı zamanda ne kadar sarsılmış ve kırılgan olduğunu da apaçık görebiliyordu. O da yaslı bir anneydi ama onun acısı oradaki matem hiyerarşisinde daha çok görmezden geliniyordu. Sebby son bir kez onlara bakıp dalgın dalgın başını sallayarak kapıyı çekti. Kilidin kuru tıkırtısı garip bir önem arz ediyordu sanki.

Mrs Riley masadan kalkıp ona doğru yürüdü. Yayarak söylediği kelimelerin üzerine yapışık laubaliliğini yansıtan, sallan yuvarlan bir yürüyüşü vardı. Şöminenin önündeki kilimi geçip külünü ateşe silkti. "Bu iş tam Agatha Christie'lik bir olaya dönüştü," dedi, "bizim Sebastian da Mösyö Poirot kadar zeki."

Daphne, "Değil mi...?" deyip kendisi de ayağa kalkarak pencereye gitti.

"Kim yaptı acaba? Herhalde ben değilimdir..."

"Yapsan hatırlardın, değil mi?" dedi Daphne, oyunu fazla uzatmadan. Dışarıda, çimenliğin öteki ucunda, Revel taş bir banka oturmuş evin resmini yapıyordu.

"Sonunda çözümü açıklamak için hepimizi bir araya toplar mı acaba?"

"Nedense bundan şüpheliyim," dedi Daphne. Revel'ın duruşunda, görünüşünde, kendisi de resmin içindeki bir figürmüş gibi görünüşünde öyle cezbedici bir hava vardı ki,

Daphne elinde olmadan gülümseyip, sonra da içini çekti. Yapıyordu işte, anı yaşıyordu — o nisan sonu güneşinin altında dışarıdaydı, Daphne ise boş yere ceza almış bir çocuk gibi içeride kalmıştı. Mrs Riley'nin lake sigara tablasının adresini gizlediği mektubun sümenin üstünde durduğu yazı masasına baktı.

"Arkadaşınız Revel resim yapıyor, bakıyorum," dedi Mrs Riley.

"Evet, kendimi çok şanslı hissediyorum," dedi Daphne pencereden ona dönerek.

"Hım, onda bir şey var," dedi Mrs Riley. "Oldukça kadınsı bir hava — herhalde benden daha kadınsıdır!"

"Ah... bilmem ki..."

"Daha çok genç tabii."

"Doğru..."

"Kaç yaşında?"

"Galiba yirmi dört," dedi Daphne hafiften kafası karışmış gibi ve çabucak devam etti, "Evin resmini yapmasına öyle sevindim ki. Corley Court'a derin duygularla bağlı olmuştur hep."

Mrs Riley, "Yani, ben yerle bir etmeden önce onun ebedileştirmesini istiyorsunuz!" dedikten sonra, duyduğu rekabet hissini bir kahkaha atarak ve hafiften kızararak ele verdi — onca beyaz pudranın altında bile kızarabilmesi tuhaftı. "Peki, endişe etmenize gerek yok."

"Ah, endişe ettiğim yok," dedi Daphne şöyle bir gülümseyerek, ama gerilmişti. Mrs Riley pencereden Revel'a öyle acayip bir bakış attı ki, Revel o tarafa bakıp görecek diye, Daphne'nin ödü koptu.

"Onunla nasıl tanıştınız?"

Bu kolay bir soruydu. "*Uzun Galeri*'nin kapak resmini yapmıştı."

"Ah, kocanızın kitabı yani," dedi Mrs Riley çekincesizce.

"O resimdeki güzel, eski, Gotik pencereyi hatırlarsınız..."

Mrs Riley sigarasını fırlatıp çocuksulaştı. "Gerçeği söylemek gerekirse, kendimi çok aptal hissediyorum," dedi.

"Neden...?"

"Yani, Cecil'i tanımadığım için."

"Cecil'i tanımamak aptallık sayılmaz ki," dedi Daphne, soğuk bir hoşgörüyle. Kendi aptallığının daha çok, onu tanımış olmaktan kaynaklandığını düşündü.

"Şey..." dedi Mrs Riley, ve isteksizliğini göstermek için hafifçe yüzünü buruşturarak devam etti, "Benim çekip gitmemi istemediğinizden emin misiniz?"

"Ah... Eva..." dedi Daphne yutkunarak, "yo, yo," derken alnını kırıştırıp kızardığı için huzursuz oldu. "Gidemezsiniz."

"Emin misiniz? Kendimi eve dadanan bir hayalet gibi hissediyorum, deyim yerindeyse." Daphne'nin gözünün önüne Mrs Riley'nin o şık, küçük arabasından görünmez bir hayalet olarak inip Coley Court'un ferforje kapılarından geçişi geldi. "Ben şiirden hiç anlamam. Sizin gibi bir edebiyat âşığı değilim."

"Ben..."

"Hayır, öylesiniz. Durmadan okuyorsunuz. Gördüm. Sonuçta bir yazarla evlisiniz, Tanrı aşkına! Bense sadece gerilim romanları okurum. Kocanız kalmamı istediğinde" — burada sigara tablasını almak için tekrar odanın öteki ucuna gitti — "cidden çok şaşırdım."

"Şey..." dedi Daphne ne diyeceğini bilemeden, "Sürekli kardeşinden bahsedilecek bir ortamda, arada bir biraz da ferahlamak istedi sanırım."

Eva, "Ah, belki de, bilmem ki..." derken, henüz bu role adapte olmuş değildi.

"Her an, her dakika Cecil'den söz edemeyiz ki — çıldırırız! Şu sigaralarınızdan bir tane alabilir miyim acaba?"

Eva, "Ah, hayatım, bilmiyordum," diyerek yanına gelip

aygın baygın ama keskin bakışlarla tabakasından sigara ikram etti.

"Teşekkür ederim." Daphne isyânkar duygularını apaçık ele veren ve Mrs Riley'ye ne kadar zekice taktikler kullandığını kanıtlayan yüz kızarmasını engellemeye çalışıyordu. Ondan uzakta, beceriksizce bir kibrit çakıp Eva'ya uzatarak sinirlerinin ne kadar gergin olduğunu gizlemek için dalgın dalgın havada hareket ettirmeye başlayınca, Eva eğilerek bir kahkaha attı. İkisinin sigarası da yandığında, Eva dumanını yan tarafa üfleyerek, eğlendiğini hissettiren bir tavırla, içten bakışlarla ona baktı. Dedi ki,

"Sizin için sorun olmamasına sevindim." Sonra da, "Bana doğruyu söyleyin, Cecil'in yan odada yatıyor olması sizi birazcık da olsa bunaltmıyor mu — bazen bütün her şeyi unutmak istemiyor musunuz cidden? Şahsen savaştan çok sıkıldığımı söylemem lazım, ki birçok insan da benimle aynı durumda."

Daphne, "Yo, burada olması hoşuma gidiyor," derken tam olarak gerçeği söylemiyordu ama Eva'ya duyduğu daha büyük garezin akabileceği yeni bir kanal bulunca hafiften nabız atışları hızlandı. "Bende abimi kaybettim ama bu hiç kimsenin aklına gelmiyor."

"Hayatım, hiç bilmiyordum."

"Tabii, nereden bilebilirsiniz ki," dedi Daphne gönülsüzce.

"Savaşta mı yani..."

"Evet, Cecil'den daha sonra. *The Times*'da yazısı yayınlanmadı."

"Anlatır mısınız, nasıl biriydi?"

"Ah, çok tatlıydı," dedi Daphne. Annesinin kütüphanenin meşe kapısının ardında her şeyi kendine saklayışı geldi gözünün önüne.

Eva daha ciddiye alarak dinlemek ister gibi oturup ya-

nındaki yastığı geriye atarak yer açsa da, Daphne ayakta kalmayı tercih etti. "Adı neydi?"

"Ah... Hubert. Hubert Sawle. Büyük abimdi." Eva'ya hırçın bir nezaketle anlatırken yine de göstermek istediği derin kalp acısını fazla yansıtamadığını hissetti. Pencereye gittiğinde, Revel ortadan kaybolmuşa benziyordu; bir an keyfi kaçtı ama sonra tekrar, George'la konuşurken gördü onu — çalı çitlerin arasından ağır ağır uzaklaşırlarken başlarıyla omuzları görülüyordu. Sonra George, Revel'ı durdurdu ve birlikte güldüler. İçinden huzursuz bir kıskançlık dalgası gelip geçti. "Evet, babam genç öldüğü için, Hubert bizim dayanak noktamız sayılırdı."

"Evli değildi, o zaman?"

"Hayır, değildi... Hampshire'dan bir kızla çok yakınlaşmıştı ama..."

"Öyle mi...?"

Daphne tekrar odaya döndü. "Her neyse, bir şey olmadı işte."

"Savaş birçok yürekli kadını yalnız ve çaresiz bıraktı," dedi Eva tuhaf, isyankâr bir ses tonuyla. Sonra, hafifçe nefes alarak, "Umarım az önce, hani, Cecil ile iletişime geçme konusunda söylediklerimle annenizi üzmemişimdir — yani, aslında ben de çok saçma buluyorum ama abinizden haberim yoktu tabii."

"Sanırım o da bir seansa katılmıştı ama pek işine yaramadı."

"Ah, öyle mi...?"

Louisa'nın, ne kendisinin ne de Dudley'nin tasvip ettiği ispiritizma saplantısından aileden olmayan birine söz etmeyi hiç istemiyordu Daphne; Eva'nın alaycılığıyla yarattığı kızgınlık sadakat hissini bilemişti ama aynı zamanda onu gayet iyi anlıyordu. Sonra asma saat üç buçuğu vurarak bütün düşüncelerini dağıttı. "Ne kadar kaba bir şey bu!" dedi Eva başını

kasıp iki yana sallayarak, saatten kurtulmayı Daphne'nin de dert etmeyeceğinden emin olduğunu söylemek ister gibi. "Bir de, kocanız bana yeni kitabındaki o bölümü okumuştu da, biliyorsunuzdur, o meşhur kitap testleriyle ilgili olan— anlatış şekli inanılmaz komik, değil mi? — bunu aklıma sokan o bölüm oldu."

"Ah, öyle mi...?" dedi Daphne kasten yavaştan alarak ama yüzünün acı ve öfkeyle, kontrolü dışında, anında düştüğünü biliyordu. "Biraz izin verir misiniz," ve dönüp çabucak şimdi de büyükbaba saatiyle ilerideki salonda duran saatin incinen duygularının nasıl paramparça olduğundan habersiz tatlı tatlı saati bildirdiği hole girip hızla ön kapıya giderek sundurmaya çıktı. Durup çakıl taşlarına, arkalarında Berkshire öğleden sonrasının bütün o maviliğini gizleyen çeşit çeşit ağaçlara, o uzun ve eğimli giriş yoluna, bahçe içindeki bir dizi kapıya baktı. Son nefesi kararlı bir tiksintiyle çekerek sigaranın son bir santimini kapının eşiğinde topuğuyla ezdi. Bu konudan Dudley'ye söz etmeyecek, Eva Riley'ye "kocasının yeni kitabının" inanılmaz komik bölümlerini onun ağzından dinlemek şöyle dursun, tek bir sözcüğünü bile gören olmadığını tabii ki söylemeyecekti. Dudley'nin "ofisinde" projelere bakılırken gelişmiş bir olaydı şüphesiz. Kendisinin Louisa'ya ve aileye sadık kalma konusunda vicdanını rahatsız eden prensiplerin aile reisi tarafından paylaşılmadığını gösteren korkunç, güven sarsıcı bir kanıttı. Bu kadar saf ve yüce gönüllü olduğu için aptal olduğunu düşünüyor, acıdan çok öfke hissediyordu. Aynanın önünde durur gibi saçlarına, boynuna dokundu ve Corley'de her zaman yapılan şeyi yaparak tekrar içeri girdi.

Eva onu gördüğüne memnun olmuş gibiydi. Sözüne devam etti, "Biliyor musunuz, kocanızla tanıştığım için kendimi çok şanslı hissediyorum" — alçakgönüllü ama aynı zamanda hafiften sahip çıkan bir ses tonu.

"Ne kadar aptalım," dedi Daphne, "tam olarak nasıl ta-

nıştığınızı bilmiyorum." Dudley'nin anlattığı şekliyle biliyordu tabii.

"Bobby Bannister'ın Surrey'deki yerini yapıyordum ya, o da... kocanıza benden bahsetmiş olmalı. Corley'yi güzelleştirme fikrini ondan aldığını zannediyorum."

Dudley de aynı böyle anlatmıştı ama "güzelleştirme" sözündeki soğukkanlı cüret Daphne'yi güldürdü. Dedi ki, "Dud bunu kendine iş edindi — sanırım daha çok annesini sinirlendirmek için yapıyor."

"Ah, umarım tek nedeni bu değildir," dedi Eva. "Burada çalışmaktan çok hoşlandığımı söylemem lazım" — sonra da Daphne'ye asap bozucu tatlılıkta bir bakış attı.

"Bilmem..." Daphne, Revel ile George'un neler yaptığına bakmak için tekrar pencereye gitti ama görünürde kimse yoktu. Sonra kütüphane kapısından bir tıkırtı gelince, güven tazeleyici mırıltılar ve teşekkürlerle salona uğurlanan annesini görmeyi umarak arkasına döndü — ama Sebby Stokes başını havaya dikmiş, yüzünde özür dileyen yarım bir tebessümle, tek başınaydı. Freda öteki taraftan uğurlanmış, hole çıkmıştı anlaşılan: annesi temelli ortadan kaybolmuş gibi, her nedense bir-iki saniye için şaşkına döndü. "Arkadaşını merak etti sanırım," dedi Sebby.

"Ah evet, pek iyi değil korkarım." Daphne başıyla Eva'ya tatsız bir işaret yapıp içeri girdi ve Sebby kapıyı arkasından kapatırken çıkan tıkırtı, bunun nasıl bir süreç olduğuna dair hislerini doğruladı: Önce biraz izliyor, sonra bir parçası haline geliyordunuz. İlk birkaç saniyenin üzerine kendi evinde misafir olmanın hafif tedirginliği düşse de karşılıklı gülümseyerek bunu da atlattılar. "Kendimi doktor gibi hissediyorum," dedi Sebby

"Mrs Riley dedektif olduğunuzu düşünmüştü," dedi Daphne.

Sebby tereddütlü ama kendinden emindi. "Sadece iyi

niyetli bir dost olarak görülmeyi tercih ederim," diyerek Daphne'nin oturmasını bekledi. Cecil'in şiirlerinin yer aldığı yayınları büyük masanın üzerine yaymıştı — küçük bir dergi yığını, antolojiler, *George Dönemi Şiiri*, *Cambridge'li Şairler* ve kolayca kıvrılıp yırtılan yumuşak gri kâğıttan kapağıyla, yaşarken yayınlanan tek kitabı *Gece Cenazesi ve Diğer Şiirler.* Başka bir yığında da el yazısı şeyler vardı sanki — o sabah ödünç verdiği, kendi imza defteri. Net bir prosedürün kanıtlarını görmek Daphne'yi etkilemiş ve yine huzursuz etmişti. Hazırlıklı olmadığını gördü. Çünkü hazırlanamamış, zihnini söyleyebileceğini bildiği şeylere odaklayamamış, Sebby'nin soruları başladığında nasılsa ilham perilerinin geleceğine güvenmişti her nedense. Düşüncelerini toparlamak için harcayabileceği son on dakikayı Eva ile didişerek geçirdiğine pişmandı şimdi.

Sebby, "Bir saniye izin verir misiniz?" deyip masaya dönerek el yazısı şeylerin durduğu yığını karıştırmaya başladı. Yine görev duygusuyla ona teslim etmiş olduğu, Cecil'den gelen kendi mektuplarını gördü Daphne — onları düşünmeyi hâlâ hiç istemiyordu. Masaya eğilmiş olan Sebby'nin sırtına, arkasında uzanan loş odaya baktı. Eva'nın dediği gibi, çok okuyan biri olmasına rağmen bu kütüphaneye hiç ısınamamıştı — Dudley'nin çalışma odası gibi, ki oraya hiç girmezdi, burası da Daphne'nin hâkimiyet alanı dışında kalan bir bölümüydü evin. Bazen bir kitap aramak, Trollope ya da Dickens kitaplarından oluşan deri ciltli büyük setlerin içinden bir roman ya da Wilfie'nin karikatürlerine bakması için ciltlenmiş *Punch* dergilerinden almak için içeri girse de, âdeta kuralları ve cezaları olan bir halk kütüphanesine girdiği, orada sadece bir ziyaretçi olduğu hissini içinden atamazdı. Kayınvalidesinin artık "dillere düşmüş" olan kitap testlerinin yapıldığı yer olarak, mutsuz bir havası vardı buranın. Sebby'nin büyük ihtimalle bunlardan haberi bile yoktu ama Daphne için bu

oda Cecil ile ilk temasa geçme çabalarının lekesini taşıyordu — Eva ile hemfikir oldukları gibi, tamamen saçmalıktı tabii ama bütün saçmalıklar gibi insanın yakasını kolay kolay bırakmayan bir şeydi.

Sebby masada onunla aynı tarafa otururken aradaki hassas dengelerin, Daphne'nin kendisinin yarı yaşında ama titri olan bir lady, kendisinin ondan çok daha zeki, ev sahipleri için alışılmadık bir görevi yerine getirmesi istenmiş seçkin bir konuk olduğunun fazlasıyla farkındaydı. "Bunu yapmak sizin için çok üzücü değildir umarım," dedi.

Daphne kibarca, "Ah, hiç değil," derken, yüzünde belki de öyle olması gerektiğini ima eden hafiften şaşkın bir tebessüm vardı. Sebby'nin de kararsız bir bakış attığını gördü.

"Sevgili Cecil bu yolda yürüyen birçok insanda derin duygular uyandırmıştır."

"Cidden öyle..."

"Benimle paylaşma nezaketini gösterdiğiniz mektuplara bakarak, sizin de onun üzerinde benzeri bir etki yarattığını söyleyebilirim."

"Evet, ne kötü değil mi?" dedi Daphne.

"Hah..." Sebby hâlâ ondan emin olamıyordu. Dönüp bir avuç mektubu eline aldı. Birbirlerine söyledikleri şeyler yüzünden ikisi adına da büyük bir utanç duyduğu için, o mektupları kendisi bile bir kez daha okuyamamıştı Daphne. "Çok güzel pasajlar var — dün gece odamda geç saatlere kadar oturup bunları okudum." Sebby katlanmış küçük kâğıtları açarak aldığı keyfi yeniden yaşarken yüzünde hafif bir tebessüm vardı. Lal Oda'daki haşmetli yatakta sırtını yastıklara dayayıp oturmuş, kederle karışık büyük bir hevesle o kâğıtları evirip çevirişini hayal etti Daphne. Sebby mahrem konularla ilgilenmeye alışık olsa da, tez canlı delikanlıların ilanı aşk ettiği mektuplarla pek sık karşılaşmıyordu herhalde. Sebby duraksadı, başını kaldırıp ona baktı ve müşfik bir

yüz ifadesiyle okumaya başladı: " 'Bu gece ay, sevgili çocuk, Stanmore'da da, Madam Collet'in sebze bahçesinin ve odanın öteki ucunda uyuyan Almanı uyandıracak kadar sesli horlayan emir subayının uzun burnunun üzerinde parladığı kadar canlı parlıyordur eminim. Sen de horluyor musun — sen horlar mısın çocuk? — yoksa yatağına uzanmış uzaklardaki zavallı Cecil hergelesini mi düşünüyorsun? Sevgili Daphne'sinin güzel sözlerine öyle çok ihtiyacı var ki Cecil'in..." — Mektup mahrem bölgeye doğru süzülürken, Sebby duyarlı davranarak okumayı bıraktı. "Harikulade, değil mi?"

"Ah... evet... hiç hatırlamıyorum..." dedi Daphne, bakmak için başını biraz çevirerek. "Fransa'dan yolladıkları biraz daha iyi, değil mi?"

"Ben çok dokunaklı buldum," dedi Sebby. "Bana da birkaç mektup yazmıştı, iki-üç tane... ama bunların bambaşka bir havası var."

"Yazacak şeyleri vardı," dedi Daphne.

"Yazacak çok şeyi vardı," dedi Sebby, Daphne'yi kibarca azarlayan kısacık bir tebessümle. Sebby birkaç mektuba daha göz gezdirirken, Daphne duygularını anlatmasının mümkün olup olmadığını, hatta bunu isteyip istemediğini düşündü, o duyguları ilk önce kendisinin anlaması gerektiğini hissediyordu ve hiç de doğal olmayan bu küçük sohbetin bu konuda yardımcı olacağı falan yoktu. O zaman neler hissettiği, şimdi neler hissettiği, o zamanki hislerine dair şimdi neler hissettiği: Bunu söyleyebilmek hiç kolay değildi. Sebby müzmin bir bekârdı — bir genç kızın ilk aşkına ve Cecil'in nasıl bir âşık olduğuna dair gelişmiş sezgileri olamazdı. Cecil'in âşık olma tarzı dönüşümlü olarak ya kendine ya da Daphne'ye azap çektirmekti: Bütün o meşhur şen şakraklığına rağmen eğlenceli bir tarafı yoktu pek. Yine de ondan uzaktayken (yani çoğu zaman) mutlu gibiydi ve Daphne onun yakındığı bu ayrılıklardan ne kadar keyif aldığını güç geçtikçe daha çok hisseder

olmuştu. Savaşın başlaması kesinlikle bulunmaz bir nimetti. "Fazla meraklı davrandığımı düşünüyorsanız söyleyin," dedi Sebby, "ama bunun aklımda neler olabileceğine dair daha net bir resim oluşturacağını düşünüyorum. Mektup şuradaydı, hangisi, haziran 1916, 'Söyle bana Daphne, benim dul eşim olur musun?'"

"Ah, evet..." Daphne hafifçe kızardı.

"Buna nasıl bir yanıt verdiğinizi hatırlıyor musunuz?"

"Ah, elbette demiştim."

"Yani artık kendinizi... nişanlı olarak mı görüyordunuz?"

Daphne gülümseyerek bir an için buraya kadar nasıl geldiğine şaşarcasına koyu kırmızı renkteki halıya baktı. Uzun zaman önce yitirilmiş bir umudun şimdiki durumu neydi? O zamanlar aklında Cecil ile yaşanacak bir geleceğe dair herhangi bir resim varsa bile, şimdi onu tekrar yakalayamıyordu. "Hatırladığım kadarıyla, bunu sır olarak saklamaya karar vermiştik. Louisa'nın aklındaki geleceğin Lady Valance'ı fikrine pek uymuyordum."

Sebby de bu küçük ironiye gayet sinsi bir tebessümle karşılık verdi. "Sizin Cecil'e yazdığınız mektuplar bulunamamış."

"Umarım öyledir!"

"Cecil'in hiçbir mektubu saklamadığı izlenimini edindim, bu oldukça üzücü bir durum."

Daphne, "Sizin geleceğinizi önceden bilmiş Sebby!" dedikten sonra kendi ses tonundan duyduğu şaşkınlığı gizlemek için bir kahkaha attı. Sebby bu türden şakalara alışkın değildi ama umursadığını da pek zannetmiyordu Daphne.

"Galiba öyle!" Sebby kalkıp masanın üstünde bir kitap arandı. "Neyse, sizi fazla tutmak istemiyorum."

"Ah...! Peki, tutmadınız zaten." Belki de sonunda Sebby'nin sabrı taşmış, Daphne'nin ciddiyetsiz davrandığını düşünmüştü.

"Yapacağınızı umduğum şey," dedi Sebby, "benim için Cecil'i anlatan birkaç paragraf yazıp, araya belki de birkaç anekdot katmanız. Küçük bir anma yazısı."

"Anma yazısı, tamam."

"Bir de mektuplardan alıntı yapabilirsem..." — Daphne bu noktada ilk kez Sebby'nin sabırsızlandığını gördü — en incelikli ve diplomatik davranan kişilerde bile görülebilen o soğuk ve mantıklı tavır. Onun çok daha ezici yüklerin altında olduğunu unutmamak lazımdı tabii.

"Sorun olmaz sanırım."

"Sizden sadece Miss S. olarak söz etmek istiyorum, bir sakıncası yoksa" —anlık bir öfke patlamasının ardından hiçbir sakıncası olmadığını gördü Daphne. "Şimdi 'İki Hektar'ın üzerinden birlikte geçmemizi isteyebilir miyim, bana ufak tefek bilgiler verebilirsiniz — yöre hakkında falan. Annenizi fazla sıkıştırmak istemedim."

"Ah, elbette," dedi Daphne, Sebby'nin onu da sıkıştırmamış oluşu yüzünden rahatlama ile hayal kırıklığı karışımı bir hisle — ama bu kadardı tabii, şimdi görebiliyordu ve bu iş için zaman harcamamış olduğuna memnundu: Sebby bu biyografide hiçbir şey anlatmayacaktı, kitabın editörü aslında Louisa'ydı ve bu "araştırmalı" haftasonu, bütün hüznü, kışkırtıcılığı ve enteresan utançlarıyla, sadece bir maskeli baloydu. Sebby leylak rengi kapağı yüzlerce kirli parmağın dokunuşundan artık eprimiş ve lekelenmiş olan imza defterini alıp özenle sayfalarını çevirdi. Bu işi yapmasının başka bir nedeni daha vardı şüphesiz — meşgul bir adam gerçekten özel bir nedeni olmadan böyle bir işe girişmezdi. Sebby de Cecil'e çok düşkündü. Aniden dalgın bir tavırla en yakındaki kitaplığın oymalı ucuna ve ötesindeki vitraylı pencereye baktı. Sabah odasındaki ateşi tehdit eden nisan parıltısı buradaki duvarlara ve beyaz mermer şömineye rengârenk eğimli damlalar ve çizgiler düşürüyordu. Homeros ve Milton'ın göz-

süz mermer büstlerini pembe, turkuaz ve düğün çiçeği sarısına boyuyordu. Renkler süzülerek uzarken büstleri okşayıp ısıtıyorlardı sanki. Cecil'in son gidişindeki halini hayal etti Daphne; o sıcak yaz gecesinde onunla buluştuğunda Sebby ile yediği akşam yemeğinden yeni dönmüş olduğuna dair bir his vardı içinde. Neyse, bundan Sebby'ye hiçbir zaman söz etmeyecekti. Şimdilik daha münasip bir şey bulmak zorundaydı; bıkkınlık içinde zaten çoktan yazılmış olduğunu, sadece bulup tekrarlamak zorunda olduğunu hissettiği bir şey.

7

Freda holü geçerek ürkünç bir şekilde cilalanmış basamakların her birinde bir anlığına durarak, doğru dürüst kavranamayacak kadar geniş ve Elizabeth tarzı olan, merdiven korkuluğundan çok harpuştaya benzeyen tırabzana tutuna tutuna büyük merdiveni tırmanmaya başladı. Bir aile armasına sahip olmanın Daphne için hoş bir şey olduğunu zannediyordu — her dönemeçte, başının üstünde fener olan, şaha kalkmış bir canavarın pençelerinde o armayı görüyordu. O da kızı için bunu hayal etmişti, ilk başlarda, bildiklerini öğrenmeden önce. Corley Court tehditkâr bir yerdi — o koyu renk lambrilerle Gotik şömine, kendi odasına sığınmışken bile, insanda bir tuzağa düşmüşlük hissi, az sonra imkânsız bir şey talep edileceği korkusu yaratıyordu. Kapıyı kapadı, eprimiş koyu kırmızı halıyı boydan boya geçti ve Sebastian Stokes'a söyleyebileceği şeylerin hiçbirini söylememiş olmaktan, zaten söylemeyeceğini içten içe bilmekten gelen kafa karışıklığıyla rahatlama karışımı o mutsuz hisle ağladı ağlayacak bir halde tuvalet masasına oturdu.

Yarım elma gönül alma olduğunu söyleyerek Stokes'a gösterdiği o tek mektup sadece boş lakırdıdan, alkolsüz mey-

ve kokteylinden ibaretti. Sebby Stokes'un mektuba kibarca ama çok çabuk göz gezdirdiğini, arkasında yine de ilgi çekici bir şeyler olabilirmiş gibi ters çevirdiğini görmüştü ama yoktu tabii. Kendi deyimiyle, aile doktoru gibi, orada öylece oturmuştu ama Freda için göz korkutacak kadar önemli, zorlu ve esnek bir şahsiyet, her gün Sir Herbert Samuel ve Mr Baldwin ile konuşan birisiydi. Hoş biriydi ama bu diplomasiden gelen, sadece memnun etmek için değil aynı zamanda vakitten tasarruf etmek ve işlerin yapılmasını sağlamak için tasarlanmış bir hoşluktu; güvenilir bir dostun bilinçsiz hoşluğu değildi. Kendini çok aptal hissetmiş, söylemeyeceği şeylerin yarattığı baskı yüzünden basit bir sohbeti bile sürdürememişti. Ama Cecil'in odasını savaş alanına çevirdiğini söylemiş, bir şair ve Askeri Haç kazanmış bir kahraman hakkında böyle bir şey söylediği için dar görüşlü bir kadın izlenimi yaratmıştı. Üstüne üstlük, dolaylı yoldan da olsa, onun "canlılığından" ve kırıp döktüğü çeşitli şeylerden söz etmişti — bunlar da yarım elma gönül almaydı yine, zavallı yakınışlardı. Ağzına bile almadığı şeyse Cecil Valance'ın çocuklarının hayatını nasıl allak bullak ettiğiydi.

Biraz durup çantasını kaldırdı ve açtı — çantada şişkin, içindeki bir tomar başka mektupla birlikte katlanmış, yırtık pırtık bir manila zarf vardı... O mektuplara bir kez daha bakmaya dayanamayacaktı cidden. Aslında yok etmiş olması gerekirdi, ilk bulduğunda, savaş sırasında. Ama bir şeyler ona engel olmuştu — büyük bir ateş yakılmıştı, bütün sonbahar yapraklarından, dışarı çıkıp bir yabayla ateşi açmış, kırmızı-gri titreşerek için için yanan özünü görmüştü ateşin ve o sıradan görünümlü paketi içine atıverse ne kimsenin ruhu duyar ne de umursayan olurdu. George'a yaptığını söylemişti ama aslında yapamamıştı. Saygıdan mıydı yoksa sadece batıl inançtan mı? Bir beyefendi tarafından yazılmış mektuplardı — tabii bunun tek başına pek bir anlamı yoktu; bir şair tara-

fından yazılmış olmaları ölümsüzleşmeleri için daha geçerli bir nedendi ama bunun aklını çelmesine izin vermek zorunda da değildi. Kendi tereddütlü kafa karışıklığından tiksinerek mektup tomarını tuttuğu gibi tuvalet masasına attı ve gözlerini zarfa dikti. Cecil Valance'ın sabırsız el yazısı, şimdi bile, üzerinde garip bir etki yaratıyordu, savrukça karalanmış bu el yazısı bir yıldan uzun bir zaman boyunca George'a yazılmış, sonra Daphne'ye yazılmış mektuplar halinde, bir de tabii hiç yazılmamış olmasını dilediği o lanet olası, kahrolası şiirle evine girmeye devam etmişti. Daphne'ye gelen mektuplar bir genç kızın başını döndürebilecek kadar harika şeylerdi ama Freda mektuplardaki ses tonundan hiç hoşlanmıyor, Daphne'yi heyecanlandırdıkları kadar korkuttuklarını da görebiliyordu. Kendinden altı yaş büyük bir erkeğin karşısında çok deneyimsizdi tabii ama Cecil'in de deneyimli olduğu söylenemezdi: Aslında kendi hatası olan bazı şeyler için zavallı çocukcağızı suçlayan, korkunç, bencilce şeyler yazıyordu. Freda buna rağmen mektuplaşmalarını engellememişti — kendisinin de deneyimsiz olduğunu şimdi şimdi anlıyordu. Hem kim bilir, belki de her şey güzel olacaktı.

George'a gelen mektuplarsa hemen saklanıyor, ailedekiler görmeden yok ediliyor, onlardan sadece neşeyle şöyle bir bahsediliyordu — "Cess sevgilerini iletmemi istiyor!": Hayal dahi edilemeyen ama yine de hafif bir ürküntü ve hayranlık uyandıran şeylere dönüşmüşlerdi onlar. George'un savaşta olduğu süre boyunca odasında durmuşlardı — "istihbarat", planlama, Freda'ya bahsedilemeyecek diğer konular. "İki Hektar"da Daphne ile baş başa geçen o bitmek bilmez yaz geceleri — oğlanların odalarında gezinir durur, eski okul kitaplarını indirir, kullanılmayan giysilerini katlayıp fırçalar, George'un yatağının yanındaki küçük yazı masasının çekmecelerini, bütün o çocuksu dağınıklığı, gruplara ayrılmış kartpostalları, mektupları düzenlerdi... Şimdi onlara dokun-

madan bile, zihninde bazı sözcük öbekleri beliriyor, onların kâğıt yığınlarının merkezinde yoğunlaşarak bir yılan gibi kıvrıldığını görüyordu. Hayır, onları bir daha asla okumayacaktı, kendine böyle bir şey yaşatmasına gerek yoktu. King's College'dan, Cambridge'den, Hamburg'dan, Lübeck'ten, Savaş öncesindeki eski Almanya'dan, tabii yine bu evden yazılmış olan mektuplar. Mektupları bir parça daha kahverengi zarfın içine itince, zarf biraz daha yırtıldı ve artık neredeyse kullanılmaz hale geldi. Sonra saçlarını düzeltti, yüzündeki kaygılı ifadeyi gizleyemeden biraz daha pudra sürdü ve uzun sahanlıktan bir kez daha Clara'nın odasına doğru yürümeye başladı.

Clara ateşini yaktırmış, bir yere götürülmeye hazırlanır gibi giyinip ateşin yanına oturmuş ama ayakkabılarını giymemişti: Ona çok acı veren kahverengi çoraplı bacakları şişkin bir yastık yığınının üzerine uzatılmıştı.

"Konuşmanı yaptın mı?" dedi Clara.

"Evet. Pek bir şey konuşmadık."

"Hım, çok çabuk bitmiş," dedi Clara, Freda'nın artık çok alışkın olduğu o yarı hayranlık, yarı yergi dolu ses tonuyla.

Freda da sabırsızlığını bastırdığını ele veren o mırıldanışıyla, "Adamcağızın zamanını boşa harcamak istemedim," dedi. "Sana iyi bakıyorlar mı?" O işi şimdi kendisi yapar gibi oraya buraya gidip bir şeylerle uğraştıktan sonra yerinde duramayarak pencereye yürüdü. "Dışarı çıkmak ister misin? Soruşturdum, Sir Edwin'in eski tekerlekli iskemlesi hâlâ duruyormuş, istersen. Senin için çıkartabilirler."

"Ah, hayır Freda, çok teşekkür ederim."

"Şu yakışıklı İskoç çocuk seni itmekten mutlu olacaktır."

"Hayır, hayır hayatım, cidden!"

Zaten kelimenin her anlamıyla arkadan itilmediği takdirde yapılacak pek bir şey yoktu. İkisinin de eve gitmek istediğini biliyordu Freda ama Clara'nın bunu dile getirmezken,

kendisinin söylemesi çok acıklı bir itiraf olacaktı. Kızını özlüyor, torunlarını çok seviyordu ama Corley'ye yapılan ziyaretler genelde mutsuz geçerdi. Kokteyller ev sahipleri üzerinde böylesine tedirgin edici etkiler yaratırken, kokteyl saatleri bile eskisi kadar çok şey vaat etmiyordu.

"Corinna'nın piyano çalışını dinleyecek miyiz," dedi Clara, "gitmeden önce?"

"Bu akşam sanırım — Dudley onlara söz vermiş."

"Ah, güzel," dedi Clara.

Evin sonundaki bu yatak odası, ilerisindeki limonluk çatılarının güneşte parıldayan sırtlarını görebildiğiniz mutfak bahçesinin kırmızı renkli yüksek duvarına doğru uzanan geniş çimenliğe bakıyordu. Normalde pek yürüyüş yapmayan Freda duygularını yatıştırmak için kısa bir "gezinti yapmayı" ya da "hava almayı" planlıyordu belli belirsiz — ama şövalye ruhlu konuklardan birine yakalanabileceğini de gayet iyi biliyordu. Mrs Riley'den korkuyor, genç Mr Revel Ralph'in cazibesine kapılıp kapılmama konusunda tereddüt ediyordu. "Ben biraz çıkabilirim hayatım," dedi omzunun üzerinden. Clara arkadaşının söylediğini anlamayacak kadar kendini rahatlatmakla meşgulmüş gibi dalgın dalgın bir şeyler homurdandı. "Duyduğuma göre, mutlaka görülmesi gereken bir manolya varmış." Şimdi kahverengilere bürünmüş iki kişi, ellerini arkasında birleştirmiş olan George ile kendininkileri yağmurluğunun cebine sokmuş olan Madeleine Fransız bahçesi tarafından ağır ağır yürüyerek ilerliyordu. Elleri herhangi bir ortak kullanıma karşı sımsıkı kilitlenmiş görünüyor ve koyu bir sohbete dalmış olmalarına, George'un sözlerine ağırlık kazandırmak için başını geriye atmış olmasına rağmen bir çiftten çok iki iş arkadaşına benziyorlardı.

Pencerede dururken, çoktan çimenliği geçmeye başladığını, çekincesiz ve esin dolu bir an için mektuplar yanında olduğuna göre onları George'a geri vermesi gerektiğini gör-

dü Freda; zorlu ziyaretin gerçek başarısı bu olurdu belki de. Bir çeşit şeytan çıkarma olur, içindeki iblisi sonunda kovmuş olurdu. Hem bu düşüncenin hem de olasılığın çifte etkisiyle kalbi duracak gibi oldu — neredeyse düşünüp geri çekilmeye fırsat vermeyecek kadar aşırı bir baskı hissetti. Sonra mektupların bir hışımla havaya fırlatıldığını, çimenliğe düşerek aralarında uçuşmaya başladığını, ansızın oyuna katılan Louisa'nın üstlerine basarak birkaç tanesini yakaladığını, Sebby Stokes'un çevik hareketlerle çalıların altından mektup topladığını görür gibi oldu. Her zaman düşündüğü şeyi, o mektupların asla gün yüzüne çıkmaması gerektiği hissini hatırladı — yine de bu his o bir anlık açıklama hayaliyle birlikte belli belirsiz değişivermişti. Onlar George'un mektuplarıydı ve onda olmalıydılar ama bunca zaman sonra geri vermek muhakkak ki on yıl önce öldüğünü zannettiği bir şeyin hâlâ hayatta olduğunu göstermek olurdu.

"Neyse, ben biraz çıkıyorum hayatım," dedi tekrar. George ile Madeleine artık gitmişti. Zorlu hayatı boyunca bir hayli bilgelik kazanmış olan Clara'ya bütün bunları anlatabilirdi herhalde; ama korktuğu şey de onun bilgeliği sayılırdı zaten — karşısında budala gibi görünmesine neden olabilirdi. Kimse kimsenin sırrını tutmadığından ve Daphne'nin kesinlikle öğrenmemesi gerektiğinden söylenebilecek başka hiç kimse yoktu. Sonra genç Mr Ralph, onu duvarlı bahçeye götürür gibi görünen İskoç çocukla sohbet ederek, salına salına ortaya çıktı. Çizim defteri yanındaydı ve ne kadar rahat ve dostça bir tavır içinde olduklarını görmek Freda'yı oldukça etkiledi, ikisi de çok gençti ve Revel Ralph resmiyetten oldukça uzak biriydi tabii. Duvardaki kapıdan geçerek gözden kayboldular. Kendisinden başka herkesin bir şeyler yaptığı hissi Freda'nın içini huzursuzlukla doldurdu.

Odasına gidip başına bir şapka geçirerek mektupları güzelce sakladı. Çok garipti ama bir zamanlar George'unkiyken

şimdi onun suçluluk yüklü sırrı olmuşlardı. Herhalde yapmaması gereken bir şeydi ama konuklardansa hizmetkârlardan birine rastlamayı tercih ettiğinden arka merdivenlerin birinden aşağı indi. Merdiven, ötesinde sigara odasının bulunduğu Beyler Salonu diye bir yere ve arka bahçe yoluna açılan bir kapıya çıktı. Evin ve artık sıkıldığı Fransız bahçesinin etrafından dolaştı. Çaydan önce bir yarım saat kadar koruluğa gitmeye niyetliydi. Bir-iki dakika sonra ağaç gölgelerinin, çoktan çiçeklenmeye başlamış olan koca kestanelerin ve minik minik yeşil parıltılar saçan misket limonlarının altındaydı. Şapkasını geriye itip havaya bakınca yapraklar arasından gördüğü gökyüzündeki elmaslar başını döndürdü. Yine alışık olmadığı kadar hızlı, yürümeye devam etti ve kısa bir süre sonra nefesi oldukça kesilmiş bir halde dal parçalarıyla kayın palamutlarının üzerinden geçmeye başladı.

Fazla uzaklaşmaması gerektiğini düşünmeye başlayarak koruluğun bitiminin aşağısında yol değiştirip Park'taki çayıra girdi. Park ile Yüksek Mevki'nin sınırını çizen uzun, beyaz bir çit vardı ve üzerinden aşmayı deneyip denememeyi düşündüğü, yoğun ve dışarıdan belli olmayan o ikilemlerden biriyle geçen bir-iki saniye için bu çit boyunca sürüklendi, kendini fazla zorlamadan şöyle bir denemesi için ilk önce görülmediğinden emin olması gerekti. Üstteki kalça hizasında olan iki tane uzun ince demir çubuk, yaklaşık iki metre aralıklarla da tutunabileceğiniz düz başlıklı direkler vardı. Etrafa bir kez daha bakınıp eteğini nasıl kaldıracağını prova ederek yürüyüş ayakkabısını çabucak alttaki çubuğa yerleştirirken üstteki çubuğa tutundu fakat o anda tabii ki çitin üstünden aşamayacağını anlayıp bozulmuş ama hiç de acelesi yokmuş gibi numara yaparak uzaktaki kapıya doğru yürümeye devam etti.

Yüksek Mevki'nin çimleri yeni biçilmişti ve Freda kapıyı arkasından kapatır kapatmaz hâlâ yeşil ve ıslak olan çim

kesiklerinin ayakkabılarına yapıştığını gördü. İşte yine oradalardı, George ve Mad, tek başına en az iki hektar olması gereken uçsuz bucaksız çimenliğin öteki ucundan geçiyorlardı. Kaçınabilmeyi umduğu şey tarafından pusuya düşürülmüş gibi hissetti kendini Freda ama belki de kaçınmaya çalışmak boşunaydı. İkisi kendi içlerine kapanmış, sürekli konuşuyor, sürekli yürüyorlar, Freda kimsenin onları fazla umursamadığını hissediyordu ve George her zaman için biraz çekingen, tutuk biriydi zaten — ta ki (işte yine aynı konu) Cecil ortaya çıkıncaya kadar. Bunca şey bilirken, öğle yemeğinde onu izlememeye çalışmıştı; aslında gelmesine şaşırmış sayılırdı. Cecil'i, her ne şekilde olursa olsun, çok sevmiş olsa da... Sonra gözlüklerinin parıltısını, göze çarpan açık alnını gördü ve onlar da Freda'yı görüp birbirlerine bir şeyler söylediler

George el salladı. Freda bir an öne doğru atıldı, ama hayır — onları öyle az görüyordu ki... durup yerden ucunu çim biçicinin kopardığı siyah bir tüy aldıktan sonra dönüp yavaş yavaş, alnını kırıştırıp gülümseyerek, tuhaf yan bakışlar atarak ve aklından söyleyecek matrak bir cümle tasarlarcasına onlara doğru yürüdü.

İşin aslı, bu mektup hadisesi kendi suçluluk duygusu yüzünden devam ediyordu — atıl, unutulması çok kolay, çoğu zaman uykusunu kaçırmayan ama böyle anlarda George'a söylediği her şeyi bir samimiyetsizlik ışığı altında sindiren o duygu yüzünden. Onları hiç okumaması gerekirdi, yine de bulduğu zaman sinsi ama sevecen bir merakla bir tanesini zarfından çıkarmış, ilk sayfasını okurken hayrete düşmüş, sonra da kendini durduramamıştı. Şimdiyse kendi amansız merakına, aslında tabii ki hiçbir şey bilmemeyi tercih edecekken, en kötü olanı öğrenme gereksinimine şaşıyordu. Elli metre öteden hafifçe tebessüm eden George'a şöyle bir bakınca, onunla ilk kez yüzleştiği o sabahı hatırladı: George üniforması içinde, abisinin yasını tutan, savaşan bir askerken. Bunu Freda'nın

kendi acısı tetiklemiş, kendinde böyle bir hak görmüş olsa gerekti. George da aynı onun gibi, ne yapacağını bilememişti: Daha önce hiç öfkelenmediği kadar öfkelenmiş, onların özel mektuplar olduğunu, buna hiç hakkı olmadığını söylemiş ama aynı zamanda annesinin olanları öğrenmiş olmasından duyduğu utanç ve dehşetle bir anda çökmüştü. Artık bittiğini söylemiş —ki Cecil öldüğüne göre, öyle olması gerekirdi zaten— "uzun zaman önce bitti," demişti. Sonra da, daha savaş bitmeden, bu iç bayıcı eksik etek entele evlenme teklif etmiş, Freda'nın en dürüst ve mutsuz anlarında oğlunu ömür boyu sürecek asil ruhlu bir azaba mahkûm ettiğini düşünüp durmasına neden olmuştu. "Merhaba! Merhaba!" dedi George.

Freda çenesini kaldırıp sırıttı.

"Yürüyüş nasıl gidiyor anne?" dedi Madeleine.

"Gayet güzeldi" — başını kaldırıp çocukları tarafından cüceleştirilen bir annenin aldırışsız göz kırpışıyla onlara baktı.

"Yürümeyi sevdiğini bilmezdim," dedi Madeleine şüpheyle.

"Bilmediğin çok şey var hayatım," dedikten sonra, Freda kendi sözlerine hafif bir şaşkınlıkla baktı.

"Sebby ile sohbetiniz bitmiş," dedi George.

Konuyu kısa keserek, "Evet, evet" dedi.

"İyi miydi?"

"Eh, söyleyecek pek bir şeyim yoktu ki."

George sarkık dudaklı küçük bir tebessüm yollayarak etrafa, koruluğa bakındı. "Evet, sanırım öyle." Sonra da, "Eve mi dönüyordun?"

"Bir fincan çaya hayır demem doğrusu."

"Biz de seninle gelelim."

Yürürken ve hep birlikte eve bakarken, hepsi de eve dair söyleyecek bir şeyler düşünüyormuş gibi geldi Freda'ya. Olası bir matrak geçme ve kaygı havası içinde, bütün farkındalıkları eve odaklanmış olsa da, suskunlukları en az bir dakika

sürdü. Freda kendi soğukkanlılığını kemiren olayın George için de aynı derecede mevcut olup olmadığını merak ederek oğluna baktı. Üstünden geçen dokuz yıl boyunca bir kez olsun sözü edilmemişti; tatsız bir sakınma yavaş yavaş doğal unutuş görünümüne bürünmüştü.

"Ah, lahite baktın mı?" dedi Madeleine, beyaz kapıdan geçerek bahçeye girerlerken.

"Ben zaten görmüştüm," dedi Freda. O lahitten hiç hoşlanmıyordu — güçlü ama yine anlatılamaz nedenler yüzünden.

"Muhteşem bir şey, değil mi!"

"Evet, öyle!"

"Bizim zavallı Huey'yi düşünüyordum da," dedi George, en azından bu konuda Freda'nın düşüncelerini takip ederek.

"Ah, biliyorum..."

George'un, "Gitmemiz lazım hayatım," diyerek koluna girişi, Freda'ya abartılı bir bağışlayıcılık gösterisi gibi geldi.

"Fransa'ya mı?"

"Bu yazki uzun tatilde gideriz."

"Ah, çok sevinirim," dedi Freda, ve George'u iyice kendine çekip neredeyse çekingen gözlerle Madeleine'e baktı. Çoktan gitmiş olmamaları ona büyük bir sır gibi, hiçliğiyle yaşamını dolduran o büyük sakınımlardan biri gibi geliyordu.

Onları holde bırakıp hırsla, neredeyse ağladı ağlayacak, aklında bir tek Hubert ile odasına çıktı. Onun ölümü diğer kaygıların hepsini gölgede bırakmalıydı aslında. Kaybının ağır acısı hafif bir kızgınlıkla birlikte yine canlanmıştı. Bir noktada, sonunda Louisa ile Hubert hakkında resmi bir konuşma yapması, mümkün olan en kötü şeyin kendi başına da gelmiş olduğunu bildirmesi gerektiğini hissediyordu. Huey'nin ne zeki ne de güzel olduğunu, ne Lytton Strachey ile tanıştığını, ne bir sone yazdığını ne de elma ağacından daha yüksek bir yere tırmandığını — Cecil'in annesine ne za-

man ondan söz etmeye yeltense bütün bunları söylememek için kendini zor tutuyordu. Şapkasını çıkardı, oturdu ve sert darbelerle saçıyla ilgilenmeye başladı.

Louisa'nın sonunda Cecil'i yanına alarak teselli bulmuş, on binlerce insanın yazgısı mahşer gününe kadar orada kalmakken soylu elini Kanal'ın öteki ucuna uzatabilmiş olmasını ona çok görmenin anlamsız olduğunu, kalpsizlik olduğunu biliyordu. Daphne onun büyük evden taşınmaya direnme nedeninin bu olduğunu söylemişti: Oğlunu her gün ziyaret edebileceği yerde kalmak istiyordu. Huey'yi "İki Hektar"dan son ayrılışındaki haliyle hayal ediyordu Freda — sonra gözlerinde yaşlar birikti ve tarağı bırakıp mendilini bulmak için parmaklarını elbisesinin koluna soktu. Huey'nin ölümünden sonra gönderilen mektuplarda, içinde gizli olan bir makineli tüfeğin başına geçmeye çalışırken öldürüldüğü ormandan söz ediliyordu: Ivry Ormanı. O haftalarda tekrar tekrar kendi mütevazı manzarasına, Huey'nin bir daha oraya ayak basamayacağını düşünüp içi parçalanarak, kendi küçük huş koruluğuna bakmıştı. O ilk gün, Fransa'da çoktan gömülmüş olduğunu idrak edebilmek neredeyse imkânsızdı — top atışları eşliğinde, demişlerdi, Vahiy'den bir bölüm okunarak. Çoktan habersizce, sonsuza kadar toprağa verilmişti. Ne zaman bunu düşünse ve Ivry Ormanı'nı hayal etse, gözünün önüne kendi küçük korusu geliyor, elinde daha iyi bir şey olmadığı için, o koru garip bir şekilde kuzey Fransa'ya dönüşüyor, Huey'nin koruluğun içine, hedefsiz yaylım ateşe doğru koştuğunu görüyordu.

Huey sonradan tekrar gömülmüş ve Freda hem mezarın hem de defin töreninin fotoğraflarını görmüştü. Beyaz cübbeli bir peder, selam atışı yapan askerler. İşte şimdi George onu, belki Daphne'yi de Fransa'ya götürecek, hep birlikte oraya gidecekler ve Freda mezarı görecekti. Yurt dışına sadece bir kez, savaştan önce, Clara ile birlikte, iki dul baş başa o pespaye feribota, yandaki vagonda Alman askerlerinin şarkı

söylediği bunaltıcı trenlere binerek Beyrut'a kutsal bir yolculuk yaptıklarında çıkmıştı. Bu yeni yolculuğu, oraya kararlı bir şekilde yaklaştığını düşündükçe nefesi daralıyordu.

8

Daphne o akşam giyinirken, Dudley salına salına odasına girip adeta esner gibi Mark Gibbons'ın Revel'a karşı tavır almayacağını umduğunu söyledi. "Ah," dedi Daphne hafiften kafası karışmış bir halde ama ev sahibesi olarak becerilerinin en fazla göz önünde olduğunu hissettiği yemek ve dehşetli oturma planı onu daha çok kaygılandırıyordu. "Revel herkesle iyi anlaşır bence." İnci rengi jüponunu başından geçirip, böyle bir anda Revel'ın adını duymaktan memnun, avuç içleriyle düzeltti. Onu yanına değilse de, yakınına oturtacaktı. Annesi haliyle Dudley'nin sağına oturmak zorundaydı ama Clara'yı sağ salim ortaya sıkıştırmayı becerebilirse, soluna Eva'yı mı yoksa Madeleine'i mi oturtmak daha iyi olurdu acaba? Madeleine'i pekâlâ onun başına sarabileceğini düşündü Daphne. "Her neyse," dedi, "zaten acilen tanışmaları falan gerekmiyor, değil mi?" Sonra Dudley'nin Mark'ı, Flora'yı, üstelik bir de Strange-Paget'ları yemeğe davet ettiği anlaşıldı — "onları ne zamandır görmemiş oldukları" gerekçesiyle.

"Tanrım, bana söyleyebilirdin!" dedi Daphne, yüzünün kızardığını hissederek. "Bir de tutup baş belası S-P'leri çağırmışsın..." Ayağında çoraplar, iç çamaşırları içindeki o savunmasız halini aynada yakaladı, arka plandaki parıltılı özgürlüğün içinde kapıldığı panik, Dudley'ye biraz komik geliyor olsa gerekti. Her şeyden önce, Revel'ın gelişiyle zaten azalmış olan Norveç ıstakozlarını düşündü.

"Ah, Duffel..." dedi Dudley, gömleğinin önündeki oltu taşı düğmelere hafiften kaş çatarak. "Mark muhteşem bir ressam."

"Mark lanet olası bir dahi olabilir," dedi Daphne telaşla elbisesini giyerken, "ama yine de yemek yemesi gerek."

Dudley, Daphne'nin artık çok iyi tanıdığı, ürktüğü ve şiddetle nefret ettiği o tutarsız hoşgörü, kibarlık dolu hayret ve sahte hoşnutsuzluk karışımı yüz ifadesiyle ona döndü. "Flora vejetaryen Duffel, unuttun mu," dedi: "önüne biraz fındık fıstıkla bir portakal at, boklar içinde yuvarlanan bir domuz kadar mutlu olur." Sonra da Daphne'ye en geniş tebessümünü, eskisi gibi çekici bulunmayı talep eden keskin ve ıslak köpek dişlerini gösterdi ama artık onlar da asker ağzıyla konuşması kadar korkunçtular. Daphne aşağıya inip aşçıyla konuşsa iyi olacağına karar verdi. Aslında apaçık yalvarış olan o feci bildirimlerden biri olacaktı bu da.

Salondaki büyük soyut "hapishane" tablosunu yapan Mark Gibbons yarı Danimarkalı kız arkadaşı Flora ile birlikte Wantage yakınlarındaki bir çiftlikte yaşıyordu. Daphne ondan bir hayli hoşlansa da, bu durum ondan korkmaya devam etmesine engel olamıyordu. Dudley ile ikisi orduda tanışmışlar, Mark hem sosyalist hem de bir esnaf çocuğu olduğu için, Daphne'ye sorarsanız, aralarında zıtların garip bir çekimi şeklinde gelişen yakın bir dostluk kurulmuştu. Flora ile evlenmek ister gibi görünmüyor, akşam yemekleri için giyinmeye pek gerek görmüyordu Mark, ki hem Louisa hem de Cecil'in Aldershot'tan arabayla gelecek eski komutanı olan Albay Fountain yemeğe katılacağı için, şu anda bu daha büyük bir sorundu. Arka merdivenden ikişer ikişer paldır küldür inerken oturma planının arapsaçına dönmüş uyuşmazlıklar yüzünden çöktüğünü, kocasıyla kayınvalidesinin itici mıknatıslara dönüştüğünü gördü Daphne. Çok paraları ve Pusey'nin öteki yakasında kendilerine ait bir kır evleri olan, sıkıcı ve gayet yaşlı Strange-Paget çiftini halletmek daha kolaydı en azından. Stinker Strange-Paget'ı çocukluğundan beri tanıyan Dudley ona çok sadıktı ve adamı herkese karşı savu-

nur, sönük mahalli dedikodularını bir bilgenin özlü sözleri gibi dinlerdi.

Aşağı ilk inen Sebby Stokes oldu ve bir limonlu cin içmek için salona girmiş olan Daphne ona yakalanıp, içki sayesinde yine de kendini hissettiren sıcak bir rahatlamaya rağmen, birkaç dakika aklını hiç veremeden sohbet etmek zorunda kaldı. Daha önce kütüphanede ettikleri sohbet renkli bir gölge, asla tekrarlanmayacak olan bir yakınlaşma çabasıydı. Pencere önü sedirlerden birine ilişip artık her an arabaların belirebileceği çakıl taşlı yola baktı. Elinden geleni yapmış, artık rahatlamalıydı. Sebby hâlâ Daphne'nin bir an için bütün partinin asıl bahanesi olduğunu unuttuğu Cecil'den söz eder gibiydi. Hepsinin başına bu gelmeyecek, öteki kaygıların kaosu içinde hatırlanmaları unutulmayacak mıydı? "Kayınvalidenizin Cecil'in adamlarından aldığı bütün o mektupları okuyordum da."

"Ne harikalar, değil mi?"

"George'a göre, onu çok severlermiş," dedi Sebby, Daphne'ye garip gelen bir ses tonuyla. Sebby'nin bardağı ve sigarasıyla, nasıl davranılması gerektiğinin düzgün ve kusursuz bir simgesi olarak kaskatı duruşuna bakarken o öğleden sonra görür gibi olduğu şeyi, Cecil'i esas *onun* çok sevdiğini, adını korumak için her şeyi yapacağını bir kez daha gördü. Tatlı tatlı ama hınzır bir sesle dedi ki;

"Abim hakkında da harika mektuplar aldık. Ama sanırım zaten her zaman harika olmak zorundalar, değil mi? Hiç kimse mektup yazıp, 'Yüzbaşı Valance bir canavardı,' demez ki."

"Evet, doğru..." dedi Sebby seğirmeye benzer bir tebessümle.

"Kitabın adı ne olacak, sadece Şiirler herhalde?"

"Ya da *Toplu Şiirler* olabilir. Kayınvalideniz Şiir Çalışma-

ları olmasını tercih ediyor ama kocanız bunun Mrs Hemans'a göre bir şey olduğunu düşünüyor."

"Bu kez ben de ona katılıyorum," dedi Daphne. Sonra uzaktan uçaklarınkine benzer haberci bir homurtu duyuldu ve hemen ardından Mark ile Flo'nun araç tercihi olan kahverengi bir fırıncı minibüsü kükreyerek ve sarsılarak bahçe yolunda belirdi.

"Tabloları için çok işe yarıyormuş da!" Daphne kendini bir şeyleri açıklarken, neşeyle haykırırken ve bu geceye hiç hazır olmadığını hissederken buldu. Mark üzerinde her şeyi tamam ve gayet münasip bir smokinle minibüsten inince o kadar rahatladı ki içeri yeni girmiş olan ve bunu hiç beklemeyen George'u da, Madeleine'i de öptü. Arkalarındaki holde annesi, sonra şömineye bakan Revel, bir de kule pencerelerinin birinden başını çıkartan Eva Riley vardı. "Absürt!" diyordu Eva. "Mide bulandırıcı!" Evet, tam bir partiydi, artık tam gaz başlamıştı ve Daphne de oyunu bozmadan direksiyona geçmiş gibi davranıyordu — parti hız kazandıkça onun da biraz midesinin bulanması anlaşılır bir durum olurdu herhalde. Annesi usulca Clara'nın çok yorgun olduğunu ve yemeğini odasına istettiğini söyledi — Daphne böyle bir şeyin mutlaka olması, oturma planını bir kez daha değiştirmesi gerektiğini düşündü ama sadece Wilkes'a söyleyip bu işi halletmesini istemekle yetindi. Sonra da gidip bir cin daha aldı.

Mark'ın Eva Riley'yi zaten tanıdığı ortaya çıktı ki bu hem iyi hem de biraz rahatsız edici bir durumdu. O şen şakrak, insanı hafif ürküten tavrıyla "koca kız" ya da "Eva Tuğla" diyordu ona. Bu eski dostluk öteki konukların karşısında vitrine kondu, hatta biraz abartıldı. Onlardan başka hiç kimsenin şahsen tanımadığı birkaç ortak tanıdıkları vardı ve Mark sanki kibar bir geleneği taklit eder gibi, ısrarla orada olmayan bu müthiş insanlardan söz edip duruyordu: "Bizim Romilly ne âlemde?" diyordu, "Stella nasıldı?"

"Ah, gayet formundaydı," dedi Eva o ketum gülüşüyle, belki biraz da utanarak. Salonda öne çıkan tablosu Mark'ı yüreklendiriyor ve bir şekilde temsil ediyor, birkaç adım önlerinden giden vahşi bir kişilik olduğunu kanıtlayarak hepsine meydan okuyordu sanki.

Kendi partisini karısıyla annesinin titizlikle planladığı partinin pençesinden kurtarmayı başarmış olan Dudley önceki gün olduğu gibi etrafa tehlikeli bir neşe saçıyordu. Albay Fountain'ın gelişini bile haylazlık etmek için fırsat bildi. Albay içeriye buyur edilir edilmez, "Albay, General'i tanıyorsunuz," diyerek, ilk birkaç dakika adamcağızın ne yapacağını şaşırmasına neden oldu. Daphne, Albay Fountain'ı içmeyi seven deli dolu bir tip olarak hayal etmişti ama gerçekte tek kulağı Fransa'da sağır olmuş, havadan sudan sohbet etmeyi pek beceremeyen, sessiz, dünyadan elini eteğini çekmiş görünen bir adamdı. Adam kendini kibarca Louisa'ya teslim edip isimlerini aklında tutup tutamayacağından emin olamadığı gürültücü çocuklarla dolu bir partideki yaşlı bir amca gibi, onun yanında kaldı.

Şoförlerinin kullandığı arabayla en son gelen Strange-Paget'lar da salona buyur edildi. Dudley abartılı bir tavırla onları da selamladığında ekip tamamdı ama tam o sırada kapı tekrar açıldı ve yarım saatlik izinleri için aşağı indirilmiş olan çocuklar dadıyla birlikte kapıda belirdi. Bu hiç de iyi olmamıştı. Daphne dadının Dudley'ye, Dudley'nin de yüzünde ardında büyük bir öfkenin şekillenerek yoğunlaştığı o ifadesiz maskeyle ona baktığını gördü. Dadının olağan itaatkârlığına belli belirsiz bir isyankârlık karışmış gibiydi. Çocukların yukarıda kalmasının tercih edileceği bir akşamdı — ama aynı şekilde aşağıya inmelerinin de özellikle istenebileceği bir akşamdı. Dadı ellerini kaldırıp onları kalabalığın içine yollayınca, Daphne nadir görülen ve gayet utanç dolu bir üstlerine çekidüzen verme isteğiyle çocuklara doğru atıl-

dı. Bu ultra modern salonlarda saklanacak hiçbir yer yoktu. Çocuklar sevilmeyi, en azından ilgi görmeyi bekleyerek ötekilerin bacakları arasında koşturmaya başladı. Tabii ki Büyükanne Sawle buna her zaman hazırdı ve Revel onlarla öyle tatlı tatlı, kendi dengi gibi konuştu ki kendilerini birer yetişkin gibi görmüşlerdi herhalde. Çocukları olmayan Stinker ve Tilda, onlara hep merak ve biraz da korkuyla bakardı — ya da Daphne'ye öyle geliyordu. Bir kez daha onları kendi haline bırakması gerektiğini hatırladı.

Bir süre çok sevdiği Flo ile yaklaşan Fernham Panayırı ve Mark'ın Londra'da açacağı sergiyle ilgili bir sohbete dalsa da, alttan alta kendini hissettiren öbür sorumluluklarına sırt çevirdiği hissi yakasını bırakmadı. Etrafa bakındı: Her şey yolunda gidiyor, Corinna albaya şirinlik yapıyor, Wilfie de George ve Sebby Stokes ile madencilerin grevini tartışıyordu. Flo'yu annesiyle tanıştırınca, ikisi çok geçmeden *Yüzük*'ten söz etmeye başladı; Flo geçen yıl Beyrut'a gitmişti ve Daphne annesinin bu konudan söz etmenin beklenmedik keyfine hazırlanışını izledi. "Sevgili dostum Mrs Kalbeck ile tanışabilmenizi dilerdim," dedi Freda, "şu anda yukarıda! Savaştan önce birlikte Beyrut'a gitmiştik." Hemen ardından opera şarkıcılarının isimlerini sıralamaya başladılar ama Freda bir ismi söyler söylemez şüpheye düşüyordu. "Madam Schumann-Heink ile tanışmaktan büyük bir heyecan duymuştuk," dedi Freda, "Norn'lardan birini oynuyordu sanırım." Tam o anda salonun öteki ucundaki piyanodan gelen sessiz ama çok kritik bir arpej duyuldu. Ardından, öylesine seçilmiş ve hâlâ prova için çalınıyormuş hissini yaratsa da, Daphne'nin günlerdir çok beğenmiş gibi davranarak numara yaptığı, insanı çılgına çeviren o küçük melodi geldi. "Of, hayır...!" dedi Dudley, keskin ama neşeli, konuşmaların yarattığı uğultunun üstüne çıkan bir ses tonuyla. Bütün başlar gülmeye hazır, yarı şaşkın bir tavırla oraya döndü. Wilfie piyano-

nun yanına gitmiş, cezalandırılan bir çocuk gibi anlamlı bir edayla, sırtı salona dönük durmuştu. Madeleine ile George, onlara özel bir sürpriz olduğu için, neredeyse kendi çocuklarını sahneye çıkarmış bir anneyle babanın yüz ifadesiyle, piyanonun yakınına gitmişlerdi ama ötekiler önceden yapılmış planların ve verilmiş sözlerin tavizsiz uygulamaya geçirilmiş olduğundan bihaberdi. Louisa gülünç bir şekilde yüzünü ekşitmiş, Albay Fountain'ın sağlam kulağına Sir Edwin'in müziğe karşı ne kadar duyarlı olduğunu anlatıyordu. Sohbet bariz bir rahatlamışlık havasıyla yeniden canlandı. Sonuçta kırk yıl boyunca hiç dokunulmayan piyano bu süre zarfında uzun püsküllü velur bir örtünün altında gizli kalmış, işe yarar ya da dekoratif amaçlı her çeşit eşya için sağlam bir zemin olmuştu ve o zamanlar birileri bir akşam yemeğinden sonra tuşların üstünü açıp şaka kabilinden kısacık bir melodi çıkarmaya çalışsa, üst üste yığılmış kalın kitaplarla saksılı bitkilerin ve çerçeveli fotoğrafların sergilendiği o arenanın altından yılların ihmal edilmişliğiyle öyle bir zangırtı çıkardı ki, artık buna müzik demeye bin şahit isterdi. Ama şimdi Corinna o parçanın başını, dinginliğiyle insanı aldatan giriş bölümünü çalıyordu işte... "Bu gece olmaz evladım," diye seslendi Dudley salonun öteki ucundan, yine mizah yollu ama kesin, anlaşılmayı bekleyen bir sesle — Mark'a dostça sırıttı. Wilfrid piyanonun önündeki küçük bir alanı boşaltmış, resmi bir memurun ya da kapı görevlisinin kafayı takmış tavrıyla, insanlara geri çekilmelerini söylüyordu. Babalarının emrini anladıklarının zannedildiği bir anlık bir sessizlik oldu ama Corinna gayet kendinden emin bir tavırla, bunu performanslarının saygıyla beklendiği şeklinde yorumlayarak, "Mutlu Kanguru" şarkısına canlı bir giriş yaptı. Uç ölçü sonra, Wilfrid düzene ve kadere kendini unutarak teslim olmuş bir yüz ifadesiyle, tabii ki yere çömelip olabildiğince uzağa sıçramaktan ibaret olan dansının ilk birkaç adımını yapmaya

başladı. Konuklar içkilerini koruyarak, ürküntü dolu ama dostça küçük çığlıklar atarak, kimileri buna izin verilmemesi gerektiğini düşündüklerini açıkça belli ederek geri geri kaçtı. Stinker farkında değilmiş gibi yüksek sesle konuşmaya devam ediyordu — "Söylediği müthiş zekice şeylerden biri de..." — ama Dudley içkisini bırakıp paldır küldür salonun öteki ucuna doğru giderken yüz ifadesi taşlaşmış, çocuklara diktiği gözleri dizginlenemez duygularla dolmuştu çoktan. Piyanonun başında durup, aslında gayet usulca dedi ki, "Bu gece olmaz dedim."

"Ama baba, bu gece demiştin," diye şımardı Corinna, çalmaya devam ederek.

"Bu gece de olmaz diyorum! Emirler değişti!" — ve albaya aslında kontrolünü yitirmediğini göstermek için havlar gibi bir kahkaha attı Dudley. Daphne uzun adımlarla ilerledi — Corley hakkında işte bunların konuşulduğunu, Dudley'nin zamanında çok değiştiğinden, eve tuhaf tuhaf tiplerin, ressamlarla yazarların girip çıktığından, artık tımarhaneye döndüğünden söz edildiğini biliyordu.

Freda, "Belki şimdi olmasa daha iyi hayatım," diyerek dantel manşetin örttüğü elini torununa doğru uzatırken, Dudley aniden krizin odağına dönüşen yüzünü korkunç bir şekilde ekşiterek ikisinin de üzerine eğilip yumruklarını tekrar tekrar klavyenin tiz şıngırtılar çıkaran tarafına vurdu ve yarattığı etkiden çılgına dönüp dirseğiyle Corinna'yı tabureden ittikten sonra tekrar tekrar daha titreşimli ve kızgın oktavlara geçirdi. Sonra da kapağı çarparak kapadı.

Daphne usulca, "Gelin haydi," diyerek ellerine yapışan çocukları salondan çıkardı. İşte, dadıya şimdi ihtiyacı vardı ama o da ortalarda yoktu. Sonra annesinin de peşinden geldiğini gördü ki bir bakıma bu hoşuna giderdi ama Dudley Valance ile, bir barbarla evlendiği için, ifade edilmeseler de korkunç acıma ve sitemler havayı gerecekti. Corinna'nın du-

dakları titriyordu ama yanında uygun adım yürüyen Wilfrid düzenli olarak hıçkırmaya başlamıştı bile.

Daphne üç dakika sonra salonda döndüğünde toplu bir tamir çabası gösterilmişti. Çocukların iyi olduğuna dair bir şeyler mırıldandı — alttan altta bariz ve ürkek bir "Dudley ile aykırı düşme isteksizliğiyle" çevrili güçlü bir destek dalgası hissetti. Albay, "Şeytan çekiçleri, ha?" diyerek pat pat koluna vurdu. Daha önce de benzeri olaylara tanıklık etmiş olan Mark ile Flo ve S-P'ler her şeyin kontrol altında olduğunu göstermek için atıcılıkla ilgili gayet sıkıcı bir sohbete girişmişti. Dudley ise asla haksız olmayan bir adamın alıngan güler yüzlülüğüyle, doğal diplomasi yeteneğiyle onu biraz da olsa yüreklendirebilen Sebby Stokes ile konuşuyordu. Hiçbir Valance'ın hiçbir şey için asla özür dilemeyeceği ortadaydı. Louisa bir şey demese de, Daphne her zamanki gibi onun dile getirilmeyen düşüncelerini okuyabiliyordu, sonra albaya uygun düşeceği gibi açık bir dille, "Bizim çocukları akşam altıdan sonra hiç görmeyiz de," dediğini duydu. Daphne en çok üzülen kişinin yemek başlayıncaya kadar salona dönmeyen annesi olduğunu biliyordu. Yapılacak en iyi şey sert bir içki içmekti. Birkaç dakika sonra da partinin ürkek bir neşelenişle yeniden canlandığını fark etti.

Yemek salonuna girdiklerinde, neler olduğunu bilmediği için nefesini tutmuş, yarı tetikteliğe çalan anlamsız bir neşe içindeydi Daphne. Akşamın çılgın atmosferi hepsini ele geçirmeden önce Albay Fountan'ı oradan çıkarsa iyi olacağını düşünmüştü. Balık servis edildikten sonra lafı hiç dolandırmadan albaya Cecil'i sordu ve sözlerinin ani bir genel sessizlik içinde eşkin gidişini duydu — o ses kendi sesi değildi sanki. Masanın ortasında, Louisa'nın sağında oturan albay bir çeşit brifing verir gibi konuşurken hevesle, âdeta meydan okuyarak masadakilere bakıyordu. Ona bakanlar yüzüne ciddi ve tedirgin bir ifade yerleştirmiş, gözlerini önündeki gümüş

tuzluğa dikmiş olan Louisa'yı da izlerken buldular kendilerini. Şükürler olsun ki, albay Cecil'in ölümünü değil, ateş altında üç yaralı adamını geri getirerek Askeri Haç'ını kazandığı o meşhur olayı anlatıyordu. Albay tuzluğu Almanların makineli tüfek mevzi olarak işin içine katıp, büyük sözlerle olayın ana hatlarını çizdi. Daha sonra detaylarını anlatırken ketum tavrı yüzünden daha da yücelen bir onurlandırma ve bir inanç hissi vardı sesinde ama Daphne —herhalde masada oturan başkaları da— artık bunu onlarca benzeri olaydan pek de ayırt edemediğini sezerek hayal kırıklığına uğradı. O zamanlar Louisa'ya harika bir mektup yazmış ve elbette madalya için Cecil'i o önermişti ama şimdi kurduğu cümleler on yıl önceki anlatımlarına çok yakındı. Belki Dudley ile Mark, daha önce de benzeri "şovlarda" bulundukları için, daha canlı hayal edebiliyorlardı. Albay Fountain konuşurken, Daphne'nin gözleri odada gezindi. İlk tanıştıkları günden itibaren, Cecil ile en çok özdeşleştirdiği oda buydu ve köşeli aynalarla tepedeki jöle kalıbı kubbelerin altın varaklarına vuran mum ışığıyla, şu anda en egzotik halindeydi. Öteki uçta, elektrikli bir lambanın ışığı altında, Raphael'in yaptığı kepli genç adam portresi asılıydı. "Nasıl yaptı, hiç bilmiyorum," dedi albay. "Sis tamamen açılmış sayılırdı — fazlasıyla göz önündeydi."

Daphne yemek salonunu Revel'ın da kendisi kadar sevdiğini biliyordu ve hiç acele etmeden bakışlarını ona yöneltince, Revel da anında hissetmiş gibi gözlerini kaldırıp ona bir bakış attı.

Yemeğin geri kalanı üst üste açılan üç şarabın bulanıklığıyla geçti ama Dudley, daha sarhoş olsa da, dağıtmamayı daha iyi beceriyordu. Daphne, Revel'a açık açık bakacağı anların sayısını en aza indirgemeye karar vermiş, çok geçmeden onun da benzeri bir karar almış olduğunu hissetmişti — eğlenceli bir durumdu bu ama sonradan garipleşmeye başla-

yacağını sezdi. Sebby'ye haliyle madencilerle ilgili bir hayli soru soruldu ve verdiği cevaplar pek bir şey açıklamadan bir krizin ortasında olunduğu izlenimini edinmelerini sağladı. Bu durum herkesten çok Mark'ı rahatsız etmiş ve Sebby'ye karşı açıkça tavır almasına neden olmuştu. Mark masayı Reading'deki bir kasap dükkânının arkasında büyümekle ilgili gereksiz bir laf salatasına boğmuş ya da laf salatası gibi görünen anlamlı şeyler söylemiş, sonra bunu söyleyebilecek tek kişi olan Dudley, "Mark dostum, senin dezavantajlarına sahip olmadan büyüyen insanları hor görmemeyi cidden de öğrenmen lazım," diyerek herkese bu hakkı verince, bütün masayı koca bir kahkaha tufanı sarmıştı. Daphne için bu evliliklerinin unutamadığı ilk günlerinin, Dudley'nin onu içine atabileceği haz dolu esrikliğin ve sırf mutluluk dolu beklentinin benzeri bir şeydi. Dudley mum ışığıyla ve kendi yakışıklılığına duyduğu güvenle etrafa ışıklar saçıyordu. Sonra yeniden uyanan arzusunun Revel'ın birisinin tutmasını bekler gibi gevşekçe masa örtüsünün üstüne yayılmış ince ressam parmaklarına odaklandığını hissetti Daphne. Sonra da ne olduğunu anlamadan hanımların çekilme zamanı geliverdi — buna rahat ama kararlı bir şekilde ön ayak olurken, böyle bir gecede, kendini hâlâ kayınvalidesinin haklarını gasp eden acemi bir çaylak gibi hissediyordu.

Beyler de geldiğinde, Albay Fountain'ın şoförü hizmetkârların yemek odasından alındı — hiç zaman yitirmeden Aldershot'a dönüyorlardı. Daphne onu kapı önünden yolcu ederken, kendini feci çakırkeyif ve tutarsız hissediyordu. Albayın elini iki elinin arasına alarak sıktı ama aklına söyleyecek hiçbir şey gelmedi. İhtiyar delikanlı biraz hayal kırıklığı yaratmıştı ama ne yapacağını bilemez bir halde olsa bile kendilerinin de onu hüsrana uğrattığını hissedebiliyordu.

Salona döndüğünde bir oyun oynamaktan söz edildiğini gördü. İstekli olanlar heveslerini bastırmaya çalışıyor, isteme-

yenler oyun bozanlık etmeden belki de oynayabilirmiş gibi davranıyordu. Zamanı boşa harcamaktan nefret eden Louisa, British Legion kermesi için bir mendilin kenar dikişlerini yapıyordu. "Bu ne?" dedi, ilmeği atarken burnunu kırıştırarak.

"Hım, bilmem ki," dedi George, Daphne'nin çocukluğundan beri çok iyi bildiği, heyecanını gizleyen o yüz ifadesi, oynamaya lütfettiği takdirde mutlaka kazanacağını ima ederek herkesi uyaran o havalı gülüşüyle.

Louisa, "Savaştan önce," diyerek Sebby Stokes'a anlatmaya girişti, "her seferinde saatlerce Bu Ne oynardık. Dudley ile Cecil tavşanlar gibi kapışırlardı. Cecil daha çok bilirdi tabii."

"Cecil müthiş zeki biriydi anne," dedi Dudley. "Ama tavşanların genel kültürleriyle meşhur olduğunu pek zannetmiyorum, ne dersin...?"

"Peki ya belirteç oyunu," dedi Eva, "çok eğlencelidir."

"Ah evet, belirteçler," dedi Louisa, onlarla geçmişteki nahoş bir karşılaşmasını hatırlar gibi.

"Hangileriymiş onlar?" dedi Tilda.

"Bilirsin hayatım, mesela çabucak ya da... ya da *tatlı tatlı*," dedi Eva.

"Bir şeyi sözcüğün anlattığı şekilde yapmak zorundasın," dedi Madeleine isteksiz bir sesle.

"Bayağı eğlenceli olabilir," dedi Revel, Daphne'ye tatlı ama kararsız bir tebessüm yollayarak: "bir şeyleri nasıl yaptığınızla ilgili."

"Ah *anladım*..." dedi Tilda.

Daphne oynayabileceğini hissediyor ama Louisa'nın herhangi bir taşkınlıktan ya da başarılı olmak için mizah yeteneği gerektirecek herhangi bir şeyden hoşlanmayacağını biliyordu. Belirteç oyununu bir kez çocuklarla oynamışlar, Louisa *nadiren* sözcüğünü seçerek hepsini şaşkına çevirmişti. İşte şimdi de yapacağını yapıyor, "Mızıkçılık etmek istemem

* Eski ordu mensuplarına yardım amaçlı çalışmalar yapan kurum. (ç.n.)

ama herkese iyi geceler dilersem, umarım beni bağışlarsınız," diyordu. Erkekler ayağa fırladı, koro halinde üst üste binen sıcak iyi geceler dilekleri, gamsız tasasız itirazlar duyuldu, bütün bunların ortasında Sebby usulca okuması gereken kâğıtlar olduğunu, Freda da ne yazık ki Dudley'ye yaltaklık eden bir tebessümle ne kadar harika bir gün geçirdiğini söyledi. Daphne de özür diler gibi bir havayla merdivenin başına kadar onlarla gitti ama yatmaya çıktıkları için minnettardı tabii.

Herkes birer içki daha içerken, oyun oynama fikri hâlâ havada asılı kalmıştı. Madeleine tehlikeyi savuşturmak için zorlu bir çabaya girişerek boş boş konuşmaya başladı. Tilda, Komşum Dilenci oyununun kurallarını bilen kimse olup olmadığını sordu. Sonra Dudley zili çalıp Wilkes'ı çağırdı ve otomatik piyanoyu çıkarmasını söyledi, biraz dans edeceklerdi. "Ah, çok eğlenceli," dedi Eva, sigara dumanının ardından şöyle bir sırıtarak.

"Konuklarım için bizzat bir şeyler çalacağım," dedi Dudley. "Gayet normal."

"Bir de halı var..." diye mırıldanarak umurunda değilmiş gibi omzunu silkti Daphne, çünkü Dudley'nin umursamasını sağlamanın tek yolu buydu.

"Evet, halımı unutma!" dedi Eva.

"Hole çıkarılsın Wilkes," dedi Dudley.

"Nasıl isterseniz Sir Dudley," dedi Wilkes, konukların eğleneceği düşüncesiyle duyduğu tatlı keyfin içine bir kaygı titreşimi de katmayı başararak.

Otomatik piyano sığır geçidinde dururdu. Dudley az sonra Robbie'nin tekerlekli piyanoyu adamlardan biriyle meşe kaplı geniş zeminin üstünde haldır haldır itişini izlemek için hole çıktı. O da geçide girdi ve kucağına doldurduğu rulolarla birlikte geri döndü, yüzünde samimi bir heyecan ve alaycılık karışımı, vahşi bir ifade vardı. O anda gecenin pamuk ipliği-

ne bağlı olsa bile birazına sahip olduğu kontrolünü de yitirdiğini anladı Daphne — acı ve rahatlama karışımı tanıdık bir hisle pes etti.

Rulolarda iyi bilinen parçalar, fokstrotlar falan vardı; bir-iki tanesi Paderewski'nin özel olarak yaptığı, güya Chopin'in kendi eserlerini çalacağı gibi çalan kısa parçalardı. Dudley bunları bir tek o aptal, saçları havalarda uçuşan virtüöz taklidine fon müziği olarak kullanırdı. Sarhoş sarhoş konsantre olarak, onlar için hazırladığı sürprizi düşünerek, kendi kendine ve çocukça bir hayranlık duyduğu makineye gülerek piyanoya bir rulo taktı. Sonra oturdu, başını geriye attı ve pedala basmaya başladı — çıka çıka daha önce binlerce kez dinledikleri, yerine geçecek daha büyük ve daha iyi bir şey çıkmadığı takdirde Daphne'nin beynine kazınmış olduğunu çok iyi bildiği fokstrot çıktı. Görünmez parmaklar altında inip kalkan tuşların neredeyse tehditkâr bir havası vardı.

Dudley kadar sarhoş olan Mark hemen Daphne'ye yapıştı ve canlı adımlarla sendeleyip şimi dansı yaparak holü bir baştan bir başa geçtiler: Daphne, Mark'ın sıcak ama kişisel olmayan ilgisini karşı cinsten birinin ilgisi olarak algılarken, ikisinin de gülmekten nefesi kesildi ve Mark masaya bayağı sert çarpıp düşecek gibi oldu ama yine de Daphne'yi bırakmadı. Daphne kendini Mark'ın elinden kurtarıp etrafa bakındığında, Madeleine piyanonun arkasında düşürdüğü bir şeyi arar gibi iki büklüm olmuş resmen saklanıyor, George meraklı ve hınzır bir sırıtışla Dudley'nin piyano çalışını över gibi yapıyor, Dudley ise bunu ısrarla görmezden geliyordu. Aslında Revel ile dans etmek isterdi tabii ama o, Daphne'nin anladığı kadarıyla, makul davranarak elini Flo'ya uzatmış, onunla birlikte büyük bir özgüvenle, holdeki koltuklarla saksı altlıklarının ve büyükbaba saatinin yarattığı çeşitli tehlikeleri büyü yaparcasına savuşturarak uzaklaşmıştı. Daphne onları yan gözle izlerken, Revel'ın Flo'nun omzu üstünden hiç gizle-

meden, her şeye rağmen oldukça özel bir şeyler çıkarmasına olanak sağlayacak bir şekilde gülümsediğini gördü. Rulo bitince, Dudley hemen yeni bir şey bulmak için ayağa fırladı ve her zaman çaldığı öteki fokstrotu seçtiği anlaşıldı. Hiç müzik kulağı yoktu ama bu iki parçaya, en azından onları müzikten anlayan birinin bu şarkıları da mutlaka seveceğini ima eden anlamlı bakışlarla çalmaya saplantı derecesinde takmış vaziyetteydi. Böylece Daphne haşarı bir kararlılıkla Stinker'ın elinden tuttu ve birlikte ilerlerken adamcağız Daphne'ye çarpıp durmaya, arada üstüne çıkmaya, nefes nefese "Ah, sevgili kızım, bana göre fazla hızlısın..." demeye başladı. Çok geçmeden, pedala basarken bir yandan da avaz avaz şarkı söylemeye başladı Dudley, "Ah, evin ışıkları! ... evin ışıkları! benim evimin ışıkları!"

"Bu nedir?" diye bağırdı Stinker omzunun üzerinden, bir cesaret kıvranarak dans etmekten kurtulmaya çalışırken.

"Ne? Bu kadar kültürsüz olamazsın. Bu abim Cecil'in yazdığı harika bir şarkıdır" — ve sözleri yerli yersiz ritmin içine yedirerek pedala basmaya devam ederken, bir süre sonra gülmekten yanaklarından yaşlar süzülmeye başladı. "Galber Gölü"nün koca inekleri tepesinden bön bön ona bakıyordu. Bu rulo da bitti.

"Aman Tanrım, bütün bunlardan sonra müthiş sıcakladım," dedi Stinker ve harikulade eğlenceli zaman geçirdiğine dair abartılı bir şeyler mırıldanarak gerisingeri salona çark etti. Temkinli şıngırtılar ve tıkırtılarla birlikte gazoz makinesinin boğuk iç çekişi duyuldu, sonra otomatik piyano tekrar çalmaya başladı. "Haydi gel Stinker!" diye bağırdı Dudley, "en sevdiğin şarkı başladı, 'Hickory-Dickory Rag'!"

Tilda olağandığı bir neşeyle, "Haydi Stinker!" diye bağırınca, herkes biraz gülüp, sonra hemen ona katıldı, "Haydi, başlıyoruz!" — Flo çoktan ortaya atılmış dönerken, Eva erkek rolüne geçip onun omuzlarından tutarak canlı adımlarla

yürütmeye, başını herhalde kendi icadı olan yeni bir figürle tavuk gibi yukarı aşağı oynatmaya başladı. Belli belirsiz birbirine çarpan kolyelerinin şıkırtısı duyuluyordu. "Ah!" dedi Tilda, "Aman Tanrım!" Gözlerini faltaşı gibi açıp Daphne'nin daha önce hiç görmediği bir gülüşle, aynı hazzı paylaşıp paylaşmadıklarını anlamak için sırayla ötekilere bakarak yanlarına gidişinde dokunaklı ve komik bir hava vardı; yüzünde geniş ama hafif gergin bir tebessüm olan George'a neredeyse fettan bir bakış atıp nasıl yaptıysa birdenbire kolunu kendi koluna geçirdi ve birlikte ilerlemeye başladıklarında, Tilda kasten ufak geri adımlar atarken, George da, "Eyvah!" ve "Aman!" nidaları eşliğinde, rastgele ona ayak uydurmaya çalıştı. "Of, haydi gel artık Stinker!" diye bağırdı Dudley yine, dik bir yokuşu tırmanan bisikletçiler gibi pedallara basarak, yüzünde çılgın ve amansız bir sırıtışla. "Stinker!" diye bağırdı Mark da, "Pabucu yarım!" Ama Stinker bütün bu çağrıları duymazdan geldi ve Daphne az sonra onun elinde büyük bir bardakla ağır ağır pencerenin önünden geçip biraz da olsa daha güvenli olan bahçede gözden kaybolduğunu gördü.

Dans bittiğinde Flo, "Haydi hep beraber dışarı çıkıp biraz hava alalım," dedi. Daphne herkesi dolaşarak bir an için onda duraksayan, sonra düşünceli davranarak yan tarafa kayan bir tebessümle, "Ah, iyi fikir," diyen Revel'a kaçamak bir bakış attı. Herkes ön kapıya hücum eder, hatta itişip kakışırken, çoktan bahçe yoluna çıkmış olan Mark'ın, "Buradayız çünkü buradayız çünkü buradayız çünkü buradayız," diyerek gür bir sesle "Auld Lang Syne"ı söylemeye başlaması Daphne'ye kabalık gibi geldi ama Dudley ile ikisinin sarhoşken söyledikleri öteki asker şarkılarından, mesela "Düşkünler Evinde Noel Günü"nden, yani ikinci olarak söylemeye başladığı şarkıdan, yine de daha iyiydi.

"Mark'a susmasını söyler misin," dedi Daphne, ne demek istediğini anlamış görünen Flo'ya. Durgun bir gecede söylenen her şey Louisa'nın odasından duyulurdu.

Hâlâ biraz nefes nefese olan George, neşesinin kayınbiraderini ezip geçmesine izin vererek, "Geliyor musun Dud?" dedi.

"Ha...? Ah — hayır, hayır," dedi Dudley taburesinde dönüp içkisini almak için tekrar geri dönerek. "Hayır, hayır — siz çıkın. Ben kalıp biraz okuyacağım"

"Ah..." dedi, hâlâ nefes nefese olan ve çok eğleniyormuş gibi görünen Tilda. Dudley yüzünde sabitlenmiş olsa da çoktan kaybolmuş bir tebessümle ayağa kalkarak yanlara doğru sendeleyip gerisingeri taburenin ucuna düşünce, tabure çıplak zeminde altından fırlayıp gitti — düşerken klavyenin ucuna doğru bir hamle yaptı, George yana sıçrayarak uçan kesme cam bardaktan kurtuldu ve Daphne öne doğru atılsa da, sanki tehlikeli davranan başka birisiymiş gibi, "Dikkat et!" diye öfkeli bir haykırışla arkaüstü yere kapaklanan George'un ancak dirseğinden tutmayı başarabildi. "Ah!" dedi Tilda bir kez daha. George birkaç saniye boyunca yere serili kaldıktan sonra tek elinden destek alıp sabrı taşmak üzereymiş gibi yere bakarak Ölen Galyalı gibi doğruldu ve yardım istemek için mi yardımı reddetmek için mi yaptığı anlaşılmayan bir hareketle öteki elini havaya kaldırdı. Daphne kendini panik ve acıma hissiyle nefesini tutarken, çocuksu bir neşeyle kıkırdamamaya çalışırken buldu.

Dudley, "Tamam, gayet iyiyim ben," diyerek üzerinden hâlâ atamadığı o asker tavrıyla, ustaca bir hareketle ayağa fırladı ama dengesini bulmadan önce bir an sendeledi. Acı dolu bir irkilişi bütün olanlara karşı atılan alaycı bir kahkahanın ardına gizledi. Gömleğinin önü ve yakası viskiyle ıslanmıştı.

"Emin misin kocamış kurt?" dedi George. Dudley ona cevap vermeden, yüzüne bile bakmadan, kararsız bir ağırbaşlılıkla holü geçip kapıyı sonuna kadar açarak sığır geçidinde gözden kaybolunca, kapı gürültüyle hareket ederek arkasından kapandı.

"Siz çıkın," dedi Daphne ötekilere. Bildik bir kararlılıkla Dudley'nin peşinden gitti ama kararlılığın ardında bunun sadece bir tekrar olmadığına, çok daha kötüye gitmekte olduğuna dair yeni bir hissin karaltısı da vardı.

Onu tuvalette buldu, doğrulurken üzerinden sular akan yüzü insanı korkutacak kadar kırmızıydı. Boğazı sıkılmış gibi şakaklarındaki damarlar çıkmıştı. Ama yüzünü kurulayıp saçlarını geriye yatırdıktan sonra yüzünün rengi geldi ve neredeyse normal görünmeye başladı. Daphne boş yere çeşitli serzeniş cümleleri ve öneriler düşündü. Onun nemli havluyla yakasını silişini ve her zamanki gibi havluyu yere atışını izledi. Sonra aynadan ona gülümsediğini, Daphne'nin gözlerini kendi gözlerine kenetlerkenki o anlık şüpheyi, düşünmeksizin yaptığı o eski numarayı yine yaptığını gördü. "Of, aman Tanrım, Duff" — dönüp Daphne'ye doğru sendeledi, dişleri ıslak ve parlak, kollarını sımsıkı beline değil omuzlarına sararak tekrar tekrar öpmeye, bir yere ulaşmaya çalışır gibi dudaklarını ezip dilini ağzına sokmaya başladı, ona verebildiği bir şey var mıydı, bilmiyordu Daphne: Kendisinin bu işten tek kazancı bir dizi bileşik rahatsızlık, içkinin ve puroların yüzüne üflenen ekşi kokusuydu. Bunu kim bilir ne zamandır yapmamıştı, hâlâ seviştikleri günlere yapılan kısacık, vahşi bir ziyaret gibiydi. George geri çekilip onu hafifçe, cesaret verir, eski ve iyi bir dostu sarsar gibi sarstı ve dönüp topallayarak, başı bir önünde, bir havada, unuttuğu bir işi yapmaya gider gibi, delilerin ve sarhoşların hiç konuşmadan anlaştıklarını zannettiklerinde takındıkları tavırla uzaklaşmaya başladı. "Haydi Duffel," diye seslendi omzunun üzerinden, holün kapısını açarken. Daphne olduğu yerde kalarak kapının bir kez daha arkasından kapanışını izledi.

"Ah, hayatım, Dudley bize katılmıyor mu?" dedi Eva, Daphne taş yola çıktığında.

"Hayır, yapamaz," dedi Daphne belli bir doyum hissiyle şalına sarınırken. "Geceleri dışarı çıkmıyor, biliyorsun."

"Ne, hiç mi?" dedi Eva. "Ne kadar garip..." Sesi cilveli ve şüpheli çıktığı için, ne zaman olabileceğini hiç bilemese de, Eva'nın Dudley ile birlikte gece dışarı çıkıp çıkmadığını merak etti Daphne.

"Bu konudan pek bahsetmez ama takıntılarından biri de budur."

"Ah, takıntılarından biri demek."

"Dud'ın dışarı çıkmaması mı?" dedi birden arkalarında bitip elini Daphne'nin beline — ikisinin de beline — atıveren Mark.

"Çıkmaz hayatım, sen de biliyorsun," dedi Daphne, sonra da Mark'ın gayet kasıtlı dokunuşunu bir anlığına yok saymaya çalışarak Eva için açıklamaya girişti: "Savaştan kalma bir şey, aslına bakarsanız. Aslında anlatmamam lazım ama..." — ve salon pencerelerinden düşen, sadece gölgelerin daha da derinleşmesine yarayan uzun ışık serpintilerinde görebildiği sert zeminli yolda tereddüt ediyormuş gibi kısa bir gösteri yaptı. "Çok iyi dostlarından biri savaş sırasında öldürüldü. Pusuya yatmış bir nişancı tarafından yanı başında vuruldu. O arkadaşının ölümünü ay ışığında gördüğü için, ay ışığına hiç dayanamaz."

"Aman Tanrım," dedi Eva.

Daphne durdu. "Ateş edildiğini duymuş ve çocukcağızın alnında kara bir çiçek açıldığını görmüş, sonra da çocuk ölmüş, yanı başında." Dudley'nin nadiren anlattığı, aslında karısı olarak anlatma hakkına sahip olmadığı hikâyeyi titreyen elini boğazına bastırarak anlatırken yüzüne gözüne bulaştırmıştı. Hem o dehşeti hem de olaydaki çarpıcı şaireneliği öylesine şiddetli hissetmişti ki Dudley'i koruyor mu yoksa ona ihanet mi ediyor pek anlayamamıştı — birbirinden ayırt edilemez bir şekilde ikisini de yapıyordu sanki. "Sonra da bildiğiniz gibi, Cecil geldi..."

"Ah, o da mı ay ışığında öldürülmüştü?" dedi Eva.

"Yo, hayır, ama bir nişancı tarafından, bağlantı oradan

geliyor," dedi Daphne. Başkalarının travmalarını hatırda tutmak zordu doğrusu.

Az sonra Mark yanlarından ayrıldı — onun ay ışığı altındaki yaban asması zincirlerinin arasında yürüyen Tilda ile Flo'yu habersiz yakalamak için yere çömelerek alçak çalı çitlerin arkasına koştuğunu gördü Daphne. Eva ile yalnız kalmayı pek istemiyordu, etrafa bakınarak yakınlarda George ile birlikte gülüştüklerini duyduğu Revel'ı arandı... ama yine de, bu iyi bir fırsat olabilirdi. "Biliyor musunuz," dedi, "tam anlayamadım, yani siz hiç anlatmadınız, *Mr* Riley'yi."

"Ah, hayatım..." dedi Eva, hem keyiflenmiş hem de utanmış, dumanlı ve sessiz bir kahkahayla.

"Fazla meraklı olduğumu düşünmeni istemem ama."

"Bizim Trev'i mi diyorsunuz...? Anlatacak pek bir şey yok."

"Yani, hâlâ hayatta, değil mi?"

"Ah, evet, şükürler olsun ki öyle... ama bilirsin, yaşı epey ilerledi artık."

"Anlıyorum," dedi Daphne. Ama Eva'nın kaç yaşında olduğunu bilen yoktu tabii. "Savaşta öldürülmüş olabileceğini düşünmüştüm de."

"Sağlığı gayet yerinde," dedi Eva. Ketum ama yine de heyecanlanmış görünüyordu. Sessiz bir fikir birliği içinde balıklı havuza giden yola dönerlerken çıplak göğüslü periler tepelerinde kollarını kaldırdı. Hiç renk yoktu ama bahçe ay ışığı altında gitgide daha çok renklenmenin eşiğine kadar geliyor, soluk kırmızılar ve morlar grilerin içinden her an ürkekçe beliriverecekmiş gibi görünüyordu. Daphne dönüp o gece fazlasıyla romantik görünen eve baktı. Onlar yürürken yalazlı ay da bir pencereden ötekine süzülüyordu.

"Demek: *Trevor*...." dedi Daphne az sonra. "Boşanmış falan da değilsiniz." Soruyu ısrarla sürdürmenin sinsice bir keyfi vardı ve içkiyi biraz da fazla kaçırmışken nezaket kurallarına pek takılmıyordunuz.

"Pek sayılmaz," dedi Eva, "hayır." Daphne adamla parası için evlenmiş olması gerektiğini düşünüyordu. Trevor Riley'nin bir çeşit küçük fabrikası olduğunu zannediyordu. Ölümüne sebep olmayı bırakın, belki de savaş onu servet sahibi yapmıştı. Eva'nın koluna girdiğini, öteki eliyle de uzun püsküllü şalını boynuna bir kez daha doladığını fark etti — ipeksi püsküllerin sallanırken yanaklarına değdiğini hissetti. Eva hafifçe ürperip Daphne'yi kendine doğru çekti. "Evliliğin çoğu zaman korkunç bir baş belası olduğunu düşünüyorum, ya siz?" dedi.

"Şey...! Bilmem ki."

"Hım?" dedi Eva.

"Evet, zaman zaman katlanılması gereken bir şeye dönüştüğünü söyleyebilirim sanırım."

"Aynen öyle," dedi Eva, sesinde bir kara mizah titreşimiyle.

"Trevor sadakatsizlik etti mi, bilmiyorum," dedi Daphne ve konuya bu kadar yaklaştığı için ürperdi. Eva herhalde ne diyeceğini düşünürken, görünürde dostça bir hava içinde yürümeye devam ettiler. Eva'nın kalçasına kadar sarkan, küçük bir heybeye benzeyen gece çantası her adımda üzerine çarpıyor, Daphne'nin bir hayli aklını karıştıran iç çamaşırının varlığı, Eva'nın vücudunun kolunun üst kısmına yaptığı sıcak baskıda belli belirsiz de olsa kanıtlanıyordu. Herhalde bir tek kaşkorse giymiş, sütyen falan takmaya gerek görmemişti... İnce trikoları içinde hiç beklemeyeceğiniz kadar kırılgan, narin ve kaygan görünüyordu.

Eva, "Sizi baştan çıkartabilir miyim?" derken eli Daphne'nin kalçasına değerek bir an aşağı indi. Sigara tabakasının sedefli kıvrımı ay ışığında bir hazine gibi parıldadı.

"Ah....! Hımm... eh, pekâlâ..."

Sonra çakmağının yağlı alevi parladı. "Sizi sigara içerken görmek hoşuma gidiyor," dedi Eva, tütünler çıtırdayarak yanarken.

"Ben de sevmeye başlıyorum," dedi Daphne.

"Haydi bakalım," dedi Eva ve hızını her şeyden çok karanlığın belirlediği adımlarla yürümeye devam ederlerken, kolunu dostça bir tavırla Daphne'nin beline attı.

Daphne, "Balıklı havuza düşmesek iyi olacak," diyerek biraz uzaklaştı.

"Keşke size güzel bir şeyler yapmama izin verseniz," dedi Eva.

"Nasıl, giymek için mi yani?"

"Elbette."

"Ah, çok zarifsiniz ama hayatta olmaz, " dedi Daphne. Evini dekore etmesine izin vermek başka şeydi, kendisi için bir şeyler tasarlamasına izin vermek bambaşka. Eva'nın ufacık tuniklerinden birini üstüne geçirip akşam yemeğine inerken ne kadar gülünç görüneceğini hayal etti.

"Giydiklerinizi çoğunlukla nereden alıyorsunuz bu aralar hayatım?"

Daphne sigara dumanlarının arasından küçük bir kahkaha attı. "Elliston and Cavell, çoğu oradan."

Eva da bir kahkaha attı. "Özür dilerim," diyerek ayartmak ister gibi tekrar Daphne'ye sokuldu. "Ne kadar büyüleyici görünebileceğinizi bilmiyorsunuz bence." Şimdi durmuşlar, Eva ay ışığının yarattığı perili ortamda onu gözden geçiriyor, tek eli Daphne'nin kalçasında, öteki, ateşi parlayan sigarayla birlikte, kolunun ön tarafından omzuna doğru çıkıyor, sigaranın dumanı yanlardan Daphne'nin gözüne kaçıyordu. Elbisesinin yumuşak kumaşını, Daphne'nin daha önce de süzerek baktığını hissettiği belinde topladı Eva. İkircikli ama neredeyse kayıtsız bir sesle, "Keşke sizi mutlu etmeme izin verseniz," dedi Eva.

Daphne boğazında dumanın verdiğinden apayrı, kaskatı bir hisle, "Artık dönmemiz gerek," dedi. "Cidden epey üşüdüm, çok özür dilerim." Aniden geri çekilip sigarasını yola

atarak ayağıyla ezdi. Evden gelen ışık çalı çitlerle araya giren öteki engelleri bulanık bir siluete dönüştürmüş olsa da havasını bozmadan geri dönebilmesi zordu, ay ışığı da zannettiği kadar dostça davranmıyordu. Dosdoğru çimenlerin üzerinden geçerken topuklarının toprağa battığını görüp sendeleyerek geri döndü ve garip yerleştirilmiş bir bordürün etrafından dolaştı. Gece vakti nereye gittiğini biliyormuş gibi davranarak komik duruma düşmek de gerginliğinin bir uzantısı gibiydi. Eva'nın da peşinden geliyor olması gerektiğini düşünüyordu ama omzunun üzerinden arkaya baktığında onu göremedi — aman, bir yerlerde oyalanıyor, planlar yapıyor, gecenin içine ince dumanlar üflüyordu herhalde. Daphne evin yanındaki yolun sert taşlarına bastı ve yanındaki bankta duran karaltının yana doğru kıvrıldığını fark ettiği anda biri elinden tuttu — "İçeri girme..."

"Ah, aman Tanrım! — kim o? Oh, Tilda..."

"Özür dilerim hayatım, kusura bakma..."

"Ödümü kopardın..." Tilda elini bırakmıyordu.

"Ne güzel bir gece, değil mi?" dedi canlı bir sesle. "Nasılsın?" Sonra da, "Arthur konusunda bayağı endişeliyim de."

Daphne bir an kimden söz ettiğini anlayamadı. "Ah, Stinker, evet... neden ki Tilda?" Kendini kısa bir süreliğine olacağını fazlasıyla hissettirerek bankın ucuna ilişirken buldu. Bir çocuğu başından savar gibi, ağza alınamayan Mrs Riley konusunu bir kenara itti. Tilda'nın ufacık beyaz yüzünde az önceki eğlenceyi unutmuş bir ifadeyle gözlerini ona dikmiş olduğunu gördü. İçkinin etkisi miydi bu? Tilda o kaygılı ruh haliyle Daphne'ye olağandışı haklar tanır gibiydi.

"Onu gördün mü?" dedi Tilda.

"Kimi...?" dedi Daphne, "Ah, Stinker'ı mı... bahçede dolaşmıyor mu, iyi olduğuna eminim... hayatım," dedi, Stinker'a Arthur demediği gibi, Tilda'ya da pek fazla hayatım dememesine rağmen. Tilda'yı öteden beri, örneğin, gençten sayılabile-

cek bir teyze gibi görmüştü; aptal, zararsız, hayatının sonuna kadar onun olacak biri.

"Bugünlerde çok garip, sence de öyle değil mi?"

"Öyle mi...?" Bu konuyu düşünmek aklına bile gelmezdi ama düşünecek olursa, Stinker'ın çok daha garip olmasını tercih ederdi Daphne.

"Ben aklımı mı kaçırdım? Sence başka bir kadınla görüşüyor olamaz, değil mi?"

"Stinker mı? Ah, tabii ki hayır Tilda!" Buna gülümsemek çok kolay ve sakıncasız bir şeydi. "Hayır, hiç zannetmiyorum."

"Ah! — güzel" — Tilda biraz da olsa rahatlamış göründü. "Senin bileceğini düşünmüştüm." İrkilip, tekrar gözlerini ona dikti. "Peki neden?" dedi.

Daphne kahkahasını bastırıp, "Stinker'ın sana taptığı o kadar belli ki Tilda," dedi. Sonra da belki biraz düşüncesizlik ederek, "Hem zaten kim olabilir ki?"

Tilda yarım ağız gülse de duraksadı. "Belki de böyle düşünmemin nedeni bizim, bilirsin işte..." Tam o sırada Revel Fransız penceresinden dışarı çıkıp alnını kırıştırarak gözünü yolda dolaştırdı ve herhalde seslerini duyduğu yere doğru baktı. Tilda'nın çocuk sahibi olmadıklarından söz ettiğini biliyordu Daphne.

Ayağa kalkıp nezaketsizliğini gizleyebilmek için bu sefer kendisi Tilda'nın elinden tutarak, "Haydi gel," dedi. Bu konudan daha fazla söz etmeye tahammülü yoktu.

"Ben burada oturup onu bekleyeceğim," dedi Tilda, neler olduğunu göremeden, içkiden ve kaygıdan hâlâ kendi âlemine dalmış bir halde.

Daphne, "Peki hayatım," derken kaderin onu hem özgür bıraktığını hem de kendine çağırdığını hissediyordu. Yolu neredeyse koşarak geçti.

"Ah, Duffel, hayatım," dedi Revel birlikte içeri girerler-

ken ve cümlesine devam etmeden önce beş saniye boyunca gülümsedi, "haydi çocukları uyandırmadan bir bakalım."

Böyle eğlenceli bir şeyi kendisinin daha önce teklif etmemiş oluşuna inanamıyormuş gibi, "Ah," dedi Daphne, "*tabii*." Gözleri Revel'a kenetlenmiş kıkırdarken biraz hüzünlenmişti. Kendisinin "Hickory-Dickory Rag" çalarken, iki kat yukarıda bile olsa, uyuyabileceğini hiç zannetmiyordu. Sonra da gerçek piyano yüzünden daha önce yaşanan ürkünç olay geldi aklına — bunu bir süreliğine unutabilmiş olması harika bir şey, bir lütuftu.

"Dudley yattı," dedi Revel kısaca, keyifli bir sesle.

"Anlıyorum." Bahçeden sonra salona girince gözleri kamaştı; üstelik yokluklarında güzelce toplanmıştı salon — her şey sürekli toplanıyordu. "Pekâlâ, içkin var mı?" dedi.

"Her limanda bir Porto şarabım var," dedi Revel, anlamlı bir şey söyler gibi.

Daphne, "Bence ben yeteri kadar içtim," diyerek tepsideki, bazıları dost, bazıları belki de fazla tanıdık olan, bir-iki tanesinden kaçınılması gereken şişelere baktı. Kendine bir kadeh daha kırmızı şarap koydu. "Ha, Tilda dışarıda!" dedi, Fransız penceresinin eşiğinde sendeleyerek, daha yeni içeri girmiş olan Stinker'a. "Görmemişsin." Stinker bir masaya dayanıp gözlerini ona dikti ama söyleyecek bir şey bulamadı.

Sığır geçidinde ve doğudaki arka merdivende önden giderken, Revel her sahanlıkta hafifçe omuzlarının ortasına dokundu. Şöyle bir baktığı yüzü düşünceliydi, haz beklentisiyle içeriden ışıldıyordu. Daphne saçmalayacak kadar heyecanlıydı. "Her yer arka merdiven, Mrs Riley olsa böyle derdi," dedi Revel'a.

"Aklındaki şeyin tam olarak bu olduğunu zannetmiyorum," dedi Revel sakin sakin, ve böylece bir adım atılmış, söylenemeyen birçok şey birdenbire su yüzüne çıkmış oldu. Daphne'nin kalbi küt küt atarken, aynı zamanda sanki nabzı-

nın hızlanışına karşılık, nabzının hızlandığını gizlemek ister gibi, üzerine tuhaf bir rehavet çöktüğünü hissetti. Dedi ki,

"Bizim Mrs Riley ile yaşanan en garip sahneyi sana hemen anlatmam lazım. Benimle seviştiğine kesinlikle eminim."

Revel umursamaz bir kahkaha attı. "Demek cidden de zevkli kadınmış."

Daphne bunun oldukça yüzeysel ama tabii ki çok tatlı bir söz olduğunu düşündü. "Hımm..."

"Ben de gözünü Flo'ya diktiğini sanmıştım çünkü Flo'nun biraz öyle bir havası var, değil mi?"

"Ben de düşünmüştüm ki..." — ama şimdi anlatamayacaktı ve bir hizmetçi üstteki sahanlıktan elinde şala sarınmış bir bebekle, hayır, bir sıcak su torbasıyla aşağı iniyordu. "Çocuklara karşı öyle iyisin ki," dedi Daphne, "seni gördüklerine çok sevinecekler," ve yanından geçen hizmetçiye başıyla dalgın bir selam vererek böylece her şeyin açıklandığını, aşağıda yaşanan korkunç şamatadan sonra ne kadar erdemli bir anne olduğunun etkileyici bir biçimde yeniden kanıtlandığını düşündü. "Yani, henüz uyumamışlarsa tabii!" İşaret parmağını havaya kaldırıp öptü ve abartılı bir temkinlilikle kapıyı açtı. Sonra arkasından gelen ışıkta, ikisi birden içeri girip Revel boğuk bir tıkırtıyla kapıyı kapatıncaya kadar odayı göremedi. Şimdi masanın üzerinde yanan soluk bir gece lambası yatakların ve duvarların üzerine koca gölgeler yığıyordu. "Yo, Wilfie, hayatım, sen uyumana bak," dedi Daphne. O havasız karanlıkta tam emin olamadan gözlerini kısarak oğluna baktı — kıpırdanıp homurdanmıştı ama belki de uyanık değildi... sonra da pencerenin yanında sırtüstü yatmış, yastığın üzerindeki başı geriye düşmüş ince ince horlarken o kadar tatlı görünmeyen Corinna'ya baktı. "Keşke şu halini görebilseydi," diye mırıldanarak, çok bilmiş kızını hüzünle tiye aldı Daphne.

"Keşke biz de kendimizi görebilseydik," dedi Revel. "Yani, sen beni görebilseydin keşke..."

Daphne, "Hım," diyerek geriye yaslanırken, omuzlarıyla neredeyse onun nerede olduğunu, sol elinin kendinden emin ama zarif bir hareketle yavaşça beline dokunup bir an orada kaldığını hissetti. "Hım... evet, işte buradalar!" — bir dans figürü yapar gibi, geri dönmeyi vadederek, yana doğru bir adım attı. Şarabından bir yudum alırken bardağının içine doğru mırıldandı. "Korkarım fazla güzel bir tablo değil." Revel'ın çocuklara bakmaktan belki de pek hoşlanmadığını düşünürken, zihninde bir dizi gereksiz özrün sıralandığını hissetti. Revel lazımlıktan gelen kokunun farkında olsa gerekti, Wilfie'nin sarı çişini görür gibi oldu Daphne. "Babaları hiç gelip bakmaz — uyurlarken yani — başka zamanlarda da mümkün olduğunca az — uykuda değillerken! — günün yirmi dört saati de tablo gibi görünemezler ya —" Başını iki yana sallayıp şarabından bir yudum daha alarak Revel'a döndü. Revel, Roger'ı, Wilfie'nin kahverengi ayısını alıp bir aile doktorunun cana yakın ve muzip bakışlarıyla elindeki yaratığa baktı: Sonra yine burnunu karıştırarak, aynı tebessümle, söyledikleri umurunda değilmiş gibi Daphne'ye baktı. Daphne'nin Dudley ile ilgili sözleri en üst kattaki odanın yarı aydınlığında asılı kaldı.

Daphne, Wilfrid'in küçük yatağının öteki ucuna gitti, kadehini başucundaki sehpaya koydu, gözlerini kısarak oğluna baktı ve kendini yatağın ucuna bıraktı. Babasının sade ve küçük bir karikatürüne benzeyen, sırf dudak ve gözlerden oluşan o geniş yüz. Dudley'nin daha demin sığır geçidinde onu öptüğünün, onun hakkında bütün bildiklerinin bir çocuktan, hiçbir şey görmeden sırtüstü yatan, tek yanağı gölgede kalmış, öteki gece lambasının ışığıyla parlayan ikisinin çocuğundan saklanması gerektiğini düşündü. Kocasını düşünmeyi hiç istemiyordu ama öpücüğü hâlâ orada, dudaklarında duruyor, onu rahat bırakmıyordu. Wilfrid'in tepeden ters dönmüş çarşafını usulca çekip düzeltti ve bir kez daha

çekti. Dudley insanı böyle tuzağa düşürür, vicdanını ele geçirir, en çılgın anlarında bile aslında bir taktik uygulardı. Sonra da tabii ona acır, yaralı, kederli bir adam olduğunu düşünürdünüz — vesaire. Wilfrid'in başı seğirdi, göz kapakları açılıp kapandı ve vücudunu aniden sağ tarafa attı, bir-iki saniye sonra küt diye tekrar sırtüstü devrildi, deliler gibi bir şeyler mırıldanıp yüzüstü döndü. Kötü rüyalar görüp bazen bir film anlatır gibi, şekilsiz tasvirlerle, komik bir ciddiyetle, rüyalarını o kadar sıkıcı bir şekilde Daphne'ye anlatırdı ki dinliyormuş gibi yapmaktan başka bir şey gelmezdi elinden. Rüyalarında Çavuş Bronson'ı gördüğünü iddia eder, Daphne buna hem hayıflanır hem de oğlunu belli belirsiz kıskanırdı. Wilfrid'in üzerine eğilip onu kendine saklar, ona ait olduğunu söylemek ister gibi kolunu yanına dayadı. "Revel Amca," dedi Wilfrid girişken bir sesle.

Revel da Wilfrid'e gülümseyerek, "Selam ahbap!" diye fısıldayıp Roger'ı güzelce yastığının yanına yerleştirdi. "Seni uyandırmak istememiştik."

Wilfrid, Revel'ı kayıtsız şartsız kabul eden gözlerle ona baktıktan sonra gözleri kapandı ve yutkunarak dudaklarını sarkıttı. İkisi birlikte ona bakarken yüzündeki mutlu ifade yavaş yavaş silindi, yüzü yeniden yumuşak ve anlamsız bir maskeye dönüştü.

"Sana nasıl hayran, görüyorsun," dedi Daphne, âdeta şikayet eden bir ses tonuyla, usulca gülerek. Çocuğun başı üstünden uzun uzun Revel'a baktı. Revel'ın güler yüzlü soğukkanlılığı bir anlığına ciddileşerek onunla oyun oynayıp oynamadığını düşünmesine neden oldu. Revel masaya gidip minik çocuk sandalyesini çekerek oturunca diz kapakları havada kaldı. Hayat hep bu ölçekte yaşanıyormuş gibi davranarak komiklikler yaptı. Çabucak bir şeyler çizerken gece lambası da onun yüzünde araştırma yaptı. Çizimine yoğunlaşmış gibi oyun yaparken bir tebessümün son ânı orada takılıp

kalmıştı sanki. Çocukların mum boyalarını bir ressamın isteyip isteyebileceği tek şey onlarmış ve mum boya konusunda bir uzmanmış gibi kullanıyordu. Sonra Corinna ötekilerden daha yüksek çıkan bir hırıltıyla kendi kendini uyandırıp doğruldu ve sınırsızca öksürmeye başladı.

"Anne, neler oluyor?" dedi Corinna.

"Sen uyu ördeğim," dedi Daphne, susturmak ister gibi dudaklarını büzerek, sevgi dolu ama hafiften tahammülsüz bir sesle. Çocuğun saçları darmadağın ve nemliydi.

"Hayır anne, neler oluyor?" dedi Corinna. Uyanıp odasında bu beklenmedik siluetleri gördüğü için öfkeli mi yoksa sadece şaşkın mı olduğu pek anlaşılmıyordu.

"Sessiz ol hayatım, yok bir şey," dedi Daphne. "Revel Amca ile size iyi geceler demeye geldik."

"Revel gerçek amcamız değil ki," dedi Corinna ama Daphne hatasını yüzüne vuracağı tek konunun bu olmadığını hissediyordu. Çocuğun korkunç tenkitçi bir damarı vardı, esas söylemek istediği şey annesinin sarhoş olduğuydu.

Revel küçük sandalyenin üstünde biraz dönerek omzunun üstünden arkaya baktı. "Çok rica etsek, acaba şu dansı hâlâ görebilir miyiz, diye soracaktık," dedi ama aslında bu pek de iyi bir fikir değildi.

"Ah, bunun için artık çok geç," dedi Corinna, karşısında taviz vermesini isteyen çocuklar varmış gibi, "çok geç." Kalkıp paldır küldür yürüyerek odadan çıktı ve tuvalete gitti. Daphne geri dönüp daha çok olay çıkarmasından, aklındakileri olduğu gibi söylemesinden biraz da olsa çekiniyordu. Herkes her düşündüğünü söyleseydi eğer... Şimdi Wilfrid tekrar gürültüye uyanmış, hiç uyumamış gibi yapan bir yetişkinin kaçamaklı yüz ifadesiyle onlara bakıyordu. Su tankından gelen tangırtılar ve girdap sesi kapı açılınca birdenbire yükseldi. Ama Corinna artık daha kendinde, belki daha uyanmış gibi görünüyordu. Gündüz kişiliğinin bir

parçası olan adaplı olma özeliğini şöyle bir sergileyerek yatağa döndü.

"Size bir şey okuyayım mı hayatım, sonra ikiniz de uyursunuz," dedi Daphne.

"Evet, lütfen," dedi Corinna ve uzanıp yan dönerek hem dinlemeye hem de uyumaya hazırlandı.

Daphne, Wilfrid'in yatağından ona bakıp, Corinna'nın kitaplarına bakmak için ayağa kalktı. Aslında sıkıcı bir durumdu ama az sonra yine uyumuş olacaklardı. "*Gümüş Tabak*'ı mı okuyorsun — o kitabı nasıl da severdim... ama ben senden bir hayli büyüktüm sanırım..."

Revel, "Al bakalım ufaklık," diyerek masadan kalkıp yaptığı resmi ışık vuracak şekilde Wilfrid'in önünde tuttu. Çocuk uykunun çekimine karşı kesin olmayan bir tebessümle resmi inceledi. "Şuraya koyuyorum, tamam mı?"

"Hım," dedi Wilfrid. Daphne resmi tam seçemedi, bir kuşun kocaman gagasını gördü.

"Altıncı bölüm," dedi Corinna. Ona resim yapılmadı diye bozulmuş muydu acaba? Belki yarın Revel'dan bir tane de ona yapmasını rica edebilirlerdi — hatta belki de bir portresini çizerdi...

"'Böylece Lord Pettifer,'" diye okudu Daphne loş ışıkta dikkatle, "'som altından arabasına bindi... sırma işli koyu kırmızı üniformalar giymiş iki yakışıklı uşak, yanları kırışık — *kalkık* — kocaman bir şapka takmış arabacı, kapılarına Mordenlı Pettifer'ların büyülü' — özür dilerim! — '*büyük* aile armasının işli olduğu arabanın başında bekliyorlardı. Kar usul usul yağmaya başlamış, bembeyaz ve yumuşacık kar taneleri bir an için dört siyah atın yelelerinde ve uşakların şapkalarındaki altın tüylerin üzerinde atılı — asılı — kalıyor' — ah, Tanrım, hatırlıyorum — Fransızcası nasıldı? — *panache*..." Kitabın kenarından, loş ışıkta karanlık bir sütun gibi görünen, belki de performansından biraz sıkılmış olan Revel'a baktı.

Sonuçta o bir tiyatro adamıydı; ama yüksek sesle bir şeyler okumak ne kadar alkollü olduğunuzu ele veriyordu. "'Pazar günü şafaktan önce döneceğim!" dedi Lord Pettifer. "Lütfen Miranda'ya söyleyin küçüğüm... kendini hazırlasın.'" Diyaloglara ne kadar duygu katması gerektiğinden emin değildi, zaten o anda Corinna'nın yatağından bir horlama geldi ve Daphne kızının ağzını açmış, çoktan uykuya dalmış olduğunu gördü. Bir ümit Wilfrid'e baktı ama o, neler olduğu hakkında hiçbir fikri olmasa da, gayet uyanık gözlerle Daphne'ye bakıyordu. "Neyse, ben birazcık daha okuyayım, tamam mı?" dedi Daphne. Sonra sesini alçaltıp bayağı bir bölümünü atlayarak Lord Pettifer'ın, küçüklüğünden beri hiç okumadığı, karlar altında yapılan Dover seyahatini okumaya başladı. Ne kadar matrak görünüyordu — bir yanı böyle okumak istemiyor, Revel aklını karıştırdığı için sürekli dili sürçüyordu ama devam ediyordu çünkü durmaktan korkuyordu. "'Uzaktan ıssız bir evin ışıklarını gördüler — bir daha asla dönemeyeceği,'" diye okuyup iki sayfa birden çevirerek bir an nereye geldiğini anlamaya çalıştı. Wilfrid'e bir göz atıp, kitapta neler olduğunu kendisi de hiç anlamadan okumaya devam etti. Wilfrid'in yüzünde şimdi anladığını söylemek ister, kibarca teşekkür eder gibi uzak bir tebessüm belirdi ve ışığa arkasını dönüp dizlerini yorganın altına çekince, Daphne bunu artık okumayı bırakabileceğini anlatan bir işaret olarak algıladı.

Tekrar koridora çıktıklarında, her şey daha acil ve daha beceriksizceydi. Daphne hemen harekete geçilmediği takdirde bir şeylerin aksi gidebileceğini, gecikme ve kararsızlığın korkunç utancıyla çiçeğin açmadan solacağını hissediyordu. Ama sonra Revel hafifçe ona sarıldı. "Yo," diye fısıldadı Daphne, "Dadı...!"

"Ah..."

"Aşağı inelim."

"Cidden mi?" dedi Revel. "Nasıl istersen." Daphne ilk kez

onu yaralayabileceğini, öteki incinmişliklerinin üstüne kendininkini de ekleyebileceğini hissetti ama irkilerek hafiften alnını kırıştıran Revel'ın yüzü onun için endişelenen bir ifadeye bürünmüştü bile.

"Evet, görürsün," diyerek çabucak Revel'ın yanağından öptü. Onu L şeklindeki üst koridordan döndürüp ana merdivenin başına getirince, kalkanları ve havaya kaldırdıkları ışık küreleriyle aşağı kadar uzanan o grifonlar mı her neyse, ansızın karşılarına çıkıp teatral bir ortam yarattı. *Göz önünde olmanın göz kamaştırıcılığı*, diye düşündü Daphne.

"Bunlar wyvern'lar," dedi aşağı inerlerken, "sanırım."

"Ah," dedi Revel cidden sormuş gibi.

İlk kattaki sahanlıkta duran dev aynada, bir hikâyenin kahramanları olarak, ışıktan gölgeye geçtiler. Daphne artık daha sakin olduğunu zannediyordu ama sonra fısıldayarak dedikoduya başladı, "Şekerim, Tilda Strange-Paget'ın söylediklerini sana mutlaka anlatmam lazım" — dikkatle etrafa bakındı — "Stinker'la ilgili!"

"Ah, evet," dedi Revel araba süren biri gibi tam dinlemeden.

"Söylemem doğru mu olur mu bilmem. Ama anlaşılan o ki, bir yerlerde gizli bir sevgilisi varmış."

Revel kıs kıs güldü. "Hım, acaba nerede, mm, gizliyormuş onu?" Yavaşlayıp kendi odasının kapısına doğru döndü. "Emin misin?"

"Bilmem, nasıl emin olabiliriz ki..."

"Hayır, yani..." Revel gözlerini Daphne'den kapıya doğru kaydırdı. Daphne'nin istediği şey çok basitti ve kendini birdenbire kaybolmuş hissetti. Garip, insanüstü bir hisle annesinin odasında nefes aldığını duydu, sonra Clara'yı kendi odasında, millerce uzakta gördü ve tabii bir de Dudley vardı ama şimdi bunu düşünemeyecekti.

"Hayır, burada olmaz," dedi Daphne, sonra Revel'ı yü-

rütmeye devam ederek köşeyi döndü. Bir sehpanın üzerinde konuklar için yanan tek bir lamba vardı ve çamaşır odasının kapısını açar açmaz tavanda açılan bir kanat gibi koca bir gölge oluştu. "Buraya girer misin?" Ciddiydi ama kıkırdamadan da edemedi.

İçerisi karanlıktı, ki işin güzelliği de buradaydı zaten, sonra tavan penceresinden gelen parıltı görüldü — ay kuyuya benzeyen odaya başka gölgeler de katıyordu tabii. Yine hiç renk yoktu, bir tek gri alanlar önündeki yüksek çarşaf yığınlarının beyaz ışıltısı. "Yukarıya tırmanıp tavana çıkabilirsin," dedi Daphne.

Revel, "Şimdi çıkmasam daha iyi," diye mırıldanarak iki eliyle birden yüzünü tutup onu öptü. Daphne ona sarılmadan önce bir an karşısında sendeledi ve o hiç bilmediği sırım gibi bedenin üzerinde kalıp gibi duran smokin ceketini kavradı. Hâlâ dönüşü varmış, sadece bir ilk hamleymiş gibi öpmesine izin verdikten sonra rıza gösteren vahşi bir hırıltıyla o da Revel'ı öpmeye başladı.

Öpüştükçe öpüştüler, Revel saygıylı dokunuşlarla onu okşarken, öpücükler arasındaki mırıltılarının ve yarım tebessümlerinin, öpücüklerin birbirini taklit eden minik ritimlerinin içine bile, belli belirsiz bir kendini dışarıdan izleme komedisi sinmişti. Yine de, sadece size haz vermeye çalışan birine haz vermek fazlasıyla tatlı, unutulmuş bir zevkti. Daha önce aynı gece iki erkek tarafından öpüldüğü olmamıştı hiç — zaten hayatı boyunca iki ya da üç erkekle öpüşmüştü. Böylesine mahrem bir şeydeki bu tezat şaşırtıcı ve çok güzeldi. Tabii ki dile getirilmeyen, Revel'ın erkeklerle öpüşmeyi sevdiği gerçeği gururunun daha çok okşanmasını sağlıyor ama belki de öpüşmelerini daha da gerçekdışı kılıyordu. Revel'da bu konuda bir erkeğin olağan deneyiminden daha fazlası vardı, hınzır gözlerinde parlayan. Sonunda başlamıştı işte ve Daphne gerçekten ciddi olup olmadığından emin olamıyordu.

Ama ciddi değilse bile, belki de çekiciliği, anlamı buradaydı zaten. Bir an geri çekildi — tavan penceresinden gelen tek renkli ışıltıda Revel'ın yüzüne, zeki burnuna, alnına, dudaklarına dokundu. O bunları yaparken, Revel elini tutup öptü. Sonra tekrar yanağından öptü. Onu daha fazlasına zorlamayışı neredeyse tuhaftı. Daha önce bir kadını öpüp öpmediğini merak ediyordu şimdi Daphne. İki erkeğin öpüşmesinin oldukça sert olması gerektiğini zannediyordu, bu konuda düşünmekten pek hoşlanmıyordu. Revel'ı kendisini yetersiz ve yüreklendirilmeye ihtiyacı varmış gibi hissetmesine neden olmadan yüreklendirmesi gerektiğini biliyordu. Revel ondan daha gençti ama yine de bir erkekti. Tuhaf ve romantik bir hisle, onu mutlu edebilmek için erkek olabilmeyi diledi. "Ne istersen yapabiliriz," dedi ve Revel buna gülerken kendini nasıl bir işin içine soktuğunu merak etti Daphne.

9

Sonra yirmi dakika boyunca dünya kuşlara ait oldu. Yoğun olarak koruluklarda ve Yüksek Mevki'de, bütün bahçelerde, banklarda ve çalılıklarda, yukarıdaki çatılarda ve bacalarda, ispinozlarla ardıç kuşları, sığırcıklarla karatavuklar hep bir ağızdan tan yerine şarkılarını söylüyordu. Wilfrid gözlerini açıp o grimsi ışıkta ablasının yatağında oturmuş kitabına baktığını gördü. Dikkatlice başını çevirip bakışlarını bir süre sabitleyince saatin altı buçuk olduğunu anladı. Baş ucundaki sehpada gölgeli parıltısıyla bir an için gözüne çarpan bir şey vardı ama kafasını buna yormak istemedi. Asla pencere olamayacak bir yerdeki pencere gibi, anlamsız bir şeydi. Gözlerinin kapanmasına izin verdi. Kuşların şakıması öyle gürültülüydü ki sizi uyandırdıktan sonra tekrar uykuya daldırıyordu. Sonra, tekrar uyandığınızda, cidden gündüzdü

ve kuşlar artık daha uzakta ve çok daha önemsizdi. Onları unutuyordunuz. Kapının yarı açık olduğunu gördü: Corinna çoktan elini yüzünü yıkamaya gitmişti ve ona dün geceyle, o gürültü ve müzikle, rüyalardaki gibi hepsiyle iç içe geçen geliş gidişlerle ilgili bir-iki şey sorması lazımdı. Yan dönünce Revel Amca'nın flamingosunun şöminenin üstünde, adam şeklindeki bardağın yanına dayanmış, tek ayak üstünde durmuş, ona cingöz bir tebessüm yolladığını gördü. Rüyanın bir parçası bir kanıt ya da vaat olarak somut dünyada kalmıştı ve yataktan süzülüp resmi eline aldı. Revel Amca annesiyle birlikte oraya gelmiş, gülüşüp şakalaşmış ve çabucak, sihir yapar gibi, bir de resim yapmıştı. Wilfrid resmi yatağa götürdü —az önce sihirli parıltısıyla onu yanıltan, masadaki garip şey, içindeki son koyu kırmızı şarap damlası ve şarabın içindeki siyah tortu parçacıklarıyla, annesinin kadehiydi tabii. Dikkatle şarabın içine bakarken o ekşi kokunun annesinin son öpücüklerinin kokusuyla aynı oluşu aklını karıştırdı. Yandaki odasından dadıyı, döşeme tahtalarının endişeli gıcırtısını, perde halkalarının takırtısını duydu. Sesi hizmetçi Sarah'ya benzeyen biriyle konuşuyordu dadı. Birlikte sahanlığa çıktılar. "Yine o vahşi gecelerinden biriydi," diyordu dadı. "Tanrı bilir bu sabah nasıl kalkacaklar." Sarah inler gibi güldü. "Duffel şu genç ressam arkadaşıyla, Tanrı bilir saat kaçta buraya gelip ufaklıklar uyurken onlara bakacaklarını söyledi. Ama bu hengâmede nasıl uyuyabilirler ki, mahvoluyorlar. Böyle bir geceden sonra çekilmez olacaklar."

"Aah...!" dedi bugün sesi kulağa daha hoş gelen Sarah. Wilfrid dadının annesi hakkında söylediklerinden nefret etmişti.

"Eh, benim izin günüm hayatım, onlarla uğraşmam gerekmiyor!"

"Robbie saklambaç oynadıklarını söylüyor," dedi Sarah.

"Saklambaç mı! Budala şeyler, onlardan beklenir vallahi..." dedi dadı ve iki kadın kıkırdayarak koridorda uzaklaşır

gibi oldu. "Müziği duymuşsundur herhalde..." diyordu dadı merdivenin başındaki kapı çat diye kapanırken. *Demek herkes müziği duymuş*, diye düşündü Wilfrid. Annesi holde Revel Amca ile dans etmişti ve o sahne zihninde hâlâ capcanlıydı. Artık uyumak istiyordu; ama kalbinde ve zihninde hem annesine edilen hakaret ve saygısızlık hem de annesinin ona yaşattığı huzursuz ve bölük pörçük gece yüzünden sersem gibi, kıpır kıpır bir isyan vardı. Rüyalar onu bitkin düşürmüştü.

Neredeyse hepsi bir anda, gayet normal ama yine de olmaya devam etmeleri yüzünden garip bir şekilde can sıkıcı, bir sürü şey oldu. Erkenden Mr Stokes'un evden ayrıldığı ve hanımefendinin çocukları aşağıya istediği haberi geldi. Corinna zaten piyanoda çalışmaya indiği için, hizmetçi bir tek Wilfrid'i indirdi. Kendini yalnız ve isteksiz hissediyor, yorgunluğunu belli etmemek için bayağı bir kaş çatıyordu. Otomatik piyano, kapağı kapanmış, duvara karşı eğik bırakılmış, holde duruyordu hâlâ. Otomatik piyanoyu çok severdi ve babası birkaç kez Wilfrid için pedallara basıp parmaklarını dans eden tuşların üzerinde dolaştırmasına izin vermiş, Corinna dudak bükerek onları izlemişti. Ama bugün sadece dün geceden kalma gürültülü bir şey, başkalarının onsuz oynadıkları bir oyuncaktı. Alıp götürseler çok daha memnun olacaktı. Daimler'ı incelemek için dışarı çıktı. Sebby Amca'nın bagajını dışarı çıkaran Robbie'nin göz kırpışı bile asap bozucu ve saygısızcaydı. Ne demeye sürekli ona göz kırpıyordu ki? "Nasılsınız küçük bey?" dedi Robbie.

"Perişanım," dedi Wilfrid.

Robbie minik bir tebessümle, bir an bunu düşündü. "Perişan mı dediniz? Ah, neden acaba?" Çantaları Sebby'nin şoförüne verdi ve Wilfrid bagaja istiflenmelerini izlemek için yanlarına gitti. Alışılmadık kapağı ve hendeğe benzer siyah görünümüyle bagaja duyduğu büyük ilgi hoşnutsuz ruh halini biraz da olsa dağıtır gibi oldu.

"Çok merak ediyorsan, kötü bir gece geçirdim," dedi Wilfrid.

"Ah," dedi Robbie anlayışla ama yine de sinir bozucu, biraz şakacı bir tavırla başını sallayarak. "Dans edip sizi uyutmadılar, değil mi?" Wilfrid bu soruya ancak ona bakıp başını sallayarak cevap verebildi.

Büyükanne V, Sebby'yi uğurlamak için aşağı indi ve ikisi birkaç dakika boyunca uzayıp giden bir sohbete dalmışken, Wilfrid de Daimler'ın etrafında dolanıp lambalara, koyu gri renkteki kaportada karaltı halinde belirerek eğilip bükülen kendi yansımasına baktı. Sonra Sebby gelip elini sıktı, arabaya binmeden önce büyük bir madeni para vererek onu şaşırttı ve araba aniden mavi petrol dumanından bir bulut yaratarak bahçe yolunda uzaklaşmaya başladı. Wilfrid yüzünde bir tebessümle giden arabaya ve aslında sıkkın, biraz da kızgın olmasına rağmen gayet terbiyeli davranmış olduğu için takdir dolu gözlerle onu izleyen büyükannesine baktı. "Bak sen şu işe!" dedi Büyükanne V, keyifli ama tenkit eden bir ses tonuyla, "beş şilin, ha!" Parayı Wilkes'ın alması gerektiğini düşünse de pantolonunun cebine koydu Wilfrid.

Sonra, neredeyse hiç zaman geçirmeden iki büyükannesiyle Corinna'yı Littlemore'daki kiliseye götürecek olan küçük fayton geldi. Arabayı bir buçuk millik gidiş ve dönüş yolunda Lady Valance'ın kendisi sürecekti ve Corinna daha önce kopardığı bir sözün tutulması için mızıldanıyor, bir ara dizginleri tutmasına izin verilmesini istiyordu. Açık duran ön kapıdan midillinin koşumlarını silkeleyişi, atla konuşan seyis çocuğun sesi duyuldu. Holde bir heyecan, eldivenlerle şapkalar bulundu. Büyükanne V hep aynı türden siyah şeyler giyer ve giyinmesi hiç zaman almazdı ama Corinna'nın yeni bir elbisesi, Büyükanne Sawle'un sıkıca bağlamasına yardım ettiği yeni bir şapkası vardı.

"Buradaki şapeli kullanamıyor olmak çok yazık," dedi Büyükanne S, George Dayı ile Madeleine Yenge hole girerken.

"Bugünlerde," dedi Büyükanne V garip bir vurguyla, "şapel sadece büyük bayramlarda kullanılabiliyor." Ve bahçe yoluna çıktı.

"'Bugünlerde'" dedi George, "Louisa'nın en sevdiği aşağılayıcı sözcük bu galiba." Komik bir yüz ifadesiyle annesine baktı. "Gitmen gerekmiyor hayatım," dedi. "Biz hiç gitmeyiz, biliyorsun."

Büyükanne V, Corinna'nın çenesindeki ilmekle uğraşıyordu. "Louisa benim de gitmemi istiyor sanırım."

"Hım, ama seni zorlamasına izin vermek zorunda değilsin," dedi George.

"Ah, lütfen gel büyükanne," dedi Corinna.

Büyükanneleri "Ah, geliyorum çocuk, merak etme sen," deyip Corinna'yı kol mesafesinde tutarak gayet kararlı gözlerle ona baktı.

Wilfrid ayaklarını sürüyerek dayısı ve yengesiyle birlikte grubun gidişini izlemek için tekrar dışarı çıktı. Büyükanne V yerine otururken, midilli çakılların üstüne bir çırpıda koca bir fışkı yığını bıraktı. Wilfrid kıkırdarken, Corinna mutsuzluk içinde burnunu tıkadı. Fayton hiçbir şey olmamış gibi sarsılarak hızla hareket edince, çocuk kürek getirmeye gitmek zorunda kaldı. Büyükanne Sawle bahçe yolunun başında dönüp el salladı. Wilfrid de dayısıyla yengesinin yanında durup, güneş gözüne girerken, isteksizce el salladı. Madeleine Yenge, "Eh, işte baş başa kaldık Wilfrid," diyerek durumu özetlemiş gibi oldu. Tepesinde dimdik durmuş, Revel Amca ile bir masada oturup kuşlarla memelilerin resimlerini yapacakları çok daha mutlu bir sabahı görmesini engelliyordu. Eve girdiklerinde annesi yüzünde garip, sabit bir tebessümle sabah odasından çıkıyordu.

"Bir-iki dakikacık olsun uyumuşsunuzdur umarım," dedi Daphne.

"Ah, çok daha fazla," dedi George Dayı, "en az on dakika."

Madeleine Yenge, "Ben tam yarım saat uyudum," derken pek şakalaşır gibi görünmüyordu.

"Ne geceydi ama," dedi George. "Bu sabah kendimi yemyeşil hissediyorum. Bu hıza nasıl dayanıyorsun, bilmem Daph."

"Biraz alışmak gerekiyor," dedi Daphne. "İnsan zamanla öğreniyor."

Dayısının yüzünde o yabancıl renklenmenin izlerini aradı Wilfrid. Aslında, hem annesi hem de George çok solgun görünüyordu.

"Nasılsın anne?" diye sordu.

"Günaydın tatlım," dedi annesi.

"Bunu her hafta sonu yapar mısınız?" dedi Madeleine.

"Hayır, bazen de çok sessiz ve uslu oluruz, değil mi meleğim?" dedi annesi Wilfrid ona doğru koşarken ve eğilip onu kendine doğru çekti. Wilfrid annesinin hafif ürperdiğini hissederek, ona daha sıkı sarıldı. Çok geçmeden Daphne doğruldu, o da haliyle annesini bırakmak zorunda kaldı. Daphne belli belirsiz tekrar ona doğru uzandı ama her nedense orada değil gibiydi. Wilfrid başını kaldırıp annesinin yüzüne baktığında, fazlasıyla tanıdık olan o yuvarlaklık ve açık ten, tenine değen kirpikler, gülümsediği zaman dudak kenarlarında beliren minik çizgiler, öteden beri bildiği ve hiçbir zaman tanımlamaya gerek duymadığı o güzellikler birkaç garip saniye için sanki başkasının yüzüne aitmiş gibi geldi. "Neyse, benim gitmem lazım," dedi Daphne.

"Hayır anne..." dedi Wilfrid.

Daphne, "Pek iyi bir zaman sayılmaz," diyerek Madeleine'e açıklama yaptı, "ama Revel resmimi yapmayı teklif etti ve akşamdan kalma olsam bile, bu reddedemeyeceğim kadar iyi bir teklif sanırım."

"Ne demek istediğini anlıyorum," dedi George yüzünde sabit bir tebessümle. "Evet, cidden harika olur."

"Of anne, ben de gelemez miyim, sizi izleyemez miyim?" diye sızlandı Wilfrid.

Annesi yine içinde acı verecek denli neşeli bir şeylerin gizli olduğunu hissettiği tuhaf ve boş bakışlarla ona baktı. "Olmaz Wilfie, bu hiç de iyi bir fikir değil. Ressamların işlerine yoğunlaşmaları gerekir, biliyorsun. Bittiği zaman görürsün." Bütün bunlar çok fazlaydı ve artık nefesini tıkayan bir feryatla birlikte, Wilfrid'in gözlerinde yaşlar birikti. Annesiyle birlikte olmak için can atıyor ama o Wilfrid'i başından def ediyordu ve Wilfrid haykırıp yutkunarak, hepsini iterek, kazağının üstüne gözyaşları akıttı.

Daha sonra belirsiz bir süre için George Dayı ve Madeleine Yenge'ye bırakıldı. Kütüphaneye girdiler ve George boş şömineye yaslanıp onu yatıştıracak şeyler söyledi. Wilfrid ayakta durup miskin miskin, üstünde o çok iyi bildiği pembe Britanya lekelerinin olduğu dünya küresini, önce bir tarafa, sonra öteki tarafa çevirdi. Elleri parlak vernikli kâğıda hafifçe yapışarak sesler çıkartıyor ve dünya içten içe hafifçe yankılanıyordu. Böyle bir patlamanın ardından genelde olduğu gibi kendini soyutlanmış ve bitkin hissetmiş, gerçeğe dönmesi biraz zaman almıştı.

"Bu sabah babanı görmedin herhalde," dedi George.

Wilfrid buna nasıl cevap vereceğini düşündü. "Sabahları babamı görmeyiz," dedi.

"Ah, öyle mi?"

"Yani, öyle bir kural yok tabii. Kitabını yazdığı için."

"Ah, evet, elbette," dedi George. "Tabii, esas mühim olan bu, değil mi?"

Wilfrid tam olarak aynı fikirde değildi. "Savaşla ilgili bir kitap yazıyor," dedi.

"Öteki kitabına benzemeyecek öyleyse," dedi, başını geriye atmış, gözlükleri burnunun ucunda, bön bön tepesindeki raflara bakan Madeleine.

"Alakası yok," dedi Wilfrid. "Bu Çavuş Bronson ile ilgili."

"Ah evet..." dedi George belli belirsiz. "Demek size anlatıyor? Çok heyecan verici..."

Katı gerçeğin sınırlamaları eski bilgilerle dolu bu odada daha tehditkâr bir şekilde mevcuttu. Wilfrid cevabını kendine saklayarak, yüzünde bir tebessümle ortadaki masaya doğru yürüdü. "George Dayı," dedi, "Revel Amca'nın resimlerini beğeniyor musun?"

"Ah, oldukça, evlat. Ama pek fazla resmini gördüğümü söyleyemem. Daha çok genç," derken yeşilden çok pembe görünüyordu George. "Onun gerçek amcan olmadığını biliyorsun, değil mi?"

"Biliyorum," dedi Wilfrid. "Onurlu amca."

"Evet, ha, ha! ... Evet, doğru."

"*Onursal* amca demek istedin herhalde," dedi Madeleine.

"Ah," dedi Wilfrid, "evet..."

George, "Bence ikisini de kastettin, değil mi Wilfrid?" diyerek anlayışla gülümsedi. Wilfrid babasının Madeleine Yenge'den hiç hazzetmediğini biliyor, bu yüzden ondan nefret etmeye hakkı olduğunu düşünüyordu. Ona hediye getirmemişti ama aslında sorun bu değildi. Madeleine hiçbir zaman güzel şeyler söylemiyor, söylemeye çalıştığı zaman da ağzından korkunç sözler çıkıyordu. Şimdi de çenesini içeri çekmiş gözlüklerinin üzerinden bakarak, Wilfrid'e sahte bir tebessüm yolluyordu. Wilfrid masaya dayanıp gümüş mürekkep hokkasının menteşeli kapağını üst üste açıp kapatarak nal sesine benzeyen o gürültülü sesi çıkardı. Madeleine Yenge irkildi.

"Büyükanne kitap testlerini burada yapıyordur herhalde, değil mi," dedi Madeleine burnunu kırıştırarak, tebessümü sertleşti.

"Çocuğun bunlardan haberi yoktur eminim," dedi George Dayı usulca.

Wilfrid, "Aslında okumayı dadıdan öğreniyorum," diyerek masanın yanından ayrılıp odanın köşesine, içinde bazı enteresan ve eski şeylerin durduğu dolaba doğru gitti.

"Çok güzel," dedi George. "Peki bu aralar ne okuyorsun?

Neden birlikte bir şeyler okumuyoruz?" Kitap konusu açılınca, dayısının minnetle rahatladığını hissetti Wilfrid — George şimdi kaygan deri koltuklardan birinde oturuyordu.

"Corinna *Gümüş Tabak*'ı okuyor," dedi Wilfrid.

"Senin için biraz ağır değil mi?" dedi Madeleine.

"Daphne o kitabı çok severdi," dedi George. "Çocuk kitabıdır."

"Ben okumuyorum," dedi Wilfrid. "Şimdi kitap okumak istemiyorum George Dayı. Şu filmsiz fotoğraf makinesini görmüş müydünüz?" Dolabı açıp makineyi dikkatle çıkarırken, yine de dolabın kapağına çarptı. Götürüp yüzüne hafifçe dalgın bir tebessüm oturtmuş olan dayısına verdi.

"Ah, evet... çok güzel..." George Dayı makineyi pek anlamamış, yanlış tarafından bakıyordu. Geri vermeye hazır bir şekilde, "Oldukça tarihi bir şeymiş," dedi.

Madeleine de, "Nedir o?" diyerek yanlarına geldi. "Ah, evet, anladım... Cidden tarihi bir şeymiş. Şu anda kullanılmaz durumda korkarım!"

"Ben seviyorum," dedi Wilfrid ve dayısının dizi dibinde, eski bir kitap gibi kokan yengesi üzerine eğilmişken, aklına başka bir şey geldi. "George Dayı," dedi, "siz neden çocuk yapmıyorsunuz?"

"Şey, hayatım," dedi George Dayı, "henüz fırsat bulamadık." Gözlerini yine ilgisini çekmiş gibi makineye dikti ama sonra devam etti, "Yengen de ben de üniversitede çok meşgulüz. Ve doğrusunu söylemek gerekirse, çok fazla paramız da yok."

"Çocuk yapan bir sürü fakir insan var," dedi Wilfrid sözünü hiç esirgemeden, çünkü dayısının saçmaladığını biliyordu.

"Evet, ama biz küçük kızlarımızla oğullarımızı rahat içinde büyütmeyi, mesela ablanla ikinizin sahip olduğunuz güzel şeylere sahip olmalarını istiyoruz."

"Unutma George," dedi Madeleine, "rektör yardımcısı için şu notları bitirmen lazım."

"Biliyorum sevgilim," dedi George, "ama yeğenimizle sohbet etmek çok daha keyifli."

Buna rağmen, çok geçmeden, "Sanırım haklısın Mad," dedi. Wilfrid'se Madeleine Yenge ile yalnız bırakılacağı için gerçekten çok endişelendi. "Sen yengenle kalırsın, değil mi?"

"Ah, lütfen George Dayı" — Wilfrid kaygının onu ele geçirdiğini ama hemen ardından ne olursa olsun deneyimlemek zorunda olduğuna, aslında çok da fark etmediğine dair açıklayamadığı, iç karartıcı bir hisle dengelendiğini hissetti.

"Sonra güzel bir şeyler yaparız," dedi George yeğeninin saçını şöyle bir karıştırıp tekrar arkaya yatırarak. Kapının eşiğinde döndü. "Şu meşhur dansını izleriz."

George gittiğinde, Madeleine hemen bu fikrin üstüne atladı.

"Ama tek başıma yapamam ki," dedi Wilfrid elleri belinde.

"Ah, müzik istersin herhalde."

"Yani, sen çalabilir misin?" dedi Wilfrid kafasını sallayarak.

"Pek iyi sayılmam!" dedi Madeleine yeterince tatlı bir sesle. Hole çıktılar. "Ama otomatik piyano her zaman işe yarar sanırım..." Ama neyse ki, adamlar piyanoyu çoktan sığır geçidine geri götürmüşlerdi. Wilfrid onunla birlikte otomatik piyanoyu çalmak istemiyordu. Bir oyun başlatmayı amaçlamadan holdeki masanın altına girdi.

"Ne yapıyorsun hayatım?" dedi Madeleine Yenge.

"Evime girdim," dedi Wilfrid. Aslında bu arada bir annesiyle oynadığı bir oyundu ve kendini ona karşı sadakatsizlik etmiş gibi hissetmekle birlikte neredeyse başına değen koca meşe kalasların altında çömelmek bir çeşit güven hissi de vermişti. "Ziyaretime gelebilirsin," dedi.

Madeleine, "Ah...! Şey, bilmem ki," diyerek eğilip içeri baktı.

"Masanın üstüne oturacaksın," dedi Wilfrid. "Kapıyı çalman lazım."

"Elbette," dedi Madeleine, sıkıcı biri olmadığını ima ederek durumu karmaşıklaştıran o bakışlarından biriyle. Söz dinleyerek oturdu ve Wilfrid onun sallanan yeşil ayakkabılarının, eteğinin ve jüponunun yarı saydam uçlarının ötesine baktı. Madeleine masayı tıklatarak yüksek sesle, "Mr Wilfrid Valance evde mi acaba?" dedi.

"Ah... emin değilim hanımefendi, gidip bakayım," dedi Wilfrid, sonra da mırıldayarak birine bakmaya giden birinin ayak seslerini çok iyi yansıtan ritmik bir ses çıkardı.

Madeleine Yenge neredeyse hiç beklemeden, "Kim olduğunu sormayacak mısın?" dedi.

"Aman Tanrım, hanımefendi, siz kimsiniz?" dedi Wilfrid.

"Tanrı'nın adını anmaman gerekir," dedi Madeleine ama sesi çok da umursuyor gibi çıkmamıştı.

"Özür dilerim Madeleine Yenge, kimsiniz acaba?"

Annesiyle oynadığı zaman, bu sorunun doğru cevabı, "Miss Edith Sitwell" olur, sonra da gülmemeye çalışırlardı. Miss Sitwell sesinin erkeğe, kendisinin de fareye benzediğini söyleyen babasını da çokça güldürürdü. Aslında ondan epey korkmasına rağmen, Wilfrid de her fırsatta kadınla dalga geçerdi.

Ama Madeleine'in cevabı, "Ah, Mr Wilfrid Valance'a Madeleine Sawle'un geldiğini söyler misiniz lütfen," oldu.

"Tabii efendim," dedi Wilfrid, saygılı bir biçimde Wilkes'ı taklit ederek. Tekrar "gitti" ve giderken hiç acele etmedi. Yengesinin sert masaya oturmuş beklerken sabırsızca gülümseyen yüzünü görebiliyordu. Aklına evde olmadığını söylemek gibi çılgınca bir fikir geldi. Ama sonra sanki üzerine bir gölge düştü fikrin, bunun tembelce ve zalimce olacağını düşündü. Ama yengesinin anlayamadığı oyunun zevki de gelenin başka birisiymiş gibi davranmasındaydı. Yoksa zaten hemen bitiyor, insan oyundan hiç zevk almamaya ve sıkılmaya başlıyor-

du. Sonra annesine içten içe duyduğu derin özlem bir dalga halinde kabardı ve hem onu hem de Revel Amca'nın onun resmini yaptığını düşünmenin verdiği acıyla yüzü kaskatı kesildi. Gereksiz yere dışlandığı müthiş önemli bir olaydı bu. Madeleine birdenbire, "Wilfrid, sen bir saniye burada kalır mısın," dedi, "benim gidip bir şey yapmam lazım."

"Ah, evet, tabii," dedi Wilfrid ve Madeleine'in kayıp o on beş santimi atladığını, kalın tabanlı ayakkabılarının hızlı adımlarla merdivene doğru uzaklaştığını gördü.

Wilfrid on dakika boyunca masanın altında, cila kokuları içinde kalırken, ilk önce bir rahatlama, sonra yalnız bırakılmanın o can sıkıcı ürpertisi, sonra da şimdi neler yapabileceğine dair gitgide büyüyen ve kaygıyla karışık olsa da çok gerçek bir his kapladı içini. Sandaletlerinin pürtüklü kauçuk tabanları altındaki döşeme tahtaları ciladan biraz yapış yapış olmuştu. Yakından izlenen yaşamındaki bu hazırlıklı olmadığı özgürlükler heyecan verici olsa da, onu korumak için tasarlanmış olan sistemin kolayca çökebileceği endişesinin gölgesi altındaydı.

Emekleyerek masanın kalın meşe kalaslarının üzerinden geçip dışarı çıktı ve ayağa kalkarak yavaş yavaş, dolana dolana merdivene gitti. Yanında bu kaçamağını mazur gösterecek yengesi olmayınca, babasının gelişigüzel ve mantıkdışı otoritesi altına giriyordu. "Yapmadım baba," dedi merdivenden çıkarken, "sahanlıkta oynamıyordum" —yaralı ve inkâr dolu her bir küçük yalan artık gerek duyulmadığı için geride bırakılırken, gitgide artan özgürlük hissinin üzerine ondan daha karanlık bir suçluluk duygusunun gölgesi düşüyordu. Özgürlük tutulan bir nefes gibi, rahatsız edici bir biçimde uzayıp gidiyordu sanki. Kendi kendine anlaşılmaz şeyler söylemeye devam ederek, başını bir sağa bir sola düşürerek, tek başına suçluluk duygusu yüklü bir gösteri yaparak, geniş sahanlık boyunca salına salına yürüdü. Köşeyi dönünce o korkunç

gözlü Mavi Lady tablosu ve Keçinin Kızı olarak da bilinen o İskoçya resmi vardı. Hizmetçilerden biri bir odadan çıkıp arka merdivene giderken şans eseri onu görmedi ve Wilfrid çamaşır odasının kapısına geldi. Siyah porselen kapı kolu bir çocuk eli için oldukça büyük ve yerinden biraz oynamış olduğu için, çevirirken ona ihanet eder gibi sallanır, kapı gıcırdayarak sahanlığa doğru çabucak açılırken, Wilfrid tutmasaydı sonuna kadar açılacak, yanda duran sandalyeye çarpacaktı.

Kapıyı tekrar açarken çok zaman geçmemiş gibi numara yapıyordu Wilfrid. Holdeki saat aşağıdan, uzaktan, çeyrek geçeyi, buçuğu, çeyrek kalayı vuruyor ama saatin kendisi sahanlığın gri ışığı altında hiç göze çarpmadan duruyordu. Çamaşır odasında büyü yapılmış gibi kaybolup gitmiş olan o dehşet hissiyle, uzun koridorla merdiveni nasıl bir taktikle geçeceğini bilemediği için duyduğu gergin bir heyecanla sağa sola bakındı. Kapıldığı dehşetin bir kısmı hâlâ suçluluk duygusu, bir kısmı da belki hiç kimsenin onu özlemediğine dair farklı ve garip bir histi. Ana sahanlığın en sonundaki öteki arka merdivene gidip oyun odasına oradan ulaşmak ve en başından beri orada olduğunu iddia etmek en iyisi olacakmış gibi görünüyordu. Kapı kolunu dikkatle kontrol ederek çamaşır odasının kapısını kapadı ve duvarın dibinden ilerleyerek köşeden başını uzattı.

İnek Hanım yüzüstü yere yatmış, sağ eliyle gevşekçe tuttuğu baston uzun İran yolluğunu bir dalga halinde küçük bir masanın bacaklarına doğru itmiş, böylece küçük bronz avcıyı da devirmiş, avcı da öne doğru fırlamış kargısıyla yüzüstü yerde yatıyordu. Öteki bastonu sanki ani bir spazmla fırlatıp atmış ya da bir şeyi başından def etmeye çalışmış gibi birkaç metre ötede duruyordu ve sol kolu bilinçli bir insana acı verecek bir açıyla altında sıkışıp kalmıştı. Wilfrid öylece bakakaldı, başını çevirdi, her şeyden çok yaşlı hanımın duymasından çekindiği

için, sandaletli ayaklarının topuklarından ayak parmaklarına kadar basarak, çok temkinli adımlarla ona yaklaştı. "Hey, İnek Hanım...?" dedi sonra — konuşmaya devam ederse aklına gelebilecek bir soruya başlar gibi, neredeyse dalgın bir tavırla: Yapmak istediği şey yetişkin bir insanın dikkatini çekip kendinde tutmaktı. Bir yanı cevap vermeyeceğini, o dik başlı Alman sesiyle bir daha hiçbir soruya cevap veremeyeceğini biliyordu elbette. Ama içinden bir ses ona kısa bir süreliğine daha, kibarca, İnek Hanım hâlâ sohbet edebilirmiş gibi davranmasını öğütlüyordu. Etrafından dolaşıp sağ yanağı halıya dayanmış, yan duran başına gitti ve düşük göz kapaklı, yarı kapalı sağ gözünü gördü. Dolayısıyla ona bakmıyor, bu da nutku tutulmuş bir halde görüş mesafesinin dışındaki, ona yardımcı olabilecek bir şey arayışının bir parçası gibi görünüyordu. Wilfrid hafifçe ama kontrolü dışında titreyerek çömelip başını yan yatırarak onunla göz göze gelmeye çalıştı; ki böyle bir durumda normal bir insanın gözü hemen size kayardı. Yine yarı açık olan ağzından akan bir parça salyanın parladığını, halının kırmızısını koyulttuğu yerde parıltısını yitirdiğini gördü.

Yaşlı hanımın sol kolu altında sıkışıp kalmış ama eli dışarıya bakıyordu; o ufacık ve küt, yamru yumru şey halının üzerinde duruyordu. Wilfrid çömeldiği yerden bir süre ele baktıktan sonra ayağa kalktı ve tekrar İnek Hanım'ın etrafından dolaştı. Hem elin hareket edeceğinden korkuyor hem de tuhaf bir şekilde, neredeyse tiksinerek, etmesini istiyordu. İki yana bakıp nefesini tutarak eğildi ve parmaklarını ele doğru uzattı, sonra tutup kaldırdı. Hemen bırakıp kendi sıcacık ellerini birbirine kenetledikten sonra sık sık yaptığı gibi koltuk altlarına soktu. Gözlerini Mrs Kalbeck'in yere düşen eline dikti ve başını çevirdiği anda el kıpırdanıp hafif geri çekilerek, az önce olduğu gibi yere serildi.

Merdivende öyle bir ağlıyordu ki nereye gittiğini zar zor görebiliyordu — çılgınlar gibi hüngürdeyerek değil de, göz-

lerinden perde perde yaş inerek, hızla aşağı inerken sarsıldığı her basamakta komik ahlayışlarla kesilen uzun bir feryat halinde. Çaresizlik içinde dosdoğru babasının çalışma odasının kapısına yürüdü. Burası boyutlarını bile hatırlayamadığı ve içindeki her şeyin, saatin ve ocak siperinin ve içinde kâğıtların çıtırdadığı çöp sepetinin yasaklarla karardığı, evdeki en yaklaşılmaz odaydı. Babasının dün gece piyano yüzünden zincirlerinden kurtulan öfkesi inine çekilen bir ejderha gibi bu odaya çekilmişti. Wilfrid bir an kapının önünde durup burnunu olduğu gibi koluna sildi. Çaresiz durumda olsa da, zihni tuhaf bir şekilde açıktı. Kapıyı çalmanın duruma dayanılmaz bir gerilim katacağını ve peşin peşin daha fazla gazaba uğrama riskini taşıdığını biliyordu, bu yüzden, çok hafif bir hareketle, kapı kolunu çevirdi.

Oda hiç beklemediği kadar karanlık, ağır perdeler neredeyse tamamen kapalıydı ve saati tam dinlemeden ama derin tiktakları arasındaki boşlukların durmayı düşünür gibi uzayıp gittiğini hissederek ilerledi. Kırmızı halının üzerine düşen ışık şeridi ilk birkaç saniye için karanlığı daha da derinleştirdi. Babasının sabahları baş ağrısı çektiğini ve ışıktan kaçtığını bilen Wilfrid'in içinden ümitsiz bir özür dalgası daha geçti. Aynı zamanda rüyalardaki bir şey gibi biraz tuhaf görünen halının yüzeyini ve düğümlerini gösteren tek bir ışık çizgisi vardı — bütün halılarını kendine ait alanlar, kaleler, seksek sahaları olarak çok iyi bildiği evde, bir de üzerinde hiç sıçramadığı halısıyla bu oda vardı. Uzun bir süre onu görmediler ve ileriye doğru adımlar atarken sanki hâlâ geri adım atma şansı vardı — varlığını ilk önce arkasındaki kapının tıkırtısından fark edeceklerdi. Dadı sırtı ona dönük, ayaklarını kanepeye uzatarak uzanmış, ışık şeridinin öteki tarafında, şöminenin yanında duran babasını izliyordu. Babasının üstünde hâlâ sabahlığı vardı ve elinde kılıcıyla bir şövalyeye benziyordu. Buradaki şömine pirinçten mazgallı siperleri olan bir kalady ve ardındaki kara ocağın içinde kırılmış tabaklardan

karmakarışık bir yığın vardı — halının üstüne de kıvrık kıvrık porselen kırıkları saçılmıştı. Wilfrid desenleri inceleyince, bunların üzerlerinde yavru horozlar olan Fransız tabakları, yani herkesin çok çirkin ve korkunç bulduğu o düğün hediyeleri olduğunu gördü. Dadı onu duyup etrafa bakındı ve yarı doğrularak bir yastığa sarıldı. "Yüzbaşı," dedi.

"Ne var?" dedi babası dönüp ona bakarak ve tam olarak öfkeyle değil de bir şeyi anlamaya çalışır gibi kaşlarını çatarak. Kılıcı şöminenin üstüne bıraktı.

Wilfrid söyleyemeyeceğini anladı. Biraz daha ilerleyerek ışığın altına geldi. Pençe pençe olmuş yanaklarının ve çekip durduğu burnunun ciddi bir şey olduğunu anlatacağını umuyordu ama ne olduğunu söylemesi imkânsızdı. "Of, babacığım, ben... İnek Hanım'ı gördüm," dedi.

"Öyle mi," dedi babası, anında bariz bir şekilde hayal kırıklığına uğrayarak.

"Düşmüş galiba."

Babası cıkcıklayıp masasının yanına gitti, lambayı yaktı, çoktan önemli bir işe dalmış gibi bazı kâğıtları incelemeye başladı. Normalde siyah ve parlak olan saçı yandan kanat gibi kalkmıştı. Dadı hiç ilgilenmemiş gibiydi, ayağa kalkmış, eteğini düzeltmiş, çantasını bulmak için yastıkları kaydırmıştı. Dudley ona bakmadan, "Peki ona kalkmasını söyledin mi?" dedi.

Wilfrid, "Hayır baba," derken, babasının tersliği yüzünden göğsünde uzun bir feryadın daha yükseldiğini hissetti. "Aslına bakarsan, kalkamıyor," dedi, "anlarsın ya."

"İki bacağı birden kırılmış, öyle mi?"

Wilfrid başını iki yana salladı ama ağlama korkusuyla bir şey diyemedi çünkü babası buna tahammül edemezdi.

"Ben gidip bir baksam mı acaba Sir Dudley?" dedi dadı garip bir isteksizlikle, saçlarını düzelterek. O gün izin günüydü zaten: Herhalde bu işe karışmak istemiyordu. Dudley yavaşça, hikâye anlatırken yaptığı gibi muzip ve tehditkâr bir tavırla başını çevirip gözlerini Wilfrid'e dikti.

"Acaba bana anlatmaya çalıştığın şey Wilfrid," dedi, "Frau Kalbeck'in ölmüş olduğu mu?"

"Evet baba!" dedi Wilfrid, ve o rahatlamayla, tam biriken gözyaşlarının boşandığı anda neredeyse sırıtır gibi oldu.

Babası, "Buraya hiç gelmemesi gerekirdi zaten," derken, hâlâ insanı çıldırtacak kadar heyecansızdı ama görünüşe göre artık Wilfrid'i de suçlamıyordu. Dadıya keskin bir bakış fırlattı. "Bak, oğlumu nasıl üzdü." Sonra sürpriz bir kahkaha attı. "Eh, bu da ona ders olmuştur ha? Bir daha buraya gelmez."

Dadı Wilfrid'in arkasında durup ellerini çekinerek omuzlarına koydu. "Haydi ama, ağlama, uslu oğlum benim," dedi. Wilfrid söz dinlemeye çalıştı, istediği için, bir anlığına, ama ölü kadının yüzünü ve kendiliğinden hareket eden elini bir kez daha düşününce, elinde olmadan bir dalga gibi gelen gözyaşlarına boğuldu.

"Bir koşu Wilkes'ın odasına gidip Dr Wyatt'ı arar mısınız dadı?" dedi babası.

"Derhal Sir Dudley," dedi dadı. Wilfrid de tabii ki onunla gidecekti ama dadı kararsız bir tavırla kapıda durup dönünce, babası başını sallayarak dedi ki,

"Sen burada kal evlat."

Böylece Wilfrid babasına gitti ve bir-iki saniyeliğine deneme kabilinden o garip kokulu ağır brokar sabahlığın eteklerine doğru çekildi. Korkunç bir şey olduğunda tanınan ufak bir ayrıcalık, keyifli bir tavizdi ve bu ilginç sürpriz ansızın ağlamayı kesmesini sağladı. Sonra minik minik porselen kırıklarını ayaklarıyla ezerek pencereye gittiler ve ikisi de birer perde açtı. Akşam yemeği takımıyla ilgili hiçbir şey söylenmedi; babasının yüzünde onu şaşırtan ve paylaşılması gereken keyifli bir şeyi, bir fikri tebliğ eden o yaramaz ve düşünceli ifade belirmişti çoktan. Deli kıvılcıma benzer ama genel olarak ondan daha hoş bir ifadeydi. Gözlerini bahçeye dikip, Wilfrid'in bir an için neşesinin kaynağı olması gerektiğini düşündüğü

bir şeye iyice sabitleyerek, usulca ve ilk başta Wilfrid'in takip edemeyeceği kadar hızlı hızlı konuşmaya başladı — "Ceset bulundu — yerde yatıyordu — hiç ses çıkarmadan"—

Wilfrid, "Ah, İskelet, baba," deyince, babası hoşgörüyle sırıttı.

"—şişko moruk İnek Hanım — domuz yüzü gülmeyecek — artık hiç gücenmeyecek"— dönüp heyecanla odayı arşınlarken, Wilfrid dalgın dalgın babasının topallığını daha önce aslında hiç fark etmediğini düşündü — "Wagner'i, Lizst'i — saçları pisti — on iki kalibrelik tüfekli — korkunç bir Alman gibi — öfkeyle yaşadı gitti — nasıl?—"

"Evet baba..."

"—kokuşmuş ihtiyar Valküre — gül suyu sürerdi üstüne üstlük bir de — Corley'ye ilk geldiğinde — hastayım fenayım dedi — içi içini yedi..." Babası dönerken ağzından sıçrayan bir tükürük damlası ışığın içinde dans etti. Wilfrid sözcükleri ne takip edebiliyor ne de anlayabiliyordu ama hem bu doğaçlamanın keyfine hem de babasının bütün şiirlerinin insana bir şey hissettirmemeyi amaçladığını fark etmiş olmanın dehşetine kapılmıştı. Dudley gidip kapıyı sonuna kadar açmıştı — "Üstelik, delikanlı," dedi, "son altı aydır kitabım için bu kadarını bile yazmış değilim."

"Sahiden mi baba?" dedi Wilfrid, babasının ses tonundan bunun kutlanacak bir şey mi yoksa hayıflanacak bir şey mi olduğunu kestiremeden.

ÜÇ

“Haydi çocuklar, haydi!”

1

Saat beşte, herkes eşyalarını toparlarken, müdürün sekreteri Miss Cobb personel odasına nadir ziyaretlerinden birini yaptı. "Ah, Mr Bryant," dedi, "Miss Carter olmadığı için, Mr Keeping ile birlikte siz yürüyebilir misiniz diyecektim."

"Ah," dedi Paul ötekilere bakarak, "bilmem ki..." O yaz ortası akşamında, zihninde evi yolunu yarılamıştı bile.

"Ben giderim," dedi Heather Jones.

"Mr Keeping, Mr Bryant'ı istedi," dedi Miss Cobb. "Yeni personeli yakından tanımak istiyor."

Kendisinden ne istendiğine dair hiçbir fikri olmayan Paul, "Ah, bu durumda, elbette, yürürüm," dedi.

"Mr Keeping'e söylüyorum. Beş dakika sonra müşteri salonunda? Çok teşekkür ederim..." — ve Miss Cobb hüzünlü bir tebessümle yüzünü buruşturarak geri çekildi.

Ona hâlâ hayal ürünü gibi ve neredeyse somut gelen, yenilikleri ve hepsini birbirinden ayırt etme gereksinimiyle ön plana çıkan isimleri bir hafta içinde öğrenmek zorunda kalmıştı Paul. Heather Jones ve Hannah Gearing; baş kasiyer Jack Reeves; bayağı hoş bir çocuk olan, ikinci kasiyer Geoff Viner; Newburry'de bir cenazeye katılacağı için bugün izinli olan, iyi huylu geveze Susie Carter. Onun boş sandalyesi ve kılıflı daktilosu arkasındaki ofisi sessizleştirmişti. Termosunu çantasına koyup Heather'a usulca dedi ki, "Susie, Mr Keeping ile birlikte tam olarak ne yapıyordu?"

Heather bir an düşünür gibi oldu. "Ah, sadece onunla birlikte eve kadar yürüyor."

Hannah da, o daha anaç ses tonuyla, "Mr Keeping yanında birinin olmasını istiyor," dedi. "Normalde Susie gider çünkü onun evi kiliseyi hemen geçince. Çok kısa ve keyifli bir yoldur aslında — beş dakikanı bile almaz."

"Yalnız sakın, 'Nasılsınız Mr Keeping?' deme," dedi June Underwood.

"Demem," dedi, bütün bunları biraz garip ve esrarengiz bulan Paul. Onun gördüğü kadarıyla, Mr Keeping soğukkanlı ve resmi, biraz da alaycı bir adamdı ama personelin tuhaf bir şekilde onu koruyan bir tavır içinde olduğunu fark etmişti. Bir zamanlar orta yaşlı bir adamın eve tek başına gidemeyişini garip bulmuşlarsa bile, artık tamamen normal karşılıyorlardı. "Müdürün bankanın üstünde yaşaması gerekmez mi?" dedi Paul. Üst kattaki rezidansın salonunda dosya dolaplarının dizili olduğunu, yatak odalarına eski masalarla işe yaramayan şeylerin istiflendiğini görmüştü.

"Bu müdür yaşamıyor işte," dedi, sert ve kuru dumanının otoritesinin simgesi gibi olduğu piposunu yeni yakmış olan Jack Reeves.

Bir tarakla ve avcuyla saçlarını yatıştırmakta olan Geoff Viner da, "Mrs Keeping'i tanımıyorsun herhalde," dedi.

June, "Ah, ama sen çok iyi tanıyorsundur George, değil mi!" deyince, bütün odada gülüşmeler oldu.

Jack Reeves dedi ki, "Mrs Keeping'in dükkânın üstünde yaşamaya hiç niyetli olmadığını söyleyebilirim."

"Midland Bank'e pek dükkân denemez," dedi Heather.

"Onun sözleri, benim değil," dedi Jack.

"Eh, oğlanları da düşünmesi lazım tabii," dedi Hannah. "Rahat rahat koşturmak için, onların da doğru dürüst bir bahçeye ihtiyaçları var."

"Kaç çocukları var?" dedi Paul.

"İki tane erkek... John koleje gidiyor, değil mi?"

"John, büyük olan, Durham Üniversitesi'nde" — müdürle

daha sıkı fıkı olan Jack Reeves piposunun üzerinden alnını kırıştırdı. "Julian, Oundle'da, altıncı sınıfta ve gayet başarılı sanırım." Piposundan bir nefes çekip başını sallayarak havaya baktı. "Oxford'u düşünüyorlar" — ve onları yarısı dumanla dolan odada bırakarak dışarı çıktı.

Paul erkekler tuvaletinde ellerini yıkayarak para kokusundan, bakır, nikel ve kirli kâğıt kokularından kurtuldu. Şofbenin homurtusu duyuldu. Lavaboda gri-siyah benek benek köpükler kaldı. Az sonra yapacağı yürüyüş onu tedirgin ediyordu ama annesinin diyeceği gibi, yine de bir fırsattı ve Keeping'lerin, bir tanesi Paul'ün yaşlarında, iki oğlu olması yüzünden biraz daha kolay olacakmış gibi görünüyordu. John ve Julian: Hiçbir şey bilmeden hayalinde yarattığı çekici tipler olarak gördü onları; Paul'e büyük bahçelerini gezdirmeye başlamışlardı bile. Hafifçe sağa sola dönerek, aynadan kendine küçük bir tebessüm yolladı: Annesinin "Bryant burnu" diyerek kendisini muaf tuttuğu uzun bir burnu vardı; saçları yeni iş için feci kısa kesilmişti ve hiçbir şeyi gizlemeyen floresan lamba saçlarının bakır rengi garip parıltısıyla alnındaki nokta nokta sivilceleri olduğu gibi gözler önüne seriyordu. Sonra nasıl göründüğüne bakmak için sırıtmaya başlar başlamaz, Geoff arkasından içeri girip pisuvara gitti; bir basamakla çıkılan iki pisuvar vardı ve Paul çaktırmadan aynadan Geoff'un sırtına baktı.

"Patron hakkında bilmen gereken şey, Paul," dedi Geoff omzunun üstünden şöyle bir arkaya bakarak, "onun savaşta çok kötü şeyler yaşadığı."

"Ah, öyle mi, peki..." dedi Paul musluklarla, sonra da döner havlunun kendi payına düşen ıslak bölümüyle uğraşarak.

"Esir düşmüş," dedi Geoff. "Bu konudan hiç söz etmez, o yüzden sakın ha, sen de açmayasın."

"Tabii, açmam, neden açayım ki," dedi Paul, "anlaşıldı."

Geoff işini bitirip hafifçe sıçrayarak gayet dar pantolonu-

nun önünü kapadı ve lavabolara gelip Paul'ün aksine hiçbir hoşnutsuzluk belirtisi göstermeden aynada kendine baktı. Çenesini çıkarıp eliyle tutarak başını sağa sola çevirdi. Altlarda siyah öbekler halinde öne doğru tıraş edilmiş olan bir çift düzgün favori yuvarlak denebilecek, kalın dudaklı yüzünün hatlarını keskinleştiriyordu. "Bunu söylemek istemezdim," dedi, "ama sinirleri biraz laçkaya dönmüş durumda. Acınası bir halde cidden. Aslında bundan çok daha büyük bir şubeyi yönetmesi gerekirdi. Müthiş bir beyni olduğu söyleniyor ama gerilime dayanamıyor. Hiçbir yere yalnız gidemiyormuş. Öyle diyorlar..."

"Anladım. Agorafobi mi?"

"Aynen öyle. Bu yüzden eve kızlarla birlikte yürüyor." Geoff sıcak su musluğunu açınca şofben tekrar yandı. "En azından nedeninin bu olduğunu söylüyor..." Paul kendini tek kaşını kaldırmış aynadan Geoff'a bakarken bulunca sessizce gülüp kızararak gözlerini düşürdü. Personelle ilgili şakalar yapmaya pek hazır değildi. Aralarındaki bazı ilişkileri sezmiş, geçmişte yaşanan bazı şeyleri biraz da olsa anlamış olduğunu biliyordu ama seksle ilgili herhangi bir espri kendini ele verme riskini taşıyordu. Bazı şeyleri geçiştiremeyeceğini biliyordu. Geoff havluyu kullanmak için iyice yakınına geldi, üzerinde sigara dumanı, naylon kumaş ve uçmuş tıraş losyonu karışımı keskin bir saat beş kokusu vardı. "Neyse, benim Hırçın Kız'ı bekletmeyeyim," dedi Geoff. Meydanın karşısındaki rakip bankadan, National Provincial'dan bir kızla çıkıyordu ve bu durum Midland'daki kızların biraz aklını karıştırıyor gibiydi.

Paul müşteri salonuna döndüğünde, Mr Keeping müdür odasından yeni çıkıyordu. Koluna hafif bir yağmurluk atmış, eline koyu kahverengi bir fötr şapka almıştı. Paul tedirgin gözlerle onu inceleyerek zayıflığının, savaş travmasının izlerini aradı. İnsanın gözüne ilk olarak tabii ki kelliği, o müthiş beynin yuvası ve sembolü olan kare şeklindeki geniş ve boş

alnı çarpıyordu. Altındaki gözler, burun ve ağızsa oldukça küçük ve eğreti duruyordu. Kuru, konturları garip biçimde belirsiz dudakları vardı ve gülümsediğinde dudak uçları aşağı doğru kıvrılarak yüzüne şaşırtıcı bir hoşnutsuzluk ifadesi veriyordu. Dışarı çıktıklarında içeriden kilitlenip sürgülenen kapıdan gelen boğuk sesleri duymak için basamakta durdu. Sonra hafif öne yatırıp kaşlarına kadar çekerek şapkasını taktı. Bir anda çekici, hatta haylaz bir görünüme bürünmüştü. Şapkanın gölgesindeki o gardını almış gri gözlerde şimdi neredeyse hınzır bir ifade vardı. Sonra ufak bir baş hareketiyle, sorgulayan kısa bir tereddütle — âdeta Paul'ün koluna girmesini bekler gibiydi — pazar yerinin geniş eğiminden yukarı yürümeye başladıklarında, Paul patronunun koluna girmek yerine ağırbaşlı bir tavırla çantasına yapışmıştı, Mr Keeping de kolunda yağmurluğuyla kasabayı ziyaret eden hafif meraklı biri gibi görünüyordu.

Geoff'un Mr Keeping'in ruhsal sorunlarından söz etmemiş olmasını dilerdi Paul -- ve Mr Keeping'in bunu bilmesini bekleyip beklemediğinden emin olamamak onu tedirgin ediyordu. Belli belirsiz gülümsüyor, gözünü dikerek bariz bir ilgiyle baktığı dükkânlarla insanları görmüyordu. Bir çeşit haddini bildirme ya da utanç verici bir moral konuşması için seçilmiş olabileceği korkusu, bu yürüyüşün müdürün gözüne girme fırsatı olduğu fikrini baltalıyordu. Meydanın karşısında Shrivenham otobüsüne binerken gördüğü Hannah Gearing onu kaderine terk eder gibiydi. "Anneniz nasıl?" dedi Mr Keeping.

"İyi, teşekkür ederim efendim," dedi Paul. "Gayet iyi idare ediyor."

"Siz olmadan bir hafta idare edebilir umarım."

"Teyzem bize oldukça yakın oturuyor. Pek sorun olmaz." Bu kibar sorular hem içini rahatlatmış hem de biraz huzurunu kaçırmıştı. "Artık alıştık sayılır."

Mr Keeping, "Kötü bir durum," diyerek yaklaşan bir hanıma esnek hesabında ne kadar açık olduğunu net olarak hatırladığını söyler gibi bir şeyler mırıldanıp o rahatsız edici tebessümünü yolladı.

Vasistasları, ön taraflarındaki korkulukları ve dantel perdeleriyle, Kilise Yolu'nun daha sakin bölümlerine çıktılar. Bir hafta önce kasabadan hemen hiç kimseyi tanımayan Paul, artık kendi "gişesinin" küçük maun kapısının, tezgâhın ardından, yüzlercesiyle garip, tatsız ve ayrıcalıklı bir ilşki kurmuş bulunuyordu. Onların hem hizmetkârı hem de hakemi, hayatlarının en az bir yönüyle ilgili mahrem bilgileri paylaştıkları, yani ne kadar paraları olduğunu ya da olmadığını ve ne kadar istediklerini bilen garip bir delikanlıydı. Kredileri, "ayarlamaları": Üstü örtük uzlaşmalar, sessizce yaşanan utançlar arasında, kibarca konuşuyordu onlarla. Kilise Yolu'na, gri tül perdelere, cilalı masaların parıltısına, porselenlere, saatlere, bu ayarlamaların odaların derinliklerine, yılların derinliklerine, gölgelerin içine sızdığını hissederek bakıyordu şimdi. Mr Keeping artık susmuş, sessizlikten memnun görünüyordu.

Kilisenin karşısından, tek yanı daha büyük evlerle kaplı, öteki yanı bir çalı çitin üzerinden tarlalara bakan yapılmamış bir yola, Glebe Sokak'a döndüler. Çalı çitin üzerindeki uzun ve dikenli kuşburnu dalları esintide hafif hafif sallanıyordu. Orada oturanlara ait ve biraz ihmal edilmiş olan sokağın kendine has bir havası vardı. Kasaba merkezinden iki dakika sonra kendinizi burada bulmak garipti. Yol kenarı boyunca öbek öbek otlar ve papatyalar bitmişti. Paul geniş bahçelerdeki çakıl yolların gerisinde duran karemsi villaların kapılarından içeri göz atıyordu; bir-iki tanesinin arasında eğreti duran daha mütevazı ve modern evler vardı — "Bostan", "Kır evi". "Gördüğün gibi, burası özel bir yol Paul," dedi Mr Keeping alaycı ses tonuna dönerek, "bu yüzden sayısız çukur ve yaba-

ni otlar var. Buraya asla arabayla girmemeni tavsiye ederim." Paul buna kolayca söz verebileceğini düşündü. "İşte geldik..." ve sondan bir önceki evin bahçe yoluna girdiler: Yol yaklaşan tarlaların içinde kaybolacak gibi eğimlenmeye ve daralmaya başlamıştı zaten.

Ön kapının her iki yanında cumba pencereli odaları, kapının üstünde stüko ile Viktoryen ismi yazılı olan "Carraveen" isimli ev, geniş ve gri villalardan biriydi. Ev kendini güneşli güne teslim etmiş gibi, ön kapı sonuna kadar açıktı. Bahçe yolunda pencereleri indirilmiş açık mavi bir Morris Oxford duruyor, arabanın gölgesinde çakıllara uzanmış şişko ve küçük Jack Russel bir soluyup bir düşüncelere dalıyordu. Paul konuşmak için yanında çömelince, köpek kulaklarının arkasını kaşımasına izin verse de, pek oralı olmadı. Mr Keeping eve girmişti ve onu orada unutmuş olması o kadar imkânsız bir şeydi ki, Paul bilinçli olarak alçakgönüllü bir yüz ifadesi takınıp ayakta durarak bekledi. Tabelalarla belirtilmiş olmasa da, bahçe yolunun bir girişi bir de çıkışı olduğunu gördü ki bu çocukluğundan kalma bir ihtişam kavramıyla çok örtüşen bir durumdu.

Bahçe yolunun kenarında rengârenk ama yabani otlarla dolu, budanmamış çiçeklerden bir bordür vardı ve Paul onun üstünden evin yanındaki bahçeye, iki-üç büyük ağacın gizemli gölgeleri boyunca uzayıp giderek herhalde arkaya kadar ulaşan aydınlık ve biçilmiş bir çimenliğe baktı. Günün bu tanımsız zamanında —akşama doğru, haziran sonu, iş bitmiş ama güneş daha saatlerce batmayacakken— gördüğü her şey üzerinde garip bir etki yarattı. Zaman da, ışık gibi ağdalıydı sanki. Biraz karavana, biraz annesinin pudinge kattığı carrageen'e* benzeyen ama cidden romantik, belki de İskoçça, birilerinin uzun zaman önce çok sevdiği ama artık tamamen unutulmuş bir eve ya da tatil yerine ait olan "Car-

* Deniz kadayıfı (ç. n.)

raveen" ismini inceledi. Henüz tam olarak açıklayamadığı bir şey tarafından baştan çıkartılmış ve inceden inceye ket vurulmuş gibi hissediyordu kendini. Soldaki cumbalı pencereden yemek salonuna benzeyen bir yerdeki kuyruklu piyanoyu görebiliyordu ama ortadaki masanın üstü kitaplarla doluydu. Kilisenin saati çeyrek geçeyi vurdu ve ardından sanki yoğunlaşmış, ketum bir sessizlik çöktü. Cidden tek duyabildiğiniz kuşların sesiydi.

Bir ses duyup gölgelerin ardından tekrar güneşli arka çimenliğe baktığında, başında kenarı kırmızı çiçekli geniş bir hasır şapka, yavaşça eve doğru yürüyerek görünmeyen biriyle konuşan bir kadın gördü. Biçimsiz mavi bir elbise giymiş, elinde goblen bir çanta taşıyan, irice bir kadıncağızdı. Julian ile John'un annesi, kibirli Mrs Keeping bu muydu acaba? Ama çok yaşlıydı. Mr Keeping'in kendi annesi, ziyaretlerine gelen bir tanıdık ya da akraba olabilirdi. Kadın söylenen bir şey yüzünden şaşırıp kalmış gibi bir an durup etrafa bakındıktan sonra görmeyen gözlerle ama aslında Paul'ü görerek bakışlarını evin yan tarafında gezdirdi. Yanındakine bir şey söyledikten sonra şimdi başka bir kadının sesini duyabiliyordu Paul— tekrar o tarafa baktığında, Paul başını kaldırıp hafifçe gülümseyerek, kendini belli mi etsin yoksa fazla dikkat çekmesin mi bilemeden, belli belirsiz el salladı. Kadınlar yine aralarında konuştu, görünen kadın başıyla tam olarak Paul'ü hedef almayan soğuk bir selam verdi ve uzun adımlarla yürümeye devam ederek evin ardında gözden kayboldu.

Paul içeriye seslenip veda etmek için ön kapıya gitti. Alt düzeyden bir davetsiz misafir, insanların penceresinden içeriyi gözetleyen biri durumuna düştüğünü hissediyordu şimdi. Soluk tenli geniş bir yüzü, arkaya doğru taranıp katı ve geniş bir kask şeklinde toplanmış saçları olan orta yaşlı bir kadın ona doğru geliyordu. "Ah, merhaba," dedi, "ben Paul Braynt — bankadan..."

Kadın ona işgüzar bir bakış attı. "Kocamı mı görmek istemiştiniz?"

"Şey, aslında buraya kadar onunla birlikte yürüdüm," dedi Paul."

"Ah..." dedi kadın, bir an için geri adım atar gibi. Bariz bir şekilde çizilmiş siyah kaşları yüzünden memnun edilmesi zor biri gibi görünüyordu. "Başka bir şey var mıydı?"

"Bilemiyorum," dedi Paul; ve böyle davranılmaması gerektiğini düşünerek, "Beni orada bırakıp gitti."

Mrs Keeping, "Ah...!" deyip yarı dönerek, "Leslie!" diye seslendi. Holün sonunda Mr Keeping belirdi. "Bu delikanlı azledilip edilmediğini bilmek istiyormuş" — ve bu esprinin daha çok kendisiyle ilgili olduğunu anlatmak ister gibi, şakacı gözlerle Paul'e baktı.

"Ha, evet," dedi Mr Keeping. "Bu Paul Bryant. Wantage'dan yeni geldi."

"Wantage'dan mı...!" dedi Mrs Keeping, bu daha da büyük bir espriymiş gibi.

"Herkesin bir yerlerden gelmesi lazım, değil mi," dedi Mr Keeping.

Paul, Wantage'ın güzel ve şirin bir kasaba olduğuna dair ılımlı ama test edilmemiş bir inançla büyümüştü. "Ama Kral Alfred için yeterince iyiydi efendim," dedi.

Mrs Keeping bu karşı çıkışı ve espriyi hoşgörüyle karşılamış gibi davrandı. "Hımın, epey bir tarihiniz varmış", dedi. Ama aklına başka bir şey gelmişti. Başını yan yatırıp Paul'ün omuzlarına, duruşuna baktı. "Gücünüz yerinde midir?" dedi.

"Şey, kararınca," dedi bu dikkatli inceleme yüzünden aklı karışan Paul. "Güçlüyüm sanırım..."

Mrs Keeping tatlı tatlı, "Öyleyse işime yarayabilirsiniz. Gelsenize," derken, bu kez sesinde baştan çıkarmaya çalışan minik bir parıltı vardı.

"Belki Paul'ün başka planları vardır hayatım," dedi Mr

Keeping, eşinin her dediğini kolayca kabul edecekmiş gibi bir ses tonuyla.

"Fazla zamanını almayacağım."

"Birkaç dakikam var elbette," dedi Paul.

Holün sonuna kadar yürüyüp öteki odaya girdiler. "Kocamın belini incitmesini istemiyorum," dedi Mrs Keeping. Salon mobilyalarla, altın rengi kalın bir halının üstünde kolçak kolçağa duran büyük koltuk ve divanlarla, zigon sehpalarla, lambaderlerle doluydu ama insanı şaşırtan şey, salon için çok büyük olan, kırmızılı bir kadınla siyahlı bir adama ait iki Viktoryen portrenin şöminenin iki yanında duran radyolu pikapla tik televizyon dolabının üstünden size bakıyor olmasıydı. Paul'ün televizyonun üzerindeki birkaç çerçeveli fotoğrafın içinde seçtiği yat giysileri giymiş iki çocuk Julian ile John olsa gerekti. Açık duran Fransız pencerelerinden geniş bir taraçaya çıktılar. "Bu Mr Bryant," dedi Mrs Keeping. "Çantanızı buraya bırakabilirsiniz."

"Ah... tabii..." dedi Paul, şezlongda oturan iki hanıma başıyla selam vererek. Kadınlar Paul'e, "Annem, Mrs Jacobs" — az önce de gördüğü, hasır şapkalı kadındı bu — ve "Jenny Ralph... yeğenim, evet, yarı kardeşimin kızı!" diye tanıştırılırken, Mrs Keeping bu ilişkiyi ilk kez çözmüş gibiydi. Paul'se sadece anlamış gibi yapıp bir kez daha başıyla selam verdi ve yan yan yürüyerek yanlarından geçerken merhaba diye mırıldandı. Çatık kaşlı, siyah saçlı ve kendisinden biraz küçük bir kız olan Jenny Ralph'ın kucağında bir kitapla bloknot vardı — suratsız kızın eldivenini yere atarak yaptığı düello davetinden yan yan kaçar gibi hissetti kendini Paul.

Sorun çimenliğin öteki ucundaki taş bir yalağın, her nedense kaymış ya da üstünde durduğu güdük bloklardan biri yerinden çıkmış olduğu için, çimlerin üzerine toprak saçılmış ve turuncumsu siyah bir öbek şaşkın şebboyun oraya buraya savrulmuş olmasıydı. "Şunu kaldırabilirseniz çok mem-

nun olacağım," dedi Mrs Keeping, yine o memnuniyetsiz ses tonuyla, yalağı oradan iten Paul'müş gibi. "Roger'ın üzerine devrilmesini istemiyorum," dedi.

Paul eğilerek deneme kabilinden yalağı kaldırmaya çalıştı. Bir tek öteki bloğun yamulmuş ekseni üzerinde hafifçe sallandırmayı becerebildi. "Olduğu gibi devirmeyesiniz," dedi Mrs Keeping. Belki de bu tür bir kazadan kaçınmak için, birkaç metre ötede duruyordu.

"Yok..." dedi Paul; sonra, "Aslında bayağı ağırmış."

"Ceketinizi çıkarırsanız daha kolay olur belki."

Paul söz dinledi ve Mrs Keeping'in ceketini almaya hiç niyetli olmadığını görerek yakınındaki yosun bağlamış banka astı. Ceketi olmayınca sıska vücudu daha çok ortaya çıkmış, kendini daha beceriksiz hissetmeye başlamıştı. "Pekâlâ," diyerek boş boş güldü. Ev sahibesi olarak görmeye çalıştığı Mrs Keeping de ona baştan savma bir tebessüm yolladı. Yalağın kendine yakın, çimenlerin üstünde duran tarafından ellerini alta sokmaya çalıştı ama ağaç gövdesi fırlatma yarışı yapan Iskoçlar gibi sarsılarak yaptığı birkaç çekişten sonra ancak birkaç santim kaldırmayı becerip olduğu gibi tekrar eski yerine bıraktı. Başını iki yana sallayarak otuz metre ötedeki taraçadakilere bir göz attı. Mr Keeping de kayınvalidesiyle yeğenine katılmıştı ve konuşurken ona doğru bakmalarına rağmen belki de kibarlıktan fazla ilgi göstermiyorlardı. Kendini aynı anda hem önemli hem de tamamen değersiz hissetti Paul.

"İçini boşaltmanız gerekecek sanırım," dedi Mrs Keeping, Paul bunu yapmayı inatla reddediyormuş gibi bir tavırla.

Paul biraz kaderci bir mizah duygusunun gerekli olduğunu gördü — zamanından ve planlarından yüzünde bir tebessümle vazgeçmeliydi. "Küreğiniz var mı acaba?" dedi.

"Toprağı koymak için de bir şey lazım tabii. Şebboylarıma dikkat edin, olur mu?" dedi Mrs Keeping, artık böyle hoş

bir noktaya geldikleri için, hafiften cana yakın bir ses tonuyla. "Ne diyeceğim, ben şu kızı buraya çağırıyorum."

"Ah, tek başıma da yapabilirim..." dedi Paul.

"Bir şey olmaz," dedi Mrs Keeping. "Gelecek dönem Oxford'a başlayacak ve oturup kitap okumaktan başka bir şey yapmıyor. Annesiyle babası Malaya'da olduğu için bizimle kalmak zorunda" — aslında açık açık zorunluluğun kendilerine ait olduğunu ima ediyordu. Çenesini çoktan havaya kaldırmış, çimenlikte ilerlerken kıza seslendi.

Jenny Ralph, Paul'ü bahçenin öteki ucuna götürüp rustik bir kemerin altından geçirerek gübre yığınını ve pencereleri örümcek ağlı bir kulübeyi içinde barındıran güneşsiz bir köşeye soktu. İlk başta tanımadığı bir hizmetkârla konuşan kibirli bir çocuk gibi davrandı. "Neye ihtiyacınız varsa, orada bulabilirsiniz," dedi, dağınık kulübenin içine girmeye çalışan Paul'ü izleyerek. Haznesinin kenarı hayvan dışkısına benzer topak topak kuru çimlerle kaplı olan çim biçme makinesi yolu tıkamıştı. Paul bir küreğe uzanırken sıkı dayanmamış bir demet kamışa çarpınca, kamışlar tutmaya fırsat kalmadan takır tukur yere saçıldı. İçeride boğucu bir katran ruhu ve iki zamanlı motor yakıtı kokusu vardı. "İçerisi cehennem gibi," dedi Jenny dışarıdan. Sesinde belirgin bir snopluk olsa da, halası kadar soğuk ve net değil, daha senli benliydi. Aksanı genç bir insanda duyduğunuzda daha çarpıcı gelen, kendini daha ele veren bir aksandı. O aksandan biraz da olsa sıkılmış ama yine de kurtulmaya hiç niyeti yokmuş gibi bir hali vardı.

"Hayır, sorun yok," diye seslendi Paul. Bir kızla birlikteyken hissettiği beceriksizliği biraz iş yaparak, küreği, birkaç eski plastik torbayı ona vererek gizledi — kız ondan beş-altı yaş küçük olsa gerekti ama bunun pek güçlü bir avantaj olduğunu hissetmiyordu. Kızın kötü cildi ve siyah kıvırcık saçlarındaki o yağlı parıltı Paul'ün de henüz tam kurtulamamış olduğu sorunların göstergesiydi. Öyle fazla güzel bir kız olma-

dığı gerçeği bir bakıma rahatlatıcı olsa da, aynı zamanda bir şövalye gibi davranması için üzerinde belli belirsiz bir baskı yaratıyordu sanki. Elinde sadece bir malayla, hafif şakacı bir tavırla ortaya çıktı.

"Eminim bu işi bir saniye bile yapmak istemezdiniz," dedi Jenny, yüzünde şakayla karışık acısını paylaşan bir tebessümle. "İnsanlardan sürekli bir şeyler istiyorlar korkarım."

"Ah, benim için sorun değil," dedi Paul.

"Aslında bu bir sınav. Corinna Hala sürekli insanları sınava sokar, elinde değil. Kim bilir kaç kez gördüm. Hem sadece piyanoda da değil."

Kızın hem gerçek hem de üst sınıflara has görünen açık sözlülüğünden etkilenen Paul, "Ah, öyle mi?" dedi. Çimenliğe çıkarlarken tedirgin gözlerle etrafa bakındı. Corinna Hala öteki uçta bel vermiş bir sarmaşık kafesini inceliyor ve büyük ihtimalle onun için yeni yeni görevlerle sınavlar tasarlıyordu. Yanındaki büyük sarkık kayın ağacı, eteklerinin altında bir masayla, garip ama romantik bir şekilde dallarını sarkıtmıştı.

"Aslında konser piyanisti olması gerekirmiş. Doğru mu bilmem ama herkesin söylediği bu, en azından. Her neyse, şimdi piyano dersleri veriyor. Müthiş sonuçlar elde ediyor tabii ama çocukların ondan deliler gibi korktuğunu da görebiliyorsunuz. Julian onun tam bir sadist olduğunu söylüyor," dedi, kendinin biraz fazla farkında bir tavırla.

"Ah...!" dedi Paul, alnını kırıştırıp küçümseyen bir kahkaha atarak, ve sonra, ne zaman bir tabudan söz edilse olduğu gibi, kesinkes, hedefini arayan bir kızarış. Bazen hiç habersiz gelir, bazen de sürekli gelmeye devam eder, birbirlerinin içine geçerlerdi bu kızarışlar. Eğilip plastik torbaları çimenlerin üstüne yayarak kendini gözlerden biraz olsun gizledi. "Demek Julian küçük oğlu," dedi, yüzünü Jenny'ye dönmeden.

"Ah, John olsa böyle demezdi, çok kasıntıdır."

"Julian kasıntı değil mi yani...?"

"Julian nasıl biri? Julian biraz daha... gevşektir." Birlikte güldüler. "Seni utandırdım mı?" dedi Jenny.

"Hiç de değil," dedi Paul, kendini toparlayarak. "Ailenizi hiç tanımıyorum da. Ben Wantage'dan geldim."

"Ah, anladım," dedi Jenny — bu biraz çekince yaratan bir gerçekmiş gibi. "Eh, açıkçası, kâbus gibidirler... tanıştığınız yaşlı hanım benim büyükannem."

"Mrs Jacobs mı yani?"

"Evet, daha babam çok küçükken ikinci kez evlenmiş. Şimdiye kadar da üç kez evlendi."

"Aman Tanrım."

"Değil mi...? Yetmişine girmek üzere, onun için kocaman dev bir parti vereceğiz."

Paul yalağın içindeki bitkileri özenle topraktan çıkarmaya başladı — bitkiler saygınlıklarına yapılan bu yeni saldırıyla titrediler. Altlarında sallanan toprak ve köklerle birlikte, hepsini Fisons torbasının üzerine oturttu. Toprağın içine çok karıştırılmadan katılmış, yumuşak öbekler halinde duran bir çeşit gübre hâlâ ıslak ve kaygandı. "Umarım bu işi doğru yapıyorumdur," dedi Paul.

"Ah, doğrudur eminim," dedi, ötekiler gibi onu izleyen ama pek ilgi göstermeyen Jenny.

"Halanız Oxford'a gideceğinizi söyledi." Eğer hissettiği şey buysa, kıskançlığını içten ve babacan bir ses tonuyla gizlemeye çalıştı Paul.

"Öyle mi. Doğru."

"Ne okuyacaksınız?"

"St Anne's'de Fransızca okuyacağım." Doğru isimlerin zengin yalınlığıyla, çok güzel ve ulaşılmaz bir şeymiş gibi söylemişti bunu. Paul banka eğitimi için Loughborough'ya gitmeden önce, ikisi için de mazoşistçe olan bir girişimde bulunarak annesine bütün Oxford'u dolaştırıp ağzı beş karış

açık o kolejlere bakmıştı; ama kızların gittiği kolejleri görmek için uğraşmamışlardı. "Julian da bu sene Oxford'a başvuruyor."

"Hım, öyleyse orada birlikte olabilirsiniz."

"Ve bu harika olur," dedi Jenny.

Paul bütün toprağı boşaltıp iki eliyle birden sarsınca, yalak bu sefer daha kolay hareket etti. Yine de, gözünü korkutan ikinci bir başarısızlık ihtimaline karşı güldü. "Haydi bakalım," diyerek tekrar çömeldi. Mrs Keeping'in keskin zamanlama hissiyle çimenlikten onlara doğru geldiğini gördü. Paul o anda bile neredeyse komik gelen şiddetli bir güçle, boğuk bir çığlık atarak, koca taş nesneyi kaldırıp öteki bloğun üstüne, en azından ucuna yerleştirdi ve görev tamamlanmış oldu. "Ah-ha!" dedi Mrs Keeping, "sonunda bir şeyler olmaya başladı," ve Paul yalağı sabit tutar, neredeyse sadık bir tebessümle ona bakarken, yalağın elinin altında döndüğünü hissetti, kayıp yere düştüğü anda geriye sıçramamış olsa ayağı ezilecekti — alttaki blok eğrilmiş ve yalak da şimdi, kocaman ve kıpırtısız, yanlamasına çimlerin üstüne devrilmişti. "Aman Tanrım, iyi misiniz?" dedi Jenny kolunu turarak, Paul'ün içini ısıtan histerik bir ses tonuyla. Mrs Keeping de solumaya benzer bir ses çıkartıyordu. "Bak sen şu işe," dedi. "Ah, baksanıza," dedi Jenny, "eliniz kanıyor." Paul bunun nasıl olduğunu bilmiyordu ve acıyı ancak Jenny söyledikten sonra hissetmiş, baş parmak tırnağının altında uyuşuk ve derin bir sızı, etin sıyrıldığı yerde iğne iğne bir karıncalanma duymaya başlamıştı. Acının bilgiyle kontrol altında tutulduğunu, orada tek başına olsa, yalağın çatlayıp ikiye ayrılmış olacağını düşündü.

On dakika sonra kendini —bir soytarı, kahraman, kurban olarak, hangisi olduğunu tam bilemiyordu— elinde koca bir cin tonikle alçak bir bahçe sandalyesinde otururken buldu. Sol eli etkileyici bir şekilde sarılmış, parmaklarını o dar kılıfın içinde zorlukla oynatabiliyordu. Sargıyı Mrs Keeping

yüzünde pişmanlık dolu zoraki bir tebessümle kendisi yapmış, pişmanlığı arttıkça o uzun şeridi de gitgide daha sıkı sarmaya başlamıştı. Şimdi de ailecek Paul'ün eline kaygı, pişmanlık dolu ve biraz kendi halinden memnun bakışlar atıyorlardı. Paul dili tutulmuş bir halde bahçenin arka tarafına gelip döşeme taşlarının üzerine yayılmış olan geniş ve mor obrizya yastıklarından birinin içine oturmuş hızlı hızlı soluyan Jack Russel cinsi Roger'ı okşamak için uzandı. Mr Keeping salonda ötekilere içki hazırlıyordu; "Her zamankinden mi hayatım?" diye seslendi Fransız pencerelerinden dışarı.

"Kesinlikle!" dedi Mrs Keeping boğuk ve küçük bir kahkaha atıp kafasını sallayarak, bunu hak ettiğini söylemek ister gibi. Ahşap banka ilişip Kensitas marka sigarasının selofanını açtı.

"Ya sen Daphne?"

Mrs Jacobs da oyuna katılır gibi, "Cin ve It!"* diye bağırdı.

"Büyük mü olsun?"

"Kocaman!"

Paul ile Jenny buna gülse de, Mrs Keeping az biraz neşeli bir homurtu çıkarmakla yetindi. Mrs Jacobs, Paul'ün karşısında oturuyordu ve aralarında mozaik tablalı metal bir masa vardı. Paul eğer isterse, masanın kenarından, iç çamaşırlarının bej renkli gizemlerini olduğu gibi görebilecekti. Biçimsiz yazlık elbisesi ve geniş sarkık kenarlı şapkasıyla çökmüş bir havası vardı ama yüz ifadesi, yaşlılıktan ve belki de bir parça sağırlıktan söylediğiniz birkaç şeyi kaçırmaya hazırsa da, dostça ve uyanıktı. Çerçevesinin alt kısımları şeffaf, üst kısımları taba rengi kaşlara benzeyen büyük bir gözlük takmıştı. İçkisi mozaik masanın üstüne, önüne konulduğunda, nasıl bir şey olduğunu gayet iyi bildiğini anlatan hevesli ama fazla hayale kapılmayan bir tebessüm belirdi yüzünde sanki. Gülümsediğinde görünen o kahverengi dişler insanı şaşırtı-

* Cin ve İtalyan vermutu (ç. n.)

yordu — sesindeki dumanlı tınıyla uyumlu bir sigara tiryakisi gülüşü. "Pekâlâ, şerefe!"

"İçelim..." Mr Keeping de oturduğunda, hâlâ üzerinde olan banka müdürü elbisesi, elindeki büyük cin toniğin biraz gerçeküstü görünmesine neden oldu.

"Şerefe," dedi Jenny.

"Sen ne içiyorsun çocuk?" dedi Mrs Jacobs.

"Ah, elma birası büyükanne..."

"Elma birası sevdiğini bilmezdim."

"Özel bir düşkünlüğüm yok ama henüz mayasız içkiler içmeme izin verilmiyor ve insan bir şeylerle sarhoş olmak zorunda, öyle değil mi?"

"Galiba öyle..." dedi Mrs Jacobs, yeni bir teoriyi tartar gibi.

"Paul bankada daha bu hafta işe başladı Daphne," dedi Mr Keeping. "Aramıza Wantage'dan katıldı."

"Ah, Wantage'a bayılırım," dedi Mrs Jacobs ve bir an sonra, "Hatta bir seferinde Wantage'a kaçmıştım."

"Cidden mi anne?" dedi Mrs Keeping.

"Sadece bir-iki geceliğine, babanın gemi iyice azıya almış olduğu bir dönemde." Daha önce bu şekilde konuşan birine hiç rastlamamış olan Paul, ilk başta bunun gerçek mi yoksa teatral mi, gerçekten gün görmüşlük mü yoksa sadece utanç verici bir şey mi olduğunu anlayamadı. Dişlerini göstermeden gülümseyen ve bastırılmış bir sabırsızlıkla gözlerini kırpıştıran Mrs Keeping'e bir bakış attı. "Wilfie ile ikinizi kanatlarımın altına alıp deliler gibi araba sürerek Wantage'a gitmiştim. Bir-iki gün Mark'ta kaldık. Mark Gibbons'ı bilirsin," dedi Mr Keeping'e, "müthiş bir ressamdır. Sular durulana kadar onda kaldık."

"Doğrudur," dedi Mrs Keeping sigarasından bir nefes alarak.

"Kaldık, hayatım. Sen bunu hatırlamayacak kadar kü-

çüktün herhalde." Ses tonu biraz incinmiş ama buna alışıkmış gibi çıkmıştı.

"Sen araba sürmeyi bilmezdin ki anne," diye sözüne devam etti Mrs Keeping, bunu söylemeden duramamış gibi, neşeli bir sesle.

"Elbette biliyordum..."

Mrs Keeping sert ve alaycı bir yüz ifadesiyle dumanını üfledi. "Şimdi ailevi meselelerle Mr Bryant'ı sıkmayalım," dedi.

Paul çok güçlü bir cin toniğin verdiği ilk sersemlikle gülümseyip başını öne düşürerek açıklanmayan isimlerle olayların birazcık aklını karıştırmasını dert etmediğini gösterdi. Yaşlı insanlarla birlikteyken sık sık olduğu gibi hem sıkılmış hem de her nedense kendini fazlasıyla kaptırmıştı. "Yo, yo," diyerek bütün olanları sorgulayan bir dinginlikle izlemekte olan Mrs Keeping'e sırıttı. Akşam bir saat öncesine kadar hayal dahi edemeyeceği bir şekle bürünmüştü.

"Gördün mü bak, bence ailemiz fevkalade enteresan," dedi Mrs Jacobs. "Senin ilgi çekiciliğimizi yabana attığını düşünüyorum. Ailemizle daha fazla gurur duymalısın." Sandalyesinin yanına uzanıp çantasını, Paul'ün daha önce de gördüğü o ahşap saplı goblen çantayı çıkardı. İçini karıştırmaya başladı.

Mrs Keeping göğüs geçirirken biraz daha ılımlıydı. "Eh, bir-iki tanesiyle gurur duyuyorum zaten anne, bunu çok iyi biliyorsun. Cecil pek benim kalemim değil ama babam bütün o... antikalıklarına rağmen arada dahice şeyler de yapmış."

"Evet, çok zeki olduğu şüphe götürmez," dedi Mrs Jacobs, çantasının üstünden hafifçe kaş çatarak. Kâğıtlar, pudriyerler, gözlük kutuları ve haplarla küçük ölçekli bir kaos yaşandığı izlenimini edindi Paul. Mrs Jacobs bir an için durup kaldığı yeri unutmamak için elini çantasından çıkarmadan Paul'e baktı. "Jenny'nin büyükbabası da müthiş bir ressamdı. Revel

Ralph, belki duymuşsunuzdur? Yo... o Mark Gibbons'dan çok farklıydı. Daha dekoratif olduğu söylenebilir."

"Bence Mark'ın zamanı da biraz geçmiş büyükanne," dedi Jenny.

"Evet, mümkündür hayatım, yaşı benim kadar var." Paul bunun hangi yaş olduğunu biliyordu tabii ama bunun bir sır olup olmadığından emin değildi. "Sen Revel'ı da iflah olmayacak derecede demode buluyorsundur herhalde."

Jenny onun da kendine ait olumsuz yargıları olabileceğini söylemek ister gibi dudak sarkıtıp kaşlarını havaya kaldırdı. "Hayır, büyükbabamın işlerini seviyorum. Hatta oldukça *provokatif* buluyorum. Özellikle son dönem işlerini." Kızın özgüvenli görüşleri Paul'ü bir kez daha etkilemiş ve hayran bırakmıştı. Sanki çoktan Oxford'a girmiş gibi, hafifçe alnını kırıştırarak konuşmuştu Jenny. Paul dedi ki,

"Artık... hayatta değil mi?"

"Savaşta öldü," dedi Mrs Keeping, şöyle bir kafasını salayıp sigarasını söndürerek.

"Evet, fevkalade cesur biriydi," dedi Mrs Jacobs. "Bomba ona isabet ettiğinde, iki tankı havaya uçurmuş, üçüncüsünü de uçurabilmek için hedefine doğru koşuyordu." Tek elinde sigarası, ötekinde çakmağı olmasına rağmen kimsenin konuşmasına fırsat vermeden sözüne devam etti, "Gerçek bir kahramandı. Ölümünün ardından madalya vermişlerdi..."

"Şimdi nerede büyükanne?" dedi Jenny daha uysal bir sesle.

"Ah, bende," dedi Mrs Jacobs çabucak bir nefes çekerek, "tabii ki bende duruyor." Paul bu kızgınlığın kime yönelik olduğundan emin değildi. Mrs Jacobs ötekilere karşı birlik olmuşlar gibi bir bakış attı Paul'e. "Bilirsiniz, insanlar onun aklı beş karış havada, hovarda ve daha bir sürü şey olduğunu düşünür ama gerektiğinde korkusuz bir adam olabilirdi."

Mrs Jacobs'dan az biraz büyülenmiş ve bir dakika öncesi-

ne kadar adını bile duymadığı bu adama hayran kalmış olan Paul de, "Evet," dedi, "eminim öylady..."

Paul bahçe kapısında dönüp sarılı elini sallarken, onu geçirmesi söylenen Jenny gözden kaybolmuştu bile. Yine de, o minik minik keyif ve nezaket kasılmaları sokak boyunca sallanarak ayak sürürken de neredeyse bilinçsizce yüzünde asılı kaldı. Çalı çitin üzerindeki manzaraya, öteki ön bahçelere, yaklaşan Rover ile akşam güneşine karşı yüzünü kırıştırarak gözlerini kısan, Paul'ün kendini yine bir davetsiz misafir ya da artık belki de bir firari gibi hissetmesine neden olan şoförüne gülümsedi. Sırtına vuran güneş hâlâ sıcaktı. Kilisenin saati ağaçlar arasından tekrar çeyreği vurdu — saatine baktı Paul: Tabii ki 07:15; son bir saat aslında yirmi dakika kadar sürmüştü ve yedekte bekleyen bir his neden 08:15 olmadığını merak etmesine neden oldu. İşte Kilise Yolu'ndaydı. Pazar yerindeydi. Aslında daha önce içkiye elini sürmemiş ve ilki kadar kana kana içilesi olan ikinci cin tonik, onu endişe ve şaşkınlığın ancak teğet geçebildiği sırıtkan bir gönenç durumuna sokmuştu. İçinden konuşmaması gerektiğini söyleye söyleye konuşup durmuş, normalde anlatmaktan kaçındığı şeyleri, babasının kullandığı uçağın vuruluşunu, annesinin hastalığını hatta kendi okul maceralarını, herhalde çocuksu ve basit görünmesine neden olan bir sürü şey anlatmıştı. Ama kimse umursamıyor gibiydi. Şimdiyse çok az konuşan Mr Keeping'in onu aptal bulmamış olmasını diliyordu — Paul'ü sarhoş edişi ve o sinir bozucu gülüşüyle öylece oturup dinleyişi, aslında cidden ürkünç bir davranıştı. Yarın ofiste bazı iğneli sözler söyleneceğini zannediyordu. Öte yandan, yeni bir dinleyici edinmiş olmaktan minnetkâr görünen Daphne Jacobs ile ilişkisinde gayet başarılı olduğunu hissediyordu; onun hikâyelerini takip etmese bile kahkahalar atmış ve gerekli yerlerde anlayışla irkilmişti. Birinin söylediği bir şeye

cidden kendini zorlayarak yoğunlaştığında, aslında boş şeyler konuşulduğunu fark etmişti. Sarhoşluğu biraz da yazarları, hem de oldukça ünlü yazarları tanıyan bir ailenin evinde olmaktan geliyordu. Dudley Valance'ı duymuşluğu vardı ama o yaşlı hanıma Cecil Valance'ın yazdığı şiirlerden kıtaları ezberden eksiksiz okuduğunda, Mrs Jacobs önce hoşgörüyle gülmüş, sonra da biraz sabırsızlanır gibi görünmüştü. Üzerinde onunla aşk yaşamış olmaktan gelen hafif, tekinsiz bir ışık vardı — "İki Hektar" şiirinin özellikle onun için yazıldığını öğrenmişti Paul. İkinci Cin ve It'sini içerken (artık o It her neyse), bunu Paul'e açıkyüreklilikle anlatmış, Jenny'nin, "Bence Cecil Amca'nın yazdıkları feci emperyalist şiirler büyükanne," diyişini duymazdan gelmişti. Vale Sokak'taki International Stores'un kapalı ve gölgeli vitrinlerine baktı. Sarsıcı derecede hüzünlü bir his yakasına yapıştı — özgür, hafif, çakırkeyifti ve yirmi üç yaşındaydı ama yapayalnızdı, gün batımına hâlâ saatler vardı ama o saatleri paylaşabileceği hiç kimsesi yoktu.

Pansiyonuna giden yol onu kasabadan çıkardı ve eski yük istasyonunun her yerini ot bürümüş olan kapalı depolarını, akşam güneşinde katı ve şeffaf görünen yeni orta okulun modern binasını geçti. Sonra ana yola tek çıkışı olan bir çember ya da kement şeklindeki Marlborough Bahçeleri'nin içinden geçti. Kaldırımdan mutfaklarda yemek yiyen ya da yemeklerini bitirip bahçeye çıkmış çim biçen, bahçe sulayan insanları görüyordu. Ortalarına bir ev daha almış ikiz evlere benzeyen, bölünmüş sıra evler gibi üçlü üçlü inşa edilmiş olan evlerin herhangi bir ismi olmayan, garip bir ekonomisi vardı. Hiç olmazsa Mrs Marsh'ın evi kenardaki evlerden biriydi ve arka cephedeki arpa tarlasına yukarıdan bakan bir manzarası vardı. Kocası garip saatlerde çalışan, bir grubu Londra'ya götüren, bazen de Bournemouth ya da Isle of Wight'a gidip geceyi oralarda geçiren bir otobüs şoförüydü.

Şimdi perdeleri güneşe karşı kapatmış, televizyondan bangır bangır sesler gelirken —Z-Cars başlıyordu— salonda oturuyordu Mrs Marsh. Kiracısını rahatsız etmemeyi gayet hoş bir şekilde başarıyordu — başını çevirip selam verdi, mutfakta Paul için yapılıp üstüne bez örtülmüş jambonlu bir sandviç ve, "Bu size geldi, Mrs Marsh," notuyla birlikte ona iletilmiş bir mektup vardı. Paul basamakları ikişer ikişer çıkarak çiftin tıraş sabunları ve sabun bezleri, Mrs Marsh'ın dolapta duran öteki eşyaları arasında, evin kendini en yabancı hissetttiği yerini, üst kattaki banyoyu kullandı. Banyonun kapısındaki buzlu cam geceleri içeride birinin olup olmadığını belli ediyor, çıkardığınız seslerin kolayca duyulabileceğini, hatta görülebileceğinizi hissetmenize, kendinizi biraz da olsa kabahat işliyormuş gibi hissetmenize neden oluyordu. Paul'ün önceden belirlenmiş banyo geceleri salı ve perşembeydi, yani bu gece! Banka cumartesileri öğlen bire kadar açıktı ve sonra Wantage otobüsüne binip gidecek, işteki ilk haftası bitmiş olacaktı.

Yemeğini yedikten sonra tekrar üst kata çıkıp gardırobun üstündeki günlüğünü aldı. Odada pek iz bırakmış sayılmazdı — terlikleriyle sabahlığı, çantasına tıkıştırdığı birkaç kitap. Kütüphaneden yeni Angus Wilson kitabını almış, elinden geldiğince çabuk bitirmeye çabalıyor, yerinde duramayan gözleri antikalıklarını kendi geleceğine dair kehanetler ya da tavsiyeler olarak gördüğü ayrıksı erkek evlat Marcus'un ortaya çıkacağı bölümlere gelmek için sayfadan sayfaya atlıyordu. Kitabı evde okuyup annesinin sorularına maruz kalma riskini göze almak istemiyordu. Ayrıca Penguin Modern Şairler serisinden son çıkan *The Mersey Sound* antolojisi vardı ama o kitaptakileri pek şiirden saymıyordu, bir de aslında elli yıl önce basılmış, içinde Drinkwater'ın "Ayışığında Elmalar" ve Valance'ın "Askerin Rüyası" şiirleri gibi çok sevdiği ve ezbere bildiği şeyler olan *Günümüz Şiirleri*. Odada insanın vücuduna

batan moket kumaşla kaplı sert ve kare bir koltuk, pencerenin yanına dayanmış üç aynalı bir makyaj masasıyla taburesi vardı ve Paul her gece buraya oturup yazıyordu. Ne zaman başını kaldırsa kendini ve o muhteşem Bryant burnunu üç kopya halinde görüyor, iki ayrı profili birbiriyle saklambaç oynuyordu. Okuldan ayrıldığından beridir tuttuğu günlükler çok gizli kayıtlardı ve formaları sekiz sayfalı siyah defterler biriktikçe saklanmaları da zorlaşıyordu. Evdeki yatağının altında kutuda duran eski okul projeleri ve gitgide sararan gazete kâğıtlarının altında daha özel şeyler, okuldaki çocuklardan kalma dayanıksız hatıralar, bazılarının sonradan çizildiği çok belli olan tangalarla poz vermiş kaslı erkeklerle dolu *Manifique!* dergisinin üç sayısı, bir de Paul'ün hiç yayınlanmayacağını bildiği şekilde yazmayı sürdürdüğü bu günlükler gizliydi.

Çalışmasını saklayan okullu bir çocuk gibi öne doğru eğilip yazmaya başladı: "29 Haziran 1967: Bütün gün sıcak ve güneşli geçti." Yazarken tükenmez kalemini öyle sert bastırıyordu ki sayfa yayılarak kıvrılıp köşelerden havaya kalkar gibi oluyordu. Kapatıldığında, defterin ne kadarının kullanılmış olduğu net olarak görülebiliyordu. Kenarları kırışık ve kararmış olan yazılı sayfalar çalışkanlığın keyifli bir kanıtı, defterin geriye kalan temiz, düzgün ve yoğun kısmıysa keyifli bir meydan okumaydı. Bu hafta malzeme açısından çok zengin geçmişti ve işteki bütün kızları ana hatlarıyla yazmış, Geoff Viner'ınsa bankada mümkün olamayacak kadar açık sözlü bir değerlendirmesini yapmıştı. Şimdiyse Geoff ile tuvalette ettiği sohbeti ve "Carraveen"de yaşadığı beklenmedik macerayı yazacaktı. "Mrs J, C'nin abisi Dudley Valance ile evliymiş meğer. Ama Cecil V ile de 1. Dünya Savaşı'ndan önce büyük bir aşk yaşamış ve onun ilk aşkı olduğunu, müthiş çekici bir adam olsa da kadınlarla pek anlaşamadığını söyledi. Ne demek istediğini sordum. O da dedi ki, 'Kadınları pek an-

lamazdı ama onlar için dayanılmaz bir cazibesi vardı. Öldüğünde daha 25 yaşındaydı tabii.'" Sayfanın en altında, yazan elinin kenarını dayamış olduğu yerde, yağlı kâğıt mürekkebe direnince bazı sözcüklerin üzerinden iki kez geçmek zorunda kaldı: "dayanılmaz bir cazibe" diye yazdı tekrar, "daha 25 yaşındaydı" — sonunda kalın ve beceriksizce, hâlâ sarhoş ya da hafiften kaçık biri tarafından yazılmış gibi görünen harfler çıktı ortaya.

2

Peter Rowe en üst kattaki odasından çıkıp sahanlığı geçerek tırabzanın üzerinden o muazzam, kare merdiven boşluğuna baktı. Aşağıdaki küçük bir oğlanın aceleyle merdivenden indiğini duydu ve bir an için çocuğun havaya kaldırdığı kolunu ceketine sokmaya çalıştığını gördü. Peter öylesine aniden ve Tanrı'nın sesiyle konuşur gibi, "Koşma!" diye haykırdı ki oğlan dehşet içinde yukarı bakıp adımlarını karıştırdı ve sert meşe basamakların üstünde pat pat pat hole kadar kaydı. Sesini alçaltıp, "Şimdi nedenini biliyorsun," diyerek odasına döndü Peter.

İlk dersi boştu, sonra beşinci sınıfa şarkı söyletecekti. Çaydanlığını lavaboda doldurdu, Nescafe yapmak için kupalardan birini şöyle bir duruladı: Granüller ıslak kalan kupanın dibinde eriyerek köpürmeye başladı. Sonra günün ilk sigarasını yakıp dumanlara karşı gözlerini kısarak yatağını gayet düzgün bir şekilde yapıp dağınık kalan yerleri yatak örtüsüyle gizledi. Hemşirenin başı önde, ağzından nefes alarak, koridor boyunca yatakhaneleri dolaşmakta olduğunu biliyordu. Usulüne uygun yapılmamış, köşeleri gevşek kalmış, yorganı yeterince gergin durmayan bir yatak bulduğunda eğilip yatağı dağıtır, bir boğa gibi altını üstüne getirir ve kabahatli

çocuğun ismini bir karta yazardı. Sonra bu kart öğretmenler odasının yanındaki panoya raptiyelenir, çocuk suçlular teneffüste nefes nefese yukarı çıkıp her şeyi sil baştan yapmaya koyulmak, yataklarını jilet gibi dümdüz ve deli gömleği kadar sımsıkı bir hale getirmek zorunda kalırdı. Peter bu rejimden muaf oluşu yüzünden suçluluk duygusu yüklü anlık bir rahatlama hissetti.

Annesiyle babasına haftada bir yazdığı mektuba başladı, bu da çocuklar kadar sıkı sıkıya bağlı olduğu bir alışkanlıktı. "Sevgili anneciğim ve babacığım," diye yazdı, "Nasıl da harika bir hafta oldu, bilemezsiniz. Sevinçliyim çünkü pazar günü bahçe yarışmasının yarı finali var. Kararı müdür verecek ve bahçeler hakkında hiçbir şey bilmediği için, renklere mi 'konsepte' mi, neye önem vereceğini kestirebilmek hiç de kolay değil. Size bahsettiğim, Dupont denen çocuk kayalarla şelaleli bir düzenleme yaptı ama gelişmemiş zevkleri olan müdür tarafından o da fazla 'oyuncaklı' bulunabilir. Bunun dışında, Açık Gün de yavaştan yaklaşıyor. Albay Sprague kendini o işin organizasyonuna kaptırmış vaziyette. Adam tam bir canavar, tam ona göre bir iş. Ben ona Müthiş Albay diyorum." Biraz sigara içip kahvesini yudumladı Peter. Müdürün en son, sözde cinsel içerikli kitapların edebi kitaplar arasına yaygın olarak sızdığı takıntısıyla, annesiyle babasının aklını karıştırmaması gerektiğini düşündü. Müdür bu dönem *Peyton Âşıkları* ve *Vurguncular*'a, içeriklerini bilmeden kulaktan dolma bilgilerle yasak getirmişti, ki çocukların bu kitaplarda cımbızla seksi bir şeyler aramaları da kuşkuşuz bu söylentilerdi. Walter'ın erzak kutusunda bulunan *Dr No* ise, herhalde onun "daha açık görüşlü" olduğu düşünüldüğünden, değerlendirmesi için Peter'a verilmişti. Kitabı dün gece bir oturuşta okumuş ve içindeki üç cümleyi beklenmedik şekilde tahrik edici bulmuştu, tabii ki kitaptan daha heyecanlı olan filmi de görmüştü: Olay örgüsü metin olarak cılız ve hantal

kalıyor, bütün hikâyeyi sonu gelmeyen bir monolog halinde kötü adam anlatıyordu. James Bond'un vücudunun ve aldığı yaraların betimlendiği yerlerde bir çeşit üstü örtük sadizm olduğunu sezmişti ama bütün yaralar filmlerde olduğu gibi bir sonraki sahneden sonra iyileşiveriyordu. Çocuklar, tabii ki, büluğ çağının ilk delişmenliğiyle hemen her şeyden "heyecan duyabilirdi". Peter o yaşlarda kendisinin de öyle olduğunu biliyor ve şimdilerdeki bu temizliğin baştan kaybetmeye mahkûm olduğunu düşünüyordu. Sigarasını söndürdü ve onun yerine annesiyle babasına İlk On Bir'in Beasley'lerle yaptığı maçı anlattı.

Saat 09:35'te, bir zaman çizelgesine göre yaşamanın an an gelip giden dehşeti ve kararlılığıyla, tekrar kapısını açıp sahanlığa çıktı Peter. Odaya şöyle bir göz atarken, içini bir yabancının gözünden, feci dağınık gördü. Ana merdivenden bir tur inip ilk katın geniş koridorunda yürümeye başladı. Corley Court'taki sınıflar zemin kattaki altı odaydı ama piyanonun olduğu oda üst katın plansız ucunda revirle bir başına kalmıştı. Ateşi çıkan ya da bulaşıcı hastalık kapan çocuklar duvarın öte yanında her kafadan ayrı ses çıkarak söylenen folk şarkıları ve işkence misali gam çalışmalarıyla canından beziyordu. Bir zamanlar evin büyük yatak odalarından biri olması gereken, müdürün oturma odasının önünden geçti: Odanın yüksek tavanlı Gotik cumbası, artık sadece fotoğraflarda yaşayan ama bir zamanlar çiçeklerle dolu baş döndürücü bir labirent olan Fransız bahçelerinin orta çizgisine yukarıdan bakıyordu. Geriye bir tek çimenliğin ortasındaki melankolik bir balıklı havuz kalmıştı.

Corley'deki işe yıl ortasında, Holdsworth denen bir adamın sebebi muallakta kalan ayrılışından sonra girmiş ve biraz da fazlasıyla hor görülen bir şeye duyduğu doğal yakınlık yüzünden, evi ilk başından beri benimsemişti. Evin üstüne yapışmış olan aşağılayıcı bir tabir vardı: "Viktoryen hilkat ga-

ribesi". Birinci sınıftan bir çocuğun, herhalde babasının da evi tanımlarken yaptığı gibi kuru bir kahkaha atarak, Corley Court hakkında "Viktoryen bir hilkat garibesi, hem de en kötülerinden biri" diye fikir yürüttüğünü duymuştu. Aslında ev yatılı okul olmaya çok uygundu — sıra sıra ağaçlarıyla, şimdi çimleri biçilmiş ve sahalara bölünmüş olan, kendi parkına sahip, gözlerden uzak, labirent gibi bir yerdi. Hiç kimsenin orada yaşamak istemeyeceği ortadaydı ama bir öğretim kurumu olarak oldukça idealdi. Peter evin tarihini araştırmaya başlamıştı. Geçen yıl St Pancras İstasyonu'nun kurtarılması için düzenlenen bir imza kampanyasına katılmıştı ve Corley'deki zarif Ingiliz kır evi kavramına eğlenceli bir şekilde meydan okuyan o çok renkli tuğlalarla keskin Gotik detaylara da bayılıyordu — ama içerideki odalar iki savaş arasında yeniden dekore edilmişti ve maalesef fazlasıyla aydınlık, kendi halinde odalardı. 1920'lerdeki hijyenik temizlikten bir tek şapel, kütüphane ve merdiven babalarında kalkanlı wyvern'lar olan muazzam meşe merdiven tamamen kurtulabilmişti. Kütüphane o haliyle de işe yarıyordu ve Viktoryen dönemin gerçekten en iyi örneklerinden bir hazine olan şapel, şair Cecil Valance'ın beyaz mermerden heykeliyle, okulun en tuhaf yapısıydı.

Peter güneş altında kavrulan müzik odasına girip pencereyi sonuna kadar açtı; pervazın üzerindeki serin sabah havası tatlı tatlı yüzüne vurdu. Birkaç tekme atıp bir-iki yere kolunu uzatarak kahverengi marleylerin üzerinde iki sıra halinde duran ahşap sandalyeleri düzeltti. Odadaki tek süs, kapatılmış şöminenin üstünde duran, okula "N. E. Harding'in Anısına Ailesi Tarafından" hediye edilmiş olan, yağlı boya kromolitografi bir Brahms portresiydi, ailenin neden bu hediyede karar kıldığını düşünürdü bazen Peter.

Acorn Nota Kitabı'nı duvar piyanosuna yerleştirip çabucak bugünkü şarkıların üzerinden geçti. Oğlanların çoğu

nota okuyamadığı için, şarkıları ritimle ve amansız tekrarlarla tatlı tatlı zihinlerine yerleştirmek gerekiyordu. Şarkı sözlerine de en fazla ilahi sözlerine gösterdikleri kadar ilgi gösteriyorlardı. Sözler bildikti: Ağdalı, eski moda, saygı ve mutlak kayıtsızlık karışımı çocuksu bir tavırla yaklaşılan şeylerdi. Zil çaldı, bütün okul nefesini tuttu, sonra da, alt kattan yukarıya belli belirsiz yükselen bir uğultu ve takır tukur sesler arasında, bıraktı. Yine o ani ve anında kontrol altına alınan dehşet hissi. "Für Elise"yi çalarak alttan alta gelen sesin sandalet şakırtıları ve kapının tıklatılışı halinde somutlaşmasını bekledi. Her seferinde onu bir şarkının ortasında yakalamalarına izin verir, "Girin!" diye bağırırken çalmaya devam eder, çocuklarda sınıfta konuşup konuşamayacaklarına dair tatlı bir kararsızlık havası yaratırdı.

Piyano çocukların sıralarına dik açıyla durduğu için, çalarken sol omzunun üstünden onlara göz atabiliyordu. Bir gün onları Liszt'in sonatıyla şaşırtmaya kararlıydı ama şimdilik tedbiri elden bırakmadan çocuklardan bazılarının Mrs Keeping ile de çaldığı bu basit parçadan şaşmıyordu; çocukların seviyesine itiraf etmek istemediği kadar yakındı. "Günaydın," diye mırıldandı, ikinci bölüme bayağı bir yoğunlaştı; çocuklardan bir-ikisi yanıt verdi. Farklı sınıfların apayrı atmosferleri oluyordu. Eğlenceli ve marifetli oldukları, bir de onu sevdikleri çok belli olduğu için, beşinci sınıfı seviyordu; bazen bu eğlencenin dozunu iyi ayarlamak gerekiyordu. Ayağa kalkıp onlara baktı ve sıraların arasından geçerken alnını kırıştırarak çocukların ilgi dolu yüzlerinden minik minik ışıltılar, şüpheler geçmesine neden oldu. Dupont ile Milsom 1'ın gözlerinde beklenti dolu kıvılcımlar görse de, birilerine iltimas geçme isteğini engelleme konusunda çok katıydı.

"Pekâlâ, benim minik şakıyan kuşlarım," dedi, "yaygara kopartmaya hazırsınızdır umarım."

"Evet efendim," dedi koro, görev aşkıyla.

"Size bir soru sordum," dedi Peter.

"Evet efendim!" diye daha canlı bağırıp, sonra kıkırdadılar. Peter gözlerini derin bir dalgınlıkla odada dolaştırıp, sonunda çocukları fark ederek hafif bir endişeyle kaşlarını kaldırdı:

"Efendim... bir şey mi dediniz?"

"EVET! EFENDİM!" diye bağırırlarken, bu feci eskimiş şaka yüzünden yükselen kahkahalar inkâr edilemez bir heyecanla bastırılmıştı. Paralı özel okulda öğretmenlik yapmanın zevkli yanlarından biri de böyle çılgıncasına aptal saptal gösteriler yapmakta özgür olduğunu hissetmekti. Daha sert ve daha sivilceli olan oğlanlarda, *Peyton Âşıkları*'nı okuyan gececi öğrencilerde bile, hafiften sarsılması gereken müthiş bir masumiyet vardı. Peter çocukların başları üzerinden, açık pencereden, tarlalarla korulukların oluşturduğu puslu manzaraya baktı. Chris'in, Charlie'nin ya da Londra'daki diğer arkadaşlarından birinin böyle bir iş yaptığını görmesi feci utanç verici olurdu ama çocuklar buna bayılıyordu işte.

"Haydi bunu gamlarla söyleyelim," deyip piyanoya giderek orta do'nun altındaki la'ya bastı ve o çekincesiz gür bariton sesiyle bir kreşendo yaptı: "Evet! Evet! Evet! Evet! Evet! Evet! Evet! *Efendim!*" Çocuklar da söylemeye, perdeler arasında amansızca yükselmeye, tekrar tekrar ve aynı anda ulaşılan en üst perdeler çok geçmeden sadece haykırılan hecelere dönüşmeye başladı.

Peter, "Artık mutlaka biliyorsunuzdur, sayfa 37..." diyerek dersi "Hırçın Arethusa" şarkısıyla başlattıktan sonra, çocuklar hâlâ sayfayı ararken muazzam bir keyifle ilk dörtlüğe giriş yaptı: "Gel yiğit şen denizci gel, Hamurun onurla yoğrulmuş senin, İngiltere'nin zaferi kesin" — başı neşe ve yiğitlikle sarsılır, çenesi "İngiltere'nin zaferi"nin pürüzlü inişi için geriye çekilirken, komik olma riskinin üzerine cesurca gitti: "Yaşasın Arethusa!" Bütün gün onlara şarkı söyleyebilecekmiş gibi his-

sediyordu kendini. Bir el havaya kalkmıştı, Albay Sprague'ın taktığı isimle çıtkırıldım İskoç'un kitabı yoktu. "Tamam, Ackerley'ninkine bak, kafanı kullan biraz," dedi ve devam ettiler. Peter'ın olmasını beklediği bir şey vardı ve kulağını oraya verip beklemesi gerektiğini düşündü. Şimdilik hiçbir şeyi düzeltmiyor, sadece şarkıya devam etmelerini sağlıyordu: "Tek bir ıskota, orsa, prasya bile gevşemedi..." Bu dönem her hafta söyledikleri şarkıyı o garip kayıtsız neşeleriyle bağıra çağıra gayet güzel söyleyebiliyorlardı, piyanonun üzerinden kaşlarını çatarken, bazen nerede olduklarını unutup öfkeyle yanlış sözleri söyleyerek şarkıya katılan, esas Peter'ın kendisiydi. "Ve artık düşmanı karaya attık, İngilizlerle bir daha savaşmamak üzere" — bu coşkulu övüncün hemen peşinden, evin çatısı üstünden, havadan, ta uzaktan ve hemen sağ taraflarından, bas sesli ve öyle muazzam bir zangırtı duyuldu ki bütün oda sarsılırken piyanodan da kulak tırmalayıcı bir tıngırtı geldi. Şarkıyı neredeyse aynı anda kesip, sonra da pencereye koştular ama uçak o kadar gerilerinde kalmıştı ve öyle hızlı gidiyordu ki hiçbir şey göremediler. Büyük bir bilimsel gerçek gayet etkileyici bir şekilde örneklenmiş gibi oldu. Aşağıda, arkadaki bahçe yolunda, müdür de durmuş ağaçların üzerindeki gökyüzüne bakıyor, gözlerini kısmış mavilere bakarken üst dudağı bir kemirgen gibi havaya kalkıyordu. "Haydi, yerlerinize," diyerek çocukları kışkışlamaya çalıştı Peter, aynı şeyi müdürün kendisi yapmadan önce; ama aslında bu görkemli fenomenin varlığında, daha doğrusu aniden yok oluşunda, bir anlık toplu bir şaşkınlığa izin var gibiydi.

"Gördünüz mü efendim?" diye seslendi Brookings aşağı doğru. Ama müdür âdeta az önce uçağı tüfeğiyle ıskalamış gibi kurnaz bir tebessümle başını iki yana salladı. Peter açık kanatlı pencereye tıkışmış olan üç çocuğun üzerinden aşağı doğru eğildi. Müdürün aptal olduğunu düşünmesine rağmen onun tarafından küçük düşürülmek istemiyordu ve

müdür en inanılmaz şeylerde bile hata bulabilirdi. Yerlerden izmarit toplardı ve yanlış duyduğu şeyler üstüne kukumav kuşları gibi düşünmekte üstüne yoktu. Peter yaş olarak çocuklara, müdürün ona olduğundan çok daha yakın, genç bir öğretmendi. Adamın sesinde bazen Peter'ın da kontrol altında tutulması gerektiğini ima eden suçlayıcı bir ton oluyordu. Şimdi de,

"Bunun olabileceğini haber vermişlerdi," derken, bunu birinci kattaki bir pencereye yarı bağırarak söyleyişi biraz garip kaçıyordu.

"Öyle mi efendim?"

"Ah, evet: Us komutanıyla temas halindeyim. Beni habersiz bırakmıyor."

"Neydi o efendim?" dedi Brookings.

Müdür bu gerçekten özel bir konuymuş gibi gözlerini tekrar gökyüzüne dikti. "Pekâlâ, dersinizin başına, haydi!" dedi ve başıyla Peter'a belli belirsiz bir selam vererek bahçe yolundan garajlara doğru ağır aksak yürümeye devam etti.

"Bunun ne olduğunu bilen var mı?" dedi Peter, herkes tekrar yerine otururken; çocuklar Airfix'leri, Biggles'ları ve War Picture Library'leriyle* sürekli bir savaş havası içinde yaşıyorlardı.

"Bir Hustler mıydı efendim?" dedi Sloane.

"Hustler'lar neden böyle ses çıkarsın ki?" dedi Peter, bildiğinden emin olsa da, öğretmenlik taslayan bir ses tonuyla.

"Süpersonik hız yüzünden efendim!" dedi birkaç çocuk.

"Yani Hustler derken, aslında neyi kast ediyoruz?" dedi Peter.

Sloane, "B-58 bomba uçağı efendim," derken, başka biri de aptalca bir bomba sesi çıkardı. "Mach 2 hız yapabiliyorlar ve tabii ki nükleer silah taşıyorlar efendim."

Airfix bir model savaş taşıtları markası, Biggles ve War Picture Library konusu savaş olan iki seri çizgi roman. (ç. n.)

"Umarım bizi bombalamazlar efendim," dedi İskoç, ötekileri deli eden o çıtkırıldımlığıyla.

"Bombalasalardı, pek farkına varmazdık herhalde," dedi Peter.

Milsom 1, "Amerikalılar önlerine gelene bomba mı atıyor yani, aptal şey," derken Peter'ı değil İskoç'u kast ediyordu ama Peter yine de durumun biraz kontrolden çıkmaya başladığını sezdi.

"Pekâlâ, nerede kalmıştık?" dedi, işini iyi yapma ve heyecan verici olma çabasının doğal eşlikçisi gibi görünen ani ve yoğun bir sıkıntıyla: "Tamam, aptal Arethusa'dan çok sıkıldım, başka bir şey söyleyelim haydi. 'Dolgun Kiraz" olabilir mi?"

"Of, hayır efendim....!" İsteksiz itirazlar yükseldi.

"Tamam, tamam... *Tamam*, 'Meşe Yürekler' nasıl?"

"Hım, peki efendim," dedi, sihirli süpersonik hız patlamasıyla hâlâ kendinden geçmiş ve kendini sınıf lideri ya da pazarlıkçısı konumuna yükseltmiş görünen Sloane.

"'Hearts of Oak' eski ve güzel bir şarkıdır," dedi Peter. "Haydi, canlanın çocuklar, zafere yelken açıyoruz!" Ve bir saniye içinde hepsi şarkıyı söylüyordu.

Gemilerimiz meşeden yürek, adamlarımız yürekli denizci,

Her zaman hazırız biz — Haydi çocuklar, haydi!

ve gözler ileri, başlar yukarı havası yaratmak için Peter da şarkıya katıldı. "Savaşıp fethedeceğiz yeniden, yeniden!" Ters giden bir şeyler olduğuna şüphesi yoktu ama çocukları ikinci kıtaya başlatıp "Devam edin!" diye bağırarak piyanonun başından kalktı ve ön sıranın hemen önünden, arka sıranın arkasından yürümeye, arada durup hepsine güvendiğini göstermek ister gibi teker teker çocuklara doğru eğilmeye başladı. Bu şarkıda bir vodvil numarası kadar garantili, rutin

* Cherry Ripe (ç. n.)

olarak kıkırdanan bir yer vardı, Peter bu riske karşı yüz ifadesini sertleştirdi:

Karanlıkta gizlice yaklaşacak olurlarsa,

Yine savaşmaya hazır İngilizleri bulacaklar karşılarında!

"Evet, çok teşekkür ederim Prowse 2," dedi Peter. "Devam, devam!" Bir öğretmen olarak çocukları güldürebilir ama onların sizi güldürmesine izin veremezdiniz — sınıftayken, bu otoritenizi bariz olarak yitirmeniz anlamına gelir, sınıf dışındaysa gereksiz bir yakınlaşma kurulmuş olurdu. Ama her halükarda, yaptıkları esprilerin katıksız zevzekliğine dayanabilmek zordu.

"Ah-ha!" dedi, "evet, anlamıştım zaten." Sesi istediğinden çok daha kötü çıkmıştı. Zavallı Dupont hem kızarıp hem susmuş ama Peter da istediği kanıtı elde etmişti. Süpersonik patlama kadar heyecanlı olmasa da, başkasının başı dertte olduğu için hepsinin mutlu bir iç rahatlığıyla etrafa bakınmasına neden olan daha insani bir olay patlayacağı beklentisiyle, herkes yavaş yavaş sustu. Bu daha önce de olmuştu — dönemin ilk gününde kızıl saçlı Macpherson dudak ucuyla gülerek ve omuz silkerek yeni özgürlüğüne doğru yollanmıştı. "Bir tek ilk kıtayı söyle bana," dedi Peter. Dupont'un bakışlarında kaygı ve kızgınlığın daha önce hiç görmediği bir karışımı vardı; boğazını temizledi; sonra da usulca, itaat etmeyen bir sesle, "Haydi, canlanın çocuklar..." diye şarkıya başladı. Sıradaki herkes kıs kıs gülerken, Peter sertçe başını sallayarak, gözlerinin içine bakarak, çocuğu destekledi — "Zafere yelken açıyoruz, bu harika yıla bir şey daha eklemek için..." — yüzü al al olan Dupont'un sesi çatlar ve melodi kontrolden çıkarken, çocuk başını çevirdi — Pete, "Ah, pekâlâ, üzgünüm," diyerek dostça ve üzüntülü bir yüz ifadesiyle dudağını sarkıttı. Ön sıradaki Morgan-Williamson gaklar gibi bir melodi söyledi. Ardından gelen gülüşmeleri, Peter duymazlıktan geldi. "Sizin de başınıza gelecek," dedi, "o zaman size de çok güle-

ceğiz." Tekrar piyanoya gitti. Ama bir şeyler daha olduğunu sezdi. Oturup çocuklara bakmak için döndüğünde, Dupont hâlâ sıranın başında oyalanıyordu. Peter ona veda etmek için gülümseyerek, sonunda bir parça adam kayırmış gibi oldu — bir bakıma gururlanma sebebi, onaylanmak gibi bir şeydi bu. Çok geçmeden durulurdu, gelecek dönem, altıncı sınıfta uzun pantolon giyecekti, o ergen sesini şimdiden duyabiliyordu Peter. Milsom 1 alnını kırıştırmış ilgiyle arkadaşına bakıyordu. "Gitmen gerekiyor Dupe," dedi Sloane. Dupont'un küçük düşmüş olması Peter'ı da rahatsız etmişti. Bu zeki ve farklı çocuk belki de hayatında ilk kez gülünç bir duruma düşmüştü ya da boş bir inançla öteki oğlanların yerine bir garip gibi geleceğe gönderiliyordu. "Gidip kütüphanede bir şeyler okuyabilirsin istersen," dedi Peter, ki bu kesinlikle altıncı sınıfa has bir imtiyazdı. Yine de, Dupont kızara bozara ve gülümseyerek kapıya doğru giderken sınıfta alaycı kıkırdamalar duyuldu.

3

Paul öne doğru eğildi, pirinç sürgüyü kaldırdı ve gişesinin küçük kapılarını açtı. Bir dakika içinde banka da açılacaktı, bekleyen üç-dört müşteri pencerelerin alt yarısındaki buzlu camlardan bulanık ve üst üste binen gri şekiller halinde görülebiliyordu. Ama şimdilik müşteri salonu bomboş, koyu renk marley zemin çizilmemiş, kül tablaları pırıl pırıl, mürekkep hokkaları doluydu ve masanın üstünde hiç dokunulmamış bir *The Times* ile *Financial Times* duruyordu. Bankanın katıksız demode sıkıcılığında bir güzellik vardı. Masanın üzerindeki duyuru panosunda % 5'lik Savunma Bonoları'nın ve Primli Tahviller'in reklamlarıyla birlikte, müşteri salonuna tek heyecan olasılığını kazandıran, **"BANKA SOYGUNLARI"** ile ilgili kalın sans-serif başlıklı bir yazı asılıydı.

Geoff ile birlikte Gece Kasası'nı çoktan boşaltmış ve kilitli deri cüzdanların içindekileri kontrol ederken on dakika dostça sohbet etmişlerdi. Banka üçte kapanıyor ama dükkân sahiplerinin çoğu hasılatı sonradan kasanın döner gözünden içeri atıyorlardı. Günün ilk işi yatan paralarla çeklerin sayılıp kaydedilmesiydi. Geoff paraları gözün yakalayamayacağı bir hızla sayarken, sağ işaret parmağındaki lastik yüksük banknotların üzerinde titreşiyordu. Hem rekabet hissi hem de Geoff'un saçları hâlâ nemli, tıraş losyonu taze ve keskin, uykulu ama kararlı sabah varlığı, Paul'ün biraz dikkatini dağıtıyordu. İçini çekerek yeni bir desteye başladı. Mrs Marsh askeri bandajını küçültüp baş parmağının dibindeki düzgün bir sargıya dönüştürmüştü ama yine de kendini beceriksiz hissediyor ve dikkatli ilerliyordu. On şilinlik banknotlar en kirli ve yırtık pırtık olanlarıydı, bazen ayrılmaları gerekiyordu. On poundluk banknotlarıysa saygıdan, her seferinde biraz ağırdan alıyordu. Susie sargısını sormuş ve dün akşamın hikâyesi anlatılınca ilk kez komik maceralar yaşayan eğlenceli bir şahsiyet olarak görülmeye başlanmıştı. "Bizim küçük Paul'ün başına gelenleri duydunuz mu?" dediğini duymuştu Susie'nin.

Tezgâh boyunca üç gişe vardı — Jack sokağa açılan kapıya en yakın gişede, Geoff ortada duruyor, müdürün ofisine en yakın olan Paul ise en köşede keşfedilmeyi bekliyordu. Geoff'un gözü teklifsizce hep Paul'ün üstündeydi ve Paul de daha teklifsizce bir tavırla, aslında biraz gizliden gizliye, gözlerini Geoff'tan alamıyordu. Geoff'a ilgi duymak çok saçmaydı ama üzerine tam oturan takım elbisesi, uzun topuklarını taburesinin altına geçirdiği fermuarlı yarım botlarıyla bütün gün orada, gözünün önündeydi işte. Mr Keeping, Geoff'ın botları hakkında kinayeli sözler söylese de, giymesini yasaklamamıştı. Kızlar arasında da, daktilolarını arkalarına alıp masalarında otururlarken, Geoff'un yakışıklılığı espri

malzemesiydi, aralarında şakalaşmalarını sağlayan o esprilerden biriydi. Paul kendini bu kadar özgür hissetmiyordu. Geoff'a Sandra ile, National Provincial'dan görüştüğü kızla ilgili şakalar yapıldığında, o meraklı havadan yüzünün kızardığını ve nabzının hızlandığını hissediyordu Paul. Personel odasındaki erkekler tuvaletinde, Geoff'un onu birdenbire ve kaçınılmaz olarak öptüğünü hayal ediyor, sonra da Geoff... "Açılıyoruz!" dedi Hannah ön kapının kilidi açılırken, Paul gerginlikle ürpererek taburesine oturup ellerini tezgâhın üzerine yerleştirdi.

İlk müşterisi çeklerini hesabına yatıran ve adamlarına maaş vereceği için yüklü bir meblağ çeken bir çiftçiydi — cuma günleri daha çok maaş ödemeleri yapılıyor ve haftalık hasılatlar bankaya yatırılıyor, önünde ürkünç kuyruklar oluşan Paul elli-altmış çekin hesabını yapıyordu. Penceresinden bir seferde yüzlerce pound geçebiliyordu. Adamı daha önce hiç görmediği için, çiftçi George Hethersedge'in ona biraz aptal muamelesi yaptığını hissetti. Adam bir gün bu cehalet ânını üzüntü ve pişmanlıkla hatırlayacağını ima eder gibiydi. Paul banknotları sayıp çekleri hesap makinesinde toplarken, Hethersedge isminin bir anlamı olduğunu, yerel kamuoyunun ışığında ve gölgesinde bir ağırlığı ve yeri olduğunu seziyordu. Yöredeki çabuk büyümüş isimlerin çoğu gibi, bunun ilişiğinde de korkunç bir limit aşımı vardı. Normal sosyal ilişkiler ağı içinde bunu bilmesinin ne kadar garip olduğunu görebiliyordu Paul. Profesyonel ilişkilerinin temelinde bu sosyal tuhaflık vardı sanki.

Mr Hethersedge'in arkasında hiç görünmeyen, eli titreyen ve 2 poundluk bir çek bozdurduğu için fazlasıyla gergin görünen yaşlı bir hanım, Miss M. A. Lane vardı. Kadıncağız şapkasının önündeki bir parça kaba dantelin ardından ona bir göz attı. Paul yaşlı insanları severdi ve kadının o tedirgin saygısı, zeki bir memur olarak ondan biraz korkması bile hoşuna

gitmişti. Ardından sürekli bankaya girip çıkan ve Paul'ün ismini bilen, bankanın yanındaki eczacı Tommy Hobday geldi; sonra yeni insanlarla karşılaşmanın hafif şoku azalmaya başladı ve Paul'ün hata yapma ya da ifşa olma korkusu çok yoğun bir günün rutini içinde yavaş yavaş dindi. Ön kapının iç tarafında salondan yaylı kapatıcısı çok sıkı ayarlanmış olan başka bir camlı kapıyla ayrılan daracık bir lobi vardı — kapatıcının çatırtısı ve kayma sesi müşterilerin aralıksız ama düzensiz geliş gidişlerini anons ediyordu.

Öğle yemeğinden hemen önce müşteri salonunda bir ses duydu ve bir heyecan yaşandığını hissetti Paul — Miss Cobb ortaya çıkmış ve tuhaf, partide eğlenen birisi gibi keyifli bir ses tonuyla bir şeyler söylüyordu: Sonra yine o ses, keskin ve zarif, dikkat çekmemeye çalışır gibi "Yo, yo, yo, *kesinlikle*," diyen Mrs Keeping'in sesi tabii, ve insanların etrafa bakınışı. Paul, müşterisi gittiği için açık mavi elbisesi ve beyaz çantasıyla, kendisi de bir partiye gelmiş gibi görünen Mrs Keeping'i olduğu gibi görebiliyordu. *Financial Times*'ı almış, kara kaşlarını kaldırmış başlıklara göz atıyordu. Paul hem görünmez hem de göz önünde olan belirsiz konumundan tedirgin gözlerle onu izledi. Mrs Keeping gazetenin üzerinden dalgın dalgın bakarak gözlerini salonda gezdirdi ama onu gördüğüne dair hiçbir ipucu vermedi. Paul başka bir şeyle meşgulmüş gibi yaparak yüzündeki tebessümün silinmesine izin verirken, isyan ve utanç karışımı bir hisle bir an için kalp atışları hızlandı. Lobinin kapısı açılınca, Mrs Keeping hafifçe dönüp başıyla selam verdi. Mrs Jacobs'ın ağır adımlarıyla kapıda belirişini ve komik bir tavırla gideceği yeri aranarak karşıdan ona bakışını, gişeye yaklaşıp, "Pekâlâ..." diyerek goblen çantasını aralarına, tezgâha bırakışını izledi Paul.

"Günaydın efendim," dedi neredeyse şakacı bir sesle, ismini kullanıp kullanmakta kararsız kalarak.

"Günaydın," dedi Mrs Jacobs da içten bir sesle, bel-

ki de kim olduğunu anlamadığı için, çantasını karıştırarak. Tezgâhın üzerine gözlük kutusu, eşarp, yirmi tane Peter Stuyvesant, içinde Hobday'in eczanesinden alınmış ilaçların şıkırdadığı kâğıt bir poşet, ters çevrili turuncu bir kese kâğıdı, bir roman... Paul romanın ismini göremedi... ve sonunda çek defteri konuldu. Sonra gözlüğünü değiştirip kararsız bir tavırla dolma kalemine uzandı Mrs Jacobs. Çekini uçarı bir tavırla, öylesine, biraz abes bir iş yapıyormuş, para onun için ilginç bir gizemmiş gibi yazdı. Paul sabırlı bir tebessümle ona baktı, 25 poundluk çeki kontrol edip damgaladı ve parayı nasıl istediğini sordu. Mrs Jacobs ancak o zaman, gözlerini şöyle bir kısarak, kim olduğunu anlayabildi. Neşeli bir sesle, "Ah, sizsiniz!" derken, yine de ismini büyük ihtimalle unuttuğu, dün geceki komik adamdan söz eder gibiydi. Paul gülümseyerek sol dizinin yanındaki para çekmecesine eğilip gıcır gıcır bir deste yeşil birliğin kâğıdını açtı. Parayı sayan parmaklarının altındaki Kraliçe yüzünün mekanik aynılığı ona çok hoş geldi. Parayı Mrs Jacobs'ın takip edebileceği bir hızla tekrar saydı — "Buyurun Mrs Jacobs."

Mrs Jacobs, "Eliniz, evet," diyerek onu tanıdığını doğruladı. Paul sargısını göstermek için elini kaldırıp hareket ettirebildiğini göstermek için parmaklarını oynattı.

"Aferin," dedi Mrs Jacobs cüzdanını bulup paraları içine tıkıştırırken — yine parayı anlaşılmaz bulan biri gibi. "Bizim delikanlı," diye mırıldandı kızına, tekrar onun yanına dönerken ama banka pencerelerinin berrak üst yarılarından görünen bulutsuz ve muhteşem gökyüzüne rağmen elinde fötr şapkası, kolunda yağmurluğu ofisinden çıkmış olan Mr Keeping'e o da bir şeyler mırıldanmaya başlamıştı bile. Paul onunla birlikte eve yürüyeceklerini düşündü.

Bugün öğlen tatiline geç çıktı ki bu tercih ettiği bir şeydi — bütün personel odası ona kalmıştı ve sandviçini yerken kim-

senin sorularına maruz kalmadan Angus Wilson kitabını okudu, döndüğündeyse kapanışa sadece bir saat kalmıştı. Öğleden sonraları, yüksek taburesinin üstünde, sol dizinin yanındaki derin para çekmecesiyle tezgâhta sağında duran ahşap iğne, ataş ve lastik kapları arasında ufak ufak dönerken kendini daha çok kapana kısılmış gibi hissediyordu. Sabahleyin bir amacı olan işe yarar biri gibi hissederken, şimdi kasılmış ve ışığını yitirmişti. Para çekmecesi onu sıkıştırıyordu. Dizleri havaya kalkmış, ayaklarını gererek uçlarını metal ayaklığa dayamış, öne doğru eğilirken kalçası yayılıyordu, bacaklarının üst taraflarındaki ve kaba etindeki uyuşukluktan kurtulmak için dizlerini titretti. Taburenin alçak ve kavisli arkalığı yaslanıldığı zaman öne doğru çıkıyordu ama bastırıp sırtını büktüğü zaman da güzelce yukarı doğru dönüyordu. Bacak arasındaki gizli bölgede hafif bir karıncalanma, uyuşukluk ve uyarılma karışımı garip bir his vardı. Önünde sadece görür gibi olduğu özel simalardan —dalgın, dost tavırlı, suçlayıcı, bıkkın— kuyruklar oluşurken, tezgâhın altında çoğu zaman kimsenin görmediği, kimsenin neden olmadığı yarı ereksiyonlar yaşadı.

Kapanıştan hemen önce ofis müdürünün masasından yerine döndüğünde, hiç müşterisi olmadığını gördü — dışarıya bir göz atıp Heather'ın müşteri salonunu geçerek kapıda durduğunu gördü ve o kapıyı kilitlediğinde, ekip tekrar yalnız kaldığında, ortamda nasıl bir değişiklik olacağını şimdiden sezdi Paul. Belki de sadece yeni çocuk olmanın gerginliğiydi ama insanlar gittikten sonra personelin üstüne bir dayanışma havası çöktüğünü hissediyordu. Bunu pek göstermiyorlardı tabii — "Hayır, *tam* zamanında geldiniz!" dedi Heather isteksiz bir kahkaha atarak ve Paul iri yarı genç bir adamın kayarak onun yanından geçtiğini, ışıl ışıl gülümsediğini, saatin 15:28 olmsına rağmen içeriye girmeye hakkı olduğunu, gülüşünün özürden çok özgüvenini yansıttığını gördü. Gö-

ğüs cebine elleyerek, zaten önünde bir müşterinin beklediği Geoff'un gişesine yönelirken tebessümü hafiften hınzırlaşmıştı. Paul adamda böyle bir kasabada görmediğiniz türden ayrıksı bir canlılık ve savrukluk, daha çok Londra'da ya da sadece yirmi kilometre ötede olan Oxford'da yaşayan birinde görebileceğiniz sanatsal ve hafiften aklı meşgul bir hava sezdi. Yakaları kıvrılmış açık renk keten ceketi ve örgü kıravatıyla, Oxfordlu bir tip olabilirdi pekâlâ. Kırmızı bir dolmakalem kalbine yakın bir leke bırakmıştı. Siyah kıvırcık saçları kulaklarının yarısını kaplıyordu ve tam yakışıklı denemezse de zeki, çekici bir yüz ifadesi vardı. Paul öne doğru eğilerek uzayan, trans misali birkaç saniye boyunca adamın gözlerini yanındaki adamın omzu üstünden Geoff'a dikişini izledi. Başı dalgın, sabırsız ve hesaplı bir kaş çatışla yana eğilmiş, dilinin ucu alt dudağına dayanmıştı; sonra, sadece bir an için, yüzü sertleşti, gözleri Geoff'u içmek istercesine kocaman açıldı ve keyifle doyuma ulaşmış gibi kısılarak yavaşça kırpıldı, Paul tabii ki neler olduğunu anladı ve merak, kıskançlık, korku karışımı çözemediği hislerle kalbi küt küt atmaya başladı. "Yardımcı olabilir miyim?" derken sesi yüksek ve neredeyse alaycı çıktı.

Adam başını hareket ettirmeden ona bakarken, yakalandığını anlamış gibi, yüzündeki tebessüm genişledi. Yaklaştı. "Merhaba," dedi, "siz yenisiniz!"

"Evet, ben yeni çocuğum," dedi Paul tatlı tatlı ve kendini budala gibi hissederek.

Adam göğüs cebini yoklarken anlayışlı gözlerle ona baktı. "Eh, ben de," dedi çabucak, içinde bir kıvrım mizah olan derin bir ses tonuyla.

"Ah, öyle mi?" dedi Paul, fazla yakınlaşmaktan çekinse de hafifçe gülerek.

"Evet, yeni öğretmen ama aynı şey sayılır. Şimdi de Albay için şunu yatırmam gerekiyor." Elinde gerekli sayfası doldu-

rulmuş bir ödeme defteri ve 94 poundluk bir çek vardı: *Corley Court Okulu, Genel Hesap.* Defteri damgaladığı anda, adını hiç duymamış olmasına rağmen az öğrenci alan ama yine de kalabalık, zengin ve ünlü bir yer olduğundan emin olduğu okulun bir resmi geldi gözünün önüne Paul'ün.

"Tam olarak nerede?" dedi.

"Neresi, Corley mi? — adam bu sözcüğü Londra ya da belki Dijon der gibi, kültürlü bir kararlılık ve kibar bir şaşkınlıkla söylemişti. "Oxford yolunda, beş kilometre kadar uzakta. Paralı bir öz-zel okul," dedi, Noël Coward'ın sesini taklit ederek.

"Hanımlar ve beyler, banka kapanmak üzere," diye seslendi Heather.

"Haydi, artık bana biraz para verseniz iyi olacak," dedi adam. "İçkileri bitirmek için zaman vermezler mi burada?"

"Korkarım hayır," dedi Paul bir kez başını sallayıp gülümseyerek, müşterinin haklı olabileceğini kabul eden o tavırla; ama bu seferki müşterinin cazibesini biraz daha fazla onaylayarak. Adam bir an keskin gözlerle ona baktıktan sonra kalemini çıkardı; cebinde kırmızı, yeşil, siyah ve mavi, dört değişik rengi olan o kalın tükenmezlerden biri vardı. Yeşil mürekkepli ucu seçerek düzgün ama hayal gücü kuvvetli bir yazıyla, 5 poundluk bir çek yazdı. Adı P. D. Rowe'du. İmzasından Peter Rowe olduğu anlaşılıyordu.

"Ay sonu," dedi, "bugün maaş alıyoruz da."

"Parayı nasıl istersiniz?"

"Ah, Tanrım... dört tane birlik banknot, bir pound da bozukluk. Evet," dedi Peter Rowe, Paul onu izlerken başını sallayarak, "çılgın bir hafta sonu yaşamanın tam zamanıdır."

Paul ona bakmadan kıs kıs güldükten sonra usulca, Susie'nin duymasını istemiyormuş gibi dedi ki, "İnsan buralarda nerede çılgınlaşabilir, merak ediyorum doğrusu."

"Hımm, evet, demek istediğinizi anlıyorum," dedi Peter

Rowe. Paul öteki kasiyerlerin tanıdık müşterilerle yaptıkları gibi, nihayet kişisel bir sohbet ettiğinin farkındaydı ve Peter Rowe'u hiç tanımamasına rağmen cevabı çok merak ediyordu. "Bence mutlaka yapılacak bir şeyler vardır, ne dersiniz?" Parayı alıp bozuklukları D şeklindeki bir cüzdanın içine attı. "Ama böyle küçük bir yerde, bulmak biraz zaman alabilir." Kaşlarını oynatarak gülümsedi.

Paul de, "Peki, bulursanız haber verin!" derken buldu kendini. Çılgınlık yapmanın ne anlama gelebileceğini pek de bilemiyordu ve duyduğu heyecan boyunu aşan bir konudan söz ettiği hissiyle karışık bir heyecandı.

"Olur, veririm," dedi Peter Rowe. Müşteri salonundan geçerken, Paul'ün yüzüne dehşetle kan hücum etmesine neden olarak, kendisine yollanan bir işaret olduğunu anladığı o komik ve anlamlı yüz ifadesiyle bir kez daha Geoff'a, sonra da kapıdan çıkarken dönüp şöyle bir sırıtarak ona baktı.

Paul eve dönerken Peter Rowe'u ve belki de ona şimdiden kasabada rastlayabileceğini düşünüyordu. Ama dükkânların çoğu kapanmış, pub'lar henüz açılmamıştı ve güneşten kavrulan Vale Sokak'ta erken bir boşalmışlık havası vardı. Sokak boyunca, evlerin kapılarına koruyucu çizgili tenteler takılmış ya da içeri hava girmesi için boncuklu perdelerin ardındaki kapılar açık bırakılmıştı. Radyolardan gelen konuşma sesleri, müzik sesleri, başka bir odaya geçerken sesini yükselten bir adamın seslenişi geldi kulağına. Kumaşçılar ve giyim eşyası satanlar mallarının rengi güneşten solmasın diye vitrin camlarını selofanla kaplamıştı. Lucozade şişelerinin şekerli altın rengindeki selofanlar içerideki bütün giysilerin rengini yeşil ve grinin itici tonlarına boyuyordu. Mews'un vitrinindeki minik platformda koton elbiseli bir kadın kehribar rengi ışığın altında öne doğru bir adım atmış, ifadesiz yüzü ve sivri parmakları zarif bir canlılıkla havaya kalkmıştı, flanel takımı ve kıravatıyla, güven veren bir duruşla yanında duran

adamın yüzündeyse sonsuza kadar sabırlı kalacak bir tebessüm vardı. İkisi bütün hafta aynı şekilde durmuş, sinekler vızıldayarak ayaklarının dibinde ölmüştü ve herhalde sezon sonuna kadar da öylece kalacaklar, sonra bir gün arkadaki delikli pano yerinden oynayacak, canlı bir kol el yordamıyla içeri uzanacaktı. Mutsuz gözlerle gezinen aksine bir göz atarak yürümeye devam etti Paul. Eczanenin vitrininde, herhalde çok eski ve sembolik bir işlevi olan, içlerine mavi, yeşil ya da sarı renkli bulanık sıvılar doldurulmuş, gözyaşı şeklindeki o devasa şişeler vardı. İçlerinde hafif bir çökelti birikmişti. Paul çılgın bir hafta sonunda neler olacağını merak ediyordu — Peter'ı bir oda dolusu Oxfordlu arkadaşıyla birlikte "Twist and Shout" eşliğinde dans ederken hayal etti. Belki de Oxford'daki bir partiye katılacaktı, paralı bir özel okulda cümbüş yapacak hali yoktu ya. Peter'dan pek hoşlanmamış, onu biraz da olsa tehdit unsuru olarak algılamıştı ve arkadaşlıklarının bankada şüphelere yol açacağını tahmin edebiliyordu. Şimdiden bir-iki hafta sonrasına gitmiş gibiydi.

Akşam yemeğinden sonra günlüğüne yazmak için yukarı çıktı ama ruh halini anlatmaya nedense hiç istekli değildi. Yatağa yatıp gözünü tavana dikti. Yazmaya başladı, "Mrs Keeping öğle yemeğinden önce bankaya geldi ve beni tamamen görmezden geldi çok utanç vericiydi. Mr K de soğuk davrandı ve bir tek elimi sormakla yetindi. Mrs Jacobs'ın kim olduğumu hatırlaması da bayağı uzun sürdü ama sonradan gayet dostça davrandı. 25 pound çekti. İsmimi hatırladığını zannetmiyorum, benden 'bizim delikanlı' diye söz etti." Makyaj masasındaki üçlü ayna akşam güneşini engellerken, tek başına ikisi de yeterince güzel ama birbiriyle uyumsuz olan perde ve halıdaki bir şey Paul'ün kendini sonsuza kadar yalnız hissetmesine neden oldu. Tavandaki ampulün cılız ışığı güneşle rekabet etmeye çalışıyordu. Makyaj masası, gardırop ve kapitone başlıklı yatak takımdı ama geriye kalan hiçbir şey

birbiriyle uyumlu değildi. Gıcırdayan koltuk, ferforje lamba, seyahat anısı kül tablaları, Mrs Marsh'ın kendi elleriyle kötü bir zamanında yapmış olması gereken kahverengi kilim, evin başka yerinde istenmeyen eşyalar gibiydi. Peter Rowe'un bankaya gelişiyle ilgili bir cümleye başlasa da üç-dört sözcükten sonra esrarengiz bir içgüdüyle üzerini çizdi Paul. Çizdiği yer parlayana kadar sözcüklerin üzerini karaladı.

Günlüğü bırakıp el yordamıyla gardırobun üstüne sakladığı *Films and Filming* dergisini aradı. Kapakta başrollerini Jean Shrimpton ile Paul Jones'un oynadığı yeni *Privilege* filminden bir kare vardı. Jean Shrimpton'ın solgun profili, gözleri kapalı, dudaklarıyla dişleri hafif aralık olan Paul Jones'un üzerine doğru eğilmişti. Paul ilk başta yüzünün güzelliğinden onu uyandıramayacak kadar büyülenmiş bir halde, uyuyan Paul Jones'u izlediğini düşündü Shrimpton'ın. Sonra tuhaf bir karıncalanma hissiyle birlikte heyecanlanarak, aslında seviştiklerini ve pop yıldızının ağzını açmış horlamadığını, kendini teslim ederek inlediğini tahmin etti. Ama aslında emin olamıyordunuz. Resimden Paul'ün omuzlarıyla göğsünün çıplak olduğu, filmi izlediğinizde dahasını da görebileceğiniz izlenimini ediniyordunuz. Buraya gelmezdi tabii, otobüsle Swindon'a ya da Oxford'a gitmesi gerekecekti. İki yüz arasındaki açıda rahatsız edici bir görüntü, belki Jean'ın Paul'ün üzerine eğilirken böcek gibi arkaya doğru büktüğü sağ kolu, belki de Paul Jones'un garip bir açıyla kıvrılmış kendi sol dirseği vardı. Sonra ilk kez bunun Paul'ün çok yakından görünen sol bileği olabileceğini, elinin Jean'ın saçları altında kalmış olabileceğini gördü. Bu gri ve beyaz renkli yakın çekimde Paul Jones'un kuklaya benzeyen boynu etli ve biçimli görünüyordu. Kulak memelerinin olmayışı, bir kez fark ettikten sonra bir daha asla tamamen göz ardı edemeyeceğiniz kadar garip bir şeydi. Paul Jones konusunda emin değildi Paul Bryant. Annesi bir seferinde *Top of the Pops*'u izlerken onu be-

ğendiğini açıkça belli etmişti ve annenizle aynı fantaziyi öyle kolay kolay paylaşamıyordunuz. O sadece, gayet mütevazı bir şekilde, Paul Jones ile öpüşmeyi arzuluyordu.

Üçüncü ya da dördüncü kez küçük ilanlara bakmak için sırtını yastığa dayayıp yatağa oturdu. Hafif bir sanrı ya da gazetelerde gördüğünüz, içinde on tane nesnenin gizli olduğu resimlere bakmak gibi bir şeydi bu: O üstü örtük davetleri görmek Paul'ü içini ürpertiyordu. Sistematik olarak İş Arayanlar'a, "elit genç erkeklerin özel dairelerinde ve evlerinde" iş arayanların, elinden her iş gelen ve "çalışmaktan kaçmayan, erkeksi" tiplerin verdiği ilanlara baktı. İş aradığı falan yoktu ama sunulan şeyler fazlasıyla ilgisini çekiyordu. Çok fazla masör vardı. Mr Young isminde bir "manipülatif terapist", sadece kuzeybatı Londra bölgesinde, 10:45 ile 15:00 saatleri arasında ziyaretinize gelebiliyordu. Belirtilen zamanda o bölgede olmayı becerebilse bile, Mr Young'ın onu bayağı bir ürküteceğini düşündü Paul. Gözleri "Satılık ve Aranıyor" bölümündeki minik harfleri, bir tanesini kaybedip, sonra da ancak hafiften sihirli bir anlam hissiyle tekrar bulabileceğiniz kadar birbirine benzeyen ilanları sökmeye çalıştı. Daha çok dergiler ve filmler vardı. Çılgınca yakarışlar: "Film Kareleri, Fotoğraflar, Yazılar, Dergiler, Cliff Richard ile ilgili HER ŞEY." İsimsiz bir stüdyo "sanatçılar, öğrenciler ve işin eksperleri için, muhteşem fiziklerin olduğu filmler" satarken, bir başkası da — artık o uzunluk her neye tekabül ediyorsa— "50 fitlik aksiyon filmleri" pazarlıyordu. Paul o filmin bir projektör üzerinde döndüğünü hayal etti... 50 fite çok fazla aksiyon sığdırabileceğinizi zannetmiyordu, hemen biterdi. Her neyse, projektörü yoktu zaten; şimdiki maaşıyla alabileceğini de hiç sanmıyordu. Odaya sığmazdı ki... bir de perde için yer lazımdı... "Kaset ağı" diye bir şeyin çok takipçisi vardı; yani bir kasete mesajınızı kaydedip postaya veriyordunuz ve bu romantik bir mesaj da olabiliyordu ama Paul'ün kasetçaları

da yoktu ve eğer olsa bile odasında saatler boyu durmadan konuştuğu için, Mrs Marsh keçileri kaçırdığını düşünürdü. Konuşma konusunda pek iyi değildi ve bir kaseti baştan sona doldurabildiğini hayal dahi edemiyordu.

Kişisel İlanlar bu tek kişilik ritüelin doruk noktasıydı, oradaki sözcükler şok edici anlamlarla şişer ve eğilip bükülürdü: "Disiplinsiz bekâr (32) güçlü fikirleri olan modern görüşlülerle tanışmak istiyor." "Motorsikletçi, Deniz Kuvvetleri'nden emekli, hafta sonları için motor arkadaşı arıyor." İlanların sözcüğü 6 peniydi ama bazıları kasete mesaj doldurur gibi uzattıkça uzatmıştı: "Motorsikletçi, 30 yaşında ama hâlâ çırak, daha çok eğitilmek istiyor, özellikle su sporları konusunda bilgili olan kişilerle tanışmak istiyor. Kuzey Londra/Hertfordshire bölgesi tercih edilir." Paul bütün bunları uzatmalı ve büyülenmiş bir şok içinde, kalbi güm güm atarak okudu. Şifreleri anlayamayan ve bahçeciliğe ilgi duyan bir kızla tanışmak isteyen sadece tek bir adam vardı. Bunun dışında, çoğunun "daireleri" olan ve bu dairelerin çoğu da Londra'da olan, "bekârlarla" dolu bir dünyaydı. "Londra merkezde büyük ve rahat daire. Paylaşacak genç ve bekâr ev arkadaşı aranıyor. On koşul aranmıyor." Başını kaldırıp çiçekli perdelere ve aynanın üzerindeki akşam karanlığına baktı Paul. "Enerjik bekâr (26), kendi dairem, ilgi alanları benimkine benzeyen arkadaşlar arıyorum" — ilgi alanlarını belirtmediğine göre, selam-sabah kısımları atlanacaktı demek. Kimileri, "İlgi alanları, sinema, tiyatro, vs." ya da sadece "çeşitli ilgi alanları" demişti. "Kırklı yaşlarındaki bekâr" ise *"ilgi alanlarım evrensel"* diyerek hiçbir şeyi şansa bırakmamış ya da her şeyi şansa bırakmıştı.

Paul gözlerini yumarak bekâr daireleriyle dolu kasvetli bir rüyaya daldı, gözleri yavaş yavaş lamba ışığından havuzlar arasında paylaşılan kanapeyi, birbirine karışan terlikleri, modern resimleri seçti ve hem kendisinin hem de şimdi her nedense Geoff Viner gibi görünen, banyoda oyalanan, bir şey-

ler okuyan, sigara içen ve aynı anda saçlarını yıkayan Peter Rowe'un tıraş olduğu banyonun kapısını açtı, sonra da, bir çeşit mor buharın içinde yatak odasının kapısını açarak *Films and Filming*'de betimlenen her şeyden daha nefes kesici ve skandal niteliğinde, karanlık bir sahnenin içine daldı — aslında, bildiği kadarıyla, böyle bir sahne henüz betimlenmiş değildi.

4

Peter müzede oturmuş dört renkli tükenmeziyle etiketler yazıyordu. "Bu kimin kılıcı demiştiniz?"

"Ah, kılıç mı efendim? Brookson'ın," diyerek yanına gelip bir an dikkatle kılıca baktı Milsom 1.

"Büyükbabasının olduğunu iddia ediyor efendim," dedi Dupont.

"Amiralin Tören Kılıcı," diye yazdı Peter siyahla, sonra da kırmızıya geçerek, "Ödünç Veren 4. Sınıftan Giles Brookson." Aslında etiketleri çocukların yazması gerektiğini düşünüyordu ama onun el yazısını çok beğeniyorlardı. Kendi Grek *e*'lerinin, ilmekli *d*'sinin, kocaman kıvrımlı *B*'sinin bütün okula sızdığını, şimdiye kadar müdürünkini esas alarak geliştirdikleri o matbaa harflerine benzer el yazısını bozduğunu şimdiden görebiliyordu. Hem komik hem de bir bakıma gurur okşayıcı ama elbette alışılagelmiş bir şeydi: On yıl önce kendisi de o *B*'leri en sevdiği öğretmeninden kopya etmişti. "Voilà!"

Milsom 1 da, "Merci, monsieur!" diyerek kartı alıp daha değerli ve daha tehlikeli şeylerin de sergileneceği vitrine götürdü. Newman'ın teyzesinin güven duyarak ödünç verdiği, Hindistan'daki farklı rütbelerin ve mesleklerin giysilerini giymiş —asker gaydacı, sucu, chokidar* — çok güzel bir kil

* Kapı bekçisi (ç. n.)

heycelcik seti vardı. Üstteki rafta boş olduğu söylenen bir el bombası, bir filinta, Brookson'ın büyükbabasının kılıcı, bir de Dupont'un yerinden almış Duraglit'li mendille parlattığı Gurkha kukri bıçağı vardı. Milsom ile ikisi en sevdikleri sözcüklerden söz ediyordu.

"Sanırım benim en sevdiğim sözcük," dedi Milsom, "*harikulade*."

"*Fevkalade* değil mi?" dedi Dupont.

"Hayır, hayır, *harikuladeyi* tercih ederim."

"Hım, iyiymiş..." dedi Dupont.

"Pekâlâ, seninki ne? Ama sakın sakın *sakın* şey deme... yani *domuz* ya da *ve*... bilirsin işte..."

Dupont bunun üstüne sadece kaşını kaldırmakla yetindi. "Şu anda," dedi, "Benim en sevdiğim sözcük *Churriqueresque*."* Milsom yutkunup kafasını sallarken, Dupont söylediği şeyin yarattığı etkiyi görmek için Peter'a bir bakış attı. "Fakat öte yandan," dedi havalı havalı, "*kıvrak* kadar basit bir şey de olabilir."

"Kıvrak mı?"

"Kıvrak," dedi Dupont, kukriye havada kavisler çizdirerek. "Sadece iki hece ama söylemesinin beş hecelik *harikulade* kadar uzun sürdüğünü görebilirsin. Kıvrak... *kıvrak*..."

"Tanrı aşkına, o silaha dikkat edin, olur mu? Bildiğiniz gibi, insanların kafasını uçurmak için yapılmış."

"Ediyorum efendim," dedi Dupont kızara bozara. Müzik odasından atıldığından beridir Peter'dan biraz çekiniyor ve sözcüklerin ortasında garip oktav sıçramaları yapan sesine pek güvenmiyordu sanki. Peter çok geçmeden yanlarına gidip çocuğun omzu üstünden gene bıçağa baktı: Bıçağın ortasındaki açı bacak arkalarının ürpermesine neden oldu.

"Bu şey korkunç görünüyor Nigel..."

"Cidden öyle efendim!" dedi Dupont minnet dolu bir ba-

* İspanya ve Latin Amerika'daki kolonilerinde görülen barok bir mimari tarzı (ç. n.)

kışla. Aslına bakılırsa, sadece sınıf başkanlarına ismiyle hitap edilirdi. Dupont tek yanı pırıl pırıl çelik, öteki yanı hâlâ donuk parıltılı mavi-siyah bir renkte olan kukriyi ters çevirdi. Parlatırken kendi parmakları da kararmıştı. "Görüyorsunuz ya, dengesi mükemmel efendim." Bıçağı dibindeki çentikten lekeli parmaklarından birine dayayıp dik tutunca eli titredi. Tünemiş bir papağan gibi, öylece sallandı kukri.

Asılması gereken birçok resim vardı ve Peter bunların nereye asılacağını çocuklara sordu. Bu onların müzesiydi — Dupont'un fikriydi tabii ama Milsom 1 da başından beri sürekli destek vermişti; İskoç ile bir-iki öğrenci daha ilgilenmiş ama ahırın temizlenmesi ve duvarların badanalanması gibi zor işler başlayınca hemen ortadan yok olmuşlardı. Onlar sadece sergilenecek olan şeylerle oynamak istiyorlardı besbelli. Peter, "Haydi müdürün annesini asalım," deyince çocukların birbirlerine bakıp kıkırdadıklarını gördü. Altın yaldızlı parlak bir çerçevenin içindeki kasvetli resmi havaya kaldırdı. "Bence müdür bunu ödünç vererek çok cömert davrandı, ne dersiniz?" Peter'ın yaratmayı çok sevdiği o komik belirsizlik içinde herkes resme baktı. Tablodaki yuvarlak yüzlü, gri elbiseli kadın sanki müdürü dünyaya getirmiş olmaktan gelen bastırılmış bir kaygıyla tuvalden size bakıyordu. "Rahmetli Mrs Watson'ı nereye koysak?" Atların fazla ışığa ihtiyaç duymadığı düşünülmüştü besbelli — önde sadece yarım bir kapı, arkadaysa çok yüksekteki küçük bir pencere vardı. Tepedeki teneke avizenin içindeki ampul üstteki duvarları gölgede bırakıyordu. "Sağ üst tepeye olabilir mi...?"

"Bu öldüğü anlamına mı gelir efendim?" dedi Milsom.

"Heyhat, evet," dedi Peter bariz bir katılıkla. Bazı konuların şakasını yapmamayı öğrenmeleri gerekiyordu — ama resmin sonunda müdürün oturma odasının duvarından kaldırılma nedeni de tabii ki kadıncağızın ölümüydü.

"Cidden daha fazla ışığa ihtiyacımız var efendim," dedi

Dupont. Hethersedge'in verdiği Viktoryen gaz lambasını kullanmayı düşünüyordu ama bu Peter'ın bile müsaade edemeyeceği kadar riskli bir şeydi.

"Biliyorum — bu konuyu Mr Sands ile konuşacağım."

"Bence daha göze çarpan bir yere koymalıyız efendim," dedi Milsom.

Peter tepeden ona bakarak gülümserken, böyle saygılı bir çocuğu gelecekte neler beklediğini tahmin etmeye çalıştı bir an. "Haklısın sanırım," diyerek yukarı çıkıp yaşlı kızı silah dolabının üzerine astı. Burası merkezi bir noktaydı ama lamba siperi yüzünden kadının çenesinin üstündeki her şeyin derin bir gölgede kaldığını gördüler. "Aman, neyse," diyerek bunun pek de önemli olmadığı inancını çocuklara da dayatmış gibi oldu Peter. Arada bir tabloya şüpheli bakışlar atarak işlerine devam ettiler.

Peter karton bir kutuyu açıp Cecil Valance'ın çerçeveli fotoğrafını çıkardı, cama dikkatle üfleyip tükürdü ve mendiliyle güzelce sildi. İçeride, camla paspartunun arasında, belki de onlarca yıl önce oraya girip ölmüş olan benek benek minik kelebekler vardı. "Yakışıklı şairimizi nereye assak?" dedi. "Sevgili ozanımızı..."

"Ah, efendim..." dedi Milsom; Dupont kukriyi bırakıp yanına geldi.

"Şuraya koyalım mı efendim, masanın üstüne?" dedi.

"Koyabiliriz, değil mi?" Çalışma masası da sergilenecekler arasındaydı — bitişikteki ahıra bilinmeyen bir tarihte depolanıp üzerleri kilitlenmiş olan bir yığın Viktoryen mobilya ve ev eşyasının, çamaşır sepetinin, çamaşır askısının, kömür kovasının arasında duruyordu. Üst tarafı boyunca uzanan iki sıra kâğır çekmecesi ve artık kırık dişlere benzeyen meşeden yapılmış mazgallı siperleriyle son derece ağır bir şeydi.

"Cecil Valance şiirlerini gerçekten de bu masada mı yazmıştır efendim?" dedi Milsom.

"Bence yazmıştır efendim," dedi Dupont.

"Evet, bence de, olabilir..." dedi Peter. "İlk dönem şiirlerini belki — bildiğiniz gibi, son dönem şiirlerini Fransa'da yazmış."

"Tabii efendim, siperlerde."

"Doğru. Ama şair olmanın iyi tarafı, nerede olursanız olun şiir yazabilmenizdir." Peter beşinci sınıfla Valance'ın bazı şiirlerini okuyordu — sadece antolojilerde yer alan ünlü şiirlerini değil, kütüphanede Stokes'un yazdığı biyografiyle birlikte bulduğu *Toplu Şiirler* kitabındaki bazı şiirleri de. Kendi okullarıyla ilgili şiirleri okurken mest olan çocuklar, bazılarının ne kadar kötü olduğunu siz onları yönlendirmeden göremeyecek kadar küçüktü.

Dupont fotoğrafa yakından bakıyordu. "Ne zaman çekildiğini söyleyebilir miyiz efendim?"

"Zor, değil mi?" Mavi-gri paspartunun üzerinde sadece Baker Sokak'taki Elliot and Fry'ın altın yaldızlı damgası vardı. Giysilerden de pek anlaşılmıyordu — koyu renk çizgili takım elbise, dik yaka gömlek, yumuşak ipekli bir kıravat ve taşlı bir kıravat iğnesi. Yarım profilden sola doğru bakıyordu. Siyah dalgalı saçları briyantinle arkaya yatırılmış olsa da, alnının üzerinde hırçın bir kabartı vardı. İri ve hafif pörtlek olan gözlerinin ne renk olduğu belli değildi. Peter ne demek istediğini pek de bilmeden, yakışıklı demişti ona. Rupert Brooke'u düşünürseniz mesela, Valance ona kıyasla daha boncuk gibi ve militan bir tipti; Sean Connery veya Elvis'i düşünürseniz, daha içkin, eski, bugünlerde ender görülen bir türün parıltılı bir örneği gibi görünüyordu. "Çok genç yaşta ölmüş, o yüzden herhalde" — "benim yaşlarımdaymış" demedi Peter — "yirmili yaşlarının başındaymış." Yaşamış olsa, Peter'ın hâlâ her hafta golf oynayan, "Jailhouse Rock"ı değilse de, cazı çok seven büyükbabasıyla aynı yaşta olacağını düşünmek çok garipti.

"Hiç evlenmiş mi efendim?" diye sordu Milsom ciddi ciddi.

"Zannetmiyorum," dedi Peter, "hayır..." Sonra masanın üzerine çıkıp oğlanlardan bir çekiç vermelerini istedi ve çiviyi badanalı duvara çaktı.

Müdürün oturma odasındaki personel toplantısında, bu hafta Açık Gün konuşuluyordu. "Öyleyse, İlk On Bir-Templers maçı saat 13:00'de başlıyor. Kim alır sizce?"

"Kesin galibiyet müdür bey," dedi Neil McAll.

Müdür bir an için mutlu mesut, neredeyse imrenerek, McAll'a gülümsedi. "Güzel."

"Eh, Templers oldukça kolay bir lokma," dedi McAll kuru ama bu iltifatı da reddetmeyen bir sesle. "Bu hafta fazladan bir çift ağ almak istiyorum, ödev zamanından sonra...? Çocukları biraz forma sokmak için." Müdür ona her şeyi vermeye hazır görünüyordu. Peter masanın karşı tarafından, belirsiz duygularla McAll'a baktı. Siyah saçlı, mavi gözlü, günün en uygunsuz zamanlarında bile spor giysileriyle dolaşan, çocuklardan çoğunun hayran olduğu, bazılarının içgüdüsel olarak kaçındığı bir tipti. Rekabet soluyan bir adamdı. Corley Court'ta geçirdiği iki yıl boyunca, uzun zamandır Kennet Ligi'nin en altında takılıp kalmış olan okulu yukarılara taşıyarak itibar edinmişti.

"Formalar bembeyaz olacak tabii hemşire?"

"Elimden geleni yaparım," dedi hemşire; "ama artık onuncu haftaya geldiğimiz için..."

"Pekâlâ, elinden ne gelirse yap, olur mu?"

"Son sınıfların banyo gecesini perşembeye aldım," dedi hemşire büyük bir strateji belirlemiş gibi.

"Hım? Ha, anladım, çok güzel," dedi müdür hafifçe kızarıp alnını kırıştırarak. Listesine baktı. "Başka aktivite var mı...? Evet, bir de müze varmış."

"Ha, evet," dedi Peter, müdürün ve bu yarı tetikte, yarı kayıtsız personel toplantısının onu ne kadar tedirgin ettiğine şaşarak. En babacan öğretmen olan John Dawes'un çakmağını üçüncü ya da dördüncü kez piposunun haznesi üzerinde çakışına baktı, yanındaki Mike Rawlins teksir edilmiş gündemi her hafta sistematik olarak yok eden o karalamalarına dalmıştı. Onlar yirmi yıldır bu toplantılara katılıyordu. "Evet, Açık Gün'e kadar gezilecek duruma getireceğimizi zannediyorum. Çok aptalca şeylerle birlikte, gayet enteresan eşyalar da topladılar. Tabii ki bir Ashmolean olmayacak ama..." — Peter sırıtarak gözlerini düşürdü.

"Orası öyle," dedi, bu Oxford göndermelerinden hiç hazzetmeyen müdür.

"Geceleri sıkı sıkı kilitleniyordur herhalde?" dedi Albay Sprague. "Anladığım kadarıyla, ebeveynlerin ödünç verdiği birçok eşya varmış."

"Evet, elbette," dedi Peter. "Serginin resmi küratörü Dupont ve anahtarı benden alıyor."

"Bu türden bir sorun istemeyiz," dedi Albay.

"Bir ara gidip baksam iyi olacak," dedi Dorothy Dawes, bu önceden planlanarak yapılması gereken bir şeymiş gibi. Dorothy birinci sınıftaki "bebeklerin" öğretmeniydi ve örgü yünüyle yapışkanlı kâğıttan örülmüş bir kozanın içinde okulun geri kalanından yalıtılmış gibiydi. Yanında her zaman iki çeşit şekerleme, biraz Polo ve biraz Rolo bulundurur, çocukları ödüllendirmek ya da avutmak istediğinde bol keseden bunları dağıtırdı. Peter, Dawse'ların kendi çocukları olup olmadığını bilemiyordu.

"Ben de bir-iki şey ödünç verdim," dedi müdür. "Bir portre ve bir çift geyik boynuzu. Başlangıç olsun diye."

"Yo, çok işe yaradı," dedi Peter ciddi ciddi. "Ayrıca Valance'ların zamanından kalma birkaç tane enteresan şey de bulduk."

Müdür, "Ah, evet..." derken yüzüne tedirgin bir ifade geldi. "Şimdi çok hassas bir konuyu açmak zorundayım ve bundan başka hiç kimseye söz etmemenizi istiyorum." Seks kısmına geldiklerini zanneden Peter, *Dr No.* ve Ursula Andress'in göğsüne dair söylemeyi düşündüğü zekice laflardan ansızın şüpheye düştü. "Şey, zaten biliyorsunuz, John ve... Konu Mrs Keeping ile alakalı."

Mrs Keeping tam bir çetin ceviz ve diğer personel tarafından pek tutulmayan biri olduğu için, bu konu cidden de ilgi çekiciydi, herkes olgun ve sorumlu bir tavır takındı.

"Kulağıma daha önceden de tenkit niteliğinde bazı şeyler çalınmıştı ama bu sefer Mrs Garfitt yazılı şikayette bulundu. Neresine olduğunu bilemiyorum ama Mrs Keeping'in küçük Garfitt'e kitapla vurduğunu iddia ediyor ve ayrıca—" diyerek notlarına baktı müdür, "'yanlış nota çaldığı için bir de kulaklarını çekmiş.'"

John Dawes, "Tanrım, hepsi bu mu?" derken, hemşire kısacık, kuru bir kahkaha attı.

"Mrs Garfitt'e Corley Court gibi bir okulda işlerin yürümesini sağlayan şeylerden birinin de makul ölçülerde fiziksel ceza olduğunu söyledim. Ama yine de, bu konuda çok mutlu değilim."

"Sorun kendini bir okul öğretmeni olarak görmeyişi," dedi Mike Rawlins, karalamasında kaldığı yeri kaybetmeden.

"Evet, zaten gerekli niteliklere de sahip değil," dedi Dorothy, hafiften kurnaz bir tebessümle.

Mike, "Ah, evet..." derken yüzü biraz düşmüştü. Ötekilerin antika değerinde çeşitli diplomaları, bir tanesinin sadece madalyası olduğundan, Peter'ın bildiği kadarıyla üniversiteye gitmiş olmakla gururlanabilecek bir tek kendisiyle müdür vardı. Neil McAll'un Tarih ve Fransızca da öğretmesini sağlayan (Kuala Lumpur'dan aldığı) beden eğitimi diploması içlerinde en egzotik olanıydı.

"Ama o Sir Dudley Valance'ın kızı Bart," dedi Albay Sprague alaycı ama sevgi dolu bir sesle. Sprague sadece muhasebeci olmasına rağmen uzun zaman önce anlamını yitirmiş olan rütbelere fazlasıyla düşkündü ve Binbaşı Dawles'a, tabii ki her ikisi de Kraliyet Hava Kuvvetleri'nde görev yapmış olan Mike ile müdüre de, bazen tamamen hayali bir üstünlük taslardı.

"Eh, çocukluğu kolay geçmemiş olsa gerek," dedi Mike.

"Corley Court onun büyüdüğü evdi."

"Bilemiyorum..." dedi müdür acıklı bir muğlaklık taktiği uygulayarak ve gözlerini masada dolaştırarak, "ama en iyisi, belki sen onunla bu konuda konuşamaz mısın acaba demiştim... şey, *Peter*."

Peter kızarıp gözlerini kırpıştırarak bir çırpıda, "Saygısızlık etmek istemem müdür bey ama personeli disipline etmenin pek benim haddim olduğunu zannetmiyorum, özellikle de yaşı benim iki katım olanları."

"Zavallı Peter!" dedi Dorothy korumacı bir tavırla atılarak. "Daha yeni geldi."

"Yo, yo, disipline etmek değil... tabii ki değil!" dedi müdür kendisi de kızararak. "Ben daha çok... üstü örtük bir konuşma, dolaylı bir sohbet, benim azarlamamdan daha etkili olur demiştim. Onunla düet çalıyorsunuz sanırım, değil mi...?"

"Şey..." dedi Peter, müdür bunu bildiği için âdeta suçluluk duygusuyla irkilerek. "Pek sayılmaz. Annesinin gelecek haftaki yetmişinci yaşgününde çalacağımız birkaç tane dört el piyano parçası üstünde çalışıyoruz, o kadar. Onu pek de iyi tanımıyorum."

"Demek Lady Valance'ın yetmişinci yaşgünü?" dedi Albay Sprague. "Belki bir şekilde okulca da tebrik etmeliyiz."

"Hayır, hayır, o artık Lady Valance değil," dedi Peter keskin bir sesle.

"Şimdiki Lady Valance taş çatlasa yirmi beş yaşında gösteriyor," dedi Mike.

"Eskiden modelmiş, değil mi?" dedi hemşire.

İşin aslı, Peter, Corinna Keeping'den ürküyor ama onunla bir yere kadar yakınlaşabileceğini hissediyordu. Mrs Keeping'in içindeki snob Peter'ı fark etmiş ve onu ayartamasa bile etkileyeceğine inanmıştı. Peter Oxford'a gitmişti, müziği seviyordu, babasının yazdığı kitapları okumuştu. Mrs Keeping piyanoda ondan on kat daha iyiydi tabii ama kulağını çekmeye hiç kalkışmamıştı. Hatta ona sigaralar ikram ediyor ve okulun yönetimi hakkında ateşli dedikodular yapıyordu. Herhalde onunla konuşabilecek bir konumdaydı ama bunu yaparak iyi niyetini suistimal etmek istemiyordu. Partide ilginç insanlar olacağını düşünüyordu ve Mrs Keeping ona Oundle'ın altıncı sınıfında "raydan çıkan" oğlu Julian'dan da söz etmiş, Peter'ın onunla konuşmasının işe yarayabileceğini söylemişti. "Herhalde onunla arası en iyi olan sensin," dedi John Dawes o miskin tarafsızlığıyla. Peter da kendini şöyle derken buldu,

"Pekâlâ, ona üstü örtük bir şeyler söylerim, istiyorsanız."

"En iyisi böyle," dedi müdür, artık fikrini kabul ettirdiği için sertleşerek.

"Ancak üstünü bayağı bir örtmem gerekebilir," dedi Peter.

Sonra söz bir şekilde haklarında konuşulması gereken çocuklara geldi ve aklı pişmanlıkla az önce kabul ettiği şeye takılmış olan Peter konunun dışında kaldı. O da bir karalama yapmaya, 'Müze' sözcüğünün etrafına yeşil mürekkeple alınlıklar ve sütunlar çizmeye başladı. Yine de bir Ashmolean olabilirdi bu müze. Julian Keeping'in çekici bir çocuk olup olmadığını, raydan çıkmasında *farklı* oluşunun bir etkisi olup olmadığını merak ediyordu. Özel okullarda *farklı* olanların âsilik etmesi gerekmez, gayet güzel uyum sağlarlardı, tabii özellikle kendisi de güzel olanlar. Müdürün, "Pekâlâ, şimdi Öteki İş, hım, evet Peter, pornografi konusuna gelelim," dediğini duyduğunda Açık Gün sözcüklerinin etrafına kırmızı

yıldızlar çiziyordu. Peter hafiften dalgın bir tavırla karalamasına devam ederken gülümseyerek dedi ki,

"Rapor edeceğim fazla bir şey yok müdür bey." Başını kaldırınca herkesin yüzünde tuhaf ve kaygılı bir ifade olduğunu, John Dawes'un piposundan çıkan uzun bir duman şeridinin havada asılı kalarak ortalarında yavaş yavaş dağılmaya başlamış olduğunu gördü.

"Dorothy, belki de sen çıkmak istersin?"

"Yapmayın müdür bey" — Dorothy başını iki yana salladıktan sonra bir şey unutmuş gibi çantasını karıştırarak bir Polo aranmaya başladı.

"İstediğiniz gibi, *Dr No*'yu okudum," dedi Peter el konulan kitabı kâğıtlarının altından çekerek. Kapaktaki Ursula Andress'in sağ kolunun yarısı kalçasının solundaki bıçağa uzandığı için göğüslerinin arkasında kalmıştı. Bikini altının üstüne taktığı kemer biraz tahrik edici görünüyordu. Arkadalan Fleming'in bir sözü vardı: "Ben trenlerde, uçaklarda yolculuk yapan ve yataklarında yatan sıcak kanlı heteroseksüeller için yazıyorum." Neil McAll uzanıp kitabın kapağını çevirdi.

'"Dünyanın en güzel kadını!"' dedi. "Bilemiyorum." Kitabı John Dawes'un görebileceği şekilde biraz kaldırdı. "Göğüsleri çok tuhaf ve de sarkık."

İhtiyar John fazlasıyla utanarak resmi inceler gibi yaptı. "Hım, öyle mi?" Peter gözünün önüne Gina McAll'un göğüslerini getirmeye çalıştı; insan bir film yıldızıyla kendi karısını farklı standartlara göre değerlendiriyordu herhalde.

"Kapak kitabın... en müstehcen yeri," dedi Peter, "ve çocukların çoğu büyük ihtimalle filmi izlemiş olacağından, ben pek endişe edecek bir şey göremiyorum. Aslında hiç de fena yazılmamış." Açıkyüreklilikle masadakilere baktı. "Sayfa 91'de bir dizel motorun çok iyi bir betimlemesi var."

"Hımm..." Müdür bu boşboğazlığa buz gibi bir tebessümle karşılık verdi. "Pekâlâ. Teşekkür ederim." Peter bir kez daha

müdürün gözünde aşırı bir dünyeviliğin simgesi olduğundan şüphe etti. "O günden sonra, dördüncü sınıfın dolabında yapılan bir araştırma sonucunda... bu şey bulundu" — çok değerli bir defteri arar gibi ceketinin cebini yoklayarak sayfaları kıvrılmış yumuşak kapaklı bir kitap çıkardı ve kitap doğal bir merakla elden ele dolaştırıldı. Kitap Diana Dors'un otobiyografisi, *Swinging Dors*'du: Kapaktaki öne doğru fırlayan göğüslerin altında *Ben yaramaz bir kızdım* yazısı vardı. Mike uzun uzun Swindon doğumlu aktrisin kapak içindeki bikinili fotoğrafına baktı. "Tam bir pislik elbette," diyerek gerçeği hatırlattı müdür, "ama korkarım artık bu bile önemsiz kaldı. Maalesef, hemşire altıncı sınıfın radyatörü arkasına gizlenmiş mide bulandırıcı yayınlar buldu."

"Evet, öyle," dedi hemşire kaskatı bir suratla. Peter o radyatörlerin kalın ızgaralar olduğunu biliyordu ama herhalde hemşire kötü yapılmış yatakları bozduğu gibi büyük bir marifetle onları da çekip yerinden çıkarmıştı.

Müdür dergilerin durduğu dosyayı arkasından kucağına çekip ters ters isimlerini mırıldanmaya başladı. Hepsi de üst raflarda satılan standart dergilerdi ama içinde erkeklerin ve genç delikanlıların resimlerinin de yer aldığı *Health and Efficiency* ötekilerden biraz farklıydı. "Elbette suçu üstüne alan olmadı," dedi müdür bir kez daha tiksintiyle irkilerek. Peter suçlunun kim olabileceğini gayet iyi bilse de, söylemeye hiç niyeti yoktu. Üstelik bunda şaşılacak bir şey de yoktu. "Ayrıca bazı ahlaksızca konuşmalar da duymuşsunuz sanırım, değil mi hemşire?"

"Duydum elbet," dedi hemşire ama detaylara girmeyeceği belliydi. Artık bu sözler her neydiyse, masanın etrafındaki meraklı ama afallamış yüzlerde hayalet bir mevcudiyete büründüler.

"Bunu daha önce de gündeme getirdiğimi biliyorum," dedi Neil McAll, "ama onlara biraz cinsel eğitim vermemi-

zin zamanı gelmedi mi artık, en azından beş ve altıncı sınıflara?"

"Bildiğin gibi, konuyu yönetim kuruluyla görüştüm ama bu fikre sıcak bakmıyorlar," dedi müdür konuyu geçiştirmek ister gibi.

"Aileler de istemiyor," dedi hemşire taviz vermez bir ses tonuyla, "çocuklar da." İkisi fazlasıyla garip bir çift gibi alınlarını kırıştırırken, Peter elinde olmadan birinden birinin hayatın gerçeklerini cidden de bilip bilmediğini merak etti. Büyük çocuklar bazen onların müstehcen bir mahremiyet içinde olduğunu düşünürdü ama Peter ikisinin de el değmemiş olduğundan oldukça emindi. İnsanların kendi aralarında konuşması çok eski bir gelenekken, bu konudaki inatçılıkları garipti elbette. Bu yüzden çocuklar ergenliğe kulaktan dolma bilgiler ve gerçek deneyim karışımı rengârenk bir ortamda giriyor, *National Geographic*'teki tahrik edici yerli kadın resimlerinden, hafiften seksi romanlardan ve sanatsal dokunuşlu dergilerden besleniyorlardı.

Daha sonra Peter'ın biraz boş zamanı vardı ve bu sırada artık özel bir görevin de başına sarılmasına neden olan bir randevuya gidecek, Corinna Keeping ile buluşacaktı. Bir şey söyleyeceğini hiç zannetmiyordu. Corinna ile yaptıkları dört el çalışmalarında inkâr edilemez bir yakınlık vardı. Piyano taburesini onunla paylaşırken, bedenindeki kaskatılığın, korseli belinin ve sert göğüslerinin, klavyeye doğru uzanır ve arada bir elleri karşılaşırken birlikte yuvarlanan kalçalarının farkındaydı Peter. İkinci piyanist olarak pedala basma işini o yapıyor ama Mrs Keeping'in bacakları da pedala basma güdüsüyle savaşır gibi Peter'ın bacağına çarpıp duruyordu. Spor yaparken olduğu gibi, başka türlü dokunuşlarla karıştırılmaması gereken, tamamen teknik bir temastı tabii. Yine de Corinna'nın bundan keyif aldığını, hem cinsel olmayan profesyonel katılığından hem de olan, ağza alınamayacak kü-

çük bölümünden hoşlandığını hissediyordu. Çalışmalardan sonra, Corinna'nın sigara ve müge karışımı kokusu Peter'ın gömleğine sinmiş oluyordu. Bu buluşmaların kendisi için romantik bir yönü yoktu ama doğal olarak onunla cilveleşiyor ve böyle bir niyeti olmamasına rağmen çoğunluğun canavar olarak gördüğü biriyle tatlı bir yakınlık kurabildiğini görüyordu.

Corinna bir saat boyunca 7. Seviye'yi yapan Donaldson ile çalışmış, müzik odasında onu bekliyordu. "Ah, aferin, kaçabilmişsiniz," dedi haşarı bir hareketle dumanını püskürtüp sigarasını teneke çöp kutusunun kenarında söndürerek. "O sıkıcı tonton ihtiyarlardan kurtulmuşsunuz."

Peter sırıtmakla yetinip ceketini çıkartarak aklı başka yerdeymiş gibi bir pencere açtı. Fiziksel şiddet konusunu açmak için çok erkendi ve dilinin ucunda olmasına rağmen, şimdi onunla yüz yüze gelince, pornografi tartışmasını anlatmasından da pek tat almayacağını apaçık görebiliyordu. "İşte, sizin de tahmin edebileceğiniz gibi, Açık Gün ile ilgili bir sürü gereksiz telaş," dedi.

"Bilmez miyim," dedi Corinna sert kara kaşlarını oynatarak. "Bu çok mühim toplantılara ben çağırılmıyorum tabii... Zamanınızı bunlarla harcamak zorunda kalmanıza üzülüyorum doğrusu." Geriye kalan personeli hiçe sayıp, Peter'a böyle kurnazca ulaşıyordu işte. Bunun altında, çocukluğunu geçirdiği eve müzik öğretmeni olarak dönmenin incittiği gururunun olması gerektiğini düşünüyordu Peter. Bir seferinde müzik odasının o zamanlar ne olduğunu sormuştu: Galiba kâhyanın yatak odası, yandaki revirinse aşçının odası olduğunu söylemişti Mrs Keeping. "Gerald Bernes'a bakabildiniz mi?"

"Uzun uzadıya baktım," dedi Peter.

"Çok çılgınca, değil mi?" dedi Corinna. "Annem çok sevinecek, Gerald'a hayrandı."

"Öteki iki parçadan beni kurtardığınıza çok memnu-

num." Sadece ortadaki daha basit olan parçayı, "Valse Sentimentale" denen bölümü çalacaklardı.

Corinna piyanodaki notaları düzeltti. "Çağdaşlarından başka bir kompozitör geliyor mu aklınıza?"

"Mesela... Lord Kitchener?" dedi Peter.

"Lord Kitchener mı? Şimdi saçmaladınız işte," dedi ve hafifçe kızardı Corinna, ama gülümsedi de.

İlk olarak parçayı baştan sona çaldılar. "Söylemem gerekir ki," dedi Peter sonunda, "bu parça hayatımı kurtarmak için çalıyormuşum etkisini yaratmak üzere yazılmış herhalde."

"Aynen öyle. Anlamışsınız." İnsan Corinna ile birlikteyken on bir yaşına geri dönme ve kitabı kafasına yeme riskiyle karşı karşıyaydı her nedense. Parçayı çok daha güven dolu bir şekilde tekrar çaldılar ve Corinna bir sigara daha içmek için ayağa kalktı.

"Bu tema size de garip bir şekilde tanıdık gelmiyor mu?" dedi Peter.

"Öyle mi? Gerald'ın herhangi bir bestesinin tanıdık olabileceği aklıma bile gelmezdi."

"Hayır... yani, bence araklamış. Bu Ravel, değil mi, Fransız olduğu kesin."

"Ah-ha...?"

Peter melodiyi tekrardan, çok yalın bir şekilde çaldı. "Aman Tanrım, haklısınız," dedi Corinna, "*Tombeau de Couperin* bu" — ve tekrar yerine oturup Peter'ı biraz yana iterek, sigarasını el altından içki satılan yerlerdeki piyanistler gibi dişlerinin arasında tutarak Ravel'i, yani bir bölümünü çaldı.

"İşte!"

"Yaramaz Gerald'a bak sen," dedi Peter, Corinna'nın verdiği bir özgürlükle; ama sonra Corinna dedi ki,

"Yaramaz Maurice de olabilir tabii. Tarihleri kontrol etmek lazım. Her neyse, bir on dakika da Mozart'a baksak iyi olacak, sonra gitmeliyim, kocamı kriket kulübüne götürmem gerek."

"Ah, Stanford Yolu'ndaki mi?" Bankadan on dakikalık, çok hoş bir yürüyüş yapacaklardı. "Kocanızı epey şımarttığınızı söylemek zorundayım."

Corinna bozulmuş değilse de, bu sözden pek hoşlanmamış gibiydi. *Trois Morceaux*'yu nota çantasının içine atıp Mozart'ın sonatını piyanonun üstünde düzleştirdi. "Hakkında söylenenleri duymadınız herhalde?" dedi.

"Ah, hayır, üzgünüm... Bir şey mi oldu?" Peter onun pazar meydanında yere devrildiğini görmüştü.

"Ah, demek bilmiyorsunuz." Peter şimdi gözünde aklanmış gibi başını iki yana sallarken yine de sinirliydi Corinna. "İnsanlar agorafobi olduğunu söylüyor ama aslında öyle değil."

"Cidden mi...?"

Corinna tekrar oturdu. "Kocam çok kötü bir savaş yaşadı," dedi asabi bir gerginliği yansıtan o hafif titrekliğiyle. "İnsanların bunu anlayabilmesi çok zor."

"Ne yazık ki, onunla banka hesabımı açtırırken ancak üç dakikalık bir sohbet edebildim," dedi Peter. "Bu kadar tatlı bir insan olamaz — kırk beş poundtan başka parası olmayan birine karşı bile."

"Çok zeki bir adamdır," dedi Corinna bu iltifatı duymazdan gelerek, "Aslında çok daha önemli bir şubeyi yönetmesi gerekirdi ama başka insanların kolayca yapabildiği birçok şeyi yapmakta zorlanıyor."

"Buna üzüldüm."

"Bence insanların bunu bilmesi gerek ama onun için ayrıcalık yapılmasından nefret eder tabii. Bunu size anlattığım için benden de nefret edecektir herhalde. Kısacası, yalnız kalmaya dayanamıyor."

"Evet, anlıyorum." Bu açıklamanın yeni bir yakınlaşma anlamına gelip gelmediğinden emin olamadan, Corinna'nın yüzüne bir bakış attı Peter. Corinna son dumanını da üfleyerek sigarasını çöp kutusunda söndürdü.

"Bir Alman esir kampından kaçarken tünel çöktü." Gözlerinden ışıklar saçarak Allegro başlangıcın ilk satırına baktı. "Işık yok, hava yok — düşünsenize! Orada öleceğini zannetmiş ama onu tam zamanında kurtarmışlar."

"Aman Tanrım," dedi Peter.

"İşte hayatım," dedi Corinna keskin bir kaş çatışla, "onu bu yüzden kriket kulübüne ben götürmek zorundayım," ve daha Peter ne olduğunu bile anlayamadan dişlerini birbirine vurup ilk mezürleri çalıverdi.

5

"Bunu yaptığınıza inanamıyorum," dedi Jenny Ralph.

"Ah, sorun değil, gerçekten."

Jenny bardağını uzağında tutarak, çakılların üzerinden topuklu ayakkabılarıyla zar zor ona doğru yürüdü. "Yine sizi kullanıyorlar!"

"Sadece parti başlayana kadar — yapacak bir işim olması hoşuma gidiyor." Paul bahçe kapısında durup cenaze arabası gibi ağır ağır yaklaşan büyük ve siyah bir Rover P5'i izledi. "Zaten burada pek kimseyi tanımıyorum," dedi olabildiğince mutlu bir sesle.

"Çekinmeniz gerekmez," dedi Jenny. Salon dansı yapanlarınki gibi geniş etekli bir elbise giymiş, bol bol far sürmüştü ve yaşı ondan büyük olmasına rağmen, işin gerçeği, Paul ondan biraz çekiniyordu. Paul'ün üzerinde işe giydiği takım vardı ama giyecek başka bir şeyi olmasını dilerdi. "Üstelik büyükannemin gönlünü fethetmişsiniz."

"Ah... yani, çok ilginç birisi, ben de onu sevdim."

"Hım, o da size bayılıyor," dedi Jenny hoppa bir tavırla.

"Ah, öyle mi?"

"'Cecil'den alıntılar yapan banka memuru!'"

"Ah, anlıyorum," dedi Paul kapıdan dışarı çıkarken gülerek, ama yine de ailedeki herkes için bir eğlence kaynağı olabileceğini düşünüyordu. Gülümseyerek arabaya el salladı. Güneşlikler batan güneşe karşı indirilmiş, arabadaki kulakları ağır işiten yaşlı çift biraz sersemlemiş görünüyordu. Yapmaları gereken şey evi geçip arabalarını karşıdaki tarlaya park etmek, yoldan geri yürüyerek bahçe yolunun ötedeki girişinden içeri girmekti. Fazlasıyla güçsüz durumda olanlar bahçe yoluna da park edebilecekti. Gelen sayısız ve oldukça yaşlı davetliden kimlerin buna hak kazanacak kadar güçsüz olduğuna karar vermek çok hassas bir işti. Ayrıca tarlada da inek pisliklerinin yarattığı başka bir risk daha vardı, ki Paul bunu açıkça söylememenin daha doğru olacağını düşünüyordu. "Bastığınız yere dikkat edin," diye seslendi süzülüp giden arabanın ardından.

"Ondan değil," dedi, "'Askerin Rüyası' şiirini okulda ezberletmişlerdi de."

"Efendim...?"

"Valance'ın şiiri."

"Ha, tamam..." dedi Jenny.

"'Kimisi savaşın uğramadığı çiftliklerle derelerden geçerken rüyasında / Bilmez bu dingin tarlalar için / Şırıl şırıl akan bu akarsular için savaştığını.'"

"Anladım..." dedi Jenny. "Bu arada, bu gece Corn Hall'da danslı bir parti var."

"Evet, biliyorum — yani, tanıdığım biri gidiyor."

"Ah, öyle mi... daha sonra siz de gitmek ister misiniz?"

"Size izin verirler mi?" Partiden Geoff söz etmişti, o Sandra'yı götürecekti ve bu fikir birden Paul'e çok ağır geldi — hemen ardından Jenny'yi oraya götürmesinin imkânsız olduğunu anladı.

"Locomotives çalacak, Swindonlı bir grup.... Çok heyecanlı. Ama sakın kimseye bir şey söylemeyin," dedi Jenny,

dönüp eline büyük bir bardak da kendisi almış bahçe yolundan gelen genç John Keeping'e gülümseyerek. John üstünü değiştirip koyu renk kruvaze bir takım giymiş, göğüs cebine kırmızı ipekten bir mendil koymuş ve anında başarılı bir iş adamına benzemişti. "Büyükannem bir meyve bardağı isteyebileceğinizi düşündü," dedi John. Garsonluk yapma işini, bir an için, ironik bir şekilde abartmıştı.

"Eksik olmasın," dedi Paul, meyve bardağının nasıl bir şey olduğunu bilmeden bardağı alırken.

Jenny şöyle bir yüzünü buruşturdu. "Demin büyükannemi içine yarım şişe cin daha boca ederken yakaladım, o yüzden yerinizde olsam, biraz dikkatli giderdim."

"Aman Tanrım, evet, dikkatli olun," dedi John da, tembel kahkahalarla.

Paul içkiden bir yudum alırken yüzü kızardı. "Hım, hiç de fena değil," dedi, portakal suyuna benzeyen anlık bir yanılsama cinle bıçak gibi kesilirken öksürmemeye çalışarak. Bir yudum daha aldı.

John bir an dikkatle ona baktıktan sonra yolu, yani yarım daire şeklindeki bahçe yolunu görmek için topukları üzerinde döndü. "Büyükbabam geldiğinde..." dedi, "onu tanıyor musunuz? Sir Dudley Valance."

"Ah, evet..." dedi Paul.

"Onun için ön kapının yanında bir yer ayırabilir miyiz? Yürümek zorunda bırakılmak hiç hoşuna gitmez."

"Tamam..."

"Savaş yarası var da," dedi John hafiften gururlanarak. "İşte, geldiler," diyerek başıyla yaklaşan Austin Princess'i işaret etti ve kendisine de bir içki almak için çakılların üzerinden eve doğru yürümeye başladı.

"Aslında gayet iyi yürüyebiliyor," dedi Jenny. "Herkes ondan çok korkar da, o yüzden."

"Neden ki?" dedi Paul.

"Off..." — şimdi ona anlatmak çok sıkıcı olacakmış gibi oflayarak başını iki yana salladı Jenny. "Ah, Tanrım, George dayıymış," dedi. "Ben içkinizi alayım." Bardağı kapı sütununun yanındaki düz bir taşa bırakıp bağırdı Jenny, "Merhaba George Dayı!" ve sonra bezgin bir neşeyle, "Madeleine Yenge..."

Paul tek elini güneşten kavrulmuş tavanın kenarına dayayarak içeriye doğru gülümsedi. Yolcu koltuğundaki George Dayı güneşte yanmış bir keli ve biçimli beyaz bir sakalı olan, herhalde yetmişli yaşlarındaki bir adamdı. Yanından boynunu uzatan kadınınsa güçlü bir çenesi, kabartılmış kır saçları, garip ve zevksiz bir makyajı ve küpeleri vardı. George Dayı koyu kırmızı bir gömlek giymiş, çiçek desenli yeşil bir papyon takmıştı. Bir bilmeceyi yardım almadan çözmeye kararlıymış gibi gözlerini kısarak Paul'e baktı. "Sen hangisiydin bakalım?" dedi.

"Şey..." dedi Paul.

"İkisi de değil," dedi Madeleine Yenge keskin bir sesle, "değil mi?"

"Sen Corinna'nın oğullarından biri değil misin?"

"Hayır efendim, ben... sadece bir iş arkadaşıyım, aile dostu—"

"Corinna'nın oğullarını tanırsın elbette," dedi Madeleine.

"Afedersiniz, sizi Julian zannettim."

"Hayır," dedi Paul yutkunarak, ne kadar hoş ve çekici olursa olsun, liseli bir çocukla karıştırılmış olmaya isyan eden karmaşık bir hisle.

"Peki bu kim?" dedi Paul ikisini tarlaya doğru yolladıktan sonra.

"George Dayı mı? Büyükannemin abisi, aslında iki abisi varmış ama bir tanesi savaşta ölmüş, *Birinci* Dünya Savaşı'nda yani: Hubert Dayı. Birinci Dünya Savaşı ile ilgileniyorsanız, büyükanneme sorabilirsiniz. George Dayı da, Madeleine Yenge de tarih profesörü. İngiltere'nin Gündelik Tarihi diye çok

ünlü bir kitapları var," dedi Jenny alışkın olduğu bir gururla, adeta esneyerek.

"Ah — G. F. Sawle mu yani?"

"Evet, ta kendisi..."

"Ne, G. F. Sawle ve Madeleine Sawle, ha! — okulda o kitabı okumuştuk."

"Biliyorsunuz demek."

Paul'ün gözünün önüne kitabın ilk sayfasındaki, etraflarını Elizabeth dönemi tarzında karalamalarla çevrelediği G. F. SAWLE ve MADELEINE SAWLE isimleri geldi. "Sizin ailede herkes ünlü birer yazar mıdır?"

Jenny kıkırdadı. "Büyükannem de şimdi anılarını yazıyor..."

"Evet, biliyorum, söylemişti."

"Aslında çok uzun zamandır yazıyor. Bir gün gün ışığına çıkarlar mı, hiç bilemiyoruz."

Paul meyve bardağından koca bir yudum daha alırken, akşam güneşinde çoktan başı dönmeye başlamıştı bile. "Umarım kusuruma bakmazsınız ama ailenizi anlaşılamayacak kadar karmaşık buluyorum," dedi.

"Hım, bu konuda sizi uyarmıştım."

"Mesela, bir Mr Jacobs var mı, bilmiyorum."

"Maalesef öldü. Büyükannemin şansı hep kötü gitti denebilir," dedi Jenny, sanki o zamanlar o da büyükannesinin yanındaymış gibi. "Önce Dudley ile evlendi, herhalde çok heyecan verici bir erkekti ama savaş biraz dengesini bozmuştu ve ona çok eziyet etti, bu yüzden o da... büyükbabamla kaçtı—" diyerek içtiği şeyden büyük bir yudum aldı Jenny —

"Adı neydi... Ralph..."

"Revel Ralph, ressam olan, herkesin nonoş olduğunu düşündüğü, ama yine de... babamı dünyaya getirmeyi becerdiler... ve zamanı geldiğinde..."

"*Cidden mi?*" dedi Paul çok ilgisini çekmiş ve eğlenmiş gibi, yüzü bu ani *nonoş* patlamasından, o sözcükten ve ger-

çeğin kendisinden alev alev, Jenny'nin yanından ayrılarak yolda birkaç metre yürüdü... kimsenin umurunda değilmiş gibi, öylesine yaratılmış bir patlamaydı üstelik. *Herkes onun nonoş olduğunu düşünürdü.* Şükürler olsun ki, Carraveen'e geldiğini umduğu bir araba yaklaşıyordu hiç olmazsa. Deliler gibi geçip gitmesini umduğu yüz kızarıklığına boş vererek hevesle, konuksever duygularla arabaya baktı. Birinci viteste homur homur giden, ön camı tozdan bembeyaz, güneşliği sürücünün yüzüne doğrudan parlayan güneş yüzünden aşağı indirilmiş, belki de bir çiftçinin kullandığı bezelye yeşili bir Hillman Imp'ti. Paul âdeta sabırsızlanarak arabanın gelişini izledi, tuhaf bir dostluk hissiyle direksiyondaki büyük ellere, kırıştırılmış burna, orada öylece beklerken onu belki de ancak hayal meyal, siluet halinde görebilen adamın zoraki sırıtışına baktı ve hafızasının geri sararak tekrar karşılaşılan bir gerçeğe uyum sağlayışıyla, gelenin Peter Rowe olduğunu gördü. Içtiği içkideki mucizevi bir şey gülümseyerek açık pencereye doğru gitmesine neden oldu.

"Ah, merhaba," dedi Peter Rowe, "siz miydiniz!"

"Merhaba," dedi Paul de, Rowe'un hatırladığından tarifsiz bir şekilde daha sade ve daha tatlı görünen şimdiki yüzüne bakarak ama geceye dair beklentisi bir sahne dekoru gibi Rowe'un çevresinde ve altında dönüp duruyordu sanki. Arabanın içindeki benzin ve ısınmış plastik kokusu insanın başını döndürüyordu. Yolcu koltuğunda bir deste nota kâğıdı vardı — "W. A. Mozart," diye okudu Paul, "Duetti." Canı biraz takılmak istedi. "Güçten düşmüş ya da yaşlı değilsiniz, değil mi?" dedi.

"Kesinlikle hayır," dedi Peter hakarete uğramış gibi, sıcak bir ses tonu ve muzip bir tebessümle.

"O halde maalesef şuradaki tarlaya park etmek zorundasınız," dedi Paul ve başka ne diyeceğini bilemeden gülümseyerek arabaya bakakaldı.

Peter Rowe zorlanarak vitesi bire taktı. "İyi, az sonra görüşürüz," dedi, "çok eğlenceli...!" Paul sıcak arabanın parmakları altından kaydığını hissetti ve tepesindeki kirin içinde uzun, eğri büğrü bir iz kaldığını gördü. "Bastığınız yere dikkat edin!" diye seslendi, Hilmann Imp'lerde her nedense arkada, bağajın yerinde olan motorun arada patlayan homurtusu içinde sesini duyurmaya çalışarak; başından beri garip gelen *bastığın yere dikkat etmek* deyimi, bu sefer fazlasıyla sürreal ve gülünç geldi Paul'e. Arabanın burnunu kapıdan içeri sokarak tarlaya girişini izlerken, egzoz dumanı tatlı tatlı hafif çim kokusunun içine gömüldü.

"Peter Rowe'u tanıyor musunuz?" dedi Jenny.

"Evet, tanışmıştık," dedi Paul, ve kendini daha güçlü hissettiği için şöyle devam edebildi, "ama bu gece burada olacağını bilmiyordum — bu çok iyi oldu."

"Ha, evet, Corinna Halayla birkaç tane düet çalacaklar — büyükanneme sürpriz olacak."

"Ah, anladım," dedi Paul. Bunun biraz yavan bir sürpriz olduğunu düşündü ama müzikten pek anlamazdı zaten. Müzik ona her zaman biraz şov gibi gelirdi. Yine de o sahneyi, onu izlediğini, hayran kaldığını, sahiplendiğini hatta Peter'ın özgüvenine ve yeteneğine hafiften imrendiğini görebiliyordu. Onun partiye yaptığı katkı tabii ki insanlara nereye park edeceklerini söylemekten daha önemliydi.

"*Nereden* tanıyorsunuz?" dedi Jenny hınzır bir bakışla.

"Bankada hesabı var. Çeklerini bozmuştum." Hafiften pembe bir tatlılık timsaliydi Paul.

Jenny omzunun üzerinden şimdi elinde notalarıyla öteki kapıdan girmek için yolda yürüyen Peter'a baktı — notaları tuttuğu elini neşeyle onlara doğru sallarken ansızın neşesi kaçar gibi oldu Peter'ın. Ama belki de hazırlanması, prova yapması gerekiyordu. Paul birkaç saniye boyunca yarım bir tebessümle, dışarıdan sakin göründüğünü umduğu ilgili bir

tavırla onu izledi — çoktan tanıdık gelmeye başladığını fark ettiği canlı, sert adımlar. "Corley Court'ta öğretmenlik yapıyor," dedi Jenny, sonra sesini alçaltarak, "Biz ona Peter Rowe-hayatım deriz."

"Öyle mi?" dedi Paul, bu sefer Jenny'yi pek tasvip etmemiş gibi.

Jenny tekrar komik bir bakış attı. Çok bilmiş bir sesle, "Kendini öyle beğeniyor ki," deyince, birisinin sözlerini tekrarladığını anladı Paul — büyük ihtimalle de Corinna halasının sözlerini.

Gölgeler yer değiştirerek uzar, kilisenin saati sekizi, sonra çeyrek geçeyi vururken, Paul'ün mutlu heyecanı sönmeye başladı. Arabalardan boş kaldıkça içkisini içip bitirdi ve ilk baştaki o çakırkeyif canlılık yerini o kadar da hoş olmayan kuru ağızlı bir sabırsızlığa bırakmaya başladığında, kendini tekrar tekrar aynı şeyleri söylerken buldu. Jenny, Julian'ı bulmaya gidip geri dönmemişti — her neyse, Jenny, Paul'e kendinden küçük biri gibi davransa da, onlar daha çocuktu zaten. Roger dışarı çıkıp bahçenin çevresini koklayarak dört noktaya küçük küçük işedi ama başka bir dayanışma belirtisi göstermedi. Gelenler azaldı. Herkesin korktuğu Sir Dudley belki de gelmeyecekti — Paul şimdiye kadar sadece küçük bir arabanın bahçe yoluna park etmesine izin vermişti, o da zaten bir engelli aracıydı. Peter'ın gülüşünü ve "Kesinlikle hayır!" derken sesinde duyulan o titreşimi düşündü — Paul'ün kalp atışlarının yine hızlanmasına neden olan, alkolün çarpışına ve yükseltişine benzeyen, hasar görmemiş, hatta ilk karşılaşmalarında olduğundan daha da güçlü, baş döndürücü bir uyum hissi vardı aralarında. Paul'ün hayallerinde neler yaptığını, o banyoyu ve bekâr dairesini biliyordu sanki Peter. Şimdiyse bu hafif baş ağrılı susuzluk ve az biraz şüphe, havanın serinleyişi ve canlanışı gibi, çalı çitlerin tepesinden

üzerine doğru saldırıp sonra tekrar geri çekiliyordu. Elli altmış kişinin, masa ve sandalyelerin yerleştirilmiş olduğu, evin arkasındaki büyük çimenlikten gelen neşeli, hafiften çekişmeli gürültüsünü duyabiliyordu. Peter içeride bir yerde, ailenin ve dostlarının arasında, mutlu mesut sarhoş oluyordu, Peter Rowe-hayatım, kendini beğenmiş. Peter da pek hoşuna gitmeyen bazı şeyler az biraz gün yüzüne çıktı. Şimdi tekrar görünce, ondan cidden de hoşlanmış mıydı? Kendini bu sert yürüyüşlü özel okul öğretmeniyle birlikte soyunurken hayal edebiliyor muydu gerçekten? Geoff'un daracık pantolon ağını, Wantage'daki King Alfred's'de kriket takımının kaptanı olan, öğretmen değil bir öğrenci olan güzel Dennis Flowers'ı düşündü Paul. Anlaşılmaz bir iç sıkıntısıyla kapının yanından uzayıp giden yola, yoldaki tebeşirli çukurlara, güneşte kavrulmuş çimlere ve yolun en yüksek noktası boyunca büyümüş olan dayanıklı, boğum boğum ve sarı çiçekli kanarya otlarına baktı. Sonra kilisenin saati 20:30'u vurdu ve alışılmadık bir aralıkla çalan o iki nota, mutlak bir kayıtsızlıkla, ona hemen eve girmesini söyledi sanki.

Kalbi küt küt atarak içki masasının durduğu taraçaya çıktı. Herkesle tanışmıştı tabii ama onun kim olduğunu bilen yoktu. Çoğu azametli ve kır saçlı olan bu insanlara doğru yaklaşırken daha soğuk bir şeyle karışık başı öne eğik bir merak sezdi. Bell'den siyah elbiseli, beyaz önlüklü ve başlıklı birkaç kadın garson olarak getirtilmişti — Paul'e kepçeyle doldurdukları yeni meyveli bardağın içine şap şup düşen portakal vesaire parçalarında hafiften komik gelen bir şey vardı. "Biraz daha meyve parçası ister misin canım?" dedi kadın. Paul, "Hayır, sadece içki lütfen," deyince hepsi gülüştü.

Peter'ın çimenliğin öteki ucunda, daracık yeşil elbiseli bir kadınla konuştuğunu gördü — kadına kendi bardağını tutturmuş cebinden sigara çıkartıyordu, aralarında beceriksizce bir

değiştokuş oldu, sonra kadın hem büyülenmiş hem de ateş için minnet duyan bir ifadeyle yüzünü Peter'a doğru uzattı. Paul onlara yaklaştı, Peter'ın sesindeki dört nala giden kıkırtıyı, kendi sigarasını yakarken sabırsızca bir şeyler mırıldandığını duydu, karşılıklı tebessüm ettiklerini ve dumanlarını üfürürken başlarının çarpıştığını gördü — "Ne? İkinci sahnede mi yani," dedi Peter. Paul şimdi yüzünde tedirgin, minik bir tebessüm, neredeyse tam önlerindeydi ama yine de tuhaf bir şekilde onu görmüyorlardı ve o anda orada istenip istenmediğinden emin olamadı — bu sefer incinmiş ve düşünceli bir tebessümle hemen çark edip çene çalan grupların etrafından, başka birini arar gibi etrafa bakınarak uzaklaştı ve sonunda kendini bir köşede, yüksek bir saz püskülünün yanında tek başına sıkışmış buldu. İlk bardağı kadar sert gelmeyen içkisinden üst üste yudumlar aldı. Kendi çekingenliği yüzünden bocalasa da çok geçmeden bunun geri dönüşü olabilecek kadar hızlı bir kaçış olduğunu düşünmeye başladı. Yakınlardaki konuşmalar karşısındakini dinlemeyen saçmalıklardan bir uğultuydu. "Bence Geraldine ile asla başaramazsın," diyordu en yakınındaki kadın dirseğiyle resmen Paul'ün içkisine çarpan buruşuk suratlı bir adama. Orada kalamazdı. Konukların kıpırdanıp sallanan sırtları arasında bir an için açılan bir aralıktan, mavi elbisesi ve koyu kırmızı kolyesiyle, dönerken gözlükleri parıldayan, yüzü partinin sahibi olduğu gerçeğiyle sanki spot ışığıyla aydınlanmış gibi görünen, çimenliğin ortasındaki Mrs Jacobs'ı gördü. "Ah, böyle de olmaz ki..!" — Kırmızılı siyahlı bir şeyler giymiş olan, sırıtkan canlılığıyla daha da tehlikeli görünen Corinna Keeping onu bulmuştu.

Paul'ü utangaç bir kahraman ama (elinde olmaksızın) aynı zamanda ondan kaçabileceğini zannedecek kadar budala bir suçlu gibi partinin kalabalığı içinden geçirerek çimenliğin öteki ucuna götürdü. "Sizinle tanışmak isteyen biri var!" dedi, buna ne kadar şaştığını gizlemeyi başaramadan ve he-

men ardından onu Peter Rowe'un yanına götürdü — "Bu da Sue Jacobs — neyse, kendiniz tanışırsınız artık," ama tanıştıklarından emin olmak için o cüretkâr gülüşüyle orada öylece dikilmeyi de ihmal etmedi. El sıkıştılar ve Peter dumanını üflerken usulca, "Nihayet," dedi.

"İsminizi duyamadım," dedi Sue Jacobs.

"Ah, *Paul Bryant*," dedi Paul, kim olduğunu söylerken anlaşılır konuşmak için her seferinde harcadığı o garip çaba ve sessiz gülüşle. Peter başını sallayarak, "Paul... evet," dedi — adını daha yeni hatırlamıştı tabii.

"Birazdan yemek yiyeceğiz," dedi Corinna, "sonra konser için herkesi içeriye getirin." Siyah eldivenli elini Sue Jacobs'ın koluna koydu. "Olur mu hayatım?"

"Kesinlikle!" dedi Sue ve Corinna'nın bu olağandışı keyifli haline uyum sağlamaya çalışır gibi o da sırıttı.

"Siz de mi çalıyorsunuz?" dedi henüz Peter'a bakamayan Paul.

"Ben şarkı söylüyorum," dedi Corinna giderken yüzündeki tebessüm kaybolmuş olan Sue. "Prova yaparız diye ummuştum ama yolculuk feci geçti." Paul kadının zannettiğinden daha yaşlı, belki kırkında ama incecik, enerjik ve oldukça hırslı bir tip olduğunu gördü.

"Nerede yaşıyorsunuz?

"Hım? — Blackheath. Hemen karşı tarafta. Herkesi karanlık Berkshire'a sürükleyeceğimize, partiyi orada da yapabilirdik pekâlâ."

"Ama yapamadınız mı?" dedi Peter.

"Corinna burada olmasını istedi ve Corinna bir şeyi isteyince... Pardon, ben Daphne'nin üvey kızıyım da," dedi Sue, Paul'e. "Babamla evliydi." Bunu talihsiz ve beklenmedik bir gelişme yaşanmış gibi söylemişti.

"Ah, tabii ya!" dedi Paul gergin bir gülüşle ve Blackheath'in neresi olduğunu bilemeden — gözünün önüne New Forest

gibi bir yer geliyordu. Yalağın hemen arkalarındaki çiçek tarhının kenarında durduğunu, anladığı kadarıyla ucunun çimentoyla tekrar yapıştırılıp çabucak düzenlenmiş birkaç Latin çiçeğinin arkasına gizlendiğini gördü; elindeki sıyrılan yer de kabuk tutup soyulmuş, şimdi pembe görünüyordu. "Jenny bu gece piyano çalacağınızı söyledi," dedi Peter'a. Şu anda yarım metre uzağında duruşu hem sihirli bir şey hem de basit bir gerçekti. Peter'ın üzerindeki sıradan tütün kokusu Paul'ün aklını karıştırarak ona sarıldığını ve başının tepesinden öptüğünü hayal etmesine neden olan farklı bir tıraş losyonunun kokusuna karışmıştı.

"Tanrı da biliyor ya, prova yapmak benim de işime gelirdi," dedi Peter. "Parçaları okulda çok hızlı geçtik ve Corinna benden on kat daha iyi çalıyor."

"Şarkı söyleyeceksem, sigara içmemem gerekir," dedi Sue küçük gece çantasını açarak.

Peter kendi sigarasını ayağıyla ezdikten sonra Sue'nun sigarasını yakmak için çakmağını çıkardı. "Bliss şarkılarını bilmiyorum," dedi sonra.

"Ben sadece Valance'ı söylüyorum," dedi Sue. "Hım, teşekkürler... Beş Şarkı opus bilmemne ama şükürler olsun ki sadece bir tanesini söylüyoruz."

"Ah-ha...! Hangi şiir acaba?"

"Bilirsin belki — bir hamakla ilgili. Güya Daphne için yazmış... öyledir herhalde!"

"Ona Cecil Valance'ı sormam lazım," dedi Peter. "Beşinci sınıfla birlikte onun şiirlerini okuyoruz."

"Sorarsın. Neredeyse her şeyi onun için yazdığını düşünüyor."

"Gelip çocuklarla konuşur mu dersin?"

"Gelir herhalde. Corley'ye tekrar gidip gitmediğini hiç bilmiyorum. Şu meşhur hatıratında anlatır artık."

"Ah, yazıyor mu?" dedi Peter, yabancılardan söz ederken Paul'ü kaybetmemek ister gibi ve elbette başka bir şeyler daha

anlatarak elini uzun bir an boyunca Paul'ün kolunda tutarken. Ama Paul dedi ki:

"Çok uzun zamandır yazıyor."

"Ah, demek biliyorsunuz," dedi Sue.

"Evet, biraz..." — sonra: "'Ayaklarında bir huş ağacı, başında salkım söğüt" diye başlayan şiir değil miydi o?"

"Biliyorsunuz," dedi Sue hafiften rahatsız olmuş gibi.

"Beşinci sınıfla *sizi* konuştursam daha iyi olacak!" dedi Peter, sesindeki hafif alaycı ton uzun, kahverengi gözlü bakışlarında erirken, kendi hissettiği heyecanın da çevrelerini usulca sardığını ve geleceğe doğru uzandığını anlatmak ister gibiydi. Paul'e daha önce hiç kimse bu şekilde bakmamıştı ve o mutluluk, tehlike hissi içinde bütün içkisini bitirdiğini fark etti.

"Evet, artık bir şeyler yesek mi?" dedi Sue, Paul'ün bir şeyler sezdiğini düşünmesine neden olan bir tavırla.

"Size katılabilir miyiz efendim?" dedi Peter.

George Sawle güneş yanığı yüzüne yerleşen belirsiz bir tebessümle sandalyeleri işaret etti. Sarkık kayın ağacının gölgesindeki, daha doğrusu artık tatarcıkların istilasına uğramış olan karanlığındaki en kuytu masaydı bu. İhtiyar delikanlı oraya âdeta saklanmış gibiydi. "Ben Daphne'nin abisiyim," dedi.

"Ah, kim olduğunuzu biliyorum zaten," dedi Peter o imalı kıkırdayışıyla, tabağını onunkinin yanına koyarak. "Ben Peter Rowe. Corley Court'ta öğretmenim."

"Ah, Tanrım...!" dedi yaşlı Sawle, anlatmaya bir başlayabilse, bu konuda söylenecek çok şey olduğunu ima eden bir ses tonuyla. Paul onunla tanışmanın ne kadar büyük bir şeref olduğunu söylemesinin doğru olup olmayacağını bilemeden sırıttı. Wantage'da ara sıra John Betjeman'a rastlardı ama daha önce hiç gerçek bir yazarla tanışmamıştı. İçinde şerit ha-

linde ekilen ekinlerin ve at gücüyle çekilen araçların çağdışı fotoğraflarının olduğu *Gündelik Tarih* savaştan biraz önce yayınlanmıştı. Bırakın gürültülü bir Austin Princess ile kırlarda dolaşmalarını, G. F. Sawle ile Madeleine Sawle'un hayatta olması bile küçük bir mucizeydi. Peter'ın yanına oturdu Paul — görünüşe göre öyle olması gerekiyordu, tuhaf bir şekilde yeni ve kolay bir şeydi, birlikte gezinirlerken soğukkanlılığını yitirmemeye çalışıyordu. Büyük bir kadeh beyaz şarabın da buna katkısı olacağı kesindi. "Biz tanışmıştık — ben Paul Bryant." Sandalyesi sallanarak hafifçe biçilmemiş çimlerin içine gömüldü.

"Evet, tabii..." dedi Sawle başını sallayarak ve çekingen bir tavırla çenesinin altında biraz daha uzun kalmış olan beyaz sakalını çekiştirerek. Kalın camlı gözlüğünün ardından tabaklarındaki somonla küçük patatesleri inceledi.

"Siz yemiyor musunuz profesör?" dedi Peter.

Sawle, "Ah, karım, galiba..." diyerek, hemen ardından etrafa bakındı. "İşte geliyor...!" Tavrında bir çift olarak birbirlerine düşkünlüklerinin ya da ayrıksılıklarının komik bulunması için belli belirsiz bir davet vardı sanki.

Paul başını çevirip Madeleine Sawle'un iki elinde iki tabakla dikkatli adımlar atarak taraçada yürüdüğünü, sonra da diğer konukların kendilerine yer kapıp az önce görmezden geldikleri insanlara, "Tabii, buyur hayatım...!" dedikleri beyaz örtülü masaların arasından onlara doğru geldiğini gördü. Bu sosyal ortam, arada yükselen bir-iki yerel sesin duyulduğu daha genel bir karışımın üzerindeki üst sınıfa has bu yüksek notalar onun için tamamen yeni bir şeydi ve oraya, yaşlı kayın ağacının kabarık eteği altına gizlenmiş olduğu için gayet memnundu. Gecenin hızla iyiye gittiğini hissetmekle beraber, her zamanki gibi bunun büyük bir yanlış anlaşma olduğundan şüphe ediyordu — Mrs Keeping onu her an bahçe kapısına geri yollayabilirdi sanki.

"Önerdiğin gibi, bu konuksever ağacın altına tıkıştık hayatım," dedi George Sawle tane tane konuşarak, Madeleine şöyle bir alnını kırıştırıp tabakları masaya koyar, çantasını açıp içinde taşıdığı çatal bıçakları çıkartırken. Kadının erkeksi kare yüzünün iki yanında sallanan o kırmızı küpelerin tuhaf cüretkârlığı Paul'ü bir kez daha şaşırttı. "Az önce tanışmıştın, delikanlıyla..."

Paul ile Peter kendilerini tanıttı — Peter gülümseyerek, sıcak bir ses tonuyla ve onu affedercesine, bu Mrs Sawle'un bilmesi beklenebilecek harika bir gerçekmiş gibi, "Peter Rowe" dedi. Paul, "Ben de Paul Bryant," derken daha iddiasız olduğunu hissetti. Madeleine başını yana eğmişti — kulağı ağır işitiyordu tabii.

"*Peter*... ve *Paul*," dedi cana yakın ve sert bir sesle. Bu eşleştirme hoşuna gitse de, kadının bakışları altında kendini bir öğrenci gibi hissediyordu Paul. Sawle'ların çocuk sahibi olup olmadığını merak etti. Madeleine üzerindeki çalışkan eğitmen havasıyla, tam *Gündelik Tarih*'in yardımcı yazarı olabilecek bir tipe benziyordu. İkisini arkada belki de kendilerine ait bir el tezgâhının durduğu, meşe kirişli bir mekanda çalışıp didinirken hayal edebiliyordu Paul. Bunun dışında kadının kim olduğu ve neler yaptığına dair hiçbir fikri yoktu. Sawle'ların burada saklanıp akşam yemeğinde ailenin geri kalanına katılmayışlarının biraz garip olduğunu düşündü. "Eskiden mi tanışıyorsunuz?"

"Ah, evet," dedi Peter, "on beş dakika falan oldu."

"Yani birkaç hafta..." dedi Paul gülerek ama biraz bozulmuştu.

"Daphne ile demek istemiştim?"

"Ah, özür dilerim, daha tanışmadık," dedi Peter, "ama tanışmayı umuyorum tabii." Peter bu budalaca sözleri geniş bir tebessümle geçiştirirken, Paul ona duyduğu hayranlığın belli belirsiz bir utançla sarmalandığını hissetti. "Ben ona bayılı-

yorum" — ve o anda, yemeğe başlamak için öne doğru eğilirken, Peter'ın bacağının sertçe kendisininkine dayandığını, masanın bacaklarından birisi zannetmiş gibi orada kaldığını hissetti Paul. Bacağını sadece bir santim geri çekerken kalp atışları hızlanmıştı. Teması daha kolay koruyabilmek için sandalyesinde biraz öne gelen Peter'ın bacağı da onunkiyle birlikte hareket etti. Yüzündeki tebessüm her şeyle birlikte bundan da keyif aldığını gösteriyordu. Bacaktan bacağa geçen sıcaklık çabucak yukarı doğru ilerleyerek çok hoş ama kafa karıştırıcı bir etki yarattı — Paul kamburunu çıkartıp peçetesini kucağına yaydı. Göğsünde ve kalçasının altında sızılı bir boşluk, birikmiş ve saklanmış bir çeşit açlık hissetti. Ellerinin titrediğini fark ederek kadehinden büyük bir yudum daha alıp hem yanındakilere hem de partiye karşı saygı dolu bir haz, âdeta bir trans hali içinde belli belirsiz gülümsedi.

"Ha, Daphne'ye... tabii," diyordu Madeleine Sawle; sonra Peter'a ters bir bakış atıp Paul ile arasında bir sandalye bırakarak kocasının yanına oturdu. "Tiyatrodan değil misiniz?" dedi.

"Bazen öyle hissediyorum," dedi Peter, "ama hayır, ben öğretmenim."

"Corley'de ders veriyormuş hayatım," dedi George.

"Ah, Tanrım," dedi Mrs Sawle, sonra başını iki yana sallayarak peçetesini yayıp kocasının yemeğe başlamak için hazır olup olmadığına baktı. "Corley'ye kırk senedir hiç gitmedim. Okul hali ev halinden daha iyi olmuştur herhalde."

"Meymenetsiz taş yığını," dedi profesör.

"Ooo...!" dedi Peter gülünç bir şekilde karşı çıkar gibi yaparken hafifçe kızararak ama profesör bunu görmedi.

"Eskiden giderdik tabii," dedi Mrs Sawle, "Daphne, Dudley ile evliyken; bunu biliyorsunuzdur sanırım."

"Pek mutlu bir dönem değildi," dedi profesör tatlı tatlı sır verir gibi.

"Çok mutlu bir dönem değildi," dedi Mrs Sawle da, "korkarım çok mutlu bir evlilik de değildi," ve sert bir tebessümle tabağına baktı.

"Stokes'un yazdığı Cecil Valance biyografisini okuyordum da — anladığım kadarıyla, onu tanıyor olmalısınız efendim," dedi Peter.

"Ah, Cecil'i tanırdım," dedi Sawle.

"Çok iyi tanırdın George," dedi Mrs Sawle. "Kitap için malzeme toplayan Sebastian Stokes ile görüşmeye gidişimiz, oraya son gidişimiz oldu."

"Hım, her şeyi gayet iyi hatırlıyorum," dedi ihtiyar Sawle. "Dudley bizi sarhoş etmişti, sonra da bütün gece holde dans etmiştik."

"Tam genel grevin arifesindeydi," dedi Mrs Sawle. "Başka bir şeyden söz ettiğimizi pek hatırlamıyorum."

"O kitabı biliyor musunuz?" dedi Peter bacağını titretip, bu sefer baldırını da Paul'ün baldırına yapıştırarak.

Konuşmaya ya da yemeğini yemeye yoğunlaşmakta fazlasıyla zorlanan Paul, "Maalesef hayır," dedi, Sawle'ların neler döndüğünü görüyor olması gerektiğinden emindi. "Askerin Rüyası" şiirini ezbere biliyor olabilirdi ama zaten burada konuya bambaşka bir açıdan yaklaşılıyor, aile dedikodularından ve aile bağlarından yola çıkılıyordu. Bacağını Peter'ınkine dayalı tutmak o an için Paul'e daha önemli geldi. Tekrar bardağına uzanıp akıl karışıklığını gizlemek için içki içerken, bir yandan bu kadar hızlı içmemesi gerektiğini düşünüyor ama bunun kaçınılmaz ve karşı konulmaz bir şey olduğunu da hissediyordu. Bütün partide, birazı yukarıdaki ağacın salkım yaprakları ardında kalsa da, küçük masaların her birinde, yarı aydınlığa karşı mumlar titreşmeye başlamıştı. Çok geçmeden, sanki bir perdeyi açar gibi, kavanoz içindeki bir mumu önünde tutan genç Julian belirdi. "Demek Buradasın George Dayı!" dedi Madeleine'in üzerinden eğilip kavanozu

masaya koyarak; kendi ince yüzü, kahverengi gözleri, parlak kakülü, çabucak durulan alevle aydınlandı. Herkes hevesle ona bakarken, Peter'ın dizinden gelen ilgi dolu yeni bir basınç hissetti Paul. "Burada iyi misiniz — içeride büyükannemle birlikte olmanız gerekirdi," dedi Julian. On yedi yaşında olsa da, sesinde hâlâ bir çocuk sesinin hamlığı vardı. Değerli yaşlı akrabalarına iyi davrandığının farkında olmanın ve bayağı bir içtikten sonra bile görgü kurallarına bağlı kalmanın getirdiği o neşeli tebessümle öylece durdu.

"Ah, özel bir ilgi beklemiyoruz," dedi George Sawle tatlı ve ironik bir ses tonuyla.

"Benden mi kaynaklanıyor bilmem," dedi Peter bir çırpıda, Julian'ın gidişini izlerken, "ama Stokes'un yazdığı şeyin okunamaz olduğunu düşünüyorum."

Sawle gıdaklar gibi güldü. "Cidden içler acısı bir kitap."

"Ah, yanılmadığıma sevindim."

"Ne diyorsunuz...!" — ihtiyar Sawle gıpta edilecek karşılıklı bir anlayışla Peter'a baktı. Paul'ün kulağına tamamen Oxford ve Cambridge'e ait bir konuşma tarzı gibi geliyordu bu.

"Zaten ortada tam bir hayat yoktu, değil mi?" dedi Peter.

"Tam bir biyografi için yeteri kadarı yoktu sanırım," dedi Sawle. "Gerçekten dürüst olmam gerekirse, bizim Cecil için hâlâ vicdanım sızlar."

"Buna hiç gerek yok George," dedi karısı.

Sawle boğazını temizledi. "Çok uzun zaman önce onun mektuplarından bir kitap hazırlamam gerekiyordu."

"Ah, öyle mi?" dedi Peter.

"Evet, aslında Louisa sormuştu, Tanrım, savaş bittikten sonra — yani annesi."

"Oldukça uzun yaşamış öyleyse?" dedi Peter.

"Evet, seksenli yaşlarındaydı sanırım," dedi Sawle, kendisi de o yaşlara yaklaşan birinin hafiften alınmış ses tonuy-

la. "Çok zor bir kadındı. Kendine Cecil'den bir çeşit kült yaratmıştı. Bu konuyu enine boyuna konuşmak için beni davet edişi çok garipti, şiirlerin yayınlandığı zamana benziyordu. Artık Corley Court'ta yaşamıyordu, Stanford-in-the-Vale'deki bir eve taşınmıştı. Hafta sonu için gitmiştim. 'Hepsini önümüze yayıp hangilerinin kitaba gireceğine karar verelim,' demişti. Tabii ki hiçbir editör bu koşullar altında çalışamazdı. O ölünceye kadar beklemem gerektiğini anlamıştım."

"İstediğin kadar bekle hayatım," dedi Mrs Sawle. "Kendine fazla yükleniyorsun. Hem hiç kimsenin yana yakıla o mektupları beklediğini zannetmiyorum."

"Ah, bazıları muhteşemdi — savaşta yazdığı mektuplar hayatım. Ama Cecil'in erkek arkadaşlarına nasıl mektuplar yazdığından, Louisa'nın haberi yoktu tabii."

"Fazla ırkçı şeyler mi yazmış?"

Sawle karısına sevgi dolu ve özür dileyen bir bakış attı ama kesin bir cevap vermedi. "Her çeşit şey olabilir, değil mi? Daha demin birisiyle Strachey hakkında konuşuyordum."

"Onu da tanıyorsunuzdur herhalde?" dedi Peter.

"Eh, biraz işte."

"Strachey'yi pek ciddiye almaz, değil mi George?" dedi Madeleine Sawle, bir kez daha meraklı gözlerle kocasının yemeğine bakarak.

"Genç bir çocuk var... Hopkirk." Sawle karısına baktı.

"Holroyd," dedi karısı.

"Bizim Lytton'ın hayatını yazacak."

"Ah, sabırsızlanmaya başladım bile," dedi Peter.

"Mark Holroyd," dedi Madeleine üzerine basa basa.

"Beni görmeye geldi. Çok genç, çekici, zeki ve fazlasıyla azimli biri" — adamın aklını çeldiğini itiraf etmek ister gibi güldü Sawle. "Ona pek yardımcı olduğumu zannetmiyorum ama anlaşılan o ki bazı insanları müthiş açıklamalar yapmaya ikna etmiş durumda."

"Söylenenlere bakılırsa, dedikodu kazanları yine kaynayacak," dedi Madeleine nemrut bir suratla çok heyecanlanmış numarası yaparak.

"İnsanlar Bloomsbury Grubu'ndakilerin arasında geçenleri bir gün bütün detaylarıyla öğrenecek olursa," dedi Sawle, "çok şaşıracaklardır bence."

"Biz o dünyayı pek tanımıyoruz," dedi Madeleine.

"Ama biz Birmingham'daydık hayatım," dedi Sawle.

"Hâlâ oradayız!" dedi Mrs Sawle.

"Hım, düşünüyordum da," dedi Peter, "şu kanun tasarısı gelecek hafta kabul edilecek olursa, dürüstlüğün yolu biraz daha açılmış olacak."

Kanun tasarısı konusunu daha önce hiç kimseyle tartışamamış olan Paul bir kez daha krizin eşiğinde olduğunu hissetse de, Jenny ile birlikte bahçe yolundayken yaşadığı kadar büyük bir şok yaşamadı. "Evet... öyle," dedi sakin sakin ve mum ışığında gözlerini kaldırırken (bunu ölçmenin bir yolu tabii ki yoktu ama) yüzünün o seferinde olduğundan çok daha az kızardığını fark etti.

"Ha, Leo Abse'nin tasarısından* söz ediyorsunuz," dedi Sawle dalgın bir ses tonuyla ve belki de farklı anlamlarla yüklü "Cinsi Münasebet Suçları" terimini kullanmaktan kaçınmak için. "Atmosferi değiştirebileceği kesin, değil mi?" — böyle diyerek ne kadar göz önünde ve halka mal olmuş bir konu olursa olsun, bu konudan eşinin yanında bahsetmemenin daha iyi olacağını sezdirmek ister gibiydi Sawle. Özür diler gibi küçük bir yutkunuşla az önceki konuda kaldığı yere döndü — "Evet, Cecil'e dönersek, sonunda bütün o dikbaşlı tavrının aslında iki şeyden birini başarmak için olduğunu

* Milletvekili Leo Abse tarafından sunulan kanun tasarısı 28 Temmuz 1967 tarihinde kabul edilmiş ve böylece yalnızca İngiltere ve Galler'deki 21 yaşından büyük eşcinsel erkeklere, sadece kendi evlerinde seks yapabilme hakkı tanınmış. 16-20 yaş arasındaki eşcinsel erkekler, lezbiyenler ve silahlı kuvvetler mensupları kanun kapsamına alınmamış. (ç. n.)

düşünmeye başladım — ya annesini memnun etmek ya da ondan olabildiğince uzağa gitmek. Savaşa gitmekse bu ikisinin mükemmel bir bileşimiydi."

"Ah, evet..." Paul âdeta batıl bir inançla George Sawle'a baktı. Profesör sadece Lytton Strachey ve Cecil Valance'ı tanımakla kalmıyor, onlardan sıradan insanlar gibi söz ediyordu. Cecil bir şairden çok aile evinin tavan arasındaki hantal bir kereste parçası gibi sürekli hayatının arka planındaydı.

"Dudley çok farklı bir karakterdi," diye devam etti Sawle, "ama o da aynı şekilde annesinin etkisi altındaydı. Louisa'dan hem korkar hem de büyüsüne kapılmadan edemezlerdi. Otobiyografisinde annesini çok iyi anlatır. Okudunuz mu bilmem?"

Paul başını iki yana sallamakla bile uğraşmadan öylece bakarken, Peter tabii ki, "Elbette okudum," dedi.

"Müthiş, değil mi?"

Paul bariz bir özgüvenle, "Aslında bu gece gelip gelmeyeceğini merak ediyordum," deyince, Sawle neredeyse sert bir sesle yanıt verdi,

"Gelirse çok şaşarım."

Hazır bunu söylemişken, aklında dönüp duran ve provasını yapıp durduğu öteki şeyi de hemen söylese iyi olacağını düşünen Paul, bir kocaya, bir karısına, o gaipten haber veren kaynaklara bakarak, "Valance'ın şiiri hakkında ne düşündüğünüzü de merak ediyordum aslında," dedi. Sert bir cevaba hazırlıklı olması gerektiğini hissediyordu; ama pek ilgilenmiş görünmüyorlardı.

"Açıkçası, ben şiirden pek anlamam," dedi Madeleine.

Profesör biraz daha uzun düşündü ve üzgün bir sesle dedi ki, "Yazıldıklarını hatırladığım şeyler için, bunu söyleyebilmek çok zor. Ama herhalde pek de iyi değiller, değil mi?"

Peter, Paul'e ve bu kırılgan soruya tatlı tatlı baksa da, Sawle'larla aynı fikirde olmadığını söylemeye niyetli görün-

müyordu; bu yüzden Paul şiirlerin öteden beri onun için ne kadar çok şey ifade ettiğini kendine sakladı.

"Bu arada," dedi Sawle konunun değiştirilmesine izin vermeyen tavrıyla, "Louisa'nın Cecil'in ölümünden yara almadığını söylemek istemiyorum — eminim almıştır. Ama bunu çok kullandı... gerçekten. Bu tür kadınlar böyledir. Anısına çıkarılan kitaplar, vitraylı pencereler. İtalyan bir heykeltıraş Cecil için mermer bir lahit bile yaptı."

"Evet, biliyorum..." dedi Peter.

"Siz bunları biliyorsunuzdur tabii."

"O nedir?" dedi Paul.

"Ah, okulda," dedi Peter: "Cecil Valance'ı şapele gömmüşler."

"Cidden mi?" dedi Paul ve o yutkunurken konuşulan her şey bir rüya gibi kayın ağacının mum ışığıyla aydınlanan çanı altında canlandı.

"Eğer şiirlerini seviyorsanız," dedi Peter, "gelip görmeniz lazım, oldukça etkileyici bir şey."

Paul, "Teşekkür ederim, çok isterim," derken, fal taşı gibi açılan gözlerindeki içten minnettarlık Peter'ın kucağındaki peçeteyi okşamasından, elinin farkında değilmiş gibi bacağında dolaşmasından ve birkaç saniye için hafifçe dokunarak orada kalışından duyduğu şaşkınlığı gizledi.

Yemekten sonra içeri girilirken, Paul biraz Sawle'ların yanında kalsa da, onlar rahat ve sıcak bir tavırla aniden diğerlerine katılınca sessizce yanlarından uzaklaştı. Ona çok kibar, hatta iyi davranmışlardı ama esas Peter ile ilgilendiklerini biliyordu. Mum ışığından havuzlar arasında derinleşen gölgelerde, sohbetler uzayıp kesilir, çantalarını ve gözlüklerini toparlayan konuklar samimi bir itiş kakış içinde Fransız pencerelerinden içeri doluşurken, belki de kişisel olarak hiçbirinin tercih etmeyeceği bir şeye hevesle boyun eğmiş bilinmeyen

yüzlerden oluşan, tüyleri uçuşan bir kumaşa bakar gibi oldu Paul. Sarhoştu ve içkinin etkisiyle fazla dikkat çekmediğini hissederek o da aralarına katıldı. Şimdi herkes daha cana yakın ve daha gürültücüydü. Salon yan yana dizili sandalyelerle doluydu. Salonla yemek salonunu ayıran kapılar sonuna kadar açılmış, piyano ters çevrilmişti. Mr Keeping şakacı tebessümüyle kapının yanında durmuş insanlardan öne gitmelerini, sıraları doldurmalarını istiyordu. Paul sıkış tıkış kapıdan geçerken önünü ilikleyip kibarca patronuna gülümsedi. İçkinin dışarıdayken rahatlık ve özgürlük hissi veren etkisi, kalabalık odanın göz kamaştırıcılığında daha riskli bir hal aldı. Ne kadar sarhoş olduğu anlaşılıyor muydu acaba? Her şeyden önce tuvalete gitmesi lazımdı ama orada da kuyruk vardı tabii; yaşlı hanımların bazıları iki dakika, üç dakikaya yakın içeride kalıyordu. Önündeki kadına gülümseyince o da şöyle bir gülümseyip ucuzlukta aynı şeyin peşindelermiş gibi başını çeviriverdi. Sonra holde, çoğu açılmamış, masanın üstüne ve altına yığılmış olan hediye ve kartların rengârenk kaosunda tek başına kaldı. Kitaplar vardı tabii, gevşekçe sarılmış bitkiler ve düzgün paketlenmesi zor olan yumuşak şeyler. Mrs Jacobs'a ne hediye ne de bir kart almadığını düşününce, Paul'ün gelip giden umutsuzluğu artık acı vermeye başladı. Kadın sonunda tuvaletten çıkıp aceleyle salona doğru giderken bir yere üst üste sertçe vurulduğunu, birinin hişt dediğini, dağınık bir alkış koptuğunu ve Mrs Keeping'in konuşmaya başladığını duydu Paul. Gitmese olmazdı. Konseri baştan sona kaçırsa daha iyiydi. Aslında tek istediği Peter'ı çalarken görmek, onu izlemekti, hem çok güzel hem de ürkütücü olan bu yeni kesinlik hissiyle... şimdi düşününce, birlikte yapabilecekleri şeyin ne olduğunu pek de bilemeden aynaya baktı.

İşini olabildiğince çabuk bitirdi ve kulak kabarttı — Mrs Keeping ilk mezürleri çalarken tangır tungur sesler çıkaran sifonu çekmek feci bir şey olurdu. Ama hayır, insanlar hâlâ

gülüyordu. Şu anda herkes onun kadar sarhoştu herhalde. Holden salona açılan kapının gölgesinde oyalandı, iki tane boş yer vardı ama sıraların tam ortasında, bir an için çıldırmış gibi kendisine yönelik olduğunu zannettiği bir kahkaha tufanı koptu ve pembeleşmiş bir suratla odanın yan tarafına doğru süzülüp duvarın dibinde, yemek masasından alınmış bir dizi sandalyenin arkasında durdu Paul. Buradan her şeyi görebiliyordu — ama herkes de onu görebiliyordu. Ayakta duran iki-üç kişi daha vardı ve odanın arka tarafındaki hâlâ açık duran Fransız pencerelerinin önünde, çoktan karanlık basmış gibi görünen taraçada, yine konuklar toplanmıştı. Mrs Keeping parmaklarını birbirine geçirmiş, ezbere şiir okuyan bir öğrenci gibi, dimdik piyanonun önünde duruyordu. Paul onun neler dediğini anlayamıyordu. Peter en öndeki sıranın en ucunda ellerine ya da yere bakarak gülümsüyordu, sıranın en ortasında, şeref koltuğunda oturan Mrs Jacobs da sürpriz açıklanırken içkisini yudumlayıp gözlerini kırpıştırarak keyifli bir serzenişle kızına bakıyordu. Paul yüzüne tedirgin bir tebessüm yerleştirmiş, herkes güldüğünde o da gülüyordu. "Annem müziği cidden çok sever," dedi Mrs Keeping, "biz de biraz müzik çalarak onu eğlendirelim dedik." Yine kahkahalar — Paul herkesin ona değer vermesinin ve topluca takılmasının tadını çıkaran Mrs Jacobs'a baktı; hemen arkasındaki bir kadın, "Sevgili Daphne," diye bağırınca, insanlar buna da güldü. Mrs Keeping siyah şalını kollarının üstüne çekip omuzlarını geriye attı — "Şimdi, ilk olarak, onun en sevdiği besteciyle başlıyoruz."

"Ah-ha...!" dedi Mrs Jacobs onaylayan bir tebessümle ama sesinde bunun kim olabileceğine dair ufak bir kararsızlık da vardı sanki.

"Chopin mi?" dedi ihtiyar bir delikanlı yanındaki kadına.

"Az sonra öğreneceksiniz!" dedi Mrs Keeping. Piyano taburesine oturup etrafa bakındı. "Orijinal eseri çalamayacağız

korkarım, bu sadece bir Lizst yorumu." Esprili ve anlayış dolu mırıltılar duyuldu. "Öyle *zor ki*!" Gözlerinden ateşler saçarak piyanodaki notaları düzeltip çalmaya başladı.

Cidden çalabiliyordu, değil mi? — Paul'ün ilk hissettiği bu oldu. Çekingen bir sırıtışla, insanlara çabucak şöyle bir baktı. Çalan Chopin miydi? Herkesin bir karar verdiğini, birbirine baktığını, alın kırıştırıp baş salladığını, kimilerinin fısıldamak için eğildiğini gördü. Neredeyse müziğin kendisini bile önemsizleştiren sessiz bir iç çekiş, toplu bir tanıma ve rahatlama dalgası hissedildi: anlamışlardı. Kendisinin anlamadığını belli etmek istemiyordu Paul. Daha önce ciddi ciddi piyano çalan birini, üstelik bu kadar yakından hiç görmemiş ve bunu gizleme isteği yüzünden daha da kötüleşen bir utançla, hipnotize olmuş gibi oraya kilitlenmişti. Bir o tantananın kendisi vardı, pek farkında olmadan kulağına hep aynı gelen, tumturaklı, insanların hiç hissetmediği duygularla dolu olan klasik müziğin tantanası olarak düşündüğü; bir de hareket halindeki Mrs Keeping'in, yukarı kalkıp aşağı inerek klavyeye dalan ve saplanan çıplak kollarının görüntüsü. İri bir kadın değildi — ezici olan sadece varlığıydı. Gerilerek gürleyen ve tıngırdayan ufacık elleri cesur ve komik görünüyordu. Sert kumaşlı kırmızı elbisesi içinde sarsılarak, kalçasının üstünde bir sağa bir sola sıçrarken, siyah şalı aşağı kayıyordu – o hareket ettikçe, arkasından sarkan şal da kendine ait bir hayatı ve kaygıları varmış gibi kıpırdanıp duruyordu. Esas dalıp gittiğiniz ama izlenmesi neredeyse imkânsız olan şeyse, pudralı ve keskin, zar zor kontrol altında tutulan tiklere benzeyen seğirmeler ve baş hareketleriyle sarsılan profiliydi. Yüzünde gergin bir tebessüm, elini düşünceli ve hüzünlü bir tavırla ağzıyla çenesinin üstüne örtmüş, gözünü ayırmadan onu izliyordu Paul.

Mrs Jacobs da başını yana eğmiş, biraz tedirgin görünüyordu ama yine de mutluydu. Onun verdiği tepkiler de göste-

rinin bir parçasıydı sanki. Parçanın aşırı hareketli olan ilk bölümü bitmiş, şimdi ilk duyuşta bile bekledikleri şey olduğunu bariz şekilde hissettiren daha yavaş bir melodi başlamıştı. Mrs Jacobs melodi başlar başlamaz sağ elini kaldırıp düşürdü ve devam ederken de başını ağır ağır iki yana sallayıp durdu. Paul büyük ihtimalle onun da çok sarhoş olduğunu düşündü —o ilk akşam aralarında kurulan dostça uyumun sıcaklığını hissetti ama onun sarhoşluğunun uzun ve hisli bir geçmişi olduğunu, kendisi içinse bunun akıl uçuklatan bir yenilik olduğunu görebiliyordu. Birisi arkalarda bir yerden gelen cılız mırıltılarla hafif kıkırtıları susturdu. Sonra şarkı tekrar duyuldu ve Paul'ün gözleri Peter'ı bulmak için seyircilerin başları üzerinde kayarken, Peter'ın da yan dönmüş ona baktığını görünce, hızla atmaya başlayan kalbi ve kızaran yüzü fondaki bir tema şarkısı gibi müziğe uyum sağladı: Tam başlarını çevirirken aynı anda gülümsediler.

Sonra Paul gören biri var mı diye öylesine etrafa bakındı, öteki tarafta ayakta duran, yüzü içkiden pembeleşmiş, ayık görünmek için komik bir çaba harcayan Julian'a baktı. Jenny tam onun yanında, aynı ciddi yoğunlaşmayla alnını kırıştırmış, bir yığın beyaz saçı olan çiftçi suratlı bir adamın yanına sıkışmış, adamın içler acısı nefes sesini kibarca duymazlıktan geliyordu. Paul uzak bir tebessümle, müziğe kapılmış gibi döndü ve Mr Keeping'in arkada durmuş, kırmızı kadife perdelere dayanmış, o sır vermez maskta, yani yüzünde belli belirsiz bir tebessüm, büyük bir ilgiyle karısına baktığını gördü. Mrs Keeping vitrine çıkmıştı, bütün bedeniyle ve tutkuyla, Paul Mr Keeping'i bir daha asla tam olarak bu şekilde göremeyeceğini fark etti. Sonra gözleri önünde oturan kadına kaydı — kolyesinin klipsine, elbise yakasının arkasından çıkıp ters dönmüş etiketine... *Anne-Marie Paris London* — diye okudu tersten. Kadın aniden yüksek çıkan bir notayla başını kıpırdatınca saçlarının ucu Paul'ün parmaklarını gıdıkladı.

Suçlamayla karışık bir özür diler gibi, başını çevirip şöyle bir Paul'e baktı. Az sonra kocasına bir şeyler mırıldandı, o da başını hızla iki yana sallayarak karısını dinledi. Trans halinde geçen uzun bir dakika olabilecek üç-dört saniye boyunca, tanımadığı bu kadının kendininkiyle bir daha asla çakışmayacak olan hayatına ve kendisinin göründüğünden bihaber olduğu, hipnotize edici etiket detayına dair tuhaf ve yoğun bir anlayış hissetti Paul.

Yanındaki, hole açılan kapının önüne bir destek konulmuş, kapı açık bırakılmıştı ve Bell'den gelen kadınların bulaşıkları yıkadığı mutfaktan arada bir tabak şakırtılarıyla içeriyi unutarak yükselen sesler duyuyordu. Ön kapı da açıktı ve içeriye an an uzaklardaki köknarların kokusunu taşıyan serin bir hava giriyor, sonra geri çekiliyordu. Dingin bir bölüm, yine o tema müziği — Peter'a bakmaya cesaret edemedi Paul ve bahçe yolunun kenarında yerleri koklayarak dolaşan Roger'ın tasmasındaki bir şeyin, melodiye ve zamana karşı kayıtsız, şıngırdadığını duydu. Sonra çakıl taşlarının üzerinde ayak sesleri, kararsızca durup köpeği selamlamak için teklifsizce söylenen bir-iki söz, köpeğin de bikaç kez kararsızca havlayışı. Paul nedense bir polisin, sonra da artık hafif bir saplantı haline getirmiş olduğu Sir Dudley Valance'ın gelmiş olabileceğini ve onun savaş yarasını düşündü. Birisi boğazını temizledi, hafifçe kapıyı tıklattı, seyircilerin en ufak bir sese karşı tetikte olan ilgisiyle başını arkaya çeviren birçok insan oldu... Paul şöyle bir yüzünü buruşturup hole doğru süzüldü.

"Ah, merhaba — iyi akşamlar...!" — sesini alçaltmayı dü-ünemeyecek kadar o âna dalmış, daracık kahverengi takım elbisesiyle gördüğünüz anda bir uygunsuzluk hissi yaratan, gözlerini dikmiş içeriye bakan bir adam. "Feci geç kaldım ama kaçırmak istemedim yine de." Kekeleyerek değil de, tümceler arasında es vererek konuşan, snop, berrak bir ses. Paul kapıya çıkıp fazla umut verici olmadığını zannettiği bir

şekilde, sertçe elini sıktı. Bu Sir Dudley olamazdı. İkisi de sıkıntılı bir duruma düşmüş gibi, başlarıyla selamlaştılar.

"Şu anda... biraz müzik dinliyorduk da," dedi Paul kibarca, tereddüt ederek.

"Ah!" Hayır, bu adam elli yaşlarındaydı, başını çevirip kulak kabartırken, geniş ve kemikli yüzünde çocuksu bir şeyler vardı. Güneşten pütür pütür olmuş kelinin etrafındaki kötü kesimli, kırlaşmış, gür saç öbeklerine baktı Paul. Adam, "Ah, cidden öyle," dedi, "üstelik *Senta'nın... Baladı*, her zaman çok sevmiştir." Müziğin bayağı bir yükseldiğini ve güçlendiğini duydular, Paul Mrs Keeping'in kendini paraladığını hayal etti ve hemen ardından alkışlar geldi. Başka birinin yardımına gelebileceğini düşündü Paul.

"Buyurmaz mısınız...?" — eliyle holü gösterdi.

"Evet — teşekkür ederim." Artık normal konuşabilirlerdi. "Merhaba Barbara!" dedi adam. Mutfaktan bir kadın çıkmıştı.

"Merhaba Wilfrid," dedi kadın. "Yemeği kaçırdın."

"Tamam — önemli değil," dedi adam, o keşişlere has sadeliğiyle ve ufak bir tereddütle.

"Geleceğinden emin değildik," dedi Barbara, her nedense yine saygıdan yoksun bir sesle. "Mrs K konser veriyor, o yüzden sessiz olmalısın."

"Biliyorum — biliyorum," dedi Wilfrid, Barbara'nın tavrı yüzünden hafifçe alnını kırıştırarak.

"Girmek istemez misiniz?" dedi Paul. Adamın içeridekilere bakışını izlerken birkaç yüz onlara doğru döndü ve Mrs Keeping bir sonraki parçayı anons etti. Adamın üç düğmesi de iliklenmiş, hem kolları hem de paçaları kısa gelen, dar ceplerine kare şeklinde koca bir şeyler tıkıştırılmış gibi görünen kahverengi takım elbisesi bir zamanlar başkasına ait olsa gerekti. Ötekilerin de onu tanıyıp tanımadığından ve suçun üstüne kalacağı bir olay yaşanıp yaşanmayacağından emin değildi Paul.

"Uzun sürecek mi?" dedi Wilfrid tatlı bir sesle ama işitme mesafesinin dışındaymış gibi. Birkaç meraklı bakış daha.

"Cidden bilemiyorum..." diyerek kesip attı Paul.

"Karnın tok mu?" dedi Barbara, biraz yumuşayarak. "Mutfakta yemek ister misin?"

"Olabilir..." — Wilfrid gözlerini kadına dikip şöyle bir irkildi. "Çok mu sıkıcı geçiyor?"

"Eh, o kadar da değil."

"Stanford'a kadar birisi bıraktı, sonra otobüse bindim ve buraya kadar yürüdüm."

"Öyleyse acıkmış olmalısınız," dedi Paul de saygıyı elden bırakarak. Peter'ın o Oxfordlu sesiyle bir şeyler söylediğini, insanları güldürdüğünü duyabiliyordu ve o anda bir şeyler olduğunu, o sesin artık içindeki kıpır kıpır heyecanı ve kaygıyı tetikleyen, etrafta olup biten her şeyden biraz kopmasına neden olan bir şeye dönüşmüş olduğunu fark etti. Müzik tekrar başladı. Wilfrid, Barbara'nın peşinden giderken kapıda geri döndü, holdeki masaya gidip cebinden parlak kırmızı kâğıtla sarılmış küçük bir paket çıkardı ve paketi hediye yığınının kenarına bıraktı. O gittikten sonra, paketin üstündeki karta baktı Paul: "Nice Yıllara Anne, Sevgiler, Wilfrid."

Bu ufak şaşkınlık onu fazla oyalayamadı. Peter'ı dinlemek, en azından çalışını izlemek için kapıya yaslandı. Bu mutlaka Mozart'tı. Büyük, zeki Peter'ın bu harikulade ama iç daraltıcı müzik parçasının üzerine eğilip tüm dikkatini ona vermiş olmasında budalaca ama yine de etkileyici ve gizemli bir şeyler olduğunu düşündü. Az önce dizini okşamış olan o koca eller şimdi görülmeye değer bir şovla, sahte bir ağırbaşlılıkla klavyenin pes sesler çıkaran tarafında hoplayıp sıçrıyordu. Öteki tarafta daha çok eğlenen Mrs Keeping, Peter'ın fazla hevesli ama asil bir çömez gibi görünmesine neden oluyordu; baş hareketleri ve yüz ekşitmeleri hafiften sabırsızlanarak ona verilen komutlara, bir şeyi doğru yaptığını ya da

yapamadığını anlatan sessiz yorumlara benziyordu şimdi. İki piyanistin de işi başından aşkınken, notaları çevirmek biraz gerginlik yaratıyordu. Paul çok geçmeden Peter'ın gerekli yerlerde pedallara bastığını fark edince, elleri kadar bacakları da ilgisini çekmeye başladı. Mrs Keeping çalarken bacakları zıplıyordu ve Peter'ın arada parmak ucuyla pedala basışı az önce masanın altında Paul'e yaptığı ayak oyununun daha kibar bir uyarlaması gibiydi. Paul'ün içi bu sırla ve Peter'a duyduğu hayranlıkla ısınırken, onunla piyano çalan kişi olmadığı için kıskançlık da duyuyordu. Parça bitince deliler gibi alkışladı ve okuldayken yaptıkları gibi son alkış sesine kadar devam etmeye özen gösterdi.

Daha sonra, birinin espri anlayışına gayet uygun olduğunu Peter'ın yüzündeki feci sırıtıştan anladığı çok garip bir parça çalındı. Konser sonrası ve o zaman olmayı bekleyen bütün o mühim şeyler Paul'ün üzerinde öyle bir baskı yaratmıştı ki aklını toparlayamıyordu. Peter'ın insanları zorlamaya meyilli birisi olduğunu sezdiği için kendini aptal durumuna düşürmediğini umuyordu. Sonra konser ansızın bitti ve ayağa kalkıp selam vermeye başladılar; alkışlara şimdi içten ama içinde eğreti bir şeyler de olan kahkahalar karışmıştı, bu yüzden belki de yapılan şakanın hâlâ açıklanması gerekiyordu. Peter'ın gözleri salonda dolaştı ve o mağrur gülüşüyle, başını sallayarak, kıs kıs gülerek, dili dudağında, âdeta Paul'ü yaladı.

Hâlâ bitmemişti tabii ve Corinna tekrar piyanonun başına oturduğunda, Peter en öndeki sıraya çekildiğinde ve Sue Jacobs oldukça haşin bir yüz ifadesiyle Bliss'in yazdığı "Hamak" şarkısını söylemek için öne çıktığında, mutlu mu olsun rahatlasın mı bilemedi Paul. Sözleri o kadar iyi bilmek garip bir histi ve müziğin gayet gereksiz gelen müdahalesine karşın söylenenleri takip etmeye çalıştı. Bir şarkıcının sözcüklerle yaptığı tuhaf şeyler, yüksek notaların gerilimi altında başka harflere dönüşen ünlü harfler, takip etmeyi daha zor ve garip

bir hale getiriyordu. Şiiri havaya yazılmış gibi gözünde canlandırarak Sue'yu, onun gözler önüne serilen dişlerini ve bir seyirciden ötekine atlayan muzip bakışlarını izlemekten de kaçmış oluyordu. "Ve bahçede uyuklayan bütün çiçekler, Bu ölümlü saatte ölümsüzdür." Paul'ün Bliss hakkında tek bildiği Kraliçe'nin Maestrosu olduğuydu ama majestelerinin bu besteden hoşlanmış olacağını hiç zannetmiyordu. Sonunda, Mrs Jacobs ayağa kalkarak ikisini de öptü ve seyirciyi coşturmak için ellerini havaya kaldırarak alkışlamaya başladı. Etkilenmiş görünüyordu ama Paul gerektiği gibi davranışının altında durumu gayet bunaltıcı bulduğunu da görebiliyordu sanki.

İnsanlar konuşmaya başlayıp ayağa kalktığında, Paul, Peter'ın bakışını ve komik yüz ifadesini yakalayıp, ne kadar muhteşem olduğunu anlatmak ister gibi ona sırıttı. Aslında ona ne diyeceği hakkında hiçbir fikri yoktu — bir bardak almak için mutfağa sıvıştı. Geri dönüp Mrs Jacobs'ın etrafındaki gruba katıldığında, Peter'a bakmaya pek cesaret edemiyor, tedirginlik, arzu ve şimdi olacağını zannettiği şeye dair kaytarılamaz bir görev hissi yakasını bırakmıyordu.

Birkaç dakika sonra bahçeden geçiyor, kavanozlardaki mumların hâlâ yandığı masaların arasında birbirlerine yol verirken hafifçe çarpışıyorlardı; mumların bazısı eriyip akmıştı ve dışarı çıkmış yıldızların altında içkilerini içerek sohbet eden konukların üzerinde belirsiz kimliklerden bir gizem perdesi vardı. Bir pasta kesilmiş, kâğıt peçetelerle dağıtılıyordu. "Bütün gece o yaşlı kızla konuşacaksın sandım," dedi Peter.

"Üzgünüm!" — Paul elini uzattı ama ona dokunmadı.

"Şimdi, bir bakalım. Bu bahçe bayağı büyük, değil mi?"

"Ah, bayağı," dedi Paul. "Arkada cidden keşfetmemiz gerektiğini düşündüğüm bir bölüm var." Kendini hiç bu kadar zeki, bu kadar dehşete düşmüş hissetmemişti.

"Konserinizi çok beğendik!" dedi eve doğru giden bir kadın yanlarından geçerken.

"Ah, teşekkür ederim...!" — şöhretin işe karışması yaptıkları küçük gezintiyi daha aşikâr, belki biraz daha garip bir hale getiriyordu. Şimdi ışıklardan uzaklaşınca, Peter hem daha yakın hem de yabancı, görmekten çok dokunularak hissedilebilen bir siluet olmuştu. Birisi müzik setine bir Glenn Miller plağı koymuş, müzik kırılgan bir romantizm havası içinde ağır ağır ağaçların arasından süzülüyordu. Sarkık kayını geçtiler — "Hımm, burası olmaz bence," dedi Peter, gayet net bir planı varmış gibi, güven veren ve kaderi belirleyen bir havayla.

"Bence bahçenin en güzel bölümü burası." Paul oyunu sürdürerek döndü ve karanlığın içinde sarmaşık güllerin altından geçip kulübeyle gübre yığınının olduğu bakımsız köşeye girdi. O da ne yaptığını ya da ne yaptığını bilir gibi konuşmuştu. Aslında Peter'a sarılmanın zamanı gelmişti ama doğal olarak onları bir araya getirmeyi vadeden karanlıkta, aynı zamanda ayrı tutan bir şeyler de vardı.

Peter'ın gösterişli bir sabırsızlıkla kulübenin kapısını açışını hayal meyal gördü ve kamışların takırtısını duydu. "Of, lanet olsun! Lanet olsun..." dedi Peter kulübede bubi tuzağına rastlamış gibi. "İçerisi cehennem gibi," dedi Paul de, kendi yaptığı espriye yalnızca kendinin bildiği nedenlerle kıkırdayarak. Sarhoştu ve bu da sarhoş olmanın getirdiği gülünç, dönüşü olmayan felaketlerden biriydi. Peter şimdi eğilmiş, yerlere saçılan kamışları öfkeyle kapıp tekrar bir araya getirmiş, kapıyla cebelleşiyordu. Kapıyı kapadı, kapı derhal gıcırdayarak tekrar açıldı. "Açık kalıversin," dedi Paul.

Kıkırdarken belli belirsiz Peter'a sürtünüyordu, Peter şimdi iki elini boynuna sarmış, yüzleri çalılıklardan süzülen çizgi çizgi ışıkta karşı karşıya gelmişti ve gözlerinde anlaşılmaz bakışlar, gülücükler ve iç çekişler arasında sarılıp öpüş-

tüler; sigara dumanı ve metal, Paul'ün inanamayan bir ürperişle kendini teslim ettiği, paylaşılan tuhaf bir tat. Peter başlarını aynı hizaya getirmek için hafifçe kıpırdanarak eğilip vücudunu ona bastırdığında, şüpheye mahal bırakmayacak derecede hazır olan ereksiyonu ağzının tadından daha şoke ediciydi. O şiddetli yakınlık ve yarı karanlıkta, Paul sadece Peter'ın başının eğrisini, siluet halindeki saçlarını ve karanlık gökyüzünün önünde simsiyah görünen çalıların tırtıklı tepesini görebiliyordu. Onun hareketlerini örnek aldı, yaptıklarını taklit etmeye çalıştı ama başka bir erkeğin arzusundaki o boğucu, içgüdüsel ve mekanik şiddet birdenbire Paul'e çok fazla geldi. Peter'ın iki eliyle birden tuttuğu başını çevirdi, burnunu şakacı ve arzu dolu bir tavırla çenesine, göğsüne sürtmeye çalıştı. "Ne harika bir parti," derken buldu kendini. "Mrs Keeping arabaları park ettirmemi istediği için çok mutluyum."

"Hım?"

"Kravatını çok beğendiğimi söyleyecektim, bu arada..."

Peter onu kol mesafesinde tutmuş, sakin, neredeyse alaycı, kendinden memnun gözlerle, Paul'ün bazı kıstaslara göre önceki öpüşmeleriyle ve zaferleriyle kıyaslandığını hissetmesine neden olan bir şekilde ona bakıyordu. "Ah, Tanrım," diye mırıldandı, bastırılmış bir gülüşle, sonunda biraz utangaçlık belirtisi göstererek. Yanak yanağa sarıldıklarında, Peter'ın akşam uzayan sakalı bir erkekle birlikte olmanın ürkünç garipliğine bir şeyler daha ekledi. Paul ilk geldiğinde korku içinde saz püsküllerinin arkasına saklanarak yaptığı gibi, şimdi de her şeyi yüzüne gözüne mi bulaştırmıştı acaba, yoksa kafa karışıklığının kolayca içine gizlenip affedilebileceği, şehvetin devam ettiği doğal bir mola olarak görülebilir miydi bu? İstekli olduğunun zaten anlaşıldığını biliyordu. Hemen ardından düşündü ki, eh, bir erkeği öpmüş olmak bile başlı başına bir zafer sayılırdı. "Bence dönsek daha iyi olacak," dedi.

Peter sadece göğüs geçirmekle yetindi ve Paul'ün belindeki ellerini kaydırıp, ona daha sıkı sarıldı. "Ama ben biraz daha dışarıda kalabiliriz diye düşünmüştüm. Bunu ikimiz de hak ettik, değil mi?" Paul kendini gülerken, ona doğru eğilirken buldu ve ansızın onu yanında tutmak, bir yandan da hareketsizleştirmek ister gibi, sımsıkı Peter'a sarıldı.

Içkinin ve öpüşmenin kendine ait bir zamanı vardı sanki. Birlikte eve döndüklerinde kalabalık çoktan azalmaya başlamış ama yaşlılardan bir grup salona doldurulmuş olan sandalyeleri kendilerine göre düzenleyip iyice yerleşmişti. Fransız pencerelerinin ötesindeki geceden Peter ile birlikte ağza alınmayacak şeylerin ışıltısını getirdiklerini hissetti Paul ama herkes bunun farkında değilmiş gibi, gayet dostça davranıyordu. Görünüşe bakılırsa, içki hepsini etkisi altına almış, kimisini sessiz birer tebessüme, kimisini de heyecanlı bir gevezeliğe indirgemişti. John Keeping çok sarhoş olmuş, kendinden geçmiş bir halde yaşı kendinin üç katı olan bir adama içtiği tatlı kırmızı şarabın meziyetlerini anlatıyordu. Elindeki küre brendi bardağıyla, Mr Keeping bile gevşemiş ve mutlu görünüyordu, sonra Paul'ü görüp beceriksizce gözlerini kaçırdı. Müzik yine değişmiş, Paul'e savaş zamanında geçen filmlerden kareleri anımsatan eski bir dans şarkısı çalıyor, piyanonun yanındaki boş kare alanda pek hareket etmeseler de alkolün etkisi altında görünen Mrs Jacobs ile o çiftçi adam, yani Mrs Jacobs'ın söz ettiği Wantagelı müthiş ressam Mark Gibbons dans ediyordu. Paul'ün tanımadığı başka bir çift de az ötelerinde onların iki katı bir hızla dönüp duruyordu. Paul az önce kat ettiği, kendisi dışında her şeyin büyüleyici ama her nedense gereksiz görünmesine neden olan o uçsuz bucaksız karanlığın ardından, onlara hafifçe ama tatlı tatlı gülümsedi. "Benim artık gitmem lazım," dedi Peter elini omzuna koyarak ve arabanın orada buluşacaklarını bilse de, bir an için bu yalana inanan Paul'ün içi sızladı.

Tuvaletin önünde Jenny'ye yakalandı. "Bizimle Corn Hall'a gelmek ister misiniz?" dedi Jenny.

Julian'ın yüzünde önce şaşkın, sonra gayet pişkin bir ifade belirdi. "Evet, ne dersiniz... evet, siz de bizimle gelin, iyi olur aslında... Babama sormak ister misiniz?" dedi Paul'e.

"Şey... bence *gelmesem* daha iyi," dedikten sonra, ses tonunun güler gibi çıkmasına memnun oldu Paul. Gitmeden önce gece için Mr Keeping'e teşekkür etmesi lazımdı — ansızın yoğunlaşan minnet duygusuna biraz suçluluk, belki de bütün parti boyunca kalmasının istenmediğine, büyük ve dile getirilemeyen bir hata yapmış olduğuna dair yeni bir şüphe karıştı.

"Yani, zaten gece yarısına kadar sürüyor, şimdi saat kaç?"

Onlara Peter ile gidip bir yerlerde — nerede?— oturmaya söz verdiğini söyleyemezdi Paul, gözünün önüne flört eden çiftleri arabaların içinde otururken gördüğü cepler geldi. Peter, "Ah, neden olmasın? — sadece yarım saatliğine — canım dans etmek istiyor," deyince bir şok daha yaşadı — birlikte yaptıkları planın hiçbir önemi yoktu sanki.

"İyi o zaman..." dedi Julian — böyle bir şey söylemese de, gitmek için onlara ihtiyacı olmasına rağmen Corn Hall'da onlarla birlikte dans etmeye pek de meraklı olmadığını alttan alta sezdirerek.

"Abiniz de geliyor mu?"

"Aman, sakın ona söylemeyin," dedi Jenny.

"Dans etmeye bayılırım," dedi Peter.

"Hım, ben de," dedi Jenny ve Paul'ün şaşkın bakışları altında karşılıklı kalça kıvırıp omuz titretmeye başladılar. "Ne sandınız," dedi Jenny.

Mrs Keeping holde durmuş mırıldanarak, başka bir kadınla hızlı hızlı bir şeyler konuşuyordu. "Cidden kalamaz," diyordu, Paul suçlu suçlu geride dururken. Bahçe yolunda, ön kapıdan yayılan ışığın en ucundaysa, Wilfrid Dayı kollarını

sımsıkı kavuşturmuş, gerilim ve dışlanma yüzünden kaskatı kesilmemiş gibi yüzünü havaya kaldırmış, hayran hayran gökyüzünü izliyordu. "Jenny sandık odasında, annem boş odada, oğlanların ikisi de evde... geleceğini haber vermesi gerekirdi."

"Ona da bir yer buluruz nasılsa," dedi öteki kadın.

"Neden taksiyle dönmüyor?"

"Vakit bayağı geç oldu hayatım," dedi kadın.

"Öyle mi?"

"Pijamasını getirdiğini pek sanmıyorum ama...?"

Julian'ın yüzünde Corn Hall'a gidemeyecek olsa bile dayısına destek olacağını hissettiren umutsuz bir ifade belirdi. Bahçe yoluna süzüldü — "Selam Wilfrid Dayı..." diyerek onu biraz daha uzağa çekti.

"Yengeç görünüyor Julian," dedi Wilfrid.

Az sonra hepsi Imp'e doluşmuş, bir anda yakınlaşıvermenin gerektirdiği o küçük komediyi oynuyorlar, herkes zekice bir şeyler söylüyor, herkes kahkahalarla gülüyor, araba kaçış hızıyla Glebe Sokak'ta hoplayıp zıplarken altlarındaki kitapları ve ıvır zıvırı kenarlara çekiyorlardı. Yolun en yüksek yerindeki otların arabanın altını daladığını duydular. Wilfrid öne oturmuş, Paul, Jenny ve Julian acı verecek denli komik bir pozisyonda arkada sıkışıp kalmıştı. Julian'ın sıcacık kalçası Paul'ün kalçasına yapışmış ve Paul çocuğun, herhalde alkolün verdiği genel rahatlık ve coşkulu neşe içinde, elini tuttuğunu fark etmişti. Ama o Julian'ın elini sıkmaya cesaret edemiyordu. Tangır tungur Kilise Yolu'na çıktılar ve pazar yerinden aşağı inerek her nasılsa hâlâ orada duran, Bell'in hemen yanındaki bir polis arabasıyla iki polis memurunu da içine almış olan, dışarıdaki dünyaya giriş yaptılar. Peter kılını bile kıpırdatmadan hızla polislerin yanından geçti ve arabayı Midland Bank'ın hemen önüne çekerek farları kapatıp motoru durdurdu. Paul bir an için düşüncesizlik ederek ipin ucun kaçırdığını hissetti. Ama yarın pazardı...

Zar zor arabadan inip üstlerine biraz çekidüzen verdiler. "Dans etmeye en son savaş bittikten hemen sonra gitmiştim," dedi Wilfrid.

"Bayılacaksın," dedi Jenny kendinden emin bir tavırla başını sallayarak. Bu orantısız grup içinde onun partneri sayılırdı.

Peter arabayı kilitleyerek Paul'e çaresiz ama mutlu bir bakış atıp omuz silkti ve hafiften sırıtarak kafasını salladı.

İnsanlar Corn Hall'dan ayrılıyor, yaz gecesi üzerlerine pek bir şey giymemiş olan kadınlar, yine de adamlara yapışarak yürüyorlardı. Paul, Geoff'u görme olasılığı yüzünden tekrar uyanan gerginliğini, lobide yürürken bütün dikkatini Jenny'ye verip onunla konuşarak gizledi. Gözlerini kısıp cam kapılardan içeri baktığında, içinde renkli ışıkların ağır ağır dolaştığı yüksek kirişli salon sanki onun varlığıyla yoğunlaşmıştı. Derin baslı, canlı bir şarkı çalıyordu ve Jenny yavaştan dans etmeye başlamıştı bile — "Giriversek, olmaz mı?"

"Sadece yirmi dakika kaldı hayatım," dedi kapıdaki kadın.

"Bizden para almayacaksınız, değil mi?" dedi Jenny, kadının yaşını sormasına fırsat vermeden.

Kadın dik dik ona baktı ama biletlerle paralar çoktan kaldırılmıştı ve insanlar itişerek yanlarından geçiyor, birilerini bekliyor ya da yalpalayarak vestiyeri geçip vitray kapılı tuvalete gidiyordu. Böylece içeri girdiler.

Paul içki için Tanrı'ya şükretti — uzun adımlarla yürüyerek dümdüz salonu geçti, bütün hayatı böyle yerlerde geçiyormuş gibi, gölgelere gülümseyerek sahnenin etrafından dolaştı, ama hayır, Geoff yoktu... içi hüzünlü bir sızıyla dolu ve rahatlamış olarak ötekilerin yanına döndü, sonra kravatını hatırlayarak sabırsız bir hareketle çekip çıkardı. Öpüşmeye olduğu kadar dans etmeye de çekiniyordu ama bu sefer elinden tutan Jenny oldu — küçük bir grup halinde müziğe

ayak uydurmaya başladıklarında, Paul kaygıyla karışık bir hevesle hepsine gülümsüyor, Wilfrid çan gibi açılan elbisesinin içinde sallanarak, belki de birinin tutması umuduyla, ellerini önünde dalgalandıran Jenny'yi inceliyor ama ritmini ona tam uyduramıyor, Julian yaktığı sigarayı somuruyordu. Onun ilerisinde, desenli ışıkların arasından Paul'ü dikizleyen Peter da kollarını sarkıtmış, bir çeşit twist gibi görünen kendine has dansını yapıyordu. Etraflarındaki çiftler onlara yer açıyor, hafif bir şaşkınlıkla bakıp duruyor, mutlaka birkaç yorum da yapıyorlardı... Kasabadakiler Jenny'yi tanıyor olsa gerekti, Julian da şaşkınlık dolu kaş çatışlara ve tebessümlere yol açıyordu tabii. Paul sahnede ileri geri, yüzlerinden okunan sarhoşluğa rağmen ayıkmış gibi doğru hareketlerle, kendilerinden geçmişçesine *jive* yapan iki çifti izledi.

Pullu elbise giymiş, iriyarı ve kırmızı suratlı bir kadın Wilfrid'i yakaladı... tanışıyorlar mıydı acaba? — görünüşe bakılırsa hayır ama Wilfrid tamamen ayık olsa da görevini iyi yapmaya kararlı, tam bir centilmen olarak, kadına kavalyelik yapmaya hazırdı. Paul yüzünde yaşadığı hafif çaplı şoku gizleyen bir gülüşle ikisinin uzaklaşmasını izlerken, Jenny ona doğru eğilip başıyla işaret ederek, "Arkadaşınız herhalde," dedi.

Paul'ün eli bir an Jenny'nin omzunda kaldı, pütür pütür bir kumaş, sıcak ten, bir kıza dokunmanın garipliği — "Hım?"

"Küçük Paul?"

Paul kamburunu çıkartarak döndüğünde karşısında elini ona doğru uzatmış olan Geoff vardı ama büyük bir hayretle hemen geri çekildi Geoff; sonra öylesine, dostça öpecekmiş gibi, yüzünü iyice ona yaklaştırınca, Geoff'un o içkili sıcak nefesi, "Ne işin var senin burada?" — ve Sandra'yı gösterdi; Sandra herkesle el sıkıştı ama ismini kimse duyamadı, o da pek ilgilenmiş görünmüyordu zaten ama Paul iş arkadaşıydı, Geoff ondan söz etmiş olabilirdi. Kollarını göğüslerinin altında birleştirip yan tarafa, kapıya doğru gidenlere baktı. "Bak

şu işe, bizim ihtiyar Keeping de mi burada?" — Geoff kendi yaptığı espriyi çok beğenmiş gibiydi. Paul, "Sadece *genç* Keeping burada," diyerek başıyla Julian'ı işaret etse de, demek istediğini anlamamış görünen Geoff, ışıklar şakalaşır gibi açık renk daracık pantolonunun siluetini, açık yakalı bluzunun önündeki derin V'yi gizleyip tekrar renklere boyar, çıplak Geoff'un nasıl görüneceğine dair yürek hoplatıcı ipuçları verirken, orada öylece durup başını salladı. Tekrar ona doğru eğilince, sert favorisi bir an Paul'ün yanağına sürtündü, "Neyse, biz kaçıyoruz" — Sandra gülümseyerek ama Paul'ün ona çok yüz vermemesi gerektiğini anlatmak ister gibi huysuz bir tavırla, Geoff'u çekiştirdi. "Pazartesi görüşürüz!" — sonra da kolunu Sandra'nın beline dolayıp yetişkin bir centilmen gibi çıkışın ışıklı karesine doğru ona refakat etti Geoff.

"Hım, gayet hoşmuş!" dedi Jenny.

"Ah, öyle mi buldunuz?" dedi Paul, kızların hep böyle olduğunu söylemek ister gibi tek kaşını kaldırarak ve dönüp cidden de kaçırılmış bir fırsat gibi, önce ışığa çıkan, sonra karanlığa karışan Geoff'a bakıp hiç çekinmeden sağa sola, öne arkaya yalpalayarak onlara doğru gelen Peter'a sırıttı ve çok sarhoş olan Peter ikisine de şöyle bir sarılıp Paul'ün kulağına fısıldadı, "Gitmek istediğin zaman söyle."

"Bir çılgın, bir de yavaş şarkı," diye anons etti Locomotives'in baş gitaristi; sözcükler salonun yüksek tavanında şiddetle yankılandı.

"Biraz daha kalalım," dedi Paul, "nasılsa geldik artık."

Son dans, saatin on ikiyi beş geçeyi gösterişi ve açık kapının oradaki parlak ışığın altında durmuş vestiyerde bekleyen kadınla tatlı tatlı sohbet eden iki polis memuru. Onlar şimdi ıssızlaşan mekânın çevrelerinde genişlediğini hisseden birkaç dansçıya kalmış olan piste bakarlarken, içeriye gece esintisi giriyor, Jenny ile Julian kaskatı birbirine kenetlenmiş, Julian başının bütün ağırlığını Jenny'nin omzuna vermiş, iki-

si deneme kabilinden dans ediyor, Paul ve Peter şimdi duvara dayanmış, yüzlerinde bilinmeyen bir hazzın tebessümüyle birbirlerinden birkaç metre uzakta tempoya uyarak sallanıyor, Wilfrid ile partnerinin ritmine uyduğunu hayal eden yeni arkadaşıysa ortada, "The Green, Green Grass of Home" eşliğinde bir çeşit askeri sokak dansı yapıyordu.

6

Peter yaz akşamının erken miskinliğinde kepenklerini kapatmış olan birkaç mağazasıyla adının yarattığı etkiden çok farklı olan Oxford Street'ten hızla ilerledi ve meydana girmeden hemen önce kaygılı bir soğukkanlılıkla Paul'den hoşlanıp hoşlanmadığını, onu tekrar gördüğünde neler hissedeceğini düşündü. Onun neye benzediğinden tam olarak emin değildi. Onunla Keeping'lerin partisinde öpüştüğü günden beri bir renginin attığını bir kızardığını hatırladığı yüzü kare kare anlardan oluşan bir çorbaya dönüşmüş ve gözleri... griydi elbette, saçında ışık altında parıldayan kızıl teller vardı, yaşına göre genç gösteren, onun kadar ufak tefek bir tipin insanı bu kadar heyecanlandırması tuhaftı, ince ama gömleğinin altında sert ve pürüzsüz bir vücudu vardı, aslında bayağı ateşliydi ama o akşam fazlasıyla sarhoştu tabii — evet, işte orada, pazar binasının yanında duruyordu, ah evet, tabii ya... sorun çıkmayacağını düşündü Peter. O belirsiz fonda garip bir yakın açıdan gördü, beklediği insanın onu bekleyişini. Peter biraz gecikmişti — arabanın yavaşlayıp yanaştığı o dört-beş saniyede Paul'ün bileğinin içine taktığı saatine, sonra başını kaldırıp bir an önce uzaklaşmaya can atıyormuş gibi Midland Bank'a baktığını, arabayı görüp hafif bir ürperişle görmemiş gibi yaptığını, araba tam yanına geldiğinde hayretle yerinden sıçradığını gördü. İşten sonra üstünü değişip bedenini saran

yeni bir kot pantolon giymiş, omzuna kırmızı bir kazak atmıştı, hoş görünme çabası seksi olmaktan çok acıklıydı. Peter durup arabadan atlayarak sırıttı — onu hemen öpmek istiyordu ama bu türden şeyler beklemek zorundaydı tabii. "Imp'iniz emrinizde!" diyerek kapıya asılıp çekerken feci bir gıcırtı çıktı. Arabayı biraz daha temizlemiş olabilirdi belki; yerdeki bir kâğıt yığınının yerini değiştirirken, etrafı toparlayan elleriyle arabaya binen Paul'ün yolunu kesmiş gibi oldu. Paul incecik olmasına rağmen göz alıcı poposu bir bisikletçininki kadar sert ve yuvarlacık olan o genç erkeklerdendi. Peter da binip arabayı birinci vitese alırken elini iki saniyeliğine Paul'ün dizine koydu ve o dizin gerginlikle, bir de hemen ardından gelen gerginliği gizleme isteğiyle titrediğini hissetti. "Cecil'e hazır mısın?" dedi, ziyaretin bahanesi bu olduğu için. Cecil çoktan aralarında kullandıkları bir şifreye dönüşmüştü sanki.

"Hım, daha önce hiç yatılı okul görmedim," dedi Paul, esas kaygısı buymuş gibi.

"Ah, cidden mi?" dedi Peter. "Eh, umarım hoşuna gider," ve meydanın etrafından dolaşırken, araba o kaçışı olmayan, ayıp sesi çıkardı. Motoru geride olan arabaların öne doğru gürleyerek atılmak yerine, arkadan itilerek pırtlamaları biraz komik bir özellikti.

"Ee, günün nasıl geçti?" dedi Peter, tekrar Oxford Street'e çıkarlarken. Corley'ye üç mil vardı ve direksiyonun üzerinden karşıya doğru gülümserken, Paul'ün tedirginliğinin ona da bulaşabileceğini hissediyordu. En başından üstesinden gelmesi gereken bir şeydi bu.

"Ah, iyiydi," dedi Peter. "Bankada müfettişler var, o yüzden herkes biraz gergin."

"Yazık size. Senin bir şeylerini yakaladılar mı?"

"Henüz yakalamadılar sanırım," dedi Paul konuyu kısa kesmek ister gibi; sonra da, "Aslında dün gece yüzünden bugün kafam biraz dağınıktı, anlarsın ya."

"Ah, anlıyorum," dedi Peter, duyduğu şeye memnun olup, söylediği şey onu biraz utandırmış gibi başını hafif yana çevirmiş olan Paul'e bir bakış atarak.

"Lahdi çok merak ediyorum."

"Ha evet, tabii, bir de o vardı," dedi Peter.

Kasabadan çıkınca buğday tarlalarından gelen tozlu bir esinti açık pencerelerden içeri girerek, Peter'ın biraz mide bulandırıcı olduğunu bildiği sıcak plastik ve benzin kokusuna karıştı. İçeriye hücum eden sert rüzgârın gürültüsünde, belki de fazla konuşmalarına gerek yoktu. Peter yaklaşan Açık Gün'ü, kriket maçını ve yeni müzeyi anlatırken, Paul'ün ona pek kulak vermediğini hissetti, sonra: "Evet, işte geldik" — korulukların çizgisi yaklaşırken, Paul'ün ana yolun çok gerisindeki şapelin ağaçlar arasından fırlayan sivri kulesini görebildiğini umuyordu Peter. Malikânenin nasıl bir yer olduğunu önceden bir parça hissettiren, çatısındaki bir grup üçgen penceresi, tek köşesindeki tareti ve küçük kule ucuyla o pansiyon oradaydı işte. Dev ferforje kapılar sürekli açık dururdu. Sonra Peter'ın her zaman harika bulduğu bir şey oldu. Arabayı yavaşlatıp vitesi değiştirir ve kestanelerin gölgesindeki bahçe yoluna girerken sanki dünyayla bütün ilişkileri kesildi ve tuhaf bir gizemin içine daldılar — dikiz aynasından görünen, giriş kapısının önünden hızla gelip geçmeye devam eden arabalarla kamyonlar hızla küçülüyordu; az sonra artık sesleri bile duyulmayacaktı. Peter'ın şimdiki ayrıcalıklı konumuyla rol yaparak yarattığı, çocukluğundan kalma daha gerçek bir anının, isteksizce okula dönmenin dehşetinin üzerini örten sihirli bir atmosfer vardı — pek tanımadığı, yine de öncekilerin hepsinden daha iyi tanıdığından kuşkulandığı yeni arkadaşının yüzünde aynılarını arayarak kendi duygularını test ediyor, hatta yoğunlaştırıyordu Peter. Sağ taraflarında, koruluğun geniş şeridi arasından ara ara kriket sahaları, kriket tribününün saz damlı siyah kulübesi görünüyordu. "Bu

koruluklar yasak bölgedir, bu arada," dedi Peter. "Çocuklardan birini orada görürsek, saç fırçasını yer."

"Saç fırçası mı...?"

"Poposuna."

"Ha," dedi Paul biraz düşündükten sonra. "Ah, anladım. Pekâlâ, sonra gelip bir bakalım," ve kendi söylediğine kendisi de şaşarak bir kez daha yüzü kızardı. Peter gülerek ona bir bakış atarken, en ufak bir müstehcenlikten bu kadar kolayca ve bariz bir şekilde utanç duyan başka bir yetişkin erkek tanımadığını düşündü. Bastırılmış duygu ve fikirlerden alev alev bir yumaktı Paul — onunla seks yapma fikrine (Peter bunu bir-iki saat içinde yapmayı planlıyordu) neredeyse yeni bir deneyimin heyecanını kazandıran belki de buydu. O zaman hangi renge bürünecekti acaba... "Evet, işte geldik." Corinna'nın partisinde Corley'den biraz bahsedilmiş ama Peter ona ne beklemesi gerektiğini anlatmamıştı. İkinci kapı sütunlarında tekrar yavaşladı ve işte okul karşılarındaydı. "Voilà!"

Duygularına ket vuran bir görgü kuralı ya da kendisiyle fazla ilgili oluşu, Paul'ün evi görmesini engelliyor gibiydi. Çakıl taşlı yoldan kayarak beşinci sınıfın pencerelerinin, içeri hava girmesi için kimi yukarıda kimi aşağıda duran pencere kanatlarının, merakla başlarını çevirip onlara bakan ödev saatindeki çocukların önünde dururlarken, Peter yüzündeki tebessümün kaybolmasına izin verdi. Okul rutini ve onun altında gizli olan bütün enerjiler havada, bir sandalyenin yere sürtünürken çıkardığı kulak tırmalayıcı seste, duyulamayan bir soruda, öğrencilere ödevlerine bakmalarını söylemek için yükselen seste asılı kalmış gibiydi.

Giriş holünde usulca, "Eminim bir içki içmek için can atıyorsundur," dedi Peter. Odasında bol bol cin ve açılmamış bir Noilly Prat şişesi vardı.

"Ah... teşekkür ederim," dedi Paul ama beklenmedik bir

ilgiyle holdeki masanın etrafından dolaşarak gözlerini Şeref Panosu'na dikti. İki siyah panoda altın rengi büyük harflerle pek tanınmayan özel okullardan burs alanların adları yazılıydı. Harflerin boyutları ve açıları insanı rahatsız edecek kadar birbirinden faklıydı.

"D. L. Kitson'ı gördün mü?"

"Ha, evet...?"

"Donald Kitson... Tanımıyor musun? Her neyse, o bir aktör. Okulun ünlü oluşunun tek nedeni." Arkalarından, merdivenin cilalı meşe basamaklarından, müdürün kauçuk tabanlarından çıkan gıcırtılı ayak sesleri geldi. Müdür her zamanki gibi hemen sonuca ulaşmış bir havayla onlara doğru yürüdü — bu sefer, belki de, hoşuna giden bir sonuçtu bu.

"Ah, Peter, güzel. Bizim ünlüleri yad ediyorsunuz." Arabanın döndüğünü, içeri bir yabancının girdiğini görmüş olmalıydı.

"Müdür bey, bu benim arkadaşım Paul Bryant — Paul..." — ve Peter müdürün adını gizli ya da gereksiz bir bilgiymiş gibi anlaşılmaz bir şekilde mırıldanarak söyledi. Kuralları yıktığını hissedebildiği için çok mutluydu.

"Öyleyse, Corley Court'a hoş geldiniz," dedi müdür, yanlarında durup Şeref Panosu'na bakarak. "Korkarım, bu dönemden sonra yeni bir panoya ihtiyacımız olacak." 1959 ile '64 arasındaki, kesat geçen beş yılın ardından art arda gelen isimler cidden de dikkat çekiciydi. "Peter altıncı sınıfla harikalar yaratıyor," dedi müdür, âdeta bir ebeveynle konuşur gibi. Paul'ü bankada görmüş ve hatırlamaya çalışıyor da olabilirdi tabii.

"Paul'e biraz etrafı gezdirmemin bir sakıncası var mı müdür bey?"

Müdür bu fikri sıcak karşılamış gibiydi. "Mümkünse, ödev saatindekilerden uzak durun. Şapeli mutlaka görmelisiniz. Kütüphaneyi de. Aslında," dedi pencereye doğru gayri ihtiyari, sahiplenen, onlara katılamadığına üzgünmüş gibi

bir bakış atarak, "Park'ta biraz yürüyüş yapmak için de fena bir akşam sayılmaz."

"İyi fikir," dedi Peter, boş gözlerle Paul'e bakarak.

"Yukarı çıkın! Koruluklara dalın! Ha...!"

"Evet, olabilir..." İhtiyar budala onları birbirlerinin kollarına atar gibiydi.

"Şimdi şu tamirat işine bir bakmam lazım," dedi müdür beşinci sınıfın kapısına doğru giderken.

"Şey, Paul'ün bunu da görmesini çok isterim, sakıncası yoksa," dedi Peter.

"Çok yazık oldu, tam da Açık Gün'ümüzden önce," diye sözüne devam etti müdür, Paul'e bir sır verir gibi. Çift kapının sol tarafını açıp o huysuz ve şüpheci tavrıyla içeri baktı. "Neyse, biraz olsun gelişme kaydetmişler" — Paul ile Peter'ın da peşinden odaya girmesine izin verdi ve ödevlerini yapan çocukların öne eğik başları yerine duvarlara dayanmış sıralarla, moloz çuvallarıyla, odanın öteki ucuna merdiven ve kalaslardan yapılmış eğreti iskeleyle, tavandaki kırık dökük kocaman bir delikle karşılaştılar. İçeride rutubet kokusu ve bütün yüzeylere yapışmış kumlu bir toz tabakası vardı. Salı akşamki Müzik Dinleme dersinde hemşirenin banyosundan taşan su alttaki eski tavana yayılmış, herhalde bir süre boyunca 1920'lerde yapılmış olan asma tavanın üzerinde birikmiş, sonra damlamaya, akmaya başlamış ve sonunda galeyana gelerek bir dolu sıvayla birlikte çocukların az önce boşalttığı bir sıranın üzerine inivermişti. İlk sıcak su damlası Phillipson'ın boynunda şapladığında henüz tam anlamıyla başlamamış olan, Webern'in *Orkestra İçin Altı Parça*'sı ile *William Tell* uvertüründen oluşan dersin programı, Peter'ın meşhur el yazısıyla yazılmış olarak, hâlâ karatahtada duruyordu.

"Orijinal tavan ne kadar güzelmiş, gördünüz mü müdür bey?" derken, onu keyiflendirmeye mi, canını sıkmaya mı çalıştığından emin değildi Peter.

"Benim bütün derdim," dedi müdür şakacılığa en çok yaklaştığı o burun çekişli açık sözlülükle, "bu şeyi cumartesiye kadar kapattırabilmek!"

Peter bir araya toplanmış sandalyelerin arasından yerleri çıtırdatarak geçerken, belki olayın ciddiyetinden emin olmayan Paul de yüzüne yeniden bir sınıfa girmenin ilkel şokuyla yerleşen yarım bir tebessümle etrafı inceleyerek peşinden gitti. "Hemşire yerin dibine geçmiştir herhalde," dedi Peter, kadına o sırada kendi ifade ettiklerinden daha hoş duygular yakıştırarak. Mr Sands ile oğlunun üzerinde çalıştıkları platformu destekleyen A şeklindeki merdivenlerden birine tırmandı. "Bu arada, arşiv için birkaç fotoğraf da çektim müdür bey," dedi, desteksiz bir üstünlük hissiyle aşağı bakarak. Arşivler müdürün yokluğunu her şeye rağmen itiraf etmek istemeyeceği hayali bir kaynaktı. Paul ile ikisi ayağı yere basanların o her zamanki sabırsızlıkla karışık endişesiyle gözlerini dikmiş ona bakıyorlardı. "Bu tavanı olduğu gibi açabilirsek harika olur."

"Tadını çıkartabildiğin kadar çıkarmanı tavsiye ederim," dedi müdür. "Bu son şansın olacak." Paul'e yine şaka yaptığını zannettirebilecek bir bakış attı.

"Belki şu uzun tatilde bütün tavanı açabiliriz."

Kendi isteği dışında ciddiyetsiz bir oyunun içine çekilmiş olan müdür homurdandı. "Sör Dudley Valance o tavanın üstünü kaplatırken ne yaptığını gayet iyi biliyordu."

Ama Peter, Paul'ü de merdivene tırmandırdı, kalaslar ikisinin ortak ağırlığı altında hoplayarak eğildi ve Peter kayıtsız bir şekilde, sertçe Paul'ün kolundan tuttuktan sonra birlikte başlarını kaldırıp iki tavan arasındaki yarı karanlık boşluğa baktılar. Omuzları delikten gelen ışığın çoğunu kapattığı için, bu sürpriz tavan arası odanın öteki ucuna doğru tamamen karanlık altında kalıyordu. Yüksekliği bir doksan kadar vardı, içerideki kuru kereste kokusu yeni rutubetin yoğun koku-

suna karışmıştı. "Görünmüyor," dedi Peter. "Bekle..." ve çok yavaş hareket ederek ceketinin cebindeki çakmağını bulup baş hizasında tutarak çaktı. "Lanet olası şey..." Sonra yakmayı başardı ve koluyla yavaşça bir kavis çizerken yukarıdaki altın varaklı kubbeciklerin arasından gelip geçen şen şakrak parıltılarla onları çabucak yutan gölgeler gördüler. Kubbeciklerin arasında kırmızı ve altın rengine boyalı hafif tavan süsleri, suyun geldiği yerdeyse çıplak bağdadiler ve aşağı sarkan at kılı sıva parçacıkları vardı. Gündelik mimarinin çok uzağında görünen, harap olmuş bir zevk sarayı ya da uzun zaman önce yağmalanmış bir mezar odası bulmak gibiydi bu. Tavanın en yakındaki duvarla birleştiği yerde süslemeli bir korniş, altın varaklı iki sütun başlığı ve büyük bir aynanın karanlıkta kalan tepesini görebiliyordunuz.

"Sakın yangın çıkartayım deme, olur mu?" dedi müdür.

"Söz veriyorum," dedi Peter.

"Bir hafta içinde hem yangın hem de sel..." diye sızlandı müdür.

Peter çakmağın ışığında Paul'e göz kırptı ve Paul gözlerini yukarı dikerken hafif aralanan o küçük, mutaassıp ağzına baktı. "Burasının eski yemek salonu olduğunu keşfettim de," deyince, sesi bir sırrı taşır gibi içeride yankılandı. Sonra aşağı eğilerek, "Geçen gece eski Lady Valance ile bu konuyu konuştuk müdür bey, bana bu muhteşem jöle kalıbı kubbeleri yüzünden, Corley'deki en sevdiği odanın burası olduğunu söyledi."

"Orada olmandan pek memnun değilim," dedi müdür.

"Eminim, gelip görmeyi çok isterdi."

"Haydi, haydi, in artık oradan."

"Geliyoruz," dedi Peter, Paul'ün omzunu sıkarak ve çakmağın kapağını kapatıverdi. Paul'ün de müdürden daha çok ilgilendiğini zannetmiyordu. Ama kaybedilmiş süslemelerin görüntüsü, içinde yaşadığı evin keşfedilmemiş başka bir bo-

yutunu şöyle bir görebilmek bile onu öyle heyecanlandırmıştı ki umurunda değildi. Şimdi başka bir düşkünlüğün uğruna, banka memuru arkadaşının uğruna adeta pişmanlıkla bir kenara itilen bir düşkünlük, bir hayaldi onun için.

"Pekâlâ, sizinle tanıştığıma memnun oldum," dedi müdür hole dönerlerken. "Sakın unutmayın, oğlunuzu bize vermek isterseniz, erken yazdırın: Erkek çocuklarını doğar doğmaz yazdıran çok sayıda veli var — bir okulun yapabileceği en iyi reklam budur cidden de."

"Ah... şey, hım... yazdırıyorlar demek?" dedi Paul — ama müdür dönüp saatine bakarak Valance'ların zamanından kalma evladiyelik bir yadigâr olan devasa hol masasına gitti ve masanın üstünde duran zili kaparak on saniye boyunca, katı yönetimiyle Peter'ın az önce söz ettiği bütün saçmalıkları reddeder gibi, amansız bir şiddetle çaldı. Hemen ardından ilerideki sınıflardan çok tiz, yankılı, kaybolan sessizlik için belli belirsiz bir hüznü de içinde barındıran, başka bir tanıdık ses yükseldi. Paul belki de uyanan anılarının şaşkınlığıyla ürperirken, Peter elini onun beline dayadı ve ana merdivene doğru yürüdüler. Neredeyse bir anda, bütün kapılar açıldı ve çocuklar holde belirdi. "Rahat durun!" diye bağırdı müdür bezginlikle. "Koşmayın," ve çocuklar kendilerine hâkim olup yanlarından geçerken merakla Paul'e baktılar. Dışarıdaki dünyadan okula ne zaman biri gelse garip bir atmosfer olurdu ve Peter bu konuda da konuşulacağını biliyordu. Bu mahremiyetsizliği normalde pek umursamazdı ama bir an için o da kendini okul günlerine dönmüş gibi hissetti. "Haydi yukarı çıkıp birer içki içelim," diye mırıldandı, İncil'ine yapışmış sıra halinde yürüyen çocuklarla birlikte yanlarından geçen Milsom 1'e fazla cesaretlendirmeyen ama içten bir selam vererek.

"Peki Cecil ne olacak?" dedi Paul, üçüncü ya da dördüncü basamakta geride kalıp, üzgün bir yüz ifadesiyle.

"Önce onu mu görmek istiyorsun? Pekâlâ, çabucak bir ba-

kalım" — Peter şöyle bir gülümserken, Cecil'in aralarındaki bir şifre olduğunu zannederek, belki de yanıldığını düşündü. Paul'ü tekrar aşağı indirip kemerin altından geçirdi ve evin yan tarafı boyunca uzanan cam kaplı geçide soktu. Sanat sergisi için oraya da bazı çalışmalar asılmıştı. Kibarca durup panolara asılmış olan suluboya gün batımlarına bakan Paul'e çarptı Peter. Çocuksu renk cümbüşleri içinde ara sıra bir yetenek belirtisine, umut verici bir şeye rastlayabiliyordunuz. Vizyon kadar tekniğin de önemli olduğu sanat, bir öğretmen olarak Peter'ı en çok hayal kırıklığına uğratan konuydu, bu konuda kendisi de pek iyi sayılmazdı. Onlara kurallara sıkı sıkıya bağlı kalarak perspektifi öğretmiş olmasına, herhalde bir gün teşekkür edeceklerdi. Paul'ün bedeninin sıcaklığını isteyerek vücudunu ona yaslayıp elini omzuna koydu ve gelecek vaat ettiği düşünülen Priestman'ın alacalı reçel kavanozu içindeki gelincikler resmine baktı. Neil McAll'un "seks cephesi" dediği konuda, Corley'de geçirdiği zaman boyunca, dönem ortasında Londra'da yaşadığı sarhoş bir gecenin dışında, Peter'ın hayatı çöle dönmüştü; on üç-on dört yaşındaki çocukların ondan daha çok eğlendiğini bilmek utanç vericiydi. Eh, Peter da o yaşlarda başlamıştı zaten — sonra da hiç bırakmamıştı. Paul'ün ensesini sıkarak hem bir talepte hem de vaatte bulundu. Ondan bu kadar çok hoşlanması bir kez daha garibine gitti, ki çözmeye hiç niyetli olmadığı bu gizem yaşanan macerayı daha ilginç kılıyordu. Şapelde onu mutlaka öpecek ve ne yapıp edip çıplak tenine dokunacaktı, Paul'ün tapınaklarla ilgili kişisel ve ahlaki bir takıntısı yoksa tabii. "Haydi," dedi Paul'ün koluna girerek. Ama demir halkayı çevirip şapelin kapısını biraz araladığında, harmonyumun ağlak homurtusunu duydu. "Aman Tanrım..."

Akşam karanlığı şapele erken çökerdi ve o karanlıkta küçük bir teneke lambanın ışığı tedirgin bir çocuğun yüzünü öyle garip bir şekilde aydınlattı ki Peter ilk başta kim oldu-

ğunu anlayamadı. "Ah, Donaldson..." — ses yavaşlayarak bir gıcırtıyla birlikte kesildi.

"Özür dilerim efendim."

"Sorun değil... Sen devam et." Piyanoda hiç de fena olmayan çocuğa çalması daha zor olan bu müzik aletini de biraz keşfetmesi için izin verilmişti. "Bizi boş ver!" Ama çocuk bir an için güvenini kaybedip pedalların, diz kanatlarının ve butonların karşısında bacaklarıyla kollarını sarkıtarak öylece kaldı. Sonra saygılı bir şekilde daha pes bir ton seçip tekrar "All is safely gathered in" ilahisine başladı.

Paul sıraların arasında öne doğru süzülür gibi görünen lahde yaklaşmaya başlamıştı bile. Peter kapının arkasına uzanıp sertleşip kalmış olan eski düğmelere bassa da, ışıklar yanmadı. Donaldson ona bakıp, "Sanırım sigortalar atmış efendim," dedi. Eh, daha iyi ya, o zaman loş bir ziyaret olacaktı. Clayton & Bell yapımı, canlı renklerdeki vitraylı pencereler güneş batarken hüzünlenen kilise pencereleri gibi kasvetli bir belirsizliğe gömülmüştü; o renkler yüce bir gizeme dönüşmüştü. Yine de dini, yenilenebilir bir gizem gibiydi bu. Peter yaklaşırken haç çıkarıp alnını kırıştırdı çünkü bunu neden yaptığını, Paul'ün görmesini isteyip istemediğini bile bilmiyordu. İlk randevu için alışılmadık bir yer ve genelde pub'larda gerçekleşen buluşmalarından çok farklı bir buluşmaydı.

Bütün okulu sığdırabilmek için Cecil'in iki yanına birden sandalyeler dizilmişti. Okulun az çok gurur duyduğu lahdin aynı zamanda biraz sorun yarattığı da belli oluyordu. Oğlanlar şairin mermer dudakları arasına sigaraya benzer şeyler yerleştiriyordu ve aptallığıyla tanınan bir öğrenci uzun zaman önce göğsünün yan tarafına kendi adının baş harflerini kazımıştı. Peter pis bir sürtünme sesi çıkartarak sandalyeleri kenara çekti. Paul iyice yaklaşıp lahdi çeveleyen yazıyı takip etti, "CECIL TEUER VALANCE ASKERİ HAÇ SAHİBİ..." Ke-

sinlikle ikinci sınıf sanat olan ama evinizde olmasını çok isteyeceğiniz bu şeyi, Peter da bir kez daha görmüş oldu; onu Valance'ı gerçekten seven ve onun da ikinci sınıf olduğunu büyük ihtimalle anlamamış olan birisine gösterebildiği için, kendisini mutlu ve hoşgörülü hissediyordu. O vasat kelime oyunları düşünülürse, lahit Cecil için fazla görkemli bir tabut olmuştu. "Ne düşünüyorsun?"

Paul'ün o ciddi ve tedirgin yüz ifadesinin gerçek duyguları mı yoksa sadece öne çıkan bir nezaketi mi yansıttığını söyleyebilmek hâlâ zordu. Şapelde olmak özel bir ihtimam gerektiriyormuş gibi, konuşmak için arkaya doğru gelerek iyice Peter'a yaklaştı. "Garip, şair olduğu yazmıyor."

"Evet... evet, doğru," dedi Peter, vücutlarının tekrar tekrar birbirine değişinden tahrik olup biraz uzaklaşarak; "ama bu Horace alıntısı, bence..."

"Hım?"

Peter kıvrımlı Gotik harflere dokundu. "Yarın engin denizlere açılacağız" — çevirirken bir öğretmen edasıyla konuşmamaya çalıştı.

"Ah, evet..."

Kendini müziğe kaptıran Donaldson, ilahinin bir sonraki dörtlüğü için daha yüksek bir sese geçip, herhalde Bourdon butonuna basınca, armonyumun zangırtılı monoton sesi onlarınkini bastırır gibi oldu. "Oxford'daki Shelley anıtını gördün mü?"

"Evet, görmüştüm."

"Bir şairi aletiyle betimleyen tek heykel odur herhalde," diyerek duyup duymadığını anlamak için Donaldson'ın aynasına bir göz attı Peter.

"Hım, öyledir herhalde," dedi Paul ama onunla göz göze gelemeyecek kadar ürkmüştü. Paul şairin başına bakmak için yürürken, Peter da merakını paylaşıyormuş gibi numara yaparak hemen peşinden gitti. Kolunu yine hafifçe Paul'ün om-

zuna, kırmızı kazağının olduğu yere attı — "Yakışıklı adammış," dedi, "değil mi?" — sonra gergin ve özenli bir hareketle elini aşağıya indirirken, parmaklarıyla Paul'ün sırtındaki sert kavis arasında sadece o incecik gömlek vardı — "Yani, gerçekte böyle değil tabii" — bir gece Magdalen'de Hintli bir çocuğun bütün tutkuların basınç merkezi olduğunu söylediği, sakral çakra denilen o sihirli noktaya kadar geldi. O noktaya baskı yaptı, hafifçe, orta parmağının sorular soran ve bir şeyler vadeden ufak bir hareketiyle, ve Paul'ün nefes alarak kaçmaya çalıştıkça daha kötü yakalandığı bir tuzağa düşmüş gibi sırtını ona doğru büktüğünü hissetti.

"Vefatı Maricourt," dedi Paul, bu sefer de Cecil'i öpecekmiş gibi öne doğru eğilerek.

"Evet, öyle," dedi Peter. Gizlice yaptığı yaramazlıkla kendinden geçmiş, uyluklarında ve göğsünde hissettiği o sancılı beklentiyle başı dönmüştü. Paul de al al olmuş ve kaypak bir yüzle, belki kendisi de tahrik olduğu için tasalanarak, hafifçe ona doğru döndü. Bütün bunlara Cecil'in neden olduğu gibi komik ve rahatsız edici bir ima. Artık dikkatli olmaları lazımdı. Donaldson gizlice tuzak kurar gibi bir dörtlük daha çalmak için oktav düğmesine bastı. Peter onun aynadan pis pis sırıttığını görmeye bile hazırdı ama oğlan mızmızlanan enstrümanının taleplerini karşılamakla o kadar meşguldü ki. O tiz sesli uğultunun içinde ("kederden, günahtan uzak") alaycı bir şekilde, lafı hiç dolandırmadan, "Artık odama çıksak çok iyi olacak, ne dersin?" dedi.

"Ah... ah tabii." Paul sanki beklenmedik bir plan değişikliği olmuş gibi, biraz düşünmüştü sanki.

Peter onu en yakın arka merdivene götürdü ve birinci kattaki koridordan yürüyüp çamaşır odasının önünden geçtiler — bir ara Paul'ü oradaki tavan penceresinden, gayet geçerli nedenler yüzünden bütün okuldaki en yasak bölge olan çatıya çıkarmayı düşündü. Ama o anda kapının açık olduğunu

gördü — hemşire orayı da didik didik aramaya girmiş, kapının önünden geçenler bir tek o koca beyaz kıçını görebiliyordu. "Neyse, bir daha gelecek olursan," diye mırıldandı Peter ve Paul'ün böyle bir ihtimal üzerinde pek durmamış olduğunu, istekliliğinin kemikleşmiş bir hayal kırıklığına uğrama alışkanlığıyla savaştığını gördü. Devam ederek ana merdivenden ikinci kata çıktıklarında, döşeme tahtaları Paul'ün ilk kez duyduğu bir şekilde gıcırdadı ve sonra Peter'ın odasına girip kapıyı çat diye dünya ile aralarına kapattılar. Paul'ü kendine çekip öptü Peter ve ansızın ikisinin birden ağırlığı bininceyaslandığı kapı kilit dilinin izin verdiği ölçüde takırdadı.

Unuttuğu şey, Paul'ün hemen konuşmaya başlayacağıydı - ağzı Peter'ın yanağından beş santim uzakta, ilk öpücüğün ne kadar güzel olduğundan, Peter'ın kravatını ne kadar beğendiğinden, bütün hafta bunu düşündüğünden söz edecekti... yüz rengi utanç skalasının mutlu tonunda, başı ateş gibi, yarı içten yarı anlamsız bir sözcükler silsilesi, bir güvenlik şeridi kurma refleksi... bu yüzden Peter onu tekrar öptü, onu sakinleştirip susturmak, sonra da belki artık kendinden geçirmek için uzun ve neredeyse kıpırtısız bir öpücük. Ne kadar odaklanmış olsa da, bayağı bir uzağından gelen o tanıdık gıcırtılarla hışırtıları, sadece kalın bir meşenin ardından duydu ve hemen kapının önündeki döşeme tahtasının üzerinden, kibar ama kararlı bir öksürüğe benzeyen kısa bir homurtu geldi. Kapıya sertçe vurulduğunu hissettiler. Bir an donakaldılar ve Peter kollarını açarak Paul'ü serbest bıraktıktan sonra ağırlığını kapıdan çekmeden çabucak ceketini iliklediı. Kol döndü ve kapı hafifçe kıpırdadı. Corley'de hiçbir kapının anahtarı yoktu. Paul'ün yakalanmak üzere olan bir öğrenci gibi, dehşet içinde olsa da sakinmiş gibi davranarak, eline bir kitap almış olduğunu gördü Peter. Genizden gelen bir sesle, "Pardon hemşire!" diye seslenip doğaçlama, komik bir dönüş yaparak kapıyı tekmeleyip sonuna kadar açtı.

Hemşirenin elinde tuttuğu katlanmış çarşaf yığınında, Corley'deki bütün çamaşırların kolalı gri pırıltısı vardı. Dikkatle odaya baktı. "Ah, misafiriniz varmış," dedi hemşire, özür dileyişin tasvip etmeyişle belli belirsiz çekiştiği bir ses tonuyla. Çamaşır odasından zar zor yukarı tırmandığı için hafif hırıldayarak nefes alıyor, beyaz gömleğine değen temiz çarşaflar neredeyse bilinçaltı bir mesaj yollar gibi hışırdıyordu. Peter gözünü ona dikerek gülümsedi. "Bugün temiz çarşaf dağıtıyorum, Açık Gün için," dedi hemşire. Hareketlerinde bariz bir düşmanlık, Peter'ın çekiciliğine, dürüst olmak gerekirse, alaycılığına karşı hırçın bir direnç vardı.

"Benim odam da açık olmayacaktır umarım hemşire," dedi Peter. Hemşire en üstteki çarşafı çekerek ayırdı. "Verin, ben yaparım..." Peter aslında Paul'ü tanıştırması gerekirdi ama kadının şüpheciliğini kışkırtmayı tercih etti.

"Hepimiz kendimize çekidüzen vermeliyiz," dedi hemşire yavan bir tebessümle.

"Ah, kesinlikle öyle." Kadının yatağı hemen mi yapmasını beklediği anlaşılmıyordu. Gözlerini kısmış yatağa bakıyordu.

"Pekâlâ...! Ben sizi yalnız bırakayım," dedi. "Yukarıdan aşağıya doğru."

"Elbette."

Böylece gitti. Peter kapıyı sıkı sıkı kapatıp Paul'e midesi bulanmış gibi sırıtarak iki bardağa cin ve vermut koydu. "Kusura bakma. Haydi içelim... çin çin." Bardaklarını tokuşturdular ve Peter havada tuttuğu bardağının ağzı üzerinden, öksürme ihtiyacını bastırıp hafifçe yüzünü buruşturarak Paul'ün içkisini yudumlayışını izledikten sonra bardağı masaya bıraktı. "Tanrım, ne kadar seksisin," derken sesinin boğukluğu onu daha da heyecanlandırdı. Paul şöyle bir yutkunup içkisini aldı ve Peter'ın aşağı yukarı aynı anlama geldiğini tahmin ettiği, anlaşılmaz bir şeyler söyledi.

Park'ın kapısına sandalye dayanmış bir odadan daha ko-

runaklı olacağını düşündü Peter ama dışarı çıkar çıkmaz alışılmadık bir faaliyetin homurtusuyla çatırtılarını, çalışan bir çim biçme makinesinin sesini, pek de uzaktan gelmeyen insan seslerini duydu. Fakat iki dakikada içilen büyük bir cinin ardından, okulun yine de nefis, gerçeküstü bir havası vardı. İnsanı yükselten ve canlandıran bir akşamdı. Kendi okulundaki yaz akşamlarını ve o akşamları ele geçiren, öğretmenlerin çocuklar yatağa sokulduktan sonra yaptığı şeylere dair, sadece anlık sezgilerle aydınlanan gizemi düşündü Peter. Paul de cinden etkilenmiş, hem gevşemiş hem de bu yüzden yapıp söyleyebileceği şeyleri düşünerek biraz ürkekleşmiş gibiydi. Peter bir önseziyle tek çocuk olup olmadığını sorunca, Paul hem bunu neden sorduğunu soran hem de tek çocukların sinsi özgüvenini tam olarak yansıtan kısa bir tebessümle, "Evet — tek çocuğum," dedi. "Ya sen?"

"Benim bir kız kardeşim var."

"Kız kardeşin olduğunu hayal bile edemiyorum."

"Peki ailende başka kimler var?" — bu bir ilk randevu sohbetiydi ve Peter cevabı hatırlamayabileceğini biliyordu. İstediği şey, Paul'ü Yasak Bölge Koruluğu'na sokmaktı. Onu çabucak o küçük, sevimsiz balıklı havuzdan geçirip taş kapıya doğru yürüttü.

"Annem var işte."

"Annen neler yapıyor peki?"

"Pek bir şey yaptığı yok maalesef."

"Evet, benimki de öyle, yine de bir sorayım dedim."

Biraz sustuktan sonra usulca, "Ben sekiz yaşındayken çocuk felci geçirdi," dedi Paul.

"Ah, Tanrım, çok üzüldüm."

"Evet... cidden zordu." Sözlerinde belki utançtan ve çok söylenmişlikten gelen bir yavanlık vardı.

"Neresinde?"

"Onun... *sol* bacağı bayağı kötü. Metal destek takıyor... bi-

lirsin. Ama dışarı çıkarken genelde tekerlekli koltuğunu kullanır."

"Peki ya baban?"

"O savaşta öldü," dedi Paul tuhaf, neredeyse özür dileyen bir yüz ifadesiyle. "Pilottu — kayboldu."

"Aman Tanrım," dedi Peter içten bir anlayışla ve hayal meyal de olsa bütün bunların Paul'ün tuhaflığını ve tutukluğunu açıklamaya yardımcı olabileceğini görerek. "Savaş sonundaydı herhalde."

"Evet, doğru."

"Yani, sen doğduğunda mı?"

"44 martında."

"Demek onu hiç hatırlamıyorsun..." Paul dudaklarını sarkıtıp başını iki yana salladı. "Tanrım, cidden çok üzgünüm. Annene destek olmak zorundasın demek?"

"Evet, öyle sayılır," dedi Paul, yine onaylamakta tereddüt eden ve haberi duyanların beceriksizce anlayış göstermesine alışkın bir tavırla.

"Ama Hava Kuvvetleri annene maaş bağlamıştır sanırım." Peter'ın Gwen teyzesi maaş aldığı için, bu konuda bilgisi vardı.

Paul bundan hafif rahatsız olmuş gibiydi. "Evet, alıyor," dedi ama sonra, daha sıcak bir sesle, "Hayır, bu cidden önemli bir şey elbette."

"Ah, canım," dedi Peter usulca. Doğal olarak canı sıkılmış, bir yanı bunu hiç sormamış olmayı diliyordu. Akşamın kıpır kıpır enerjisinin seks olmadan böyle bir dayanışma içinde heba olup gittiğini görebiliyordu, ayrıca Paul'ün sorun yaratamayacak kadar çok sorunu olan birisi olduğuna dair daha karanlık bir his vardı içinde.

"Üniversiteye de bu yüzden başvurmadım sayılır," dedi Paul, vardığı bu garip sonuca şöyle bir omuz silkerek.

"Hım, bunu hiç düşünmemiştim..." dedi Peter ve konuyu

burada kesti. Anlık bir montaj yapıp kendi üniversite hayatını düşünerek, bu yeni erkek arkadaş adayıyla arasında asılı kalmış gibi görünen acıma ve hayal kırıklığı hissini gözlerini kırpıştırarak geçiştirmeye çalıştı. Ellerini beceriksizce ceplerine sokup tekrar çıkartarak, yüzünde kendisiyle ilgili kişisel bir şey söylemiş olmanın ıstırabı, kahverengi düzgün ayakkabılarıyla yaylana yaylana yanında yürüyüşüne baktı Paul'ün. Eh, bu sorunları en başından görmek en iyisiydi, tecrübeli bir âşık böyle şeyleri balayı bitinceye kadar saklardı. Çocukların hayvanlarının kafesleri içinde hoplayıp zıpladığı ve uçuştuğu, Brookings ile Pearson'ın tulumlarını giymiş tavşanlarının tüylerini tararken acıklı bir manzara yarattığı Iyonik tapınağı geçtiler. Çocukların bahçelerinin bulunduğu, içindeki onlarca çiçekli parselle, herkesin dediği gibi mezarlığa benzeyen, çitle çevrili kare alanı geçtiler. Ödev saatinden sonraki bu sihirli saatte dışarı çıkmalarına izin verilmiş olan büyük çocuklardan birkaçı, yine ellerinde küçük küreklerle yere diz çökmüş ya da ayakta durarak hercai menekşeleriyle Latin çiçeklerini suluyorlardı. Paul'ün tebessümünde çocuklardan biraz korktuğunu görür gibi oldu Peter. Bahçenin öteki ucunda, Dupont'un açık havada kırılgan görünen kırıtık bahçe inşaatı, yani tepesindeki boşluktan teneke bir kutuyla dökülen suyun döngülü bir çağlayan halinde aşağıdaki fundalarla yosunlardan oluşan ormanlığa doğru aktığı, kayalar üzerine kurulmuş minyatür bir Alp vardı. Çocuğun jüri başkanlığını Craven'ın daha çok adaçayı ve kadife çiçeği seven türden bir kadın olan annesinin yapacağı yarışmada birinciliği kazanmak için can atışı da aynı şekilde kırılgan bir iddiaydı. "Mezarlığa benziyor, değil mi!" dedi Paul. Peter bir kez daha hoşgörüyle beline dokundu ve yola devam ettiler.

Mike Rawlins, Templers'ın pazar günkü ağır yenilgisine hazırlık olarak, Yüksek Mevki'nin ortasındaki kutsal kriket

sahasının çimlerini biçiyordu. Peter ona el salladı ve daha fazla yaklaşmadan önce sertçe kolundan tutarak Paul'ü arkasına döndürdü. "İşte bak..." İşte ev karşılarındaydı, devasa ve yoğun, ve ötesindeki tarlalar — Brize Norton'a inip kalkan uçakların geride bıraktığı izler ağır ağır yükselerek açık gökyüzünün içinde kaybolurken — o güçlü ışıkta bir tablo gibiydi. "Kabul etmen gerekir," dedi Peter. Umut vadeden ama inatçı bir çocuktan almak isteyeceği gibi, Paul'ün ağzından da bir laf almak istiyordu. Ama üstesinden gelmeye çalıştığı bu çekingenliğin sürekli görmezden gelmek zorunda kalacağı bir donukluk olabileceğinin de farkındaydı.

"Şahane," dedi Paul.

"Artık geri geliyor," dedi Peter minik bir tebessümle kafasını sallayarak.

"Nasıl yani?"

"Viktorya dönemi. İnsanlar artık anlamaya başlıyor." Peter geçen yıl St Pancras İstasyonu'nda John Betjeman'ın düzenlediği bir mitinge katılmıştı: Betjeman'ı okula getirip çocuklara Corley Court'u anlattırmayı hayal ediyordu — onun jöle kalıbı tavanı ne kadar beğeneceğini tahmin edebiliyordu. "Şurası benim odam tabii," dedi göstermeden ve Paul'ün hangi odayı kast ettiğine dair hiçbir fikri olmadığını gördü. Birkaç pencerede akşam güneşine karşı yanan floresan lambalar görülüyordu ve birinci kattaki son odanın perdeleri kapanmış, az çok engellenen ışığın altında, bebekler çoktan yatağa girmişti.

"Mrs Jacobs, Cecil Valance ile cidden bir ilişki yaşamış mıdır sence?" dedi Paul.

"Ah! Bunu hayatta olan bir tek kişi biliyor ve o da yaşadığını söylüyor. İnsanların ilişkiden neyi kast ettiğini hiçbir zaman bilemeyiz tabii."

"Evet..." dedi Paul ve tabii ki yine kızardı.

"Bence Cecil büyük ihtimalle nonoştu, ne dersin?" dedi

l'eter, hem bir önsezi hem de içten gelen büyük bir temenniyle ama Paul sadece yutkunup başını çevirmekle yetindi. İlk başta neredeyse duyulmayan tuhaf bir titreşim oldu. Birkaç metre ötedeki çim biçme makinasının takır tukur homurtusu üzerinde ondan daha güçlü bir ses vızıldayarak dalgalar halinde yükselmeye başladı ve sonra, tam baktıkları yerden olmasa da korulukların üstünden, sabit bir hareketle alçaktan uçan, koca karınlı, görkemli, pırpır eden ve pilotu el sallamış gibi aşağıdan boynunu uzatarak dönen şekiller için üstlerinden geçişinin olağanüstü bir şey olduğunu adeta bilen bir savaş uçağı belirdi. Dört pervanesi uçağa sabırlı, eski moda, sesini duymadan çok önce gördükleri o uzun ince, inkâr edilemez jetlerden apayrı bir görünüm kazandırıyordu. Uçak tepelerinden ve evin üzerinden biraz yükselir gibi oldu ve daha alçaktaki pusun içinden sekiz kilometre ötedeki havaalanına doğru yöneldi. Mike sağ kolunu kaldırıp gözlerine siper ederek sanki dostça bir selam da vermiş oldu ve onları yanına çağırdı. Yanına gittiler, Peter onu Paul ile tanıştırdı ve Mike iki zamanlı motorun, biçilmiş çimlerin, kendi terinin tatlı ve keskin kokuları arasında, uçağın yeni gelen büyük Belfast kargo uçaklarından biri olduğunu söyledi. "Hantal bir şey," dedi, "ama ne olsa taşır." Okulun üst kat pencerelerinden uçağı izleyen çocuklar çekilerek gözden kayboldu. Sonra akşam kendini yeniden oluşturdu ama son iki dakika trans halinde geçen bir yarım saatmiş gibi, daha sonraki bir evreden...

Az ötelerinde, koruluğun uzayan gölgeleri altında bekleyen kriket tribününün katranlı kulübesi en azından öpüşülebilecek bir yerdi ama yine de Mike'ın görüş alanındaydı. Peter kolunu Paul'ün omzuna attı ve birkaç saniye boyunca sert adımlarla yürümeye devam ederlerken, Paul yine ellerini nereye koyacağını bilemedi. "Evet," dedi Peter rahat bir ses tonuyla, "bir gün bizim Cecil ile ilgili bir şeyler yazmak istiyorum — Stokes'un biyografisinden sonra hiç kimse bir şey yazmadı."

"Doğru..."

"O da biraz dönem kitabı gibi. Cidden okumak mümkün değil. Geçen gece George Sawles'a sorma nedenim buydu."

"Demek yazıyorsun?"

"Evet, durmadan bir şeyler yazarım. Tabii bir de sansasyonel bir günlük tutuyorum."

"Ah, ben de," dedi Paul ve Peter onun titreyerek odaklandığını gördü, "yani sansasyonel ve de sıkıcı." İçindeki o hazine, o minik zekâ pırıltısı oradaydı işte. Peter bir kahkahayla o pırıltının üzerine atladı.

Beyazla çizilmiş sınırın hemen ardında, etrafındaki çimler biçilmiş olsa da pek kullanılmayan, gümüş rengine çalan çıtalarının arasından uzun otları büyümüş olduğu top kaydırma beşiği vardı. Peter beşiğin şeklini çok sever, tarihi bir kayığa benzetir ve akşamları tek başına çıktığı yürüyüşlerde bazen içine uzanıp sigarasının dumanını tepesinde uçuşan tatarcıklara üflerdi. Şimdi de Paul ile yan yana, içinde yattığını hayal ediyordu. Sürekli havada asılı duran, ucundan köşesinden görülen fantazilerin meraklı bir tavırla biraz yere indiği, sonra tekrar uçuşmaya başladığı yerlerden biriydi burası da.

Paul uzun otların arasında bir kriket topu bulup birkaç metre geriye gitti ve beşikten kaydırarak havaya attı ama tabii ki tutmak için bekleyen kimse yoktu — top bir kez sıçrayıp hızla park edilmiş duran eski silindire doğru gidince hem kendinden memnun hem de mahcup bir tavırla kalakaldı. "Bakıyorum gayet iyisin," dedi Peter kuru bir sesle ve beşiği gerçek amacına uygun olarak kullanmasının isteneceğinden, Paul ile birlikte yarım saat boyunca top atıp tutmak zorunda kalacağından çekinerek, iyi bir atıcı ya da tutucu olmayışı umurunda değilmiş gibi gülümseyip yürümeye devam etti. Paul'ün bir bilek hareketiyle topu atışında ve topun bir an için sertçe beşikteki kavisli çıtalar boyunca yuvarlanışında ustalıklı hatta kötücül bir şeyler vardı.

Koruluğun kenarında yürümek tatlı bir önemlilik hissi veriyordu. Akşam burada da ansızın ileri gitmiş gibiydi. Yakın mesafeler bile çizgi çizgi yeşillerle kaplı bir gizemdi, dev ağaç gövdeleri gölgelerle flulaşmış ve koruluğun tepesi yavaş yavaş kıpırdanan göz kamaştırıcı bir çatı oluşturmuştu. Spor sahalarının çevresinde inişli çıkışlı dev bir duvar oluşturan at kestaneleriyle ıhlamur ağaçlarının arasına daha ötede büyük meşelerle birlikte dizi dizi meşum porsuk ağacı karışıyordu. Çocuklar ıhlamurların etrafındaki denetimsiz çalılıklara girip saklanır, ağaç kökleriyle dolu toprağa tüneller kazardı. Altlardaki çalılar orada burada ölü dallardan yapılmış barikatlarla, hiçbir öğretmenin emekleyerek giremeyeceği kadar küçük ve gizli girişleri olan, kamuflajlı kamplarla yapay olarak yoğunlaşmıştı. Burada duyduğunuz bir hışırtının gözetleme deliğinden bakan bir çocuktan mı yoksa ölü yapraklar arasındaki bir karatavuktan mı geldiğine asla emin olamazdınız.

Paul daha tedirgin davranmaya başlamış, yine geride kalıyor, başını havaya kaldırıp etraftaki ağaçlara bakıyor, ayağının altındaki yaprakları her nedense çok ilginç buluyordu; yüzündeki hayranlık dolu cılız ve katı tebessüme komik bile denebilirdi. "Gelsene," dedi Peter ve Paul söz dinleyip hâlâ ilgisini çeken daha enteresan bir şeyden ayrılır gibi yanına gelince de, sımsıkı koluna girip bu konuda da gerektiği gibi çabucak bir espri yaparak hızlı adımlarla onu yanında yürüttü. "Benimle geliyorsun!" derken heyecandan ve gizil bir şiddetten ürperdiğini, nefesinin kesildiğini hissetti. Artık bir dakika daha bekleyemeyecekti — ona hemen oracıkta saldırmayışının tek nedeni o muhteşem gerekliliğe doğru alev alev bir yüzle giderken etrafta, ağaçların arasında, yeraltı sığınaklarıyla dolu kamplardan birinde hâlâ birkaç çocuk olabileceğinin az çok farkında oluşuydu. Paul'e böyle davranması gerektiğini, birinin yönlendirmesine ihtiyaç duyduğunu göre-

biliyordu tabii. Yine de, fidanlara ve yoğun çalılıklara sürtünürken eğilip kalkarak ve yüzlerini koruyarak birkaç metre yürüdükten sonra, Paul'ün "Şey, aslında...!" diyerek kolundan çekişi ve korkudan çok kızgınlıkla yüzünü buruşturması karşısında pes etmek zorunda kaldı.

"Özür dilerim hayatım, canını mı yaktım?" Peter'ın kol kıskacı makul bir okşayışa, beceriksizce bir el tutuşa dönüştü, iki parmak bir an için birbirine geçti, sevgi dokunuşlarında şakayla karışık görülme korkusunun ışıltısı vardı. Aklında başka bir şey varmış gibi etrafa bakındı, sorun yok gibiydi ve ardından, havada asılı kalan bir anlık incelikli bir duraksamayla izin istedikten sonra, dudaklarından adamakıllı ama usulca öptü. Öperken fazla ileri gitmeden bir noktada duracağını hissettirişi, kışkırtıcı bir ürperti yarattı. Sonra Paul yenilgiye uğramış gibi bir kez daha boyun eğdi, Peter geri çekilip gülümseyince de bir kez daha konuşmaya başladı. "Aman Tanrım..." dedi, Peter'ın hiç duymadığı hüzünlü, alçak bir ses tonuyla. "Aman Tanrım."

"Haydi gel o zaman," dedi Peter da usulca, ve şüphe götürmeyen yeni bir amaç hissiyle, Peter'ın Herne'ün Meşesi* türünden bir ağaç olduğunu düşündüğü, harap durumdaki eski ve dev bir ağaca doğru yürümeye devam ettiler. Ağacın ötesinde Yasak Bölge Koruluğu'nu yasak olmayan bölgeden ayıran, görünmez olsa da bütün özel okul kuralları ve yasakları kadar geçerli olan sınır vardı.

Peter direksiyonun ardından Marlborough Gardens'da bıraktığı Paul'ün şöyle bir arkasına bakıp el sallamadan eve girişini izledi. Yatak odalarından birinin ışığı çoktan açılmış, penceredeki astarsız pembe perdeye vuruyordu, az sonra banyonun ışığı da açıldı. Sınırlarını ışıkların çizdiği özel ama

* İngiliz folklöründe Avcı Herne'ün hayaletinin yaşadığı ağaç. Berkshire'daki Windsor Great Park'ta olduğuna inanılıyor. (ç. n.)

basit ev yaşamının, Paul'ün hem kendisine ait olan hem de olmayan rutinlerin içine yeniden gömülüşünün nasıl bir şey olduğunu hisseder gibiydi, eve döndüğü için bir bakıma rahatlamış ama yeni bir deneyimin parıltısını ve dalgınlığını üzerinde taşıyordu herhalde. Peter arabayı zar zor vitese takıp âdeti olduğu üzere umarsız bir budala gibi Gardens'ın keskin virajından dönüp kaçarcasına uzaklaştı.

Paul'ün onun için fazla garip olabileceğinden şüphe ediyordu. Bu kadar sessiz bir erkek arkadaş insanı zorlayabilirdi, içine kapanıklığı size karşı alınan bir tavır gibiydi. Yine de, bu fırsat yokluğunda ona tutunmaya değerdi. Başka biri onda ne olduğunu göremeyebilirdi — o sıcacık pürüzsüz tenine dokunmamış, tereddütlerini ve kendini bırakmak için âdeta küçük küçük kızgın şişlerle dağlanışını hissetmemiş olan biri. Kendinden başka birinin elinde, sonra da ağzında görünce resmen şaşırdığı, neredeyse afallayıp kaldığı, çok çekici, uca doğru hafif incelen, şapka askısı kadar sert bir aleti vardı. O şokla nefes nefese kalmış, kıkırdamıştı. Sonra da, hemen ardından, endişe etmeye başlamıştı — Peter'ın ona dokunmasına, elini tutmasına izin vermişti ama yüzünde kendi kendini hayal kırıklığına uğratmış gibi sıkıntılı bir ifade vardı. O zaman, Paul'ün eve bırakılması için, neredeyse aceleye getirmişlerdi, ayrılırken de sadece "Görüşürüz," diyerek, arabanın güvensiz loşluğunda yanaktan, şipşak ve inkâr edilebilir bir öpücükle yetinmişlerdi. Yine de bütün bu ufak tefek gariplikler Peter'ın ona daha çok ilgi duymasına, daha da heyecanlanmasına neden oluyordu. Daha önceki ilişkilerine hiç benzemese de, aynı akıl karıştırıcı öngörülerin üzerine çullandığını, altında tangır tungur giden Hillman Imp'ten daha büyük bir aracın sarsıntılarını hissediyordu. Ana yoldan Corley'ye dönerken pencereler açıktı ve içeriye yeni bir koku, tarlalarla ağaçların geceler bu kadar kısayken daha da gizemli gelen nemli ve tatlı gece kokusu esiyordu. Güneş saat dörtten biraz sonra doğacaktı ve

ikisini de ayrı ayrı her şeyin nasıl da değiştiğini hissederek uyanırken bulacaktı. Derslerde aklının başka yerlere kayıp durduğunu, Paul'ünse hesap defterleri önünde, aklıysa kendi hislerinde, birinin onu düşündüğü ve arzuladığına dair sersemletici ve yeni bir farkındalıkla döner taburesine tünemiş oturduğunu görebiliyordu Peter.

Yavaşlayıp bomboş yolda sinyal vererek kapılardan Park'ın daha ağır ve içine kapalı karanlığına döndü. *Evin ışıkları... hoş kokulu karanlık bir mil...* Korulukların Cecil'in zamanından bu yana çok büyüdüğü ortadaydı: Artık okulun ışıkları görünmüyordu. O mil ise sadece şiirsel bir mesafeydi — ya da etkilemek için tasarlanmış sosyal bir mesafe belki. Büyük ihtimalle bizzat Corley Court'a gidilmesi için değil ama Cecil'in bu yere hayranlık duyulması için yaptığı çok sayıda çağrıdan biriydi. Ucuz arabaların ve jet uçaklarının olduğu bugünkü dünyanın hayal dahi edilmediği muhteşem bir ortamda, okurun karşısına hızla giden bir atın üzerinde çıkıyordu Cecil.

Beyaz At çayırı ile Radcot Köprüsü arasında
Sadece mısırlar, otlaklar ve gölgelik bir koru,
Köyün gri kuleleri ve uyuklayan saz damları,
Ve sapları ay yüzlü papatyaların
Thames'e vuran ay ışıklı gölgelerinin üzerinden
Size bakan kavakların altındaki.

Bu savaş öncesinde yazdığı biraz daha iyi olan şiirlerinden biriydi ama katı kriterlere göre değerlendirildiğinde yazmış olduğu hemen her şeyi berbat eden o ağdalı boş laflardan da yoksun değildi.

Peter ön taraftaki çakıllı yola park edip başarısız bir kapıyı-sessizce-kapama girişiminde bulundu. Ay çizgi çizgi bulutların arasından yükselmişti ve içeri girmeden önce evin

önünden dolaşıp balıklı havuzun yanındaki çimenlikten geçerek döndükten sonra bayırdan yukarı Yüksek Mevki'ye girilen kapıya doğru yürüdü. Sanki cinsel doyumun karmaşık dinginliğinde geziniyor, olan şeyin sürüp giden ve dönüp duran imgeleri tarafından sürükleniyordu — kendini yaşadığı deneyimi büyütürken, ufak dokunuşlarla ısıtırken gördü ve huzursuzluğa benzeyen bir şeyin eşitleyici bir güçteki serinliğini, yalnızlığın serinliğini hissetti. Paul hâlâ yanında olsa, bu sefer daha iyi yapar, tekrardan yaparlardı. Flört eden herkes için acı veren bir şeydi kuşkusuz, ama iki erkek için... İyonik tapınağın önünde durup kafeslerin içindeki o görünmeyen sıcak yaşamdan garip bir biçimde çekinerek içerideki derin karanlığa baktı. Belkide ondan rahatsız olan bir tavşan ya da kobay hışır hışır bir yerleri tırmaladı, bir muhabbet kuşu hoplayıp kanat çırparak çıngırağını şıngırdattı. Devam edip kapıda durdu, arkaya baktı, ay ışığı ve gölgeler, sivri kuleleri ve cüssesine rağmen, evi yarı harabeye dönmüş gibi göstererek belirsizleştirmişti. Yatakhanelerin hepsi karanlıktı ama cumbanın penceresinde müdürün televizyonundan gelen titreşim vardı. Şapelin damındaki sivri uçlu rüzgâr gülünde, ortadaki üçgen çatının üzerinde, Valance'ın "Ânı Yaşa" mottosunu taşıyan açık renk taş levhanın altında bulunan durmuş saatin kadranında, ayın keskin parıltısı vardı.

Paul'ün Cecil'in lahdinden ve Corley'nin onun evi olduğu gerçeğinden tahrik oluşu çok garipti. Cecil'in abisi bir otuz yıl daha, askerler gelene kadar orada yaşamıştı tabii. Bütün Viktoryen özelliklerin gizlenmiş olması sonuçta işe yaramıştı — ortada ordunun yok edebileceği hiçbir şey kalmamıştı. Dudley Valance nefretiyle evin olduğu gibi kalmasını sağlamıştı. Onunla eski günleri, Cecil'in çocukluğunu konuşmak için çaba harcamaya değerdi. *Siyah Çiçekler*'de kardeşinden gayet serinkanlı bir biçimde söz ediyordu — bazı yerlerde oldukça alaycı bir dil kullanmıştı. Yine de, iki yazarın bu muhteşem

yerde büyüyüşü, felakete doğru adım adım giden bütün bir dönem, müthiş bir konuydu. Belki o da ânı yaşayıp malzeme toplamaya, Cecil'i hâlâ hatırlayan, onu sevmiş ve görünüşe göre onun tarafından da sevilmiş olan yaşlı Mrs Jacobs gibi insanlarla konuşmaya başlamalıydı.

Insanlar Cecil ile ilgileniyor muydu? Onların gözünde nasıl bir yerdeydi? Orada burada tesadüf eseri yazdığı birkaç şeyin hafızalarda kaldığı, gayet sıradan bir şair olduğu inkâr edilemezdi... Ama hem trajik hem de kısa bir yaşamı olmuştu ve şimdi herkes Birinci Dünya Savaşı için deli oluyordu — altıncı sınıfın hepsi "Anthem for Doomed Youth"* şiirini ezbere biliyordu ve Peter'ın Valance'tan okuttuğu şavaş şiirlerini de çok sevmişlerdi. Bu şiirlerin çoğunda biraz nonoşça bir şeyler vardı; Dudley'nin de öyle olduğundan şüpheleniyordu. Gece yapılan bir keşifte yanında vurulan, kitabında etkileyici ama belirsiz bir biçimde anlattığı buhranı tetiklemiş gibi görünen, adının Billy Prideaux olduğunu söylediği adama duyduğu büyük bağlılıkla, Dudley bilakis iki kardeşten daha nonoş olanı gibiydi.

Peter balıklı havuzun yanındaki taş banka dönüp bir sigara yaktı. Bakması gereken şey Cecil'in mektuplarıydı — herhalde işe yarayacak bir sürü anısı olan George Sawle'un, geçen hafta çekiciliğinden yeterince etkilenmiş olmasını diliyordu Peter. Lytton Strachey ve çıkacak olan kitap hakkında söyledikleri de çok ilginçti. Rivayetler devri bir belgelendirme çağına mı yol açmak üzereydi? Bu gizeme ev sahipliği yapan kutsal bir yermişçesine, Viktoryen tavrıyla görevini yerine getirmesini talep eder gibi görünen eve baktı. Bir biyografi yazmayı cidden istiyor muydu? Bunun için şimdiye kadar becerebildiğinden çok daha düzenli bir yaşam sürmesi gerekecekti... Seksen çocuk ve arkadaş olarak asla seçmeye-

* Wilfred Owen'ın Kader Mahkûmu Gençlerin Marşı olarak çevrilebilecek şiiri. (ç. n.)

ceği bir grup yetişkinle birlikte şehir dışındaki bir yerde oluşunun ne kadar garip olduğunu sık sık düşünüyordu. Ama kitabı yazacak olursa, bu da en azından sembolik bir avantaja dönüşürdü. Gökyüzünde, uzaklardaki yıldızlar yoğunlaşıyor, alçalan ay dik çatının siyah profilini daha da Gotikleştiriyordu. Rüzgârsız ve sıcak, İngiltere'deki ideal yaz günlerinin durağanlığına yakın bir hava vardı. Açık Gün öncesi her şey volunda görünüyordu. Ayağa kalkıp ne kadar çok çalışmak zorunda kalacağını düşünerek tatlı bir yorgunluk içinde eve doğru yürüdü.

Neydi o? Bir el ensesini okşarken müdürün penceresinin çok üstündeki uzun tuğla bacanın gölgesi sallanarak yerinden oynamıştı. Uçurtmaya benzeyen bir şekil belirdi ve rüya görür gibi, temkinli bir şekilde kurşun kaplamalı eğimli çatının yukarısına doğru ilerledi; beş saniye sonra, tereddütlü ama kararlı bir şekil daha belirdiğinde, o mürekkep gibi gölge içinde onlardan çok daha fazlasını barındırıyor olabilirmiş gibi geldi Peter'a. Garip bir şekilde eski bir çağa ait görünüyordu, boyutları ve boyları belirsiz olan bu iki şekil, pelerin gibi açık bırakılmış sabahlıklarıyla, yağ gibi kayan gölgelere benziyorlardı. Bacadan bacaya süzülerek, en yüksekteki sivri kulesi hâlâ başlarının çok üzerinde olan şapelin daha yüksekteki eğimli çatısına doğru ilerlediler. Peter bir-iki kez terlikli ayakların patırtısını ya da çatıya sürtünüşünü duyar gibi oldu.

DÖRT

Tam Bir Şair

Mrs Failing onun geriye kalan eşyaları arasında aklını karıştıran bir cümleye rastladı. "O saygın malikâneyi görüyorum. Kültürün kibirli kalesini görüyorum. Kapılar kapalı. Pencereler kapalı. Ama çatıda çocuklar sonsuza kadar dans ediyor."

E. M. Forster, *The Longest Journey*, 12. Bölüm

1

Yağmur fazla yağmıyordu ama rüzgâr deli gibi esiyordu ve görüşünün yarısını kapatan şemsiyesini önünde, biraz aşağıda tutmuş aceleyle meydanın etrafını dolaşıyordu. Tepesindeki çınar ağaçları karanlıkta gürlüyor, kocaman ıslak yapraklar hızla yanından geçiyor ya da ne yaptığını bilmez bir halde paltosuna yapışıyordu. Üzerinden yol yol yağmur suları süzülen siyah deri evrak çantası sol elindeydi. Az önce kütüphanede, sayıları gitgide azalan akşamcılarla birlikte şiir okuyordu. Browning'in oyunları üstüne çalıştığını zannettiği, R. Simpson isimli siyah saçlı adam toplanmaya başladığında, o da toplanmıştı ama kapıdan sağanak yağmurun altına çıkınca, Simpson aceleyle sağ tarafa doğru gitmiş, o ise her zamanki gibi iç sıkıntısı ve rahatlama karışımı bir hisle sola, metroya doğru yürümüştü. Hava koşullarıyla giriştiği mücadeleyi tuhaf bir şekilde doyum verici buluyordu.

Bedford Meydanı'na akşam karanlığı çöktükten sonra, birinci katlardaki yayınevlerinin yüksek pencerelerinden kitap raflarıyla kaplı duvarları ve göz kamaştırıcı ışıklarla aydınlanan bir partiye katılmış dip dibe duran insanları görebilirdiniz. Şimdi de böyle bir parti vardı ve aşağıdaki kapıdan birkaç davetli çıkıyor, onlar gülüşerek ve havayla ilgili yorumlar yaparak gecenin içine süzülürken, o parlak dikdörtgen genişleyip daralıyordu. Başları önde bir çift belirdi ve arkalarında şüphesiz yaşlı bir kadına ait olan ufak tefek bir siluet göründü, kadın kapıda durup pardösüsünü ilikle-

di, şapkasını iyice başına oturttu, çantasını koluna astı ve arkasından, kaldırıma adım attığı sırada açtığı incecik şemsiye anında rüzgâra kapılıp havada savrulduktan sonra başının arkasında ters döndü. Kadının sözleri rüzgârla birlikte net olarak kulağına çarptı, "Of, lanet olsun!" Yanına yaklaşırken kendi şemsiyesi de rüzgâra karşı savrulup duruyor, kadının elindeki şeyle cebelleştiğini görüyordu. Kadın hafifçe sendeleyerek şemsiyeyi az biraz düzeltip neredeyse tökezleyerek hızla uzaklaşmaya başladı ama tellerden biri kötü bir açıyla yerleşmiş, pembe kumaş gevşek kalmıştı, rüzgâr diner gibi olup, sonra hızla eserek şemsiyeyi kadının ellerinden koparttı ve yola attı, şemsiye yolda biraz kaydıktan sonra uzun sıçrayışlarla uzaklaşarak park etmiş arabaların arasına daldı. Ona yardım etmesi, şemsiyenin peşinden koşması gerekirdi tabii ama kadın bariz, kayıtsız bir sağduyuyla, şemsiyesinden vazgeçmiş gibi görünüyordu. Kadın bir an arkasına döndü, sokak lambaları gözlüğünde parıldadı, sonra başını eğerek tekrar rüzgârın içine daldı. Yağmur artık sadece gürleyen bir ıslaklığa dönüşmüştü ve Paul'ün yüreği öylesine kaygı dolu bir heyecanla burkuldu ki on saniye boyunca ne yapacağını bilemeden şemsiyesinin ardına saklandı. Âdeta kadının uzaklaşmasına izin verir gibi yavaşladı; sonra kendini toparladı. Yağmura karşı zar zor yürürken havaya, bu Londra gecesine, hatta Paul'e karşı bile korkunç derecede savunmasız görünüyordu kadın. Neden hiç kimse ona eşlik etmemiş ya da bir taksiye bindirmemişti ki? Neredeyse azap çekerek kadının arkasından yaklaştı; onu bir on saniye, on beş saniye daha kol mesafesinde tutmanın acıklı komedisi, kadının başına sımsıkı oturttuğu kırmızı keçe şapkası ve o fırtınada şapkanın altından öbek öbek çıkan beyaz saçlar. Boynunda pembe bir ipek eşarp, üzerinde eski püskü, yakası kararmış bir yağmurluk vardı. Hafif hafif yağmurluğun küflü, yerleşik kokusunu alarak şemsiyesini kaldırıp kadınla fırtınanın arasına indirdi. "Buyrunuz..." dedi.

"Evet," dedi kadın, "feci, değil mi?" ve çabucak şüpheli ama belki de biraz güven duyan bir bakış attı.

"Bu havada dışarıda olmamalıydınız Mrs Jacobs," dedi Paul gayet kendinden emin bir sesle.

"Yağmur artık durdu sayılır bence."

Paul sırıtırken, belki de biraz gözünü ona dikmiş gibi oldu. "Nereye gidiyorsunuz?" O heyecan ve karşılaşmaktan duyduğu, belki de paylaşılmayan sevinçle kendini capcanlı hissediyordu. Adımlarını yavaşlatarak ona uydu.

"Partide miydiniz?" dedi Mrs Jacobs, hâlâ partinin tadını çıkarır gibi duygusal bir yüz ifadesiyle.

Paul nedenini bilmeden, "Evet, oradaydım," dedi, "ama sizinle konuşma fırsatım olmadı."

"Caroline'ın bir sürü genç arkadaşı var..." diyerek mantık yürüttü Mrs Jacobs. Paul onun epey içmiş olduğunu görebiliyordu — bu partilerde içkinize yapışıp bol bol saçmalardınız, sonra da susuzluktan kavrularak ve başınız dönerek kendinizi dışarı attığınızda, yalnız olmamayı ümit ederdiniz. Siz içerken gece çökmüş olurdu. Paul açık sözlüydü ama her nedense şaka yollu takılmadan da duramadı:

"Beni hatırladınız mı Mrs Jacobs?"

Mrs Jacobs uzun zamandır sabırla bu soruyu bekliyormuş gibi ve ona hiç bakmadan, "Emin değilim," dedi.

"Nereden hatırlayacaksınız ki!" dedi Paul. "Görüşmeyeli bir on yıl olmuştur herhalde..."

"Ah, neyse bari," dedi Mrs Jacobs rahatlamış ama yine de çekimser bir sesle.

"Evet, ben *Paul* — Paul Bryant. Foxleigh'deki bankada çalışıyordum. Yıllar önce sizin o... büyük yaşgünü partinize gelmiştim." Bunu söyleyerek belki de düşüncesizlik etmişti.

Mrs Jacobs, "Ah, öyle mi?" dedikten sonra yutkunma sesi ya da homurtuya benzer garip bir ses çıkardı — Paul bunun nedenini çok geç görebildi; önlerindeki kaldırımın siyah pa-

rıltısındaki bir tehlike gibi. O çifte trajediden normal bir şeymiş gibi söz edebilirler miydi acaba? Hikâyesini bildiğini ve acısını paylaştığını, ona güvenebileceğini göstermek için bir fırsat da olabilirdi bu. "Evet, çok zaman oldu," dedi Mrs Jacobs.

"Duyunca cidden çok üzüldüm... Corinna'ya ve..."

Mrs Jacobs duracak gibi olurken elini Paul'ün koluna koyuşu belki de sessiz bir teşekkürdü ama aynı zamanda susmasını ister gibiydi. "Bana bir taksi bulamazsınız herhalde, değil mi?"

"Elbette bulurum," derken bir anda birçok şeyi hatırlayarak aklı başına gelmiş ama bir işe yarayabileceği için de rahat bir nefes almıştı Paul. Tepelerinde yeni YMCA'in gri binası yükseliyordu; onun ötesindeyse Tottenham Court Caddesi'ndeki trafiğin parıltıları ve hışırtısı vardı. "Nereye gitmek istiyorsunuz?"

"Paddington'a gitmem gerek."

"Ah, artık Londra'da oturmuyor musunuz?"

"Dokuza on kalaya doğru bir tren olacaktı."

Şimdi yağmur şemsiyenin üzerine pat pat düşmeye başlamıştı. YMCA'in ışıklı kapısının önündeydiler ve üzerlerinde bir özsaygı ışıltısıyla dışarı çıkan genç erkekler kukuletalarını takıyor, sonra hemen fırlıyordu. "Burada beklemek ister misiniz — ben size taksi bulayım." Işığın altında ne kadar yıpranmış olduğunu açık seçik görebiliyordu Mrs Jacobs'ın. Artık hem bir deri bir kemik hem de sarkık görünen yüzüne çok fazla pudra sürmüştü. Kahverengimsi çoraplarına ve yıpranmış ayakkabılarına sular sıçramıştı. Zamanın etkisi acımasız, Paul için biraz korkutucuydu ve kendini ancak Mrs Jacobs'ın uzun zaman önceki halini düşünerek sakinleştirebildi. Işıklar saçarak spor salonundan ve saunadan çıkıp sokağa fırlayan çocukların onun kim olduğundan haberi bile yoktu. Onlara önemli birisi olduğunu göstermek için yüksek sesle ve tatlı

tatlı konuştu Mrs Jacobs ile Paul. O iki savaş görmüş bir Victoria dönemi kadınıydı ve ölümünden sonra garip bir şekilde Paul'ün hakkında bir kitap yazdığı şairin yengesi olmuştu. Paul'e sorarsanız onun doğal yaşam alanı bir İngiliz bahçesiydi, Tottenham Court Caddesi'ndeki fırtınalı bir dar geçit değil. Adına şiirler yazılıp bestelenmişti. Artık neredeyse efsaneleşmiş gönül ilişkileri olmuştu. Ancak onu hatırlamış mıydı, bilemiyordu Paul.

Caddeden bir taksi çevirip Mrs Jacobs'ın durduğu yere dönmesini işaret etmek beş dakikasını aldı. Tekrar yanına koşup yüzündeki kaygılı ama biraz da umursamaz ifadeyi görünce, onunla birlikte Paddington'a gideceğini ve yolda tekrar görüşmek için bir randevu ayarlayacağını biliyordu. Şoförle konuşup şemsiyeyle arabaya kadar eşlik etmek için uzun adımlarla yanına gitti. "Bu çok saçma," dedi Mrs Jacobs, "ama taksiye yetecek kadar param olduğundan emin değilim."

"Ah!" dedi Paul sert denebilecek bir ses tonuyla, "siz onu dert etmeyin," ama yeterli parası olup olmadığından o da emin değildi. "Her neyse, ben de sizinle geliyorum." Sonra nazik, duymayan bir yüz ifadesi takınarak, Mrs Jacobs'ı itercesine taksiye bindirip kendisi de binmek için öteki tarafa dolaştı. On beş dakikaları olduğunu zannediyordu.

Gergin hareketlerle taksiye yerleştiler ve Paul öne doğru eğilip camı kapatıncaya kadar, şoför havanın feciliğinden dem vurup durdu. Paul onayını almak için Mrs Jacobs'a baktı ama o da sular altındaki taksinin kasvetinde bir an için onu yok sayar gibi göründü. Yumuşacık yüzü kayıp giden o gölgelerle parıltıların altında tuhaf bir biçimde süzgün görünüyordu.

"Böyle karşılaştığımıza hâlâ inanamıyorum," dedi Paul.

"Evet..." Mrs Jacobs minnettarlık, utanç ve Paul'ün hissettiği kadarıyla hafif bir kızgınlık arasında gidip geliyordu.

Takside daha önce binenlerden kalma, yemek kokusuna

benzeyen bir koku vardı ve koltuk onların giysilerinden kalan ıslaklıkla hâlâ kaygandı. Paul paltosunun önünü açıp tek bacağını yukarı çekerek, hevesli ama rahat bir tavırla, hafif yan dönerek oturdu. Mrs Jacobs yaşlılığın o şeffaf aurasıyla, hem dikkat çekici hem de görülmeden geçilebilecek biriydi. Çantasını dizine, eldivenli ellerinin ikisini de çantanın üzerine koymuştu. On iki yıl önceki çanta değildi bu ama ona çok benzeyen, kendi türünün biçimsiz ve cüsseli olma özelliğini taşıyan bir çantaydı — aslında çanta denemeyecek kadar cüsseliydi. O yığılıp kalmış haliyle çanta olduğu bile zar zor anlaşılıyordu. "Nasılsınız peki?" dedi Paul — sesine ilgili, düşünceli bir ton vererek. Corinna'nın ölümü ve Leslie Keeping'in intiharı üzerinden üç yıl geçtiğini zannediyordu.

"Hım, cidden oldukça iyiyim. Durumu... düşünecek olursak!" — aynı eski günlerdeki gibi kuru bir gülüş ama yüzü yine de o endişeli ve düşünceli ifadesini korudu Mrs Jacobs'ın. Yanındaki pencereyi silmesi bir işe yaramasa da, nereye gittiklerini görmek ister gibi dışarı baktı.

"Ama Londra'da yaşamıyorsunuz, öyle mi? Son görüşmemizde, sanırım... Blackheath'de mi yaşıyorsunuz?"

"Ah, evet. Hayır, taşındım. Yine şehir dışındayım."

"Londra'yı özlemiyor musunuz?" dedi Paul dostça bir tavırla. Nerede yaşadığını öğrenmek istiyor ve Mrs Jacobs'ın başından beri ona söylememek için direndiğini hissediyordu. Mrs Jacobs sadece içini çekmekle yetinip dışarıdaki leke leke dünyaya baktı, öne doğru eğilip pencereyi bir parmak aşağı indirdi ama motorun sarsıntısı camı titreştirerek anında yukarı kaldırdı. "Ben de üç yıldır Londra'dayım."

Mrs Jacobs çenesini içeri çekti. "Siz daha gençsiniz. Londra gençken güzeldir. Ben Londra'yı elli sene önce severdim."

"Evet, biliyorum," dedi Paul. Çok aptalca olsa da, Londra yaşamının insana neler sunabileceğine dair kendi görüşlerini renklendiren şey, Mrs Jacobs'ın yazdığı kitapta Revel Ralph

ile Chelsea'de yaşadığı günleri anlattığı bölümler olmuştu: Özgürlük, mecera, başarı. "Ben de bankadan ayrıldım. Sanırım başından beri asıl istediğim yazar olmaktı."

"Ah, anlıyorum..."

"Neyse ki, işler iyi gidiyor gibi."

"Buna sevindim." Mrs Jacobs'ın yüzünde tedirgin bir tebessüm belirdi. "Paddington'a gittiğimizden eminsiniz, değil mi?"

Paul küçük bir oyuna katılır gibi öne eğildi. Pencerede bir kavis silerek bir an için hiçbiri tanıdık gelmeyen bulanık bir köşe başı pub'ı, bir hastane girişi gördü. "Sorun yok," dedi. "Bu arada kitap eleştirileri de yazdım. *Telegraph*'ta birkaç ay önce çıkan yazımı görmüş olabilirsiniz..."

"Prensip olarak *Telegraph* okumuyorum," dedi Mrs Jacobs, kötülemekten çok bu sayede ne kadar rahat ettiğini gösteren gülünç bir yüz ifadesiyle.

"Demek istediğinizi anlıyorum," dedi Paul, "ama bence kitap sayfaları en az öteki gazetelerinki kadar iyi." Esas bilmek istediği ama nedense soramadığı şey, Mrs Jacobs'ın almayacağını düşündüğü bir gazete olan *New Statesman*'daki *Kısa Galeri* eleştirisini görüp görmediğiydi. Bunu dostça bir jest olarak yapmış, kitabın en iyi yönlerini bulup öne çıkartmış, ufak tefek olumsuz eleştirileri yaparken gayet yumuşak davranmıştı ve yaptığı düzeltmeler sonraki baskılarda mutlaka işe yarayacaktı. Ne zaman bir kitap eleştirisi yazsa, daha önce yazılmış olan bütün eleştirileri kitabın yazarı kendisiymiş gibi titizlikle okuyordu. Daphne'nin hatıraları kimileri ona sadık olan kimi de bıyık altından gülen, hayatta kalmış yaşıtları ya da kendi söyleyecek sözleri olan gençler tarafından eleştirilmişti ama bütün yazılarda anıların çoğunu uydurduğuna dair açık denebilecek bir ima vardı. Kendi atladığı hataları okudukça, Paul'ün yüzü kızarmış ama o inatla, ona karşı bu kadar yumuşak davranarak kibarlık ettiği sonucuna

varmıştı. Paul'ün yazısı Mrs Jacobs'ın aldığı en iyi eleştiriydi. Yazdığı sırada, ona minnettar olacağını düşünmüş, minnettarlığını ifade edeceği sözleri farklı farklı şekillerde aklından geçirip bunun tadını çıkarmış ve yazısı yayınlandıktan sonra —maalesef oldukça kırpılmış olarak ama ana fikri yine de açıkça görülebiliyordu— haftalar boyu ona teşekkür eden, eski dostluklarını yad eden, tekrar görüşmelerini teklif eden mektubunu beklemiş, ya sessiz sakin bir otelde ya da onun Blackheath'teki evinde, seksen iki yıllık yaşamının insanı şaşkına çeviren yadigârları arasında, belki de bir öğle yemeği yediklerini hayal etmişti. Ama aldığı tek tepki Sir Dudley Valance'ın editöre yazdığı, Daphne'nin kitabına verdiği isimle hınzır bir gönderme yaptığı kendi kitabı *Uzun Galeri*'ye şöyle bir değinirken, Paul'ün yaptığı önemsiz bir hataya dikkat çeken mektup olmuştu. Yurt dışında yaşayan Sir Dudley bile *New Statesman*'ı görmüşse, belki Daphne de görmüştü ya da yayıncı ona göndermiş olabilirdi. Onun bir eleştirmene mektup yazmasını engelleyen şeyin asalatten gelen bir ketumluk olabileceğini düşünüyordu Paul. Mrs Jacobs eldivenlerini çıkartıyordu. "Sigara içmemin sakıncası var mı?"

"Yok tabii," dedi Paul, Mrs Jacobs çantasından bir tane bulunca da, çakmağını elinden aldı ve o ateşe doğru eğilirken bir an için hafifçe koluna dokundu. Havadaki pis kokuyu bastıran o sert duman kokusu hoşuna bile gitti. Dumanını üflerken başını hafifçe iki yana sallayan Mrs Jacobs'ın yüzü, hatta gözlüğünün dik açılı parıltısı, birdenbire on iki yıl önceki haline dönmüş gibi oldu. Paul bundan cesaret alarak, "Sizi gördüğüme çok memnun oldum çünkü aslında ben de *Cecil* ile... Cecil Valance ile ilgili bir şeyler yazıyorum," dedi — hemen ardından saygılı, sessiz bir gülüş. Planlarının bütün ayrıntılarını açıklamadı. "Hatta görmeye gelebilir miyim diye, size bir mektup yazmak üzereydim."

"Bilmem ki," dedi Mrs Jacobs ama gayet tatlı bir sesle.

Çok uzaklarda bir şeye üfler gibi dumanını üfledi. "Gördünüz mü bilmem, ben de bir kitap yazdım. Zaten her şeyi orada anlattım sayılır."

"Evet, elbette!" — Paul tekrar güldü. "Hatta bir eleştirisini de yazmıştım."

"Çok mu acımasızdınız?" dedi Mrs Jacobs, Paul'ün hatırladığı o komik ses tonunu yine biraz kullanarak.

"Hayır, çok beğendim. Bayıldım."

"Bazıları feci şeyler yazdı."

Paul anlayışla biraz bekledi. "Ben sadece sizinle konuşmanın önemli olduğunu düşünmüştüm — başınıza bela olmak istemem tabii. Eğer isterseniz, müsait olduğunuz bir zamanda bir saatliğine gelebilirim."

Mrs Jacobs alnını kırıştırarak düşündü. "Biliyorsunuz, hiçbir zaman müthiş bir yazar olduğumu iddia etmedim ama hayatım boyunca çok enteresan insanlar tanıdım ben." Sessiz gülüşü bu sefer biraz tatsızdı.

Paul onun yaptığı bütün özeleştirileri kızgınlıkla reddeden belli belirsiz bir ses çıkardı. "Tabii ki *Tatler*'daki söyleşinizi de okudum ama söylenebilecek birkaç şey daha olabileceğini düşünmüştüm!"

"Ah, evet." Mrs Jacobs yine gururu okşanmış ama temkinli göründü.

"Sizin için sabah mı daha uygun yoksa öğleden sonra mı acaba?"

"Hım?" Mrs Jacobs ne bir zaman verdi ne de bir şey yapmayı vadetti. "Partide çok hoş bir delikanlı vardı, kimdi o — tanıyorsunuzdur herhalde? İsimleri hiç aklımda tutamam. *O da* bana Cecil ile ilgili bir şeyler sorup durdu." Bundan biraz hınzırca bir keyif alır gibiydi.

"Umarım onun hakkında bir şeyler yazmıyordur!"

"Vallahi, bundan pek emin değilim."

"Aman Tanrım...!" — Paul afallamıştı ama sakin bir sesle,

"Kitabınız çıktıktan sonra ona olan ilgi de epey artmıştır eminim," demeyi becerebildi.

Mrs Jacobs sigarasından derin bir nefes çekip yüzünde uykulu bir dalgalanmayla üfürdü. "Savaşla da ilgili tabii. İnsanlar savaş konusuna doymak bilmiyor."

"Ah, bilmez miyim," dedi Paul, kendisi de savaşın biraz fazla abartıldığını düşünüyormuş gibi. Gerçekteyse buna fazlasıyla bel bağlamıştı.

Mrs Jacobs o yol yol parıltılarla gölgelerin altında neredeyse mağrur bir tavırla gözlerini ona dikti. "Galiba sizi hatırlıyorum," dedi. "Piyano çalmıyor muydunuz siz?"

"Ah-ha!" dedi Paul. "Evet, ne düşündüğünüzü anladım."

"Kızımla düetler çalmıştınız."

Peter ile karıştırılmak rahatsız edici olsa da, bu pasif düzenbazlık hoşuna gitmişti Paul'ün. "Çok eğlenceliydi o gece," dedi mütevazı bir tavırla.

"Evet," dedi Mrs Jacobs. "Öylady, değil mi?"

"Foxleigh'de birçok açıdan çok mutlu zamanlarım oldu." Paul o yerin ve zamanın üzerini, gerçekte olduklarından çok daha uzaktalarmışçasına, sıcak bir sırla kapladı. "Cidden, en azından ailenizle tanışmış oldum!" Mrs Jacobs'ın bunu katıksız bir kompliman olarak gördüğünü zannediyordu. Julian'ı ve Jenny'yi sormak istiyordu ama bütün sorular Corinna ve Leslie Keeping ile ilgili o daha büyük ve korkunç sorunun gölgesinde kalmıştı. Onlar hakkında konuşmak uygun olur muydu yoksa haddini aşmış, fazla meraklı mı davranmış olurdu? Sohbeti sürdürme çabası bir an kesintiye uğradı.

"Ah! İşte geldik...!" dedi Mrs Jacobs, taksi istasyona giden uzun rampadan aşağı dönerken. Paul kaçış ânının onun için aynı zamanda bir zorunluluk olduğunu gördü. Taksilerin durduğu yerde arabadan atlayıp şemsiyesini koluna takarak cüzdanını açtı. Yılda sadece bir-iki kez taksiye binmesine rağmen şehirdeki genç erkeklerde gördüğü şen şakrak ilgi-

sizlikle şoföre bahşişini verdi. Mrs Jacobs da öteki taraftan biraz zorlanarak inmiş, gerçek bir hanımefendi gibi işin halledilmesini bekliyordu. Paul yüzünde mutlu ama itaatkâr bir tebessümle tekrar onun yanına gitti.

"Yine de adresinizi verseniz, size metkup yazarım."

"Evet, iyi olur," dedi Mrs Jacobs usulca, konuyu bir kez daha düşünmüş gibi.

"Sonra da bakalım neler olur...!" Paul çantasındaki not defterini ona verip, Mrs Jacobs adresini yazarken başka yere baktı. "Çok teşekkür ederim," dedi, hâlâ bir işi halleder gibi.

"Esas ben teşekkür ederim — beni kurtardığınız için."

Mrs Jacobs'ın tıknaz, hafif kambur ve yıpranmış görünümüne, o zavallı kırmızı şapkanın altındaki neşeli gözlüklere, elinde tuttuğu çantasına bakarak, tesadüfen rastlaşan birbirine bağlı iki dostmuşlar gibi, başını iki yana salladı Paul. "Hâlâ inanamıyorum!" dedi.

"Evet, ama oldu işte," dedi Mrs Jacobs da, elinden geleni yaparak.

"Çok yakında görüşürüz umarım" — ve el sıkıştılar. Bindiği tren, neydi öyle? Bir Worchester treni, en yakın perondan — Paul daha adresine bakmamıştı. Mrs Jacobs arkasına döndü, birkaç kararlı adım attı, sonra Paul'ün anında çok tatlı bulduğu kararsız ve suç ortağı bir tavırla arkasına baktı.

"Adınızı bir daha söyler misiniz," dedi Mrs Jacobs.

"Ah! *Paul Bryant*..."

Mrs Jacobs başını sallayarak elini havaya kaldırıp bir tatarcık yakalar gibi sıktı. "Au revoir," dedi.

2

"Sevgili Georgie," diye okudu Paul, "Bugün hafif bir öğle yemeği yenirken, General Corley Court'a yaptığın ziyaretin

makul derecede sakin geçtiğini söyledi, sonra biraz daha baskı yapıldığında, senin 'aşırı bir münasebetsizlikte' bulunmadığını söylemek zorunda kaldı. Bu *aşırı* lafı aklını kurcalayabilir: Ama ağzından başka bir laf çıkmadı. Genel olarak, ben sözlerini bundan sonraki ziyaretlerinin soğuk karşılanmayacağı şeklinde algıladım. [...] Onun iyi dileklerini elbette yarın öğleden sonra, tam olarak saat 13:27'de, sana bizzat kendim ileteceğim. Bentley Park ve Horner'ın minibüsü için (Homer mıydı — okunmuyor? Yazar Homeros değildir umarım?) Tanrı'ya şükürler olsun. Bütün Middlesex ayaklarımızın altında olacak. CTV." Middlesex tren penceresinin dışında, demiryolu hattının kıvrımları boyunca belirip sonra yine gizleniyordu. Paul güneşli öğleden sonrasına bakarken parmağını *Cecil Valance'ın Mektupları*'nın üzerinde tuttu — banliyö evlerinin üzerinde alçak bir güneş, spor sahalarının arasında çıplak ağaçlar, sonra bir tünel. Cecil'in yüzüne, o koyu renk ve pörtlek gözlerine, briyantinle neredeyse dümdüz arkaya yatırılmış olan dalgalı siyah saçlarına, sepya kıravat düğümüne, düğümün altındaki iğneye, pirinç düğmeli apoletlere ve ikisinde de birer alay rozeti olan geniş şayak yakalara, göğsünü bir kurdele gibi yanlamasına kesen tokalı deri kayışa baktı. Resmin altındaki "Editör G. F. Sawle" yazısına. Sonra göz kırpıp duran şehir manzarası tekrar belirdi ve bir istasyona girmek için yavaşlamaya başladılar.

Paul *London A-Z* haritasını inceleyerek "İki Hektar"ın nerede olduğuna dair genel bir fikir edinmişti. Ama sokak isimlerinin uzak banliyölerdeki sokaklar ve boş alanları gösteren belirsiz eşkenar dörtgenlerle üçgenler boyunca TIR'lar gibi sıkış tıkış uzayıp gittiği küçük ölçekli siyah-beyaz bir harita ona hemen her şeyi gösteriyor olabilirdi. Cecil'in George'a yazdığı mektuplardan geriye kalan yarım düzinesi mektubun yerine gideceğine güvenilen eski moda bir şekilde "İki Hektar, Stanmore, Mddx" adresine yollanmıştı. Evin belli bir

sokakta olduğunu gösteren bir not, memurlardan birinin evi ve içinde kimlerin yaşadığını bilemeyebileceğine dair bir endişesi yoktu Cecil'in. Eskiden olsa Horner'ın minibüsü sizi istasyondan eve kadar götürürdü. Ama artık Cecil'in gittiği şekilde gitmek imkânsızdı: George Sawle'un özenli dipnotlarına göre "mazgallı siperleri olan kuleleri ve sivri kuleleriyle, bir kiliseye benzetilerek inşa edilmiş" olan istasyon 1956 yılında yolculara kapatılmıştı. British Library'de, hatta Stanmore Kütüphanesi'nde araştırma yapmış olsa, detaylı bir tarihi harita bulacağına dair bir his, görmezden gelinmiş bir endişe vardı Paul'ün içinde. Ama şimdilik tek rehberi şiirdi. Stanmore Hill diye bir yol vardı ve Cecil "Stanmore Hill'in kayınlı zirvesi"nden söz etmiş olduğu için, bu iyi bir başlangıçtı. Bahçenin bir bayırdan aşağı indiği gayet açıktı ("keçi patikaları ve yapay kayalıklar, akşam karanlığına karışan basamaklar / Güller ve yeşilliklerle dolu kemerler boyunca uzanarak / Koruluklu vadinin alaca karanlığına dalan") ve Paul bu kadar net olmayan kanıtlara dayanarak, manzarayı görmesi açısından, evin de bayırın tepesinde konumlanmış olduğunu düşünüyordu. *A-Z*'de "Kraliyet Hava Kuvvetleri" diye işaretlenmiş olan ama içinden noktalı yaya yollarının geçtiği Bentley Manastırı ve baklava şeklindeki bir göl de tepenin yamacındaydı sanki. George'un notlarında, "bir zamanlar dul kalan Kraliçe Adeleide'ın yaşadığı" manastırın sonradan otele dönüştürüldüğü, Harrow and Wealdstone'dan Stanmore'a gelen şube hattının otel müşterilerini getirmek için kurulduğu, trenlerin saat başı kalktığı, sonradan manastırın bir kızlar okuluna dönüştürüldüğü, Britanya Savaşı sırasında da Fighter Command* karargâhı olduğu yazılıydı. Sawle *Paradise Lost*'a yapılan göndermeye dikkat çekmişti ama Cecil Middlesex'e yaptığı göndermelerde başka bir şeyler de ima etmiş olabilir

* Kraliyet hava Kuvvetleri'nin 1936'da kurulan, 1943'de kapatılan komutanlığı. Savaş Uçakları ya da Savaş Pilotları Komutanlığı. (ç. n.)

miydi acaba? Sawle kitap boyunca tamamen bir tarihçi gözüyle geriye dönüp kendi gençlik dönemine bakmıştı, birinci tekil şahıs yerine GFS kısaltmasını kullanmıştı, sabırla tarafsız kalmıştı. Ama bu kısa mektupta olduğu gibi, yine de bazı yerleri kitaba almamış, atladığı bölümleri titizlikle köşeli parantezlerle belirtmişti. Bundan altmış yıl önce, okuru rahatsız edebilecek olan bu şeyler nelerdi acaba?

Metro istasyonundan çıkınca, hafiften nefesini kesen o sersemletici şoku çabucak geçiştirdi Paul. Londra'da en dikkat ettiği şey gideceği yeri bilmediğini asla göstermemekti, yolu sormak kaybolmaktan daha çok korkutuyordu onu. Ayrıca alan araştırması yaptığı gerçeği, kitabının konusunun fiziksel alanına girerken yıllar önce Peter'ın onu ilk kez Corley Court'a götürüp Cecil'in lahdini gösterdiğinde olduğu gibi kalbinin güm güm atışı, gizli bir rehberlik gibiydi. Sadece kendisine özel bir amaç hissiyle, öğle yemeği zamanında alışveriş yapanların, birer bira içmeye giden ofis memurlarının arasında hiç istifini bozmadan yürüdü: Kim olduğunu ya da ne yaptığını bilen, yaşadığı günün kendi rutinlerinin ötesine uzanan daha büyük ritmini sezen yoktu. Bir zamanlar Paul de onlar kadar rutine bağımlı olduğu için, korkuyla ürpermesine neden olan bu hisse özgürlük de denebilirdi.

Stanmore Hill bir köy sokağı gibi başlıyor ama çok geçmeden kasaba dışına çıkan, bu kasım öğleden sonrasında neşesini çoktan kaybetmiş, uzun ve dümdüz bir tepeye dönüşüyordu. Cecil'in George'a yazdığı mektuplardan geriye kalan birkaç mektupta da sözü geçen, Abercorn Arms isimli büyük bir pub'ın önünden geçti, çocuklar orada birer bira içmişti. Paul araştırmasının bir parçası olarak içeri girmenin cazip bir fikir olduğunu görebiliyordu ama tek başına pub'lara girmeye çekindiği için bir gayret yokuşu tırmanmaya devam etti. Çocuktular tabii: George, Cecil ile tanıştığında Paul'ün yarı yaşındaydı ama yine de yaşamlarını Paul'ün hiç hissetmediği

tuhaf ve rahat bir yetkinlikle sürmüşlerdi. Bayırın tepesine doğru, yarısı ağaçlar ardında kalmış bir ahır binasının üzerinde, rüzgâr fırıldaklı bir saat kulesi vardı ve Paul burasının "İki Hektar" olamayacağını bilse de, bu bina her nedense evin yakınlarda olduğunu haber verir gibiydi.

Sonra yol düzleşiyordu ve öteki ucunda bakımsız ağaçlarla çevrili uzun, siyah bir gölle Stanmore Common'ın başlangıcı vardı. Köpeğini, yani insanı korkutacak kadar büyük görünen beyaz bir kanişi yürüyüşe çıkarmış bir kadın gördüğünde etrafta yürüyen başka kimse olmadığı için kendini fazla göz önünde hissetti Paul. Yandaki bir yola dönüp kadına ne diye sormadığını düşünerek on-on beş dakika boyunca dar yollardan oluşan küçük ama yine de gizemli denebilecek bir ağın içinde dönüp dururken, neredeyse çıplak kalmış ağaçların, başka bulanık göllerin, öteki yamaçtaki eğimli ağaçlıkların, çalı çitlerle çitlerin ve büyük bahçelerin ardından görünen, oraya buraya dağılmış birkaç evin üzerinde, güneş çoktan alçalmış gibiydi. Evlere bakıp kaç yaşında olduklarını tahmin etmekte daha usta olabilmeyi diledi. George Sawle "İki Hektar"ın 1880'lerde kırmızı tuğladan yapılmış bir ev olduğunu söylüyordu; Cecil'in babası evi 1890'da ilk sahibinden satın almıştı; annesi 1920'de satmıştı. Paul geçtiği bütün evlerin ismini kontrol etti: "The Kennels" ... "Old Charlocks" ... "Yıldönümü Evi". Kaçırmış olabilir miydi acaba? Paul daha yeni okuduğu, Cecil'in Marlborough'daki ilk günlerinde yazdığı, kendisinden daha büyük bir çocuğa binaların yerlerini ve o saçma sapan isimlerin anlamlarını bildiğini kanıtlaması gereken sınavları anlattığı o mektubu hatırladı. "Hepsini bildim," diye anlatmıştı Cecil annesine, "Cotton's Kish hariç ve bu yüzden, benim dolup taşan beynime bu hayati bilgiyi sokmayı başaramadığı için, kırk kamçıyı yemek zorunda kalan Daubeny oldu. Korkarım bunun adil olmadığını düşüneceksin."

Ana yola tekrar çıkmak üzereyken kanişli kadın ona doğru geliyordu. Kadın ona kısacık ve kuru bir tebessüm yolladı, öğleden sonra elinde bir evrak çantasıyla dolaşıp duran bir adamdı sonuçta. "Kaybolmuş gibisiniz," dedi.

"Şimdi iyiyim," dedi Paul başıyla önündeki yolu işaret ederek. Sonra da, kadın yanından geçip gittiğinde, "Şey, aslında," dedi, "özür dilerim... 'İki Hektar' isminde bir evi arıyorum da."

Kadın durur gibi olup dönerken, köpek sahibini çekiştirdi. "İki Hektar mı? Hayır... bilmiyorum. Buralarda olduğuna emin misiniz?"

"Eminim," dedi Paul. "Hakkında ünlü bir şiir yazılmış."

"Hım, ben pek şiir okumam maalesef."

"Belki duymuşsunuzdur dedim."

"Kes şunu Jingo! Hayır," deyip alnını kırıştırarak ona baktı kadın, "yani, iki hektar bayağı geniş bir alan, farkındaysanız."

"Şey... evet," diyerek onayladı Paul.

"Bizimki bir hektarın üçte biri ve inanın bana bakımı için bayağı bir uğraşmak gerekiyor."

"Herhalde eski günlerde..." dedi Paul.

"Ah, evet, eski günler... Jingo — *Jingo!* — deli köpek! Çok üzgünüm... Aradığınız bu evde kim oturuyormuş?"

"Onu bilemiyorum," dedi Paul, birisine soracak kadar düştüğü takdirde mutlaka olacağını bildiği gibi, arayışının mahrem ve keyfi doğası ortaya çıkmıştı işte. Kadının da bir şey bildiği yoktu zaten: Şöyle bir irkilerek evi arayışının sormayacağı nedenini içinde taşıyor olması gereken çantaya baktı kadın — karşısındaki adam bir çeşit temsilci ya da aracıydı kuşkusuz.

"Neyse, iyi şanslar," dedi zamanını boşa harcadığını görmüş gibi. Yürümeye devam ederken de, "Tepenin öteki tarafını deneyin!"

Paul de öyle yaptı ve belki de özel bir bahçe yolu olan dar bir yoldan aşağı indi — bayırın aşağısında damlarını görebildiği evlerden oluşan yeni bir site vardı galiba. Yol bir virajdan dönerek bu serin günde bile hafif bir reçine kokusu yayan ve çam panellerden oluşan yüksek bir çitin altında elli metre boyunca devam etti. Çitin hemen ardında sadece çatısının uzun sırtı ve iki yüksek bacası görünen bir ev vardı. Yolun öteki ucundaysa çitle aynı yükseklikte ve aynı malzemeden yapılmış, zincirli ve asma kilitli kapılar ama menteşe ile kapının arasındaki daracık bir aralığa tek gözünüzü dayayarak arasında otlar bitmiş çakılları ve evin alt katındaki bir pencereyi çok yakından görüp şaşıyordunuz. Ondan sonra, ahşap çitten çok daha yüksek, melez servilerden oluşan yoğun bir çalı çit yoldan gelerek evin kenarına kadar yaklaşıp ötedeki asfalt yolla evin arasını kesiyordu ve yolun başındaki büyük tabelada bir ressamın yaptığı başka bir kırmızı çatılı evin resmi, bir de "Eski Hektarlar — Altı Adet Lüks Ev, Sadece İki Tane Kaldı" yazısı vardı.

İsimdeki küçük oynama gün ışığında neredeyse anlamsız olsa da bir rüya gibiydi. "İki Hektar" ismini korumak lüks evleri satın alanların kendi emlaklarının ne kadar ufak olduğunu fark etmelerine neden olacaktı herhalde; "Eski Hektarlar" hâlâ kaba inşaat halinde görünen ve Sawle'ların bahçesinden geriye kalmış olması gereken ağaçların arasında kurnazca açılarla dip dibe yerleştirilmiş olan evlere belli bir atmosfer kazandırıyordu belki. Bilenler içinse, hiç olmazsa eski düzene ait bir sözcük korunmuştu. Ama o "havadar-odacıklı bahçe"nin yok olduğunu çoktan görmüştü, Paul'ün o ev olduğunu düşündüğü ev bile görülmeye karşı dirençli gibiydi. Çantasından fotoğraf makinesini çıkartıp yolun karşısına geçerek çitin bir resmini çekti.

Bu kadarı yeterli değildi. Geri dönüp merakla "İki Hektar'dan önceki eve, "Cosgrove'lar"a, kıvrılarak orman

güllerinin ardında kaybolan bir bahçe yoluna baktı ama evin kendisi giriş kapısından görülemeyecek kadar uzaktaydı. Acele etmeden içeri girerken yüzünde hafif bir tebessüm vardı, başkasının mülküne izinsiz girmenin heyecanını abartılı bir tavırla kaybolmuş numarası yaparak zar zor gizleyebildi. Tepeden tırnağa tetikte olmasına rağmen hareketleri neredeyse doğal gibiydi. Sağında geniş bir çimenlik açılıyordu, rüzgârla sürüklenen kuru yapraklar çizgi çizgi ya da spiraller halinde çimenliğe yayılmıştı. Boş bir tik sandalye, taş bir masa. Bir bitkinin üstünü örten mavi torbayı bir an için eğilen birine benzetti. "İki Hektar" ile aradaki sınırı bu tarafta yoğun bir çalılık, onun ötesinde de eski köknarların oluşturduğu, kabarık ve bakımsız, aşağıdaki çok eski ahşap bir garaja ve pencerelerini örümcek ağları bağlamış katran çatı kaplamalı saksılama kulübesine dayanan bir duvar çiziyordu. Açık havada bir yerde ama telefonda konuşur gibi tek başına konuşan bir kadının sesini duysa da neler dediğini anlayamadı. Garajla kulübenin arasındaki boşluk onu gözlerden saklıyordu, o boşluğa süzüldü ve bir-iki metre boyunca elleriyle dizleri üstünde emekleyerek, yüzünü çantasıyla koruyarak ilerledikten sonra köknar gövdelerinin arasındaki yoğun ve sert eğrelti otlarını iterek, orası burası çizilmiş ve üstü başı dağılmış bir halde, öteki taraftan "İki Hektar"ın arka bahçesine çıktı.

Biraz olduğu yerde kalıp etrafa bakındı. Kendini komik duruma düşmüş ve aldatılmış gibi hissetse de heyecanı kurnazca bir ısrarla hayal kırıklığının altından girip üstünden çıktı. Görülecek pek bir şey yoktu. Kozalaklı ağaçlardan oluşan koruyucu duvar bir dönüş yaparak evin arkasında da devam ediyor, arkasındaki ve ötesindeki ağaçların ucundan köşesinden şöyle bir görülmesini bile engelliyordu ki orada Bentley Manastırı'nın park alanı olsa gerekti. Duvarın çevrelediği alanda hayat yoktu ve bu saatte bile güneş almıyordu.

Birbirine karışmış otlarla, ölü deve dikenleri ve ısırganlarla kaplı kısacık bayırda boylu boyunca belki de bir tilkinin açtığı bir yol vardı — ev kendi mahremiyet arzusuna o kadar mahkûmdu ki tilkinin burada rahat rahat yaşayabileceğini görebiliyordu Paul. Hem kendi sınırını çizmeye dair hem de fiziksel, ani bir dürtüye kapılarak sırtını eve döndü, çantasını yere bıraktı ve uzun otların üzerine çabucak, hiddetle işedi.

Evi tam anlamıyla görememişti ama daha sonra bakmak için fotoğraflarını çekecekti. Evin yan tarafına dolaşıp küçük bir pencereden içeri baktı; loş bir mutfak, hemen önünde çelik bir lavabo, ilerideki daha aydınlık bir yere bakan açık bir kapı. Üzerine üflediğinde, cama monte edilmiş yarı saydam küçük vantilatör kesik kesik döndü. Evin içinde hâlâ yaşayanlar olabileceği düşüncesinden tamamen vazgeçti. Bomboştu ve bu yüzden de bir bakıma ona ait sayılırdı, içeri girebileceğine ve girmesi gerektiğine dair tedirgin bir kararlılık hissetti. Sonra geriye doğru giderken saçakların altında bir güvenlik alarmının rozet şeklindeki kırmızı-beyaz kutusunu gördü, Albion Güvenlik, ki bu göze alabileceği bir risk değildi. Yepyeni, tetikte ve çantasındaki kitapların oraya yalnızca bir şairin yaşamını araştırmaya geldiği yakarışlarına karşı sağır gibiydi. Köşeden dolaşıp evin önündeki daracık bir şerit olan, öndeki bahçe yoluna gitti; reçine kokulu korkunç çit burasının yoldan görünmesini tamamen engelliyordu. Ön kapıya kadar gelen kısacık tuğla bir yol vardı. Kapının yan tarafında, göğüs hizasında, küçük dikdörtgen bir kutu, kutunun üzerinde bir tanesinden tel sarkan üç tane yuvarlak delik vardı. Demek ki bir ara, bu son çöküşten önce, "İki Hektar" dairelere bölünmüş, büyük ihtimalle üç daire olmuştu — Londra'daki hemen her evin başına geldiği gibi. Eh, Sawle ailesi burayı elden çıkardıktan sonra nasıl geçtiği bilinmeyen altmış yıl vardı tabii. Paul belli belirsiz bu bölme işinin nasıl yapılmış olabileceğini düşündü — yeni banyolar, yangına dayanıklı kapılar; gözleri

üs kat pencerelerinin siyah parıltısında dolaştı; Daphne'nin odasını kim almıştı, Cecil'in kaldığı oda da salon, başka bir mutfak mı olmuştu acaba?

Paul teker teker bütün pencerelere mıknatıs gibi çekilerek ama şaşkın bir halde, evde bir on dakika geçirdi. Sürekli yerinden alınabilecek ve çantasındaki kitapların arasına katılabilecek kadar küçük bir şey arıyordu. Bir saksı ya da dal değil de, Birinci Dünya Savaşı öncesinden beri orada olduğu şüphe götürmeyen bir şey. Ön kapıya çivili paslı at nalı yan dönmüş etrafa uğur saçıyordu — ona kolayca ulaşabilirdi ama istemiyordu, yukarı iterek düzeltti ama nal bir saniye sonra tekrar kaydı. Pencerelerin önünde hırsızların ayak izi bıraktığı türden orman gibi çiçek tarhları vardı ve içeriye onların üzerinden uzanarak bakıyordu Paul. Elini gözlerine siper edip artık dekor olarak bir tek prizlerin, duvar kâğıdındaki koyu renk çizgilerle karelerin kaldığı loş odaları inceledi. Bahçe tarafındaki Fransız pencereli büyük oda eskiden salondu herhalde. Cecil'in tuğla şöminenin önünde Daphne ile flört edişi gözünün önüne gelir gibi oldu. Parke zeminin bir bölümünü bej renkte yıpranmış ve lekeli bir halı kaplıyordu. Gözleri odanın öteki ucunda, meşeden dev bir kirişin altındaki gölgeli bir nişi seçince, buradaki romantizmi hatta güzelliği görebildiğini düşündü ama pencereden ayrılıp birkaç fotoğraf daha çekmek için uzun otların içinde ağır ağır uzaklaştığında, evi daha çok bir enkaz gibi gördü. Bir şeylerin yıkılmış olduğunu şimdi görebiliyordu — eskiden herhalde bir çatıyla bitişik olan tuğla bir duvarda geniş ve siyah bir ok vardı. Duvar delinip hiçbir şeyle uyum sağlamayan yeni bir banyo penceresi açılmıştı. Yeterince kararlı davranırsanız bir yerdeki bütün romantizmi, çürümüşlüğün romantizmini bile söküp alabiliyordunuz. Paul her şeyi aşağı yukarı 1913'teki haliyle bulacağını ummuştu — daha oturup yerleşmiş, insanın gözüne sokmayacak şekilde modernleştirilmiş, zevkli bir şekilde

çağa uydurulmuş olarak tabii, ama taşlı ve havuzlu bölüm hâlâ orada, "parıltılı koruluk" güzel bir orman, hamakların asıldığı ağaçlar iplerin çizgilerini hâlâ kabuklarında taşıyor olacaktı. Geçmişi bilen başka insanların da yıllar yılı eve bakmaya geleceğini ve evin kendi önemini anlayarak hafif üstten bakan bir tavır, insanların kendisine hayran olduğuna dair yarı dostça ve bariz bir farkındalık kazanacağını düşünmüştü. Şöhretine yaraşır bir yaşam süreceğini. Ama görecek hiçbir şey yoktu cidden. Üst kattaki pencereler boş gözlerle üzerlerine yansıyan bulutlara dalıp gitmiş gibiydi.

3

Cecil Valance'ın ürettiği bilinen ilk eser sekiz yaşındayken annesi için yazdığı kısa bir kompozisyondu. Bu kompozisyon Sebastian Stokes'un yazdığı ve 1926 yılında basılmış olan *Toplu Şiirler* kitabının önsözündeki Anılar bölümünde şaire karşı büyük bir sadakatle yayınlanmıştı:

VII Nisan MCCM~~LXXXX~~CVII

HAKKIMDA HER ŞEY

Benim adım CECIL TEUCER VALANCE. Teucer Meşhur bir Askerdi Mütiş bir Okçuydu ve bu arada Cecil Meşhur bir Lord'du. Babamın adı Sir Edwin Valance (2nci Baronet) ve sarif Annem herkes tarafından Lady Valance olarak tanınır. Lady Adleen'in görür görmez aşırıca kıskandığı çok güsel kırmızı bir elbisesi var. Berkshire'daki evimin adı Corley Court, eğer bilmiyorsanız eyaletteki en Mütiş Evlerden birisidir. Ila, kendine Dudley Valance diyen küçük bir çocuğa raslarsanız o büyük ihtimalle benim kardeşimdir. Size hemen söyleyim, insanın sabrını taşırmayı çok iyi bilir. Pazartesi günü Çiftlikte IX tane yeni buz ağı gördüm — savsak bacakları üstünde Çok Tatlı Şeylerdi. Bu-gün Lord PORTSCATHO'nun

bir patlamada öldüğü haberi hepimizi çok sarsstı daha ~~XXXX~~ XLIIV yaşındaydı. Zavallı Babam bu acı habere az kalsın ağlıyordu. Çok kötü öksürüyodum ama bayağı iyileştim. Bugün Ev "Ansiklopedisi'nde Yağmur Nasıl Yapılırı ve Dadının dediğine göre yaşıma göre gayet fazla sayıda şiirler okudum, aralarında LORD TENNOSYN'ın "Dere" şiiri de vardı, onun IX kıtasını birden öğrenmeye Kararlıyım, bütün şiirler arasında en iyi bilinenlerinden biri tabi. Tam bir şair olduğumu benirtmeden geçmeyeyim, bu sene "nacizane" Anneme (Lady Valance) adanmış tam VII tane şiir yazdım.

Aynı Lady Valance'ın Cecil'in son sözleri olarak gördüğü sözlerse, otobiyografisi *Siyah Çiçekler*'de (1944) Dudley Valance tarafından anlatılmıştı.

Zamanı (elbette başkalarınınki dışında) hiç boşa harcamayan annem, buna rağmen ruhlar âlemiyle konuşma çabalarına kendini fazlasıyla kaptırmıştı. Cecil'e ulaşıp onunla konuşabileceğine olan inancı umutsuz bir aşkın kasvetle karışık kararlılığıyla onu ele geçirmişti. Şahsi duyguları konusunda prensip olarak fazlasıyla ketum olsa da, "öteki tarafla" temas kurmak için duyduğu kırılgan özlemi ailesinin ve birkaç dostunun görmesine şaşırtıcı bir açık sözlülükle izin verirdi. Bu dünyadan göçüp gitmiş bir kahramanın annesi olarak üstüne düşen görevlerden ve acısından kaynaklanan duygular onu pek utandırmıyordu belki de. Uzun zaman alan ve insanın aklını karıştıran "kitap testlerini" savaştan sonra yirmi yıl boyunca yas tutan nüfuzlu insanların zavallı umutlarını sömürmüş, zamanın kötü şöhretli medyumlarından biri olan Mrs Leland Aubrey'nin aracılığıyla ve Croydon'dan bir rahibin öğrettiği sisteme dayanarak gerçekleştirdiği yer Corley'deki kütüphaneydi. Mrs Leland Aubrey'nin kendisi de Lara isminde, üç yüz yaşlarında bir Hindu hanımın ru-

hunun "kontrolü" altında olduğundan, bunun dolaysız bir iletişim zinciri olmadığı aşikârdı. Ancak sistemin Kulaktan Kulağa oyunuyla bariz bir benzerlik taşımasına neden olan bu uzaklık, annemin testlerin doğruluğunu savunmasının ve bu işi medyumuyla kendisi için yüksek bir otorite olan rahipten âdeta bir doktrin şeklinde öğrenmesinin başlıca nedeniydi. Mrs Aubrey'nin uygunsuz şeyler söylemeyeceğine ve dolandırıcılık yapamayacağına güvenilmesinin nedeni, onun Corley'ye hiç gelmemiş, evde yaşayanların hiçbiriyle tanışmamış, oradaki kütüphane ve diğer odaların konumu hakkında en ufak bir bilgi edinmemiş olmasıydı. Uzak oluşu dürüstlüğünün kanıtıydı. Güven kazanma sanatının cesur, cesur olduğu kadar da zekice bir örneğiydi: Bu doktrin bir kez benimsendikten sonra en çılgınca ve en gizemli kendini aldatışların yolu da açılmış oldu çünkü. Bu kadar mükemmel bir kaynaktan gelen her mesaj anlamlı olmak zorundaydı ve annem testlerin ortaya çıkardığı ufak tefek bilgi kırıntılarının içinde eski zamanlarda tavukların iç organlarını deşen kâhinler gibi cımbızla ezoterik mesajlar arıyordu. Yorum yapma işi sadece onun ya da seanslara arada bir birlikte katıldığı dostlarının üzerine düşen bir sorumluluktu ve mesajın ne olduğu konusunda hiçbir fikri olmayan medyumun sadece nerede bulunabileceğini söyleyişi annem kadar mahremine düşkün bir kadın için bulunmaz nimetti. Bu sayede Mrs Aubrey'nin sadece ilettiği, ölmüş oğlundan gelen bir mektubu kendisi açmış gibi oluyordu.

Sanırım olay ilk olarak şöyle başladı: Annem savaşta kendisi de oğlunu kaybetmiş olan Croydonlı bir rahipten, Mrs Leland Aubrey ile ölmüş oğlundan kitap testleri almak için yaptıkları bir oturumda, Lara'nın Cecil'den annesi Lady Valance'a yollanmış olduğu açıkça belirtilen bir mesaj daha alındığını iddia eden bir mektup (bir buçuk penilik pul yapıştırılmış, gerçek bir mektup) aldı. Bu testi ona iletmesine izin

verir miydi acaba? Annemin gözleri böyle bir ricayı okumaya daha hazır olamazdı, papaz ve medyum da deliler gibi arzulanan bir mucizenin gerçekleştiği izlenimini yaratmayı amaçlamışlardı şüphesiz. Annem ruh çağırmaya zaten ilgi duymaya başlamış, Cecil'in ölümünü takip eden sene, küçük kardeşi Gelibolu'da boğulmuş olan kadim dostum Arthur'un annesi Lady Adeleine Strage-Paget'ın evinde birçok seansa da katılmıştı; bu seanslara pek güvenemediği açık olsa da, hâlâ keşfedilmemiş bazı yollar olduğunu düşünmeye başlamıştı belki. Bu seanslardaki medyum Mrs Aubrey'nin ortaklarından biriydi ve sonradan aleyhine şantajla ilgili birçok dava açılmıştı. Ama aynı zamanda rahibin oğlunun da Kraliyet Berkshire Alayı'nda olduğu, Somme Meydan Muharebesi'nden önceki birkaç hafta boyunca Cecil'in emri altında görev yaptığı ortaya çıktı, Cecil'den sadece üç gün fazla yaşamıştı. Çocuk eve yazdığı mektuplarda ağabeyime olan sevgisinden ve hayranlığından söz etmişti. Cecil'in komutası altındaki birçok asker ölümünün ardından annemle babama mektuplar yazmış ya da ölmüş olan askerlerin anne babaları taziyelerini bildirmiş, çocuklarının yazdığı mektuplardan hayranlık duydukları subaylarını anlattıkları övgü dolu bölümleri iletmişlerdi. Ancak Croydon'daki rahip bu övgüleri sonraya saklamış, daha büyük bir kâr elde edebileceği güne kadar elinde tutmuştu.

Bu ilk testi annemle babam tek başlarına yaptılar ama sonraki testleri bire bir gördüğüm için size ilk elden deneyimimi anlatabilirim. Kitap testi genel olarak Mrs Aubrey'nin transa girişi, bu sırada Lara'nın Cecil ile temasa geçişi, elde edilen sonuçların hemen oracıkta rahip tarafından yazılışından oluşuyor çünkü trans hali doğal olarak medyumun yazı yazma becerisini elinden alıyordu. Daha sonra mesaj anneme gönderiliyor, o da hemen talimatları yerine getiriyordu. Bu mesajların hepsini Cecil'in mektuplarını sakladığı yerde saklıyor, onları sadece iletişimlerinin başka bir aşaması olarak

görüyordu. Aşağıda eşimle ikimizin de mevcut bulunduğumuz bir testi örnek olarak veriyorum.

Lara konuşuyor. "Bu mesaj Cecil'in annesi için. Kütüphanede. Girince solda kısa bir raf var, köşeden önce, yerden üçüncü raf, yedinci kitap. Cecil yeşil bir kitap olduğunu, ya içinde ya üstünde yeşil renk olduğunu söylüyor. Sayfa 32 ya da 34, üstünde çok az yazı var ama yazılı olanlar onun için bir mesaj. Onu sevdiğini ve her zaman yanında olduğunu söylemek istiyor."

Çoğu mesajın sonunda ufak tefek değişikliklerle yer alan bu son cümleyi, medyumun bir çeşit garanti olarak yazdığı aşikârdı. Mesajın geri kalanı da, aynı öteki mesajlarda olduğu gibi, birçok belirsizlik içermesine rağmen kesin talimat verildiği izlenimini yaratıyordu. Mesela, kütüphaneye açılan üç tane kapı vardı; esas kapı holle, iki küçük kapıdan birisi salonla, öteki de sabah odasıyla bağlantılıydı. Bu nedenle talimatlar üç farklı noktaya işaret ediyor olabilirdi. Sabah odası annemin kutsal sığınağı olduğu için, Cecil'in onu kütüphaneye o taraftan girerken hayal ettiğine pek şüphesi yoktu. Akşamları kütüphaneye sık sık salondan giren babamsa doğal olarak tam karşısındaki kapıyı anlayacaktı ama babam birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da anneme öncelik tanıdı. Sözünü ettiğim testte yine de biraz kararsızlık olduğunu hatırlıyorum. Köşeden önceki ve soldaki kısa rafa giden yol oldukça uzundu çünkü ilk köşe odanın öteki ucundaydı. Annem bütün kâğıtların arkasına kitabın ismiyle yazarını ve o sayfadaki alıntıyı yazardı. Bu test için yazdıkları şöylady: "Kısa raf. 7nci kitap, Wingfield'dan "Hayırseverlik" — yeşil yok. Karşı tarafı deneyince (Salondan girilince) Bunning'in "Lancashire Tarihi" ve üzerinde yeşil yok. Holden girince, sağdan sayarak 7nci kitap, E. Manning GREENE'den* "Gümüş Tabak", 34üncü sayfada sadece, "geceleri kalbinin geride bıraktığı sevdikleri için çarpıyor oluşu dışında, şövalyenin yuvasına döndüğü ve

* Yeşil (ç. n.)

gayet iyi olduğu söylenebilir," yazıyor. Cecil'den gelen gerçek bir mesaj." Özenle tuttuğu bu kayıtta doğal dürüstlüğü yanında safdilliği de açıkça gözler önüne seriliyor; "sağdan sayarak" bölümü kitapların normalde soldan sayıldığının farkında olduğunu gösteriyor ama en sondaki inancının üzerinde en ufak bir gölge yok. Onun o kare biçimindeki, oldukça şekilsiz olan elleri bile şimdi bana inatçılığının ve masumiyetinin bir ifadesiymiş gibi geliyor. Bunun altına da her zamanki gibi "Mevcut" yazmış ve tanık olan herkes, olup bitenlerin daha büyük gerçeğini onaylar gibi kendi imzasını atmış. "Louisa Valance. Edwin Valance. Dudley Valance. Daphne Valance. 23 Mart 1918." (Olaya babamın açısından bakınca, Lara'nın hiçbir mesajının ona yönelik olmayışı dikkat çekiciydi — ta ki bir telefon konuşmasında bu durumla ilgili bir yorum yapılıncaya kadar, ertesi hafta özellikle ona yollanmış bir mesaj geliverdi.)

Biraz mizah yollu anlattım ama bunun nedeni kendi hoşnutsuzluğum çünkü böyle zamanlarda kütüphanede tarifsiz ama unutulmaz bir atmosfer olurdu ve bu his gün geçtikçe sanki daha da birikir, zaten kasvetli olan o odanın havasını başka zamanlarda da karartırdı. Bana sorarsanız, doğaüstü bir varlığın falan değil, daha çok acıyla gözler önüne serilen umutların, dolayısıyla korkuların yarattığı bir şeydi. Evi yeniden dekore ettirirken en çok kurtulmak istediğim yerin kütüphane olduğunu söyleyebilirim: O sahte yöntemin, kırık kalplerle bile bile oynanmış olmasının bıraktığı his odadaki karanlık girintilerde süzülüp duruyor, kitap raflarındaki küçük yontma yüzlerden sızıyordu sanki. Bu konuyu annemle açık açık konuşmamış olmamı tuhaf bulabilir, iradesiz olduğumu düşünebilirsiniz; buna verebilecek tek cevabım, her kim olursanız olun, onu hiç tanımadığınız olurdu.

Bu psişik şarlatanlığa inanan hatta sonuçlarına umutla bakan başka dostları da vardı tabii — Lady Adeleine, oğulları-

nın üçünü de kaybetmiş olan Uffingtonlı Tuğbay Aston. Ama Mrs Aubrey'nin annem üzerindeki etkisi eşimi ve beni çok geçmeden fazlasıyla üzmeye başlamıştı. Gelişigüzel oldukları açıkça belli olan kitap testlerinin yanı sıra arada bir bizde şüphe uyandıracak kadar yerinde olanlar da geliyordu (annem inse sadece inancı güçleniyordu tabii). Bir hafta gelen test bizi *Westminster Review*'un, içinde Cecil'in bir şiirinin de yer aldığı bir sayısına ve, "Sen orada, ben uzaklardaydım / Ama Alpler'deki gül kokusu İngiliz mayısına aitti," dizelerine götürdü — aslında o şiiri ilgi duyduğu Newnhamlı bir kıza yazmıştı ama anneme göre yaşam sonrasını anlatmak için gayet uygun bir meseldi. Başka bir test onu Swinburne'un (önceden pek tasvip etmediği bir şairin), "O mukaddes, tatlı anneye geri döneceğim," dizesine götürdü; bahsi geçen mukaddes ve annenin Manş Denizi olması onu pek alakâdar etmemiş gibiydi. Sorularına cevaplar almaya, taleplerinin karşılanmasına alışkındı o; bu kadar acıklı bir şey olmasa, bu modern *sortes Virgilianae*'nin* anlamsız sonuçlarıyla yüz yüze geldiğinde, o kararlı halini görüp gülmemekte daha çok zorlanabilirdim. Eşim bir seferinde kayınvalidesine, Cecil ona "Sevgi hep sevgi" demek istiyorsa, bunu neden doğrudan Lara'ya söylemeyip annesini kütüphanede kitap avına çıkardığını sormaya cüret etmişti. Yaşlı ladynin genç ladyyi Corley'nin gelecekteki sahibesi olmaya uygun bulmayışının nedeni olarak örnek gösterdiği çok sayıdaki sözden biri de bu oldu.

Eşimle ben babamın ölümüne kadar Naughton's Cottage'da yaşadığımız için doğal olarak bu faaliyetlerin çapını bilemiyor, kontrol altına almayı hiç beceremiyorduk. Ama şüphelerimiz gitgide arttı ve bu durum bir süre boyunca savaş yüzünden zaten büyük bir gerilim altında olan Corley'deki ev yaşantısının karakterini tamamen bozar gibi oldu. Mrs Aubrey araya birkaç tane boş çıkan testi de sıkış-

* Vergilius piyangosu: Vergilius'un *Aeneis*'inden pasajlar seçerek bakılan fal. (ç. n.)

tıracak kadar zekiydi (bir tanesi şüpheye yer bırakmayacak bir şekilde ikinci dereceden denklemlerle ilgili bir sayfa çıktı ve annemin bütün çabalarına rağmen bir anlam bulunamadı). Ama tam yerine oturan beylik laflar o kadar fazlaydı ki evde bir suç ortağı, bazı kitapların yerini bildiren bir hizmetçi ya da uşak olabileceğinden şüphe etmeye başladık. Arada bir kitaplar durmaları gereken yerlerden farklı yerlerde ortaya çıkıyordu — bu da tabii ki Cecil'in her şeyi bildiği ve her şeyi gördüğü şeklinde yorumlanıyordu. Savaş sırasında kâhyalığa terfi etmiş olan ve suçlu olamayacağından emin olduğum Wilkes'tan yardım istedim ama onun çalışanlar arasında gizlice yaptığı araştırmadan da bir sonuç çıkmadı. Kendi oynadığım bir oyun beni utandırıyor mu yoksa daha çok hoşuma mı gidiyor bilemiyorum. Topallığımı çeşitli şekillerde, istediğimi elde etmek ya da bir şeyleri engellemek için kullanmayı öğrenmiştim. Bir seferinde mektubu annemin elinden kapıp bir paket çay getirmeye giden hevesli bir tezgâhtar gibi sendeleyerek olabildiğince hızlı odanın öteki ucuna gittim ve rafları görmesini engelleyerek, "*Dördüncü* kitap anne, *ikinci* raftaymış," diye seslenirken üstteki raftan gelişigüzel bir kitap aldım. Hangi kitap olduğunu unutmuşum ama o cümleyi hiç unutmayacağım: "Uçucu güçler elde etme isteği kaçınılmaz olarak yok oluşuna neden olmuştur," derken sanırım Dev Moa'dan söz ediliyordu: "Ne demek istiyor olabilir ki?" diye tasalanmıştı annem, abimden gelen bu sevimsiz ve Darwinci açıklamayla karşılaşınca. Ah, Cecil uçabilseydi eğer, her şey ne kadar da farklı olurdu kim bilir!

İnsan ilk başından beri Mrs Aubrey'nin bu işten ne çıkarı olduğunu merak ediyordu tabii. Kadının annemin desteklediği en yardımsever kurumlara verilen meblağlarla bile boy ölçüşemeyecek meblağlarda çekler almakta olduğu zamanla ortaya çıktı. Elinin altında zengin ve yaşlı bir lady, aldatılmak için can atan bir kurban vardı. Ama sonra azar azar, nere-

deyse inkâr edilebilir bir yavaşlıkla, annem bu işten vazgeçer gibi oldu, artık bundan çok az söz ediyor, saman altından su yürütür gibi davranıyordu — testler konusunda değil testlerden vazgeçme konusunda, şüphenin acılı özleme galip geldiğini itiraf etmemek için. Babam kalp krizi geçirdiği sırada artık tamamen bırakmış olduklarını zannediyorum. Çok güçlü bir kişiliğin dayattığı tuhaf ve ürkek bir hassasiyet soru sormayacağımızın garantisiydi. Annem kendisi de savaştan önce en büyük özelliklerinden biri olan o mizah duygusundan yoksun neşesine tekrar kavuşmuş gibiydi. Yaptığı hayır işlerinin miktarı ve bu işler için harcadığı çabada bir artış vardı. Babam hasta düşünce son zamanlarda geçmişe adadığı enerjisinin çoğunu büyük evle arazinin gündelik endişeleri tüketmeye başlamıştı. Her sabah birkaç dakikasını şapelde, ilk göz ağrısıyla baş başa geçirmeye hâlâ özen gösteriyordu ama belki de yas süreci artık tamamlanmıştı.

Paul bu bölümü aptalca bir heyecan duyarak, Cecil'den birkaç mesaj da kendisi alsa ne kadar işine yarayacağını düşünerek tekrar okudu. G. F. Sawle'un yayına hazırladığı *Cecil'in Mektupları* kitabında kitap testleri için tutulan kayıtların Valance arşivinde hâlâ saklandığı ima ediliyor, Paul hepsinin gelişigüzel yapılmış bir tomar halinde *Aspern'in Mektupları*'ndakine benzer büyük bir yazı masasında kilitli tutulduğunu hayal ediyordu. George onlara kısaca değinmiş olsa da Birinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan ruh çağırma çılgınlığının önemli bir kanıtı olduklarına dikkat çekmişti. Paul'ün elinde *Siyah Çiçekler*'in 1957'de yayınlanan eski ve kırmızı Penguin baskısı vardı ve gözlerini kısıp bir kez daha arka kapaktaki minik yazar fotoğrafına baktı: İki buçuk santimetrekarelik gölgeli bir yan tebessüm. Altındaysa uzayıp giden ayrıntılı bir biyografi:

Sör Dudley Valance 1895 yılında Berkshire'daki Corley Court'ta, Bt. Sir Edwin Valance'ın küçük oğlu olarak dünyaya gelmiş, eğitimini Wellington ve Oxford Balliol Kolej'de tamamlayarak İngiliz Dili ve Edebiyatı okumuş, Birinci Mods sınavına 1913 yılında girmiştir. Savaş patlak verdiğinde (Edinburgh Dükü'nün) Wiltshire Alayı'na alınarak kısa zamanda yüzbaşı rütbesine yükselmiş, ancak 1915 eylülünde Loos Savaşı'nda yaralandıktan sonra bir daha aktif hizmete dönememiştir. Savaş deneyimlerini 1920'lerde yazılmış olsa da yirmi yıl sonrasına kadar yayınlanmayan bu kitapta unutulmaz bir şekilde anlatır. 1922 yılında yayınlanan ilk kitabı *Uzun Galeri* büyük bir övgüyle karşılanmıştır. Peacock geleneğinden beslenen hicivli bir kır evi romanı olan bu kitap köklü Mersham ailesinin üç nesline neşeli ama acımasız bir gözle bakarak komik İngiliz karakterlerin yoklama listesine aşırı milliyetçi şovenist General Sir Gareth (J-boy) Mersham ile onun "sanatçı ruhlu" pasifist torunu Lionel gibi karakterlerin ismini de yazdırmıştır. Babasının 1925 yılında vefat edişinin ardından, baronet unvanı ağabeyi savaşta ölmüş olan Dudley Valance'a geçti. Savaş yeniden patlak verdiğinde, Corley Court'a askeri hastane olarak el konuldu ve 1946 yılında Sir Dudley aile evini satmanın en iyisi olacağına hükmetti. İngiltere'nin artık farklı bir ülke olduğunu hissettiği için, eşiyle birlikte yılın çoğunu Endülüs-Antaquera yakınındaki on altıncı yüzyıldan kalma korunaklı evlerinde geçirmeyi tercih ettiler. Anılarını yazdığı diğer kitabı *Ormanlar Çürür* 1954 yılında yayınlandı. Sir Dudley Valance Kraliyet Edebiyat Cemiyeti üyesi ve Britanyalı Sherry Severler Derneği başkanıdır.

Paul bu iki grubun toplantılarının oldukça benzer yörüngelerde ilerleyeceğini zannediyordu. Dudley ile tanışmasına ramak kalmıştı tabii, Daphne'nin yetmişinci yaşgününde, alacakaranlık altındaki yolda kendini buna hazırladığını ve o gel-

meyince (anladığı kadarıyla herkesle birlikte) nasıl da rahatladığını hatırlıyordu. Ama şimdi konuşmayı en çok istediği, daha doğrusu konuşmaya en çok ihtiyaç duyduğu kişi oydu — annesinin geniş çaplı bezgin bir portresini çizen, fazlasıyla abartıldığını düşündüğünü pek gizlemediği Cecil'e karşı aklı karışık ve soğuk bir duruşu yansıtan kitaplarını okuduktan sonra ondan daha da çok korkmaya başlamıştı. Birçok şeyin gün yüzüne çıkmaya başladığı 1970'lerin sonlarındaki bakış açısıyla, İngilizlere has baskı altına alınmış bir tarzda, ilginç bir şekilde "gey" oldukları söylenebilecek, erkeksi kitaplardı bunlar — Dudley'nin deyimiyle, "inkâr edilebilir" bir geylikleri vardı. Ölümü sayesinde kitaba ismini veren askerle olan ilişkisinde Daphne Sawle ile yaptığı evlilikten daha çok aşk olduğunu düşünmemek çok zordu. Penguin baskısındaki biyografide garip olan şey laubali bir açıksözlülüğün yanında bazı şeylerden zekice kaçınılmış olmasıydı — Paul'ü gerçekten ilgilendiren iki kişiden biri olan Cecil'den sadece dolaylı olarak söz edilmiş ve ilk Lady Valance sanki hiç var olmamıştı. Dolayısıyla elbette iki çocukları da hiç var olmamıştı. Kitapta bile onlara fazla yer verilmemişti. Sonlara doğru, "Artık iki çocuk babası olduğum için, Corley'nin kimlere miras kalacağı konusuna farklı gözlerle bakmaya başlamıştım," diye başlayan, komik denebilecek bir cümle vardı — Corinna ile Wilfrid'in varlığından ilk kez burada söz ediliyordu.

Dudley doğal olarak Paul'ün ajanı aracılığıyla mektup yazdığı ilk insandı ama karşılaşmalarının hemen ardından Daphne'ye yazdığı mektup gibi bu mektup da cevaplanmamış, büyük bir belirsizlik yaratmıştı. George Sawle'a yaklaşması lâzımdı ama Paul rekabet ve yetersizlik karışımı hislerle ona yazmayı erteleyip duruyordu. Projenin bu aşamasında kendini nokta nokta boşluklarla, belgelerden oluşan bir takım adayla, imgelerle, Cecil Valance'ın yaşamını yazması gerektiğine dair kişisel inancını besleyen garip gerçeklerle çevrelen-

miş gibi hissediyordu. Sawle'un uzun bir gecikmeyle çıkan *Mektuplar* kitabı, soğuk ve akademik bir yaklaşımla da olsa, işini çok kolaylaştırmıştı. Tooting Graveney'deki kitap rafında, bu kitabın yanında, kimileri çok ince ama sihirli bir bağlantı ağına sahip olan, çalışmasıyla bağlantılı şeylerden oluşan küçük koleksiyonu duruyordu, Cecil'den sadece bir dipnot olarak söz eden kitaplar bir gizemi çözme hissini en fazla yaşatanlardı. Şu anda önünde yırtık ve selobantlı kapağıyla Winton Parfitt'in *Sebastian Stokes: İkili Bir Yaşam* kitabı; Cecil ile *Gece Cenazesi*'nin yayıncısı Elkin Mathews'un yazışmalarını British Library'de kurşun kalemle kopya ettiği, formaları sekiz sayfalı siyah defterler, tuhaf ve baş döndürücü bir zamk kokusu yayan, sert ciltli, Büyük Savaş'ta ölen erlerin listesini içeren özel basım bir kitap vardı. Farringdon Caddesi'ndeki bir tezgâhta Sir Edwin Valance'ın *Sığırların Beslenmesi ve Sığır Bakımı* (1910), 25 sf., kitabını bulmuştu ve kitabın tam da okura boyun eğmezliği yüzünden araştırdığı aile hakkında neredeyse mistik bir şeyler içerdiğini hissediyordu. "Galeriler" de elinin altındaydı: Dudley'nin 1922'de çıkan romanındaki kaçık Mersham ailesi Valance'lardan çok şey almıştı kuşkusuz, bir de tabii Daphne'nin yeni çıkan anı kitabı vardı.

Winton Parfitt'e yazıp lafı hiç dolandırmadan yirmi yıl önce çıkan kitabından sonra Sebastian Stokes ile Cecil'in ilişkisine dair gün yüzüne çıkan yeni malzemeler olup olmadığını sormuştu. Kitabın alt başlığı olan İkili Bir Yaşam ne yazık ki hem bir edebiyatçı hem de gizli bir Tory destekçisi olan Stokes'un çifte kariyerine işaret ediyordu, Parfitt onun nonoş olduğundan ya da Paul için çok belirgin olan bir çıkarımdan, yani Cecil'e âşık olduğundan hiçbir yerde söz etmemişti. "İnsana yaşam sevinci veren, müthiş" genç şair için yazdığı, boş laflarla dolu biyografi, ihtiyar Lady Valance'ın şüphesiz seve seve onaylayacağı bir kitaptı ama aynı zamanda da kendisi için yazdığı üstü örtük bir aşk mektubuydu. Aslında Parfitt

de ihtiyar "Sebby" kadar diplomatik davranan bir sır küpüydü ve yazdığı kalın biyografinin önde gelen eleştirmenlerin övgüleriyle kaplı lacivert kapağı şu anda bütün ikinci el kitap satan dükkânların istisnasız aynı görünmesine neden olan en büyük unsurlardan biriydi. Bir "olay", bir "kilometre taşı", bir "gönül işi" olan kitapta hem "müthiş" hem de kaçınılmaz olarak kaypak ve ikinci sınıf bir hava vardı. Paul için bir uyarı gibiydi kitap. Yine de onlarca sayfasını artık ezberlemiş sayılırdı. İçinde Stokes'un kitap için malzeme toplamak üzere Valance'ları ziyaret edişini anlatan kısa bir paragraf vardı ama o da Genel Grev öncesi yapılan pazarlıkların gölgesi altında kalmıştı. Corley'de geçen o hafta sonu, onunla konuşmayı becerebildiğinde, Daphne'ye bizzat sormayı planladığı bir şeydi: Bir şeylere gebe bir an, Paul'ün de tanıklık etmiş olmayı arzulayacağı Cecil odaklı ve bir daha tekrar edilemeyecek bir toplantı gibiydi. Parfitt, Dorset'teki malikânesinden, düzgün, italik bir el yazısıyla hemen cevap yazmış, kayda değer bir şey bilmediğini söylese de Paul'ü dostça cesaretlendirmiş, sonra da naif bir kıvraklıkla o korkunç son cümleye geçiş yapmıştı: "Bana Sussex'ten yazarak her zaman ilgi odağı olan Cecil ile ilgili çalışmasını anlatan Dr Nigel Dupont ile bağlantı halindesinizdir şüphesiz."

Paul fazlasıyla keyfini kaçıran Dr Nigel Dupont konusunda ne yapacağını bilemiyordu. Dupont'un Bedford Meydanı'ndaki partide Daphne ile tanışan, ona Cecil'i sorup duran o meşum "hoş delikanlı" olması gerektiğini düşünmeden edemiyordu. "Sussex" herhalde Sussex Üniversitesi anlamına geliyordu, sadece Dr Dupont'un o bölgede bir yerde yaşadığı anlamına değil. Adam hırslı ve genç bir akademisyen, herhalde İngiliz ama hadsiz bir Frenk kibrine ve kuramcılık hevesine sahip olsa gerekti. O da Cecil'in hayatını yazıyor olabilir miydi acaba? Bunu öğrenmenin birkaç tane çok bariz yolu vardı ama Paul hiçbir şey yapmayı beceremiyordu. Kendini

başka bir partide rakibiyle tanıştırılırken hayal ediyor ama sonra zihnindeki senaryo yarıda kesilerek kendi cehaletinin ve endişesinin sisleri içinde fokurdamaya başlıyordu. "Her zaman ilgi odağı olan Cecil"in, sanki Lara'nın aracılığıyla, yaramaz ve egosantrik bir tavırla iki biyografi yazarını da bilfiil teşvik ettiğini hissediyordu.

Tooting Graveney'de ölülerle senli benli bir yaşam sürülüyordu. Paul'ün ev sahibesi ve "Cecil meselesi" dediği şeye suç ortağı olmaya çok hevesli bir kadın olan Karen, Putney'deki Peel'ın Kitabevi'nde çalışıyor, pek çekici görünmeyen ama çok az kişiye gönderilen birçok deneme baskısını kitaplar çıkmadan çok önce okuyabiliyordu. Onun kiracısı olarak geçen dokuz ay boyunca âdeta yakın dostları gibi bahsettiği Leonard ile Virginia'nın, Lytton ile Morgan'ın dedikodularını her gün dinlemeye alışmıştı Paul; Duncan ile Vanessa da sohbet konularına dükkâna gelen müşteriler gibi rahatça girip çıkabiliyordu. Karen ergenlik çağındayken Frances Partridge ile tanıştıktan sonra Blomsbury grubu için deli divane olmaya başlamıştı ve şimdilerde bu konuda neredeyse ayda bir kitap yayınlandığı için de bağımlılara has sürekli yenilenen bir beklenti içinde yaşıyordu. Cecil tam olarak Bloomsbury'ye ait sayılmazdı tabii ama Cambridge kolundakilerin çoğunu tanımıştı ve Karen onun biyografisini yazan adamın kiracısı olmasını başına konan büyük bir talih kuşu olarak görüyordu. Paul'e annelik yapıyor, (Paul için en cazip tarafı gerçek bir iş olmayışı olan) "iş" ile ciddi ciddi ilgileniyor, çalışmalarının etrafına bariz bir gizem perdesi örtmekten hoşlanan Paul'se, buna rağmen hemen her şeyi onunla paylaşıyordu. Karen'ın mutfağı projenin kontrol merkezi haline gelmişti ve William Morris masa örtüsünün yılankavi sarmaşıkları üstünde, ikinci Rioja şişesiyle birlikte planlar ve yorumlar yapılıyordu. Karen'ın hayranlık dolu ilgisi hoşuna gidiyor, o olmasa sadece günlüğüne yazılmakla kalacak şeyleri anlatmayı dört

gözle bekliyor ve arada bir onun bu işi ortak bir çaba olarak görmeye başladığından endişe ediyordu.

Noel'den sonraki o garip hafta, Paul kütüphaneden eve erken döndü ve zarfında İspanyol pulu olan bir mektubun onu beklediğini gördü. Karen zarfı açmamak için kendini zor tuttuğunu ima eden bir şekilde, holdeki masanın üzerine dik olarak bırakmıştı. Daktilo edilmiş adresi, yanlış yazılmış ismiyle karşısındaydı işte. Düzgün açabilmek için zarfı alıp mutfağa gitti. Mektupta iki şeyden birinin yazacağı artık kafasına dank etmişti ve bıçağın zarfı kesip açarken bile geri geri gittiğini hissediyordu.

El Almazán
Sabasona
Antequera
Sayın Bryan,

Kocamın durumu pek iyi olmadığından, 26 Kasım tarihli mektubunuza benim cevap yazmamı rica etti. Sizden çok özür diliyor fakat görüşmeniz mümkün değil. Herhalde biliyorsunuzdur, biz yılın çoğunu İspanya'da geçiriyoruz ve eşim Londra'ya nadiren gelir.

İyi dileklerimle,
Linette Valance

Paul bir an feci utandı ve Karen buna tanık olmadığı için şükretti. Bu tartışmasız büyük bir darbeydi: Dudley'ye ve aile belgelerinin kilitli olduğu o yazı masasına bağlı olan o kadar çok şey vardı ki. Mektubu tekrar zarfına koyup birkaç dakika sonra tam hatırlayamadığını düşünerek heyecan dolu bir hisle tekrar çıkardı ama aşağı yukarı söylendiğini zannettiği şeyin aynısı yazılıydı. Tabii tam da o baştan savmalığında başka bir şeyler gizli değilse? Sonuçta reddetmek de bir nevi iletişim kurmaktı — mektup ne kadar kısa ve burnu havada

bir tavırla yazılmış olursa olsun, içinde ufak bir temas kırıntısı da vardı. Bir bakıma, aile arşivine eklenecek önemsiz bir belge sayılırdı. Mektubu mutfak masasına bırakıp su kaynatarak çaydanlığı hazırladı. Her inceleyişinde morali biraz daha yerine geliyordu. Etkili olması için kısa kesilmesi gereken bir red mektubuydu ama biraz zayıf kalmamış mıydı? Sert bir tepki gelmiş olsa, "Sör Dudley Valance sizinle görüşmek istemiyor ve ağabeyi Yüzbaşı Cecil Valance'ın hayatını yazmanıza da sonuna kadar karşı," denmesi gerekirdi. Böyle bir vetodan üstü kapalı olarak bile söz edilmemişti. Linette'in de bu işin henüz bitmediğini düşündüğünü hissetmeye başladı Paul. Mektupta âdeta yenilgiyi kabul eden, kaçınılmaz olanı sadece geciktiren bir tavır vardı. Gösterilen gerekçeler, Londra'ya "nadiren" gelişleri ve "yılın çoğunu" Ispanya'da geçirişleri, belirsiz ve aşılması imkânsız olmayan engellerdi — âdeta Paul'ü sıkıntıya sokmak istemediklerini ima etmek ister gibiydiler, değil mi? Sonra onları Londra'ya yaptıkları nadir ve kısa ziyaretlerden birinde rahatsız etmektense, belki de bizzat Antequera'ya gitmenin bir yolunu bulabileceğini düşünmeye başladı. Bu sorumluluğu üstüne alması onları elbette ki etkileyeceğini hatta duygulandıracağını düşünerek aralarında sıcak ve derin, kitabının can damarı olacak türden bir dostluğun geliştiğini görmeye başladı.

Sonradan, odasına çıkmış mektubun gelişini günlüğüne yazarken, arkasına yaslanıp pencereden dışarıya bakarak zavallı yaşlı Valance'lara karşı ani bir anlayış duydu, bir biyografi yazarı olmanın özünde yatan şeyin bu olduğunu anladığı bir içgörü anı yaşadı Paul. Onun kibir olarak algıladığı şey üst sınıfların alttakilerden saklamak için çok çaba harcadığı bir şeyin, aşırı kırılganlıklarının bir belirtisiydi kuşkusuz. Dudley hasta ve seksen dört yaşında, yabancılarla tanışmanın düşüncesine bile katlanamayacak bir adamdı — nereden bilecekti ki, belki Paul de o yazar bozuntularından biriydi, gayet

anlaşılabilir bir şeydi bu. Linette'se hasta yatan bir adamdan yarım yamalak anladığı bazı talimatlar almış, mektubu çabucak bitirip ona bakmak için tekrar baş ucuna dönmüştü. Yüz yüze gelebildiklerinde, Paul ile konuşmak ikisini de fazlasıyla mutlu eden ve rahatlatan bir olay olabilirdi. Paul gelecek günlerde daha nazik bir dille daha özel bir mektup yazmaya ve artık aralarında kurulmuş olan bu sıcak teması yavaş yavaş geliştirmeye karar verdi.

4

Paul'ün kitap için gerçekleştirdiği ilk söyleşi hayatta kalmış olması biraz tekinsiz görünen biriyle, Cecil'in Sawle'ları ilk ziyaret edişinde "İki Hektar"da çalışan bir hizmetkârla yapıldı. İhtiyar telefonda Paul'ün izini bulmasına şaşıp kaldığını söyleyince, o da Cecil'in Freda Sawle'a yazdığı mektuptaki "genç Jonah'ı istasyondan kaçırıp ödenmesi imkânsız bir fidye talep etmek" istediğini söyleyen bölümü okudu. "Nedir bu?" dedi ihtiyar Jonah kızgın bir sesle, Paul'ün uygunsuz bir teklif yaptığını zannetmiş gibi, kulakları çok sağırdı. "Alışılmadık bir isminiz var!" dedi Paul. George onunla ilgili dipnotu titizlikle yazmıştı: "Jonah Trickett (d. 1898), 'İki Hektar'da CV'ın özel uşağı olarak görevlendirilen "çocuk"; 1912-1915 yılları arasında FS'un yanında çalışmış, daha sonra Middlesex Alayı'na katılmıştır. 1919 yılından itibaren H. R. Hewitt'in bahçıvanlığını ve şoförlüğünü yapmıştır (ayrıca bakınız, sf. 137, 139)." Adamın telefonda ziyaretine neden gitmek istediğini anlayabildiğinden emin değildi Paul. Ziyaretine gitmesine izin verse de, sesi hâlâ birinin bunu gerekli bulmasına biraz içerlemiş gibiydi. "Cecil Valance'ı hatırlayan, hayatta kalmış çok az insandan biri de sizsiniz!" dedi Paul. Tekinsiz olan şey de buydu elbette: Seksen bir yaşında olan binlerce insan vardı

ama dünyada 1916 yılında ölen bu şairin mahrem eşyalarıyla ilgilenmiş, giyinip soyunmasına yardım etmiş ve özel bir uşağın yapması gereken her şeyi yapmış olan başka hiç kimse kalmamıştı. "Ah, öyle mi? Pekâlâ, öyle diyorsanız öyledir..." dedi o keskin ve yaşlı ses, hikâyedeki potansiyel önemini bir an için ilk kez görebilmiş gibi.

Yine Middlesex'in bir ucuna kadar yapılan uzun ve zorlu bir yolculukta, Edgware'e, yani Kuzey hattının en sonuna kadar yirmi yedi durak geçer, güven veren bir sonsuzluk sürekli daralırken, Paul soruları prova edip ne yanıtlar geleceğini ve onların gerekli kılacağı yeni soruları düşünüyordu. Jonah'ın pek gönüllü olmayacağını, onun açılmasını sağlamak, sonra da anlatabileceği şeyleri keşfetmesine yardımcı olmak zorunda kalacağını zannediyordu. Bu beklenti yüzünden, söyleşi yapılacak kişi kendisiymiş gibi, aşırı gergindi. Peter Rowe'un gönderdiği ve bu sabah geldiğinde bakmadığı, evrak çantasında duran mektubu boş trene vuran kış güneşinin altında, ufak ufak tereddütlerle, şimdi açtı. Zarfın içinde bir kartpostal vardı ve Peter her zaman eski bir tablonun, tercihen çıplak bir erkek resminin kartpostalını yollardı, bu kez de Paul'ün adını bile duymadığı milyonlarca İtalyandan birinin yaptığı bir Aziz Sebastian resmi göndermişti, arkasında küçük, kahverengi, italik harflerle şöyle yazıyordu:

Hayatım! CTV'ın hayatını yazdığını duyduğumda, resmen kalbimin altından bir ok girdiğini hissettim. Ancak, ıstırabım artık dindi sayılır. O kitabı günün birinde benim yazacağımı düşünmüştüm hep, becerebilir miydim bilmiyorum ama senin başaracağından eminim. Uzun zaman önce bir akşamüstü seni Şair'in kabrine götüren kişi olarak, bunda benim de bir payım olduğunu hissediyorum elbette. Bu konuda seninle konuşmak isterdim — bizim C ile ilgili, araştırmaya değebilecek bazı önsezilerim var.

Sempre, P. Not: Kitabım martta çıkıyor.

Paul kartı okumamış olmayı dilerdi çünkü Peter'ın konduruldu ğu her yeri çabucak kültürlü bir buyurganlıkla kaplayan el yazısı bile içine endişe tohumları serpiştirmişti. Ağaca bağlanmış iri kıyım bir parça olan, Peter'a hiç benzemeyen vakışıklı Sebastian da ona Peter'lı hayatını, hayatında dönüm noktası olan 1976 yazını hatırlatıyordu hâlâ. Şimdi de Viktoryen kiliselerle ilgili bir kitabı çıkacaktı ve hem bir televizyon programı yapmayı hem de galiba Radio 3'de konuşmalar yapmayı planlıyordu. Paul'ün içinde kıskançlık, hayranlık ve pişmanlık karışımı rahatsız edici duygular uyandırıyordu.

Arnold Close, ötesinde spor alanlarının olduğu taş sıvalı küçük evlerden oluşan bir düzlüktü. Paul ikinci eve yaklaşarak yeni bir dehşetle şöyle bir irkildi ve kararlılıkla bahçe kapısının sürgüsünü açtı. Küçük bahçe kış için temizlenmiş, boydan boya kahverengiydi; dondan kurtulmuş birkaç tane pembe gonca vardı. İçinde bir lambanın yandığı, pencerenin önünde arkası ona dönük çerçeveli fotoğrafların durduğu salona kaçamak bir bakış attı. Ev hem tetikte hem de savunmasız görünüyordu. Oradan işe yarar bir şeyler almayı ümit ediyordu Paul — ve bu süreçte bir şeyleri, ilgisini de eve vermeyi ve ona sahip olduğunu bilmediği farklılığını kazandırmayı.

Tokmağı kaldırıp bıraktığında istediğinden daha kuvvetli bir ses çıktı. Mektup kutusunun üzerindeki ortaya doğru spiralleşen dört adet camıyla, kapının annesinin eski kapısına benzediğini fark etmesi onu pek heyecanladırmadı, havada onu Terry amcasının Shrivenham'daki sosyal konutuna götüren daha belirsiz bir şey, bağırışlar ve hakem düdüklerinin sesleri, kırlara doğru gitgide azalan banliyölerin o kısır romantizmi de vardı. Bu türden küçük evleri bilirdi; holden gelen sesi, camdaki kıvrımlarda karaltı halinde beliren ve yanlara doğru kayan şekli tanır gibiydi. Kapı açılırken sinirlerinin gerildiğini hissederek, yüzüne sabit bir ifade oturttu

— elini kapı kolundan ayırmayan orta yaşlı irice bir kadın. "Ah, iyi günler... Ben Mr Trickett'ı görmeye gelmiştim..."

"Kimsiniz acaba...?"

"Paul Bryant!"

Kadın başını sallayarak geri çekildi. "Babam sizi bekliyordu," dedi, kendisini biraz olayın dışında tutarak. Üzerinde iç karartıcı kahverengi tonlarda, ekose desenli kalın bir palto, ellerinde kahverengi deriden sıkı eldivenler vardı. Paul kadının yanından yanlamasına geçip daracık hole girerken aynada kendi yüzündeki o kibar ve çekingen ifadeyi yakaladı. Paul'ün ima ettiği görkemli açılış cümlesi, bir kitapta babasından söz etme teklifi, kadını pek ilgilendirmiyor, belki de bunu istemiyor gibiydi. "Baba!" diye seslendi duyulmayacağını bilir gibi, "misafirin geldi," ve kapıyı kapatıp Paul'e değmemeye dikkat ederek salona girdi. "Mr Bryant geldi," dedi. "Yalnız kalabileceksin, değil mi?" Paul yutkunup derin bir nefes alarak kadının peşinden salona girerken hoşnutlukla içini çeker gibi göründü. Hevesli ve şirin bir tavır, güven veren ve dostça ama neşeden yoksun bir gülüş, suç ortağı olduklarını ima eden saygılı bir ifade — hayatında hiç görmediği bu adam ak saçlı başını hafif yukarı kaldırıp yüzünde sağırlara özgü soru soran bir ifadeyle koltuğundan kalkmaya uğraşırken ani bir hareketle ona doğru giden Paul bütün bunları aynı anda sürdürebilmeyi umuyordu. "Yüksek sesle konuşmanız lâzım," dedi kadın.

Paul başını sallayarak, "Merhaba Mr Trickett!" dedi — sağırlık konusunu her nedense unutmuştu ve kendi ses tonu kulağına biraz zorlama geldi.

"Paul siz misiniz?" dedi Mr Trickett, sinirli bir kahkaha atıp yine bir kuş gibi cevabı bekleyerek.

"Benim," dedi, yaşlı adam için tabii ki bir çocuk ya da isimlerini karıştırdığı torunlardan birisi gibi olduğunu gören Paul de. Bu da sinir bozucu bir şeydi ama durumu kendi le-

hine çevirmeye çalışacaktı. Jonah Trickett ufak tefek ama geniş omuzlu, ince ince çizgilerle kaplı geniş ve tatlı bir yüzü, izlemekten olduğu kadar dinlemekten de keskinlemiş gibi görünen iri ve mavi gözleri olan bir adamdı. Saçları hiç dökülmemişti ve yaşlı adamın yüzüne kendi aciz sırıtkanlıklarını kazandıran kusursuz ama kişiliksiz takma dişleri vardı. Gencecik bir delikanlıyken çekici bir tip olabileceğini görebiliyordu Paul, çünkü üzerinde hâlâ çocuksu bir hava vardı. Hareket edince hafif sendeledi Mr Trickett.

"Yeni kalça taktılar da," dedi gururlanır gibi, hafiften utanarak. "Delikanlının paltosunu alıver Gillian." Sesi biraz hırıltılı ve yaşadığı cadde gibi Londralı ama biraz da köylüydü.

Çantasını bırakıp paltosunu çıkartırken odaya göz gezdirdi Paul — duvarda birkaç tabak asılıydı ama hiç resim yoktu, pencere önündeki çerçevelerde siyah-beyaz düğün fotoğrafları, bir tane de daha yeni ve renkli grup fotoğrafı vardı. Gazlı şömine salonu insanı sersemletecek kadar ısıtmıştı. Televizyonun üstünde Jonah ile eşi ya da eski eşi olması gereken bir kadının birlikte çekilmiş bir fotoğrafı duruyordu. Paul ilgili görünmesi ama fazla meraklı davranmaması gerektiğini hissediyordu ama durum garip bir şekilde bunun tam tersiydi. Gilian, "Pekâlâ, ben gidiyorum o zaman," deyip Paul'ün paltosunu da alarak hole girdi. Ön kapı çarpıldığında, Paul ikisinin üzerinde de korkunç bir tedirginliğin gezindiğini hissederek, yüzünde çarpık bir tebessümle Gillian'ın bahçe yolundan yürüyüp kapıyı arkasından kapatışını izledi. Sanki az önce müthiş utanç verici bir şey söylenmişti. Bu görüşme işe yaramazsa, en fazla yirmi dakika kalırdı herhalde. Üzerinde bir tas su duran şöminenin iki yanına oturdular. Kemik rengi borular kıpkırmızı olmuş titreşiyordu. Söyleşi için hazırlık yapıldığını seziyordu: Jonah'ın yanındaki sehpada, renkli camdan bir kâğıt ağırlığının altında, karton bir dosyayla kendi mektubu duruyordu. Mikrofonu bir altlığın

üstünde ayrı duran kayıt cihazını çıkarıp hazırlaması bir-iki dakika sürdü: Jonah bunun yeni olduğu kadar uygunsuz bir şey olduğunu düşünür gibiydi ama Paul, "Ağzınızdan çıkan her söz benim için çok önemli," deyince temkinli bir tebessümle kabul etti. Paul "Kayıt" düğmesine bastı. "Bugün nasılsınız bakalım?" dedi.

"Nedir bu?" dedi Jonah.

Sekreterlik eğitimi almış olan Karen kaseti Paul için toplu daktilosuyla kâğıda dökmeyi teklif etti ve düzensiz aralıklı takırtılarla, odasından beş saniyelik patlamalar halinde gelen erkek seslerinin (şüphe uyandırmayan köylü tınısıyla, Paul'ün sesi tam kendi sesi gibi değildi) biteviye durdurulup geriye sarılışıyla gergin geçen iki gecenin ardından aşağı inip kalın bir tomar büyük boy dosya kâğıdını Paul'ün eline verdi. "Emin olamadığım bazı bölümler vardı," dedi Karen. "Tahminlerimi parantez içinde yazdım."

Paul dert etmediğini göstermek için gülümseyerek "Ha, tamam," dedi ve kâğıtları alıp hemen gözlüklerini arandı. İlk bakışta hem profesyonelce bir iş hem de büyük bir sorun gibi görünüyordu. Karen yazıları bir oyun metni gibi dar bir sütun halinde yerleştirmişti ama oyun duraksamalar ve yanlış anlaşmalarla insana işkence eden absürt bir oyuna benziyordu. "Kasetler hâlâ bizde, değil mi?" dedi Paul. "Arşiv için her şeyi saklayacağız böyle."

"Kayıt cihazı pek iyi değil galiba."

"Bayağı pahalı bir şeydi."

"Jonah'ta sorun yok ama senin sesin arada çok zayıf çıkıyor."

"Evet, mikrofon onun yanındaydı. Önemli olan onun söyledikleri."

Sorun, tabii ki, Karen'ın soruları sık sık tam duyamamış olmasıydı. Gelişigüzel bir yer seçip biraz okudu Paul:

PB: George Sawle (*duyulmuyor*)?

JT: Ah, hayır, yapmadı.

PB: Cidden mi? çok enteresan!

JT: Aman Tanrım, tabii ki hayır! (*Kıkırtılar*)

PB: Peki Cecil kendisi de (*duyulmuyor: şanslı?*) birisi miydi?

JT: Belki de öylady, evet. Ama bunu bilen olduğunu zannetmiyorum!

PB: Bundan eminim! Kimin aklına gelirdi ki! (*gülüşmeler*)

Karen ünlem işaretlerini cömertçe kullanmış ve gayet sıradan görünen cümlelerin ardından Shawcu yönlendirmeler yazmıştı (*kıs kıs güler,* üzüntüyle susar, *aniden heyecanlanarak* vs.). Evet, yardım etmeye çalışıyordu, yardım etmek için can atıyordu ama bu gibi durumlarda sık sık olduğu gibi işi daha da zorlaştırmıştı. Bazen Jonah'ın sağırlığı imdada yetişmiş, Jonah, Paul'den bir soruyu daha yüksek sesle tekrarlamasını istemişti. Başka yerlerde söylenmiş duyulmayan şeylerin aklından çoktan silinmiş olduğunu görmek Paul'ü endişelendirdi; arada bir, mesela Jonah'ın savaştan, kitap için ihtiyaç duymadığı şeylerden söz ettiği zamanlarda dinleme işini kayıt cihazına bırakmıştı. O sırada gergin oluşu da dinlemesini zorlaştırmıştı belki. Paul sadece Jonah'ın Cecil'in Daphne ve George ile ilişkisine dair neler bildiğini öğrenmekle ilgileniyordu ve dikkati dağılmış bir halde doğru zamanı bekleyerek belirsiz bir strateji uygulayışı söylenenlere yoğunlaşmasını engellemişti. Böylece ertesi gün, Karen işe gittikten sonra, onun kaçırdığı ya da yanlış anladığı yerleri kendisinin çıkartabileceği umudu ve kötü bir başlangıç yapılmış olduğu için kızgın bir kafa dağınıklığıyla, kasetlerle kâğıtları karşılaştırırken buldu kendini.

Söyleşide çoğu zaman Jonah'ın Cecil konusundan ayrılıp "eski günlerde" hayatın genelde nasıl olduğundan, savaştan sonraki yaşamından ve Sawle'lardan daha çok sevdiği açık-

ça belli olan zengin iş adamı Harry Hewitt'in yanında geçen günlerinden söz etmesine izin vermişti. Sawle'lara karşı belirsiz ve bir yere koyamadığı, belki de nedenlerini unuttuktan sonra bile süregelmiş bir hoşnutsuzluk duyar gibiydi.

PB: Yani Freda Sawle'un çok içtiğini mi söylüyorsunuz?

JT: Ne kadar içtiğini ben bilemem.

PB: Peki içtiğini nereden biliyordunuz?

JT: Bilmem, insan biliyor işte. (*Belirsiz: Mutfakta?*) konuşulurdu. Zaafı olduğunu söylerlerdi.

PB: Zaaf mı? Anlıyorum.

JT: Mrs Master (*?kontrol et*) özel hizmetçisiydi, içkilerini o alırdı.

PB: Yani onun için satın mı alıyordu?

JT: Evet, Bombay Gin, şimdi hatırlıyorum.

Paul son zamanlarda o eve gidip gitmediğini sorunca, Jonah sanki çok uzun bir yolmuş gibi, "Ah, oralara yıllardır hiç uğramadım," demişti. Paul yolun en fazla dört kilometre olduğunu zannediyordu. Jonah'ın eve ve aileye karşı hiçbir şey hissetmeyişi Cecil'e karşı da kayıtsız kalmasına neden olmuştu.

PB: Ünlü bir şair olduğunu biliyordunuz herhalde.

JT: Evet, biliyorduk.

PB: Tabii en ünlü şiirlerinden birini de orada yazdı, herhalde biliyorsunuzdur.

JT: Ah, öyle mi?

PB: İsmi "İki Hektar".

JT: (şüpheyle) Ha, evet, duymuştum galiba.

PB: Eve gelişini hatırlıyor musunuz?

JT: (*Duraksar*) Ah, tam bir (*belirsiz: centilmendi?*), kesinlikle! [Paul kendi öksürüğü ve kâğıt hışırtıları yüzünden duyulma-

yan bu sözcüğü "şeytan" olarak doğru hatırlayıp hatırlamadığını kontrol etmek için kaseti geriye sarıp tekrar dinledi.]

Paul burada, her şeye rağmen gayet ustalıklı bir şekilde, o esas ve basit soruya geliyordu; ama Jonah, Cecil'in "İki Hektar"a yaptığı ziyaretlerden hemen hiçbir şey hatırlamıyor gibiydi; bir-iki dakika boyunca çok umut verici görünen sözleri, Paul'ün soruları karşısında cılızlaşarak balon gibi sönüyordu. Geriye sadece, telafi edici bir kararlılıkla söylenen birkaç şey, ilk olarak da Cecil'in "korkunç!" olduğu gerçeği kalmıştı ki bunun da yalnızca "aşırı dağınık" anlamına geldiği anlaşılmıştı. İkinci olacak, çok pahalı ipek iç çamaşırları giyiyordu ("Hımm, bu alışılmadık bir şey miydi?" "Yani, daha önce hiç görmemiştim. Kadın çamaşırı gibiydi. Hiç unutamam.") Üçüncü olarak da, çok cömertti — Jonah'a yirmi bir şilin, "ikinci gelişinde kırk iki şilin" vermişti ve Freda Sawle ona yılda sadece 12 pound artı yemek verdiği için, bu tabii ki dudak uçuklatan bir rakamdı.

PB: Onun için bazı (*duyulmuyor*) yapmış olmalısınız.

JT: Hiçbir şey yapmadım!

PB: Özel uşakların tam olarak ne iş yaptığını pek bilemiyorum da.

JT: Tam özel uşaklık sayılmazdı, Sawles'larda böyle bir şey yoktu. Bu işlerden anlamazlardı. "Görüntüyü kurtar yeter," demişti genç George, onu hatırlıyorum. "Ne derse yap işte."

PB: Peki sizden neler istedi?

JT: Doğrusu hiç hatırlamıyorum.

PB: (*güler*) Çabucak kaynaşmıştınız herhalde!

JT: Öyle bir şey ... (*duyulmuyor*)

PB: İkinci gelişi farklı mıydı peki?

JT: Hatırlamıyorum.

PB: Hiç mi—

JT: (*sabırsızlanarak*) Tanrım, üzerinden neredeyse yetmiş yıl geçti!

PB: Biliyorum, özür dilerim! Demek istediğim, ikinci gelişinde iki katı bahşiş koparmak için fazladan bir şeyler yapmış mıydınız? Afedersiniz, biraz ayıp ettim galiba.

JT: (*duraksar*) Sadece fazladan bahşişe sevindiğimi söyleyebilirim.

Paul burada kasetin arkasını çevirmek için durmuş ve o kısacık arada, Jonah yeni kalçasının üzerinde kıpırdanıp altındaki minderi çekerken, adamı bayağı köşeye sıkıştırdığını hissetmişti, acemiliğinden geri mi çekilsin yoksa daha mı fazla sıkıştırsın karar verememişti.

PB: Cecil'in söylediği herhangi bir şeyi hatırlıyor musunuz acaba?

JT: (*duraksar; tuhaf bir kahkaha*) Tek hatırladığım, kendisinin kâfir olduğunu söylediği. "Tavsiye ederim Jonah. İstediğin her şeyi yapabilir, sonradan da dert etmek zorunda kalmazsın," demişti. Bayağı aklımı karıştırmıştı! Hizmetkârlar için pek işe yaramayacağını söylemiştim!

PB: (*güler*) Başka?

JT: Bir tek bunu hatırlıyorum. Konuşmayı severdi, onu biliyorum. Kendi sesini duymaktan çok hoşlanırdı. Ama başka bir şey hatırlamıyorum.

PB: Nasıl bir sesi vardı?

JT: Ah, çok (*duyulmuyor*). Tam bir beyefendi gibi.

Paul gergin olduğu ve ağzı kuruduğu için, çok geçmeden bir bardak su istemişti. Herhangi bir şey, bir barday çay ikram edilmemiş olmasının samimiyetsizlik olduğunu düşünmüştü ama oraya saat 14:30'da, çok arada derede kalmış bir za-

manda gelmişti. Bir söyleşi için neler yapılması gerektiğini, onlar da en fazla Paul kadar biliyordu. Jonah onu mutfağa göndermişti. Pencereden arka bahçedeki küçük serayı, kurtbağrından bir çitin ötesinde, biraz uzaktaki bir futbol kalesinin beyaz iskeletini görmüştü Paul. Mutfağı da tanır gibiydi. Orada durmuş ağır ağır soğuk suyunu yudumlarken, beklenmedik kısa bir trans hali içinde, onlarca yılın ardı ardına bu evden, bu kare bahçeden gelip geçişini, sömestrlarla yılları, nesillerce çocuğun bağırış çağırışını ve Jonah'ın kendine has rutinleri ve sorumlulukları, eşi ve kızıyla, mutfaktaki ve salondaki, artık belki de görülmeyen ama insana güven veren ufak tefek eşyalarla, Cecil Valance'ı arada bir tatiller kadar nadir düşünerek geçen uzun yaşamını görür gibi oldu. Jonah'ın yokluğunda da dönmeye devam eden kasette, Jonah'ın mikrofonun yanında duran bir şeyleri yerinden oynattığını, kendi kendine bir şeyler mırıldandığını ve usulca melodik bir osuruk sesi çıkardığını duyabiliyordunuz.

PB: Peki Cecil ile George'un arası nasıldı?

JT: Nasıl mıydı?

PB: (*duyulmuyor*) George yani?

JT: Neyi kast ettiğinizi anlayamadım. (*tedirgin bir gülüş*)

PB: İkisi çok sıkı arkadaştı, değil mi?

JT: Onunla kolejde tanışmıştı galiba. O konuda pek bir şey bilmiyorum.

PB: Sawle'ların çocuklarıyla samimi değil miydiniz?

JT: Yok canım! (*hırıltılı bir gülüş*) Hayır, hayır, öyle bir şey olmadı hiç.

PB: Daphne'nin Cecil ile (*duyulmuyor*) biliyor muydunuz?

JT: Hayır, hatırlamıyorum. Öyle bir şeyden haberimiz yoktu.

PB: (*duraksar*) Hangi saatler arasında çalıştığınızı hatırlıyor musunuz?

JT: Evet, altıdan altıya kadar, onu gayet iyi hatırlıyorum.

PB: Ama evde kalmıyordunuz, öyle mi?

JT: Evime dönüyordum. Sonra her sabah beşte kalkıyordum! Böyle şeyleri dert etmezdik! [Burada Jonah bayağı bir rahatlamış görünerek, Paul'e hizmetkârların bir gününü detaylarıyla anlatarak konuşmaya devam etmişti — Paul'ün hikâyesindeki baş karakterlerin etkisiz figüranlar olarak görüldüğü bir günü.]

Jonah fotoğraf albümünü çıkardıktan sonra kaset Karen için iyice içinden çıkılmaz bir hale gelmişti. Paul kaseti dinledi, on saniye ileri sarıp tekrar başlattı — o mırıtılar, homurtular ve hüzünlü gülüşler şimdi garip bir biçimde dışlandığı bir yakınlaşmanın sesleri gibiydi. Koltuğunda oturan Jonah'ın üzerine doğru eğilmiş, o sayfaları çevirirken arada bir eline dokunup bekletmişti Paul. Ortak bir çalışmayla, ikisi de bir şekilde birbirini yönlendirirken, Jonah hâlâ Paul'ün bütün bunlara böyle aşırı bir ilgi duymasından şaşkın ve aşırı hassastı. "Eh, pek fazla bir şey yok," demişti ki bir bakıma doğru sayılırdı ama bu "pek fazla" sözünde her zaman olduğu gibi bir kışkırtma da vardı. Sekize beş santim olan o eski şipşak resimler — Paul'ün gördüğü birkaç tane kendi çocukluk resmi de neredeyse bu kadar küçüktü. Jonah resimlerin üzerine eğilmiş gazete okumak için kullandığı dikdörtgen büyüteçle Paul'ün bir kısmını görmesini engelliyor, o minyatür yüzler şişip yukarı doğru sıçrarken içlerinden bir-ikisi hakkında birkaç yorum mırıldanıyordu. "İki Hektar"da çalışan personelin, herhalde savaştan hemen önce çekilmiş bir grup fotoğrafında, kepli ve önlüklü iki hizmetçinin arasında duran Jonah boynuna kadar ilikli iş ceketi içinde sırıtıyordu ve arkalarındaki koca göğüslü kadın şüphesiz aşçıydı, Paul arkadaki kapıyla pencereyi pek hatırlayamamıştı ama Jonah'ı tanımamak imkânsızdı ve öyle ışıltılı bir güzelliği vardı ki yaşlı Jonah

genç hali adına biraz tedirgin oldu sanki, on altı yaşındaki hali olduğu yerden mutlu ama ötesinde neler yattığına karşı da sinsice bir merak duyar gibiydi. Sonra ailenin birkaç resmi gelmişti. "Anneleri bu demek? Bakabilir miyim?" demişti Paul — büyüteci üstüne tutmuştu: Geniş ve çekici yüzüne miyoplukla el ele giden tahmine dayalı bir tebessüm oturtmuş, yapılı görünen bir kadın. Paul kadında Daphne'den çok şey görmüştü; fotoğraflardaki ergen kızdan değil de kendi tanıdığı, annesinin bu halinden daha yaşlı olan Daphne'den. "Freda çok hoş görünüyor." "Evet, öyle," demişti Jonah, "fena değildi," ama sonra, Jonah'ın deyimiyle, kadının zaafı camın altından su yüzüne çıkar gibi olmuştu —açılmaya başlamış olan saçlarıyla, sorumluluklarının bilincinde, yanında duran Hubert Sawle da mutlaka bu zaafı biliyordu. Süregelen bir krizin içindeki karakterlerin o tarifsiz havası vardı üzerlerinde; tebessümlerinin gizlemeye bile tam olarak yeltenmediği. "Peki ya George — hah, evet, şu herhalde." George fotoğraf makinesine muziplikler yapmış, Daphne'yi işaret etmiş ya da suratına aptal bir ifade verip hemen onun arkasında durmuştu. Daphne'nin yüzündeyse bir yetişkin gibi davranmayı beş dakikadan fazla becerebilmeyi uman bir kızın kırılgan ifadesi vardı. Yan tarafında ipek bir çiçek olan koca bir şapkanın altında oturmuş kibarca gülümsüyordu. Sonra George sessiz filmlerdeki kötü adamlar gibi sessizce yanına süzülerek onu havaya sıçratıyordu. "Acaba şu muydu...? Bir fikrim var," demişti Jonah, ve büyüteci tekrar Paul'e verip en köşedeki resmin üzerine tutturmuştu — şezlonglara uzanmış neredeyse yerle aynı seviyede yatan iki genç adam, George'un başında hasır bir şapka, ötekinin yüzü bir burnun ve tebessümün parıltısı dışında şapkasının kenarı yüzünden ilkel bir fotografik gölge altında kalmış. "Sizin delikanlı bu galiba, değil mi?" demişti Jonah — aslında herhangi biri olabilirdi ama Paul de, "Evet, o tabii ki..." demiş ve der demez de kesinlikle o olduğunu anlayarak ürpermişti.

Jonah'ın böyle gizli bir hazinesi olabileceğini hiç düşünmemişti: Anlaşılan bu gizemli ama her yerde var olan Harry Hewitt, Hubert'a bir fotoğraf makinesi vermiş, Hubert da sürekli fotoğraflar çekip bunları cümle âleme dağıtmayı kendine görev edinmişti. Jonah ona iki erkeğin birlikte çekilmiş bir fotoğrafını göstermişti; büyütecin altındaki kahverengi kare parmakları gösterdiği şeyin yarısını kaplıyordu. "Gördüm... evet..." — Hubert burada tamamen farklı görünüyor, ansızın görmüş gibi makineye bakıyor, pantolon cebinin hemen yanında kararsızca bir sigara tutuyordu ve yanında yapmaktan çekindiği zorlu bir işte ona refakat edercesine kolunu omzuna atmış, daha koyu tenli, ondan oldukça büyük, çok şık giyinmiş, uzun ve kemikli bir yüzü, büyük kulakları, belirsiz noktaları işaret eden uzun bir burnu olan bir adam vardı. "Savaştan sonra yanında çalıştığınız bey bu demek..." Fotoğrafta o kadar bariz bir geylik vardı ki sorduğu soru kulağına, belki Jonah'a da, biraz imalı gelmişti. Sonra Karen'ın yazdığı kâğıtlarda Hewitt ile ilgili sorular sorduğu yeri buldu.

JT: Mr Hewitt, Sawle'ların dostuydu. Mr Hubert'ın çok yakın arkadaşıydı. Bu yüzden onu zaten tanıyordum denebilir. Bana hep çok iyi davranırdı. Harrow Weald (*belirsiz: Paddocks'ta?*) yaşardı.

PB: Efendim?

JT: Evinin ismi buydu.

PB: Ha!

JT: Evet, şimdi yaşlılar evi oldu. İhtiyar pinponlar kalıyor orada! (*hırıldayarak kıs kıs güler*)

PB: Anladım. Büyük bir evdi öyleyse.

JT: Bir sanat koleksiyoncusuydu Harry Hewitt. Galiba her şeyi müzeye bıraktı, Victoria and Albert Museum olabilir mi?

PB: Çocuğu yok muydu?

JT: Ah, hayır, hayır. Bekâr bir beyefendiydi. Bana karşı her zaman çok cömertti.

Sonra, sayfayı çevirince, Jonah'ın üzerindeki uşak ceketi hantal şayaklarla siperlikli ve çok büyük bir şapkaya dönüşüyor, tek sıra halinde durduğu, hepsi de ondan daha uzun boylu olan acemi erlerin yanında iki yıl önce olduğundan daha da genç görünüyordu ve o meraklı tebessüm yerini çocuksu bir kaygının çarpık ifadesine bırakmıştı. Paul doğrulmuş, dalgın gözlerle kucağında fotoğraf albümünü tutan tertipli ihtiyara bakmıştı biraz, sonra tekrar o keskin, tertemiz tıraş sabunu ve saç toniği kokusuna doğru eğilmişti.

Az sonra, Jonah üst kattaki tuvalete gitmek zorunda kalmıştı ve yeni kalçasıyla gidip gelmesi biraz zaman alacak gibi görünüyordu. Merdiveni sağ salim yarıladığında, Paul teybi durdurmuş, salonda öylesine gezinmiş, pencereden tatlı tatlı ön bahçeye ve yola bakmış, sonra Jonah'ın koltuğunun yanındaki sehpada duran karton dosyanın üzerinden kâğıt ağırlığını kaldırıp kendi yazdığı mektubu ilgiyle, gönderilen kişinin bakış açısından bakar gibi incelemiş ve tek parmağıyla dosyanın kapağını kaldırmıştı. Köşelerdeki ve kat yerlerindeki sözcükler silinmiş, güneşten sararıp sertleşmiş bazı gazete kupürleri, kullanılmaktan yıpranıp yumuşamış kahverengi zarflar. Bunlar Jonah'ın terhis belgeleriydi herhalde. Sonra 1965'te karanfilleriyle kazandığı bir ödül belgesi. Katlanmış bir kâğıtta bir okul oyununun eleştirisi. Yerel gazeteden Gillian'ın düğününde çekilmiş gibi görünen bir fotoğraf. Zavallı Jonah'ın hazinesinin ayrı dosyalara konacak kadar büyük olmadığını anlamıştı — değerli olan her şey burada toplanmış olsa gerekti. Kâğıtları gelişigüzel gruplar halinde çevirmişti Paul. Hepsi de aileyle ilgili, en alışıldık türden, çok uzak ve acıklı şeylerdi ama belki de söyleşinin Jonah'ın hayatıyla ilgili olacağı zannedilerek hazır edilmişlerdi. Sonra

hepsini geri bırakıp, bu arada son bir kez bakarken, Sn. Hubert Sawle, "İki Hektar" adresine gönderilmiş, adresin üzeri dolmakalemle çizilmiş, kahverengi büyük bir zarf görmüştü Paul: Kalbinin üzerine aniden bastıran bir ağırlıkla zarfı almıştı. İçine çabucak dikkatli bir bakış atıp üstteki iki-üç kâğıdı hafif dışarı çekince bir tanesi H. O. Sawle imzalı mektuplar görmüş, bunların Jonah'ın o zamanlardan kalma ıvır zıvırları ve hatıraları olabileceğini düşünmüştü. "Şansın açık olsun!" — Mayıs 1915... geriye doğru eğimli büyük harflerle. Sonra, suçluluk duygusuyla aniden yüzü kızararak, onun altındaki farklı bir el yazısını, yeni bir sevgilinin el yazısı gibi daha yeni yeni ayırt etmeye başladığı o yazıyı görmüştü. Mill Hill Middlesex Alayı kışlası adresindeki Er J. Trickett'a gönderilmiş minik bir zarf. Siyah renkli büyük posta damgası kâğıda bulaşmış olsa da yılı okunaklıydı: "1916." Öteki kâğıtları bırakıp zarfı açmak üzereyken Cecil'in el yazısıyla yazılmış başka bir şeyi, dip dibe yazılıp üzerinde düzeltmeler yapılmış dizelerle kaplı, ortadan yırtılmış birkaç sayfayı çevirmiş olduğunu görerek hayretler içinde kalmıştı. Gözlerinin önünde tam göremediği bir şey gibi dalgalanıp duran ilk sayfayı alırken elleri titriyordu. Hem biliyor hem de bilmiyordu. Öyle iyi biliyordu ki ne olduğunu bile anlayamıyordu ama anladığı zaman da bildiği şey olmadığını görmüştü. "Zinde, güçlü, dürüst ve cesur..." Yukarıdan sifonun sesi gelmiş, evin boru tesisatı boyunca bir dizi boğuk iç çekiş ve inilti duyulmuştu, sonra da aşağı inen Jonah'ın dikkatli ama gereğinden fazla yavaş olmayan ayak sesleri gelmişti. Beş saniye için ne yapacağını şaşırmış bir halde kararsızca bocalamıştı Paul. Dokunmadan önceki hallerinin fotoğrafını zihninden bulup çıkartarak kâğıtları düzeltmiş, dosyayı kapatmış, kâğıt ağırlığını da tekrar üstüne koymuştu, aynı eskisi gibi göründüğüne adı kadar emindi — kâğıt ağırlığı bile aynı açıda duruyordu; ama Jonah salona girdiğinde gözleri dosdoğru oraya gider gibi ol-

muş, Paul de son izlenimin o kadar da tamı tamına doğru ve inandırıcı olmayabileceğini düşünmüştü.

Sonradan, gayet boğuk ve amatörce alınmış kayıtları dinler, Karen'ın yazdığı o yarım yamalak utanç verici deşifrenin sayfalarını ileri geri çevirirken, fazlasıyla değerli bir şeyi çoktan kaybetmiş olduğu hissi, Paul'ün içini gitgide daha çok kemirmeye başlamıştı ama bunu nasıl yaptığını hatta neyi kaybettiğini bile tam olarak bilemiyordu. Jonah, Cecil ile George'un dostluğu hakkında söylediğinden daha fazlasını mı biliyordu acaba? Bildiklerini anlatmaması, belki de nasıl anlatacağını bilememesi gayet doğaldı; George'dan ya da Daphne'den söz etmeye pek sabrı yok gibiydi ama hâlâ hayatta olan, altmış beş yıldır görmediği insanlara karşı da Paul'ün ümit ettiği türden kayda geçecek bir iddiada bulanamazdı... Bir de konuyla belirsiz bir ilişkisi olan, Cecil'in verdiği, bir aylık maaşından fazla yüklü bahşiş ve bahşişin ikinci ziyaretinde iki katına çıkışı meselesi vardı. Neden yapmıştı bunu? "Korkunç" olduğunu kendisi de bildiği için belki — iyi de bu sözcük tam olarak ne anlama geliyordu? Ayrıca Jonah neden bir tek bunu hatırlıyor, başka hemen hiçbir şeyi hatırlamıyordu? Paranın herhangi bir şey için verilmiş bir sus payı olup olmadığını merak ediyordu Paul — belki o kadar etkili olmuştu ki, Jonah cidden de konuyu tamamen unutmuştu. Yoksa Hill Mill'deki kışlaya yazılan mektup bu konuda mıydı? O mektubu almadığı için kendini kötü hissediyordu Paul. Soylu ve genç bir subay ne demeye başka alaydan bir ere mektup yazsındı ki? Cecil'in Freda'ya Jonah'tan söz etmiş olması bile yeterince çarpıcı bir gerçekti — Paul okuduğu öteki mektuplardan üst sınıfların hizmetkârlardan asla söz etmediğini biliyordu, tabii eğer yaşı epey ilerlemiş ya da ayrıksılığıyla saygınlık kazanmış biri, mesela bir kâhya ya da eski bir dadı değilse. Sonra bir de resmen "İki Hektar"ın elle yazılmış haline benzeyen, rüya görür gibi bir anlığına görülen ve o bir

anlık bakışta rüya benzeri çeşitlemelerle doluymuş gibi görünen o şey vardı.

Esas küçük düşürücü olan şey, Paul kayıt cihazını çantasına koyar, paltosunu giyer ve Jonah onu kapıya kadar geçirirken havada ve Jonah'ın kuru tebessümünde asılı kalan reddedilişinin varlığıydı — Jonah'ın hırıltılı, pişmanlık dolu bir ısrarla başını iki yana sallayarak, hayır, Cecil Valance'ın yazdığı hiçbir şey, tek bir mektup bile olmadığını söyleyişiydi; böylece, evden çıktığı anda, bir çeşit çıkmaz sokakta tuzağa düşmüştü Paul. Kaypak, mahcup ve incinmiş görünüyor olsa gerekti — Jonah'ın mavi gözlerinde yeni bir şüphe ve reddediş yoğunlaşmıştı sanki. Paul bunların hiçbirini Karen'a anlatmamıştı ama Tooting Graveney'ye dönerken yaptığı o uzun yolculukta giderken olduğundan daha rahatsızdı.

5

"Shove?"

"Hımm?"

"Fredegond Shove."

"Ha, evet... şey..."

"*Toplu Şiirler* kitabı."

"Hı hı..."

"Ya da... dur bakayım, şuna ne dersin..." — Paul'e siyah kabının içinde gayet değerli görünen bir kitap uzattı: *Garip Bir Arkadaşlık: Sir Henry Newbolt'un Sebastian Stokes'a Yazdığı Mektuplar.* "İlgini çeker mi?"

"Çeker aslında..." Kitap kendi araştırması için ilginç olabilirdi ve aldığı her şey, er ya da geç, satılabilirdi.

"Prestij kitabı, tanıtmamız gerekmiyor."

Paul daha önce seçtiği kitapları üzerine şeker ve kahve parçacıkları saçılmış bir sehpaya üst üste yığmıştı. Burada-

ki leş gibi Gitanes kokusuna ara ara keskin bir ekşimiş süt kokusu karışıyordu. Üzerlerinde komik logolar olan, orası burası çatlamış eski kupaların içinde mavimsi renkte küften kabuklar oluşmuştu. On kitap derinliğindeki sehpanın kırık ayağı büyük ihtimalle hiç tanıtılmayacak olan başka kitaplarla desteklenmişti. Pislik diz boyuydu ama orada çalışanlar — zeytin yeşili fitilli kadifeler içindeki genç adamlar, telefonda Yeats ve Poussin'den söz eden hoş kadınlar — bunun farkında görünmüyordu. Çöplerle, kitap ve kutularla, bitirilmemiş yemeklerle, eski giysilerle ve üzerleri karalamalarla dolu prova baskılarından oluşan koca yığınlarla çevrili bir halde, alçak bölmelerinin içinde oturuyorlardı.

"Demek — geylik durumları," dedi Jake ellerini birbirine sürterek.

"Evet!" dedi Paul ve kızardığını hissederek kendi kendine öfkelendi.

"Bugünlerde bunlardan çok geliyor..." Jake'in parmağında bir alyans vardı ama Paul'ün gey olmasından gayet memnun görünüyordu. Paul ile yaşıt, belki biraz daha genç, *TLS*'de çalışmaktan gayet hoşnut, neşeli ve iş yerine bağlı bir adamdı — "şöyle yaptık", "böyle ettik". Paul trafiğin tepesinde, onunla aynı bölmeyi paylaştığını, kitapların kaderine birlikte karar verdiklerini hayal etti. "Bloomsbury'dir herhalde...?"

"Bloomsbury... Birinci Dünya Savaşı." Paul'ün en altlarda bir yerde gördüğü leylâk rengi kapak umut vericiydi çünkü gey kitaplar genelde renk skalasının bu tarafında yer alırdı ama kitabı tutup çıkardığında dikiş yüksüklerinin tarihiyle ilgili olduğunu gördü ki bu da yeterince gey bir konu değildi. "Virginia Woolf'un mektuplarının toplandığı yeni bir kitap çıkacakmış galiba..."

"Ah," dedi Jake, "evet, o iş gitti maalesef — Norman yapıyor."

* *Times Literary Supplement: Times Edebiyat Eki* (ç. n.)

"Ah, doğru..." Paul şöyle bir irkilerek işi çok uygun birine verdiklerini söylemek ister gibi başını sallarken, bu Norman'ın da kim olabileceğini düşündü; adamın soyadı bu değildi herhalde. Paul şimdiye kadar gazete için sadece iki yazı yazmış, ikisi de çok fazla kısaltılmış olarak ve çok arkalarda, neredeyse küçük ilanlar bölümünde yayınlamıştı: Drinkwater'ın oyunlarıyla ilgili bir yazı ve emekli diplomat Cedric Burrel'ın romanını yerden yere vuran sert bir eleştiri. 1923 yılında Oxford'a başladığından beridir *TLS*'e abone olan Burrel aboneliğini derhal iptal ettiği için, bu yazı biraz karışıklık yaratmıştı. Ama kimsenin umurunda değil hatta herkes durumdan gayet memnun gibiydi ve Jake oralara yolu düştüğünde uğrayıp "kitaplara bir bakmasını" istemişti. Gitmeden önce bir buçuk gün beklemişti Paul.

"Üzerinde çalıştığın şey neydi?"

"Cecil Valance'ın biyografisini yazıyorum," dedi Paul kararlı bir ses tonuyla; ama bu yeni ortamda böyle bir iddiada bulunmak budala cesareti gibiydi. Yine de bir gün, hiç şüphesiz, kitabı önündeki bu masada duracaktı. Birileri onu tanıtmak isteyecekti. Belki de Norman eleştirisini yazmayı deneyecekti.

"Anladım, 'İki hektar mukaddes İngiliz toprağı'."

"Tabii başka şeyler de var..."

"Onunla ilgili daha yeni bir kitap çıkmadı mı?"

"Ha, evet, *Mektuplar* olabilir. Çıkalı bir-iki yıl olmuştur herhalde..."

"Herhalde oydu. Demek o da geymiş, öyle mi?"

"Yine... tabii başka şeyler de var, diyeceğim."

Jake yine çok keyiflenmişti. "Hepsi öylady, değil mi?" dedi.

Paul biraz daha temkinli gitmesi gerektiğini hissetti: "Yani, onun kadınlarla da ilişkileri olmuş ama ben aslında erkekleri tercih ettiğini zannediyorum. Öğrenmek istediğim şeylerden biri de bu."

Herhalde ellilerinde, saçları briyantinli, badem desenli papyon takmış bir adam bölmesinden çıkıp kahve almış sehpanın başında yeni kitaplara bakarken, okuma gözlüklerinin üzerinden bir taktik uygular gibi Paul'e de bakıyordu. "Robin, bu Paul Bryant; bizim için birkaç iş yaptı. Bu da Robin Gray," dedi Jake.

"Ha, evet," dedi Robin samimi ve asil bir sesle, çenesini içeri çekerek. Bir öğretim görevlisininkine ya da yargıcınkine benzeyen yüzünde küçük bir çocuğun mavi gözleri vardı.

"Paul, Cecil Valance hakkında bir kitap yazıyor; hani şu şair."

"Ah, tabii." Robin konunun eğlenceli hassasiyetini anlatmak ister gibi bir sağa bir sola baktı. "Evet, duymuştum..."

Paul de adama gülümseyerek, "Ah, cidden mi?" derken ansızın kendini rahatsız hissetti. "Aman Tanrım!"

"Daphne Jacobs ile karşılaşmışsınız sanırım," dedi Robin. Sonra da âdeta utangaç bir tavırla başını kaşıdı.

"Ha, evet..." dedi Paul.

"Kimmiş bu Daphne Jacobs bakalım?" dedi Jake. "Senin eskimeyen eskilerden biri mi Robin?"

Robin gözlerini Paul'den ayırmadan kısa bir kahkaha attı. Paul soruyu onun yerine yanıtlamaması gerektiğini hissediyordu. Bir yandan da cevabın ne olacağını merak ediyordu. "Şu anda dul Mrs Basil Jacobs ama bir zamanların Lady Valance'ıydı," dedi Robin.

"Sakın bana Cecil ile evli olduğunu söyleme," dedi Jake.

"Cecil mi!" dedi Robin, Jake'in daha öğrenecek çok şeyi varmış gibi. "Hayır, hayır. Cecil'in kardeşi Dudley'nin ilk eşiydi."

"Sen bilmiyorsun tabii, Robin herkesi tanır da," dedi Jake ama tam o sırada ofisin öteki ucundaki bir telefona çağrılınca, ikisini bu beklenmedik yeni ilişkinin içinde baş başa bıraktı. Robin'in bölmesinin yarı mahremiyetine girdiler ve Robin

kahvesini masaya bıraktı; ötekilerin aksine porselen bir tabağıyla fincanı vardı ve Loeb klasiklerinden, arkeoloji ve eski çağ tarihiyle ilgili kitaplardan bir geçit töreni olan kitapları bir nebze daha düzenli sayılırdı. Radyatörün üzerine kurumaları için kahverengi bir havluyla bir mayo serilmişti. Bölmenin içi bekâr hayatını, sıkı sıkıya uyulan bir rutini getiriyordu akla. Robin ikinci bir sandalyenin üzerindeki kâğıtları kaldırdı. "Ben eski çağ tarihi editörüyüm," dedi, "ve herkes bu işe gayet uygun olduğumu düşünüyor." Paul temkinli bir tebessümle oturdu, yanındaki rafta *Debrett's* ciltleri *Kim Kimdir*'ler ve uzun zaman önce ölmüş insanların hobileriyle telefon numaralarını veren, tüyler ürpertecek derecede faydalı *Kim Kimdi*'ler vardı. Bir gece geç vakit Karen ile birlikte bu kitaplardan birinde Sebastian Stokes'u aramışlıkları vardı: Bir anlık sessizlik ve ardından hiçliğin olumsuz meşgul sesi. Eski numaraları yenilere uyarlamak gerekiyordu tabii — belki de beceremediler. "Bu arada, sakın o sandalyede arkanıza yaslanmayın yoksa yere kapaklanıverirsiniz."

"Biraz endişelenmiştim... *Daphne* için," dedi Paul öne doğru eğilip onu düşünecek kadar iyi tanıdığını göstermek istercesine. "Onunla ilgilenecek kimsesi yok gibiydi."

"Eminim siz ona gayet iyi davranmışsınızdır," dedi Robin hafiften temkinli bir sesle.

"Eh, pek bir şey yaptım sayılmaz... bilirsiniz işte... Siz onu uzun zamandır mı tanıyorsunuz?"

Robin gözlerini ona dikip bunu açıklamak çok zormuş gibi bir homurtu çıkardı ve sonunda tane tane konuşarak, "Daphne'nin ikinci kocasının aynı anneden kızkardeşi benim babamın abisiyle evliydi," dedi.

"Evet... *evet!* ... yani..." — kirli pencerenin ardındaki dünyaya, Gray's Inn Caddesi'nin karşısındaki bir pub'ın üst katına baktı Paul.

"Yani Daphne benim yengemin yengesi oluyor."

"Aynen öyle," dedi Paul. "Sizinle tanıştığıma çok sevindim. Onunla söyleşi yapmak istiyorum ama kasımda yazdığım mektuba hâlâ cevap vermedi, yani üç ay oluyor..."

"Hastaydı biliyorsunuz," dedi Robin, yine çenesini içeri çekerek.

Paul irkildi. "Ben de nedenin bu olmasından korkuyordum."

"Maküler dejenerasyonu var."

"Ah, öyle mi?"

"Yani pek göremiyor — gözleri çok kötü. Belki biliyorsunuzdur, bir de amfizemi var."

"Sigara yüzünden olmaz mı?"

"Korkarım iki hastalığın nedeni de o," dedi Robin, bir iç çekişle kendi kül tablasına bakarak.

"İyileşiyor mu?"

"İnsan bu yaştan sonra iyileşir mi, pek bilemiyorum."

Onunla konuşmaya fırsat bulamadan önce kendini sigaradan öldürebileceğini düşününce Paul'ün içini bir endişe kapladı. "Hâla sigara içtiğini görmek beni şaşırtmıştı... Corinna'dan sonra yani."

"Hımm." Robin ilgiyle ona baktı. "Demek Corinna'yı tanıyordunuz, öyle mi?"

"Ah, çok iyi tanırdım," dedi Paul, yalanını ortaya çıkarıp onu küçük düşüremeyeceği için artık onu ne kadar büyük bir sevgiyle andığını göz ucuyla fark eder gibiydi: Corinna artık kendi planları için yararlı bir unsur haline gelmişti. "Zaten Daphne ile de bu sayede tanışmıştım. Yıllar boyu Leslie Keeping'in elemanı olarak çalıştım."

"Ah, bankadaydınız demek," dedi Robin, "anladım," ve hassas bir hesap yapar gibi masanın üstündeki sigara paketiyle çakmağını düzeltti. "Leslie öldüğünde orada mıydınız?"

"Hayır, çoktan ayrılmıştım."

"Anlıyorum, anlıyorum."

"Ama her şeyi duydum tabii." Paul'ün şimdiye dek bir şekilde bulaştığı en hazin ve sarsıcı haber buydu ve bütün dehşetine rağmen olaya karşımış olmaktan gayet memnundu.

"Bütün bunlar Daphne'yi fazlasıyla sarstı tabii."

"Evet, mutlaka..." Paul saygıyla bekledi. "Onlarla ilk kez 1967'de tanıştım," dedi, "ama Daphne ile karşılaştığımızda bunu hatırladığından pek emin değilim."

"Onun hafızası biraz... şey... stratejik çalışır da," dedi Robin.

Paul kıkırdadı. "Evet, anlıyorum... ama merak ediyordum, tek başına yaşamıyor, değil mi?"

"Yo, yo — ilk evliliğinden olan oğlu Wilfrid vardır — tanır mısınız? — onunla birlikte yaşıyor."

"Wilfrid'i tanıyorum," dedi Paul ve hemen ardından gözünün önüne, onu ilk ve son görüşünde Foxleigh'deki Corn Hall'da ettiği o tuhaf, kararlı ve şehvetli dans geldi. Wilfrid'in hasta bakıcılıkta ya da ev idaresinde pek becerikli birisi olabileceğini zannetmiyordu. "Peki ya ikinci evliliğinden olan oğlu?" Robin başını hızla iki yana sallarken ürperir gibi oldu. "İyi...!" Paul güldü. "Ya Keeping'lerin oğulları, onlarla görüşmüyor mu?"

"Ah, John çok meşgul," dedi Robin kesin bir yargı bildiren ama belki de biraz alaycı bir sesle. "Julian da kendi kabuğuna çekildi..." dedi kulağına gelenlere şaşan bir sulh hâkimi edasıyla. "Unvan çok yakında Wilfrid'e geçecek tabi.."

"Evet, doğru..."

"Döndüncü baronet o olacak." Düşünceli gözlerle bakışarak bir yanlış anlaşma yüzünden hafif utanmış gibi gülüştüler. Paul bu sohbetin altında, ofisteki işlerin ortasında çabucak bu konuya dalmış olmalarında bile bariz bir cinsel dokundurma olduğunu hissediyordu.

"Dürüst olmak gerekirse," dedi Robin ve artık paketine uzanarak bir sigara yakıp dumanını içine çeker, sonra gözlük-

lerinin üzerinden mavi gözlerini tekrar ona dikerken Paul'ü huzursuzluk içinde bekleterek devam etti, "sanırım *New Statesman*'daki eleştiriniz Daphne'yi oldukça gücendirmiş." Bu konuda o da Daphne'ye hak verir gibi konuşmuştu. "Ona saldırdığınızı hissetmiş."

"Olamaz!" dedi Paul suçlu bir yüz ifadesiyle ama sert davranmış olduğu için duyduğu gururla dolu bir ürperti kaba ve inceliksiz davranmış olduğu için duyduğu hafif üzüntüyü biraz da olsa dengelemişti. "Yazı çok kırpıldı, bunu ona da söylemiştim."

"Eminim öyledir."

"Söylediğim güzel şeylerin çoğunu kestiler." Daphne'nin Paddington'a giden taksideki hali gözünün önüne gelirken, bazı eleştirmenlerin feci şeyler yazdığını söyleyişini duyar gibi oldu. Paul'ün yazısını görmemiş gibi davranışı üst sınıflara özgü ezici ve saygı duyulacak bir adabın göstergesine dönüşmüştü şimdi. Aynı anda hem sitem etmeyi hem de bağışlamayı becerebilmişti Daphne. "Aslında bir çeşit hayran mektubu olacaktı."

"Son hali pek öyle değildi," dedi Robin. "Ama en kötüsünün sizinki olduğu asla söylenemez."

"Kesinlikle değildi." (Derek Messenger'ın *Sunday Times*'daki yargısı, "Reddedilmiş bir eşin mutsuz fantazileri" idi.)

Robin incinmişlikleri tartarak olasılıkları düşünür gibi kahvesinden bir yudum alıp sigarasından bir nefes çekti. Her nedense tam havasındaydı ve Paul ona rastlamasının büyük bir şans olduğunu, onu kendi tarafına çekebilirse, Daphne'yi de çekebileceğini hissediyordu. "Söylemem gerekir ki, ben kitaptan çok keyif aldım," dedi Robin bir kez daha açıksözlülükle başını sallayarak.

"Hayır, ben de çok keyif aldım. Ama daha detaylı öğrenmek istediğim şeyler de oldu tabi..." Robin'e hınzır bir tebes-

süm yollasa da, ilk olarak zararsız bir soru sordu Paul: "Basil Jacobs'ın kim olduğunu hâlâ tam olarak anlayabilmiş değilim."

"Ah, Basil" — bu edepli soru Robin'in de sabrını zorlamış gibiydi. "Evet, Basil kesinlikle kocaları arasında en iyisiydi ama bir bakıma o da... ötekiler kadar umutsuz bir vakaydı."

"Aman Tanrım! Revel da mı umutsuz vakaydı?"

Robin kendini yatıştırmak ister gibi sigarasından bir nefes çekti. "Revel kesinlikle tahammül edilmez biriydi."

Paul sırıttı — "Cidden mi? Onu da tanıyor olamazsınız herhalde?"

"Eh..." Robin biraz bu iltifatın tadını çıkardı; "Ben 1919 doğumluyum, gerisini siz hesap edin artık."

"Hım, anlıyorum!" dedi Paul ama hiçbir şey anlamamıştı — Robin, Revel ile aralarından su sızmadığını mı iddia ediyordu? Revel öldüğünde daha kırk iki yaşında ve kuşkusuz hâlâ oldukça aktifken, Robin'in o günlerde en fazla ele avuca sığmayan genç bir asker olabileceğini zannediyordu — artık bu kadarını da soramazdı.

"Ah, evet," dedi Robin ve ansızın tiksindiği sigarasını kül tablasına bastırıp baş parmağının altında ikiye katlayarak ezdi. "Basil'in o çeşit huyları yoktu, daha klasik bir erkekti. Daphne artık gelgit akıllı sanatçılardan bıkmıştı sanırım."

"Ne iş yapardı?"

"İş adamıydı — küçük bir fabrikası vardı ama orada ne üretiyordu hatırlamıyorum, bir çeşit... conta falan gibi bir şey."

"Anladım."

"Her neyse, sonrada iflas etti. İlk evliliğinden bir kızı vardı, onunla birlikte yaşamaya başladılar. Tam bir kâbustu herhalde."

"Ha, evet, Sue."

"Sue, ta kendisi..." dedi Robin temkinli bir gülüşle. "Ailenin çoğunu tanır gibisiniz."

"Eh..." dedi Paul. "Cecil konusunda pek de işe yaradık-

ları söylenemez. Ama benim tarafımda olduklarını bilmek güzel." Kendini ayağa kalkmış gitmeye hazırlanır gibi gülümserken buldu ve ancak o zaman, acır gibi başını iki yana sallayarak dedi ki, "Daphne ile Cecil'in arasında gerçekte neler yaşandı dersiniz?"

Robin bazı sınırlar olduğunu söylemek istercesine kuru bir kahkaha attı. Bu bilginin bir çeşit girilmez alan olduğunu zaten biliyordu Paul — bilgiye sahip olanlar onu korumaktan, üstü kapalı şeyler söyleyip bazı şeyleri muallakta bırakarak değerini artırmaktan hoşlanıyordu. Sonra da, pes edip bildiklerini anlatırken, kendilerine duydukları saygıyla ışıldamanın tadını çıkarıyorlardı herhalde. "Bilmem," dedi Robin ve dilini tutmanın yarattığı baskıyla, yüzü hafifçe pembeleşti.

"Peki, bir ara bir içki içmek ister misiniz? Şimdi sizi meşgul etmeyeyim." Paul neredeyse randevu tadında, gizli bir buluşmanın, Robin'in hoşuna gidebileceğini düşünmüştü. Başka yerlerde kendisinin de âdeti olduğu üzere, gözlerinin sağa sola gider ya da yukarı kalkarken siyah kot pantolonunun ağında bir an için nasıl durakladığını görmüştü. Ama Robin başka bir mâniyi düşünüp tartar gibi duraksadı.

"Paskalya orucu sırasında pek içmem de," derken liturjik yılın geri kalanını sünger gibi içerek geçirdiğini ima eder gibiydi. "Ah, Jake..." ve Jake geri dönmüş gizli bir şeyler döndüğünü fark eden biri gibi gözlerini kırpıştırarak arkalarında duruyordu.

"Bir şeyi yarıda kesmiyorum umarım."

"Yoo," dedi Robin tatlı tatlı.

"Sakıncası yoksa, ben sizi ararım," dedi Paul, "— Paskalya'dan sonra."

Jake daktilo edilmiş fişler ve kartlarla yürütülen takibi imkânsız bir prosedürle sisteme girilmiş olan kitaplarını vermek için, Paul'ü tekrar ofisine götürdü. "Az önce editörle konuştum da," dedi. "Şu iş belki ilgini çekebilir diye düşün-

dük." Paul'e bir kâğıt uzattı — "Üstteki şeylere boş ver": Herhalde verimsiz geçmiş telefon konuşmaları sırasında üzerinden kalemle defalarca geçilmiş soru işaretli iki isim ve telefon numarası. "Bir gece konaklaman gerekecek — Haber sayfaları için sadece yedi yüz sözcüklük bir yazı olacak." İlk bakışta ürkmemek zordu; Balliol Koleji, konferans, akşam yemeği, Warton İngilizce Profesörü... içinden geçen panik dolu ürpertiyi sessiz bir kahkahaya dönüştürmeyi becerdi Paul.

"Eh, siz uygun olduğumu düşünüyorsanız."

"Balliol Kolejli değilsindir herhalde?"

"Aah, tabii ki hayır," dedi Paul hafiften ürpererek. "Mümkün değil. Pekâlâ, teşekkür ederim — ah, anladım, Dudley Valance da konuşma yapacakmış."

"Sana sormamın bir nedeni de bu — onun hâlâ hayatta olduğunu bilmiyordum."

"Sağlığı pek iyi değil korkarım," dedi Paul.

"Tanıyorsun galiba."

"Biraz işte... Linette ile yılın çoğunu İspanya'da geçiriyorlar." Paul o tekinsiz ürpertiyi, gizli işareti, kitabını yazması gerektiğine dair güvence veren o duyguyu bir kez daha hissetti. İnsanın hayatında bir şeyleri ancak o ânı yaşarken anlayabildiği zamanlar, bazı şeylere sizin adınıza çoktan karar verildiğini gördüğünüz dönüm noktaları vardı.

Jake onu kapıya kadar geçirdi ve orada durmuş biraz daha konuşurken sıkıca bağlanmış gazete balyalarıyla dopdolu bir el arabasını iten, kot pantolonlu, tişörtlü, iri yarı ve şişko bir çocuğa yol vermek zorunda kaldılar; çocuk balyalardan birini yere atınca tatlı bir pat sesi çıktı. "Haberleri kaçırmayın!" diyerek meraklı ve sinik bir tebessümle tepkileri izledi.

"Hah, evet... tam zamanıydı..." dedi Jake, konuğunu eğlendirmek için havalı ama tatlı bir edayla. Bir-iki kişi daha ayağa kalktı ve balyanın etrafını çevirip yüzünde hâlâ cılız bir tebessümle koridora dönmüş olan çocuğu görmezden ge-

lerek bir makas, keskin bir bıçak aranmaya başladı. Az sonra plastik bant kesilmiş, en üstteki nüsha çekilip ters çevrilerek gösterişli ve kayıtsız bir hareketle Paul'e uzatılmıştı: "Buyrunuz!" — yeni TLS — cuma günü çıkacak olan TLS, çıkmadan iki gün önce, birinin dediği gibi "matbaadan sıcağı sıcağına" çıkmıştı ama dokunduğu kâğıtlar serin hatta hafif nemliydi tabii. Paul'ün de kibarca katıldığı, üstünkörü bir kontrol yapılırken — çıkan resimler, son anda yapılan değişiklikler — etrafı kaçınılmaz olarak profesyonel bir doyum havası sardı ama (bu mühim olay haftalık bir rutin olduğu için) neredeyse hemen ardından bu da unutulup gitti ve insanlar masalarına dönüp yine haftalar, aylar sonrasının sayılarına yoğunlaştılar. Paul, Jake'e veda edip buna benzer daha çok buluşma olacağından emin bir halde yanından uzaklaştı.

Bunaltıcı koridorda yürürken dönerek bir erkekler tuvaletine girip tam fermuarını açmıştı ki arkasındaki kapıdan çıkan esneme sesini, hemen ardından da yarı hoşnut yarı utanmış bir sesle "Ah-ha...!" dendiğini duydu. Etrafa bakındı. Robin Gray hiç beklenmedik bir şekilde görgü kurallarını hiçe sayarak öteki üç pisuvarı es geçip hemen Paul'ün yanındaki pisuara geldi. Hazırlanırken komik bir mırıltıyla alnını kırıştırarak şöyle bir kıpırdandı, yalpalayan bir gemideymiş gibi bir an hareketsiz kaldı ve porselen bölmenin öteki tarafında Paul'ün ne durumda olduğunu görmek için samimi bir tavırla, dostça ama iş arkadaşı olduklarını da unutmadan, çabucak bir bakış attı. Sonra önüne bakarak, "Bu arada," dedi, "az önce söylediğinizde çok haklıydınız."

"Ah... öyle mi?" dedi Paul hafif şaşkın bir bakışla. "Hangi konuda?"

"Cecil Valance ve erkekler."

Şimdi, "Ah-ha...!" deme sırası Paul'deydi, "Evet, öyle olması gerektiğini düşünmüştüm."

Robin ketumluğunun fazlasıyla altını çizen o tavrıyla çe-

nesini içeri çekti. "Şimdi anlatamam." Oksürür gibi bir kahkaha attı. "Ama eğlenceli bulacağınızı zannediyorum. Neyse, buluştuğumuzda her şeyi anlatırım." Pat diye verdiği bu sözle fermuarını çekip ofisine döndü.

Paul yüzünde bir tebessümle geniş merdivenlerden ağır ağır *Times* binasının lobisine indi. Çantasında *Garip Bir Dosluk*, içinde çok daha garip bir his vardı — edebiyat dünyasından aldığı ilk onaylanma hissi; perdelerin çekildiği, içlerinde yaşayan insanlara gayet normal gelen, ucundan köşesinden gördüğü tuhaflıklar ve hazinelerle dolu odalara giden kapıların açıldığı hissi. Öğleden sonrasının güneşiyle gecikmeli olarak parıldayan uzun lobideki deri koltukların arasına konmuş sehpalarda duran bugünkü *Times* ve *Sun*'lar, *Times*'ın çıkardığı üç ekten kopyalar, yukarıda olup bitenlerin heyecan verici kanıtlarıydı. Üniformalı resepsiyonistin önünden geçerken başıyla selam verdi. Döner kapıdan içeriye motorsiklet kasklı, dış pantolonu hışırdayan, elindeki pakete kırmızı ACİL çıkartmaları yapıştırılmış bir kurye girdi. Paul dönmeye devam eden çeyrek dairelerden birinin içine adım atarak öteki taraftan bu gizemlere asla ulaşamayacak olan insanlara yönelik meşgul ve yarım tebessümle, şık bir adımla kaldırıma çıktı. Görülmesini çok istediği, öbür günün TLS'i kolunun altındaydı. Sokaktaki insanların bir şey anlayacağını pek zannetmiyordu — ama British Library'nin Kuzey kanadındaki okuma odasında bayağı bir kıskançlığa ve tahminlere yol açacağını hissediyordu.

6

Paul dalgın bir tavırla alnını kırıştırıp içinde tuhaf bir sahtekârlık hissiyle hızlı adımlar atarak uzun taş merdiven-

den inip avluya çıktı. Öğretim görevlisi olabilecek yaştaydı ama birinci sınıf öğrencilerinin tedirgin cehaleti ara ara dalgalar halinde yokluyordu. Dizi dizi Gotik pencerenin altında saygılı bir tavırla çimenliğin kenarından yürürken evrak çantasına yapışmış önündeki akşamı, art arda yaşanacak zorlukları, Öğretmenler Odası'nda içilecek içkileri, salonda yenilecek akşam yemeğini, kolej yaşamında hiç eksik olmayan üstü örtük kodlar yüzünden daha da korkutucu gelen sosyal etkileşimi ve sürtüşmeleri düşünüyordu. Ama bir noktada, ya bu gece ya da yarın, şansın kapısını çalacağından emin gibiydi. İhtiyarın gelmemesi de hâlâ mümkündü tabii, seksen dört yaşında olduğundan öne sürebileceği birçok bahane vardı. Heyecan dolu bir önseziyle fotoğraflardan bildiği o esmer ve despot yüzü hayal ederek giriş kapısına giden üç basamağı çıktığında, işte karşısındaydı — kemerin altında, kapıcı odasının yanında, siyah bir palto giymiş, bastonuna yaslanmış duruyordu.

Paul onu selamlamamak için kendini zor tutarak şöyle bir yutkunup tebessümünü bastırdı ve yanından geçti; aniden önüne çıkan bu fırsat yüzünden kalbi deli gibi atmaya başlamıştı — dönüp tam ona bakmadan, başka birini bekler gibi yakınında durdu. O değilse çok bozulurdu tabii ama hayır, yaşlılıktan çizgilerle dolacağına daha da gerilmiş o geniş ve şahin gibi yüzü tanımamak mümkün değildi; kalın dudakları biraz incelip aşağı sarkmış, etkileyici koyu renk gözleri ileriye bakıyor, dümdüz arkaya yatırılmış gri saçları yakasına doğru kıvrılmaya başlıyordu. Paul yana çekilip bir camın ardındaki ilan panolarına bakınca hafifçe sırıtan yüzünün yansıması camın üzerinde süzüldü. İhtiyar adam hareketsiz kalıp sadece arada bir bastonunun lastikli ucunu taşlara bastırmakla yetindi. Gelişi için çoktan hazırlıklar yapılmış birisi olduğu belliydi. Paul boğazını temizleyip etrafta dolaşarak ne diyeceğine karar vermeye çalıştı. Kapıcı odasının iç penceresinin

ardında, posta kutularıyla kaplı karanlık duvarın önünde, bir kadının kapıcıyla konuştuğunu görebiliyordu. Linette'ti kuşkusuz — kestane renginin gerçek olamayacak bir tonundaki gür ve sert saçları tilki kürkünden ceketinin yukarı kalkık yakasına karışmıştı. Sert, güzel görünümlü, makyajla kaplı ve o kuru tebessümlerle alın kırıştırmalardan hemen anladığı bir tavırla birilerine bir şeyler yaptırmaya çalışan bir yüz. Kapıcı kısa bir telefon görüşmesi yaptı ve dışarı çıkıp kapıyı Linette için tuttuktan sonra valizini de dışarı çıkardı. "İyi akşamlar Sir Dudley! Başkan bey sizi karşılamak üzere bizzat aşağıya inecekler" — Paul'ün saygının ikiye katlandığını, başkana duyulan gündelik sadakata konuğa gösterilen hürmetin de eklendiğini duyduğu ağdalı bir konuşma tarzı. Linette artık yanlarına yaklaşılmasını imkânsız kıldığı için, Paul de kapının Broad Sokak'a açılan tarafından hayali arkadaşına bakmaya gitti. Valance'ların aralarında bir şeyler mırıldandığını duyuyor ama söylenenleri tam anlayamıyordu. Önünden bisikletli öğrenciler geçiyor, tatil olmasına rağmen üniversite yaşamı tıngır mıngır devam ediyordu. Çok geçmeden arkasından seslenişler ve hırıltılı kahkahalar gelince dönüp cüb beli, ufak tefek, gri saçlı bir adamın yuvarlanırcasına avludan kapıya çıkan basamakları tırmanarak konukları karşılamaya geldiğini gördü — eski dostlar gibi değil de, hevesli ve gayet nurlu yüzündeki tebessümde adeta parıldayan, gayet açık ve ortak bir anlayış temelinde. Sir Dudley duyarsız, neredeyse tepeden bakan bir nezaketle, "Sizin inmeniz gerekmezdi," derken, eşi de bütün yumuşakbaşlılığına rağmen istediğini yaptırdığını belli eden bir ses tonuyla, "İyi akşamlar Başkan Bey," diyordu.

Yürüyüp giderlerken, başkan basamaklarda Sir Dudley'ye kolunu uzattı. "Siz hangi yıl ayrılmıştınız?" dedi ve Paul, "Bin dokuz yüz on dört..." dendiğini duydu, "Diplomamı alamadım... Evlemiştim de..." Lady Valance diplomanın ne kadar

önemsiz olduğunu ve belki de bu ilk evlilikten söz edilmiş olmasını hoşgördüğünü göstermek ister gibi, başkanın yerine de güldü. Evet, Paul'ün artık daha bir sevgiyle andığı Daphne ile sadece dokuz-on yıl süren bir evlilikten sonra, ikisi bir elli yılı birlikte geçirmişlerdi herhalde. Tam bir tezattı — Daphne'yi o yıpranmış yağmurluğuyla hâlâ bir manken edasıyla salınarak yürüyebilen, kendine çok iyi bakmış olan bu kadının yerinde hayal etti Paul. Basamaklardan onları izledi. Beyaz kürekçi şortu giymiş iki kaslı oğlan bir kapıdan ansızın fırtına gibi çıkıp Başkan ile konuklarının geçmesine izin vermek için yavaşlayarak oldukları yerde koşmaya başladı, sonra fırladılar ve hızla Paul'ün yanından geçerek kapıdan çıkıp sokağa daldılar. Bu sefer esas ilgisini çeken şey yaşlı adamdı, hatta bastonunu yere bastırışındaki asaletten sesli harfleri bastırarak söyleyişine kadar bir mucize gibiydi. Bir kemerin altından avlunun öteki ucuna doğru giderlerken, Dudley hâlâ görünür bir şekilde bir Loos Savaşı yaralısıydı ve o kadar somut olmayan şeyler, yani abisinin *Georgian Poetry* ya da *Oxford Dictionary of Quotations*'da yer alan ünlü sözleri de etrafında uçuşur gibiydi. Aptalcaydı ama inkâr edilmez bir şekilde, neredeyse Cecil'in kendisini görmüş gibi hissediyordu Paul.

Planladığı gibi kitapevlerine bakmak için Broad Sokak'a doğru yürüdü. Kürekçi çocuklar akşamüzeri yoğunlaşan gün ışığının içinde çoktan kaybolmuştu — batıdaki güneş doğrudan yola vuruyor ve Paul'e doğru gelen, yanından geçip giden insanların gözlerini kamaştırarak onu bulanık bir siluete dönüştürüyor, böylece insanları yakından inceleme fırsatı veriyordu. Blackwell's'deki biyografi masasının etrafında dolaşır, yeni çıkmış pahalı kitapları eline alıp dizin ve teşekkür bölümlerine bakarken aklında Dudley'nin kambur ama düzgün vücudu vardı ve o olağanüstü sesin sorularını cevapladığını duymaya başlamıştı. Paul kendi teşekkür say-

fasının biyografisini yazdığı kişinin kardeşine, ondan "zamanını esirgemeyen" ve "arşivini sorgusuz sualsiz açmış olan", o aşamada artık herhalde "merhum Sir Dudley Valance'a" ettiği teşekkürle başlamasını istiyordu galiba. Percy Slater'ın bu yeni biyografisinin yazarı "aile evinde sıcak bir karşılama" bile yaşamıştı — Paul'ün artık yaşayabileceğini pek zannetmediği bir şeydi bu.

Bu türden kitapları resimlerin olduğu sayfaları belli eden gri-beyaz bölümlerinden açardı hep. Kendi kitabıyla ilgili hayalleri de daha çok kitaba yapılacak bu en son, neredeyse dekoratif eklemenin üzerine kuruluydu — göze hitap etmeyen aile büyüklerinin çabucak geçilen fotoğrafları, doğum yeri ya da çocukluğun geçtiği ev, biyografi kahramanının gençliğe adım atarken daha çok göze çarpmaya başlayışı, bir an için kafa karıştıran alt yazılar — *alt sağ, karşıda, yukarıda* — tam sayfa yayınlanmaya değer bulunmuş bir-iki resim, onu en iyi temsil eden portreler. Dudley bir gün onun da böyle şeylere ulaşabilmesini sağlayacak mıydı acaba? Paul bir çeşit ayak oyununun gerekli olabileceğini hissediyordu. Percy Slater yetmişli yaşlarına kadar yaşadığı için eşleri ve çocuklarıyla çekilmiş bol bol resmi, Kenya ve Japonya'da çekilmiş şipşak fotoğrafları, onu doktora cübbesiyle bu üniversitede Rektör Harold Macmillan ile konuşurken gösteren daha yeni bir fotoğrafı vardı kitapta. Tabii Cecil'de bunların hiçbiri yoktu, bir tek lahdinin bir fotoğrafı olabilirdi belki.

Orada, masanın en ucunda, ismi kırmızı ve sarı harflerle yazılmış, kahverengi sade bir kapağı, Paul'ün gördüğü kadarıyla kendine has bir aurası olan ve konusuna duyduğu güvenle şiştikçe şişmiş bir kitap, *Evelyn Waugh'un Mektupları* duruyordu — beklentisini yoğunlaştırarak daha çok haz alabilmek için önce başka bir kitaba baktı ve hemen ardından hiç acele etmeden kalın cildi eline alıp artık sistematikleşmiş bir hareketle hemen arkadaki dizine atladı — Valance, sonra

Sawle, sonra Ralph. Dudley'den iki, Cecil'den tek bir yerde, Dudley'nin "Birinci Dünya Savaşı dönemi şairinin kardeşi" olduğunun belirtildiği dipnotta söz ediliyordu. Kitaba göz koymuştu ama fiyatı, 15 pound, bir haftalık kirasıydı — alması mümkün değildi. Üzerine tanıdık ama yine de olağandışı bir sakinlik çöktü. Tarih bölümüne doğru yürüdü, bilimsel dev bir seriye ait olan, orta çağ İngilteresi ile ilgili, açık mavi kaplı, Clarendon Press basımı, 40 poundluk devasa bir kitap alıp hemen üst kata çıktı. *TLS*'deki Jake'in verdiği, üzerinde ismi ve "mart sonuna kadar 800 sözcük" diye karaladığı bir not olan antetli kartı çantasından çıkarıp yürürken kitabın ön tarafına soktu. Klasiklerin sergilendiği bir asma katta durup defterini çıkartarak bir kitap ismi yazdı ve bir masanın arkasında kalan alçak bir rafın önünde çömelip Plantagenet tarihi kitabının ilk boş sayfasına kurşun kalemle birkaç sayfa numarası not alarak bir de soru işareti yaptı. Oradan ikinci el bölümüne çıkmak için yukarı dönen merdiveni tırmanıp sakallı genç adama tanıtım yazısı yazması için verilen iyi durumdaki bir kitabı satıp satamayacağını sordu. Plantagenet kitabına şöyle bir bakıldı, antetli kart neredeyse bilinçaltı bir algıyla sezildi, kitabın sayfa kenarlarında değerini düşürecek notlar olup olmadığı kontrol edildi. "Ancak yarı fiyatını teklif edebiliriz," dedi adam. "Ah, öyle mi?" dedi Paul yanağını ısırarak — "iyi, peki, standart uygulamanız buysa, tamam. Özür dilerim... bir tek şu kartı alabilir miyim..." Mal bir deftere kaydedildi, kitap tekerlekli bir rafa konularak yeni alımlar arasındaki yerini aldı ve gıcır gıcır iki onluk banknot el değiştirdi. Birkaç dakika sonra çantasında *Evelyn Waugh'un Mektupları*, arka cebinde fazladan tatlı bir 5 pound, ağır ağır koleje doğru yürüyordu.

Ona verdikleri, uzun ve taş bir merdivenin başındaki odanın kapısında Greg Hudson yazıyor ve çarşaflarla havlu temiz olmasına rağmen Greg'in tatile giderken bıraktığı bü-

tün o kitapların, plakların ve giysilerin arasında kendini istenmeyen bir konuk gibi hissediyordu Paul. Yatağın altında çamurlu kesler, çalışma masasının karşısında bir Blondie posteri vardı. Reçel ve kahveyle dolu, tatlı tatlı kokan bir dolabın içinde yarısı dolu bir şişe malt viski bulup büyük bir bardağa bir parmak doldurdu. Ayağını şöminenin kenarına dayayıp viskisini yudumladı. Stephen Spender'ın, "Marston, piposunu ızgaraya düşürüp kırdı," diye garip bir şekilde başlayan bir şiiri vardı. O huzursuz hoşnutsuzluğun, üstü örtük heyecanın arasında kilidi açıp odanın başka birinin eşyalarıyla dolu olduğunu gördüğü anda aklına bu gelmişti. Marston ile ilgili dize zihnindeki Oxford yanılsamasının, soy isimleriyle tanınan pipolu öğrenciler resminin bir parçasıydı ve şiirin devamında neler olduğunu unutmuş olmasına rağmen kendisinin değerli Glenfiddich ile dolu o bardağı kolayca elinden bırakabileceği gibi, Marston'ın da piposunu oracıktaki taş şömineye düşürdüğünü görür gibi oldu.

Şöminenin üstüne dayanmış, ikisinde de Jacqui'nin imzası ve bol bol öpücük işareti olan, Paris ve Sydney'den gelen kartpostalları okuyup altında çılgıncasına süslü bir yazıyla oyuncuların isimleri yazan, kolejin İkinci XV'inin paspartulu fotoğrafını eline aldı. Demek Greg ortanın biraz yan tarafında duran, karnından aşağısı önünde oturan adamın yuvarlak kafasıyla dağınık saçlarının arkasında kalmış olan bu sırıtkan devdi. İri yarı terli vücudu o standart öğrenci yatağının içinde nasıl da eziyet çekiyordu kim bilir — Jacqui geldiğinde yatağa zar zor sığışıyorlardı herhalde. Çalışma masasının en üst çekmecesini açtı ama içinde kâğıtlardan öyle bir keşmekeş vardı ki şimdilik karıştırmaya cesaret edemedi. Bunun dışında, kimya kitaplarından başka okuyacak pek bir şey yoktu. Eğer böyle denebilirse, yeni satın aldığı kitaba her nedense hiç dokunmadı.

Yarım saat sonra akşam yemeğine inmeden önce, içkiler

içilirken eline böyle bir fırsat geçerse birkaç alıntı yapmak ya da bir şeyler sormak için Dudley'nin *Siyah Çiçekler*'ine bir kez daha göz atmaya karar verdi. "Merak ediyordum da Sir Dudley, kitabın bir yerinde..." Corley Court'u bildiği için, bu iyi bir başlangıç noktası olabilirdi. Yazar fotoğrafına yeni bir ilgiyle ve Dudley'nin şu anda çok daha genç göründüğünden şüphelenerek baktı — 1950'lerdeki mürekkep yalamış adam imgesi kasten daha olgun gösterilmiş gibiydi. Elinde viski bardağı, parlak tavan lambasının altına tedirgin bir şekilde oturdu. Koltuğun üzerine atılmış kırmızı ekoseli battaniye, herhalde Greg'in ağırlığını tekrar tekrar taşımaktan bozulmuş olan yayların bir yerlerinize batmasını engelliyordu. Corley'deki değişim hakkında, Dudley şunları yazmıştı:

Savaş bittikten bir yıl sonra geçirdiği felç babamı yatağa düşürmüş ve etkili bir biçimde susturmuştu, 1925 yılına kadar tekerlekli koltuğunun sabırlı mahkûmu olarak yaşamaya devam ederken en büyük özelliği olan o cana yakınlık hiç azalmamış gibiydi. Konuştuğu zaman kendine has neşeli bir dil kullanıyor, ağzından çıkan seslerin karşısındakiler için anlamsız olduğunun farkında görünmüyordu. Yüz ifadesinden genelde çok güzel ve eğlenceli şeyler anlattığını görebiliyordunuz. Bizim konuşmalarımızı da hiçbir şey kaçırmadan takip edebiliyor gibiydi. Onunla uzun bir sohbeti sürdürebilmek için bayağı bir sabır göstermemiz, onu kırmamak için sözlerini anlıyormuş gibi numara yapmamız gerekiyordu. Fakat onun hal ve tavrı, bu azap verici karşılaşmalardan büyük bir haz aldığını gösteriyordu sanki.

Ziraat bilimine büyük bir katkı yapacak olan *Siyah Angusların Kırmızı Buzağı Yavrulaması* üstüne yaptığı çalışmalar sonsuza kadar askıya alınmıştı. Corley'deki evi çekip çeviren annem geniş bir arazinin yönetiminde de gayet başarılıydı, benim yardımcı olma çabalarımı reddetmese bile, bu işte be-

ceriksiz ve fazla ısrarcı olduğumu hissettirmeyi ihmal etmiyordu. Ağabeyim Cecil'in çiftçiliği çok iyi bildiği, annemin deyimiyle hayvancılıktan da tarımdan da iyi anladığı (ki bana sorarsanız, bu tamamen hayal ürünü bir mantıktı), benimse bu konuya hiç istidatım olmadığını ima ediyordu. Zamanı geldiğinde Corley'nin yönetimini devralmak zorunda kalacağım gerçeğini her nedense önemsemiyor gibiydi. Temkinli davranması gereken ve bazı şeylerden muaf bir *mutile de guerre** olduğum doğruydu; ama atalet bana göre değildi. Ailedeki öteki yazarların, şairle ziraatçinin sessizliğe gömülmüş olması, belki de küçük çocuğun önünde bir kapı açmış oldu. Sanırım, aile yaşamıyla ilgilenen bir psikolog burada bilinçaltı motivasyonların ve fırsatların yarattığı davranış modellerinden birini bulabilir. Nedeni ne olursa olsun, uzun zaman önce *Cherwell* ve *Isis*'te yayınlanan denemelerimi bir kez daha okudum ve içerdikleri o gençlere has alaycılığın hoşuma gittiğini gördüm. Savaştan sonra çoğumuzun kapıldığı, eski benliğimizi bize yabancı bir varlık, Arkadyalı bir masum olarak görme alışkanlığının, gerçeğin sadece bir parçası olduğunu görmek benim için taze kan oldu.

Uzun Galeri'yi çok hızlı, üç aydan biraz daha az bir zamanda, huzursuz bir gerginlik, amansız bir sevinç ve hevesle yazdım. Nasıl karşılandığından, bu küçük kitabın başarısıyla yaşamımızda, kimileri eğlenceli kimileri bezdirici, ne gibi değişimler yarattığından daha önce biraz söz etmiştim. Ama sonradan içimde olduğundan ve yapmam gerektiğinden emin olduğum daha ciddi işler su yüzüne çıkmayı reddetti. Temizlemem gereken çok şey olduğunu hissettim, psikoloğumuzun bu konuda da bildirecek görüşleri vardır şüphesiz. Böyle bir gereklilik, sanırım, babamın ölümünün ardından Corley'de iyi bir temizlik yapma isteğimden kaynaklanıyordu. Aşırı çirkin ve rahatsız, büyük bir Viktoryen evi gıyaben

* Savaş yaralısı. (ç. n.)

miras almış birisi olarak, Viktoryen olan herşeye duyduğum ve gitgide derinleşen nefret benim için bir çeşit misyona dönüşmüştü. Evet, zaman zaman bu çirkinliğin sonraki yıllarda henüz doğmamış nesiller için eskiden kalma tuhaf bir çekiciliği olabileceğini de düşündüm. Büyükbabamın ağır ve gösterişli süslemelerinin —tavan süslemeleri, iç karartan lambriler, yerden fırlayan çocuksu ve hantal taş oymalarla mozaikler— birkaç yerde tamamen yok edilmesini uygun görmüştüm fakat fazlasıyla modern görüşlü bir iç tasarımcının yardımıyla hepsinin "üzerini kaplamayı" tercih ettim. Evin tasarımının, kasvetli Gotik binalarıyla okuduğum koleji gasp etmiş olan Waterhouse'a ait olduğu söyleniyordu ki gözlere zarar verebilme kapasitesiyle tam ona layık bir işti. Büyükbabamın ona danışmış olması gayet mümkün. Ama Corley'de hayat bulan proje tamamen Mr Money'nin** bizim ev dışında sadece Newbury'deki cereyanlı Belediye Binası ile (ağabeyimle ikimizin çocukken her yıl babamın yerel hayvan üreticilerine ödüllerini verişini izlemek için yaptığımız ziyaretlerden sıkıntılarını çok iyi bildiğimiz bir binayla) tanınan yerel bir mimarın elinden çıkmıştı. Corley'deki bazı şeyler kutsal ve dokunulmazdı tabii — paranın (ya da Money'nin) sunabileceği en iyi Süslemeli Gotik tarzında yapılmış olan, ağabeyimin bol bol Carrara mermeri altında ebedi istirahatine yatırılmış olduğu şapel. Ona asla dokunulamazdı. Annemin katı tutumu yüzünden kütüphaneyi de eski karanlık ve kasvetli haliyle bıraktım. Ama öteki büyük odaların hepsinde eski bir çağın dehşetli marifetlerinin üzerini modern bir aydınlık ve sadelik başarılı bir şekilde kapladı.

Paul içkisini bitirmiş, ufak bir ilavenin fark edilmeyeceğini, edilse de izinin sürülemeyeceğini düşünüyordu. Masum bir sabırsızlık içinde tekrar dolaba gitti. Bu bina, bu konforsuz

** Para (ç. n.)

çatı katı odası da mı Waterhouse'un projesinin bir parçasıydı acaba? Taş çerçeveli pencereye, çentikler ve lekelerle kaplı meşe pencere eşiğine, belki de Corley Court'takilerle genel bir akrabalığı olan, tahtalarla kapatılmış şömineye baktı. Peter'ın oradaki odasında da aynı bunun gibi, gri taştan, geniş ve düz rafının altı sivri kemerli bir şömine vardı... Aşırı heyecanlı bir halde, ona tavandaki bir deliği incelettiği o seferini hatırlıyordu Paul. Böyle şeyler ona hiçbir şey ifade etmiyordu cidden — ama Peter olsa mutlaka bilirdi. O Exeter Kolej'e gitmişti — peki yolun karşısındaki Balliol'dan da arkadaşları var mıydı acaba? Onun üniversitede, adeta orası için yaratılmış gibi, kendini tamamen evinde gibi hissedeceğini görebiliyordu. Küçük, garip, köşeli bir kulenin içindeki tuvalete gitti ve pencereden aşağıdaki loş avluya baktığında gölgeler arasından bir merdivenin aydınlatılmış girişine doğru hızla hareket eden siyah saçlı şeklin pekâlâ Peter da olabileceğini düşündü; daha onunla tanışmadan, on beş yıl önce, bir arkadaşına, ondan önceki bir sevgilisine seslenirken — kaygısız akşamları böyle geçiyordu işte.

İçki saati gelip yola koyulduğunda, Paul'ün içinde çoktan temkinli bir neşe vardı. Lambalarla aydınlatılmış büyük Öğretmenler Odası'na, modernliğiyle onu şaşırtan o zarif binaya girdiğinde, konferans organizasyonunun çoğundan sorumlu, genç ve hoş bir kadına, İngilizce fakültesinin yönetiminde çalışan bir sekretere takılıp kaldı. Ortak bir çekingenlik onları kendi köşelerine, *TLS* de dahil bütün gazetelerin durduğu masanın yanına çivilemişti. Yeni arkadaşı Ruth, yüzü memnuniyetle kızararak, "Ah, geldin demek!" deyince, Paul kadının ondan hoşlandığını düşünerek biraz temkinli davranmaya başladı. Kendinden emin bir gürültüyle, hevesli tanışmalarla, bağırtılı yeniden karşılaşmalarla dolu salonun kendisi, onun için nefes kesici bir karmaşaydı. Yanında duran adamın, yazdığı Wilfred Owen biyografisinde Owen'ın erkeklere kar-

şı hisleri konusundan uzak durmuş olan Profesör Stallworthy olduğunu fark etti. Paul birdenbire kendini de bu hislere uzak hissetti. Az ötede gayet ihtişamlı askeri bir üniforma giymiş beyaz saçlı bir adam vardı — Ruth onun Wavell hakkında konuşacak olan General Colthorpe olduğunu söyledi. Başkan ile konuşan, candan ve savaşçı bir görünümü, geniş bir yüzü olan adamın da, Büyük Savaş hakkında yazdığı kitapla Paul'ü bu konuda okuduğu her şeyden daha çok etkilemiş ve aydınlatmış olan Paul Fussell olduğunu doğruladı — ama ne yazık ki, aynı *Evelyn Waugh'un Mektupları*'nda olduğu gibi, o da Cecil'den sadece tek bir dipnotta söz ediyordu ("Brooke'un onun kadar bunalımlı olmayan —ve daha yeteneksiz— bir taklitçisi"). Bitirdiği minik sherry bardağını avcunun içinde tutmuş, hayranlık ve huzursuzluk içinde etrafa bakınarak Valance'ların gelmesini bekliyordu Paul. "Sen Oxford'dan mıydın?" dedi Ruth.

"Hayır, değilim," dedi Paul, Ruth'un hatasını anladığını ve bağışladığını anlatmak ister gibi, neredeyse mahcup bir tebessümle.

İngilizce bölümünün genç bir öğretim üyesiyle tanıştırıldı ve onunla hevesli bir şekilde ama gayet yuvarlak laflar ederek Cecil'den söz ederken, adam hareket edip döndükçe üzerindeki cübbenin uzun kolları Paul'ün ellerine sürtündü. Paul adamın her dediğini anlayamıyordu, Martin (adı bu muydu?) etrafına yaydığı ironik bir havayla stratejik ve genel terimler kullanarak konuşurken, kendini en alttaki emir eri konumunda bulmuştu — "Evet, aynen öyle!" derken buldu kendini birkaç kez. Onu sıktığını hissediyordu ve Valance'ların salondaki varlığı çok geçmeden Paul'ün de dikkatini dağıtarak gerginleşmesine neden olunca, Martin yanından ayrılırken sadece içten bir tavırla başını sallamakla yetindi. Hem kesik kesik hem de seslileri uzatarak konuşan, o tarihi sesli harfleri belki de sherry ülkesindeki otuz yıllık sürgün saye-

sinde salamura yapılıp korunmuş olan Dudley'nin sesi artık o genel yaygaranın içinde arada bir de olsa duyulabiliyordu. Etrafında dolanıp duran ondan daha uzun boylu insanlar, uçuşan cübbeler ve insanların kurduğu iletişimdeki barbarca yoğunluk yüzünden onu kaybetmek çok kolaydı. Linette'in parıltılı yeşil ceketi kalabalık içindeki aşamalı ilerleyişlerinin izini sürmesine yardımcı oluyordu biraz. Sonra bir süre yanında durduklarında, Linette'in sırtı Paul'e dönüktü ve öne doğru eğik profilinden gördüğü Dudley'nin yüzünde, modaya uygun kuramsal terimlerle cephelerdeki yaşama dair bir şeyler anlatan Hintli bir gencin sözlerini takip etmeye çalışırken, yine kısa ömürlü bir içtenlik vardı.

"Evet, bilemiyorum," diyerek ılımlı bir mütevazılıkla Hintlinin saçmaladığına dair gayet güçlü bir inanç arasında riskli bir denge kurdu Dudley. Yüzünde beliren geniş tebessüm Paul'e konuşmanın sona erdiğini anlatsa da, Hintli akademisyen bunu yılankavi bir soru daha sorabileceği şeklinde yorumladı:

"Peki şuna katılır mısınız efendim, bence birçok yazarın savaş deneyiminin, gerçek anlamda dayandığı fikir—"

Linette sert bir sesle, "Hayatım, kendini yormaman gerek!" deyince, Hintli adam utanç içinde özür dileyerek Linette'in yüzünde titreşen tebessümün karşısında geri çekildi. Eh, Paul onlara nasıl yaklaşmaması gerektiğine dair küçük bir ders almıştı işte. Ardından gelen huzursuz sessizlik anı eline geçen bir fırsattı belki de, konuşmak için çenesini kaldırdı ama tuhaf bir felç geçirir gibi sadece bir şeyler mırıldanıp gözlerini kırpıştırmayı becerebilirken en az geri çekilen o meraklı adam kadar özür dileyen bir hali vardı. Ruth'dan onu tanıştırmasını isteyebilirdi ama özellikle Linette'in ismini bu kadar erken öğrenmesini istemiyordu — yazdığı mektupları, Dudley'nin bizzat okuduğundan şüpheliydi. Boynu tutulmuş gibi görünen başını pek pek fazla çevirmeyen Dudley öteki taraftan biri seslenince ağırlığını ustaca bastonuna verip yal-

palayarak bütün vücudunu o tarafa döndürdü. Paul de kol mesafesine kadar gelmiş olan bu yüceliğe neredeyse dokunabileceği hissiyle büyülenmiş gibi kalakaldı.

Yemekte yine Ruth'un yanına oturtulduğunu görüp, "Ah, ne güzel!" dediğinde ciddi sayılırdı ama bir yandan da kendini hadım edilmiş gibi hissediyordu. Uzun sıralara oturulacaktı ama herkes gelinceye kadar kimse oturmuyor, birkaç kişi de sıralara ata biner gibi oturmuş sohbet ediyordu. Öğretmenlerin masasına ve normal sandalyelere doğru sallana sallana ilerleyen bir kuyruğun içinden ağır adımlarla geçti Dudley. Sonra Başkan konferans için daha resmi bir açılış konuşması yaptı ve kendisinden çok daha iyi bildikleri bir şeyi özür dilercesine hatırlatır gibi hızlı hızlı Latince uzun bir şükran duası okudu.

Paul kendini yanındaki ufak tefek ve fazlasıyla itici bir adama tanıtacak kadar sarhoştu (içeride kadından çok erkek vardı) ama çok geçmeden adama omzunu dönerek tuhaf bir on dakika boyunca fakülte işleri konusunda *TLS*'den aldığı yetki azalmaya başlamış olan Paul'ü dahil etmeye gerek görmedikleri karmaşık bir tartışmaya dalmış olan, karşısındaki iki adamın sabrını denedi. Paul zoraki bir ilgi ve tebessümle onlara doğru eğilse de, adamlar kabalık ederek bunu görmezden geldi. "*TLS* için konferansla ilgili bir yazı yazacağım" —bunu çok sık söylediğini hissediyordu Paul— "ama aynı zamanda, tesadüf bu ya, Cecil Valance'ın biyografisi üstüne çalışıyorum."

"Katarlar üstüne yaptığı çalışmayı bitirmiş miydi o?" dedi sağdaki adam.

"Bildiğim kadarıyla, hayır," dedi Paul, sorunun dehşetini yine de özgüvenle sindirdiğini hissederek. Adamın aklında bir başkası mı vardı acaba? Cecil'in Cambridge'de yaptığı çalışma her nedense Hint Ayaklanması üstüneydi. Katarların bununla bir ilgisi var mıydı? Hem kimdi ki bu Katarlar?

"Yoksa yanlış mı hatırlıyorum?"

"Şey..." Paul biraz sustu. "Onun araştırması —ki bu arada, onu da bitirememişti— General Havelock üstüneydi."

"Ha, Katarlarla hiç ilgisi yokmuş," dedi adam ama hatayı yapan oymuş gibi, Paul'ü eleştiren bir bakış atmayı da ihmal etmedi.

Biraz daha cana yakın davranan öteki adam dedi ki, "Az önce Dudley Valance ile konuşuyordum, herhalde tanıyorsunuzdur, yemekten önce — Aldous Huxley ve Macmillan ile aynı dönemden tabii. Aslında okuldan mezun olmamış."

"Eh, Macmillan da olmamıştı zaten," dedi ilk adam.

"Ama bu başbakan olmasına engel olmadı," dedi Paul.

"Doğru," dedi daha cana yakın olan adam, temkinli bir kahkahayla.

İlk adam sert bir yüz ifadesiyle, "Bu işler hep lanet olası Trevor-Hoper'ın başının altından çıktı," deyince, Paul saf saf ve salına salına, yine akademik bir mayın tarlasına dalmış olduğunu gördü.

Yemek şaraplarla daha da çakırkeyif olarak devam eder, zaman farkında olmadan ve yası tutulmadan hızla akıp giderken, Paul çok fazla içtiğini biliyor, patavatsızlık etme korkusu yeni ve tuhaf bir yeterlilik hissine karışıyordu. Ruth'a kadınlardan hoşlanmadığını açıkça belli etmiş olsa da, bu durum her nedense ikisini daha yakın bir konuma getirmiş gibiydi. Başkan ellerini çırpıp birkaç söz söyledikten sonra öğretmenler masasındakiler tek sıra halinde masadan ayrılırken herkes ayağa kalktı ve içeride kalanlar kahveyle birlikte başka ikramların olacağı, Paul'ün ismini tam duyamadığı bir yere davet edildi. Dudley'ye yaklaşma ümidi bu gecelik suya düşmüş olabilirdi. Ama sonradan avluya çıkılıp sigaralar yakılır, oluşan yeni yeni gruplar yavaşça uzaklaşırken, Ruth onu alıkoyup, "Sen de benimle Öğretmenler Odası'na gelsene," dedi.

"Bilmem, sen olur diyorsan..."

"Hiçbir şeyi kaçırmanı istemiyorum," dedi Ruth.

Böylece tekrar içeri girdiklerinde, Paul istediğini almaktan biraz ürker gibiydi. Kahve fincanının üzerinden çabucak yaptığı ilk gözlemde, ayakta duran Linette'in kocasından ayrılmış, bir tanesi hemen hemen kendisiyle yaşıt, birkaçı Paul'den daha genç olan bir grup erkekle sohbet ettiğini gördü. Jon Stallworthy'nin etrafındaki başka bir küçük grubun arasına karışıp konuşmaları onaylayarak baş sallarken etrafı izlemeye devam etti. Dudley birçok okul arkadaşı ve onunla flört eder gibi görünen, kendisinden genç ve güzel bir kadınla birlikte salonun öteki ucundaki uzun bir kanapede oturuyordu. Linette onun yokluğunda yönünü şaşırmış, yılın çoğunu yurt dışında geçiren yetmişlerinde bir İngiliz kadını gibi görünüyordu. Erkeklerden, belki de ondan hafif sıkıldıklarını ve ilgisizliklerini gizlemek için, art arda ve kesik kesik yapılan esprilerle, başların tedirgince bir araya gelişi ve kahkahalarla sürüp giden bir parça alaka koparmayı başarıyordu. Sonra, sinirleri alınmış gibi bir trans hali içinde bir bardak brendiyi kabul eder, aradaki mesafeyi yürüyüp Linette'in çevresindeki gruba katılırken buldu Paul kendini — ne diyeceğini bilemiyor, yaptığının anlamsız hatta acayip ama bir kendi kendine meydan okuma örneği olarak yine de kaçınılmaz olduğunu hissediyordu. Linette konuşurken yeşil ceketindeki kara kehribardan, anladığı kadarıyla siyah bir çiçek şeklinde yapılmış büyük broşu inceledi. Yakından bakıldığında, yüzünde bir büyüleyicilik vardı, kararlı ve fotojenik, Dudley Valance'ın yarım yüzyıl boyunca her gün hoşlandığı ve bakmaktan zevk aldığı yüz olduğunun bilincinde, kendi tarzında Dudley'nin yüzü kadar hoş, modern dünyanın küstahlığına onun kadar tepeden bakan bir yüzdü. Mecburen Dudley'nin işiyle ilgili bir şeyler anlatıyordu ama yaşadıkları hayatın ve görüştükleri insanların edebiyat dünyasından çok uzak olduğunu zannediyordu Paul. Korunaklı evlerinde oturmuş, büyük

ihtimalle Antequera'da yaşayan öteki gönüllü sürgünlerden oluşan arkadaş çevreleriyle birlikte korunaklı şaraplarını devirişlerini hayal edebiliyordu. O kestane rengi kaskatı yelede, uzun siyah kirpiklerde başka bir şey daha vardı — şu anda büründüğü o cilalı kabuğa rağmen aslında onun Dudley'nin dünyasına doğmamış olduğunu seziyordu Paul. Her neyse, ötekiler sanki onun gelmesini bekliyormuş gibi, bir süre sonra kibarca bir şeyler mırıldanıp başlarıyla selam vererek farklı yönlere dağıldılar ve ikisini baş başa bıraktılar. Linette onu görmeden, "Artık cidden kocama bir bakmam lazım," derken, yüzündeki zarif tebessüm henüz tamamen silinmemişti. Paul'ün içinde kim olduğunu söyleyince bu durumun değişeceğine dair bir his vardı. Dedi ki,

"Kocanızın yarınki konuşmasını dinlemek için öyle sabırsızlanıyorum ki Lady Valance."

Linette, "Evet, biliyorum," dediğinde az kalsın gülecekti ama sonra bunun sadece öylesine söylenmiş bir kabul cümlesi olduğunu gördü. Sonraki sözüyse, bilinçli olarak söylenmişti, "Bence onu buraya getirebilmeniz bile büyük bir başarı."

Paul, "Sanırım herkes aynı fikirde," diyerek çabucak devam etti, "Umarım abisiyle ilgili bir şeyler de anlatır."

Linette'in başı biraz geriye gitti. Kocasının bir abisi olduğunu hayal meyal hatırlamış gibiydi. "Hayır, hiç zannetmiyorum," dedi hafifçe ürpererek. "Yo, yo — o kendi çalışmalarından söz edecek." Sonra gözlerinde, dudaklarını şöyle bir büzüşünde ve başını yana eğişinde yeni bir şüphe dalgalandı. "İsminizi duyamadım sanırım."

"Ah — Paul Bryant." Gerçeğin etrafında sinsice dolaşmak aptalca gelse de, "*TLS* için konferans hakkında bir yazı yazıyorum," diyebildiği için memnundu Paul.

"Neresi için...?" — Linette kulağını ona doğru çevirdi.

"*Times*..."

"Ah, öyle mi?" Sonra hafiften rahatsız bir tereddütle, "Siz hiç kocama mektup yazmış mıydınız?"

Paul şaşkın göründü. "Ah, Cecil hakkında mı yani? Evet, yazmıştım, tesadüf işte ..."

Linette onaylayan gözlerle Dudley'ye baktı. "Sizinkine benzer bütün istekler bir kulağından girip ötekinden çıkıyor korkarım."

"Ben de fazla ısrarcı davranmak istemem..." Paul, Endülüs'ün bereketsiz yamaçlarını görür gibi oldu. "Demek başkaları da oldu..."

"Ah, birkaç yılda bir birileri Cecil'in kâğıtlarını karıştırmak ister, öteden beri bunun bir felaket olacağı bilindiği için de, hayır demek en iyisidir." Bu konudan gayet neşeli bir tavırla söz ediyordu. "Yani, mektupları yayınlanmıştı zaten — gördünüz mü bilmem?"

"Evet, tabii!" dedi Paul söylenenlerde kendi lehine bir şey olup olmadığını anlayamadan. Linette onu felakete giden yolda olduğunu kabule davet eder gibiydi.

"Peki kocamın kitaplarını okudunuz mu?"

"Elbette okudum." Kesin övgüler yağdırma zamanı gelmişti. "*Siyah Çiçekler*'in bir klasik olduğu kesin—"

"Öyleyse, üzgünüm ama bizim... hımm... Cecil'e dair söyleyebileceği her şeyi okuduğunuzu söylemek zorundayım."

Paul, Dudley'nin zaten büyük bir bonus vermiş olduğunu anlatmak ister gibi gülümsedi; ama devam etti, "Yine de birkaç şey var ki..."

Linette'in dikkati başka yere kaymıştı. Ama beş saniye sonra, o yukarıdan bakan şakacı tavrıyla tekrar ona döndüğünde, onunla dalga mı geçiyor yoksa kendisiyle birlikte bir şeylerle alay etmeye mi davet ediyor, emin olamadı Paul. "Olağanüstü saçmalıkta şeyler de yazıldı."

"Öyle mi...?" Paul bunun ne olduğunu bilmeyi çok istiyordu.

Linette'in yüzünde aman Tanrım der gibi bir ifade belirdi: "Olağanüstü bir saçmalıktı!"

"Lady Valance? Rahatsız etmiyorum umarım?" Yaşlı öğretim üyesi geri gelmişti. "Böldüğüm için üzgünüm..."

"Ah, şey için mi...?"

"Evet, görmek isterseniz..." Yaşlı adamın ses tonunda Linette'e reddedemeyeceği bir iyilik yaptığını belli edecek kadar bir angarya hissi vardı.

"Bilemiyorum, kocam..." Ama kocası gayet mutlu görünüyordu ve ihtiyar bir mucize eseri onu yanından alıp götürür, salondan çıkarır, Linette'in yüksek topuklarının hafif cilveli oynaklığı adamın cübbesinin yukarı kalkmış kanadı altından arada bir görünürken, Paul de sonunda ganimetine yaklaşmakta özgür kaldı.

Hatta onu içeri götüren Martin oldu — "Sör Dudley, tanışıyor musunuz bilmem—"

Paul'ün, "Hayır, henüz tanışmadık," diyerek el sıkışmak için eğilmesi Dudley'yi rahatsız eder gibi oldu ve kimsenin adını söylemesine fırsat bırakmadan neşeyle, "*TLS* için konferansı yazıyorum," dedi Paul. Martin'in Cecil işinden tabii ki haberi vardı ama Dudley'nin buna direnç gösterdiğinden herhalde habersizdi.

"Ah, evet, *TLS*," dedi Dudley, Paul'e kanapenin öteki ucundaki, Dudley'ye sağ taraftan bakan alçak bir koltuk gösterilirken. Üçüncü şahısların varlığında, şüphesiz Dudley de kendi repliğini söylemek zorundaydı. "*TLS* ile görülecek bir hesabım var," diye devam etti Dudley, pek de neşeli olmayan kuru bir tebessümle.

Paul, "Olamaz!" derken sımsıkı tuttuğu brendi bardağı sayesinde kendisi için yeni bir ifade şekli bulmuş, alttan alta kaynayan bir çeşit şen şakraklık edinmiş gibiydi. Ama Dudley'nin tebessümü bir sonraki cümlesinde de yüzünde sabit kaldı:

"Bir seferinde hakkımda çok kötü bir eleştiri yazmışlardı."

"Ah, şaştım doğrusu... neyle ilgiliydi?"

"Ha? *Uzun Galeri* diye bir kitabımla ilgili."

Bu sözdeki sahte alçakgönüllülük o kadar da komik değildi ama öteki taraftaki bir adam gülerek, "Bu ne zamandı, altmış yıl önce mi?" dedi.

"Hım, benim zamanımdan biraz önceymiş," dedi Paul ve dibinde kalan brendiyi içebilmek için bardağı bayağı bir havaya dikti. Dudley'nin sivri dilliliğinden ve belki de yaşlılığı yüzünden, etrafındaki şeyleri enerjisini korumak ister gibi tuhaf ve edilgen bir biçimde yok sayışından rahatsız olmuştu. Dudley içinde bulunduğu gruptan ve bir parçası oldukları daha büyük olaydan pek bir şey ummadığını hissettirirken, olaydaki kendi rolünün gayet önemli olduğunu düşünür gibiydi. Paul, Linette dönmeden önce konuyu Cecil'e getirmek istiyordu ama planlarını açıklamayacaktı. Sonra daha önce şöyle bir tanıştığı Amerikalı bir mezunun, "Abinizin eserlerini nasıl değerlendiriyorsunuz acaba efendim?" dediğini duydu.

"Ah..." Dudley hafifçe olduğu yere çöktü ama yine de yeterince nazik ve belki de kötü fikirlerini söyleyebileceği için memnundu. "Yani, nasıl söylesem... şu anda çok fazla o zamana ait görünüyorlar, değil mi? Birkaç tane güzel dize — ama arkasından pek bir şey gelmemiş. Birkaç sene önce 'İki Hektar'ı tekrar okuduğumda, şiirin bir anlam kazanmak için savaşa ihtiyacı olduğunu gördüm — bugün inanılmaz derecede acıklı geliyor."

"Ah, ben o şiiri okuyarak büyüdüm," dedi başka bir adam gülerek, pek de karşı çıkmadan.

"Hım, ben de," dedi Paul usulca, kendi balonunun üstüne.

"Bin iki yüz hektarın vârisi olan abimin," dedi Dudley, "sadece iki hektar için yazdığı bir şiirle bu kadar tanınması beni hep eğlendirmiştir." Bu *Siyah Çiçekler*'de yaptığı espri-nin aynısıydı ve Balliol'un Öğretmenler Salonu'nda pek işe yaramadı — kısa süren dalkavukça gülüşmelerin içinde en çok duyulan Paul'ünkilerdi. "Ah...!" General Colthorpe geri

gelmiş ve o sivil ortamda bile birkaç kişi ayağa kalkar gibi huzursuzca kıpırdanmıştı.

"Kimden söz ediyorsunuz?" dedi general.

Dudley de galiba, "Abim Sizzle'dan* general," gibi bir şey söyledi.

"Ah, tabii ya," dedi general kanapede sunulan yeri reddedip yanlarına gelirken sert bir sandalye alarak, böylece ansızın stratejik bir havaya bürünen grubu kare bir çembere dönüştürmüş oldu. "Evet, trajik bir konu. Ve fazlasıyla gelecek vadeden bir yazar."

"Evet..." — Dudley şimdi daha temkinliydi.

"Wavell şiirlerinin birçoğunu ezbere bilirdi, biliyorsunuz. *Başka Erkeklerin Çiçekleri*'ne aldığı 'Askerin Rüyası'ydı, değil mi, ama 'Eski Dostluk'u da çok yâd ederdi."

"Ah, evet, tabii," dedi Dudley.

"Yarın bu konudan da söz edeceğim. Sürekli o şiirden alıntı yapardı" — general gözlerini kırpıştırdı — "'Eski dostluk var, tamam / Ama eski dostlarsız' — birçok genç subayın deneyimi hakkında söylenmiş en doğru sözlerden biri." Etrafa bakındı — 'Döndüler, tabii dönebilenler, ama dostlar artık yoktu, hepsi göçüp gitmişti.' Özenle korunan bir dostluk geleneği her zaman vardı ama eski askerleri hatırlayan insanların hepsi de çok geçmeden öldü — hatırlayanları hatırlayan kimse kalmadı. Yo, kendi tarzında muhteşem bir şiir." General içten bir boyun eğişle kafasını salladı. Paul grupta çekimser kalanlar olduğunu sezse de, generalin şiirin gerçekliği hakkındaki iddiası duraksamalarına neden oldu.

"Bu benim de yazdığım bir konu aslında," dedi Dudley tuhaf ve havalı bir ses tonuyla.

Belki de küçük kardeşin eserlerini pek iyi bilmeyen ya da ordu yaşamına genel yaklaşımından rahatsız olan gene-

* Cızırtı (ç. n.)

ral, "Evet — tabii," dedi. General Colthorpe aksiyon ve güç dünyasından kültürlü bir insan olarak, o uzun ve entelektüel yüzü, kimsenin kaçamadığı zeki gözleriyle o kadar etkileyiciydi ki güzel kol düğmeleri, gümüş başlıklı bastonu ve arkadan yakasının üstüne düşen kır bukleleriyle Dudley bile ona kıyasla gayet çıtkırıldım ve sefih görünmeye başlamıştı. Özür diler gibi alnını kırıştırdı general. "Merak ediyordum da — hayatı hiç yazılmadı, değil mi?"

Paul'ün kalbi küt küt atmaya başlamış, hâlâ sır sayılabilecek bu tutkusunun adlandırıldığını duyunca yüzü kızarmıştı. "Hım...!" dedi Martin, ve karşıdan Paul'e gülümsedi.

"Sizzle'ın mı, hayır," dedi Dudley. "Yazılacak kadar uzun bir hayat yaşamadı ki. George Sawle birkaç sene evvel mektuplarıyla eksiksiz denebilecek bir iş çıkardı — aslında biraz fazla eksiksiz, kız arkadaşlarıyla ilgili falan da bir sürü şey bulup çıkardı: Abimin romantik genç kızlara karşı büyük bir düşkünlüğü vardı. Her neyse, Sawle'a tam yetki vermiştim — sağlam adamdır, yıllardır tanırım." Bu akademik ortamda temkinli olması gerektiğini ima ederek şöyle bir etrafa bakındı Dudley.

"Bir de tabii Sebby Stokes'un yazdığı eski biyografi var, biliyorsunuz — gayet iyi, biraz eskimiş olsa da bütün gerçekler orada yazıyor."

Bu söz Paul'ü biraz garip bir duruma düşürüyordu. Öne doğru eğilip tam, "Aslına bakarsanız, Sir Dudley, ben de size—" diye söze başlamıştı ki, Linette salonun öteki ucunda tek başına ortaya çıktı.

"Ah, geldin demek..." diye seslendi Dudley, hem alaycı hem de rahatlamış, tuhaf bir sesle.

Linette hâlâ büyüleyici olan o tavrıyla, insanların ona bakmasından hoşnut, aklında pek de söylenemeyecek kadar hınzırca bir şey varmış gibi gülümseyerek onlara doğru geldi. Generalin ardından, bunu daha önce düşünemedikleri

için hafiften utanarak, bir-iki kişi daha ayağa kalktı. Bir şeyler söylemesi gerektiğini bilse de tatlı tatlı duraksadı Linette. "Hayatım... *Baş* Dekan az önce bana dünyanın en harika... adı ne olabilir o şeyin...?" — kararsızca gülümsedi.

"Bilmem ki hayatım."

Linette kesik kesik kahkahalar attı. "Yani bir çeşit... çok büyük... çok güzel..." — tek elini kaldırarak tanımı daha da belirsizleştirdi.

"Hayvan, sebze ya da mineral," dedi Dudley.

Linette cilveli cilveli dudağını sarkıtarak, "Eşeklik ediyorsun ama," deyince, Paul kendini bir an için dostların verandada ya da Antequera'daki evde her ne varsa orada görebileceği türden, yarı halka açık bir gösteriyi izlemesine izin verilmiş gibi hissetti, biraz utanç verici olsa da, ne kadar harika bir çift olduklarına dair kaygısız bir inançla sürdü bu gösteri. "Umarım seni yormuyorlardır diyecektim ama şimdi umarım yoruyorlardır!"

"Lady Valance," dedi General Coltrophe sandalyesini sunarak.

"Çok teşekkür ederim general ama ben de oldukça yorgunum." Linette şakacı bir serzenişle Dudley'ye baktı. "Ne yapıyoruz?"

"Sen git hayatım, ben oturup biraz daha bu hoş insanlarla çene çalacağım" — bu nazik söz de bir anlık bir tebessümle belirsizleşerek, adeta bir kinayeye dönüştü, yine de belki genç okurlar ve akademisyenlerle kırk yılda bir bir araya gelmişken bu fırsatı sonuna kadar değerlendirmek istiyordu, ya da belki, diye düşündü Paul, Martin, Linette'i Başkan'ın misafirhanesine götürmek için ayağa fırlarken, Dudley'nin tek istediği büyük bir bardak viski daha içmekti.

Ertesi sabah Paul bir çan sesiyle, Greg Hudson'ın odasının konforsuz tuhaflığıyla daha da kötüleşen bir akşamdan kalmalıkla uyandı. Bir eklemini yoğun düşüncelere dalmış gibi alnındaki ağrıya bastırarak yatmaya devam etti. İrkiltili sıç-

rayışlar ve dönüp dolaşıp aynı şeyleri hatırlayarak kusacak gibi oluşlarla, tek düşünebildiği dün geceydi. O seksenlik adamın donuk bakışlı iştahı ve içebilme kapasitesi karşısındaki toy zayıflığından nefret ediyordu. Bağırsakları düğümlenirken kendini Corinna'dan söz ederken bulduğu o anı ve Dudley'nin gözlerini sağ omzunun hemen ötesindeki bir noktaya dikişini, ilk başta bunu sevecen bir şükran ifadesi hatta bir çeşit çekingen yüreklendiriş zannedişini ama yirmi beş saniye sonra tam tersi bir şey, böyle bir yakınlaşmayı buz gibi reddeden bir tavır olduğunu anlayışını hatırladı. Şükürler olsun ki, tam o sırada İngilizce öğretmeni Martin geri gelmişti. Ama yine de en sonunda, belki de içki yüzünden, samimi ve içten bir şekilde ayrılmışlardı, değil mi? Başkanın misafirhanesinin kapısında, lambanın altında, kendini geride tutan Dudley'nin kasveti tek bir sırıtışla, kendini âna bırakışla, coşkulu bir vedayla dağılmıştı: Sesini duyar gibiydi Paul — daha sonra hiç kimseyle konuşmamış ve o sözlerin tınısı aklında silinmeden kalmıştı. "Pekâlâ, sabah görüşürüz!" Linette'i ikna edebilirse eğer, kayıt cihazının açık olduğu bir sohbet daha gerçekleşebilirdi. Dudley'nin dün gece söylediği öteki şeylerin çoğunuysa tamamen unutmuştu.

Paul yataktan kalktığında, Greg'in yıkanmadan bırakılmış süspansuvarıyla birlikte birkaç özel eşyasını daha yerlere saçılmış halde bulunca hayretler içinde yalpalasa da, bir an önce tuvalete gitme ihtiyacı gecenin bir vakti yaptığı maskaralıklara ait o feci ve bulanık anıları bastırdı ve tuvalete tam zamanında girdi. Kapsamlı ve müthiş, tek bir paragraf halinde kustuktan sonra neredeyse tatlı bir halsizlikle birlikte hemen hemen eş zamanlı bir iyileşme hissetti, başının ağrısı geçmiş olmasa da hafifleyerek geri çekilmişti ve birkaç dakika sonra tıraş olurken yüzünün sevinç dolu bir çeşit hayret içinde çizgi çizgi yeniden ortaya çıkışını izledi.

Dudley salondaki kahvaltıya inmedi tabii, bu yüzden Paul

de merdivenin dibindeki telefona gidip misafirhanenin dahili numarasını tuşladı. Bir ürperti gibi hâlâ hissettiği o halsizlik ve yönsüzlük duygusundan tuhaf bir zevk alıyordu. Telefona yardımsever bir sekreter baktı ve neredeyse hemen ardından Dudley'nin kibar bir centilmen gibi, belki de istenmeyen ricaları önceden savuşturma taktiği olarak biraz bitkin olduğunu hissettiren, "Dudley Valance...?" diyen sesi duyuldu.

"Ah, günaydın Sir Dudley — ben Paul...!" Hayalini kurduğu görüşme buydu işte.

Düşünceli ve kaygılandırma potansiyeline sahip bir sessizliğin ardından, fazlasıyla hoş bir, "Paul, ah, şükürler olsun..."

"Efendim...?!" — Paul'ün rahatlayarak gülüşünün hemen ardından Dudley de aynı şeyi yaptı. "Sizi aramak için çok erken bir saat değildir umarım."

"Değil tabii. Aramana sevindim. Kusura bakma, bir an seni Paul Bryant zannedip dehşete kapıldım."

Yüzüne kan hücum ederken, neden onunla birlikte kıs kıs güldüğünü bilemeyen Paul görüp duyan birileri var mı diye çabucak etrafa bakındı. "Aah... hımm..." Bir konuşmaya kulak misafiri olmak, birdenbire kendinle yüzleşip şoke olmak kadar kötü bir şeydi bu da — tabi Dudley'nin de gerçek yüzünü görmüştü, ansızın hassas ve içinden çıkılması zor bir konuma düştüğünü hissetti, aşağılanan kişi olduğunu belli etmek, yapılan gafı da ortaya çıkarmak demekti... yine de, "Şey, aslında ben Paul Bryant'ım..." diye söyleyiverdi.

"Ah, öyle mi? Çok özür dilerim!" dedi Dudley kısacık ve tatsız bir kahkaha atarak. "Ne büyük talihsizlik!"

Hâlâ yaşadığı şoku tam olarak hissedemeyecek kadar şaşkın olan Paul, "Şimdi zamanınızı almayayım Sir Dudley. Konuşmanızda görüşmek üzere," dedi ne yaptığını pek bilmeden. Sonra inanamayan gözlerle kapattığı telefona bakakaldı.

Neler olduğu ancak General Colthorpe'un Wavell ile il-

gili konuşmasında kafasına dank ettiğinde, ne kadar aptal olduğunu anlayan birinin kızgınlığı ve çaresizliğiyle bir kez daha yüzü kızardı Paul'ün. Masanın altından, kimseye sezdirmeden, Daphne Jacobs'ın kitabını çantasından çıkardı. Dudley'nin yaptığı eşek şakalarını bir dehanın yarattığı klasikler olarak tanımlayıp, bu şakaların acımasızlığı ve manasızlığına hayret etmeyi zekice okura bıraktığı pasajın bir yerinde olması lazımdı. Daha önce olduğu gibi, General Colthorpe'un kürsüsü ardından özellikle ona, üstelik suçlayan gözlerle baktığını hissetse de ustaca bir sahtekârlıkla o yeri, Daphne'nin Corley Court'u ilk ziyaretini anlattığı bölümü buldu ve cümleler arasında generale bakmayı hiç ihmal etmeden Dudley'nin abisinden gelen bir telefona bakışını anlatan, artık çok iyi anladığı o bölümü okudu:

Wantage'daki telgrafhaneden bağlanan çok kötü bir hattan, o meşhur ses duyuldu: "Dud, patron, ben Cecil, sesimi duyabiliyor musun?" Dudley şakalarının muhatabı olmayan herkese çok komik gelen o kedimsi hainliğiyle sırıtarak şöyle bir duraksadıktan sonra, çok rahatlamış gibi kısa bir kahkaha atarak, "Ah, şükürler olsun!" dedi. Cecil'in sesi zar zor duyulsa da gerçekten şaşkın ve kaygılıydı, "Her şey yolunda mı?" Bunun üstüne Dudley, aynadan kendine ve holde arkasında duran bana bakarak dedi ki, "Bir an Cecil abim arıyor diye çok korktum." Önce aklım karıştı, sonra şaşkına döndüm. Böylesi şakalara kendi abilerimden de alışkındım ama bu kadar cüretkârını daha önce ben bile duymamıştım. Sonraları bu şakayı birçok arkadaşına ya da kendilerini bir gün ansızın o konumda bulan düşmanına da yaptığını duymuşluğum vardır. Cecil, tabii ki, sadece "Eşek herif seni!" demekle yetinip konuşmaya devam etti; ama bu şakayı Cecil'den telefon gelmesinin uzak bir ihtimal bile olmadığı sonraki yıllarda sıkça hatırlamışımdır.

7

Paul günlüğüne şunları yazdı:

13 Nisan 1980 (Cecil'in 89. yaşgünü!) / 22:30

Bunları hâlâ gayet iyi hatırlarken, aldığım notlardan yazıyorum. Birmingham'dan otobüsle dönerken söyleşi kasetini dinlemeye başladım ve birkaç dakika sonra seslerin tamamen kesildiğini gördüm: Herhalde mikrofonun pili bitmiş. Yirmi söyleşinin ardından bu seferinde böyle bir şey olması inanılmaz — elimde şimdiye kadar aldığım en önemli bilgileri kanıtlayacak belgem kalmamış oldu. Hayret verici açıklamalardı (tabii eğer doğruysa!)

Randevum 14:30'daydı. Sawle'lar 1930'lardan beridir aynı evde yaşıyor (17 Chilcot Blv., Solihull): Önünde siyah-beyaz üçgen bir çatı penceresi olan, kırmızı tuğladan, yarı müstakil ve büyük bir ev. İlk yapıldığında almışlar. George Sawle beni yolcu etmeden önce bahçeyi gezdirdi ve "Tudor tarzı aralıklı iksaya" dikkatimi çekti, üniversitedeki herkesin 2 tarihçinin Tudor taklidi bir evde oturmasını müthiş komik bulduğunu söyledi. Arka bahçede kurbağacıklarla dolu bir gölet ve çok ilgi duyduğu, kayalarla düzenlenmiş bir bölüm var. Bahçede dolaşırken koluma girdi. "İki Hektar"da da "çok iddialı düzenlenmiş kayalıklı bir bölüm" olduğunu, Hubert ve Daphne ile birlikte çocukken orada oyun oynadıklarını söyledi — kayalarla yapılan düzenlemeleri öteden beri çok severmiş. Hubert, Birinci Dünya Savaşı'nda ölmüş. Babası 1903'te ya da "o civarlarda" difteriden, Freda Sawle da "1938 civarında" ölmüş ("Korkarım tarihlerle başım pek hoş değil.") GFS biraz da gururlanarak 84 yaşında olduğunu söyledi ama daha önce 76 demişti. (Gerçek yaşı 85.)

Gittiğimde kapıyı Madeleine açtı — eklem kireçlenmesinden uzun uzadıya şikayet ederken hastalığı yüzünden

daha çok beni suçlar gibiydi. Dirsekten tutmalı bir koltuk değneği kullanıyor (bana annemi hatırlattı). "Ondan pek bir şey öğrenebileceğinizden emin değilim," dedi. Açık sözlüydü ama yakın davranmadı, Daphne'nin 70. yaşgününden beni hatırladı mı bilmem. Kulakları otuz yıl önce olduğundan çok daha sağır ama hiç değişmemiş. Mizah anlayışı sadece kendi komik bulduğu bir şeyi başka birinin de bulabileceği gibi sinir bozucu bir varsayıma dayanıyor. "Size sadece bir saat veriyorum — bu bile çok fazla olabilir," dedi — bunu ilk kez söylediği için biraz telaşa kapıldım.

GFS çalışma odasındaydı — içeri girdiğimde aklı karışmış görünse de oraya neden gittiğimi söyleyince canlandı. "Ah, evet, zavallı Cecil, sevgili Cecil!" Zaten en başından beri bildiğini ima eder gibi, alaycı bir tavır takınsa da, D'nin partisinde olduğundan çok daha yakın davrandı — hatta sonlara doğru biraz fazla yakınlaştı (bkz. aşağısı!) Artık tepesi tamamen açılmış, beyaz ve uzun sakalı darmadağındı, biraz kaçık gibi görünüyordu. Üstündekiler rengârenk ve birbiriyle uyumsuzdu, kırmızı kareli gömleğin üstüne yeşil kazak giymişti ve ince çizgili kumaş pantolonunu o kadar yukarı çekmişti ki nereye bakacağınızı şaşırıyordunuz. Önceden tanıştığımızı söyleyince buna çok sevinmiş gibi davrandı ama sonradan da, "Daha önce tanışmamız olmamız çok kötü," dedi. Unutkanlığı yüzünden ilk başlarda onun adına ben utandım — insanların kendini tekrar etmesi neden bize utanç verir acaba? Sonra kendisi farkında olmadığına, orada başka birisi de olmadığına göre, önemli olmadığını düşündüm; bu sadece iki kişilik bir dramdı. O masasının yanındaki sandalyeye oturdu, ben de alçak bir koltuğa — kendimi özel ders alır gibi hissettim. Kitaplarla kaplı 3 duvar, içinde yaşandığı belli olan ama sıkıcı bir oda.

Zaman yitirmeden Cecil ile nasıl tanıştıklarını sordum (garip ama *Mektuplar*'ın girişinde bundan hiç söz etmiyor).

"Cambridge'de. Beni Apostles Kulübü'ne seçtirmişti. Bu konudan söz etmemem gerekir tabii" (derken naz yapar gibi görünüyordu). "Uygun" bulunan öğrenciler belirlenip değerlendirmeye alınıyor ama Cemiyet öyle gizli ki öğrencilerin adaylıklarından haberleri bile olmuyor. "C benim 'babam' oldu, öyle derlerdi. Her nedense benden hoşlanmıştı işte." Grup için uygun bulunmuş olması gerektiğini söyledim. "Öyladym herhalde," diyerek komik bir bakış attı. "Ben çok çekingendim, C ise benim tam tersimdi. Beni fark etmiş olmasına bile çok şaşırmış ve heyecanlanmıştım," dedi. O günlerde nasıl biriymiş? Kolejde "çok tanınan bir şahsiyet" olsa da çok faalmiş. Hep başka şeylerle meşgul olduğu için, ilk yıl Tarih Tripos'ununun sınavını kaçırmış; yaptığı şeylerden ve insanlardan çabucak sıkılırmış. İki kez burs sınavına girmiş ama kazanamamış. Sürekli ragbi oynar, kürek çeker, dağa tırmanırmış. "Cambridge'de değil herhalde?" GFS güldü. "İskoçya'da, bazen de Dolomite'larda tırmanırdı. Çok kuvvetliydi ve kocaman elleri vardı. Mezarındaki heykel çok yanlış yapılmış, ellerini neredeyse kız eli gibi gösteriyor."

C oyunculuğu da severmiş — yıllarca devam eden bir Fransız oyununda rol almış. "Ama çok kötü bir aktördü. Oynadığı bütün karakterleri aynı kendisi gibi oynardı. Moliere'in Dom Juan'ın da (kontrol et) uşağı oynuyordu ki onu çok aşan bir roldü." C insanları anlamaz mıydı? GFS bunun yetiştirilme şekliyle ilgili olduğunu, onun (C'nin) ailesinin ve evinin çok önemli olduğuna inandığını, "gayet masum bir şekilde" başkalarının da bunlara ilgi duyacağını düşündüğünü söyledi. Züppe miydi? "Tam olarak züppelik denemezdi, daha çok üzerinde pek düşünülmeyen sosyal bir özgüven." Peki yazdıkları? GFS Cecil'in o konuda da fazlasıyla özgüvenli olduğunu, Corley Court için birçok şiir yazdığını söyledi. Aşk şiirleri de yazdığını söyledim. "Evet, insanlar onun soylu bir Rupert Brooke olduğunu düşünürdü. Soylu ama ikinci sınıf."

Mektuplardan Cecil'in Rupert Brooke'u ne kadar iyi tanıdığını tam çıkartamadığımı söyledim — sadece bir-iki alaycı söz vardı ve Keynes'in yayına hazırladığı RB mektuplarında hiç söz edilmiyordu. "Ah, tanırdı — o da cemiyetteydi tabii. RB ondan 3-4 yaş büyüktü. Hiç anlaşamazlardı." C'nin birçok yönden RB'yi kıskandığını, doğuştan rekabetçi biri olan C'nin hem şair olarak hem de "güzellikte" RB'nin gölgesinde kaldığını söyledi. C çok yakışıklı değil miydi? GFS dedi ki, "insanları baştan çıkaran o hain bakışlı koyu renk gözleriyle çok çarpıcı bir tipti. Rupert'ın kusursuz bir güzelliği vardı ama Cecil ondan çok daha güçlü ve erkeksiydi. Aleti çok büyüktü." Kaseti kontrol edip hâlâ güzel güzel döndüğünü gördüm ve tekrar GFS'e bakmadan önce bunu not aldım — gerçekçi ama kendini böyle bir şey söylerken bulduğu için yine de biraz şaşkın gibiydi. Herhalde C ile sık sık yüzmeye gittiklerini söyledim. "Evet, arada bir," dedi bu soruyu neden sorduğumu anlamamış gibi. "C her fırsatta soyunmaya çok meraklıydı, bununla ünlüydü." Bunun üstüne ne diyeceğimi bilemedim. Aşk şiirlerinin arkasında gerçek insanlar olup olmadığını sordum. Aslında esas sorum buydu. "Ah, tabii," dedi. Margaret Ingham ve de D elbette dedim. "Miss Ingham aydın bir kadın ve bir kamuflajdı" (diyerek güldü). Bunun üstüne gitmem gerektiğini hissettim. C kadınlar kadar erkekleri de mi baştan çıkarırdı? GFS hafif bir yanlış anlama varmış gibi bana baktı. "C herkesle yatabilirdi," dedi.

O sırada MS'in değneği kapıya çarptı ve MS elindeki tepside iki kahveyle içeri girdi. GFS'in prostat sorunu var ama kahvenin hafızası için iyi olduğunu söylüyor. "Biraz unutkanlaşmaya başladım," dedi. MS de "Birazcık!" dedi. GFS (usulca): "Eh, bazen sen de benim dediklerimi duymuyorsun hayatım." MS kahvenin kocasını heyecanlandırdığını ve her şeyi birbirine karıştırmasına neden olduğunu söyledi; sürekli her şeyi yanlış anlıyormuş. Ondan üçüncü tekil şa-

hıs olarak söz ediyordu. GFS dedi ki, "Peter da bana Cecil'in Cambridge'de neler yaptığını soruyordu." Yanlışını ne MS düzeltti ne de ben (sonradan Simon, evden ayrılırken bir de Ian oldum). "Ama Cecil'i çok iyi hatırlıyorum hayatım." MS koltuğumun kolçağına ilişip beni bayağı bir sıkıştırdı, C ile hiç tanışmadığını ama öteki Valance'lardan pek hoşlanmadığını söyledi. Yaşlı Sir Edwin tatlı bir adammış ama onunla tanıştığında da artık ne dediğini pek bilmiyormuş ki anladığı kadarıyla önceden de bir tek ineklerden konuşurmuş zaten; öteden beri çok sıkıcı bir adammış. C'nin annesi zalim ve zorba bir kadınmış. Dudley dengesizmiş — kötü bir savaş geçirmiş ve sonradan dosta düşmana saldırmak için bunu bahane olarak kullanmış. Aynı zamanda çekici bir adam olup olmadığını sordum. İlk romanı çok komik ve D kendi kitabında onun "mıknatıs gibi" olduğunu söylüyor. "Bazı kadınlar için belki. Daphne hep kolay etkilenen bir kadın olmuştur. Ayrıldıklarında çok rahatladım ve bir daha oraya gitmek zorunda kalmadık. Corley Court korkunç bir yerdi." Ortamı iyice gerdikten sonra gitti. Ancak GFS onu pek umursamıyor gibi — yakın geçmiş söz konusu olduğunda dingin bir belirsizlikle o bildik hareketleri yapıp konuyu geçiştirse de en az altmış yıl önceki olayları gayet net olarak hatırlıyor ("her zamankinden daha da net," dedi şanslı olduğumu söylemek ister gibi.) Yine de konudan konuya atladığı için söylediklerini takip etmek çok zor oluyor. (Burada daldan dala atlayarak I. Dünya Savaşı'ndan ve istihbarat subaylığı yaptığı günlerden söz etti — C ile ilgili bir şey yok.)

Sözü tekrar söyleşi bölünmeden önce söz ettiği konuya getirmeye çalıştım. Artık kim olduğuma dair hiçbir fikri olmadığını anlamak biraz zaman aldı — kibarca hatırlattım. Dudley ile daha yeni tanıştığımı söyledim. "Ah, Dudley Valance ile mi yani?" GFS bunun üstüne Dud ile ilgili şeyler anlatmaya, onun ne kadar da "baş döndürücü ve çekici ama

çok tehlikeli, çok seksi" birisi olduğundan söz etmeye girişti. C'den çok daha yakışıklıymış — muhteşem bacakları ve dişleri varmış. Dud öteden beri haylaz, sivri dilli bir adammış. C annesiyle babasının gözdesi olduğu için, Dud buna çok bozulur ve sürekli sorun yaratırmış. Sonraları korkunç bir pisliğe dönüşmüş. C'nin, mektuplarından birinde, Dud'a çapkın dediğini söyledim. GFS de bunun o zamanlar bütün heteroseksüel erkekler için kullanılan bir sözcük olduğunu, bir anlamı olmadığını söyledi. "Lytton da, herkes de sürekli kullanırdı — aslında hepsinin de kadınlardan ödü kopardı." Ama C öyle değilmiş, dedim. "Hem öylady hem de değildi, kadınları da en fazla hizmetkârları anladığı kadar anlardı." Onun (GFS'in) *Mektuplar*'da çapkın sözcüğünü bu şekilde açıklamadığını söyledim. Böylece yanlış bir izlenim yaratmamış mıydı? Dud'ın kitabı okuduğunu ve karşı çıkmadığını söyledi. İnsanların gençkken bir Lothario olduğunu düşünmesi hoşuna gitmişti herhalde. Dud'ın sorunu aslında "bu işlere" o kadar da meraklı olmayışıymış: Kadınlarla oynamayı severmiş. Wilf doğduktan sonra neredeyse hiç ilgisi kalmamış — bu durum D için çok zormuş. Bunlar hep savaştan sonra yaşadığı zihinsel rahatsızlığın yansımalarıymış.

D birdenbire Dud ile evlenince şaşırıp şaşırmadığını sordum. GFS: "Bu hep olan bir şeydi. Savaşta ölen nişanlılarının kardeşleriyle evlenen birçok kadın vardı. Bir bakıma anısına saygı göstermek, sevdiğine sadık kalmak anlamına geliyordu ve toplumda otomatik olarak böyle olacağını varsayıyordu. El altında böyle bir benzeri varken, genç kızlar yeni erkek arayışına girmiyordu." C ile Dud'ın özel bir benzerliği var mıydı? "Aynı evde yaşıyorlardı ve C ile tanıştığı günden beridir, D'nin Corley'ye karşı aşırı bir ilgisi vardı. C, D'nin ilk aşkıydı ama onu gözünde çok büyütürdü. Yaşı Dud'a daha yakındı ve onunla ilk günden beri iyi anlaştılar." D'nin Fransa'dan hem Ingham'a hem de D'ye mektup yazarak "Benim dul

eşim olur musun?" diye sorduğunu söyledim, peki o sırada D ile mi nişanlıydı? "Sanmam ama çocuk vardı tabii," dedi. Hangi çocuktu bu? GFS burada cidden aklı karışmış gibi göründü, sonra dedi ki, "Yani, kız işte, o değil mi..." Kahvesini yudumlarken hâlâ emin değil gibiydi. "Onun bundan haberi olup olmadığını bilemiyorum." Corinna'yı mı kast ettiğini sordum. Evet dedi. O üç yıl önce öldü biliyorsunuz, dedim. Korkunç bir andı, ihtiyar yüzü cidden umutsuz ve endişeli görünüyordu, sonra da ona yalan söylüyormuşum gibi, yüzünde bir öfke belirdi. Corinna'nın akciğer kanseri olduğunu söyleyince, biraz anlar gibi oldu. "Zavallı Leslie," dedi ama Leslie'nin intiharıyla ilgili bir şey söylemek istemedim. Ne kadar korkunç bir şey olduğuyla ilgili bir şeyler mırıldandı ama asık bir suratla da olsa, bunu kabullenebildiğini gördüm. "Eh, önemi yok o zaman," dedi. Ne demek istediğini hâlâ anlamıyordum. "Ne olmuş Corinna'ya?" dedim. Burada hata yapmamam lazım: C'nin Londra'dan son ayrılışında, ölmeden iki hafta önce, geceyi D ile birlikte geçirdiğini ve onu hamile bıraktığını söyledi bana. (D ise kitabında bir lokantada akşam yemeği yediklerini ve oradan eve gittiğini söylüyor.) Yani Dud kendini Corinna'nın babası mı zannediyordu? GFS bunu bilmiyordu.

Tabii ki müthiş heyecanlandım ama aynı zamanda tarihler konusunda endişeliydim. Corinna 1917'de doğmuştu ama ne zaman? Öldüğü için kendimi çok kötü hissettim: Yaşayan bir çocuğu bulmuş olmam kitabın başarısını garantilerdi! Bankada çalışırken haftada kaç gün gördüğüm o kadının C'nin kızı olabileceğini düşünmek tüylerimi ürpertti. O zorlayıcı ve züppece tavrı, açıkça dünyaya lütfederek gelmiş gibi davranışı bile daha romantik ve affedilebilir bir niteliğe büründü. Onca zamandır haberim bile olmamıştı. Şimdi de göçüp gitmişti işte. Kaçırılmış fırsat sendromu ara ara öyle acı veriyor ki kendi kendime bunun doğru olmadığını söylüyor

hatta bir yandan olmamasını diliyorum. GFS'e Corinna'nın da Wilf'in de Dud'a çok benzediğini söyledim. Onu böyle zorlamak biraz kabalık oluyormuş, büyük ihtimalle bir anlamı da yokmuş gibi geldi. Bunu ona D'nin bizzat mı söylediğini sordum. "Yani işte, bilirsiniz..." dedi.

Tuvalete gitmem gerektiğine karar verdim. Holdeki telefonun yanında oturan MS bana taksi çağırmaya hazır gibiydi. Ona bildiklerini sormayı düşünsem de, GFS'i koruma isteğim buna engel oldu. Evliliklerini merak ettim. Sanırım kocasının garip davranabileceğinden endişeleniyor, sert bir kadın olsa da endişelerini gizleyemedi, kocasının demansını azdıran kalp ilaçları kullandığını ve o ilaçlar yüzünden biraz fazla serbest davranabileceğini söyledi, alkol kesinlikle yasakmış. Alkolsüz de gayet serbest davranabildiğini söylemek içimden gelmedi. (Bütün bu sırları — ya da varsayımları — onunla paylaşıp paylaşmadığını bilmiyorum tabii.)

Döndüğümde ne yaptığımızı hatırlaması için yine yardımcı olmam gerekti. Ona Revel Ralph'ı sorsam iyi olacağını düşündüm. (Kitap için çok gerekli değil ama bilmek istiyordum.) "Ah, RR'ı severdim, baştan çıkartıcı, çok çekici, çok seksi bir adamdı ama klasik anlamda değil. Kız kardeşimle evlendi biliyorsunuz. D ona kaçtı — o zamanlar için büyük bir skandaldı çünkü Dud sürekli gazetelerdeydi. Medyayı hor görürdü ama onsuz da yapamazdı. Aslında Dud bu olayı pek önemsememiş göründü — bir modelle evlendi biliyorsunuz, uzun bacaklı bir sarışınla. Kadın korkunç bir sürtüktü." D ile RR'ın birlikte mutlu olup olmadıklarını sordum. RR'ın Dud'dan çok daha iyi ve tabii daha genç olduğunu söyledi — çok paraları yokmuş ama onlar da ünlü bir çift olmuşlar — Chelsea'de yaşarlarmış. "Hayatın bir tek lüksünü yaşadıklarını söylerdim." [D de kendi kitabında aynı şeyi söylüyor.] Duvarda Picassolar vardı ama çocukların üstü başı yırtık pırtıktı. Wilf, Revel'a tapardı ama Corinna kabul edememişti. RR

tanınmış bir sahne tasarımcısıydı. Hem nonoştu hem de zayıf bir karakteri vardı. D öteden beri onu tam anlamıyla sevemeyen zor erkeklere kapılmıştır — hiçbiri ona istediği şeyi veremedi. RR uyuşturucu bağımlısı oldu ve ikisi de sünger gibi içki içerdi." D'nin de uyuşturucu kullanıp kullanmadığını sordum. "Ondan beklenir. Denemişse hiç şaşmam." 1930'larda onunla çok görüşmüş müydü? "Hiçbir zaman o kadar yakın olmadık. Yani, hâlâ hayatta biliyorsunuz." Ben: "Ama onunla görüşmüyorsunuz?" Galiba bu konuda gerçekten pek emin değildi: "Artık pek görüşmüyoruz sanırım."

RR, D'ye sadakatsizlik etmiş miydi? (Sorular çok dolaysızdı ama "serbestiyet" unutkanlıkla birleşince bu pek sorun olmadı sanırım.) "Mutlaka etmiştir. RR seksi çok severdi, herkesle yatabilirdi." (Bunun üstüne güldüm ama o nedenini anlamadı sanırım. Herkesin kendisinden çok daha fazla seks yaptığını düşünür gibiydi.) Ben: "Peki ya RR'dan olan oğlu, Jenny Ralph'ın babası, onu tanımış mıydı?" "Evet, bir oğlu var ama babası RR değil tabii." Bir kez daha, şaşkınlığımı belli ederek onu ürkütmek istemedim. Bir kez daha, bir sır verir gibi bana baktı: "Çocuğun babasının Mark Gibbons adında bir ressam olduğunu bilmeyen yoktur herhalde. Onunla bir ilişkisi olmuştu." Mark Gibbons'ın da herkesle yatan birisi olabileceğini düşündüm ama bunu sormak istemedim. D'nin 70. yaşgününde ikisini dans ederken gördüğümü hatırladım, belki de anlamlı bir danstı. (Not: MG hâlâ hayatta mı? C'yi tanımış olabilir mi? Ayrıca Jenny Ralph büyükbabasının kim olduğunu biliyor mu?) "Bunun doğru olduğundan gayet eminim," dedi GFS, "ama yine de aramızda kalsın." Buna söz vermedim.

C'nin fotoğrafı olup olmadığını sordum. "Vardır tabii!" Odanın öteki ucundaki, üzerinde eski albümlere benzeyen bir şeylerin yığılı olduğu, alçak bir rafın önüne gitti ve albümleri raftan alıp oradaki bir masanın üzerine atmaya başladı. Onu

öyle eğilmiş, kıçı havada, dili dişlerinin arasında homurdanır ve gözlerini kısarken görünce, Jonah'ın albümündeki GFS'in 19 yaşındayken çekilmiş resimlerini, biraz kendime benzettiğim o ağırbaşlı ve ketum halini düşündüm. *Mektuplar*'da da çok iyi fotoğraflar olduğunu söyledim. "Ah, öyle mi?" dedi. Ama benim esas istediğim GFS ile C'nin birlikte çekilmiş fotoğraflarıydı. "Ben de ona bakıyorum," dedi. Kapakları ayrıldı ayrılacak bir albümü çekip kaldırarak masaya koyarken albümün içinden birkaç tane küçük fotoğraf kayıp yerlere saçıldı. Eski köşebentler kaybolup gitmişti anlaşılan. Bir-iki tanesini yerden alıp ötekilerin nerelere düştüğünü aklıma not ettim (içlerinde Mektuplar'da da yayınlanan, C'yi Blanchard ile Ragley'ye bir şey okurken gösteren o harika resim de vardı).

"Şimdi, bir bakayım..." — havada ikimizin de ne bulacağımızı bilmediğimize dair somut bir his vardı. GFS hafifçe koluma yaslanıp önümde eğilerek bazı resimleri incelerken kel kafasıyla sakalı görüşümü engellese de, baktığı şeyleri ben de görebiliyormuşum gibi konuşup duruyordu. Albümlerdeki fotoğraflar anne babasının ailelerini gösteren, geç Viktoryen dönemden kalma sepya portrelere kadar gidiyordu (görünüşe göre, Freda Sawle yarı Galliymiş ve amcası tanınmış bir şarkıcıymış). GFS'in kolayca aklı karışıyor, gözlerini kısarak beyaz mürekkeple yazılmış yazıları okuyor, bir şeyleri birbirine karıştırıp sonra kendini düzeltiyor, kesik kesik soluk alarak sıcak nefesini sayfaların üstüne üflüyordu. Hubert'ın fotoğraf makinesi vardı herhalde, dedim. "Aynen öyle. Makineyi Harry Hewitt'in hediye ettiğini hatırlıyorum." Yaşlı HH yine sahneye çıkmıştı — GFS'in onu anlatan repliğini merak ettim. "HH Harrow Weald'da yaşayan çok zengin bir adamdı. Almanya ile cam ve porselen ithalat/ihracatı yapardı. Kimileri onun casus olduğunu düşünürdü." Ben: "Ama değildi, öyle mi?" GFS kolumu sıkarak kıkırdadı: "Sanmam. HH nonoştu, savaşta ölen abim Hubert'a âşıktı." Hubert bu aşka

karşılık vermiyor muydu? "Hubert hiç öyle birisi değildi. Çok çekingendi. HH'in ona pahalı hediyeler verip durmasından çok utanırdı." C'nin HH'i tanıyıp tanımadığını sordum. "C'nin 2H'ye gelişlerinden birinde tanıştılar ve dost oldular sayılır." HH C'ye de âşık mıydı? "Değildi herhalde, çok sadık bir adamdı — o koruyup yardımcı olabileceği birini arıyordu. C, HH'in ilgisini çekemeyecek kadar zengindi." İlgilense, C onunla flört eder miydi? "Büyük ihtimalle" (güldü).

"Evet, işte bunlar Simon!" "Zavallı C"nin birkaç fotoğrafı — içlerinden en iyisi, C'yi şort giymiş, elinde bir ragbi topuyla, hırslı bir yüz ifadesiyle gösteren resim, Mektuplar'da yayınlanmıştı zaten: "Ne kadar muhteşem bacakları olduğunu görüyorsun!" Ben: "Bunu yayınlamak isterim." GFS: "Nerede?" Ben: "C'nin hayatını yazdığım kitapta." GFS: "Ah, evet, bence de yayınlamalısın. Çok iyi fikir. Onun hayatı hiç yazılmadı. Bunu yapmana çok sevindim, taze kan olur." 2H'de küçük bir grup, C ve D ve GFS ve siyahlar giymiş iri yarı yaşlı bir kadın, öndeki çimenlikte durdukları için evi hemen tanıdım. "Bu kadın bize yakın oturan bir Almandı — annem ona çok acırdı. Savaş patlak verdiğinde Almanya'daki Wagner festivalinde olduğu için İngiltere'ye dönememişti. Yörede yaşayanlar evine saldırmıştı. Savaştan sonra geri geldiğinde annem onu kanatlarının altına aldı sayılır. Hepimiz ondan yaka silkerdik ama herhalde iyi bir kadıncağızdı. İşte, C ile ben — bu enteresan bir resim ama karım benim pek iyi çıkmadığımı düşünüyor." Bakmak için öne eğilince, GFS elini omzuma koydu. "Burası Corley Court — oradaki çatıya çıkmıştık." O yeri tam olarak hatırlamakta fazla zorlanmadım çünkü Peter bir-iki kez beni de çatıya çıkarmıştı. "Çamaşır odasından yukarı tırmanılıyor," dedim. GFS: "Evet, orası, bakın." Fotoğrafta C ile GFS bir bacaya dayanmıştı, C'nin gömleği yoktu, GFS'in gömleğinin önü yarıya kadar açıktı, utanmış ama heyecanlı görünüyordu. Ufak bir fotoğraftı tabii ama

çok netti — C'nin sırım gibi, güçlü bedeni, göğsünde başlayıp göbeğinden aşağı doğru inen siyah kıllar, bacaya dayadığı kolunun iyice gerilmiş görünen pazusu. Yüzünde alaycı bir gülüş vardı ve fotoğraf makinesinin karşısında hep tedirgin görünen GFS'den oldukça büyük görünüyordu. GFS'in 20 yaşındaki hali oldukça yakışıklıydı — beyaz tenli kılsız göğsü aradan şöyle bir görünmüştü: C'nin yanında çocuk gibi duruyordu. Ben: "Kim çekti acaba?" GFS: "Ben de bilemiyorum. Herhalde kız kardeşim" — D ikisini iş üstünde yakalamışsa, bu GFS'in şaşkın yüz ifadesini açıklardı. C'nin nasıl bir vücuda sahip olduğuna dair ilk kez gerçek bir fikrim oldu ve fotoğraf makinesi davetsiz bir misafir gibi olduğu için ansızın onun —kitabımın kahramanının!— karşısına çıkmanın nasıl bir şey olabileceğini hissettim. Hem tuhaf hem de biraz tahrik edici bir histi — GFS de aynı hisse kapılmış gibiydi: "Burada resmen sefih bir görüntüm var, değil mi?" dedim. "Peki öyle miydiniz?" derken, öyle olduğunu ima eder gibi sırtımı sıvazladığını, elinin pek de dalgın olmayan bir hareketle belime kadar indiğini hissettim. "Biliyor musun, korkarım cidden de öyladym," dedi.

Hava bayağı gerilimliydi ve bunun ne kadar farkında olduğunu görmek için, GFS'e bir bakış attım. "Ne bakımdan acaba?" (onu ürkütmek istemesem de, kıpırdanarak hafifçe uzaklaştım). GFS ağır ağır ama derin nefesler alarak, kararsız kalmış gibi, resme bakmaya devam etti: "Yani, bilirsin işte, normal bir sefihlik," dedi ki bence bu gayet iyi bir cevaptı. "Eh, sizi suçlayamam!" gibisinden bir şeyler mırıldandım. "Ne kötü, değil mi? O zamanlar parlak bir çocukmuşum! Bir de şu halime bak" — sakallı çenesini öne çıkartarak yüzünü bana dönerken eli hafiften okşar gibi bir hareketle tekrar popoma kadar indi.

İngiltere'nin Gündelik Tarihi'nin yazarıyla (yazarlarından biriyle) baş başa oturmuştuk ve o kim bilir hangi anı-

lar, hangi varsayımlarla gözlerini gözlerime dikmiş, avcunu minnetle belime dayamıştı işte. Tedirgin bir kahkaha attım ama bir çeşit merakla ve bundan yaklaşık 70 yıl önce C'nin de ona aynı böyle dokunduğundan emin, içindeki bu anıları uyandırdığım için belki de bu durumu kendi kendime yarattığımı düşünerek bir an ben de onun gözlerinin içine baktım. Ayrıca, bunun hiçbir önemi olmadığını, sıra sıra kitaplarla dolu o odadan az sonra ayrılıp onu orada bırakacağımı, evin bile tekrar onlar için hayal ettiğim o eve, tarihi eşyalarla dolu gerçek bir Tudor evine dönüşeceğini düşündüm. On iki yaşlarındayken kitaplarının ilk sayfasına, Madeleine ile ikisinin isimlerinin etrafına itinayla yaptığım o karalama geldi gözümün önüne, sonra bir an için beni öpeceğini zannettim ve bunu nasıl karşılayacağımı merak ettim — ama gözlerini indirdi ve o böyle yaparken ansızın, evet, işte yazacağım tarih bu, diye düşündüm. Kibarca devam ettim, "Peki ya C'nin size yazdığı bütün o mektuplar? Kaybolduğunu söylemiştiniz?" "Evet, onlara ne olduğunu kesin olarak bilemiyorum," dedi. "Annem yok etti, hemen hepsini yaktı. Bu arada" — eli hâlâ sol kalçamı sıkıyordu ama artık zevk alıyor gibi değil de oradan destek alması gerekiyormuş gibiydi — "bundan karıma söz etmezsek daha iyi olur." "Bu" derken neyi kast ettiği pek açık değildi. "Peki," deyince kalçamı bıraktı. GFS: "Ah, büyük bir kayıp, o mektuplar edebiyat için çok büyük bir kayıptı. Ama bazıları cidden de dudak uçuklatan türdendi!"

Eski yerlerimize oturur oturmaz MS odaya girip bana bir mini taksi çağıracağını söyledi. Birlikte hole çıktık. MS kendisi aramak için ısrar etti: Okuma gözlükleri, numarayı baktığı eski fihrist, numara düştüğünde kullandığı o sabırsız ses tonu. Konuşurken aynaya doğru alnını kırıştırarak yanlış işitip durduğu kişinin zamanını boşa harcamasına izin vermeyişini hayranlıkla izliyordu. "Yirmi dakika mı!" dedi, doldurulması gereken garip bir boşluk vardı. "Umarım koca-

mın anlattıkları konusunda sağduyulu davranırsınız," dedi. Korkunç bir öğretmen olması gerektiğini düşündüm, ben de öyle umduğumu söyledim. "Aslında sizinle görüşmesine izin vermememem gerekirdi, aklı çok karışık." C hakkında hayatta olan herkesten daha çok şey bildiğini söyledim. MS: "Bir de korkarım şunu sormam lazım, size herhangi bir şey verdi mi — bir belge falan?" Nottan başka hiçbir şey almadığımı ama kitap için birkaç fotoğrafı ödünç vermeyi vaat ettiğini söyledim. Ters ters bana baktı ama bu baş edemeyeceğim bir şey değildi tabii, sonra gözlerini çantama dikti ama tam o sırada çalışma odasının kapısı açıldı ve GFS sessiz sedasız dışarı çıktı. "Ah, merhaba!" dedi — beni orada görmek çok ilgisini çekmiş gibiydi. "Paul de tam gidiyordu hayatım," dedi MS (bana ilk kez ismimle hitap etmişti). "Evet, evet..." — GFS'in yüzünde (çok yeni olsa da) hâlâ hatırladığı belli olan bazı şeyleri gizleyen gayet kurnaz bir tebessüm, sesinde neredeyse karısına tahammül eden bir tını vardı. MS: "Söyleşi hoşuna gitti mi George?" GFS: "Ah, hem de nasıl hayatım, tabii ki," derken bana sezdirmeden kim olduğumu anlamak ya da hınzırlık edip beni ellediği o anları zihninde yeniden canlandırmak ister gibi bir bakış attı. MS: "Peki nelerden bahsettiniz? Hatırlamıyorsundur herhalde." GFS: "Ah, ne kadar iyi hatırladığımı bilemezsin." Sonra bahçede biraz gezinmeyi önerdi, MS de izin verdi ama içeride olanlardan sonra ben biraz daha tedirgindim doğrusu. Fakat GFS çok geçmeden olanları zaten unutunca, benim de kibarca bir şey olmamış gibi davranmamın bir anlamı kalmadı. "Kurbağalara da bakın George," dedi MS. Sözünü dinleyip bakarken, pencereden bizi izleyen MS gözünü üstümüzden ayırmadı. "Kıpır kıpır hergeleler," dedi GFS.

8

Yarı tanıdık dış mahalleler Worcester Shrub Hill hedefinin daha güçlü çekiminden ayrılarak süzülüp giderken, dikkatini dağıtan uzak ve sadık çekişlerle, önce Didcot, sonra Swindon geldi. Uzun yolculuğun tadını çıkartırken, çiftliklerin ve oraya buraya doğru hafifçe meyleden toprak parçalarının arasında yapılan bu aydınlık ve yersiz yurtsuz gezide, içinde Daphne Jacobs ile yapılacak bu önemli söyleşinin büyü yapılmış gibi sürekli ertelenip durduğuna dair çocuksu bir his vardı, yine de her bir uzun hız kesiş ve duruşta (orası Stroud'du, değil mi, az sonraki yer de Stonehouse) son kaçınılmaz olarak yaklaşıyordu. Daphne'nin evine, şaşırtıcı bir ismi olan Olga'ya gitmeyi çok istiyordu elbette ama bütün gün bu keyifli, az yolculu trende tıngır mıngır gitmeye de razıydı. Hazırlanmaya bile başlayamıyordu, Daphne'yi zirvede sürekli yanan bir ışığa doğru basamak basamak çıkartacaklarını umduğu bir dizi soru yazmıştı ama sayfaları işaretlenmiş kanıtlarla dolu çantası hiç dokunulmadan yanındaki koltukta duruyordu.

Tren Stonehouse'tan bir süre sonra Cotswold'un batı ucundan ilerideki, yarısı puslu güneş ışığının altında kalmış olan, geniş bir düzlüğe benzeyen yere doğru döne döne giden uzun bir iniş yaptı. Paul bu yöne doğru hiç bu kadar uzağa gitmemişti. Kendi adasında yepyeni bir bölgeye girmek rüya gibi ama rahatsız edici bir histi. Birkaç dakika sonra hızla Gloucester istasyonuna doğru süzülmeye başladıklarında, platformdaki öbek öbek insanlar, doğa yürüyüşüne çıkmış olanlar, askerler, gözlerini kaygıyla ya da tehdit eder gibi sertçe fren yapan trene dikmiş, hızla yaklaşıp uzaklaşıyordu. Neyse, Worcester'dan önce daha Cheltenham vardı.

Ama az sonra dalgın dalgın çocuklarına dırdır eden, yüzü sinirden gerilmiş bir kadınla çocuklarının oturması için eşyalarını kaldırmak zorunda kaldı ve tren yeniden ha-

reket etmeye başladığında Londra'dan yapılan bu yolculuğun farkında bile olmadıkları romantizminin sonsuza kadar geride bırakılmış olduğunu, bir uzlaşma ve ortak yaşam döneminin başladığını gördü. Paul çantasını masada bıraktığı için, küçük oğlana boyama kitabını yayacak fazla yer kalmamıştı. Çocuklara onu utandırabilme konusundaki çokyönlülükleri yüzünden duyduğu antipati adeta suratlarına doğru savurduğu *Uzun Galeri*'nin üzerinden görünen kaş çatışında yoğunlaşmış gibiydi. Kitabı ve dolayısıyla geleceği için had safhada önemli bir söyleşi yapacağı gerçeği kendisinin dışında kimsenin fark edemediği bir hastalığın başlangıcı gibi köşeye kıstırıp tuzağa düşürmüştü Paul'ü. George'un söylediği şey doğruysa, Daphne ile bugün ve yarın yapacağı konuşmalar, Paul'ün ona en çok itiraf ettirmek istediği şeyi bilmiyormuş gibi davranmak zorunda kalacağı tuhaf bir oyun olmaya mahkûmdu.

İlk bölüme, yani Daphne'nin çizdiği Cecil "portresine" bir göz attı:

Cecil'in o güzel haziran gecesinde beni aşka kapılmış bir genç kıza mükemmel bir aşk şöleni gibi gelen sade bir akşam yemeği için Jenner's'a götürüşü onu son görüşüm olacaktı. Bezelye çorbası içmiştim, hatırlıyorum, bir tavuk budu, bir de çilekli blancmange yemiştim. Sanırım ne yediğimiz ikimizin de umurunda değildi. Güçlü duygularımızın sihirli pelerini altında, savaşın gürültü patırtısından uzak, baş başa olabilme fırsatı her şeyden mühimdi. Yemeğimiz bitince bir saat kadar sokaklarda dolaşıp toprak sete inerek geniş nehirden geçen ışıkları izledik. Cecil ertesi gün tekrar Fransa'ya giden gemiye binecekti ve bildiğimiz o müthiş darbe yaklaşmıştı. Onunla evlenmemi o zaman istemedi — bunu son mektubunda, birkaç gün sonra soracaktı — ama o akşam hava çok büyük sorulara gebeydi sanki. O sırada sadece basit ve mutlu şey-

lerden söz ediyorduk. Beni Maryleborne'dan bineceğim trene götürecek olan taksiye bindirirken, onu son kez St Martin-in-the-Fields'ın muazzam siyah sütunları önünde şapkasını sallayıp, sonra çabucak ikimizin de büyük bir heyecanla ve dehşetle hayal ettiğimiz geleceğe doğru dönerken gördüm.

Belki de sadece kendi mizacını Daphne'ye yansıtıyordu ama yine de bir insanın, bırakın altmış dört yıl öncesini, dört yıl önceki bir yemekte bile ne yediğini tamı tamına hatırlayabileceğine hiç inanmıyordu Paul, oysa ki (yine, belki kendi kısıtlı deneyimini başkalarına yansıtıyordu) seks yapılan zamanlar hep hatırlanırdı. Valance'ların Marylebone'daki dairesinde bir gece geçirildiği gerçeğini Paul'ün düşünmek bile istemeyeceği kadar yavan bir biçimde gizler gibi görünen tavuk budu ve çilekli blancmange, bu sahnenin tamamındaki o endişe verici klişe havasını ve gerçekdışılığı sadece güçlendirmeye yarıyordu — verilen istasyon ismi bile bir kılıftı. Hem ayrıca Cecil'in hazırlandığı o "güçlü darbe" de neyin nesiydi?

Paul dudağını kemirerek Daphne'nin kitabındaki kabın arka kapak üstündeki katına basılı fotoğrafı inceledi. Vücudunun dörtte üçü görünüyordu ve üzerinde koyu renk sade bir döpiyesle bluz, boynunda tek sıra inci, yüzünde yarım bir tebessümle objektife bakarken, belki de gözlüğünü takmamış olmasından kaynaklanan bariz ve genel bir çekiciliği vardı. Hemen arkasındaki kemerli girişten görkemli bir hol ve merdiven belli belirsiz seçilebiliyordu. Yüzüne iyice yakından baktığınızda üzerinde çok belli olmayacak bir şekilde oynandığını, gözlerinin çevresine ve çenesinin altına yapılan dokunuşlarla tenine gümüşi bir pürüzsüzlük kazandırıldığını görüyordunuz; fotoğrafçı onu on beş-yirmi yaş gençleştirmişti. Resme bütün olarak baktığınızda, onun ihtişamını sadece ucundan köşesinden göstermenin yeteceği bir servete sahip, iyi görünen hatta evlenilebilir bir kadın olduğu izleni-

mini ediniyordunuz. Sokakta yardımına koştuğu o hırpani ihtiyarla arasında bir bağlantı kurabilmek pek mümkün değildi. Ama yine de, böyle farklı bir kişiliği daha olduğunun hatırlatılması biraz sinir bozucuydu.

Worcester'da harekete geçmek onu birden keyiflendirdi, geçen kasımda birlikte yaptıkları yolculuktan sonra ilk kez taksiye binmek üzere taksi kuyruğuna girdi: Cathedral Cars. Soğuk bir ses tonu bulup şoförle öyle konuştu ve şehirden çıkarlarken taksimetre neşeli yeşil artışlarla göz kırpmaya başladı. Bu küçük kır yollarının keyfini dönüşte daha çok çıkartabilirdi — şimdilik ağıllarla çalı çitlerin arasından dosdoğru Olga için hayalinde yarattığı manzaraya bakıyordu. Staunton St Giles'e geldiler, büyük bir evin kulübeli kapısının önünden, sonra da belediyeye ait ikiz evlerle dolu geniş ve sevimsiz bir sokaktan geçtiler; bir savaş anıtı, ötesinde bir kilise, market ve postane, bir an için önce oraya uğramayı düşündüğü bir pub, Black Bear, ama kapanmasına birkaç dakika kalmıştı. "Olga'nın nerede olduğunu biliyor musunuz?" dedi Paul şoföre.

"Ah, tabii ki," dedi adam, Olga yörede çok tanınan bir kişilikmiş gibi. Taş duvarlı güzel bir ev, Eski Papaz Evi, sonra da hallerinden köyün geri kalanından daha memnun görünen bir dizi eski kır evi geldi, burası Daphne'nin son yıllarını geçirebileceği güzel bir yerdi. Taksi yavaşlayarak bir ara yola girdi ve eski püskü görünen tek katlı bir evin önünde durverdi. "Tam on iki pound," dedi şoför.

Paul taksi köşeyi dönene kadar bekledikten sonra yolda biraz yürüyerek alçak bahçe duvarının üzerinden evin dörtbeş fotoğrafını çekip evin durumundan duyduğu üzüntü dolu utancı bir süreliğine geciktiren belgeleme görevini yerine getirdi. Makineyi belki daha sonra, Daphne'nin fotoğraf çektirmekte sakınca görmediğinden emin olunca çıkarmak üzere çantasına koyarak geri döndü. Bazen, bir söyleşinin

verdiği öznel doyumun ardından, insanlar bir fotoğrafın kaba gerçekliğini görmeyi fazla rahatsız edici ve gereksiz bulabiliyordu.

OLGA ismi ferforje kapının üzerine ferforjeyle yazılmıştı. Paul üzerini otlar bürümüş çakıl taşlı yola girerek bakımsız bahçeye, uzamış çimlerle yeşillenmiş yağmur oluklarına, verandanın üzerinden öylece sarkan ölü sarmaşık güle, burun tarafında paslı bir ezik olan eski Renault 12'ye ve arabanın pencerelerindeki boylu boyunca yosun tutmaya başlamış olan lastik altlıklara baktı. Çimler herhalde bir hafta kadar önce iki-üç bant halinde biçilmiş, çim biçme makinesi olduğu yerde bırakılmıştı. Çiçek tarhları geçen yıldan kalma ölü yapraklarla doluydu. Bütün bunlar içeride neyle karşılaşacağına dair daha da ürkek bir kaygı duymasına neden oldu. Zile basınca çıkan uykulu ding-dong sesi gelen kişinin gizlemeyi umduğu sabırsızlığını ortaya çıkartır gibi kendiliğinden bir kez daha tekrarlanırken ön kapıdaki dalgalı camda ürkünç bir şekilde eğilip bükülen kendi yüzünü gördü; yaşamlarına dalgalar halinde dalar gibiydi. Kapıya Wilfrid Valance baktı. Aynı Paul'ün hatırladığı gibi olsa da on üç yıl daha, âdeti olduğu üzere, yuvarlanıp gittikten sonra insanı ürkütecek kadar farklıydı; tepedeki çıplak düzlüğün ortasından cüretle öne çıkan bir perçem kır saçıyla, yanakları kırış kırış olmuş koca suratlı bir çocuktu. "Nasılsınız?" dedi Paul.

Wilfrid, "İyidir işte, ne olsun," derken yüzünde seğirme misali bir tebessüm belirse de, Paul ile göz göze gelmedi. Ziyaretinin onlar için oldukça önemli bir olay olduğunu hisseder gibi oldu Paul.

"Evet, bence de..." diye anlamsız bir şey söyleyerek paltosuyla atkısını uzattı. Ufacık holde bir yerlere açılan başka camlı kapılar da vardı — altmışların canlılığını yansıtan görünüm çoktan belirsiz bir kasvete bürünmüştü. "Peki anneniz nasıl?" Daphne'yi, uzun zaman önce ölmüş birinin ha-

vatta kalmış dostlarından birini göreceği için, şimdiye kadar bastırılmış olan bir dehşete kapıldı bir an. Bir biyografi yazarı olmasa kurabilecekleri dostluğu düşününce de kıskançlığa benzer bir sızı hissetti.

"Ah, o da..." — Wilfrid kafasını sallayıp sırıttı, Paul cümlelerin ortasında kekemeliğini bastırır gibi duraksayıp durma huyunu hatırladı Wilfrid'in ama bu sefer cümlenin devamı gelmeyecekti.

İki çubuklu bir elektrikli sobadan gelen sıcaklık yüzünden oturma odasında boğucu bir hava vardı — sahte kömürleri gün ışığında belli belirsiz parıldayan, taşınabilir şömineye bir benzeyen, kocaman bir şeydi. Odada keskin bir yanık toz kokusu vardı. Paul neşeli bir "Merhaba Mrs Jacobs" ile içeri girerken odanın durumu yüzünden düştüğü hayreti belli etmemeye kararlıydı. Daphne pembe şintz kumaşla kaplı eski püskü bir berjer koltukta, neredeyse arkası ona dönük olarak oturuyordu. Etrafında öylesine inanılmaz, aşırı bir pislik ve karmaşa vardı ki, Paul'ün tek yapabileceği görmezden gelmekti. İnsanda geçici olanın kalıcılaşmış, üst üste yığılı şeylerin üzerine örtü örtülüp eğreti lambalar, vazolar ve biblolar konulmuş olan mobilyalarla bütünleşmiş olduğuna dair rahatsız edici bir his uyandırıyordu.

"Sorun yok," dedi Daphne başını yarı döndürse de ona bakmadan, "Wilfrid bana kim olduğunuzu hatırlattı."

"Ah, öyle mi...?" — temkinli bir kahkaha attı Paul, girer girmez yazdığı o eleştiriden söz edeceklerdi demek.

"Siz piyanist olan değilsiniz."

"Hayır, değilim — çok haklısınız," dedi Paul.

"Hafızam çok iyidir, bilirsin anne," dedi Wilfrid, hâlâ çekişir gibi. "Piyanist olan iri yarı... yakışıklı bir adamdı."

"Ah, adı neydi? Hoş bir delikanlıydı... çok yetenekliydi..."

Paul kendisi de hatırlamaya çalışır gibi biraz oyalandı. "Peter Rowe'dan mı söz ediyorsunuz?"

"Peter — evet, onu bayağı sevmiştim."

"Ah, evet, doğrudur..." diye mırıldanarak Daphne'nin ön tarafına geçti Paul, Daphne el sıkışmaya niyetli görünmüyordu. Üzerinde kalın gri bir etekle bluz, bluzun üstüne eski püskü ve düğmeli bir yelek giymişti. Paul'e attığı o ölçüp biçen bakış belki de doğru dürüst göremeyişinden kaynaklanıyordu. Paul kendini garip hissettiği o ilk birkaç saniyenin ardından, bunu da önündeki birkaç saatin olası risklerinden biri olarak kabullendi.

"Şimdi nerelerde acaba?"

"Peter mı? Ah, iyidir herhalde," dedi Paul öylesine. Elektrikli sobayla üzerinde yığınla kitap ve gazete duran alçak sehpanın arasındaki daracık yerde duruyor, çocuk gibi inat ederek baldırlarında gitgide artan sıcaklığa dayanmaya çalışıyordu.

"Corley Court'ta öğretmenlik yapıyordu — o eve fazlasıyla düşkündü."

"Ah, cidden öylady," dedi Wilfrid şöyle bir kafasını sallayarak.

"Fazlasıyla düşkündü. Jöle kalıbı kubbeleri ve Dudley'nin icabına baktığı öteki şeyleri yeniden ortaya çıkarmak istiyordu."

"Sizin zamanınızda tabii," dedi Paul onu konuşmaya teşvik ederek, söyleşi çoktan başlamış gibi. Daphne'nin karşısında duran koltuğa giderek hafiften gizli bir iş yaparmış gibi çantasından kayıt cihazını çıkardı.

"Biliyor musunuz, Cecil ile ilgili bir kitap yazmasını esas ondan beklerdim," dedi Daphne. "Ona da fazlasıyla düşkündü."

"Neye düşkün değildi ki!" dedi Paul.

"Gözlerimden bayağı bir sorun yaşıyorum," dedi Daphne, yanındaki kitaplarla dolu, lambalı küçük sehpaya uzanarak. Paul onun okuyup okuyamadığını merak etti. Bir yandan kendi mektuplarını da orada görmeyi bekliyordu.

"Evet, *Robin*'den duymuştum," dedi Paul, bu ortak arkadaşlarının adını muhabbet dolu bir ses tonuyla söyleyerek.

"Bahçe yolunu kapatmadınız, değil mi?" dedi Daphne.

"Ah... hayır — Worcester istasyonundan taksiye bindim."

"Ha, Cathedral'in arabalarından birine bindiniz demek. Epey pahalılar, değil mi?" dedi Daphne biraz rahatlamış gibi. "Oturacak bir yer bulabilir misiniz? Çok yakında bir gün, Wilfrid bu odayı toparlayacak ama o zamana kadar kaos ve düzensizlik içinde yaşayacağız korkarım. Bir zamanlar otuz beş hizmetkârlı bir evde yaşadığımı düşündükçe çok garip geliyor."

"Aman Tanrım..." dedi Paul koltuğun üzerindeki deri *Radio Times* ciltbendini ve belki de onarılmayı bekleyen kalın yünlü çoraplar yığınını kaldırarak. Daphne'nin kendi kitabında yirmi beş hizmetkâr dediğinden emindi. Mikrofonu sehpanın üstündeki kitapların üstüne, aralarına dikti. "Bu eve neden Olga adı verilmiş acaba?" dedi ses düzeyini kontrol etmek için.

"Ah! Lady Caroline burayı eski kâhyası için yaptırmış," dedi Wilfrid saygılı ve sadık bir ses tonuyla, "onun adı da Olga'ymış. Emekliye ayrıldıktan sonra burada yaşamış... gözden ırak... ama ulaşılabilir bir yerde."

"Demek Caroline şimdi de size kiraladı," dedi Paul, hoplayıp dururken hiç kimse konuşmadığında yerçekimine kapılmış gibi aşağı düşen kırmızı oktan gözünü ayırmadan.

"Eh, pek bir şey ödediğimiz söylenemez..."

Daphne sessizce şöyle bir güldü. "O nedir öyle?" dedi.

"Konuştuklarımızı kaydetmemin bir sakıncası yoktur umarım..." Düğmeye basıp kasedi başa sardı Paul.

"Belki de hata yapmamak açısından iyi olur," dedi Daphne kararsızca. Kayıt cihazının hem gurur okşayan hem de güvensizlik yaratan garip bir özelliği vardı. Kimileri ona odadaki tuhaf bir üçüncü şahıs gözüyle bakar, makaranın zar zor

fark edilen dönüşü kimilerini sakinleştirir, kimileri de, izini Sidmouth'ta bulduğu, Cecil'in ikinci dereceden bir kuzeni olan yaşlı Joan Valance'a olduğu gibi, böylesine tarafsız ve alıcı konumdaki bir seyirci karşısında iyice rahatlarlar ve dilleri çözülürdü. Daphne minderlerini yerleştirdi. "Sözlerime dikkat etmem lazım."

"Ah, umarım öyle bir şey yapmazsınız," derken kulağı aldığı kayıttan çıkan salak sesteydi Paul'ün.

"Çok dikkat etmem lazım."

"Kayıt dışı bir şey söylemek isterseniz, uyarmanız yeterli, teybi hemen durdururum."

"Hayır, öyle bir şey yapacağımı zannetmiyorum," dedi Daphne kısa bir tebessümle. "Bir şeyler içmiyor muyuz Wilfrid?"

"Ne arzu ettiğinizi söylerseniz..."

İkisi de kahve istedi. "Bize birer kahve getir, sonra da kendine yapılacak yararlı bir şey bul Wilfrid. İşe garajdaki pisliği temizlemekle başlayabilirsin."

"Ah, o zor iş anne," dedi Wilfrid, kolay kolay kanmayacağını söylemek ister gibi.

Wilfrid odadan çıktığında, "Zor iş çünkü sürekli erteleyip duruyor. Of, o kadar... düzensiz biri ki," dedi Daphne ve minderlerini düzeltir, yüzünü buruşturarak irkilip hafif arkasına dönerken, gözlüklerinin pudra ve sigara dumanı lekeli camları ışıkta bir an için bembeyaz parıldadı. Bu asabi gerginlikle baş etmek zor olabilirdi. Paul ona eski bağlantılarını hatırlatmak istese de, Corinna'dan söz etmeye çekiniyordu.

Birlikte beklerlerken, dedi ki,

"John'u, Julian'ı, Jenny'yi sık görüyor musunuz acaba?" Bir çocuk kitabındaki karakterlerin isimlerini sıralar gibi olmuştu.

"Burada biraz mahsur kalmış gibiyiz, dürüst olmak gerekirse," dedi Daphne. Kendini ihmal edilmiş hissettiğini itiraf etmek istemediğini gördü Paul.

"Şimdi neler yapıyorlar?" — kırmızı oka bir göz atış.

"Ne bileyim..." Daphne bu soruya kolay ısınamadı. "Ne bileyim, hepsi de aşırı meşgul, tahmin edebileceğiniz gibi. Jennifer doktor oldu — yani, gerçek bir doktor değil tabii. Edinburgh'da ders veriyor, galiba Edinburgh'du. Değilse, Wilfrid düzeltir nasılsa."

"Fransız edebiyatı dersleri mi veriyor?"

"Evet... John'un da kendine ait çok başarılı bir şarap işi var tabii."

"Büyükbabasına çekmiş," dedi Paul, adeta muhabbet dolu bir sesle.

"Büyükbabasının şarap işi yok ki."

"Hayır, demek istediğim — Sir Dudley de sherry dünyasının bir numaralı adamı, değil mi?"

"Ah, anladım... Julian da — Julian da sanatçı olan. Çok yaratıcı bir çocuk."

Paul bu ses tonundan, ki Daphne'ninki de muhabbet dolu ama noktayı koyan bir ses tonuydu, bu yaratıcılığı ne şekilde kullandığını sormaması gerektiğini anlamıştı. Daha lise son sınıf öğrencisiyken, Julian'a gizlice ilgi duymuş olduğu gerçeği bir şekilde ortaya çıkacakmış gibi geldi. "Neden, Dudley ile mi görüştünüz?" dedi Daphne.

"Evet, görüştük," dedi Paul kısaca, onunla ilgili nasıl bir tutum takınacağını henüz bilemeden. Kendisine gayet tarafsız gelen bir şekilde Oxford'daki konferanstan söz ederken, Dudley'nin telefondaki aşağılayıcı şakasını hem sansürlemiş hem de bir şekilde mazur göstermiş olduğunu fark etti, şaka sonradan gerçekleşmeyen konuşmalarının biraz da olsa yerine geçen bir anekdot olarak değerliydi. "Çok tartışmalı fikirler öne sürdü. O zamanlar yazılan savaş şiirlerinin genelde o kadar iyi olmadığını, tam olarak 'yetersiz ve amatörce' olduklarını söyledi sanırım, esas büyük savaş edebiyatının nesir halinde on yıl sonra ortaya çıktığını anlattı — kendi kitapları bundan biraz daha geç yayınlanmıştı tabii."

"Tam Dudley'ye göre bir laf."

"Cecil'den pek söz etmedi."

Daphne biraz düşünürken, onun Cecil hakkında onun bir şeyler söyleyeceğini zannetti Paul. "Onu onursal üye yapmışlardı tabii, değil mi?" dedi Daphne.

"Bunu bilmiyordum."

"Evet, yaptılar. Babandan söz ediyoruz," dedi Daphne, Wilfrid tekrar odaya girerken.

"Ah...!" dedi Wilfrid, soğuk bir tavırla yüzünü buruşturup Paul'ü şaşırtarak.

"Wilfrid'in en sevdiği insan olduğu söylenemez," dedi Daphne.

Wilfrid tekrar gittiğinde, odadaki hava istenmeyen yakınlaşma yüzünden çabucak değişince, kendini Daphne'den bluzunun önünü açmasını istemek üzere olan bir doktor gibi hissetti Paul. Kaseti bir kez daha kontrol etti. Daphne'nin üzerinde koşullu bir teslimiyet vardı. Paul boğazını temizleyerek notlarına, yaptıkları şeyin daha çok bir sohbet gibi görünmesi ve ikisi için de daha ikna edici olması için tasarlanmış olan planına baktı. Yine de, sesi istediğinden daha resmi çıktı: "Anılarınızı, yani *Kısa Galeri*'yi yazma şekliniz ilgimi çekmişti, kendinizinki yerine, başka insanlara ait bir dizi portre yazmışsınız." Daphne'nin, saygılı tebessümünü göremeyebileceğinden endişeliydi.

"Ah, evet." Daphne'nin başı birkaç santim geriye gitti. O kitapla ilgili bir eleştiri yazmış olduğu gerçeği esas sorunun —bütün soruların— ötesinde bir yerde bir gölge gibi pusuya yatmıştı kuşkusuz. "Öyle..."

"Yani" —güldü Paul— "neden bu şekilde yazdınız? Tabii, hatırlıyorum, sizinle ilk tanıştığımda bana o sırada anılarınızı yazdığınızı söylemiştiniz, bu yüzden üzerinde uzun zaman çalıştığınızı da biliyorum. Üzerinden on üç yıl geçti!"

"Evet, geçti," dedi Daphne. "Hatta daha da fazla."

"Kitabı çok beğendiğimi söylememe izin verin lütfen."

"Ah — çok naziksiniz," dedi Daphne gayet kuru bir sesle. "Sanırım en büyük nedeni benden çok daha yetenekli ve ilginç olan birçok insanı tanıma şansına erişebilmiş olmam."

"Açıkçası, kendinizden daha çok söz etmenizi dilerdim diyebilirim."

"Yine de epeyce bahsettiğimi zannediyorum." Paul bu zevzekliği ve kendi tepkisini kaydettiğinin farkındalığıyla, gözlerini kısarak kayıt cihazına baktı. "Ben daha çok önemli şeyleri etrafımdaki erkeklerin yaptığı anlayışıyla yetiştirilmiş bir kadınım. Birçoğu kendi anılarını yazdı ya da, bildiğiniz gibi, şu anda yazıyor — şimdi Mark Gibbons'ın hayatı da çıkacak."

"Ha, evet, duymuştum," dedi Paul, Karen kitabın deneme baskısını bulmuştu — dizinsizdi ama çabucak bir göz attığında, Daphne'den sadece kısa kısa söz edildiğini görmüştü, görünüşe göre, kitap Daphne'de de vardı.

"Yayıncısı gönderdi. Ben artık okuyamadığım için, kitabı bana Wilfrid okudu. Ama kadıncağız bir sürü yanlış yapmış tabii."

"Bu kitap için size danışıldı mı?"

"Ah evet, o kadıncağız bana mektup yazmıştı. Ama gerçekten, her şeyi kendi kitabımda yazmıştım zaten — çok sevgili bir dostum olan Mark ile ilgili, söylenmeye değer bulduğum her şey orada yazılı."

"Evet, biliyorum," diyerek gayet hınzır bir bakış attı Paul ama Daphne'nin yüzündeki o sert ve yarım tebessümden adamın çocuğunu doğurduğunu itiraf etmesine imkân ihtimal olmadığını hemen anlamıştı. "Onunla yetmişinci yaşgününüzde tanıştığımı hatırlıyorum."

"Ah, öyle mi...?" — bunu normal karşıladı Daphne. "Evet, oradaydı galiba. Ne kötü değil mi, unutmuşum," dedi ve Paul'ün sonraki sorularından kurtulmanın iyi bir yolunu bulmuş gibi, yüzünde daha tatlı bir tebessüm belirdi.

"Tabii, ben de yanlış bir şeyler yazmamayı ümit ediyorum," dedi Paul, "sizin de yardımınızla!" Açık kahveden ufak bir yudum aldı. Daphne kadına biraz daha yardım etmiş olsa, Mark Gibbons'ın biyografi yazarının şu anda burun kıvırdığı o hataları yapmamış olacağını fark etti. Kendi kendini kandırma biçiminde tekrar tekrar ortaya çıkan bu direnç, belki de bütün yeni biyografi yazarlarının karşılaşıp aşmak zorunda kaldığı bir engeldi. İnsanlar size hiçbir şey anlatmıyor, sonra da bir şey bilmediğiniz için sizi suçluyorlardı — art arda birçok sır açıklarken neredeyse bunları işe yaramaz kılacak kadar serbest davranan bir George Sawle olmadıkları sürece tabii. Yine de, Daphne biraz da olsa hoşlandığı yaşlı bir hanımefendiydi ve kibarca, "Ama bazı yanlış anlaşıl maları düzeltmek istemişsinizdir herhalde," dedi Paul.

"Evet, biraz — 'İki Hektar' ile ilgili şeyleri falan. Şiirde benden sadece 'sen' diye söz ediliyor. Sebby Stokes'un yazdığı şeyde de 'Miss S.' olmuştum!"

Paul şiirde 'sen' denen kişinin aslında George olduğunu düşünmeye başlamış olmaktan biraz utanarak, anlayışla güldü. "Sizden... Sir Dudley'nin kitabında daha çok söz ediliyor."

"Evet... ama o da herkese kancayı takar zaten."

"Cecil'den o kadar az söz etmesi beni şaşırtmıştı."

"Biliyorum..." — sesi içten olsa da *Kara Çiçekler*'den söz etmek Daphne'yi şimdiden sıkmış gibiydi.

"Tanıştığınız ilk gerçek yazar Cecil'di herhalde."

"Ah, tabii, kitabımda da dediğim gibi, o zamanlar pek öyle aman aman bir şöhreti olmasa da, Cecil evlenmeden önce tanıştığım en ünlü insandı. Yani, orada burada birkaç şiiri yayınlanmıştı ama henüz bir kitabı çıkmamıştı."

"*Gece Cenazesi* ancak 1916'da çıktı, değil mi, ölümünden sadece birkaç ay önce?"

"Öylady sanırım," dedi Daphne. "Sonradan gayet önemli bir şahsiyete dönüştü tabii."

"Peki tanışmadan önce birkaç şiirini okumuş muydunuz?"

"Bir-iki tanesini."

"Daha onu görmeden önce bile, sizin için görkemli bir kişilikti herhalde."

"Onu hepimiz çok merak ediyorduk."

"'İki Hektar'ı ilk ziyaretinden neler hatırlıyorsunuz? İsterseniz, oradan başlayalım."

Daphne çenesini içeri çekti. "Yani, *geldi* işte," dedi, soruyu açık sözlülükle ele almaya kararlıymış gibi.

"Saat 17:27'de gelmiş," dedi Paul.

"Öyle mi...? Evet."

"Sanırım... abiniz... onu karşılamış olmalı."

"Evet, elbette."

"Hayır...! Yani demek istediğim, istasyona o gitmişti."

"Ah, büyük ihtimalle öyledir."

"Cecil'i ilk görüşünüzü hatırlıyor musunuz?"

"Evet, o zamandı herhalde."

"Peki o anda ona karşı bir çekim hissettiniz mi?"

"O çok çarpıcı bir tipti, biliyorsunuz. Bense daha on altı yaşındaydım... çok masumdum... eh, o günlerde hepimiz öyladyk zaten —tek bir erkek arkadaşım bile olmamıştı— çok okurdum, romantik romanlar okurdum ama aşk hakkında bir şey bildiğim yoktu — şiir de çok okurdum tabii, Keats'i ve Tennyson'ı hepimiz çok severdik..." Paul onun bir rutine kapıldığını, sesinin tatlı ve yapay bir tona büründüğünü görebiliyordu. Yüzünde dalgın ve sabırsız bir ifadeyle bir sonraki sorusunun, oldukça sert bir sorunun şekillenişini izlerken, Daphne'nin sayıp dökmesine izin verdi. Sözünü bitirir gibi olup kahvesini almak için eğildiğinde, dedi ki,

"Abinizin Cecil ile dostluğu konusunda ne düşündüğünüzü sorabilir miyim?"

"Ah..." Kupasının üzerinden şöyle bir pofladı Daphne. "Alışılmadık bir şeydi."

"Ne bakımdan?" dedi Paul, hafifçe kafasını sallayarak.

"Hım? Zavallı George, onun daha önce hiç arkadaşı olmamıştı. Ansızın bir arkadaşı oluverince, bu hepimizin hoşuna gitmişti."

Paul bazı söyleşilerin içine bir hayalet gibi süzülen o gönülsüz yakınlık duygusuyla sırıttı. "Neden bu kadar iyi arkadaş olduklarını anlayabiliyor muydunuz? Çok mu yakın görünüyorlardı?"

Daphne açık sözlü davransa daha iyi olacağını söylemek ister gibi bir kez daha içini çekerek pofladı. "Bence gayet eski moda bir" —durup bir yudum kahve aldı— "kahramanına tapınma durumu olduğu çok açık, öyle değil mi? George duygusal açıdan, yaşına göre pek gelişmemişti. Cambridge sayesinde biraz açılmıştı sanırım." Şöyle bir irkildi. "Dürüst olmak gerekirse, George öteden beri soğuk nevalenin tekiydi."

Bir-iki saniye boyunca düşüncelere dalmış gibi görünen Paul'ün aklından daha da açık sözlü cümleler geçti ama Daphne'ye bakınca pek emin olamadı ve onu tiksindirmekten korktu. "Ben esas Cecil ile ilişkinizi kıskanıp kıskanmadığını merak etmiştim."

"George'un mu? Yo, yo;" ve az önceki küçümseyici sözü yetmemiş gibi ya da artık fark etmediğini hissederek, "George insani duygulara hiçbir zaman tam olarak sahip olmadı. Nedenini bilemiyorum. Bu durumdan fazla bir zarar gördüğünü de söyleyemem — hayat onlarsız çok daha kolaydır herhalde ama biraz da sıkıcı olmalı, değil mi!" George'un Corley'nin damında yarı çıplak Cecil ile birlikte duruşu gözünün önüne gelirken, yüzünde Daphne'nin inandığı ya da inanmasını istediği şey karşısında ne yapacağını bilemeyen, uzak bir tebessüm belirdi Paul'ün, bile isteye ne kadar çok şeyi unutmuştu kim bilir. "Birkaç sene evvel gelmiş olsanız, gidip onunla konuşmanızı tavsiye ederdim ama artık ne dediğini pek bilmiyor korkarım — eve hapsolmuş durumda. Zavallı Madeleine onunla çok uğraşıyor sanırım."

"Bunu duyduğuma üzüldüm," dedi Paul.

"Evet, onunla konuşmanız faydalı olurdu. Sıkıcı biri olduğunu asla söyleyemem, bu arada. Bir entelektüeldi, öteden beri ailenin beyniydi o."

Paul'ün bir an susup kâğıtlarına bakarak işini ciddiye alan bir yazar gibi davranması, Daphne'den çok kendi hayrınaydı sanki. "Sormamın sakıncası var mı acaba — kitapta bunun bir gönül ilişkisi olduğunu söylüyorsunuz — Cecil ile aranızdaki ilişkinin yani...!"

"Evet, öylady."

"Yazışıyordunuz; peki aynı zamanda görüşüyor muydunuz?"

"Söylememiş miydim...? Evet, epey sık görüşüyorduk diyebilirim."

"Araya savaş girdi herhalde."

"Evet, savaş, aynen öyle. O zaman çok sık görüşememeye başladık."

"İngiltere'deyken yazdığı mektuplardan çıkarmaya çalışıyordum da — neredeyse hemen orduya yazılmış, 1914 eylülünde."

"Doğru, savaşı çok severdi."

"Aralık ayında Fransa'ya gitmiş, sonradan eve çok nadir, bir tek izinli olduğu zamanlarda gelmiş, ta ki — on sekiz ay sonra öldürülünceye kadar."

"Öyle olması lazım, evet," dedi Daphne, sabırsız bir öksürükle.

Paul taktik verir gibi bir ses tonuyla ama özür dilercesine şöyle bir gülümsemeyi de ihmal etmeden, "Onu son görüşünüze atlayabilir miyiz?" dedi.

"Ah, tabii..." dedi Daphne, bir an başı dönmüş gibi.

"O zaman neler olmuştu?"

"Maalesef, yine..." Daphne yardımcı olamadığına üzgünmüş gibi başını iki yana salladı. "Zaten her şeyi kendi küçük kitabımda yazmış olduğumu söylemek zorundayım."

Böylece Paul daha önce trende okuduğu pasajı birçok yerini atlayarak okurken, Daphne de hem meraklı hem de savunmaya geçmiş bir tavırla onu dinledi. Bunu nasıl yapacağını yine bilemiyordu: İnsan seksen üç yaşındaki bir kadına birinin onu —bunu kendi kendine söylemek bile hoşuna gitmiyordu. Ama Cecil onu hamile bırakmışsa— evet, sonunda birine içini dökebilmiş, gözyaşlarıyla dolu bir çözülme yaşamış olacaktı ama içindeki bir ses de o ortamda böyle bir şey olmayacağını söylüyordu Paul'e. Yine de, başını kaldırıp baktığında, Daphne kendi yazdığı sözlerden etkilenmiş görünüyordu. "Ah, al işte!" diyerek başını iki yana salladı. Paul'ün hayatında çok sık yaşanan, bir şeyleri kaçırdığını gördüğü ve geriye doğru düşündüğünde bile karşısındaki insanda bu kadar ani bir duygu değişimini tetikleyen şeyin ne olduğunu anlayamayarak ne yapacağını şaşırdığı anlardan biriydi bu da. Daphne'nin ağlamak üzere olduğunu zannetti. Sosyal açıdan garip bir durum olsa da, numarası işe yaramış ve yepyeni bir anıyı su yüzüne çıkarmışsa, bu kitap için harika bir şey olurdu, sabırla dönen kasete bir göz attı. Sonra yine yanlış anladığını gördü — ya da belki Daphne katı bir tavırla onu bu beklenmedik duygulanmanın dışında bırakıyordu. Daphne dedi ki, "Açıkçası, kendimi bazen bizim Cecil'e zincirlenmiş gibi hissediyorum. Öldürülmüş olması, biraz da kendi suçu sayılır — yaşamış olsa birbirimizin geçmişinde kalan birer simadan ibaret olacaktık ve bu hiç kimsenin umurunda olmayacaktı bence."

"Ah, bence umursayabilirlerdi...!" — ona takılmış mıydı yoksa güvenini mi tazelemişti? "Anladığım kadarıyla, evlenmeyi planlıyormuşsunuz?"

"Eh... Yapmış olsak bile çok başarılı bir evlilik olacağını zannetmiyorum."

"Bir de 'dul eşim olur musun?' diye sorduğu o mektup var." Paul Mektuplar'da açıklanan gerçekten, Cecil'in Marga-

ret Ingham'a da aynı gün dul eşi olmasını teklif ettiğinden, şu anda bile söz etmenin münasebetsizlik olacağını düşündü. "Ama sanırım daha çok... geçici hevesle söylenmiş bir şeydi?"

"Evet, elbette öylady. Fakat Cecil'e dair anlamanız gereken bir şey var ki, o da insana kendini onun evreninin tam merkezindeymiş gibi hissettirebildiğidir." Paul bunu duyunca hem bir acıma hissi hem de hafif bir kıskançlık duydu.

Çok geçmeden geleneksel, zaruri ve genelde işe yarayan tuvalet ziyaretinin zamanı geldi — mahremiyete doğru istekli bir kaçış, aynaya bön bön bakış, söyleşi yaptığı insanın alışkanlıklarıyla hijyen düzeyini ve mizah anlayışını kimselere görünmeden dikizleyebilme fırsatı. Olga'daki kasvetli ve küf kokulu odaya yığılıp bir yerlere dayanmış olan ıvır zıvırda hafiften çılgın bir mizah anlayışının sergilendiği söylenebilirdi belki. Kapının arkasında çatlak camlı bir yığın resim ve katlanabilir bir oyun masası, lavabonun altında kapağına şablonla JACOBS yazılmış uzun bir kroket seti kutusu vardı. Omzu lavabonun karşısındaki, altın yaldızlı şık çerçevesinin birçok yerinde kırıklar olan, büyük ve karanlık bir tabloya sürtündü; siyah şapkalı, yüzünde kendini beğenmiş bir ifade olan, açık tenli bir delikanlının resmiydi ve üzerinde çamurlu bir süngerle silinmeye çalışılmış gibi boylu boyunca çizikler vardı. Aydınlık bir oda olması asla mümkün olmayan tuvalet buzlu camdan pencerenin alt bölümünü kaplayarak üstteki bir aralıktan zorla içeri girmiş, üzerlerine masa örtüsü örtülmüş bir yığın büyük eşyanın, duvarın üstünde uzun bir dal vermiş olan Beş Yapraklı Amerikan asması yüzünden iyice karanlık bir yer olmuştu. Su seviyesinin altında torf gibi kararmış olan, üzerinde Peter Rowe'un lezbiyen kapağı dediği türden, açık tutmanız gereken bir kapak olan klozeti kullanmak, Paul'ün hiç içinden gelmiyordu. Masa örtüsünü kaldırınca, altında çıtır çıtır olmuş seloteyple bantlanmış şarap kutuları olduğunu

gördü ki sonraki bir ziyaretinde bunu keşfetmeye değerdi. Klozetin yanındaki duvarda boylu boyunca birkaç metre yukarıya dizilmiş olan kitaplar ve dergiler vardı. En üstte Daphne'nin söyleşisinin yer aldığı *Tatler* ve "Lady Caroline Messent'ın Evi" Staunton Hall'un tanıtıldığı altı yıllık bir *Country Life* dergisi vardı — küçük bir güven tazeleme ritüeli için burada tutuluyorlardı herhalde. Kitap rafı içinde bir şeyler bulabileceğiniz bir ucuzluk tezgâhına benziyordu — ya Wilfrid'in ya da Daphne'nin kaldığı yeri her seferinde tuvalet kâğıdından bir parça kopartarak işaretlemeyi âdet edindiği ortadaydı. Anneyle oğulun ortak yaşamı burada anlatamayacağı kadar içini bunaltmıştı Paul'ün. Biraz oturup yandan kitap isimlerine baktı. Alınması çok zor olan, savaş dönemindeki ucuz kâğıda basılmış, "Wilfrid'e, Dudley Valance" diye imzalanmış, gömleği yırtık pırtık ve lekeli olsa da 1944 baskısı, yani ilk baskı bir *Kara Çiçekler* işte orada, yer seviyesinin hemen üstünde duruyordu. Orada bırakılamayacak kadar çıplak, hüzünlü ve değerli bir şey olduğu için, Paul kitabı daha sonra bulabileceği bir yere koydu. Ellerini yıkayıp aynada kendine bakarak gidişatı değerlendirir ve kendi kendine ufak bir moral konuşması yaparken, arkasındaki çerçeveden bakan delikanlının karanlık ve küçümseyici gülüşü hafiften aklını karıştırıyordu.

Kısa yokluğunu fark edip gelmiş olan Wilfrid oturma odasının öteki ucunda dönüp dolaşıyor, görünüşe göre bir şey arıyordu. "Size cidden sormam gereken bir şey daha var," dedi Paul bir telaş, "'İki Hektar'ın ilk kez yazıldığı defter hâlâ sizde mi acaba? Görmeyi çok isterim."

"Pek şanslı değilsiniz korkarım," dedi Daphne.

"Sizde değil mi?"

Daphne neredeyse üzgün bir ifadeyle yüzünü buruşturdu. "Neredeydi o, Wilfrid?"

"Galiba Londra'da anne," dedi gözlerini eski perdelerden

bir yığının tepesindeki büyük hasır sepete dikmiş olan Wilfrid, "fotoğrafı çekilecekti."

"Fotoğrafı çekilecek," diyerek onayladı Daphne. "Fazlasıyla hassas bir durumda, tabii, yetmiş sene oldu, değil mi? — artık neredeyse yetmiş."

"Hayır, bu çok iyi bir fikir," dedi Paul. "Kim yapıyor?"

"Adını hatırlayamıyorum — Cecil'in yeni şiir kitabını hazırlayan çocuk."

"Ah, iyi ellerde o zaman," dedi Paul.

"Adı neydi onun?"

"Adı sanırım Dr. Nigel Dupont."

"Ta kendisi. Bana Corley'de okuduğu için, Cecil ile arasında çok kişisel bir bağ hissettiğini söylemişti."

"Ah, öyle mi?"

"Şapelde sürekli kabrini göre göre ona ilgi duymaya başlamış."

"Çok enteresan," dedi Paul, Dupont'un Peter'ın öğrencilerinden biri olabileceği ihtimali hasta edercesine üzerine çullanırken. "Peki Nigel... hımm... sizi görmeye geldi mi?"

"Hayır, çok kolaydı, postayla hallettik."

"İmzalı teslimat," dedi Wilfrid.

"İşin biyografi tarafı umurunda değil, biliyorsunuz," dedi Daphne, "ona daha çok metni temel alan bir editör, diyebilir miyiz?"

"Evet, tabii."

"Bütün farklı baskıları falan tarayacak."

"Etkileyici..." Paul koltuğa doğru geriledi. Dışarıda öğleden sonra çökmeye başlamış, güneş ışığı kirli pencereleri matlaştırıyordu.

"Evet, oldukça etkileyici. Hatalarla dolu olduklarını söylüyor. Sebby Stokes'un marifeti, biliyorsunuz; anlaşılan, güya düzeltmek amacıyla üzerlerinde bayağı bir oynamış."

"Herhalde öyle yapmıştır!"

Daphne arkasına dönüp, "Neden Mr Bryant ile köyde biraz gezinmiyorsunuz?" dedi.

"İstiyor mu bakalım," dedi Wilfrid.

"Çiftliğe kadar yürüyün, hoşunuza gidecek."

Daphne cesur davranıp konuyu dağıtarak söyleşiyi yarıda kesmişti ama Paul de bir ara Wilfrid ile özel konuşma fırsatını elde edeceğini umuyordu zaten. Böylece dışarı çıktıklarında, Paul'ün ayaklarında evden ödünç aldığı ve ona büyük gelen kocaman bir çift eski siyah lastik çizme vardı, yola ayak basar masmaz çizmelerin "eskiden Basil'e ait olduğunu" söyledi Wilfrid.

Paul, "Ah, cidden mi?" derken ölmüş bir adamın çizmelerini giyme fikrinden pek hoşlanmamıştı; asfaltın üzerinde sürüklenip şak şuk sesler çıkarıyorlardı. "Nedense onu bu kadar iri hayal etmemiştim..." Sonra da Daphne'nin çizmeleri bırakmamış, taşınırken yanında getirmiş olmasının garip olduğunu düşündü. Wilfrid çamura batmış bir çift işçi botu giymiş, polarının üstüne de pardösü gibi bir şey almıştı. Kırlaşmış perçemleriyle bir keşişinkine benzeyen koca kafası çıplaktı.

"Burası o güzel, görülmeye değer köylerden biri değil," dedi Wilfrid. Uzun adımlarla yoldan aşağı inip marketin buharlanmış vitrinini, belediye evlerini geçtiler ve çitle çevrili bir park alanının yanından geçen, öteki yanında sürülmüş tarlaların olduğu başka bir yola girdiler. Evden uzaklaşınca, Wilfrid hem daha açık sözlü hem de daha endişeli bir adam olmuştu; iki kez, "Yarım saatçik tek başına idare edebilir," dedi.

"Yanında olduğunuz için çok şanslı," dedi Paul cılız ve kibar bir sesle.

"Ah, beni deli ediyor!" dedi Wilfrid de suçlu bir heyecanla sırıtarak. Geçmesi için kenara yapıştıkları traktörün arkasındaki römorktan yola koca öbekler halinde yeşil samanlar

döküldü. Wilfrid gözlerini sürücüye dikmiş olsa da adama selam vermedi. Paul ne diyeceğini bilemiyordu — hem annenin hem de oğlun birbirlerini deli ederek moral bulduklarını ve hayata bir şekilde böyle tutunduklarını hissediyordu.

"Ama bayağı iyilemiş," dedi Paul.

"Hemşire Valance sağolsun," dedi Wilfrid tuhaf, laubali bir ses tonuyla.

Bakacak bir annesi olmasa, Wilfrid'in ne yapacağını hiç bilemiyordu Paul. "Ama yardım alıyorsunuz, değil mi?"

"Sözünü etmeye değecek bir şey değil. Ayrıca tabii ki bu durum... bir kız arkadaşım olmasını çok zorlaştırıyor."

Paul kaşlarını anlayışla kaldırabilmeyi becerdi. "Evet, çok iyi anlıyorum..."

"Ama işte!" dedi Wilfrid. "Artık sonuna kadar onunlayım. Staunton Hall şuradaki ev, size göstermemi... o da isterdi. Lady Caroline orada yaşıyor."

"Olga'nın eski patronu."

"Ona Olga demekten hoşlanırdı... Petit Trianon." Paul ağaçların arasından birkaç tarla ötedeki büyük, kare şeklindeki bir evin siluetini seçebiliyordu. Güneş artık arkalarındaki çalı çitlerin üzerinde iyice alçalmış, malikânenin tavan arasındaki pencereler bütün ışıklar açılmış gibi parlıyordu. "Çiftliği görmek ister misiniz?"

"Fark etmez," dedi Paul.

"Çiftçi olmayı isterdim," dedi Wilfrid.

Bir süre yürüdükten sonra, Paul dedi ki, "Ah, tabii! Büyükbabanız..."

"Hayvanları hep sevmişimdir. Corley'de iki tane çiftlik vardı. Bir tanesi çok... ben bütün bunların içinde büyüdüm işte" — belki de o günle bugün arasındaki ayrıklığı örtmek için yine o ölçülü memur sesine dönüş yapmıştı. Robin'in de hatırlattığı gibi, Wilfrid yakında dördüncü baronet olacaktı.

"Büyük babanızı hiç hatırlıyor musunuz?"

"Eh, pek değil. O öldüğünde ben... dört ya da beş yaşındaydım. Biliyor musunuz, ona ben... Büyükbaba Oli—oli derdim — çünkü tek söyleyebildiği buydu."

"Felç geçirmişti, değil mi?"

"Bir tek oli-oli diye sesler çıkartabiliyordu"

"Ondan korkar mıydınız?"

"Biraz korkardım galiba," dedi Wilfrid ve artık tamamen yabancılaşmış bir halini hatırlar gibi, "Ben oldukça ürkek bir çocuktum."

"Babanız onu çok severmiş."

"Babamın onu pek umursadığını zannetmiyorum."

"Ah... ama kitaplarında ondan sevgiyle söz ediyor."

"Evet, öyle," dedi Wilfrid.

Yoldaki çamur sürekli artarken sağa dönen bir virajdan çiftliğin girişine, kapıdaki yayıkların durduğu beton bir platforma ve ötesindeki oluklu sacdan ahırın açık kapılarına kadar uzanan yağlı parıltısıyla inek bokundan bir bataklığa geldiler. "Evet, burası herhalde," dedi Paul. Merhum Basil Jacobs'ın çizmelerini mahvetmenin bir âlemi yoktu ve Wilfrid'in botları da buna dayanabilecek gibi görünmüyordu. Wilfrid onu buraya getirdiği için rahatsız olmuş ve utanmış gibiydi ama sonra dedi ki,

"Artık geri dönsek daha iyi olacak galiba."

"Babanızla görüşüyor musunuz?" dedi Paul dönerlerken.

Wilfrid kısaca, "Pek sık değil," diyerek tarlalara doğru baktı.

"Ablanızın olayı... onu çok üzmüştür herhalde."

"Üzmüş olmalı... değil mi?"

Paul onu yeterince zorladığını hissederek konuyu nasıl gideceğini bilemediği oteline getirdi.

"En kötüsü," diyerek sözünü kesti Wilfrid, "cenazeye gelmeyişiydi. Geleceğini söylemişti ama o hafta tabii ki Leslie... kendi beynini uçurdu, sonuç olarak ablamın cenazesi de

ertelenmiş oldu ama o gelmedi. Sadece korkunç bir.... çelenk göndermiş."

"Çok kötü olmuş," dedi Paul. Dudley'nin birçok psikolojik sorunu olduğunu söylemek istedi ama aynı sorunlardan Wilfrid'de de olduğunu gayet iyi anlamış bulunduğu için sadece ona saygılı bir bakış atmakla yetindi.

"Ama ablamı hiçbir zaman umursamamıştır zaten," dedi Wilfrid, "bu yüzden kötü bile olsa, belki de... şaşırtıcı değildi."

"Evet, anlıyorum..."

"Yine de bazen insanlar... tam olması gerektiği gibi davranıp sizi neredeyse şaşırtabiliyor."

"Yani bir kerecik olsun onun gerçekten de doğru olanı yapacağını düşünmüştünüz."

Wilfrid, "Aptallık etmişiz," dedikten sonra, bunun üstüne söylenecek fazla şey kalmamış gibiydi; ama Paul'e düşünecek çok fazla şey çıkmıştı.

Şimdi güneş batıdaki siyah bulut çubuklarının arasından batmış, köyün sırtı akşamüstünün nötr aydınlığında gayet yoğun ve net ama karanlık görünüyordu. Tavuk kümesleri, bahçe kulübeleri, bütün yıl boyunca çalı çitlerin üzerinden atılmış yığın yığın bahçe pisliği; tuğlalar üzerinde bir araba, beyaza boyalı bir sera, soğuk gökyüzüne karşı itişip kakışan televizyon antenleri. Tooting'deki sokak ve aydınlık kırmızı otobüsler özlem dolu bir ürpertiyle gözünün önüne geldi. Peter bu panik dolu Londra hasretine *nostalgie du pave* derdi. "Hayır hayatım," derdi Wantage'da ya da Foxleigh'deyken, "burada ölecek değilim."

Paul eve döndüklerinde, "Çok teşekkür ederim, artık gitsem iyi olacak herhalde," dese de, Daphne, "Önce bir şeyler için," diyerek onu şaşırttı. Masaya ve koltuğa tutunarak odanın kalabalık bir yüzey üstünde bir grup şişe ve buz kovasının, ufak Tabasco ve acı sos şişelerinin, kokteyl saati için lazım olan bütün alet edevatın durduğu köşesine doğru gitti. Wilf-

rid dondurucudan biraz buz alması için garaja yollanmıştı. "Ihtiyacımız olduğunu biliyor, sonra da böyle surat ediyor!" dedi Daphne. "Cin tonik?" Paul evet dedikten sonra onunla ilk karşılaşmalarında da aynı içkiyi içtiklerini, Daphne'nin eteğinin altına bakmamaya çalışarak bahçede oturuşunu düşünerek gülümsedi. Daphne usta bir hareketle bir şişe açınca, köpüren tonik şişeden taşarak bileğinden damladı. "Getirdin mi?" dedi, Wilfrid elinde gümüş rengi kovayla geri döndüğünde. "Ah, şuna bak, kocaman bir parça, kırmak lazım, ben bunu nasıl kullanayım? Yani, Wilfrid!" — sinirlenmiş gibi yaparak konukları için gönülsüzce de olsa ufak bir komedi sergiledi.

Yerleştiklerinde, Daphne okumuş olduğu Mark Gibbons'ın yeni biyografisine tatlı ama anlamlı bir bakış atarak geri geldi ve bir kez daha kitabın hiç iyi olmadığını, resimler siyah-beyaz olacaksa Mark'ın vermek istediği mesajın yarısının kaybolacağını söyledi. (Kitabı ona Wilfrid'in okuduğunu söylemek istediğini tahmin etti Paul ama Wilfrid'in katkısı her zamanki gibi geçiştirilmişti.) Bazıları geçmişin uçsuz bucaksız uçurumundan çıkarken, bazılarının tamamen unutulmasının çok garip olduğunu söyledi Daphne. Mark'ın Dick Mint adında, biraz ilginç bir karakter olan, arabayı tamir eden, bahçeye bakan, sık sık Mark'ın Wantage'daki mutfağında oturmuş patronuyla çene çalarken görebileceğiniz, elinden hemen her iş gelen bir adamı vardı. Aslında gayet sıkıcı bir adamdı ama büyük laflar ederdi: Post empresyonistlerin Merkez Postanesi ile bir ilgilerinin olduğunu söylerdi. Dünyada, kaç kişinin? Belki de en fazla yirmi kişinin tanıdığı, o evden olmayan birisiydi. Karavanda yaşardı. Şimdiyse, kitap sayesinde, büyük ihtimalle binlerce kişi onu tanıyacaktı — dünya sahnesinde bir karakter olacaktı. Amerika'daki insanlar tarafından tanınacaktı. Halbuki çamaşır ve temizlik için eve gelen, Daphne'nin Jean olarak hatırladığı bir kadından hiç

söz edilmemişti — zaten artık kadının adını bile hatırlayan kalmamıştı.

"Şu Mark Gibbons'ın kitabını okumam lazım," dedi Paul, bu laf kalabalığını kayda almış olmayı dileyerek.

"Ben olsam hiç uğraşmazdım cidden de," dedi Daphne.

Paul güldü. "Bu başınıza sık sık gelen bir şey olsa gerek."

"Hımm?"

"Hayatları yazılan birçok tanıdığınız olmalı."

"Evet, ya da başkasının hayatında ortaya çıkıveriyorlar."

"Aynen senin gibi, değil mi anne!" dedi Wilfrid.

"Sorun şu ki, her şeyi yalan yanlış yazıyorlar." Daphne şimdi çok zevk aldığı belli olan o asabi ruh haline geri dönmüştü.

"İyi olanlar öyle yapmıyordur belki," dedi Paul.

"İnsanlara karşı tavır alıyorlar," dedi Daphne, "ya da kindar birisi onlara aslı astarı olmayan şeyler anlatıyor. Onlar da gidip ilahi bir gerçek öğrenmiş gibi söylenen her şeyi kitaba dahil ediyor!" Bunun bir uyarı olduğu ortadaydı ama Paul'ün de bir biyografi yazdığı aklından tamamen çıkmış gibi konuşmuştu Daphne. Yüzü kızarmış, çenesi içeri çekilmiş, gözlerini ona çevirmişti ama Paul'ün kendi kendine hatırlatmak zorunda kaldığı gibi, onu pek göremiyordu, yine de elektrikli sobanın dalgalanan sıcaklığında, aralarında bir temas titreşimi gelip gider gibi oldu.

"Haklı olabilirsiniz...!" Paul saygılı bir tavırla sustu. Cinin yarattığı ilk etki Daphne'ye sorabileceği her şeyin, onunla ve ailesiyle ilgili kuşkuların, söylentilerin ve iftiraların gözleri önüne serilmesi oldu. George ile Cecil'in arasında neler olduğu hakkında bir fikri var mıydı, mesela? Ablasının Cecil'in çocuğu olduğu varsayımından, Wilfrid'in haberi var mıydı? Dikkatli ilerlemek zorundaydı ama bir biyografi yazarının sadece geçmişi yazmadığını ve ticaretini yapacağı sırların gelecek yıllarda çok farklı sonuçlara yol açabileceğini her za-

mankinden daha net görebiliyordu. Bir bardak limonlu portakal suyunu deviren Wilfrid oradayken özel bir şey söylemesi ya da sorması pek mümkün değildi; ama bir içkiden sonra Daphne de daha samimi ve neşeli görünmeye başlamıştı — belki de denemeye değerdi.

Yine de, sanki bir şey ikinci cini kabul etmemesi için onu uyardı ve saat yedide bir taksi çağırıp çağıramayacağını sordu. Bunun üstüne, Daphne'nin yüzünde sert bir tebessüm belirirken, Wilfrid onu Renault ile seve seve Worcester'a bırakabileceğini söyledi.

"Benim yüzümden dönüş yolunu gece gece yapmanızı istemem," dedi Paul, hem arabadan hem de şoföründen doğal olarak duyduğu tedirginliği bu kibar itirazın altına gizleyerek.

Wilfrid, "Ah, arada onu da şöyle bir dolaştırmak hoşuma gidiyor," deyince, Paul bir an için Daphne'nin de geleceğini zannetti. "Her gün sadece bahçe yolunda dikilmesi... hiç iyi bir şey değil."

Daphne ayağa kalkıp büyük meşe büfeye tutunarak yepyeni bir sıcaklık ve coşkuyla odanın öteki tarafına geçti. "Nerede oturuyorsunuz?" dedi, adeta iade-i ziyaret yapmayı düşünür gibi.

"Tooting Graveney'de."

"Ha, evet... Orası Oxford'a mı yakındı?"

"Pek sayılmaz, hayır... Streatham'a yakın."

"Streatham, tamam!" — bunu bile gırgırına söylemiş gibiydi.

Sonra el sıkıştılar. "Pekâlâ, çok teşekkür ederim." Belki de ona Daphne demenin tam sırasıydı ama Paul bunu ikinci görüşmelerine bıraktı. "Yarın, aynı saatte görüşürüz o zaman."

Paul sonradan bunun gerçek bir yanlış anlaşma mı yoksa Dudley'vari bir numara mı olduğunu merak edecekti. Daphne kapının yanında, holde durup başını şaşkınlıkla havaya kaldırdı. "Ha, siz tekrar mı geliyorsunuz?" dedi.

"Şey... ben" — Paul yutkundu. "Ben... öyle kararlaştırdık sanmıştım!" Bugün onun ağzından tek laf alamamış ama bunu yarın öğleden sonra yapacağı keşifler için bir ısınma turu olarak görüp uysal davranmıştı.

"Yarın ne yapıyoruz Wilfrid?"

Wilfrid, "Yapacak bir şeyimiz olduğunu söyleseler şaşardım," deyince, Paul onun bütün bu sabırlı ve saf hallerinin belki de çok derin bir alaycılığa delalet edebileceğini düşündü.

Renault'da, bir çocuğun bir yetişkine şoförlük yaptığı bir arabaya binmiş gibiydiler ve ikisi de bunda endişe edecek ya da şaşacak bir şey yokmuş gibi davranıyordu. Kısa far düğmesinin bozuk olduğu ortaya çıktığı için ya flaşörleri yakıp belli belirsiz tepelerinde yükselen çalı çitlerin arasından kağnı hızıyla gitmek ya da uzun farlar yüzünden bir şey göremeyen sürücülerin karşıdan flaş yapmasına katlanmak zorundalardı. Wilfrid her iki durumda da keyfekeder sabrıyla gayet güzel idare ediyordu. Paul onun dikkatini dağıtmak istemiyordu ama ana yola geldiklerinde dedi ki, "Annenizi sıkmıyorumdur umarım."

"Bence hoşuna gidiyor," dedi Wilfrid, sonra sanki Daphne'nin orada olmadığından emin olmak ister gibi aynaya bir göz atarak, "Hikâyeler anlatmayı çok sever."

Paul ona da bir hikâye anlatmasını öyle çok isterdi ki. "Korkarım aradan çok fazla zaman geçmiş," dedi.

"Söz edemeyeceği bazı şeyler var... Umarım bu konuda size güvenebiliriz," dedi Wilfrid, annesi hakkında o kadar söylenmiş olmasına rağmen hiç beklenmedik, dayanışmacı bir ses tonuyla.

"Ben..." — ağzını sıkı tutması ricasıyla Wilfrid'e neden bahsettiğini sormak arasında bocaladı Paul. "Onu — ya da aileden herhangi birini — üzecek bir şey söylemeyi asla istemem." Wilfrid de ona bir şeyler anlatabilir miydi acaba? Paul onun nelere kadir olduğunu hiç bilmiyordu, kafa bakımın-

dan. Annesini sevdiği, babasından az çok nefret ettiği ortadaydı ama Paul'ün Sawle'larla Valance'ların arasındaki ilişkiyi daha çok irdelerken ihtiyaç duyacağı türden bir yandaş olmayabilirdi. Corinna cidden Cecil'in kızıysa, Dudley'nin ona karşı takındığı şok edici soğuk tavrın daha derin bir nedeni var demekti.

"Evli değilsiniz sanırım, değil mi?" diye sordu Wilfrid, direksiyonun üzerinden Worcester'ın sınırındaki bulanık parıltıya bakarak.

"Hayır, değilim..."

"Anladım, annem de öyle tahmin etmişti."

"Ah, öyle mi... peki, hımm."

"Zavallı Worcester," dedi Wilfrid az sonra, araba Katerdal'in hemen yanındaki şehir otobanına benzeyen bir yolda dönerek ilerlerken; tepede, tam görülemeyecek kadar yakında, projektörle aydınlatılmış taş duvarlar ve o büyük Gotik kule yükseliyordu. "Burayı nasıl böyle mahvedebildiler?" Paul bunu bir tekerleme gibi dinlerken, anneyle oğlun şehre her gelişlerinde aynı şeyi söyleyişleri geldi gözünün önüne. Wilfrid, "Tam katedralin yanındayız," diyerek boynunu dışarı uzatıp Paul'ü de aynı şeyi yapmaya teşvik ederken, araba ağır ağır hızlı şeride girdi — korkunç bir korna sesi duyuldu, arkalarından en az kule kadar yüksek ve ışıklı bir kamyonun acı lastik sesleri geldi, sonra kamyon şimşek gibi geçip gitti.

Sola dönüp hiç hız kesmeden bir 'Girilmez' işaretini geçerek tek yönlü bir sokağı boylu boyunca ters yönden kat ederlerken, Wilfrid karşıdan gelen sürücülerin kabalığından biraz rahatsız oldu, tekrar döndü ve işte Feathers'ın kapısı önündeydiler. "Müthiş," dedi Paul.

"Bu şehri avcumun içi gibi bilirim," dedi Wilfrid.

"Pekâlâ, yarın görüşürüz o zaman," dedi Paul kapıyı açarak.

Wilfrid, "Sizi ben alayım mı?" derken, Paul'e biraz nefesi kesilmiş, hayatlarında bir ziyaretçi olmasından duyduğu heyecanı bir parça belli etmiş gibi geldi. Ama Paul bir Katedral durağı taksisiyle gelse daha iyi olacağını söyleyerek teklifi reddetti. Orada durup Wilfrid'in arabayla gecenin içinde gözden kayboluşunu izledi.

9

Daphne o akşam da her zamanki diyetini uyguladı — sıcak süt, üstüne de o mide bulandırıcı uykulu tadı alması için minik bir bardak kirazli brendi. Uyku hapını son bir parmak sütü soğutarak içmiş, vücudu temazepama teslim olmadan çok önce, içine günün sona erdiğine dair tatlı bir emin olma hissi yayılmıştı. Bu geceki kirazlı brendi bu gerçeği kutlar gibiydi. Delikanlının öğle yemeğinden sonra geleceğini doğrulatmak için, "Saat kaçta geliyordu?" diye sordu. Wilfrid haberlerden sonraki filmi izlemeye başlamıştı ama gözündeki bu sarı nokta illeti yüzünden televizyon Daphne için artık hem sıkıcı hem de üzücü bir şeye dönüşmüştü. Wilfrid'i filmiyle baş başa bırakıp odadan çıkarken koluna ya da omzuna pat pat şöyle bir vurup evin öteki kanadına (Olga'da bir öteki kanat varsa tabii) doğru yürüdü.

Book at Bedtime'da bu hafta bir kadının otobiyografisi okunuyordu — ne kadının adını ne de dün gece bastıran uyku ona ancak radyoyu ve yatağın başındaki lambayı kapatacak kadar zaman bıraktığında Kenya'da ne işler başardığını hatırlıyordu. Beyazlı ve altın yaldızlı, ucuz ve korkunç bir şey olan tuvalet masasında pek fazla bakmadığı fotoğraflar vardı ama şimdi yüzüne krem sürerken, hep yaptığı gibi yandan yandan, gözünü onlara dikmişti. Delikanlının ziyaretinden sonra dikkat çekicilikleri artmış gibiydi ve çocuğun

o resimleri görmediğine çok memnundu. Corley'deki balıklı havuzda Corinna ve Wilfrid ile çektirdikleri fotoğraf gözdesiydi — çok küçüktü ama net çıkmıştı: Kremli baş parmağıyla fotoğrafı ışığa doğru çevirdi. Kim çekmişti acaba? ... Artık ezbere bildiği o fotoğraf hiç hatırlamadığı bir olayın hatırasıydı. Revel'ın üniformayla çekilmiş Beaton fotoğrafının neredeyse ünlü oluşu çok hoştu, aynı seansta çekilen başka fotoğraflar kitaplarda, bir tanesi kendi kitabında yayınlanmıştı ama işte bir tek bu fotoğraf, yakaladığı o anlık pozla, dil ucunun üst dudağa hınzırca bastırılışıyla, sadece ona aitti. Üstündeki korkunç paltoya anlamlandırmasını Revel'dan öğrendiği estetik bir fonksiyon kazandırılmıştı. Yukarı kalkık duran yaka ince yüzünü ve yeni tıraş edilmiş başını çerçeveye almıştı — aşırı haylaz bir çocuğa benziyordu ama yakından baktığınızda Beaton'ın basılmış fotoğraflarda göz kenarları ve dudaklarındaki derin çizgilerle oynadığının görülebileceğini biliyordu Daphne.

Karanlığın içinde annesini gördüğü rüyalardan, hatta adeta bir kâbustan uyandı; savaş zamanıydı ve dükkânlarla kafelere gire çıka onu arıyor, bir gören var mı diye soruyordu. Rüyalarını hiç hatırlamazdı Daphne ama yine de annesini daha önce rüyasında hiç görmediğinden emindi — annesi yepyeni bir şey, davetsiz bir misafirdi! Lambanın sapındaki düğmeye uzanıp gözlerini kısarak saate baktıktan ve bir parça su içtikten sonraysa kendini canlanmış, huzursuz, hatta biraz neşeli hissetti. Freda 1940'da öldüğü için rüyanın askeri saldırıda geçmesi biraz fazla anlamlıydı. Hem kuşkusuz o delikanlıyla konuşmak, o budalaca ve gayet münasebetsiz sorulara göğüs germeye çalışmak annesini hatırlamasına neden olmuştu. Söyleşide 1913'te var olduğunu bile artık cidden hiç hatırlamadığı annesinden sadece üstünkörü söz etmişti ama bu kadarı bile o ihtiyar kızı harekete geçirmeye yetmişti, ilgiye açtı demek. Daphne ışığı bir süre daha açık tutarken,

çocukluğunda da aynı şeyi yapacağının, annesini yanında istediği halde gurur yapıp çağırmayacağının az çok bilincindeydi.

Tekrar karanlıkta kaldığında taşma noktasında olduğunu, dünün bitmesinden duyduğu rahatlık dönüşü olmayacak bir şekilde geri çekilirken, yarından (ki yarın da çoktan bugün olmuştu zaten) duyduğu dehşetin kalbinin çevresinde bir pişmanlık gibi yoğunlaşmaya başlamış olduğunu gördü. Ne demeye tekrar gelebileceğini söylemişti ki? İlk başta gelmesine neden izin vermişti, *Listener*'da mı, *New Statesman*'da mı, her neredeyse yayınlanan o aptalca ve aşağılayıcı yazıdan sonra? Sadece dost gibi davranıyordu — bu türden bir söyleşi yapan hiç kimse insanın dostu olamazdı herhalde. Paul Bryant... o uzun burnu, tüvit ceketi ve kana susamış gibi her şeyin üstüne atlayışıyla, tüyleri diken diken olmuş küçük bir fare avcısına benziyordu. Hem kendine hem de Paul'e yönelik bir öfke spazmı ve kafa karışıklığıyla yatakta ters döndü Daphne. Hangisi daha kötüydü bilemiyordu; tatlı tatlı sorduğu belirsiz sorular mı yoksa inatla sorduğu özel sorular mı. Tam olarak tanıyormuş gibi değil de, sanki ona yardım edebilirmiş gibi, sürekli Cecil olarak söz ediyordu ondan. "Cecil nasıl biriydi?" — ne aptalca bir soruydu... "Kitabınızda sizinle sevişiğini söylüyorsunuz ama tam olarak neler olmuştu?" Bu soruya "Pas!" demişti, *Mastermind* oynar gibi, çok da iyi olmuştu. Yarın her şeye sadece "Pas!" demekle yetiecekti galiba.

Hem bir de Robin vardı — Robin'in bu işte büyük bir payı vardı. Onun bu delikanlıyı göndererek, tavsiye ederek ne yapmaya çalıştığını anlamıyordu ama sonra belli belirsiz, katı, yüzeysel, neredeyse sözcüklere bile dökülmeyen bir anlayış —hayalinden bile geçirmediği o bildik şeye dair— döndü ve az sonra tekrar, zihniyle baş başa sırtüstü uzandı. Aynı zamanda, başka bir şey daha vardı ki, bu belki de bir lütuf sayılırdı, genç Paul Bryant'ın sohbet sırasında uzun aralıklar-

la söylediklerinin tek kelimesini bile dinlemediğinden emindi. Onu hiç göremediğini zannediyor, Daphne konuşurken bir şeyler okuyordu, sonra da acele ettiriyor ya da birdenbire ortaya tamamen alakasız bir konu atıyordu. Belki de bütün cevapları zaten bildiğini düşünüyordu ama durum böyleyse neden soru sorup duruyordu ki? O lanet olası cihaz her şeyi kaydediyordu tabii ama bu onu normal görgü kurallarından muaf tutmazdı. Daphne sabahleyin Robin'i ofisinden arayıp onu bayağı bir terletmeye karar verdi.

Bir kez daha dönüp bir bencillik spazmıyla yerine yerleşti ve tam uyudu uyuyacakken isterse Paul Bryant'ı başından sonsuza kadar def edebileceğini fark ederek ansızın tatlı bir canlanma hissetti. Wilfrid onu Feathers'a, o korkunç çöplüğe bırakmıştı — orada kaldığına çok memnundu Daphne. Çocuk bunun pek matah bir şey olduğunu düşünür gibiydi! Sadece iki yıldızlı, demişti, ama çok rahat bir yer... Sabah ilk iş oğluna telefon ettirecekti. Öylece uzanıp yarı planlar yaparak yarı uyuklayarak, onsuz bir öğleden sonrayı, suçluluk duygusuyla lekelenmiş olsa da henüz tamir edilemeyecek kadar mahvolmamış bir özgürlüğün hayalini kurdu. İki kez gelebileceğini söylediğinden gayet emindi, üstelik çocukçağız Londra'dan sırf bu iş için gelmişti. Ama seksen üç yaşında ne demeye rahatını bozacaktı ki? Pek de iyi sayılmazdı, gözlerinden çok fazla sorun yaşıyordu... Bunu dert etmesi gerekmiyordu cidden. Delikanlı Cecil'in ona yazdığı bütün mektupları incelemiş, yönlendirmeci ve kendine acıyan bir tarzı olduğunu ileri sürmüştü — gayet haklıydı belki de ama öyleyse ondan ne istiyordu hâlâ? Anıların sadece anıların anıları olduğunu bilemeyecek kadar genç olduğu için, Daphne'nin anılarını istiyordu. Taptaze hatırlanan bir anı elmas kadar nadir bir şeydi. Ayrıca hatırlıyor olsa bile, paylaşmak isteyeceği kişi Paul Bryant değildi.

Daphne'nin hafızasının iyi olduğu söylenir ve hatırlayamadığı binlerce şey sırf bu şöhret yüzünden onu sürekli rahat-

sız ederdi. Kitabı için bulup çıkardığı şeyler insanları hayrete düşürmüşse de, onların çoğu, Paul Bryant'a itiraf etmesine ramak kaldığı gibi — kurgu değildi, bunu gerçek insanlara cidden yapamazdınız, ama bir çeşit şiirsel yeniden yaratımdı. İşin gerçeği, yetişkin hayatındaki enteresan ve belirleyici olayların çoğu, Daphne az çok kafayı bulmuşken gerçekleşmişti: Saat 18:45'ten sonra olan şeyleri pek hatırlamıyordu ve akşamların bulanıklığı, en az son altmış senedir, gündüzlere de sızmış durumdaydı. Kitabını yazarken karşılaştığı ilk sorun insanların neler söylediğini hatırlamaktı, aslında diyalogların hepsini insanların söylediğinden neredeyse emin olduğu (dürüst olmak gerekirse) tuhaf sözleri temel alarak ve olayın kendisini yazdıktan beş, taş çatlasa on yıl sonra kendisi uydurmuştu. Peki bu bir tek onun hatası mıydı? Ara sıra insanlar *onun* neler söylediğine, unutamadıkları esprilerine dair inanılmaz ve gayet hoşuna giden şeyler anlatırdı — ama belki bunlara da aynı şekilde kuşkuyla yaklaşmak gerekiyordu, ha? Bazen onu başkasıyla karıştırdıklarına adı kadar emindi. Anılarını yazma işini biraz fazla uzatmıştı herhalde. Basil onu yüreklendirmiş, kendi kendiyle dalga geçercesine "önemli şahsiyetler!" dediği Revel hakkında, ondan önce de Dudley hakkında hiç çekinmeden yazmasını söylemişti. Ama kitabı çıkartmak otuz yıl sürmüş, bu arada da doğal olarak başlarken çok iyi bildiği birçok şeyi unutmuştu. Günlük tutmuş olsa farklı olacaktı ama hiç tutmamıştı ve bir anı yazarı olarak yaşadığı deneyimde, bu herkes için geçerli bir şey miydi bilmiyordu ama, yazdığı anıların yarısının üzerine endişe verici bir ışık serpiştirmekten başka bir şey gelmemişti elinden. Belli başlı bazı olaylar Berkshire ve Chelsea ile bağlantılıydı ama birçok başka olay da genel amaçlı bir sahnede, adeta bir repertuvar tiyatrosunun içki tepsileriyle, aynalarla ve şintz kaplı divanlarla dolu dekorunda geçiyor, sosyal yaşam tümüyle parmak ısırtacak denli uzatılmış tek bir perdeye sığdırılıyordu.

Okuduğu yüzlerce ve yüzlerce kitap, roman, biyografi, bazı müzik ve sanat kitapları hakkında da benzeri ama bir bakıma daha kötü bir his vardı içinde — onlarla ilgili hiçbir şey hatırlamadığı için, kitapları okuduğunu söylemek bile anlamsız geliyordu; bunlar insanların çok önemsediği türden iddialardı ama onların da kendisinden daha fazlasını hatırladıklarını pek zannetmiyordu. Bazen bir kitap insanın göz ucundaki renkli bir gölge halinde, yağmur altında giden bir araçtan görülen şeyler kadar belirsiz ve tam seçilemeyecek bir halde kalabiliyordu, doğrudan baktığınızda tamamen kayboluyordu. Bazen bir sahnenin atmosferi hatta temel öğeleri akılda kalıyordu: Ofisinden Regent's Park'a bakan bir adam, dışarıdaki sokakta yağan yağmur — izini son otuz yılda okuduğu herhangi bir romana kadar asla sürmeyeceği, süremeyeceği, zihnine bulanık bir şekilde kazınmış olan bir durum.

Uyandığında gri ışığın perdeler üzerinden yayılmaya başladığını görüp çekinerek saati tahmin etmeye çalıştı. Bu erken uyanışlar artı ve eksilerin huzursuzca hesaplanması demekti — uyanmayı dert etmeyecek kadar geç olmuş muydu? Biraz daha uyumayı talep ve hak edecek kadar erken olabilir miydi hâlâ? Baharın sahneye çıkışıyla insan daha da savunmasız hale geliyordu. Beş elli, fena değil. Sonra tuvalete gitmesinin gerekip gerekmediğini düşündüğü anda gitmesi gerektiğini anladı. Yataktan kalkıldı, terlikler ayaklara geçirildi, pijamanın üstüne sabahlık giyildi — aynada kendini ancak bulanık bir yığın halinde görebildiğine çok memnundu. Işık açıldı, dışarıda Wilfrid'in kapısı önünden geçildi, gevşek parke gıcırdadı ama bu onu uyandıramazdı. Bir çocuğun uyuyabilme kapasitesine sahipti Wilfrid. Daphne'nin aklında elli senedir pek değişmeyen, oğlunu başını yastığa dayamış, başına en azından kendisinin bilmediği hiçbir şey gelmiyorken gördüğü bir resim vardı. Ama şimdi karanlık planlarıyla, şu Birgit çıkmıştı işte. Zavallı Wilfrid kadının bir servet avcısı

olduğunu göremeyecek kadar naifti — hem de ne servet! ... Daphne başını iki yana sallayarak içindeki lavaboyla klozetin bir çöp dağındaki sürreal müdahaleler gibi göründüğü o karanlık, kutu gibi odanın içinde el yordamıyla ilerledi.

Sabahleyin, çok erken ve güneşli bir saatte, Lady Caroline Messent telefon edip onu çaya davet etti. Olga'daki telefon mutfak duvarına sabitlenmiş, Caroline Olga'nın alışkanlıktan sürekli orada olacağını ve onunla az çok hazır ol vaziyetinde konuşacağını hayal etmişti herhalde. "Gelemem ki şekerim," dedi Daphne. "Şu delikanlı bugün de gelecek."

"Ah, def et gidiversin," dedi Caroline komik bir sesle, bir çırpıda. "Kim ki bu?"

"Adı neydi — beni sorguya çekiyor, kendi evimde bir mahkûm gibiyim."

"Hayatım..." dedi Caroline, orasının şimdilik Daphne'nin evi olduğunu onaylayarak. "Ben olsam hiç katlanmazdım. Gazlar idaresinden miymiş?"

"Ah, daha da kötü." Daphne kirli bulaşıklardan, yarısı boş şişelerden ve ilaç kutularından tehlikeli bir bataklık halinde gördüğü mutfak tezgâhına dayandı. "Dün geldi — daha çok Kleeneze'den gelen adam gibi."

"Pazarlamacı mı yani?"

"Corinna ile Leslie'nin evinde tanıştığımızı söylüyor ama ben hiç hatırlamıyorum."

"Ha, anladım..." dedi Caroline, artık bu davetsiz misafirin tarafını biraz daha çok tutar gibi. "Peki ne istiyormuş?"

Daphne derin bir iç çekti. "Aşna fişne, esasında."

"Aşna fişne mi?"

"Cecil ile ilgili bir kitap yazmaya çalışıyor."

"Cecil mi? Ha, Valance'ı diyorsun. Tamam, anladım."

"Biliyorsun, zaten her şeyi yazmıştım."

Caroline biraz sustu. "Sadece zaman meselesiydi sanırım," dedi.

"Hımm? Çocuğun aklında neler var, bilemiyorum. Sanki sürekli bir şeyler ima ediyor, anlatabiliyor muyum? Kitabımda her şeyi anlatmadığımı ima eder gibi davranıyor."

"Evet, feci can sıkıcı bir durum olsa gerek."

"Eh, feci olmaktan daha çok lanet olasıca bir durum aslında, Alfred, Lord Tennyson'ın babama dediği gibi."

"Çok komik bir hikâye o," dedi Caroline.

"Cecil bana hiçbir şey ifade etmiyor cidden — altmış yıl önce beş dakikalığına onun için deli divane olmuştum, o kadar. Cecil'in önemi, bana kalırsa," dedi Daphne, devamında neler dediğini yarım yamalak duyarak, "Dud'a, çocuklara ve yetişkin hayatımın geri kalanında olanlara vesile olmasıydı ki o hayatta da haliyle ona yer yoktu!"

Caroline, "Eh, bunu Kleeneze'den gelen adama anlat hayatım," derken, Daphne'nin gereğinden fazla yaygara koparıdığını düşündüğü belliydi.

"Bence de." Utandığı için, bunu yapmaya biraz isteksiz olduğunu hissedince, delikanlıya olan ilgisi iyice azaldı. Caroline'ın onu tanıyor olması gerektiğini hatırladı birden. "Senin kitap partine geldiğinden gayet eminim," dedi. "Paul Bryant."

"Şeyi mi diyorsun... Canterbury'den mi... kırmızı tuğlalı üniversitelerin birinden gelen bir delikanlı vardı."

"Olabilir, sanırım. Bir ara Leslie'nin bankasında çalışmış."

"Ah, hayır. Ama çok zeki bir delikanlı vardı, haklısın, Cecil'in şiirleriyle ilgili bir şeyler yapıyordu."

"Hayır, adını hatırlayamadım ama kimi kast ettiğini biliyorum. Onunla işim çoktan bitti. Bu *başka* bir delikanlı."

"Hım, hayatım, gün Cecil'in günü demek," dedi Caroline.

10

Ertesi sabah, Paul yanında bir kahve tepsisiyle otel odasında oturmuş notlarının üzerinden geçiyordu: Kulbuna dokunamadığı metali aşınmış bir kahve demliği, dudak izli bir fincan, içtiği üç fincan sert kahveye seri olarak boşalttığı yumuşak kâğıttan yapılmış beyaz şeker tüpleriyle dolu bir kâseyle birlikte çabucak heyecana kapılmış ve sıcaklamıştı. Dantel kâğıtlı bir tabakta beş tane bisküvi vardı ve daha yeni kahvaltı etmiş olmasına rağmen hepsini yedi; çeşitler o kadar bildikti ki — Bourbon, şekerli Nice, sevimsiz görünümlü zencefilli bisküvi tek lokmada yutuluverdi— İngiliz yaşamının o karışık Peek Frean kutusunda netleşen birbirinden ayrılmaz yoksulluğu ve tutarlılığı bir an için onu epey duygulandırdı. Bisküvileri hapır hupur yerken arkasına yaslanıp karşısındaki aynadan habire çalışan çenesine bir göz attı; ve bu kez o kadar da hoş olmayan bir hisse kapıldı. Sorun kendisini daha önce yemek yerken hiç görmemiş ve o güç harcayan, kemirgene benzeyen görüntüsünü, çiğnerken boynunun tek tarafa doğru garip bir şekilde sarkışını, şakaklarının titreşip duruşunu görünce şaşkına dönmüş olmasıydı. İnsanların karşısında böyle görünüyor, Karen her gece yemekte bununla karşı karşıya oturuyordu demek ve bunu fark etmek dalgın bir tavırla yavaşlamasına, bisküvinin yarısında durmasına, kendini habersiz yakalamak ister gibi tekrar çiğnemeye başlamasına neden oldu. Böyle bir adama sırlarını açmak isteyeceğinden hiç emin değildi Paul.

Günlüğüne dünkü görüşmenin başka detaylarını yazıyordu — artık çok seyrek yazdığı kendi hayatınının yerini başkalarının dallanıp budaklanan yaşamlarının aldığı bir deftere. İçinden bir şeyler daha çıkartacağına inandığından değil, daha çok verdiği his yüzünden, arada bir kasedi tekrar dinliyordu. Unuttuğu çok şey vardı ama bütün söyleşilerde karşısında-

kini dinlemediği bazı anlar olduğunu da biliyordu: Söylenen şeyleri anlayabilme ihtimalinin önünü kesen şey bir bakıma kendi dört mevsimlik tedirginliği ve —gülerek, iç çekerek, üzüntüyle baş sallayarak— bir role büründüğü hissiydi; bir bakıma da söyleşi yaptığı kişinin kaçamak davranması ya da sürekli aynı şeyleri tekrarlaması, kasten canını sıkarak zamanını boşa harcamasıydı. Hatırlayamadıkları şeylerin çokluğu inanılmazdı ve hepsi de seksenlerinde olan esas tanıklarının çamura saplanmış ya da bir çarka kapılmış gibi, burunlarını ve pençelerini kullanarak, zamanın aşındırdığı aynı birkaç anının izini azimle sürdüklerini görüyordu. Anılarını uyandırmak umuduyla, Daphne ile birlikte "Hamak" şiirini okurken, o da kitabında kullandığı ve büyük ihtimalle kitaptan elli yıl önce de kullanmış olduğu sözcüklerle cümleleri kullanmaya devam etmişti. Kitabında bu gençlik aşkından bambaşka bir şey yaratmıştı ve kendi yarattığı şeyin artık geçmişte kalan gerçek deneyimin yerini almış olduğunu, onu köşeye sıkıştırarak açıklamadığı bazı ayrıntıları ağzından almanın imkânsız olduğunu görebiliyordu Paul. Cecil ile pek ilgili görünmediği gibi, Paul'ün ona yaşamının sonunda verdiği, işleri düzeltme fırsatına karşı da ilgisizdi. Evden ayrılırken maruz kaldığı küçük aşağılanmayı hatırlayarak ürkek bir kahkaha attı Paul ama bir bakıma bu daha kararlı olmasını sağlamıştı.

George'un Corinna ile ilgili varsayımı, eğer doğruysa, Dudley'nin üzerine tuhaf bir ışık tutmuş oluyordu. Belki de bugün Daphne'ye ilk evliliğinden söz ettirmeyi ve bir punduna getirip bir şeyler açıklamasını sağlamayı denemeliydi. George o zamanlar bu türden evliliklerin çok yaygın olduğunu söylemişti. Corinna'nın doğum belgesini bulmak zorunda kalacaktı tabii. Dudley bu işte ne kadar suç ortağıydı? Çok garip bir aşk üçgeniydi. Dudley *Siyah Çiçekler*'de abisinin gönül işlerini her zamanki iğneleyici tarzıyla ve aklına geleni yazar gibi ele almıştı.

Karım Cecil ile savaştan önce, ağabeyi George Sawle'un üstadı gibi bir konumdayken tanışmış, Cecil savaş yıllarında kazandığı ününü savaş sonrasında da sürdüren "İki Hektar" şiirini Sawle'ların Harrow'daki evine yaptığı bir ziyaretin ardından yazmıştı. Cecil'in enerjisi ve konumu Daphne'nin oldukça başını döndürmüş, aşk şiirlerinin ateşli bir okuyucusu olarak, kara gözlü, kuzguni saçlı gerçek bir şairle tanışmaktan fazlasıyla etkilenmişti sanırım. Cecil'in de ondan hoşlandığına dair belirtiler var tabii ama bunları fazla abartmamak gerekir, ağabeyim ona hayranlık duyulmasına alışkındı ve hayranlık gösteren herkese karşı çok zarif davranırdı. Bu ünlü şiirini Daphne'nin isteği üzerine, onun ziyaretçi defterine bir anı olarak yazmıştı ama ikisi tanışalı henüz iki gün olmuştu. Bin iki yüz hektarın vârisi olan Cecil'in sadece iki hektar için düzdüğü methiyeyle bu kadar tanınmış olması beni çok eğlendirmişti. Cecil gayet düşünceli davranarak, ağabeyinin bizi ziyarete geldiği bir seferinde Daphne'yi de Corley'ye davet etmişti. Bunun ardından George'un Valance'ları ziyaretiyle ilgili bir takım alaycı cümleler geliyordu.

Hem eve hem de araziye karşı aşırı ilgiliydi. Arada bir farkında olmadan bir ajan ya da icra memuru gibi davransa da, daha çok entelektüel kaygıları vardı şüphesiz. Cecil ile ikisi bazen saatlerce ortadan kaybolur, döndüklerinde evin labirente benzeyen mahzenlerinde ya da gözlerden ırak tavan aralarında neler bulduklarını anlatır, Corley çiftliklerindeki otlakların ve korucuların durumunu rapor ederek babamı memnun ederlerdi.

Paul yine George ile Cecil'in çatıdaki o halini, imgelerde ve sezilen şeylerdeki tanıklıkların ne kadar fazla ve dile getirilmesi zor şeyler olduğunu düşündü. Dudley burada açıkça söyleyemeyeceği bir şeyi üstü kapalı olarak açıklıyordu, değil mi?

Ondan iki-üç yaş küçük olan Daphne daha açık ve rahat bir tipti, onun içinden geçen her şeyi söyleyişi bazen annemi tedirgin etse de, beni her zaman keyiflendirirdi. İki ağabeyiyle birlikte büyümüş ve onlar tarafından şımartılmaya alışmıştı. Bizi bir araya getiren şey, George ile Cecil'in ilişkisinin üçüncü kişilere pek açık olmayan doğasıydı ve ilk başta aramızda bir ağabey kardeş ilişkisi vardı. Cecil'i gözünde ilahlaştırdığı belliydi ama ailesi tarafından kara değilse de gri bir koyun olarak görülen benim gibi biri için ailemin bu görüşünden etkilenmeyen, yapmacıksız ve eğlenceli bir dosttu. Konuşmayı sever, ufacık bir güzel söz duymaya görsün hemen yüzü ışımaya başlardı. Corley Court onun için sosyal tarih açısından değil, eski aşkının içinden fırlamış bir hayal olarak önemliydi. Evin insani olmayan yönleri de cazibesinin bir parçasıydı. İçeri ışık girmesini engelleyen vitray pencerelerde, bütün ısıtma çabalarını boşa çıkartan yüksek tavanlarda, odaları dolduran aşırı yüklü sehpaların, koltukların ve saksılı palmiyelerin yarattığı geçit vermez ormanlarda bir çeşit sihir vardı. "Böyle bir evde yaşamayı o kadar çok isterdim ki," demişti o ilk ziyaretinde. Dört yıl sonraysa, Corley'deki şapelde evlendi ve zamanı gelince, kısa bir süreliğine de olsa, o evin sahibesi oldu.

Paul otellerin çalışmak için pek iyi yerler olmadığına karar verdi. Gürültü hiç kesilmiyordu — üst katta geç kalkanlardan biri küvetin tıpasını çekmiş, kirli sular arsız bir köpürme ve gargara sesiyle çalışma masasından sadece birkaç santim uzakta olduğu anlaşılan borudan aşağı akmıştı; odayı ta on birde boşaltması gerekirken temizlikçi kadın iki kez gelmişti; kadın bozguna uğrasa da pes etmemiş, elektrikli süpürgeyle bütün koridoru silip süpürmüş, yukarı aşağı yürümüş ve kapıları açıp çarparak kapatmıştı; daha önce varlığından bile haberdar olmadığı, hemen solundaki bir odada iş toplantısı gibi bir şey başlamış, arada bir kahkahalar ve odadakilere bir

şeyler anlatıp duran bir adamın sesi, incecik duvardan geçen tamamen anlamsız cümleler duyuluyordu. Paul hayal kırıklığıyla ufak bir çığlık atarak arkasına yaslandı, yine de bu durumun bir anekdot niteliği taşıdığını görüp biyografi yazarının zorlu varoluşuna örnek olarak bunu da günlüğüne yazdı.

Saat ikiden hemen önce Olga'ya geldiğinde ön kapının açık olduğunu görerek her zamankinden daha düzgün ve tane tane konuşan Wilfrid'in mutfaktan gelen sesini duydu. Yine de ilk başta neler söylediğini anlayamadı. Tuhaf ve mahrem bir ana rast geldiğini hissetti. Belki de bir kriz anıydı. Zili çalmaktansa hole girip çantasına iyice yapışarak özür dileyen bir yüz ifadesiyle öne doğru eğildi Paul. Wilfrid'in annesine bir şey okuduğunu anladı. " 'Ah ağaç... delirtme beni'," gibisinden bir şey söylüyordu. Paul önce çıkartamadı; sonra tabii ki anladı. *"Ağaç perileri de görünür mü / Dans eden yeşil peçeler arasından...?"* Annesine "İki Hektar"ı okuyor, Daphne de homurdanıp duruyor ya da okumaya gerek olmadığını söylemek ister gibi mısraları kendisi söylüyordu; ikinci söyleşiden önce bir çeşit brifing yapıyor olabileceklerini düşününce, Paul'ün güveni tazelenir gibi oldu — ayrıca rollerin değişmesinde, oğlun anneye kitap okumasında da tuhaf ve dokunaklı bir şeyler vardı. "'Veya dur ve o gizli dönemece sap, Kalça hizasındaki—'" *"'Kalça hizasındaki eğrelti otlarıyla dolu o patikaya',"* diye araya girdi Daphne. "Hiç iyi okuyamıyorsun."

"Belki de okumamamı tercih edersin?" dedi Wilfrid her zamanki kuru ve sabırlı ses tonuyla.

"Şiir hakkında, yani, nasıl şiir okunacağı hakkında hiçbir fikrin yok. Maç sonuçlarını okumuyoruz burada..."

"Üzgünüm ama..."

"Karartma çanı biten günün matemini ilan eder: *bir*; Çiftçi yorgun argın evine doğru yollanır: *sıfır*," dedi Daphne kendini bayağı bir kaptırarak. "Ben gidince, kendine televizyonlarda bir iş bul sen."

"Hayır... böyle konuşma," dedi Wilfrid ve Paul yüzlerini görmediği için, Daphne'nin alaycılığına değil gitmekten söz etmesine karşı çıktığını anlaması biraz zaman aldı. Wilfrid o zaman ne yapacaktı ki gerçekten? Daphne'ye karşı sevgi ve kızgınlık karışımı kendi hisleriyle bir an aklı karışan Paul parmak uçlarında dışarı çıkıp zili çaldı.

Aynı dün olduğu gibi ama daha kararlı ve yeni bir sıcakkanlılıkla, "Anneniz nasıl?" diye sordu Wilfrid'e.

"Korkarım pek iyi uyuyamamış," dedi Wilfrid onunla göz göze gelmeden; "bugün... bayağı kısa kesmeniz gerekebilir." Paul oturma odasına gidip mikrofonu kurduktan sonra notlarına bakarken Daphne'nin gecesi kötü geçtiği için onu suçladıklarından gayet emindi. Ama Daphne geldiğinde dünkü halinden daha dinç görünüyordu aslında. İşlerinin henüz bitmediğini bilen yaşlı birinin içe dönük tebessümüyle odadaki işine yarayan engellerin arasından ilerledi Daphne. Paul aradan geçen zamanda bir şeyler olduğunu hissetti: Daphne elbette düşünmüş, yatağında yatarken kendi konumunu yeniden değerlendirmiş olsa gerekti ve bu dinç görünümün uzlaşmaya mı yoksa bir dirence mi işaret ettiğini, Paul söyleşiyi yaparken keşfetmek zorunda kalacaktı.

"Oldukça güzel bir gün," dedi Daphne yerine otururken ve başını kaldırıp Wilfrid hâlâ mutfakta mı diye kontrol ettikten sonra, "Size yeni yavuklusundan söz etti mi?"

"Ah — evet, şüphelenmiştim..." Kayıt cihazını kontrol ederken dalgın dalgın gülümsedi Paul.

Ama Daphne incelikten yoksun, küçük bir kahkaha attı. "Kötü biri değildir, bir sineği hatta belki bir pireyi bile incitemez ama öyle beceriksiz bir çocuk ki. Şu evin haline bir bakın! Bir yere takılıp bacağımı kırmamış olmam bir mucize, bileğimi ya da boynumu!"

"O da buralarda mı yaşıyor?"

"Şükürler olsun ki hayır — Norveç'te yaşıyor."

"Ah, anlıyorum..."

"Birgit. Mektup arkadaşıydı, size anlatmadı mı?"

"Norveç bayağı uzak bir yer."

"Birgit öyle düşünmüyor. Onunla ilgili planları var."

"Öyle mi dersiniz?"

Daphne usulca gerçek fikrini söyledi. "Kız bir sonraki Lady Valance olmak istiyor. Ah, çaylar, Wilfie, harika!"

"Kahve demiştin anne." Daphne kahveyi dikkatle tepsiden aldı. "Ben şu iş için Smith'lere gideyim mi o zaman?"

"Yo, yo," dedi Daphne, "kal da bizimle sohbet et — Mr Bryant için daha eğlenceli olur, hem bana da yardım edersin — öyle unutkanım ki!"

"Bana Paul deyin lütfen," dedi Paul, Wilfrid'e pırıl pırıl bir tebessüm yollayarak — Wilfrid kalacak olursa, Daphne'nin ilginç bir şeyler anlatma ihtimali sıfırdı, bir iş için bir yerlere yollanması lazımdı ama Paul nereye olabileceğini hiç bilmiyordu.

"Olur tabii, Paul'ün... büyük projesi çok ilgimi çekiyor."

"Evet, biliyorum." Daphne kahvesini yudumladı. "Hımm, leziz."

Paul bununla nasıl başa çıkabileceğini bilemiyordu. Her zamanki gibi planları vardı ki çoğu zaman bunların uygulanması imkânsız planlar olduğu ortaya çıkardı ve duruma göre davranmakta öteden beri hiç iyi olmamıştı: Plan boşa çıksa da, mümkün olduğunca ona sadık kalırdı. Daphne'ye Corley Court'u, evi ziyaret ettiği zamanları hatırlatıp oraya tekrar gitmeyi ümit ettiğini, müdüre mektup yazdığını söyledi ama Daphne'nin bu konuya ilgi duymasını sağlamak mümkün değildi. "O günlerden kalma çok eşyanız var mı acaba?" dedi Paul. Odadaki masa örtüleriyle battaniyelerin altında Valance ailesinden kalma yadigârlar, Cecil'in sahip olduğu ve kullandığı ufak tefek tozlu şeyler olabilirdi belki. Cecil'in hayatının keşfedilmemiş bir alan olarak bütünüyle bu kadar yakınında

olduğu ama yine de inatla gözden uzak durduğu hissi ara ara dalgalar halinde gelen rüya gibi bir heves ve hayal kırıklığı halinde onu ele geçiriyordu.

"Fazla bir şey yok. Raphael var işte."

"Ah, cidden mi...?" — Daphne'nin ses tonu Paul'ün gözlerini kısmasına neden olmuştu.

"Tuvalette görmüşsünüzdür."

"Ah... ha, şu erkek resmini diyorsunuz... Aman Tanrım... Bayağı pahalı olsa gerek!" Paul gülerken çıkardığı sesten nefret etti — cidden hiçbir fikri yoktu.

"Eh, biz de öyle ummuştuk. Ama maalesef kopyaymış ve ne zaman yapılmıştı Wilfie?"

"1840 civarı sanırım," dedi Wilfrid sıradan bir şey söyler gibi ama yine de biraz gururlanarak.

"Ama o sırada bunu bilmiyordunuz, öyle mi?"

"Eh, yani... bilirsiniz işte. Başka ne vardı?" — Daphne parlak bir ışık varmış gibi etrafa bakındı.

"Küllük," dedi Wilfrid.

"Ha, evet — küllük var." Küçük sehpada, Daphne'nin kahve fincanının yanında, kenarları tırtıklı, gümüşten, küçük bir çanak vardı. İnsanların eski valizlere koyup bankanın kasa dairesinde sakladığı türden bir şeydi ama ağır tiryaki birinin uzatmalı ilgisi sayesinde leke ve çiziklerle dolmuştu.

"Altına baksanıza," dedi Wilfrid.

"Ah, anladım..."

"Dudley'nin bir şeylere sahip olma konusunda kompleksi falan vardı sanırım. Bütün değerli eşyalara aynı şeyi yaptırdı ve bu arada değerlerinin bayağı bir düşmesine neden oldu şüphesiz." Gümüşün üzerine akıcı, daha geleneksel bir şeye benzetilerek kazınmış harflerle *Corley Court'tan Çalıntı* yazılmıştı. Özellikle bu günahın isimlendirilmiş olmasından yüzü kızararak küllüğü geri verdi Paul.

"Şu arkanızdaki resmi merak ediyordum," dedi Daph-

ne'nin dikkatini dağıtmak için. Bu kâbus oda her nasılsa küçük hazineler, Daphne'nin gerçekleşmesini önlemeye çalıştığı söyleşi için teselli ödülleri sunmaya başlamıştı.

"Ha, evet, o Revel'ın tabii," dedi Daphne, ustalığı tartışma götürmeyen birinden söz eder gibi.

"Ve resimdeki de tabii ki... sizsiniz!" dedi Paul.

"O resme çok bağlıyımdır, değil mi Wilfie?"

"Evet... öylesin," diyerek doğruladı Wilfrid.

"Peki ne zaman yapılmıştı?" Paul ayağa kalkarak daha iyi bakabilmek için Daphne'nin koltuğunun arkasıyla abajurun arasından yan yan dolaştı. Birdenbire Corley'deki mobilyalarla eşyaların yarattığı Viktoryen "çalılığın" Daphne tarafından ister istemez burada da yaratılmış olduğunu anladı. Belki de sonunda kazanan hep dağınıklık oluyordu.

"Çok iyi bir resimdir," dedi Daphne. Siyah saçları yüzünün iki yanından iri birer bukle halinde sarkan, yuvarlak çehreli, genç bir kadının resmiydi. Bluzunun açık yakasındaki fulara gevşek bir düğüm atılmıştı. Dudaklarını aralamış, bir fıkranın vurucu cümlesini bekler gibi öne doğru eğilmişti. Resim Paul'ün kırmızı pastel tebeşire benzettiği bir şeyle yapılmış ve *Daphne'ye — RR Nisan 1926* diye imzalanmıştı. "O sıralar ikimiz de sürekli akşamdan kalmaydık ama yüzümüzden hiç anlaşılmıyor bence."

Paul kıkırdasa da görüş bildirme riskine girmedi. Tarihini düşündüğünde, manidar gelmeye başlamıştı. "Başka resimlerini de görmek isterdim," derken kendini Cecil konusundan daha çok sapmaya boyun eğerken duymak üzücü olsa da, Daphne'yi tekrar o konuya getirebileceğini hissediyordu.

"İster miydiniz?" Daphne'nin sesi şaşkın ama yardımcı olmaya hazır gibiydi. "Elimizde neler var? Eh, Revel'ın albümlerine bakabiliriz bence. Yerlerini biliyorsun Wilfie."

"Evet... bir bakalım..." dedi Wilfrid başını bir sağa bir sola

doğru sallayarak albümleri koltuğunun arkasındaki bir konsoldan çıkartırken. Wilfrid'in evi yıl boyunca toplamayışının fazlasıyla kişisel ama iyi işleyen bir sistemin kamuflajı olabileceğinden süphelenmeye başlamıştı Paul artık. "İşte, bu var mesela." Sonra Paul'e, tercih edeceğinden daha hızlı bir şekilde, Revel Ralph'ın siyah kapaklı çizim defteri gösterildi, defter Daphne'nin kucağına açılmış, Paul ve Wilfrid iki yanında kibarca boyunlarını uzatarak eğilmiş, Daphne de gösterdiğine pişman olmuş gibi garip ve ustalıklı açılardan resimlere bakıp sayfaları çabucak çeviriyordu. Paul'ün gerçek mi yoksa hayal ürünü mü olduklarını bilemediği, George dönemi tarzında, güzel ancak gayet sıkıcı resimlerle dolu sayfalar vardı ama Wilfrid sonradan bunların *School for Scandal*'ın tasarımları olduğunu söyledi. Daphne'nin Lady bilmem kim ve "insanın sabrını zorlayan bir kadın" olduğunu söylediği, koyu renk şapkalı başka bir kadının eskizleri, sonra on-on iki sayfa boyunca, çıplak bir delikanlının uzanırken, otururken, ayaktayken, bir dizi ideal ama doğal görünen pozisyonda çizilmiş, bir kalem darbesiyle hayal gücüne bırakılmış, gösterişli bir biçimde gizlenerek esas amaç bu değilmiş gibi davranılmış olan penisi ve testisleri dışında bütün vücudu gayet hoş bir biçimde öne çıkartılmış, hızlı hızlı geçilen ama çok daha büyük bir ilhamla yapılmış gibi görünen resimleri. Daphne, Paul'ün ilgisini sezer gibi oldu — "Şu nedir?" dedi Paul, Daphne'nin görmesi için defteri iterek — "Ah, hatırlar mısın Wilfie, Corley'deki İskoç çocuk. Revel ondan müthiş etkilenmişti — birçok resmini yaptı — çok iyi dost olduklarını hatırlıyorum."

"Ben onu hatırlayamayacak kadar küçüktüm," dedi Wilfrid, sonra Daphne'nin başı üstünden Paul'e bakarak, "Daha yedi yaşındaydım biz... Londra'ya taşındığımızda."

Öyle de olsa, Wilfrid'in daha cesur ve özel şeyler olan bu çizimlere, İskoç çocuğun bacakları, kalçası ve meme uçları üstüne yapılmış bu küçük çalışmalara annesinin yanında

bakmaktan utanıp utanmadığını merak ediyordu Paul, ayrıca Daphne evlendiği adamın böyle çalışmalar yapmasına ne diyordu acaba? Daphne, "Stüdyoda verdiğimiz birçok partiye geldiğini hatırlıyorum," derken aslında kocasının çapkınlığını över gibiydi. Bir an için onunla dalga geçiyor olabileceğini düşündü Paul.

"Bunların bir müzede olması gerekir," dedi çekinerek.

"Yakında olacaklar da zaten. Ama elimin altında olmaları hoşuma gittiği için şimdilik bende duruyorlar, kimse kusura bakmasın" — ve ona yeterince müsamaha gösterdiğini anlatmak ister gibi defteri yarısında kapatıverdi.

"Aslında 'İki Hektar'ın resimleri var mı diye soracaktım." — Paul'ün içinden bir ses insanların değil evin resimlerini istemenin daha zekice olacağını söylüyordu, böylece fazla meraklı davranmamış olacaktı ve büyük ihtimalle bütün fotoğraflar aynı albüme yerleştirilmişti. Wilfrid yine yardımına koştu. "Bu Büyükanne Sawle'un albümüydü."

"Çok sevdiğim bir evdi," dedi Daphne, albümü yine sol dizinin üstüne koyup kaşlarını şüpheyle kaldırarak. "Bu yoldan görünüşü, değil mi, evet, şu yemek salonunun penceresi ve önünde dört tane kiraz ağacı var, tabii."

"Paskalya zamanı bir kar bulutu!" dedi Paul (Cecil'in en özgün dizesi sayılmazdı bu).

"Ah-ha!" dedi Wilfrid odanın öteki ucundan.

"Aynen öyle..." dedi Daphne. "Bu da kayalıklı bölüm, bakın. Tanrım, insan nasıl da hatırlıyor."

"Ah, görebildiğime sevindim," dedi Paul içten bir gülüşle.

"Peki bu kim? Wilfie, büyükannen mi?"

"Hah..." dedi Paul. Yine George'un söz ettiği o yapılı Alman kadındı ama Paul kadının adını bilmiyordu tabii. Sürekli ilgi bekleyen alakasız bir tip olarak, Paul'ün sinirine dokunmaya başlamıştı bile. George'un çok sıkıcı bir kadın olduğunu söylediğini hatırlıyordu. Işığı emen siyahlara bürü-

nerek oturduğu o şezlonktan nasıl kalkacağı büyük bir merak konusuydu.

"Efendim?" dedi Wilfrid yanlarına gelerek. "Ben kimin kim olduğunu nereden bileyim, henüz doğmamıştım bile, unuttun mu? Ah, Tanrım — hayır, hayır, büyükannem değil. Yo, yo." Nefes verir gibi güldü. "Büyükannem cidden de oldukça — güzel bir kadındı ve kestane rengi, çok güzel saçları vardı."

"Bence kestane değildi," dedi Daphne. "Koyu sarıydı. Saçlarıyla gurur duyardı." Bu Daphne'nin kendisi için söyleyebileceği bir şey değildi galiba. Paul, Wilfrid'e bakarak dedi ki,

"Bu o Alman kadın, değil mi?"

Wilfrid, "Doğru..." derken çoktan dalgınlaşmış olsa da çabucak eğilip sayfayı çevirdi. "Bunları ne zamandır görmemiştim," dedi.

"Şimdi ev ne durumda acaba," dedi Daphne.

"Herhalde artık yerinde yeller esiyordur anne," dedi Wilfrid. Paul'ün kendini bilgi almaya geldiği kişiyi bilgilendirecek ve belki de üzecek kadar güçlü hissettiği o küçük anlardan biriydi bu da.

"Ah, duruyor aslında," dedi.

"Siz görmüşsünüzdür herhalde, değil mi?" dedi Daphne huzursuz bir ses tonuyla.

Paul üzgün üzgün dudaklarını sarkıttı, "Şey, görseniz tanıyacağınızdan pek emin değilim."

"Ah, öyle mi?" dedi Daphne, usulca ama sert bir tavırla.

"Ama, hayır — tanırsınız," dedi Paul, "elbette tanırsınız" — sonra da, "ama hiç gitmeyeceksiniz, orayı bir daha asla görmeyeceksiniz," diye düşündü. Daphne'nin değişimler yüzünden, evin yıllardır dairelere bölünmüş, bahçenin parsellenip satılmış olması yüzünden, asla öğrenmemeyi umut ettiği şeyi bildiği için onu suçladığını hissetti.

"Aslında hiç anlatmasanız daha iyi," dedi Daphne.

"Her neyse, şiirimiz var işte, değil mi?" dedi Wilfrid.

"Evet, elbette," dedi Daphne, "şiir hep olacak."

Hayatının sadece altı gecesini "İki Hektar"da geçirdiği için, albümde Cecil'in hiç resminin olmayışı şaşırtıcı değilse de üzücüydü. Paul, George'un bütün resimlerine iyice bakar, denizci elbiseli altı yaşındaki bir çocuktan hasır sapkalı bir Cambridge erkeğine dönüşmesini izlerken, bu soğuk nevalenin içinde bir parça sıcaklık varsa bile, onun da öteki genç erkeklere yönelik olduğundan gitgide daha az şüphe duymaya başlıyordu. Evle bahçenin iki fotoğrafını yayınlayıp yayınlamayacağını sorunca, Daphne bir sakıncası olmadığını söyledi ama Wilfrid'in albümü yerine koyduğundan emin oluncaya kadar da içi içini yedi. Hep birlikte tekrar oturduklarında, Paul boğazını temizleyerek Daphne'ye her zamankinden daha büyük bir ilgiyle bakarken, nasıl baktığının önemli olmadığı, nasılsa onu görmeyeceği hissi artık iyice güçlenmişti. Tam havalı havalı, "Tek bir şey var—" derken, Daphne kıs kıs gülerek, aralarında karşılıklı büyük bir memnuniyet varmış gibi, adeta sırıtarak dedi ki, "Evet! Üzgünüm ama saat dörtte arkadaşım Caroline'da olacağıma söz verdim, bu yüzden, heyhat, görüşmeyi sona erdirmemiz lazım, tabii ikramlar için Wilfrid Valance'a teşekkürlerimizi bildirmeyi bir borç biliriz!"

Paul'ün yüzü kızardı ve düştü ama altta kalmayacaktı. Saatine bakarak üzüntüyle başını sallamayı becerdi. "Pekâlâ, benim de 17:10 trenini yakalamam gerek zaten," dedi.

"Ah, güzel, gördünüz mü bak, mükemmel oldu," dedi Daphne tatlı tatlı.

Wilfrid'in onu yine arabayla götürmek isteyip istemediği belli değildi, Katedral durağına telefon etmeye hazırdı Paul. Bozulduğunu mümkün olduğunca belli etmeden ayağa kalkıp kayıt cihazıyla kâğıtlarını çantasına koyarken gidişini ge-

ciktiren ve durumu normalleştiren birkaç şey söylemeyi bile becerdi. "Size minnettarım," dedi.

"Pek yardımcı olabildiğimi zannetmiyorum ama," dedi Daphne.

"Bana karşı çok naziktiniz!" dedi Paul, gerçekdışılığa kucak açarak. Çantasındaki *Kısa Galeri* kitabını çıkardı: "Acaba — benim için imzalayabilir misiniz?" — bu eleştiri yazısı için aldığı kitaptı. İçine bakmak istese bile, Daphne'nin kurşun kalemle aldığı notlarla artık ilgilenmeyeceğini umuyordu.

"Bu nedir...?"

Wilfrid, "Ah, Paul onun için kitabını imzalamanı istiyor anne," derken bu ricanın hoşuna gittiği belliydi.

"Ah, istiyorsanız tabii" — ve eliyle karalama hareketi yaparak bir tükenmez isteyip şöyle bir gözlerini kısarak başlık sayfasına baktıktan sonra, eşkin giden iri eliyle bir şeyler yazdı Daphne — Paul ona bakmasa da karmaşık bir an için Paddington'da ona adresini yazdığı geceye, sonra daha da gerilere, uzun zaman önce onu Foxleigh'de ne yapacağını bilemiyormuş gibi komik ve temkinli bir tavırla çek yazarken gördüğü o güne gitti. Büyük karemsi kıvrımları ve normalden büyük harfleriyle, yazısında onu Paul'e küçük bir kız gibi gösteren, korunmasız ve zamanın değiştiremediği bir şeyler, şimdi onun için attığı imzada Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Cecil Valance'a yazdığı bir mektupta da görebileceğiniz o aynı tombul *D*'ler ve kancaya benzeyen *p*'ler vardı. Daphne kitabı kapatıp geri verdi; sonra bir işten fazla zarar görmeden sıyrılmış birinin tedirgin tavrıyla, o da ayağa kalktı. Paul çantasının klipsini kapadı.

"Pekâlâ! Sizinle temasta olacağım," dedi. Onu bir daha görebileceğinden hiç emin değildi. "Ayrıca dediğim gibi, sizi kitabın partisinden haberdar edeceğim, artık ne zaman olursa. Sizinde orada olmanız lazım!" Daphne buna tamamen tepkisiz kaldı ve Paul kısacık dostane bir nidayla öne doğ-

ru atılıp onun koluna dokundu — hazırlıksız yakalanmıştı Daphne: Ancak Paul ilk öpücüğü kondurup ikincisine hazırlanırken direnç gösterebildi ve Paul'ün her şeyi ne kadar yanlış anladığına şaşmış gibi bir homurtu çıkararak başını geriye çekti.

BEŞ

Eski Dostlar

Seni hiç kimse hatırlamıyor.

Mick Imlah, Alfred Lord Tennyson Anısına

1

Yanında oturan kadın dedi ki, "Julian'ın gelip gelmeyeceğini bilmiyorum, ya siz?"

"Bilmiyorum maalesef..." dedi Rob.

"Bildiğim kadarıyla, çok iyi arkadaşlardı. Şimdi görsem tanır mıyım bilmem." Kadın boynunu uzatıp etrafa bakındı. Siyah şapkasının önünde birkaç santimlik bir tül, sağ kulağının üzerinde leylak rengi ipekten bir gül vardı. Nikah yüzüğü yoktu ama diğer parmaklarındaki birkaç güzel ve eski yüzük belki de aile yadigârıydı. Yumuşak, buruşuk kadife ve ipekten, siyah ve koyu kırmızı giysileriyle şık görünse de modaya pek uymamıştı. Tekrar gülümseyince, onu tanıdığını mı zannediyor ya da gayet doğal olarak konuşmak için tanımasının gerekli olmadığını mı düşünüyor, emin olamadı. Tok bir sesle heceleri yutarak konuşmasında bir parça hınzırlık vardı. "Bu insanların çoğu ayakta kalacak korkarım." Halinden memnun bir halde geç gelenlerin utangaç çabalarını, sıralar boyunca güçlükle ilerleyişlerini, rahatsız bir radyatörün ya da çıkıntının üzerine umurlarında değilmiş gibi oturuverişlerini izledi; yaşlı bir adam tenis hakemi gibi kütüphane basamaklarının tepesine tünemişti. Daha ikiye on vardı ama bu türden toplantılar insanlarda tuhaf bir coşku yaratıyordu. Bir sıranın sonunda ama öne yakın olan bu yeri bulduğu için şanslı sayılırdı Rob. "Cenazeye gittiniz mi?"

"Gitmedim malesef," dedi Rob.

"Ben de. Pek bayıldığım söylenemez."

"Öyle mi...?"

"Cenazelere, yani. İnsanın acı bir hayal kırıklığıyla partiden çok cenazeye gittiğini fark ettiği bir yaşa ulaşmış bulunuyorum."

"Bu toplantının ikisi arasında bir yerde olduğu söylenebilir sanırım..." Bir şeyler okuyacak ve konuşma yapacak dokuz kişinin listelendiği programı açtı. Kaçınılmaz olarak duygusallaşacakları, deneyimsiz oldukları ya da kendilerini pek bir önemsedikleri için, hemen hepsi uzattıkça uzatacak, kütüphanenin öteki ucundan şöyle bir görünen pırıl pırıl şarap kadehlerine ve üstü örtülü büfeye saat dörde kadar el sürülemeyecekti. Kütüphanenin kendisi de cenazelere yaraşır muhteşem bir yerdi — dizi dizi deri ciltli kitabı bir profesyonelin şüpheci ve ketum gözleriyle inceledi Rob. İçeriye geniş bir kavis halinde sandalyeler dizilmiş, kürsülü ve mikrofonlu alçak bir podyum kurulmuştu. Siyah ceketli uşaklar gitgide telaşlanıyor, içeriye sandalye getirmeye devam ediyordu. Bir kulübün rutini içinde böyle bir toplantı düzenlemek zorlayıcı olsa gerekti ve vefat eden bir üyeye otomatik olarak gösterilen saygı bu kadar farklı insanlardan oluşan bir kalabalık içinde biraz bunaltıcı olabiliyordu. Birkaç gence kravat taktırılmış ama kıyafet zorunluluğunun böyle bir çözüme gidilemeyecek kadar uzağında olan bir grup deri giysili erkeğin oldukları gibi girmelerine göz yumulmuştu. Onlar dışında tek kravatsız erkek leylak rengi yeleğiyle bir piskopostu.

Rob'un oturduğu yerden profilden gördüğü ön sıradaki insanlar tabii ki aile üyeleri ve konuşma yapacak olan insanlardı: Sarah Barfoot'u, Nigel Dupont'u ve Peter'ın kocası Desmond'ı tanıyordu. Desmond ile on-on iki yıl önce Rob da kısa süreli bir ilişki yaşamış, şimdiyse ona bu türden toplantıların verdiği güvencenin altında pusuda yatan görünmez şeylerin ürkünç farkındalığıyla bakıyordu. Öteki konuşmacılara listeden bakabilirdi belki. Dr James Brooke'u hiç tanı-

mıyordu. Sıranın öteki ucunda altmış yaşlarında, uzun burunlu ve zincirli bir gözlük takmış, okuyacağı basılı sayfaları gözden geçiren bir adam vardı. Ekibin geri kalanının gergin ama destekleyici ruh haline uzak, kendi gerginliğini belki de kaş çatışının ve aniden dönerek arkasındaki dinleyiciye sabırsızca göz dikişinin altında gizliyordu, sonra tanıdığı birini görüp başıyla sert ama şakacı bir selam verdi adam. Onun da biyografi yazarı Paul Bryant olabileceğini düşündü Rob.

Rob'un komşusu okuma gözlüklerini çıkararak, "Kaç yaşındaydı?" dedi.

Üzerinde siyah-beyaz küçük bir fotoğraf ve "PETER ROWE — 9 EKİM 1945 - 8 HAZİRAN 2008 - KUTLAMA" yazısı basılı olan karta baktı Rob. "Hımm — altmış iki." Peter onu elinde bir kadeh şarapla, bir partide bir şeyler anlatırken gösteren fotoğrafta pek iyi çıkmamıştı ama yine de tipik bir pozdu. Böyle anma törenlerinde merhumun tuhaflıklarına sevgiyle yaklaşılırdı. Rob resme bakar bakmaz Peter'ın o tatlı, komik, insanı alıp götüren sesini hatırladığını fark etti — Peter'ın kendisinin de pek hoşlandığı bir sesti bu.

"Onu iyi tanıyordunuz herhalde."

"Pek değil, maalesef. Yani, onun televizyon programlarını izleyerek büyüdüm ama tanışmamız çok daha sonra oldu."

"Demek o programları siz de severdiniz."

"Onunla çok iş yaptık... Afedersiniz, söylememiştim, ben sahafım," diyerek takım elbisesinin cebinden yarı saydam bir kılıf çıkartıp kartvizitini takdim etti Rob: *Rob Salter, Garsaint.com, Kitap ve El Yazmaları.*

"Ah-ha! Çok iyi..." Kadın kartı inceledi.

"Müthiş bir sanat kütüphanesi vardı."

"Tahmin ederim. Sizin alanınız bu mu?"

"Biz daha çok 1840 sonrasıyla ilgiliyiz — edebiyat, sanat, tasarım."

Kadın kartviziti çantasına attı. "Fransızca kitaplarla ilgilenmiyorsunuzdur herhalde?"

"İhtiyacınız varsa, belirli kitapları araştırabiliriz." Rob sevimli bir tavırla omuz silkti. "İstediğiniz her şeyi bulabiliriz."

"Hım, sizi aramak zorunda kalabilirim."

"Artık bütün bilgiler ulaşılabilir olduğuna göre..."

"Ne günlere kaldık, değil mi?" dedi kadın ve çantasından kenarları kıvrılmış, üzerine dolma kalemle kişisel telefon numarası yazılmış olan kendi kartvizitini çıkardı: *Jennifer Ralph, St Hilda's College, Oxford.* "Buyurun."

"Ah..." dedi Rob, "tabii ya... Villiers de L'Isle-Adam, değil mi?"

"Çok zekisiniz."

"Kitabınızdan çok sattım."

"Ah," dedi Jennifer, keyiflenmiş ama kuru bir sesle — "hangisinden?"

Ama tam o sırada hoparlörlerden kulakları sağır eden korkunç bir çınlama geldi ve mikrofona yaklaşmış olan uzun boylu Nigel Dupont sırıtarak geriye kaçtı. Sonra tekrar yaklaşıp bir tek "Hanımlar, beyler," diyebilmişti ki o vahşi ses yine salonu doldurup duvarlarda ve tavanda yankılandı. Olanlar kendi suçu olmasa da aptal durumuna düşen Dupont'un buna hiç alışkın olmadığı belliydi. Öndeki göz alıcı sarı perçemi eliyle dalgın dalgın geriye attı. Sorun az çok çözüldüğünde, iPhone'undaki bir mesaja bakarak, tüm söylediği, "Eminim anlayış gösterirsiniz, ufak bir gecikme olacak, Peter'ın kız kardeşi trafiğe takılmış da," oldu.

"Bu bizim ünlü Dupont sanırım," dedi Jennifer konuşma sürerken, sesini hiç alçaltmadan. "Müşerref olduk."

"Değil mi...?" dedi Rob. Dupont'un mevsimsiz bronzlaşmış uzun bir yüzü, neredeyse görünmeyen çerçevesiz bir gözlüğü ve Güney Kaliforniya Üniversitesi'ndeki hali vakti yerinde bir kürsünün katıksız üstünlüğünü tek başına yansıtan bir takım elbisesi vardı.

"Peki öteki uçtaki şu adamın ismini biliyor olabilir misi-

niz acaba — hani şu, yeşil kıravatlı olan?" dedi Jennifer, adamın en kişisel olmayan özelliğini seçerek.

"Evet, sanırım," dedi Paul, "Bu Paul Bryant olsa gerek, değil mi, şu biyografileri yazan adam — Durham piskoposunun hayatı bayağı bir gürültü koparmıştı."

Jennifer ağır ağır başını salladı. "Aman... *Tanrım*... ta kendisi! Görmeyeli bir kırk yıl olmştur herhalde."

Kadının salonun öteki ucuna attığı yarı dalgın, yarı alaycı bakış Rob'u eğlendirmişti. "Nereden tanıyordunuz ki?"

"Hım? Şey," dedi Jennifer, hem Bryant'tan saklanmak hem de Rob ile daha mahrem bir sohbete girişmek ister gibi, sandalyesinde biraz aşağı kayarak, "yıllar önce de bir kitap yazmıştı, aslında ilk kitabıydı — o kitap da bayağı bir gürültü koparmıştı — büyük amcam diyebileceğim birinin hayatıydı." Eliyle bir hareket yaparak açıklamanın gereksiz olduğunu anlattı.

"Evet... Cecil Valance mı?"

"Aynen öyle."

"Cecil Valance büyük amcanız mı....?" dedi Rob hayretle, biraz da takılır gibi.

"Yani" — Jennifer ani bir nefes alınca, onu kolejdeki sınıfında, Mallarmé ya da öğrencileri aşan başka bir sıkıcı konuda ders verirken gördü Rob: "Cidden dinlemek ister misiniz?"

Rob, "Çok isterim," derken cidden doğruyu söylüyor, konuşmalar başladıktan sonra anlatmasının biraz uygunsuz kaçacağını düşünüyordu. Valance'ın biyografisi çıktığında henüz öğrenciydi ve bir Pazar ekinde kitaptan bazı bölümler okuduğunu, söz edilen insanlara özel bir ilgi duymasa da bir şeylerin gün yüzüne çıktığı hissinin hoşuna gittiğini hatırlıyordu.

"Benim büyükannem," dedi Jennifer, "Cecil'in artık unutulmuş sayılsa da yine bir yazar olan kardeşi Dudley ile evliydi."

"Evet, *Siyah Çiçekler*." dedi Rob.

"Aynen öyle — sahaf olduğunuzu unutmamam lazım! Her neyse, sonra ondan ayrılıp büyükbabamla, yani ressam Revel Ralph ile evlendi."

"Evet — biliyorum tabii," dedi Rob, Jennifer'ın kaşının şöyle bir kalktığını görünce.

"Babam daha çok Malaya'da çalıştı, kauçuk işinde çok iyiydi ama ben İngiltere'de okudum tabii, tatillerde daha çok Dudley'nin kızı olan Corinna halamda kalırdım. Peter'la da bu sayede tanışmıştım, bu arada. Halamla birlikte düetler çalardı. Halam çok iyi bir piyanistti — bir konser piyanisti olabilirdi."

"Anlıyorum," dedi Rob, Jennifer'ın babasını kauçuk giysiler içinde düşünmekten dalgın bir halde ama bu müstehcen alt metin dışarıya sadece yüreklendirici, titrek bir tebessüm olarak yansıdı. "Çok ilginç."

"*Cidden* de ilginç," dedi Jennifer kuru bir sesle, çenesini içeri çekerek, "ama Paul Bryant'a sorarasanız, az önce söylediğim hiçbir şey doğru değil. Şimdi sıkı durun... Halam aslında Dudley'nin değil, Cecil'in kızı ve Dudley aslında eşcinsel ama büyükannemden bir erkek çocuk yapmayı da becermiş ve babamın babası da Revel Ralph değil, Mark Gibbons isminde bir ressam, ki aslında Revel Ralph da eşcinsel. Biraz basitleştirerek anlatmış olabilirim."

Rob sırıtarak başını sallasa da tam olarak anlayabilmiş değildi. "Peki gerçek böyle değil mi?"

"Ah, kim bilir?" dedi Jennifer. "Paul hayalinden bir şeyler uydurmayı severdi, bunu hepimiz bilirdik. Ama o zamanlar bayağı bir olay olmuştu. Dudley'nin karısı kitabı toplattırmaya bile çalışmıştı."

"Evet, doğru" — tutucu kanadın safları sıkılaştırmaya çalışıp başaramadığı hissi.

"Hatırlar mısınız? Ayrıca zavallı büyükannemi de hiç özenilmeyecek bir duruma düşürdü tabii."

"Evet, anlayabiliyorum."

"Zaten üç evlilik yapmıştı ve şimdi de birisi kalkmış çocuklarından ikisinin kocalarından olmadığını, ayrıca... Cecil'in de onun abisiyle ilişki yaşadığını söylemiş miydim? Ya, bir de o var."

"Aman Tanrım!" dedi Jennifer'ın hangi tarafı tuttuğundan emin olamayan Rob. Paul Bryant'tan hoşlanmıyor gibiydi ama söylediklerine tam olarak itiraz da etmiyordu. Gülünçleştirdiği akademik ses tonunda biraz eyalet aksanı, tümüyle vazgeçmek istemediği hafiften züppece bir içe kapanıklık vardı. "Artık hayatta değildi herhalde?"

"Hım, evet, hayattaydı ama fazlasıyla yaşlıydı ve kör sayılırdı, o yüzden kitabı okuması mümkün değildi. Hepimiz ona duyurmamaya çalıştık." Durumu komik olduğu kadar dehşet verici bulduğu ortada olan Jennifer şöyle bir irkildi. "Ama eminim siz de bilirsiniz ki insanı en son havadislerden haberdar etmeyi görev edinen çok sevgili bir dost her zaman için vardır. Sanırım ölümüne bu sebep oldu. Aslında kendisi de Cecil Amca ile ilişkisini anlattığı küçük bir kitap yazmıştı, bu yüzden onun abisiyle de bir ilişki yaşadığının söylenmesi onun için büyük bir şok oldu."

"Eh, o zamanlar yazarların eşcinselliklerini açıklamak çok modaydı tabii."

"Evet, doğru," dedi Jennifer tarafsız bir tavırla kafasını sallayarak. "Bütün olay bu olsaydı..."

Rob onun yüzüne bakarak o kitabın ismini hatırlamaya çalıştı. "İngiltere Sarsılıyor," dedi. Uzun zaman önce baskısı tükenmiş olsa da sonradan yumuşak kapaklı bir Amerikan baskısı yapılmıştı kitabın — ön kapakta Valance'ın fotoğrafını görebiliyordu — *"Sansasyonel!"* — *Times of London* — bunun gibi bir şey.

"İngiltere Sarsılıyor," dedi Jennifer ve, "doğru..." diyerek

umurunda olmadığını anlatmak ister gibi Fransızlara has bir tavırla dudak büktü. "Sorun şu ki..."

Konuşmaların üzerinde mırlamaya benzer yüksek bir ses, bir kendi kendini tatmine hazırlık mırıltısı yükseldi ve sonra, "Hanımlar, beyler, çok teşekkür ederim, ben Nigel Dupont..."

"Ah—" diyerek irkildi Rob.

"Üstat Bryant hakkında da müthiş bir hikâyem var," dedi Jennifer ve sözüne sonra devam etmeyi vaat eder gibi şöyle bir başını sallayıp yüzünü ekşitti. "Her şey göründüğü gibi değildi..." Rob arkasına yaslanarak anlamlı anlamlı gülümsese de konu hakkında görüş bildirmemiş olmaktan memnundu.

Görünüşe göre, aile Dupont'dan sunuculuk görevini üstlenmesini istemişti — o da rolünü bariz bir istekle, doğal bir otoriteyle ve iyi niyetle yardım etmeye çalıştığını hatırlatmak ister gibi makul ölçüde bir şaşkınlıkla yerine getiriyordu. "Evet, artık herkes tamam," dedi Peter'ın Londra'da korkunç bir koşturmaca yaşamaktan kıpkırmızı olmuş, ön sırada hâlâ kâğıtlarıyla çantalarını yerleştirmeye uğraşan kız kardeşine yukarıdan abartılı bir sabırla gülümseyerek. Sonra o tebessüm öteki sıralarda dolaştı, "Bu muhteşem salondaki insanlardan çoğunun... Peter'ı benden çok daha iyi tanıdığını biliyorum ve az sonra içlerinden birkaçını da dinleyeceğiz. Peter fazlasıyla popüler bir adamdı ve çok farklı çevrelerden dostları vardı. Burada da birbirinden çok farklı insanlar görüyorum" — o göçmen gözleriyle bütün salonu tatlı tatlı tararken, birdenbire kendilerinin hangi türden olduğunu düşünmeye başlayan insanlarda kafa karışıklığına hatta gülüşmelere neden oldu — "ve belki de dostlarının bir araya geldiği bu toplantıyı Peter'ın bir dükten... DJ'e, bir piskopostan sokak satıcısına kadar herkese rastlayabileceğiniz o ünlü partilerinden sonuncusu olarak görmek en iyisidir" — Dupont herhalde çağdaş İngiliz yaşantısıyla bağını biraz yitirmişti, ikinci sıra-

daki piskopos hoşgörüyle gülümsedi. "Elbette bu partilerde dostluklar kurulurdu. Peter sayesinde gerçekleşen karşılaşmalar olmasa, belki ben de en iyi çalışmalarımdan bazılarını yapmamış olacaktım." Bir an düşündü — görünüşe göre, kâğıda bakmadan konuşacaktı, bu yüzden gizil bir utancın getirdiği ufak bir gerilim ve sözüne devam ettiğinde yine bir rahatlama oldu. Peter'ın adını da sürekli unutur gibiydi. "Ancak şimdilik Terence — Peter'ın babası — onunla ilk tanıştığımız döneme dair birkaç şey söylememi rica etti, o zamanlar o yirmili yaşlardaydı, bense on iki yaşında bir çocuktum." Söylediği şeyin hafiften rahatsız edici sesi salona çökerken, Dupont'un yüzünde bu anıya karşı uzak ve asil bir tebessüm belirdi — Rob salona bakınıp uzun boylu sarışın bir adamın yüzünde de tebessüm olduğunu, üstelik genel bir memnuniyet havasının ardından özellikle ona gülümsediğini gördü. Adamı bir yerlerde görmüş olabileceğini düşündü Rob ama tasnifçi beyninde onu henüz bir yere oturtamıyordu. Yanına bakınca, Jennifer'ın kibar ve ilgili tavrına rağmen aslında ince uçlu bir kurşun kalemle programın arkasına gizli gizli bir şeyler çizdiğini gördü: Profesör Dupont'un ustaca yapılmış küçük bir resmini.

"Peter üç yıldan biraz fazla süren kısa bir dönem boyunca Berkshire'daki Corley Court isimli bir özel okulda öğretmenlik yapmıştı. Bu onun ilk gerçek işiydi — galiba daha önce birkaç ay Harrods'ın erkek departmanında çalışmış, Londra'yı ilk kez bu sayede biraz tanımıştı — hayatı kendi deyimiyle paça boyları alarak geçiyordu! Oxford'dan mezun olup gelmişti ama akademik çalışmalar Peter'ın repertuvarında asla yer almayacaktı." Dupont halinden memnun gözlerini dizi dizi deri ciltli kitaba dikerken, az önce söylediklerini tam anlayamayan dinleyiciler topluca alın kırıştırdı sanki. "Öğrenme tutkusu vardı tabii uzmanlaşacak bir tip değildi — Corley'de de durum böylady, galiba matematik ve spor dışın-

da, bütün derslere girerdi. Corley Court o günlerde tu kaka edilen türden, Viktoryen bir kır eviydi ama gördüğü andan itibaren Peter'ı büyülemişti. Servetini çimen tohumundan yapmış ve bu sayede baronet ünvanını almış olan Eustace Valance isminde biri tarafından yaptırılmıştı. Eustace'ın oğlu da tarımcılık yaptı ama iki torunu, Cecil ve Dudley, kendi çaplarında tanınmış birer yazar olmuşlardı." Rob, Dupont'un perçemindeki çocuksu kıvrımı güçlendiren Jennifer'a baktı.

"Herhalde hepiniz Cecil'in dizelerini ezbere bilirsiniz," diye devam etti Dupont ve hınca hınç dolmuş olan sıralara gülümserken bir kez daha direnç ve heves karışımı bir tepki yarattı; her an birinden bildiği dizeleri ezbere okumasını isteyebilirdi sanki. "Ortak bilinçte birçok büyük ustadan daha derin bir yer etmiş olan ikinci sınıf şairlere birinci sınıf bir örnekti o. 'Bütün İngiltere sarsılır Mayıs geldiğinde / Kuşburunları çiçek verdiğinde' ... 'İki hektar mukaddes İngiliz toprağı.' — kendisi de bir özel okul öğretmeniymiş gibi, neredeyse alaycı gözlerle dinleyicilere baktı Dupont. "İçinizde Cecil Valance'ın şiirlerini baskıya hazırladığımı bilenler olabilir, Peter'ın daha önceki teşvikleri olmasa bu proje hiç gerçekleşmeyebilirdi." Bu durumun takdiri ilahiye benzeyen doğasını düşünür gibi, ağır ağır başını salladı. Jennifer ile Dupont arasında hoşlandığı türden beklenmedik bir bağlantı kuran bu gerçeği unutmuştu Rob.

"Evet..." Dupont'un yönünü bulmak ister gibi susuşunda dinleyiciyi doğaçlama yapışını izlemeye davet eden zekice bir gösteriş vardı yine. Dinleyicilerin yarısı baştan çıkmış görünüyordu; ötekilerin, Peter'ın yaşlı meslektaşlarının ve Dupont'un adını bile duymamış, henüz neden söz ettiğini anlamamış olan aile dostlarının yüzlerinde bütün cemaatlerin varsayılan ifadesi olan o hafiften incinmiş, boş ifade vardı. İçlerinden birkaçı Dupont'un Queer Teori üstüne yaptığı kilometre taşı niteliğindeki çalışmaları mutlaka okumuş ve

gerektiğinde dolambaçsız bir İngilizce ile de konuşabildiğini görerek tatlı bir şaşkınlık duymuşlardı belki de. Rob bir kez daha taraf tutmak zorunda olmadığını düşünerek hınzır ve soran gözlerle Jennifer'ın dizine doğru bakınca, o da çaktırmadan gülümseyerek programını gösterdi: Portreyle karikatür arası bir resim yapmış, Dupont'a tıpatıp benzetmişti. Rob neredeyse sessiz bir kahkaha attı ve tekrar sıralara göz gezdirdiğinde sarışın adamın yine ona gülümsediğini, başını çevirmeden önce hafifçe göz kırptığını gördü. Bir ölüyü anma toplantısında aranmanın uygun olmayacağı hissi, Peter'ın bunu umursamayacağı hissine karışıyordu Rob'un içinde. Yan tarafa bakınca gözü saygı dolu bir merakla dimdik oturmuş ama gözlerini de Dupont'un siyah ayakkabılarına dikmiş olan Desmond'a takıldı. "Evet," diyordu Dupont: "... Peter'ın 'şiddetle Viktoryen bir ev' dediği bir yer ve özel yaşamıyla ilgi çeken bir Birinci Dünya Savaşı şairi. Corley Court'un benim çalışmalarımda olduğu kadar, Peter'ınkilerde de belirleyici bir yeri olduğunu artık görebiliyoruz. Onun çığır atan iki dizi programının, Granada'da yayınlanan *Yazarlar Savaşta* ve BBC2 için hazırladığı *Viktoryen Rüyası*'nın, bir bakıma bütün dünyadan uzak ama yine de" — burada kendi fikrinin güzelliğine ikna edici bir biçimde gülümsedi — "birçok bakımdan... dünyaya tanıklık eden bu olağanüstü yerde filizlenmiş olduğu söylenebilir."

Rob'un gözleri sabırlı bir nezaket ve kaygıyla Dupont'a gülümseyen sonraki konuşmacıların oturduğu ön sıranın kavisinde dolaştı. Öteki uçtaki Paul Bryant bir tartışmaya katılmış gibi kendi metni üstüne bir şeyler karalıyordu. Peter'ın babasının acılı ama oğlu hakkında hâlâ önemli şeyler öğreniyormuş gibi meraklı bir hali vardı. Peter'ın ölümünden dört ay sonra düzenlenen böyle bir toplantıya katılmak, onun için kolay olmasa gerekti. Ama hem garip hem de komik başka bir şey daha vardı ki, bunu göz ardı etmek gitgide

imkânsızlaşıyordu. Dupont'un yüksek sesli mırlayışı, ayaklıklar üzerinde duran hoparlörlerden yüksek tavanlı salona eşit şekilde yayılan en üst seviyeye çıkarılmış bir çeşit mahremiyet, yavaş yavaş daha mütevazı bir yayılma alanına erişebilmeye başlıyor, bunu maskeleyen kısa yankı kesildiğinde, önce net olarak duyuluyor, sonra da muhteşem bir makinayı çalıştıran basit bir memur ortaya çıkmış gibi tamamen duyulmaz oluyordu. Sözlerinin en uygun ses yüksekliğinde geri dönmediğini kendisi de fark etmiş görünüyordu. "Peter birkaçımızı arabayla Oxford'a götürdüğünde," diyordu, "ilk olarak Keble Kolej'in şapelini göstermişti..." Arkalardan, kendi aksiliğinden pek memnun, heybetli bir ses, "Duyamıyoruz!" diye bağırınca, daha kibar ve yardımsever ses tonlarıyla, ona katılanlar oldu. Dupont aşağıya bakıp mikrofonun bir çiçek gibi boynunu bükmüş kasıklarını gösterdiğini gördü.

Rob bu olaya gülümseyerek sarışın adama bir göz atınca, adamın salonun öteki ucundaki derililerden biriyle karşılıklı sırıttığını gördü. Hafiften bozularak mikrofon düzeltilirken dönüp gözlerini en yakınındaki raflara dikti. Bunun üyelerin yazdığı kitaplara ayrılmış bir bölüm olduğunu zannediyordu. Kulübün medarı iftiharı birkaç ünlü isim öne çıkıyordu: Rob'un hiç duymadığı öteki yazarlarsa yayınladıkları her şeyin birer kopyasını bir görev duygusuyla hiç aksatmadan kulübe vermiş olsa gerekti — şimdi herhalde hiç dokunulmadan, yıldan yıla soluyor, küfleniyor, güneşin etkisine maruz kalıyorlardı. Gururla sunulan ve hemen unutulan çalışmaların arka planda kaybolmuş hali hoşuna gidiyordu — göz önünde olsalar da saklı, gözleri her gün o raflarda dolaşan üyelerin bile görmeden geçtiği kitaplardı bunlar; iyi silahlanmış bir sahafın ava çıktığı türden karanlık bir bölge.

"Size saatlerce Peter'ı anlatabilirim," diyordu Dupont, "ama şimdi biraz müzik dinleyelim." Dupont podyumdan indi ve Mahler'den "Ich bin der Welt abhanden gekommen"ı

söyleyen Janet Baker'ı o kadar yüksek sesle dinlemeye başladılar ki sistem patlayarak cızırdamaya başlayınca sesten sorumlu delikanlı hemen sesi kıstı, sonra da, dinleyicilerden bazılarının ezici tebessümlerini görerek tekrar açtı ve sırıtarak saçlarını kulaklarının arkasına attı. Rob da dolma kalemini çıkarıp kendi programının arkasına birkaç not aldı.

Daha sonra Peter ile Oxford'a gitmiş ve bir yaz onunla birlikte Türkiye'ye seyahat etmiş olan Nick Powell konuştu — konuşmasını metinden okusa da doğaçlama konuşan Dupont'tan daha tutuktu ve daha kişisel bir etki yarattı: Peter ile bir ilişki yaşadığını açıkça söylemedi ama anlattığı anılarla dinleyicinin hayalinde oluşan şey arasındaki iyi niyetli boşluk bu olasılıkla dolmuş gibiydi. Sonra yine, ilk başta duygulara sarmalanmış gibi gelen o ses de kuru ve uzak bir tona büründü ve Pall Mall Sokak boyunca hızla giden bir motosikletin gitgide yükselen uzun uğultusu dışarıdaki dünyayı bir hüzne bürüdü. İşçilerin çekiçlerinden gelen şakırtılar, hafif bir fren gıcırtısı duyuldu. Anlayışlı bir kadın oturduğu yerde doğrularak mikrofonda sorun olduğunu işaret etti. Sonra yine arkadan, konuşmacının sesini duyuramayışı hakkındaki kötü kanaatini doğrulamış gibi bir, "Duyamıyoruz!" geldi.

Mikrofonun dayanıksızlığı artık programın sabır zorlayan ve sabotajcı bir parçası haline gelmişti. Herkes sabrının sınırlarını zorluyor, sesçi çocuk ses hakkında oradaki herkesten daha az şey biliyormuş gibi aptalca bir tavırla ayağa kalkarak mikrofonu yerinde tutan kelebek somunu sıkıp duruyor, insanların çocuğa duyduğu tepki gitgide artarken bazıları seslenerek akıl veriyordu. Az çok bilinçsiz bir şekilde olsa bile, dinleyici konuşmacılardan da sıkılmaya başlamıştı. Sonunda ayaklığından çıkarılan mikrofonu şarkıcılar ya da komedyenler gibi ellerinde tutmak zorunda kaldıklarında, bu sefer de ya çınlamaya ya da gayri ihtiyari yüzlerinden uzaklaştırdıkları için yine sesleri duyulmamaya başladı. İdare etmek çok

zordu ve Sarah Barfoot'un eli mikrofonu tutarken bariz bir şekilde titriyordu.

Ötekiler de konuşurken, Rob birkaç şeyi not aldı — Peter'ın "neredeyse tahammül edilebilir bir seviyede" tuba çalmayı öğrenmiş olduğunu, ailesinin bahçesine yaptığı tapınağı yarıda bırakıp adına sahte harabe dediğini. Bunun tam ona göre bir şey olduğu söylendi. "Peter tam bir medya dahisiydi," dedi BBC'den biri, "ama bir dâhi değildi — medya hakkında teknik bir bilgisi de yoktu. Birlikte çalıştığı yapımcılar dizilerin başarısında hayati bir rol oynadı." En az üç kişi onun "müthiş bir iletişimci" olduğunu söyledi ki Rob'un bildiği kadarıyla bu daha çok sıkıcı bir egomanyak olduğunuz anlamına geliyordu. Peter'ı pek iyi tanımasa da, bazı sözlerin garip tonundan, Peter'ın "harika", "insana ilham veren", "gülmekten öldürecek kadar komik" bir adam olmasına, tanıyan herkesin ona hayran kalmasına rağmen aslında amatörün teki olduğuna, hercai ve tezcanlı tabiatının bir şeyin akademik ayrıntılarına kadar doğru dürüst bakmasını engellemiş olduğuna dair pek de üstü örtük olmayan imalar Rob'u şaşırttı. Tabii ki bu bir "kutlamaydı" ve bu yüzden bütün kusurların üzerine bir peçe çekilmişti ama peçeyi çeken eli, bunun kuralına uygun bir nezaket gösterisi olduğunu şöyle bir göremeyeceğiniz kadar sıkı bir peçe değildi bu. Sonra Peter'ın Özel Tutkular programında yaptığı Liszt ile ilgili doksan saniyelik bir konuşmayı dinlettiler ve Peter'ın sesi, o yoğun içkici titreşimi ve yerinde duramayan ince mizahıyla, dönüşü olmayan uzak bir yerde olduğu kadar, aynı zamanda hayattaymış da onları kitaplarla kaplı duvarlardan izliyormuş gibi, sanki salonu ele geçirerek, biraz da bağışlarcasına, herkese haddini bildirdi. Sıralar boyunca, varlığının yaşattığı şoka minnet duyan ve özenli gülüşmeler bile duyuldu ama Peter'ın komiklik yaptığı söylenemezdi pek. Rob bu parçayı daha önce hiç duymamıştı — "Aux cyprès de la Villa D'este" insanı zorla-

yacak kadar yüsek bir sesle çalarken, Peter'ın "ölüme dair bir öngörü" yorumunu değerlendirmek zordu: Liszt "Mersiye" tanımını fazla "yumuşak ve avutucu" bularak, yaşam için bir ağıt olduğunu söylediği parçaya "Ağıt" demeyi tercih etmişti. Farklı etimolojik iddiaları olan bu iki sözcüğü de programının arkasına yazdı Rob. Ön sıraya bir göz atarak kendi sırası gelmiş ve görünüşe göre Liszt'in ne kadar süreceğinden emin olamayan Paul Bryant'ın dudağına gizlice nemlendirici sürdüğünü, sonra öne doğru eğilerek yüzünde sert ama sabırlı bir tebessümle yere baktığını gördü. Sonra da kürsüye geçti ve uzun zamandır eline böyle bir şey geçirmek isteyen biri gibi mikrofonu eline aldı Bryant.

Rob ona bakınca, Jennifer'ın gözleri kısıldı, kalemini dalgın dalgın parmaklarının arasında çevirdi. Kızarmış ve oldukça duyarlı yüzünde uzun ve kararlı bir burnu, kelinin üzerine özenle boylu boyunca yatırılmış dalgalı kır saçları olan Bryant kısa boylu ama hantal, ilginç bir şahsiyetti. Kürsünün hemen arkasında durarak boştaki eliyle kravatını düzeltti. Bir edebi biyografi yazarı olarak, kendisinden Peter'ın edebiyatla ilgisinden söz etmesinin istendiğini ve yedi dakika içinde bunu yapmanın tabii ki imkânsız olduğunu söyledi: Peter kendi biyografisinin yazılmasını hak eden bir adamdı ve belki de bunu yazan kendisi olacaktı — anlatacak hikâyeleri olanlar onu daha sonra mutlaka görmeliydi ve tabii ki anlatılanlar son derece gizli kalacaktı. Bunun ardından gelen sıcak gülüşmelere şaşıran Rob, Jennifer'ın söyledikleri yüzünden, Bryant'ın başkalarına ait sırları açıklayan biri olduğunu kabul ederek kendisiyle dalga geçip geçmediğinden emin olamadı.

Nick Powell'ın çok şeker davranarak yapmaktan kaçındığı gibi, Bryant da tatlı tatlı Peter'ın eski sevgilisi olduğunu açıkladı — Rob tepkisiz kalan Desmond'a kaçamak bir bakış attı; aralarındaki otuz yıllık yaş farkı Peter'ın dayanıklılığı ve çekiciliğine dair bir şeyler söylüyordu kuşkusuz. Bryant üni-

versite eğitimi alma şansına erişemediğini söyledikten sonra, "ama Peter Rowe birçok bakımdan benim üniversitem oldu. Peter, eğer şanslıysak, hepimizin hayatına giren, bize yol gösterip nasıl kendimiz olacağımızı öğreten o sihirli insanlardan biriydi," dedi. Bu sözler Bryant'ın hiç bilinmeyen özel yaşamına dair belli belirsiz bir merak yarattı. "Aynen... Profesör Dupont'a olduğu gibi, benim Cecil Valance'a yakınlaşmamı sağlayan da Peter oldu. Daha ilk randevumuzda bana şairin kabrini gösterişini dün gibi hatırlıyorum — farklı bir ilk randevuydu ama Peter böyle biriydi işte! Hatta o sıralarda Valance ile ilgili bir kitap yazmaktan bahseden kendisiydi ama bir biyografiyi yazıp bitirecek sabra ve tahammüle sahip olmadığı konusunda, sanırım hepimiz hemfikiriz — ben Valance'ın hayatını yazmaya başlar başlamaz bir mektup yazıp bu iş için doğru adam olduğumu söyleyişi de tam ona göre bir tavırdı." Rob, Jennifer'ın programına bakarken, o çabucak zarif bir "OLMADIĞIMI!" yazmakla meşguldü. "Edebiyat dünyasına giriş yaptığımı söyleyebileceğim günlerde, kitabı tanıtması için Peter'ı önerebilme şansına sahip olmak benim için büyük bir hazdı ve Peter hem *TLS*'te hem de başka yerlerde kitabım için harika yazılar yazdı — yine de son teslim tarihleri onun için bayağı bir 'sorun' yaratmıştı sanırım..."

Şiirsel hüzne sık sık daha bayağı bir dürtünün, çirkeflik edip doğruyu söyleme fırsatını kaçırmama dürtüsünün eşlik ettiği ya da hemen ardından bunun geldiği bir gerçekti tabii — söz konusu insan artık bunu umursayamayacağına göre... Hesapların görülüşüne gayet kolayca ve görünmez bir şekilde sızan kendine has hoşgörülü bir açık sözlülük, inanılmaz bir yanlış anlaşmaları düzeltme havası, nesnel gerçekliğin biraz uzağında kalan bir şeyler hâkimdi. "Bir seferinde bana itiraf ettiğini söyleyebilirim," dedi Bryant, "piyano çalmayı pek beceremezdi ama öğrencilerden oluşan bir seyircinin karşısında bu fazla sorun yaratmıyordu." (Burada Jennifer hayal

kırıklığına uğramış ama hiç şaşırmamış gibi başını iki yana sallayarak içini çekti.) Bryant tekrar yerine oturduğunda, televizyon uyarlamaları dışında bir şey yapmayı beceremediği dışında, Peter Rowe'un kitaplarla ilişkisi hakkında hemen hiçbir şey söylememişti. Kıskandığı için mi? Son kırk yıldır pek görüşmedikleri açıktı, bu yüzden konuşma boşa harcanmış bir fırsattı — Peter'ın kitap koleksiyonu hakkında kendisinin neler diyebileceğini düşündü Rob.

Son konuşmacı olan Desmond mikrofonu iki eliyle birden tutarken yüzünde ötekiler kadar neşeli bir ifade yoktu. Salonda belki de onlarca zenci vardı ama tek siyahi konuşmacı Desmond'dı ve dinleyicilerin acıma ve anlayış ile tedirginlik arasında hassas bir ayarlama yaptığını hissetti Rob: Desmond'ın on yıl önceki halini düşününce, o da beklenmedik duygularını bastırmak zorunda kaldı. Şimdi daha iri, yüzü daha kalınlaşmış görünüyordu ve kararlı bir tavırla titreyişi dışında o çocuksu halinden eser kalmamıştı. Desmond'ın sırtındaki yara izini, kılsız denebilecek vücudunu ve çıkık göbek deliğini hatırlarken hafifçe alnını kırıştırdı ama ona duyduğu cinsel hislerdeki sihrin artık sadık ve dokunaklı bir hüzne dönüşmüş olduğunu gördü. Peter ile birlikte olduğu altı yıl boyunca, özellikle Peter'ın arkadaşları arasında, Desmond hakkında fikir ayrılıkları olduğunu biliyordu: Tanrı'nın gönderdiği bir armağan mıydı yoksa feci sıkıcı bir adam mı? Şimdi üzerinde bir çiftin hayatta kalan ve öteki kadar eğlenceli olmayan tekinin ağırbaşlılığıyla, aynı dostların sadakatini sınıyordu. Belki de tam o ya da bu şekilde yeniden başlamak zorunda olduğu bir anda, matemi onu sinsice cinsiyetsizleştirmişti.

Anlaşılır bir şekilde ve biraz tutuk, yüzünde eskiden yaşanmış gereksiz şeylere karşı hafif bir sitemle konuşuyordu. Yumuşatılmış sessiz harfleri, güçlü ve sert sesli harfleriyle o güzel ve dürüst Nijeryalı aksanı, Rob'un onunla bir partide

tanışıp Desmond tir tir titrerken taksiyle evine götürdüğü gecenin ardından geçen yıllarda Londra tarafından yok edilmişti. Peter'ın dostu olmanın hayatının en büyük ayrıcalıklarından biri olduğunu, onunla evli olarak geçen iki yılın harika ve mutlu bir dönem olmakla kalmayıp Peter'ın inandığı ve adına uğraş verdiği her şeyin kutlanması olduğunu söyledi. Peter her zaman için, kendisi Corley Court'ta öğretmenlik yapan bir gençken, 1967'de yapılan yasa değişikliğinin onun ve onun gibi birçok insan için ne kadar önemli ama çok yetersiz olduğunu, bunun sadece bir başlangıç olduğunu, daha kazanılacak çok savaş olduğunu, aynı cinsten çiftler için çıkan resmi nikahın sadece onlar için değil bütün sivil yaşam için büyük bir gelişme olduğunu söylerdi. Bunun karşılığında birkaç saniyelik güçlü bir alkış, alkışlamayanlardan da tedirgin ama genelinde destekleyici bakışlar geldi. Rob alkışlamaya başlar başlamaz, şaşkın ama istekli görünen Jennifer da ona katıldı. Sonuçta Peter'ın yaşamında kendisininkinden daha ateşli ve meydan okuyan bir şekilde alttan alta fokurdamış olan eşcinsellik konusunun burada, Londra'daki ünlü bir kulübün Korint sütun başlıkları altında daha iyi anlaşıldığını görmek güzeldi. Daha yaşlı olan bazı yüzlerde bu konudan ürkmemeye duyulan bir çeşit özlem vardı. Sonra Desmond bir şiir okuyacağını söyleyerek ince çizgili takımının göğüs cebinden katlı bir kâğıt çıkardı. "Ah, gülümseme bana, eğer sonunda / Güzelim dudakların boyun eğecekse bir başkasına..." Rob bu dizeleri bildiğini zannetmiyor ve uygun bir eğitim almamış insanların ağzında şiirlerin ne kadar eğreti durduğunu düşünüyordu, ardından tam tersini, sözlerdeki keskin dokunaklılığın bir oyuncu tarafından aslında nasıl da su götürür teknik bir gösteriye dönüştürüleceğini düşündü. "Mavi gözlerin, gülen dudakların / En son ve hep bana gülümsesin." Rob, Jennifer'a soran bir bakış atınca, o da Rob'a doğru eğilerek elinin arkasından fısıldadı, "Cecil Amcadan."

Toplanıp istif edilen sandalyelerin arasından büfe masasının etrafındaki kalabalığa doğru Jennifer'a eşlik eder ve Jennifer konuşmacılardan bazıları hakkında gizli ama oldukça yüksek sesli yorumlar yaparken sezdirmeden telefonunu açtı Rob. "Ses feciydi," dedi Jennifer. "O delikanlı çok beceriksizdi!"

"Bence de..."

"Bu kadar temel bir şeyi önceden halletmeleri gerekirdi." Rob, Gareth'dan bir mesaj geldiğini gördü. "Şu İskoç adam da inanılmaz sıkıcıydı, değil mi?"

7de Style barda — sabırsızlanıyorum! Xx G

"Oldukça..." dedi Rob — bir an için ne yapacağını bilememenin zihinsel yüz kızarışıyla dikkati dağıldı, sonra telefonunu cebine koyup etrafa bir göz attı. Sarışın adam deri fetişistlerinin grubuna yamanmıştı. Ama karşılıklı hınzır birer tebessümle aklına girmiş olan adamı tavlama fikri çok yakında bir başkasıyla buluşacağını hatırlatan bu mesajla birlikte tamamen yakasını bırakmış değildi.

Çay ve kahve için dizi dizi beyaz fincan ve bardak altlığı vardı ama Jennifer, "Ben bir içki alacağım," deyince, gündüzleri hiç içmeyen Rob, "Ben de size eşlik edeyim," dedi. Jennifer şöyle bir ürpererek bir kadeh kırmızı şarap aldı — sonra sandviç tabaklarının çoktan üzerlerine tere parçaları saçılmış dantel kâğıtlara dönüştüğünü görüp bekleyen iki kişinin arasından kendine yer açarak küçük bir tabağı tepeleme sosis ruloları ve parmak çikolatalarla doldurdu. Dışarıda geçen bir günün tadını sonuna kadar çıkartan biri gibi görünüyordu — St. Hilda's Kolej'deki yaşamın gayet disiplinli ve sıradan olması gerektiğini düşündü Rob, sonra da bir Londra ziyareti... Jennifer tabağıyla kadehini ustaca tek elinde tutarak hızlı hızlı yiyor, neredeyse oburluk ediyordu. Onun duygusal geçmişini merak etti Rob — kadınlara ilgisi olmadığını hissediyordu. Beklentisizce kırışık kadifeden şapkasının altına çekilmiş

olan bir cinsel enerji titreşimi yayıyordu çevresine. Büfeden birlikte uzaklaşarak, birbirlerini sertbest bırakmaya hazır, etrafa bakındılar. Jennifer'ın ondan hoşlandığını ama ilgi duymadığını hissediyordu Rob — ilişkilerinin geçici olduğunun bilincinde ve bundan memnundular. Rob, "Evet, bir şey anlatıyordunuz...!" deyince, Jennifer, "Efendim? — ha, evet..." dedi, "Paul Bryant edebiyat dünyasında büyük bir isim olmadan önce sıradan bir banka memuruydu..." Rob etrafa bir göz attı — "Ah, cidden mi?" diyerek Jennifer'ın koluna dokundu. Konuşma yapmış olanlar da hem yas tutanlar hem de gösterinin oyuncuları olarak belirsiz bir statüyle kalabalığın içinde dolaşıyordu tabii. Bryant şimdi tam arkalarından, şişman bir kadın ve gözlüklü-kravatlı yakışıklı bir Çinli ile birlikte büfeye doğru ilerliyordu. "Ah, bence de!" diyordu Bryant, "cidden inanılmaz bir şey — baştan sona!" Hafif kadınsı ve abartılı bir tavrı vardı — hâlâ yaptığı konuşmanın etkisi altında olduğunu, kendi hayalinde hâlâ ilgi odağı olduğunu gördü Rob. Aynı Peter gibi, "Bir içkiye ihtiyacım var!" diyerek meşgul ama zarif bir baş hareketiyle Jennifer'ın arkasına dalarken tedbirsiz ve boş bir bakış attı, yoğun bir an için onu tanır gibi oldu ve nefesini tutarak, herhalde boş vererek arkasını döndü — "Andrea, sen ne alırsın?" Ama Jennifer merakla ve korkusuzca adamın omzuna dokundu: "Paul?" dediğinde, Bryant irkilerek dönerken, Jennifer'ın yüzü alay ve sitemle merhaba diyen, ikircikli ve harika bir maskeydi. Onun çok korkulan bir öğretmen olması gerektiğini düşündü Rob.

Bryant geriye doğru bir adım atar, Jennifer'ın kolundan tutar, gözlerini bir oyuna getiriliyormuş gibi ona dikerken, o gözlerin ardında acil ama fazlasıyla karmaşık bir hesap yapıldı. Sonra da, "Jenny, hayatım, inanmıyorum!"

"Ama buradayım işte."

"Ah, Peter olsa çok sevinirdi," diyerek hayretle başını iki yana salladı Braynt. Bu bir kavga mıydı yoksa iki dostun ye-

niden kavuşması mı? Bryant başını öne doğru uzattı — "Buna inanamıyorum!" dedi tekrar ve Jennifer'ı öptü.

Jennifer güldü, "Ah!" hafifçe kızardı ve hemen devam etti, "Eh, Peter benim için çok önemli biriydi, uzun zaman önce."

"Ah, o yaşlı sürtük yok muydu..." dedi Bryant, Peter'ın hayatında nasıl bir rol oynamış olduğunu tabii ki bilemeden şöyle bir Rob'a bakarak. "Yo, büyük adamdı. Ona Peter Rowe-hayatım derdiniz, hatırlıyor musun?" — ölene sevgiyle sahip çıkan bu hoşgörülü ses tonunda dikenler vardı. "Andrea, bu Jenny Ralph — eskiden öylady yani — değişti mi bilmem...?"

"Hâlâ öyleyim," dedi Jennifer kısaca.

"Çok eski bir dost. Andrea... Peter'ın yan komşusuydu, değil mi?"

Rob başıyla selam verip onu da sohbete katmalarına neden olacak herhangi bir bilgi vermeden sadece, "Rob," dese de, Jennifer onu destekleyen bir tavırla, "Evet, Rob..." diye mırıldanarak ismini onayladı.

"Rob... merhaba, bu da — neredesin? — *gelsene!* — Bobby," dedi Bryant sırtını döndüğü sabırlı Çinliye, "eşim."

Rob, Bobby ile el sıkışarak eşcinseller arası tanışmalardaki o bildik ışıltıyla, şaşkınlıkla bir tahmin yürüterek gülümsedi. "Sivil mi?" dedi.

Bryant, "Hı hı, evet, bazen," derken, Bobby tatlı ama yorgun bir sırıtışla, kibarca dedi ki,

"Evet, sivil birliktelik akdi yaptık."

Çok geçmeden kadehler kalkar, Bryant kendi kadehi üzerinden Jennifer'a biraz temkinli bir bakış atarken, "Evet, kitabını okudum," dedi Jennifer o açık sözlü tavrıyla.

"Ah, aman Tanrım," dedi Bryant hafifçe kafasını sallayarak; "Hangisini?"

"Biliyorsun — Cecil amcayla ilgili olanı..."

"Ah, İngiltere Sarsılıyor, evet..."

"O kitapla bayağı bir karmaşa yarattın," dedi Jennifer.

"Hiç sorma!" dedi Bryant. "Ah, o kitap bana ne sorunlar yaşattı." Sonra Andrea'ya açıklamasını yaptı, "Konuşmamda söz ettiğim kitap, hatırlarsan — Cecil Valance'ın hayatı. Aslında ilk kitabımdı." Jennifer'a döndü. "Yutamayacağım kadar büyük bir lokma ısırdığımı düşündüğüm zamanlar oldu."

"Evet, eminim öyledir," dedi Jennifer.

"'İki Hektar'ı yazan şair değil mi?" dedi Andrea. "Okulda ezberletmişlerdi."

"Öyleyse hâlâ unutmamışsınızdır herhalde," dedi Jennifer.

"Bir şeyli aşk yoluyla ilgili bir şeyler vardı..."

"O şiir büyükannem için yazılmıştı," dedi Jennifer.

"Ya da, benim iddiama göre, büyük amcan için!" diye atıldı Bryant.

"İnanılmaz bir şey." Andrea etrafa bakındı. "Sizi kocamla tanıştırmam lazım, tam bir şiir âşığıdır."

Bryant huzursuzca kıkırdadı. "Bana onca sorunu yaşatan büyükannendi."

Jennifer, "Eh, sen de bunu çok güzel ödettin," deyince, Rob bunun cidden de bir kavga olabileceğini düşündü.

"Çok mu kötüydüm? Ağzından tek bir laf alamadım ki."

"Bildiklerini kendine saklamak istediği için olabilir mi acaba?"

"Hım, Jenny, kitabı onaylamadığını görüyorum."

"Kimden söz ediyorsunuz?" dedi Andrea.

"Büyükannem Daphne Sawle'dan," dedi Jennifer, başka bir açıklamaya gerek yokmuş gibi.

"Kitabı asla görmeyeceğini biliyordum tabii, bu yüzden..."

Ama Jennifer geri adım atmadı ve ikisinin de kendine göre haksız olabileceğini düşünen Rob'un hiç kavga çekecek hali yoktu. O da, "Peter ile tanışır mıydınız?" diyerek Bobby'yi bir kenara çekip bir kadeh şarap daha aldı. Etrafa

bakınıp orada isterse konuşabileceği iki yüze yakın insan olduğunu düşününce biraz içi rahatladı. Sarışın adamın şakalaştığı birinin omzu üstünden Rob'un Bobby'yi tavladığını düşünür gibi samimi, laubali bir bakış attığını gördü. Bobby'nin geniş bir tebessümü, kısacık parlak saçları ve kocasının çalışmalarına karşı yargısız, güçlü bir inancı vardı. Bilişim sektöründeki kendi işinden söz etmek istemedi — "Çok sıkıcı!" Rob'a Streatham'da oturduklarını ve Paul'ün sık sık British Library'de çalışmasına rağmen kendisinin şehre pek inmediğini anlattı. Dokuz yıldır birliktelerdi. "Ya siz?" dedi Bobby. Rob, "Ah, ben müzmin bekâr sayılırım," diyerek sırıtınca, Bobby onun adına biraz üzülmüş gibi göründü. Etrafa bakınınca, Nigel Dupont'un büfeden onlara doğru geldiğini gördü Rob. "O kadın Paul'e resmen saldırıyor!" dedi Bobby. "Evet, biliyorum..." dedi Rob. Aslında Bryant da artık Jennifer'a hafif sırt çevirmişti.

"Üzerinde çalıştığım proje mi? Söyleyemem," diye bir itirafta bulunuyordu siyah döpiyesli bir kadına. "Ah, evet, yine bir hayat hikâyesi. Hâlâ oldukça gizli sayılır — anlayış göstereceğine eminim! — ah, Nigel..." dedi bir anda ustaca mütevazılaşarak.

Dupont'un, "Merhaba Paul!" diyişi temkinli ve içten ama az önce aynı kürsüyü paylaştıkları için biraz da garipti.

"Ah, konuşmanıza bayıldım," dedi kadın. "Çok dokunaklıydı."

"Teşekkürler," dedi Dupont. "Çok teşekkür ederim."

"Jenny Ralph'i tanıyor musun?" dedi Bryant.

"Ah! Sizi gördüğüme sevindim," dedi Dupont, daha önce tanışmış olmaları ihtimaline karşı gayet sıcak bir tavırla.

"Bobby ile tanıştın ve bu da..."

"Rob Salter."

"Rob... selam!" — gözlerine bakarak minnettarlıkla elini sıktı.

Rob da ona gülümsedi. "Okulunuzla... Valance bağlantısını öğrenmek çok ilginçti."

"Evet... Eski zamanlar..."

"İşte editörü karşımızda —"

"... kırmızı köşede...!" dedi Bryant —

"Hah — ve biyografi yazarı!"

"Evet..." dedi Dupont tekrar.

"Yo, biz eski dostuz," dedi Bryant, az önce şaka yapmış gibi ona doğru kıvrılarak. "Gayet iyi sonuçlandı, değil mi? İkimiz de farklı açılardan deliler gibi kazı yapıyorduk." Başını önce sağa, sonra sola yatırdı. "Ben bir şey buluyordum, bizim Nigel başka bir şey."

"Sonucu iyi oldu," dedi Dupont, bağışlayıcı bir doğası olduğunu ve bunların üzerinden çok zaman geçtiğini anlatan bir ses tonuyla. Bu Valance işi çok daha sansasyonel başarıların girizgâhı gibi görünüyordu şimdi.

"En önemlisi, seni Trickett konusuna uyandırdım," dedi Bryant parmağını sallayarak.

"Evet... bir de kayıp şiirlerin izini bulabilseydin..." dedi Dupont başını şakacı bir tavırla iki yana sallayarak.

"Ah, onlar artık yok, sence de öyle değil mi? Louisa hepsini yaktı bence — yazıldıkları doğruysa tabii!"

"Bu Trickett olayı nedir?" dedi el yazmalarından ve kayıp şiirlerden söz edilince merakı uyanan Rob.

Bir önyargının ansızın çöküşüyle, Rob'un artık çekici hatta seksi bulduğu Dupont akademik bir konuşmanın eşiğindeyken susuverdi — "Ah, şiirlerden birinin yayınlanmamış bölümü, anladığımız kadarıyla bir çeşit eşcinsel manifestoymuş ama dört vezinli beyitler halinde..."

"Cidden mi?"

"1912'te yazılmış, çok enteresan..."

"Biliyor musun, söylediğin bir şeye karşı çıkmak zorundayım," dedi Bryant.

"Ah, Tanrım," dedi Dupont, komik bir irkilişle.

"Az önce yani, bizim sevgili Pete'in kullandığı meşhur Imp'in bezelye yeşili olduğu konusunda."

"Evet?" — Dupont şaşkın görünüyordu.

"Arabanın bej tonunda olduğuna yemin edebilirim." Bryant sırıtarak gözlerini kıstı.

"Hiç sanmıyorum," dedi Dupont. "O arabaya çok bindim. Hatta bir seferinde yıkamıştım, belki de kraliçeyi görürüz diye, bir grupla Windsor Kalesi'ne gitmeden önce."

"Ben o arabada neler yaptığımı söylemesem daha iyi," dedi Bryant şöyle bir yutkunarak — "hayır ama yanıldığından eminim."

"Belki de renk körüsündür," dedi siyahlı kadın.

"Hiç de değil," dedi Bryant. "Her neyse, ne önemi var ki zaten!"

"Bazen kirden bej gibi görünüyordu herhalde," dedi Dupont, zekice şaşkınlaştırılmış bir ses tonuyla.

"Profesör Dupont ile aynı fikirdeyim," dedi Jennifer.

Cecil Valance için didişmiş olan ikilinin şimdi aynı şeyi Peter Rowe için de yapması Rob'a komik geldi. Sonuçta vasat da olsa bir başarı elde etmiş, altmışlı yaşlarının ortalarında bir yazar olan Bryant'ın yüzünde hak ettiği ilgiyi görememiş ve neredeyse meydan okuyarak hak ettiğini almaya kararlıymış gibi hırçın bir ifade olduğunu gördü. İngiltere Sarsılıyor'u edinip, buna kendi başına karar verebileceğini düşündü Rob.

Yarım saat sonra, üç içkinin ve Peter'ın babasının bir tuvaletten çıkıp onlarca çakırkeyif konuk hızla ya da sendeleyerek içeri girip çıkarken onu lavaboların yanında dört başı mamur bir sohbete tuttuğu mermerli-maunlu tuvalete yaptığı ziyaretin ardından, yaşlı adama ana merdivene kadar eşlik eden Rob gerekli kişilere veda edip gitmeyi düşündü. Koca pirinç avizelerdeki ışıklar açılmış, salondaki kalabalık azalmaya başlamıştı. Rob sarışın adamın çoktan gitmiş olduğu-

nu görünce neredeyse rahatladı. Hiç zamanı değildi cidden... üstelik genç ve istekli Gareth ile bir saat sonra Style Bar'da buluşacakken... Etrafa bakınarak, kasten olmasa da, şimdiye kadar konuşmaktan kaçındığı Desmond'ı aradı.

Biraz sınırlayıcı bulduğu metanetli bir nezaket içinde yaşlıca bir çiftle konuştuğunu görünce, Desmond'a doğru süzüldü. Önceden dikkatini çekmek için o kır saçlı iki başın üzerinden sıcak bir tebessüm yolladı. Desmond onunla göz göze gelse de konuşmaya devam etti; "Evet, bu konuyu Anne ile konuşuruz — iyi olur bence," derken hâlâ kaskatı durduğu için, Rob ona bir anlık bir kafa karışıklığıyla, ancak yandan şöyle bir sarılabildi, sonra da Mr ve Mrs Sorley ile tanıştırıldı.

"Peter'ı iyi tanır mıydınız?" diye sordu öğleden sonra içtiği bir kadeh şaraptan ve bu kalabalık toplantıdan belki de biraz sersemlemiş, ufak tefek ve tatlı bir kadın olan Mrs Sorley. Çift Yorkshire'lıydı ve anladığı kadarıyla hâlâ orada yaşıyorlardı.

"Pek değil," dedi Rob, "ona bir sürü pahalı kitap satmıştım."

"Ah... ah, anlıyorum! Biz Terry ile Rose'un eski dostuyuz — Bill orduda Terry ile beraberdi ve ben de Rose'u Kadın Bahriyeliler'den tanıyorum tabii — yıllar öncesinden!" — konumunu ilk baştan dürüstçe açıklamış oldu. Rob da,

"Peter'ı öteden beri tanıyormuşsunuz demek," diyerek kadının tebessümüne karşılık verdi.

"Ah evet," dedi Mrs Sorley başını sadakatle iki yana sallayarak. "Ben de tam Desmond'a Petie'nin daha ufacıkken oyunlar sahnelediğini anlatıyordum — bütün rolleri kız kardeşiyle ikisi oynardı. Üstelik yetişkinler için yazılmış ağır oyunlardı — *Julius Caesar* falan."

"Tahmin ederim!" O zamanlar yarım asır sonra Londra'ya, Peter'ı anma törenine gelip onun erkek partneriyle sohbet etmenin, herhalde akıllarının ucundan bile geçmedi-

ğini düşündü Rob. Acılarını paylaşmak ve bir anlamda tebrik etmek istedi.

"Neyse, benim Sir Edward ile biraz konuşmam gerekiyor," dedi Desmond görev bilinciyle dolu bir tebessümle.

"Peki, bugün iyi iş başardın," dedi Rob da yaslı bir tavırla, başını yana eğerek.

"Sağ ol, teşekkürler Rob. Seninle temasa geçeceğiz — e-postanı almıştık sanırım" — şimdiden yeni bir erkek mi çıkmıştı piyasaya? Yoksa bu "biz" sadece alışkanlıktan, o evin Peter ile ikisine ait olduğunu düşündüğü için miydi? Mrs Sorley'yi öpüp Rob'u öpmeyerek, anlayış dolu tebessümler ve boş ama uzun bakışlar arasında salonun öteki ucuna doğru yürümeye başladı Desmond.

Rob, Sorley'ler ile sohbete biraz daha devam ederken, Desmond'ın soğuk tavrından incinmiş ama tabii ki ne karşı çıkabilmiş ne de bir şeyleri açıklamaya girişebilmişti. Evet, cenazeye gitmemiş, Desmond'ı 1995'ten beri ne aramış ne de sormuştu. Desmond'ın hayatında bir yeri yoktu. Dalgın dalgın Bill Sorley'nin omzu üstünden bakarken, Desmond'ın bugün sadece Peter'ın kütüphanesi için bir teklif verme fikriyle geldiğini düşünüyor olabileceğini fark etti — ki aslında aklının bir köşesinde bu da vardı. Ama bundan fazlası da vardı, çok daha fazlası.

Sorley'lerin onca yabancının ve isimlerini bile bilmeseler de onları tedirgin eden ünlünün arasında hazır onu bulmuşken, yanından ayrılmaya pek niyetli olmadıklarını gördü. Paul Bryant ile Bobby çıkarlarken, Bobby parmağını sallayarak Rob'a veda etti. Çifte kapıdan geçerlerken bir an kol kola girdiklerinde ortaya çıkan doygun ve birbirlerine yeten halleri Rob'u biraz rahatsız etti. "Çok komik," dedi Bill Sorley'ye, "evet...": Sorley'ler konuşmanın çoğunu kendileri yapmaktan memnun görünüyordu. Jennifer'ın beyaz mermer şöminenin yanında, yarım saat önce elinde olmayan sebepler yüzün-

den gecikmiş ya da randevulara zamanında gitmeyi hiç beceremezmiş gibi bir havayla içeri girdiğini gördüğü adamla konuştuğunu gördü. Adamın yumuşak hatlı, zeki ama çok asabi bir yüzü, omuzlarına kadar gelen, konuşurken sürekli parmaklarını geçirip durduğu, yıkanmamış ve zapt edilemeyen, kırlaşmış, gür saçları vardı. Eski takım elbisesi parlamış ve topuklardan aşınmış olduğu için, girerken aşağı kapıdaki adamla sorun yaşamış olabileceğini düşündü Rob. Jennifer'ın keder ve neşe arasında gidip gelen yüz ifadesinden kurtarılmaya ihtiyacı olup olmadığını anlayamıyordu. Rob üzgün üzgün gülümseyerek omuzlarını düşürdü — "Neyse, benim artık cidden gitmem lazım..."

Yanlarına yaklaşırken, Jennifer başını kaldırıp sanki Rob ile çiftmişler ya da en azından şimdilik aralarında faydalı ve centilmence bir anlaşma varmış gibi selam verdi. Adam da hafifçe döndü — "Pekâlâ, seni görmek harikaydı hayatım," diyen kültürlü bir ses, berbat dişler, ürkek bir gülüş, insanlara baş belası olmaktan bıkkın bir yüz ifadesi.

"Seni de," dedi Jennifer, kaçış anında sıcaklaşan bir ses tonuyla; ama belki burada da bundan çok daha fazlası vardı. "Gidelim mi?" dedi Rob'a. Sonra da, "Bu Julian Keeping."

"Merhaba." Rob'un içtenlikle gülümseyerek eğilip sıktığı el kemikliydi.

Keeping daha fazla zamanlarını almayacağını anlatmak ister gibi öteki elini havaya kaldırıp indirdi. "Peter'ın eski bir dostuyum, çok eskilerden," dedi başını sağa sola sallayarak. "Uzun zaman öncesinden!" Üzerinde hüzünlü bir koku vardı — burnunu tıkayan o tatlı-ekşi kokunun içkiden olduğunu zannetmiyordu Rob, kesinlikle sigaradandı çünkü adamın parmak uçlarıyla tırnakları kahvegengiydi, bunun dışındaysa, herhalde uzun süreli ve birikmiş bir ihmalkârlık. Rob tekrar başıyla selam vererek Jennifer'ın peşinden kapıya doğru gitti.

Jennifer merdivenin tepesinde, "Taksiye mi bineceksiniz?" derken, Rob az önce göremediği bir şeyi, Jennifer'ın oldukça sarhoş olduğunu gördü. Yüzünde hafif bir tebessüm, basamakları ayaklarını iyice kaldıra kaldıra, temkinli bir şekilde inerken aklında belki de o talihsiz adamla ilgili düşünceler vardı. Rob da içki sayesinde neşelenmiş ve canlanmış, biraz da suçluluk duyan kahkahalarla kendi sesinin mermer merdiven boşluğundaki yankısına gülüyordu. "İster inanın ister inanmayın," dedi Jennifer, "ama o benim ilk aşkımdı."

"Cidden mi?" dedi Rob. "Vay..." Onun neler hissettiğini ya da hislerinden ne kadarını görmesine izin vereceğini hâlâ bilemeden, Jennifer'a bir bakış attı.

"Pek iyi yaşlandığı söylenemez."

"Şey, hayır..."

"Corinna'nın oğlu aslında," dedi Jennifer.

"Ha, öyle mi?" Rob gözlerini kısarak ona baktı. "Yani sizin kuzeniniz ve durun ben bulayım, Cecil Valance'ın torunu oluyor!"

"Evet, söylenenlere inanacak olursanız, öyle," dedi Jennifer; başını iki yana sallayarak güldü, "Tanrım!"

Kendi vestiyerlerine gitmek için ayrıldılar, sonra da Rob girişteki sütunların altında onu bekledi — artık ışıklar yanmıştı ve cam kapıdan dışarı şöyle bir bakınca akşamın sokağı çoktan ele geçirdiğini görebiliyordunuz. Jennifer gösterilen nezaketi kabullenen bir tebessümle, biraz kızarmış bir yüzle ama açıkça hatta kararlı bir şekilde yeniden şimdiye odaklanmış olarak geri döndü. Hafif kırışık ve parlak bir kumaştan dikilmiş olan uzun, koyu renk paltosunda çekingen bir gösteriş ve yine kendine has bir moda anlayışı vardı. "Paul Bryant'ı görmek çok komikti," dedi lobiye girerlerken, gayet kuru bir sesle.

"Ha, evet," dedi Rob sözünü unutmamış olmasına sevinerek.

"Aslında bunu anlatmamam gerekir ama..."

"Ah, hiç mi?" —çiçekli şapkanın altındaki yaramaz bakışları yakalarken çakırkeyif olsa da kapıda duran çizgili pantolon giymiş görevlinin üzerindeki ağırbaşlılıkla nasıl bir tezat oluşturduklarının farkındaydı Rob. Jennifer omzunun üzerinden bir bakış attı. "Öteden beri hayal ürünü şeyler anlatır dururdu. Babasının savaş pilotu olduğuyla, savaşın sonunda bir yerlerde vurulup öldürüldüğüyle ilgili acıklı hikâyeler."

"Yerini hatırlamıyor musunuz?"

"Hayır, hatırlamayan *oydu*. Hikâye sürekli değişirdi. Halamla ikimiz duruma uyanmıştık, halam çok garip bulmuştu, bu türden saçmalıklar hiç gözünden kaçmazdı."

"Corinna Halanız yani?"

"Evet... Her neyse, sadede gelirsek, aslında babası falan yoktu, gayrimeşru doğmuştu," dedi Jennifer o eski moda, açık sözlü tavrıyla. "Annesi savaşta bir fabrikada çalışırken oradaki birisi tarafından hamile bırakılmış. Kadıncağızın hasta olduğuna dair bir hikâye de vardı, tam hatırlamıyorum. Orası doğru olabilir tabii ama artık söylediği her şeye biraz şüpheyle yaklaşır olmuştuk."

Rob bir kez daha üzerlerine diktiği gözleri hem gücenik hem de kayıtsız görünen görevliye baktı. Jennifer'ın aksine, bunun Bryant'ı karalayan bir şey olduğunu düşünmüyordu — hatta bilakis, onu daha ilginç ve sempatik bulmasına neden olmuştu. "Eskiden banka memuru olduğunu mu söylemiştiniz? (T. S. Eliot ve R. G. Wodehouse örnekleri aklında hazırdı.)

"Eskiden, evet, enişte min bankasındaydı. Hayır, esas korkunç olan şey, amcamın onu işten atmak zorunda kalmış olması: Bildiğim kadarıyla, iş mahkemeye kadar gitmediği için çok şanslıymış." Dışarı çıkıp basamakları inerek Pall Mall'in onları bekleyen serin havasına daldıklarında araba farları bir an duralar gibi olup Londra gecesinin o parıltılı ve anonim

telaşıyla üzerlerine doğru geldi. "Bir çeşit üçkâğıtçılık yüzünden. Çok zekiydi —zeki adamdır Paul Bryant, kendine has, garip bir zekâsı vardır— ve sanırım kanıtlanması zor bir şeymiş ama Leslie Eniştemin hiç kuşkusu yoktu, ki anladığım kadarıyla, bankadan atılmak Paul'ün kendisini de pek şaşırtmamıştı. O sırada doktoramı yapıyordum ve durduk yere bir kart atıp bankacılık dünyasını terk ettiğini, yazarlık kariyerinin peşine düşeceğini yazmıştı bana."

Rob belli belirsiz bir alaycılıkla, etrafa bakınarak, "Ailesiyle daha fazla zaman geçirmek için," dedi.

"Sonradan anlaşıldığına göre, *benim* ailemle daha fazla zaman geçirmek içinmiş," dedi Jennifer.

"Sonra da gelsin biyografiler," dedi Rob bilgiç bir sırıtışla, el salladığı taksi durduğunda Jennifer'ın binmesi için kapıyı açarken.

2

Rob'un Raymond'a ait olarak gördüğü yer aslında Chadwick'in bir asır önce Harrow'daki en iyi butik olarak açılmış olan Antika ve İkinci El dükkânıydı. Vitrinlerin gerisin olan kapının önündeki okunaksız "MODAEVİ" yazısını çevreleyen soluklaşmış mozaiklerle yazılı "MADAME CLAIRE" sözcükleri hâlâ okunaklıydı. Bir zamanlar Edward dönemine ait mankenlerin durduğu (şapkaların ayrı stantlarda, birer pasta gibi sergilendiği) iki geniş vitrine şimdi eski mobilyalarla, gardıropların kaba arka panelleriyle, arada bir tek bir eşyanın, alçı bir Beethoven büstünün ya da camdan yapılmış gerçek bir pasta altlığının üstlerine konarak doğal halleriyle halka sergilendiği, üst üste konulmuş masalarla barikat kurulmuştu. Hector Chadwick'in kendisini hiç görmemişti Rob — yolu oradan geçtiğinde ya da Raymond elinde ona uygun bir şey-

ler olduğunu haber verdiğinde, görüştüğü adam hep oydu. Eski Harrow evlerinden, dükkâna ulaştıktan sonra satılmaları neredeyse imkânsız olduğu için bütün Kuzey Londra'daki eskicilerde ve hayır kurumlarının mağazalarında kendilerine yer bulan kamyonetler dolusu kitabın arasından, arada bir hazineler çıkardı.

Rob kapıyı iterek açtığında sessiz sakin çalan bir çıngırak, dükkânın görünmeyen bir bölümünde bir kez daha çaldı. Raymond'ın deyimiyle sergi salonu olan yer mobilyalardan yapılmış surlarla karanlık geçitlere ayrılmıştı ve içinde başka birinin olup olmadığını anlayabilmek kolay değildi. İçeriye çok az doğal ışık giriyor ve çalışma masalarıyla büfelerin üzerinde teoride satılık olan tek tük birkaç lamba yanıyordu. Mahremiyet ve güvenlik hissinin üzerine çocuksu bir huzursuzluğun gölgesi düşmüştü. Arka tarafta Rob'un bazen göz gezdirdiği kitaplardan, yırtık pırtık kitap ceketlerinden, boz renkli bez ciltlerden, belirsiz fırsatlardan bir duvar vardı ama o temkinli heyecan kıpırtıları sık sık toz ve kullanılmamışlık kokuları arasında sönüp giderdi. Kitapların kokusu bir uyuşturucu, sonradan pişman olacağınızı bilmenize rağmen kapıldığınız türden bir haz vaadi gibiydi. Rüyalarında eşi benzeri olmayan, hiç var olmamış, çekingen ve soluk renklerdeki, eskimiş yeşil, taba ve uçuk sarı kitapların birbiri arkasına saklandığı buna benzer kitap raflarına tırmanır ya da o rafların üzerinde süzülürdü. Geliştirilmemiş kitap prototipleri, tek bir kopyası basılmış bir Woolf romanı, *Yardım ve Engel*, *Ev ve At*, *Dost ve Sahtekâr* şeklinde sürekli değişen ismiyle kimsenin bilmediği bir Compton-Burnett. Dönerek ilerledi: "Raymond?"

"Hey, Rob?" Raymond'ın klavye tıkırtısı geldi. "Hemen geliyorum." Raymond ile bilgisayarı karşılıklı yoğun bir bağımlılık halinde, tek bir beyni paylaşır gibi yaşar, Raymond'ın gizemli ve fark gözetmeyen belleği makinaya yedeklenir,

makine tarafından sürekli olarak genişletilirdi. Raymond'ın kendisi de hayata neşeyle meydan okuyan, uçsuz bucaksız bir adamdı. Dükkân sınırları dışındaki hayatının neye benzediği hakkında hiçbir fikri yoktu Rob'un. "Az önce senin için yeni bir şey yükledim."

"Öyle mi...?"

"Bunu beğeneceksin."

"Hım, merak ettim şimdi."

Dükkânın yan tarafındaki düzensiz bölme bir çeşit ofisti. Rob kâğıt yığınlarının ve kıvır kıvır tozlu kabloların üzerinden Raymond'ın ekrandan gelen ışıkla aydınlanan yuvarlak yüzüne bakarak gülümsedi, başıyla selam verirken ofis koltuğunun üzerinde hafifçe hopladı Raymond.

İnancı uğruna işkencelerle ölen birininki gibi upuzun ve karmakarışık olan kızılımsı sakalı tişörtünün üzerine yayılmış, internet sitesinin inanılmaz derecede neşeli bir W. B. Yeats resminin üzerindeki "Şairler Ölmez! Houndvoice.com" sloganının yarısını örtmüştü. Raymond, Rob'a bakarak başını salladı. "Tennyson'ı yeni bitirdim — görmek ister misin?"

Raymond houndvoice'ta uzun zaman önce ölmüş şairleri şiir okurken gösteren kısa kısa tuhaf videolar yayınlıyor, bu videolarda gerçek ses kayıtları dijital olarak canlandırılmış resimlerin ağzından çıkar gibi görünüyordu. Yazılan yorumlardan bazı izleyicilerin Alfred Noyes'u cidden de "The Highwayman" şiirini okurken gördüklerine inandıkları anlaşılıyor ama aldanmayanlar bile şairin dudaklarını balık gibi açıp kapayışından ve kaşlarının ritmik titreyişinden gayet etkilenmiş görünüyordu.

"Evet, olabilir..." dedi Rob, Raymond koltuğunu geri iterken dolaşıp yanına giderek. "Biraz tekinsiz görünüyorlar, değil mi?"

Raymond, "Öyle mi?" derken sorunun hoşuna gittiği belliydi. "Evet, insanları biraz ürkütüyor olabilirler sanırım."

Rob bu kliplerde en ufak bir inandırıcılık olduğunu düşünmüyordu ama bu daha da rahatsız edici olmalarını sağlıyordu. Çenenin kukla gibi düşüşü, yüz hatlarının peynir gibi eriyip tekrar yerine oturuşu başka sahtekârlıkların kanıtı gibiydi — eski seansların üzerinde oynanmış fotoğrafları, Rob için ölülerle gerçek temas kurma fikrinden daha ürkünç ve iç karartıcıydı. Rob'un esprili ve dokunaklı rüyalarda buluştuğu eski dostları ağzını kımıldatıp duran bu madde yığınlarına hiç benzemiyordu. "Başlıyoruz," dedi Raymond oynatıcıyı en büyüğe getirip sesini yükselterek. Lord Tennyson'ın heybetli başı ve omuzları ekranı kapladı — avurtları çökmüş, uzun kelinin iki yanındaki saçlar karman çorman ve yağlı, dağınık ve siyah sakalında kırlaşmış bir sürü tel. Hiç değilse sakalı şairin ağzını tamamen kapattığı için dudaklarının bir hayalet gibi oynamasını engelliyordu. Raymond oynat butonuna tıklayınca, bir hışırtı sağanağı ve silindirin dört nala giden tıktıkları içinde büyük şairin kararlı ve titrek sesi "Come into the Garden, Maud" şiirine o bildik hızıyla giriş yaptı. Rob öteden beri bu kaydın da tekinsiz olduğunu düşünmüştü zaten — daha önceki dinleyişlerinde sırasıyla komik, dokunaklı ve büyüleyici bir etki yarattığını görmüştü. Raymond'ın videoyu izleyişini izlediğini görünce fikrini kendine saklar gibi belli belirsiz gülümsedi. O meşhur surat üst üste çiğneme ve öğütme hareketleri yaparken, ozanın sakalı çalılara dalmış bir hayvan gibi sarsılıp duruyordu. Yaşlı Tennyson'ın gözlerindeki olağandışı bakışların, neredeyse saldırgan ve kaygılı havanın, yüzünün alt kısmına yapılan utanç verici uygulamanın üzerinden eleştirerek, dosdoğru ona yöneldiğini hissediyordu Rob. Sonra video ansızın bitti ve Tennyson'ın donup kalan yüzü üstünde Raymond'ın —ses kaydı ya da resme değil, onlarla yaptığı kukla gösterisine ait— telif yazısı belirdi.

"Bir adamı yüz elli yıl önce yazdığı bir şiiri okurken dinlemek," dedi Rob, "neredeyse inanılmaz bir şey."

"Ha — öyle tabii," dedi bunun suya sabuna dokunmayan bir yorum olduğunu gören Raymond.

Rob geri çekildi. "En eskisi bu herhalde, değil mi?" dedi çabucak durumu kurtarmaya çalışarak. "Bir şaire ait en eski kayıt bu olsa gerek."

"Evet, açıkçası öyle," dedi Raymond, "ama istersen, sesleri taklit edebilirsin tabii," ve Rob'a o garip tavrıyla, orta yaşlı bir adam olmasına rağmen şansını zorlayan bir ergen gibi şöyle bir baktı.

"Of, Tanrı aşkına," dedi Rob.

"Evet, biraz saçma olurdu galiba." Raymond konuyu tatlı tatlı değiştirir gibi yaparak duygularını gizledi. "Evet, senin için ne yapabilirim Rob?"

Rob gözlerini kıstı. "Elinde ilgimi çekebilecek bir şey olduğunu söylemiştin..."

"Ha, evet... Var tabii." Raymond koltuğunda dönüp şaşkın şaşkın ofise bakındı — heyecanını gizlemek için bir anlık bir oyun. Gözleri raflarda dolaşırken parmaklarıyla sakalını taradı. "Bu tam Rob'luk bir şey diye düşünmüştüm... bir de bulabilseydim. Hah, tamam, ayıp çekmeceye koymuştum" — ve Raymond iki büklüm olup öne doğru eğilerek bir dosya dolabının en alt çekmecesini çekti. Ayıp çekmecede Harrowlu öğrencilerin arada bir dükkânın gizli bölümlerinde yaptıkları uzun aramalarda bulmalarını istemediği şeyler dururdu. Boşaltılan evlerin birinde çoktan koleksiyonu yapılan antikalara dönüşmüş olan erkek dergileriyle hatta vücut geliştirme dergileriyle dolu bir zula bulunurdu bazen. Bu dergilerin alım satımını yapan bir tek Raymond vardı — Rob'un gözünde eski bir *Penthouse*'u da, *Physique Pictorial*'ın eski bir sayısını da aynı aksi tarafsızlıkla karıştıran bir adamdı o. Sonra Raymond kırmızı deri ciltli, formaları sekiz sayfalı, düz açılmasını sağlamak için sırtı kavisli yapılmış, ilk bakışta günlüğe ya da el yazması bir kitaba benzeyen kalınca bir defter çıkardı.

Dönerek bazı uyarılar yapıp ön koşulları bildirmeden önce vermemesi gereken bir şeymiş gibi, defteri iki avucunda tuttu. "Harry Hewitt adında birisiyle ilgili neler biliyorsun?"

"Hiçbir şey." Rob defterin üzerinde bir de dil olduğunu, kilitli bir günlük olabileceğini gördü; ön tarafında, Raymond'ın baş parmağının altındaysa, altın yaldızlı, kabartmalı bir H harfi vardı.

"Öyle mi...?" Raymond başını salladı. "Bayağı ilginç bir karakter. Altmışlarda ölmüş. İş adamı, sanat koleksiyoncusu — Victoria and Albert müzesine de bir şeyler bırakmış?" Rob yardıma hazır bir şekilde başını iki yana salladı. "Yolun yukarısında otururmuş — Harrow Weald'de. Mattocks isminde büyük bir ev, Arts and Crafts tarzında sayılır. Hiç evlenmemiş," dedi Raymond mantıklı bilgiler vererek.

"Anlaşıldı."

"Yetmişlerin ortalarında ölen kız kardeşiyle birlikte yaşıyormuş. Daha sonra Mattocks huzur evi olmuş. Birkaç yıl önce kapanmış — pencerelerine tahtalar çakılmış, içeri çocuklar girmiş, biraz yıkıp dökmüşler ama fena durumda değil. Şu anda yıkılmak üzere."

"Hector elden geçirmiştir herhalde..."

"Geriye pek bir şey kalmamıştı."

"Ah bu eskiler..."

Raymond homurdandı. "En iyi vitray pencereleri hırsızlar kapmış. Hector bir-iki şömineyi kurtardı. Ama kimsenin giremediği bir kasa odası vardı ki elbette Hector'a uzun zaman dayanamadı. İçinden değerli bir şey çıkmadı; görünüşe göre, bir tek Hewitt'in zamanından kalma kâğıtlar falan var."

"Bir de elindeki o şey."

Raymond defteri ona verdi — uzatırken kilidin menteşeli pirinç çubuğu düşüverdi. "Kırmak zorunda kaldık malesef."

"Ah...!" Kasa odalarını açabilen bir adamın bir defteri açmak için testere kullanması, Rob'a biraz tuhaf geldi. Cildinin

bordürü altın yaldız kabartmalı, sayfa kenarlarında yine yoğun bir altın yaldız bulunan, kapak içleri altın parıltılı koyu kırmızı ebrudan, Webster's'ın "Kraliçe Alexandra'nın Verdiği Yetkiyle" ürettiği, güzel de bir defterdi. Fiyatını bayağı bir düşürmesi bir yana, verilen bu hasarı görmek bile Rob'u irkiltti. Defterin yüze yakın sayfası griye çalan lacivert mürekkeple doldurulmuş, boş sayfaların başladığı yere leylâk rengi bir kurutma kâğıdı konmuştu.

"Sen biraz göz gezdir," dedi Raymond. "Çay içer misin?"

Büyük bir gardırobu gıcırdatarak hafif yan çevirdikten sonra, Rob'u bir dinlenme koltuğu, bir komodin ve abajurdan oluşan ufacık, eğreti bir oturma odasına oturttu. Çayı kemik porselenden bir fincan ve tabakla ikram etti. Gardırobun arkasından, Raymond'ın bilgisayarının başına döndüğünü, ara ara gelen müzik ve konuşma seslerini duyabiliyordu Rob.

İlk başta okuduğu şeyin ne olduğunu anlayamadı. "27 Aralık 1911 — Sevgili Harry — Sana bu gramofon için, yani resmi adıyla 'Sheraton Upright Grand' için ne kadar teşekkür etsem azdır! Harry, dostum, insanın alabileceği en güzel hediye bu. Kapağını ilk kez açarken kız kardeşimin yüzünü görmen gerekirdi — görülmeye değer bir şeydi Harry. Annem kendi mütevazı salonunda Mr McCormack'in böyle içli şarkılar söylemesinin tüylerini ürperttiğini söylüyor! Bir ara sen de gelip dinlemelisin Harry. Nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum, Harry dostum — Dostun Hubert'tan sonsuz sevgiler." Mektup küçük harfli, canlı ve sıkışık bir el yazısıyla yazılmıştı. Basılı bir satırın altında hemen başka bir mektup başlıyordu: "11 Ocak 1912 — Sevgili dostum Harry — Kitaplar için binlerce teşekkür. Başlı başına ciltleri bile çok güzel ve bence Sheridan en iyi yazarlardan biri. Annem oyunları birlikte okumamız gerektiğini söylüyor Harry ve senin de bir rol almanı çok istiyor! Daphne ne giyeceğini düşünmeye başladı bile! Benim pek iyi bir aktör olmadığımı bilirsin, Harry dos-

tum. Yarın 19:30'da görüşmek üzere. Cidden de hepimize karşı çok naziksin. Dostun Hubert'tan kucak dolusu sevgiler."

Dostuna minnettar olan "Hubert"ın kendi yazdıklarını kopyaladığı bir mektup defteri miydi yani bu? Mektuplara bu kadar değer vermesi pek mümkün görünmüyordu. Bu durumda, mektupları alan ve adının baş harfi yine "H" olan kişi, tabiri caizse, onları ölümsüzleştirmek için deftere mi geçirmişti? Çoğu teşekkür mektubu olduğu için, boş zamanlarını değerlendirmekten biraz daha özel bir amacı olsa gerekti. Oturup kendi kendine teşekkür mektupları yazan varlıklı, yaşlı bir nonoş geldi gözünün önüne ("'Sevgili Harry,' 'Harry'den sevgilerle.'") Rob daha düşük bir beklentiyle, özel isimleri kaçırmamaya çalışarak defteri taramaya devam etti... Harrow, Mattocks, Stanmore, son derece mahalli sınırlardan sonra bir de Hamburg, "Sen Almanya'dan döndüğünde, Harry," evet, Harry'nin iş adamı olduğu biliniyordu zaten. Rob alnını kırıştırarak çayını yudumladı. Dükkânın içi hafif serindi. "Briçte pek işine yaramam Harry, bizim ihtiyar kız da benimle aynı seviyede sayılır!"

Rob ileriye atlayınca ortada başka bir şey olduğunu, duyulan minnettarlığın parıltısı altında, bu ilişkide daha karanlık başka bir yön de olduğunu görmeye başladı. 4 Haziran 1913 — "Sevgili dostum Harry, çok üzgünüm ama benim duygularını gösterebilen biri olmadığımı artık anlamışsındır, bu benim mizacımda yok Harry." 14 Eylül 1913 — "Sana minnettar olmadığımı aklına bile getirme Harry, kimsenin senin kadar iyi bir dostu olamaz, ancak erkek erkeğe sevgi gösterilerinde bulunmak öteden beri hiç hoşuma gitmemiş hatta beni ürkütmüştür. Ben öyle birisi değilim Harry." Aslında —tabii ki— iki uç sık sık bir araya geliyordu; *teşekkürler* ve *hayır teşekkürler.* Bu boş vakit defteri aynı zamanda yenilgilerin gizli bir kaydıydı belki de: ya da başarıların: nasıl sona ereceğini bilmiyordu Rob. Erkekler arasındaki bu sevgi gösterilerini hayal

etmeye çalıştı — neler yapılmıştı acaba? Kucaklaşmanın da ötesinde, aşırı bir kayıtsızlıkla başlayan, sonra daha ısrarcı ve zorlayıcı bir hale gelen öpücükler belki. Bu arada hediyeler de gitgide artıyordu. Mayıs 1913, "Tüfek bu sabah geldi — mükemmel bir şey, Harry dostum"; Ekim 1913, "Gardırop cidden muhteşem, ne kadar teşekkür etsem azdır Harry. Zavallı eski takımlarım yeni evlerinde çok döküntü görünüyor!" — ardından matrak bir görüş, "Küçük lüksler insan hayatında cidden de önemli Harry, papazlar ne derse desin!" Sonra Ocak 1914, "Sevgili dostum Harry, bu küçük araba çok keyifli — Daphne ile biraz dolaşmaya çıktık — kim bilir kaç kez saatte seksen kilometreye çıktık! Daphne dünyadaki en iyi arabanın Straker olduğunu söylüyor ve ben de onunla aynı fikirdeyim. Bizi bir tek koca bir Wolseley geçebildi." Burada hafif bir sertleşme, üstü örtük bir tamahkârlık mı vardı, aklı karışan zavallı Hubert böyle bir cömertlik karşısında kendini biraz bozmuş muydu acaba? Belki de Harry ona bu sefer bir Wolseley hediye ederdi. Mektuplarda sürekli insanın gözünü tırmalayan bu *dostum* lafı — "Sevgili dostum Harry," "Harry dostum" — ne kadar içtenlikle yazılmış olursa olsun, bir süre sonra kabak tadı vermeye başlamış olabilirdi: "Yarın 37 yaşında olacağına inanamıyorum, Harry dostum!" yazmıştı Kasım 1912'de. Evet, enteresandı — Raymond bunu görerek akıllılık etmişti ve biraz para vermeye değecek bir şeydi. Rob'un uzmanlık alanına giren gey hayat hikâyelerinin koleksiyonunu yapan, Garsaint'ın müşterilerinden biri büyük ihtimalle ilgilenirdi.

Rob sayfaları çevirirken, yazının yoğun bir vurguyla sürüklenişinde, sözcüklerin kendisinde bile direnç gösteren bir şeyler vardı. 1914'ün sonundan itibaren pek bir şey yoktu — görünüşe göre, Fransa'dan yazılmış birkaç kısa mektup: Britanya Seferi Kuvveti, Rouen, herhalde ayrı oldukları için artık daha samimi mektuplardı ve konular birdenbire değişiyordu. Sonra 5 Nisan 1917 tarihli bir mektup: "Sevgili dostum Harry

— Çok yakında hareket edeceğimiz için kısa keseceğim ama nereye gideceğimizi bilmiyorum. Özellikle önceden haber vermiyorlar. Hayatı çok daha yaşamaya değer kılan muhteşem bir gün. Herhalde o zaman gitmiş olacağımız için, bugün Paskalya törenine katıldık, sonradan Komünyon'a da kaldım. Hazel'a göz kulak olacaksın değil mi, Harry dostum — o çok tatlı, iyi bir kız — annemle Daphne'ye de iyi bak. İyi geceler Harry ve Hubert'tan sonsuz sevgiler." Bundan sonra Harry, "Sevgili bebeğimden aldığım son mektup: BİTTİ," yazmıştı. Ama onun altında, cetvel ve dolma kalemle çizilmiş bir kutunun içinde, küçük bir anma yazısı vardı.

HUBERT OWEN SAWLE
Üsteğmen "Maviler"
Doğumu, Mddx, 15 Ocak 1891
8 Nisan 1917'de Ivry'de öldürüldü
Yirmi Altı Yaşındaydı

Raymond bankoda parmaklarıyla sakalını tarıyordu, "Ah, Rob — ilgini çekti mi?"

"Bu Hubert Sawle'un — G. F. Sawle ve Madeleine Sawle ile bir akrabalığı var mı?"

"Çok iyi Rob... evet... Hubert, G. F.'in abisi."

"İsmi hiç duyulmamış."

"Şimdiye kadar..." — başıyla defteri işaret etti Raymond.

"Daphne Sawle da kız kardeşi oluyor. Geçen hafta bir kadınla tanışmıştım, Daphne Sawle'un torunuydu."

"Doğru..."

"Kadın Cecil Valance'ın biyografisiyle ilgili bir hikâye anlattı ama pek bir şey anlamadım. Büyükannesinin de anılarını yazdığını söyledi. Araştıracaktım."

"Bilmiyorum," dedi Raymond ve bu söylemekten hoşlanmadığı bir şey olduğu için, çalışmaya koyuldu.

"'İki Hektar' denilen ev buralarda bir yerde tabii, değil mi?"

"Stanmore'da, evet."

"Orada bir şey var mı?"

Raymond gözlerini kısıp dilini dudağına değdirerek ekranda aşağı yukarı gitti.

"Beş-altı yıl önce yıkılmış — eh, zaten harabeye dönmüştü. Hayır Rob, G. F. ve Madeleine dışında Sawle diye biri yok, onun da G. F.'in karısı olduğunu biliyorum."

"Abe'e mi girdin?"

"Valance'ın mektuplarını yayına hazırlayan G.F. tabii."

"Doğru," dedi Rob, bağlantıları sezerken bütün detaylı aramalarda ortaya çıkan o avını koruma hissiyle bir kez daha içten içe heyecanlanarak. "Daphne'nin kitabı Jacobs soyadıyla yayınlatmış olabileceğini düşünüyorum."

"Ha tabii..." Raymond'ın koca parmakları hızla klavyeye atılarak dalgalanmaya başladı.

"Şu anda tamamen unutulmuş durumda ama bu anı kitabını otuz yıl kadar önce yayınlamış — önce Dudley Valance ile, sonra da Revel Ralph diye bir ressamla evliymiş."

"Tamam... işte burada... Daphne Jacobs: *Asurluların Tahta Üflemeli Çalgıları* — bu mu?"

"Hımm..."

"*Eski Mezopotamya'dan Bronz Takılar.*"

"O kadar gerilere gittiğini pek zannetmiyorum."

"*Corpus Mesopotamianum...*" — bu Raymond'ı biraz yavaşlattı. "Bundan bir sürü var."

"Kitabın adı *Kısa Galeri*'ydi galiba."

"Tamam — işte — *Kısa Galeri: Yaşamdan Portreler.* Ah-a, yedi tane... Plymbridge Press, 1979, 212 sayfa... İlk baskı, 1 pound. Buyurunuz!"

Rob Raymond'ın yanına gidip omzu üstünden ekrana baktı. "Biraz aşağı insene." Her zamanki bilgiler sıralanmıştı

— kitap ve gömleği iyi durumda, £2.50; eski kütüphane kitabı, gömleksiz, arka kapakta rutubet lekesi, çok az yerin altı çizili, £18 ve heyecanlı bir tanıtım, "A Huxley, Marry Gibbons, Lord Berners, Rahip Ralph gibi önde gelen yazar ve ressamların dürüstçe yazılmış portreleri & I. Dünya Savaşı şairi Dudley Valance ile yaşanan gençlik aşkının duygusal anlatımı."

"Yanlış!" dedi Raymond. "Değil mi?"

"Rahip Ralph'a bayıldım," dedi Rob. "Şu çok gırgır. 'Yazar tarafından yazılmış 'Paul Bryant'a, 18 Nisan 1980' yazısı ve imza." Yanında, Garsaint'in de bazen yaptığı gibi, Revel Ralph'in ölümünün ardından 1984'te Michael Parkin Gallery'de açılan "Manzaralar ve Portreler" sergisinin on altı sayfalık, önsözünü Daphne Jacobs'ın yazdığı kataloğu vardı — neyse ki o imzasızdı: £25.

Los Angeles'taki Delirium Books'un sattığı son kopya bir sahaf için gökkubbenin en yükseklerinde tek başına süzülen bir kitaptı: "Sör Dudley Valance'a ait kopya, St John Hall tasarımı şahsi kitap kartıyla birlikte, yazar tarafından 'Duffel'dan Dudley'ye' yazısıyla imzalanmıştır, içinde Dudley Valance tarafından kurşun ve dolma kalemle yapılmış sayısız yorum ve düzeltme vardır. Kitabın durumu iyi sayılır. Gömlekli, sırtın üst tarafında eksik bir parça, arka kapakta tamir edilmiş bir santimlik yırtık. Koruyucu kırmızı maroken kabıyla birlikte. Yazar tarafından ünlü bir yazar olan eski eşine imzalanmış eşsiz bir kitap. $1.500."

"Seç bakalım," dedi Raymond.

"Hım, seçeceğim," dedi Rob. Jennifer Ralph'ın "küçük kitap" tanımı daha hoşgörülü olan kendi merakına karşı kürek çekiyordu. Kadının kitapta portreleri yer alan kişilerden bazılarını tanıyor olması gerekirdi; ki bu önemli bir şeydi. "Peki Hewitt için ne kadar istiyorsun?"

"Yüz?"

Rob tek kaşını havaya kaldırdı. "Raymond?"

"Valance'ın mektuplarını gördün mü?"

"Efendim...?" Rob öteki kaşını da havaya kaldırırken hafifçe kızardı.

"Ha, tabii ya." Raymond kitabı ondan geri alarak defterin ortasındaki BİTTİ'den birkaç boş sayfa sonra çok farklı bir tarzda yazılmış başka mektuplardan oluşan küçük bir bölüm daha olduğunu gösterdi. "İlgini çekecek yer işte burası, Robson dostum."

"Sevgili Hewitt," diye başlıyordu Eylül 1913 tarihli ilk mektup; Fransa'dan yazılmış olan üçüncü mektupdaysa "Sevgili Harry"ye geçiş yapılıyordu. Sonuncusu 27 Haziran 1916 tarihli, toplam beş mektubun altında da, "Sevgilerimle, Cecil," imzası vardı.

"Bunlar yayınlandı mı acaba?"

"Bakman lazım."

"Yayınlanmadıklarına bahse girerim." Rob mektuplara yazının el verdiğince çabuk, üstünkörü göz attı. Valance'ın Hewitt ile de bir şeyler yaşamış olabileceğini düşündükçe... Buna dair hiçbir belirti olmayışı bile bir şeyler ima eder gibiydi. "Yaşlı budala neden bunları buraya yazmış ki — yani, gerçeklerini ne yaptı acaba?"

"Ah, bir yirmi birinci yüzyıl sahafının ihtiyaçlarını hesaba katmayı unutmuş işte — geçmişte çok sık yapılan bir hatadır."

"Çok sağ ol." Rob gözlerini biraz daha kısarak son mektuba baktı.

Stokes'a gelememen kötü oldu — onu severdin bence. Bir sonraki büyük gösteriye takılıp kalmadan önce yeni şiirleri sana yollayayım dedim — üstlerinden bir kez daha geçeceğim ve bir aksilik olmazsa, yarın yollayacağım. Sadece senin okuman için — ben ve İngiltere — var oldukça yayınlanabilecek türden şeyler olmadıklarını göreceksin! Stokes birkaçını gördü

(hepsini değil). Bir tanesi son buluşmamızdan besleniyor, sen de göreceksin. Alınca güvende olduklarından beni haberdar et. Tutucu akademisyen Elspeth'e sevgiler (biraz yüzsüzce mi oldu?).

Sevgilerimle, Cecil.

"Yani ev tamamen boşaltıldı, öyle mi?"

"Bu hafta son kalanları da temizliyorlar."

"Hım, ne gibi şeyler bunlar?" Raymond dönüp masanın üstünü karıştırırken sakalının altından yukarıya doğru kızardığını görür gibi oldu Rob — ilk başta onun başka bir kanıt aradığını zannetse de, sadece öylesine oyalanıyordu.

"Ben gitmedim. Şu anda orada Debbie var sanırım."

"Bunu neden daha önce söylemedin ki?" — O yavaş öğleden sonrası, Kuzey Londra sonbaharının o hafif esrik hali, Chadwick'in dükkânındaki köhne öte dünya, bazı rüyalardaki boğucu engeller ve konu dışı sahneler misali bir tuzak yemi, feci bir zaman kaybı gibi gelmeye başladı Rob'a. "Ev buradan ne kadar uzakta?"

"Nasıl gideceksin?"

Yolun aşağısındaki okula doğru çocukları alıp evlerine, dükkânlara ya da havaalanına atmaya hazırmışçasına bekleyen taksilerle dolu bir durak vardı... Rob ilk arabaya koştu ama şoför yerinde değildi, yolun karşısındaki kafeden çayla sandviç alıyordu ve ikinci taksideki şoförün canı da onun müşterisini kapamayacak kadar tatlıydı... insanı bezdiren taksici raconu. Rob kendi telaşında da rahatsız edici bir şeyler olduğunu, istenmeyen bir bela izlenimi yarattığını hissetti — sabırsızca sırıtarak kafeye girdi ve az sonra peşinde şoförle birlikte taksiye döndü. "Mattocks diye bir ev — eskiden huzureviymiş. Biliyor musunuz?"

"Evet, bilirdim," dedi taksici, yaptığı esprinin tadını çıkartarak. "Artık orada pek bir şey yok."

"Evet, biliyorum."

"O eve yıkım gülleleri uğrayacak, eli kulağındadır." Adam aynadan Rob'a bakarak koltuğuna kayarken, aklında tatsız bir şaka vardı şüphesiz.

"Bakalım onlardan önce gidebilecek miyiz," dedi Rob. Adamı kafalamaya çalışarak öne doğru eğilince aynada gerçeküstü bir yalnızlık içinde görünen kendi gözleriyle burnuna baktı.

Dönüp yine kuzeye doğru yollanarak Harrow-on-the-Hill'in en yoğun kavşaklarından geçerlerken, şoför karşıdan karşıya nasıl geçeceğini bilemeyenlere, ters yönden giden kargo araçlarına ve yan sokaklardan trafiğe dalmak isteyenlere teveccühlerini sundu, adamın ağzı iyi laf yapıyordu doğrusu. Sonra Weald'ın yapraklı meskûn sokaklarıyla bulvarlarına girdiklerinde yüzünde belirsiz bir tebessümle arabayı üçüncü vitese almaya hazır duruşundan nereye gideceğini bilemiyor sanırdınız. Rob'un kaçırdığını zannettiği bir şeyle ilgili espriler yaparken, Rob "Efendim?" deyince, aslında adamın telefonla konuştuğunu, bir arkadaşıyla bir şeyleri eleştirip gülüştüklerini, hattın bu tarafında yüksek sesle ve çekincesizce süren sohbette kendi gereksiniminin gitgide daha da önemsizleştiğini, bir tek taksimetrenin hızla atmaya devam ettiğini fark etti. Uzun at kestaneleri yapraklarını kaldırımlara dökmüş, meşeler yeni yeni renk değiştirip kurumaya başlamıştı. Eski büyük evlerin birçoğu yıkılmış, uzun bahçelerinin üzerine binalar yapılmıştı. Sivri tepelikli alçak bir duvar vardı, parmaklıklar gitmişti; arkada kırık dökük ve yatık bir tahta perde. Şoför, "Bir saniye Andy," deyip samimi bir baş hareketiyle para üstünü verirken şöyle bir geçmişe dönerek belli belirsiz birlikte hoş vakit geçirdiklerini ima eder gibiydi.

Rob bahçe yolundaki tekerlek izlerinde oluşmuş kara su birikintilerini geçerek dikkatle ilerlerdi. Ev yolun elli metre gerisinde olsa da mahremiyetinden uzun zaman önce vazgeç-

mişti — her iki yanında sınır duvarlarının üzerinden oraya bakan yeni siteler vardı. Herhalde 1880'lerden kalma, üçgen çatı pencereleri ve bir tareti, bol bol ahşabı ve karo dış kaplaması, zemin katında döşenip ısıtılması için bir servet harcanması gereken, modern zamanlarda kolayca kasvetli ve neredeyse içinde yaşanmaz bir hale dönüşen çok yüksek tavanlı odaları olan o kırmızı tuğlalı villalardan biriydi. Şimdi kayrak döşeli dik çatısında delikler açılmış, su oluklarında küçük çalılar büyümüş, duvarları çizgi çizgi yosun ve balçık bürümüştü. Ağaçların altına arkasını vererek park etmiş bir JCB, onun yanında da herhalde Debbie'ye ait olan Focus vardı.

Ön kapıya tahtalar çakılmış olduğu için yan tarafa dolaştı Rob. O güzelim güz yaprağı kokusuna hiç benzemeyen, keskin ve ağılı bir duman kokusu vardı. Zemin aşağı doğru eğim yaptığı için evin yan tarafındaki kırık dökük veranda omuz hizasına kadar yükselmişti. Sonra yuvarlak taret, ufacık bir avluya açılan yüksek bir tuğla duvar ve duvardaki servis kapısı geliyordu ve bu kapı sonuna kadar açıktı — Rob devasa teneke lavabolarla dolu karanlık bir çamaşırhaneden ve içinde gazlı bir ocakla kırık dökük sandalyelerin durduğu, kurtarılmaya değer hiçbir şey göremediği loş bir mutfaktan geçerek evin içine süzüldü. Yerler kumluydu ve içeride insanın içine işleyen çiğ bir rutubet kokusu vardı — sonra ateşe dayanıklı bir kapıyı iterek yemek salonuna benzeyen bir yere girince yine o duman kokusunu aldı. O korkunç kabloları ve panel duvar kaplamalarını gördü — eski evin güzelliği bundan otuz yıl önce herhangi bir süprizle karşılaşamayacağınız ve yeni keşifler yapamayacağınız bir şekilde bozulmuştu. Evden vazgeçti. Hole girdi — burada da merdivenleri gizleyen ateşe dayanıklı kapılar vardı ama evin bahçe tarafındaki bir odaya çift kanatlı kapılarından biraz ışık giriyordu. Bir çocuğun kaygısız ama biraz da kararlılık içeren sesini duydu.

"Debbie sen misin?" Çimenlikteki karmakarışık bir çalı-

lık üzerine basarak düzleştirilmiş, kot pantolonlu ve tişörtlü bir kadın kıpkırmızı bir suratla için için yanan bir ateşin etrafından bir şeyler alıp üstüne atıyordu — birkaç eski dergi alev alıp bir an için kararsızca dışa doğru kıvrıldıktan sonra tekrar düzleşti.

"Fazla yaklaşma" — altı-yedi yaşlarında bir çocuk, küçük anorağının içinde kendi yüzü de kıpkırmızı olmuş, gelişigüzel bir şeyler gösteriyor, yere attığı karton bir kutu, bir avuç ot ve kuru dal parçası dönüp kendi ayağının üstüne düşüyordu.

Debbie, Rob'u tanımıyordu, kızın merakını sezdirmemeye çalıştığını, yaptığı iş üzerinde geçici bir sorumluluk hissettiğini gördü Rob. "Adım Rob, beni Raymond gönderdi."

"Ha, evet, tamam," dedi Debbie. "Ben de tam onu arayacaktım, işimiz bitti sayılır."

Rob yoğun ve yarısı sönmüş gibi görünen, içinde eski paspas gibi görünen bir şeylerin hâlâ için için yanmaya devam ettiği ateşe baktı — alevlerin terk ettiği kararmış bir perdenin pembe kenarlarına. "Ne zamandır yanıyor?"

"Ne zamandı Jack, evvelsi gün mü?"

Ama çocuk bunun üstüne yakacak bir şeyler daha bulmak için koşup gitti. Rob gerginliğini gizleyerek bir sopa alıp düşmüş birkaç ahşap parçasını tekrar yığının içine itti. Hepsinin altında hâlâ yanmamış bazı şeyler olabileceği gibi saçma sapan bir fikre kapıldı; ellerine birer tırmık alıp ateş yakmaktan daha heyecanlı bir amaç hissiyle hepsini kurtardıklarını hayal etti — zihninde çoktan bir hikâye yazmıştı sanki. "Raymond kasa odasını çoktan temizlediğinizi söyledi."

Debbie'nin bir gözü çocuktaydı. "Evet, onu da atabiliriz canım." Ama küçük Jack'in de kendine has kaprisleri ve kararsızlıkları vardı.

"Ben bunu saklayacağım anne."

"İyi, tamam..." dedi Debbie, Rob'a ya sabır diyen bir bakış atarak. "Pardon... evet" — kızın ne ondan yana ne de ona

karşı olduğunu gördü Rob. "Pazartesi günü her şeyi boşalttık — bir tek eski kâğıtlar, hesap defterleri falan vardı." Burun kıvırarak başını salladı. "Kimsenin işine yaramayacak entipüften şeyler."

Rob ikisinin arkasından biraz geriye gidip eve, bahçeye indiği taş basamaklı, kırık dökük ve kıvrımlı merdivene baktı, oradan Harry Hewitt de binlerce kez inmiş, sevgili Hubert'ı savaştan önce arada bir göz kulak olmasını istediği kız kardeşi Daphne ile birlikte Straker'ına atlayarak buraya gelip o merdiveni kullanmış olsa gerekti.

"Bir göz atmamın sakıncası var mı?"

"Keyfinize bakın. Ama elektrik yok — pek bir şey göremezsiniz." Debbie kasa odasının televizyon odası gibi bir yeri geçince olduğunu söyledi — artık bütün odalar birbirine karışmıştı. Eve girmeyi cidden isteyip istemediğinden bile emin değildi Rob.

"Anne? Anne?" Jack iki eliyle birden tuttuğu hasır bir sepeti havaya kaldırmıştı.

"Evet, atabiliriz — Tanrım, bu şeylerin bazıları Victoria döneminden kalma!" — Rob'a ilk kez ortak bir anlayışla dolu şakacı bir bakış attı. Jack'in önünde kendine saklayacağı, ateşe kesinlikle atmayacağı şeylerden oluşan bir yığın, bir de atmaktan zevk alacağı şeylerden oluşan başka bir yığın vardı. Kaderin keyfekederliğine uygun olarak, arada bir eşyalardan bazıları bir yığından ötekine aktarılıyordu.

Fransız pencerelerinden tekrar salona — duvarda karanlık bir delik: Herhalde Hector'ın kurtardığı şömine lerin birinden kalma. Soldaki kapıdan küçük pencerenin önünü kapatan böğürtlenden sızan ışıkta denizaltındaymış gibi görünen televizyon odasına, onun ötesinde kısa bir geçit, neredeyse karanlık, sağdaki açık duran beyaza boyalı kapının hemen ardında yine biraz aralık duran ve kasa odasına açılan o siyah çelik kapı. Rob kapı kolunu tutarken içindekiler

kadar odayı da merak ediyordu. Bir koleksiyoncunun böyle bir yere ihtiyacı olduğunu, Hewitt'ın belki de insanlara göstermekten çok sahip olmaktan zevk duyan bir istifçi olduğunu düşünüyordu. Eh, bir sırrı doksan yıl boyunca sıkı sıkıya kapalı tutmuş bir odaydı sonuçta. Mektupları ne zaman deftere geçirdiğini merak ediyordu — gelir gelmez mi, yas tutarken mi yoksa çok daha sonraları, yitirdiği duygularını acılar içinde yeniden bulmaya çalıştığı bir dönemde mi? Rob temkinli bir mırıltıyla ayağını eşiğin üzerine kaydırarak evin geri kalanındaki kokuya hiç benzemeyen o kuru ahşap kokusunu içine çekti. Sonra telefonunu hatırlayıp tuşuna basarak soluk ışığını bir casus feneri gibi önüne tuttu. Ancak bir kol uzunluğunda olan odanın üç yanında kurutma dolaplarında olduğu gibi aralıklı ahşaplardan raflar vardı. Taş zemin, tepede tek bir ampul. Telefonun ışığı pilden tasarruf etmek için azalıp sonra tamamen söndü: Rob tekrar yakıp çabucak odada dolaştırdı. Soldaki rafın altında, yerde duran beyazımsı bir şey, bir gazete parçası dışında, içeride hiçbir şey bırakmamıştı Debbie. Rob'un yerden alıp açtığı şey bir *Daily Telegraph* sayfasıydı: 6 Kasım 1948 tarihli. Işık tekrar söndüğünde bir an için yarı karanlıkta öylece durup kendine meydan okuyarak o boşluğu ve çabucak boğulan yankıyı hissetti, sonra da çıktı. Görece aydınlık olan salona dönerken hafifçe yokladığı *Telegraph* sayfasının sertleşmiş katları üzerinden, gazetenin cidden de orada unutulmuş olan, hiçbir ilgi çekiciliği olmayan kare şeklindeki bir şeyi sarmak için kullanıldığını anladı. Ateşe atmak için onu da dışarı çıkardı.

Şimdi dışarıda tam bir gösteri vardı; kırılan birkaç sandalye de ateşe atılmış ve etrafa tehlikeli bir sıcaklık yayılmaya, alevler parlamaya başlamıştı, dev çatırtılar ve kıvılcımlar, köpük kauçuk bir minderden çıkarak döne döne yükselen kara bir duman. Küçük Jack şaşkın gözlerle geride, annesinin yanında duruyor ama aklından ne gibi cesaret gösterileri

yapabileceğini geçiriyordu sanki. Görünüşe göre, bu konuda çok fazla fikri vardı.

"Bir şey bulabildiniz mi?" dedi Debbie. Bulamamış olması işini kusursuz yaptığının göstergesiydi tabii. Bahçe yolundan geri yürüyüp o bilinmeyen sokağa çıkarken, Valance'ın Somme arifesinde söz verdiği o mektubu herhalde hiç göndermediğini düşünüyordu Rob — göndermiş olsa, her şeyi özenle kaydeden Hewitt mutlaka onu da deftere geçirirdi. Rob'un artık şehre dönmesi lazımdı — yedide bir randevusu vardı... bir an buluşacağı çocuğun adını hatırlayamadı. Telefonundaki mesaja bakarken, burnuna ellerine sinen dumanın kokusu geldi.

1913 yazında, aristokrat genç şair Cecil Valance, hafta sonunu geçirmek için Cambridge'ten okul arkadaşı George Sawle'ın ailesinin evi İki Hektar'a gelir. Hafta sonu heyecan ve sürprizlerle dolu geçer fakat bu ziyaretten en çok etkilenen George'un on altı yaşındaki kız kardeşi Daphne'dir. Cecil'in Daphne için yazdığı şiir, bir kuşağın sesi ve bütünüyle değişmek üzere olan İngiltere'nin habercisidir.

Sawle ve Valance ailelerini birbirine bağlayan, sonraki onyıllar boyunca eleştirmenler ve biyografi yazarları tarafından didik didik edilen hafta sonunun hikâyesi, Daphne'nin peşini ömür boyu bırakmayacak, İngiltere'deki sosyal ve kültürel değişimlerle birlikte farklı biçimlerde anlatılıp yorumlanacaktır.

ISBN 978-975-08-2605-4

35 TL

9 789750 826054